

ΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΛΥΣΗ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ

**Πρώτα η Ελλάδα
Πρώτα οι Έλληνες**

Μάρτιος 2021

Χαιρετισμός του Προέδρου της ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΥΣΗΣ

Πριν μερικά χρόνια ξεκίνησε ένα ταξίδι με πορεία προς την κορυφή.

Για όλους εμάς στην Ελληνική Λύση, η κορυφή είναι αντάξια για την Ελλάδα και τους Έλληνες. Στα χρόνια που πέρασαν, με βάση το πρόγραμμά μας και κυρίως ένα ολοκληρωμένο σχέδιο, ζητήσαμε δύο φορές την ψήφο του ελληνικού λαού και αυτός μας εμπιστεύτηκε. Τον ευχαριστούμε για αυτό.

Και στις δύο εκλογικές αναμετρήσεις μας τίμησαν εκατοντάδες χιλιάδες Έλληνες, δίνοντάς μας την δυνατότητα, τόσο στο Ευρωκοινοβούλιο όσο και στη Βουλή των Ελλήνων, να αποδείξουμε αυτά που ισχυριζόμαστε και πρεσβεύουμε: Ότι με σκληρή δουλειά μπορεί να είμαστε ως Έθνος στις πρώτες θέσεις διεθνώς, όπως αρμόζει στην ιστορία και στον πολιτισμό μας.

Και στους δύο χώρους, Ευρωβουλή και Ελληνική Βουλή, η Ελληνική Λύση είναι πρώτη σε όλα τα επίπεδα. Θα συνεχίσουμε

να δουλεύουμε σκληρά για να παραμείνουμε πρώτοι και να κάνουμε την Ελλάδα να βρεθεί στην κορυφή.

Αυτό όμως που έχει ξεχωριστή σημασία και συνιστά ειδοποιό διαφορά είναι το γεγονός ότι δεν ζητάμε την ψήφο των Ελλήνων εν λευκώ - αλλά με βάση το πρόγραμμά μας, το οποίο δημοσιοποιούμε κάθε φορά και το οποίο ζητούμε να διαβάσουν όλοι οι πολίτες ώστε να επιλέξουν το σωστό, να επιλέξουν εμάς. Με επιχειρήματα και με συγκεκριμένες λύσεις. Όχι με «κομματικά ευχολόγια».

Μετά από περίπου δύο χρόνια παρουσίας στην Ευρωβουλή και στην Ελληνική Βουλή, καθώς επίσης μετά από τις δυσάρεστες εξελίξεις με την πανδημία και τις ατυχείς επιλογές της κυβέρνησης σε όλα τα μέτωπα, οικονομικά, εθνικά, κοινωνικά, νιώσαμε την ανάγκη να επικαιροποιήσουμε το πρόγραμμά μας, προσθέτοντας νέα στοιχεία. Νέες προτάσεις και λύσεις επειδή η οικονομία, όπως και η δημοκρατία, είναι μία δυναμική και όχι στατική υπόθεση.

Το μέλλον είναι ο Πατριωτισμός. Η ακεραιότητα της Πατρίδας, η ανεξαρτησία του Έθνους Κράτους από τα δεσμά της παγκοσμιοποίησης, η ιστορία μας, ο οικουμενικός πολιτισμός μας, η θρησκεία μας, η οικονομική ανάπτυξη, η ελευθερία και η ευημερία των Ελλήνων.

Ζητάμε λοιπόν από όλους σας να διαβάσετε το πρόγραμμά μας, να το κρίνετε και να κάνετε τις παρατηρήσεις σας.

Με βάση το πρόγραμμα αυτό ζητάμε από όλους σας να δώσετε την ευκαιρία στην Ελληνική Λύση να κυβερνήσει. Δώστε μας μία τετραετία ώστε μαζί να δώσουμε τη λύση. Λύση Εθνική, κοινωνική, οικονομική, πολιτική, Ελληνική Λύση.

Κυριάκος Βελόπουλος

Πρόεδρος ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΥΣΗΣ

Το Όραμά μας

Μια Ελλάδα εθνικά κυρίαρχη και υπερήφανη που θα παρέχει ασφάλεια, αξιοπρέπεια και μελλοντικές προοπτικές στους Έλληνες.

1. Ανάκτηση της οικονομικής μας κυριαρχίας.
2. Βάζουμε τέλος στο πελατειακό-κομματικό Κράτος της χρεοκοπημένης μεταπολίτευσης.
3. Αύξηση γεννήσεων. Δείκτης γονιμότητας άνω του 2. Η αντικατάσταση του πληθυσμού δεν είναι λύση για το έθνος αλλά ούτε και για το Κράτος.
4. Ανάταξη-Εκμοντερνισμός πρωτογενούς τομέα. Τροφική επάρκεια και για τον πληθυσμό και την κατανάλωση του τουρισμού.
5. Καθορισμός ΑΟΖ, Εκμετάλλευση κοιτασμάτων.
6. Αύξηση της βιομηχανίας τουλάχιστον στο 15% του ΑΕΠ.
7. Ναυτιλιακό cluster άνω των 15 δις € - Κόμβος στη Μεσόγειο και βάση για τον ελληνόκτητο στόλο.
8. Αμυντική βιομηχανία που καλύπτει βασικές αμυντικές ανάγκες, απασχολεί, καινοτομεί και εξάγει.
9. Ανάπτυξη πυρήνα παραγωγής ηλεκτρικών οχημάτων και μπαταριών γύρω από το Νικέλιο της ΛΑΡΚΟ.
10. Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων τουλάχιστον 10 δις € ετήσια.

11. Μείωση του εμπορικού ελλείμματος αγαθών και πλεονασματικό ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών.
12. Τουρισμός υψηλής προστιθεμένης αξίας με την κατανάλωση εγχωρίων προϊόντων.
13. Ενεργειακή ανεξαρτησία άνω του 80%.
14. Γερμανικές αποζημιώσεις και επαναδιαπραγμάτευση αποπληρωμής χρέους με ρήτρα εξαγωγών, όπως στη ρύθμιση της Γερμανίας του 1953.
15. Κανένας Έλληνας άνεργος, επιστροφή των 600.000 Ελλήνων της διαρροής του επιστημονικού δυναμικού (brain drain), κανένας νέος να μην πρέπει να φύγει.
16. Επίλυση των κόκκινων δανείων με «κακή τράπεζα» (bad bank), ίδρυση Ναυτιλιακής Τράπεζας, Αγροτικής Τράπεζας και Τράπεζας Βιομηχανικής Ανάπτυξης.
17. Εθνική πολιτική που «δεν είναι ούτε δεξιά ούτε αριστερή ούτε εθνικιστική ούτε διεθνιστική αλλά ανάλογη με τις επιταγές των περιστάσεων» Π. Κονδύλης.
18. Σεβασμός στον πολιτισμό, στο θρήσκευμα και επαναφορά του θρησκευτικού όρκου στον χώρο της Δικαιοσύνης.
19. Αίσθημα ασφάλειας.
20. Επιστροφή των παράνομα εισελθόντων προσφύγων και μεταναστών στις πατρίδες τους.

**Κανένας δεν είναι φίλος, αν δεν κερδίζει η Ελλάδα.
Πρώτα η Ελλάδα, Πρώτα οι Έλληνες!**

1821–2021

**Τιμάμε όσους θυσιάστηκαν για την
Εθνική Ανεξαρτησία!
Με τις πράξεις μας κάθε μέρα!**

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	9
Η ΙΔΕΟΛΟΓΙΚΗ ΠΛΑΤΦΟΡΜΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΥΣΗΣ	14
ΤΟΜΕΙΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΩΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ	23
ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ.....	31
ΒΑΣΙΚΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΜΕΤΡΑ	32
ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΥΣΗΣ:	
ΓΙΑ ΤΟΝ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΟ ΤΟΜΕΑ	36
ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΡΩΤΟΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ	65
ΓΙΑ ΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ.....	122
ΓΙΑ ΤΗΝ ΝΑΥΤΙΛΙΑ.....	159
ΓΙΑ ΤΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ	171
ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	213
ΓΙΑ ΤΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ - ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ	244
ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΓΕΙΑ	256
ΓΙΑ ΤΟ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΟ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΟ	277
ΓΙΑ ΥΠΟΔΟΜΕΣ, ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ, ΕΝΕΡΓΕΙΑ.....	290
ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ	319
ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ	329
ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ	336
ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ	350
ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΘΝΙΚΗ ΑΜΥΝΑ	363
ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ	376
ΓΙΑ ΤΟ ΠΟΛΙΤΕΥΜΑ.....	386
ΓΙΑ ΤΟ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΟ	398
ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΛΛΗΝΕΣ ΤΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΚΑΙ ΟΜΟΓΕΝΕΙΑ ...	410
ΓΙΑ ΤΑ ΑμΕΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΟΝΟΙΑ.....	422
ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΙΔΕΙΑ.....	432

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ είναι το μοναδικό ελληνικό πολιτικό κόμμα, που έχει το θάρρος, την τόλμη, την επιμονή και την πολιτική βούληση να παράσχει άμεσες και δραστικές ΛΥΣΕΙΣ σ' όλα τα προβλήματα που βασανίζουν την πατρίδα μας.

Στην ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ είμαστε απαλλαγμένοι από την οικογενειοκρατία, τα «τζάκια» και τη διαφθορά. Ακριβώς γι' αυτόν τον λόγο, είμαστε αποφασισμένοι να καταβάλλουμε κάθε δυνατή προσπάθεια για να διορθώσουμε τα «κακώς κείμενα» της πολιτικής, της οικονομίας και του δημόσιου βίου, που τόσα χρόνια εμποδίζουν την ουσιαστική ανάπτυξη της Ελλάδας.

Η Ελλάδα πληροί όλες τις προϋποθέσεις για να γίνει οικονομική υπερδύναμη. Όμως οι σκόπιμες καταστροφικές πολιτικές των τελευταίων δεκαετιών την οδήγησαν στο βάλτο του δανεισμού, της υπερχρέωσης και των μνημονίων!

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ πιστεύει πως η Ελλάδα δεν έπρεπε να μπει στην Ευρωζώνη, επειδή δεν ήταν έτοιμη, ώστε να μπορεί να ανταγωνιστεί τις μεγάλες χώρες. Πως, όταν μπήκε, δεν πήρε, δυστυχώς, τα μέτρα της, εκμεταλλευόμενη τα χαμηλά επιτόκια δανεισμού της, περιορίζοντας τις σπατάλες του πελατειακού Κράτους και καταπολεμώντας το, καθώς επίσης συνδέοντας τις αμοιβές των εργαζομένων με την παραγωγικότητά τους. Ότι δεν κατάλαβε τον ύπουλο ρόλο της Γερμανίας, όσον αφορά το μισθολογικό dumping της και πως βρέθηκε σκόπιμα προ τετελεσμένων γεγονότων από την Κυβέρνηση του 2010.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ είναι σίγουρη πως η Ελλάδα δεν είχε κανένα λόγο να ζητήσει τη βοήθεια του ΔΝΤ, αφού το συνολικό χρέος της, δημόσιο και ιδιωτικό, ήταν τεκμηριωμένα από τα χαμηλότερα στην Ευρώπη. Άλλωστε το ΔΝΤ καλείται παραδοσιακά από χώρες που αντιμετωπίζουν προβλήματα με το νόμισμά τους, ως αποτέλεσμα των εξωτερικών τους χρεών, λόγω ελλειμμάτων στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών τους, σε συνδυασμό με τα χαμηλά συναλλαγματικά τους αποθέματα. Κάτι τέτοιο δεν ίσχυε για την Ελλάδα, αφού το ευρώ είναι το δεύτερο μεγαλύτερο αποθεματικό νόμισμα του πλανήτη και δεν υποτιμάται από μια τόσο μικρή οικονομία της Ευρωζώνης (το 2017 η Ελλάδα είχε ΑΕΠ μικρότερο από το 1,6% του ΑΕΠ της νομισματικής ένωσης).

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ πιστεύει πως η Ελλάδα θα μπορούσε μόνη της να χρηματοδοτηθεί με εσωτερικό δανεισμό, με την έκδοση εθνικών ομολόγων δηλαδή, πριν φύγουν πάνω από 100 δις € καταθέσεις στο εξωτερικό. Αρκεί να εμπιστευόταν οι Έλληνες το Κράτος τους, όπως πολλοί άλλοι λαοί. Οι προθέσεις του ΔΝΤ πάντως φάνηκαν καθαρά από το ότι δεν επέβαλλε αμέσως ελέγχους κεφαλαίων για να εμποδίσει τις εκροές κεφαλαίων, ιδίως από τους ξένους, επειδή ο στόχος του ήταν η προστασία τους και όχι η εξυγίανση της χώρας.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ θεωρεί ότι η σημερινή καταστροφή της πατρίδας μας οφείλεται στην κακή διαχείριση της κρίσης τόσο από τους νέους πιστωτές της μέσω της Τρόικα, που τη δάνεισαν για να διασώσουν τις τράπεζές τους, όσο και από τις Κυβερνήσεις της. Ότι το PSI αποτελεί ένα πολύ μεγάλο έγκλημα, αφού μέσω αυτού υποθηκεύθηκε ολόκληρη η χώρα, έχασε τη δυνατότητα της ενδεχόμενης επιστροφής της στο εθνικό νόμισμα, δε συμμετείχε στη στήριξη της ΕΚΤ το 2012 ούτε στα πακέτα ποσοτικής διευκόλυνσης του 2015, χρεοκόπησε και της επιβλήθηκε το αγγλικό δίκαιο, έναντι μόλις 50 δις € μείωσης του χρέους!

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ γνωρίζει πως τα αμέσως επόμενα μεγάλα εγκλήματα ήταν (α) η καταστροφική διαπραγμάτευση του 2015, με την οποία χάθηκαν οι τράπεζες, επιβαρύνοντας επιπλέον το δημόσιο χρέος με πάνω από 40 δις € και (β) η υπογραφή της τρίτης δανειακής σύμβασης από τη συντριπτική πλειοψηφία των βουλευτών, με αποτέλεσμα να κατοχυρωθούν όλες οι προηγούμενες, καθώς επίσης να δεθεί χειροπόδαρη η Ελλάδα, γ) η μετατροπή του ιδιωτικού χρέους των τραπεζών σε δημόσιο χρέος (εθνικό έγκλημα).

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ έχει ως πρώτη προτεραιότητά της την αποκατάσταση της εμπιστοσύνης των Πολιτών προς την Πολιτεία. Αυτό θα επιτευχθεί, μεταξύ άλλων, με την καταπολέμηση του πελατειακού και κομματικού Κράτους, αφού η ενέργεια αυτή από μόνη της θα μπορούσε να οδηγήσει τη χώρα στην έξοδο από την κρίση, με την επιστροφή των καταθέσεων της τάξης των 120 δις €, που έχουν διαφύγει στο εξωτερικό, για τη χρηματοδότηση της οικονομίας και την εξυγίανση των τραπεζών, συν τους 500.000 νέους κόστους εκπαίδευσης περί τα 100 δις € και ετησίου ΑΕΠ 25 δις € (έσοδα του Δημοσίου 7,5 δις € ή πάνω από 2 ετήσια ΕΝΦΙΑ).

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ πιστεύει στην απόλυτη ανάγκη:

(α) Ενός Εθνικού Συμβουλίου Ασφαλείας και Εξωτερικής πολιτικής.

(β) Ενός Εθνικού Συμβουλίου Διαπραγμάτευσης του μη βιώσιμου δημοσίου χρέους, το οποίο επιδεινώθηκε από την πολιτική των μνημονίων με ευθύνη της Τρόικα και κόστισε στην πατρίδα μας πάνω από 1 τρις €. Φυσικά, πρέπει προηγουμένως να συγκεκριμενοποιηθεί το κόστος και να κατατεθεί αγωγή αποζημίωσης, ενώ θα χρησιμοποιηθεί για την αγωγή αλλά και ως διαπραγματευτικό χαρτί, το κατωτέρω άρθρο 340 του Μάαστριχτ:

"...Η συμβατική ευθύνη της Ένωσης διέπεται από το εφαρμοστέο Δίκαιο στην εν λόγω σύμβαση. Σε περίπτωση εξωσυμβατικής ευθύνης, η Ένωση αποζημιώνει, σύμφωνα με τις γενικές αρχές που είναι κοινές στα νομικά συστήματα των Κρατών Μελών, για τις ζημίες που προξενούν τα όργανα ή το προσωπικό της κατά την άσκηση των καθηκόντων τους. ...Σύμφωνα με τις γενικές αρχές του Δικαίου που είναι κοινές στα νομικά συστήματα των Κρατών Μελών, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, κατά την άσκηση των καθηκόντων της, αποζημιώνει για τις ζημίες που προκλήθηκαν απ' αυτήν ή τους υπαλλήλους της".

(γ) Ενός Εθνικού Συμβουλίου για τη διεκδίκηση των γερμανικών αποζημιώσεων και πολεμικών επανορθώσεων, οι οποίες κατά τους ίδιους τους Γερμανούς επιστήμονες είναι τουλάχιστον ύψους 180 δις €, ενώ κατά την Ελληνική Βουλή περί τα 280 δις €. Τα Εθνικά αυτά Συμβούλια θα στελεχωθούν με εξαιρετικά ικανούς τεχνοκράτες και θα πλαισιωθούν από εξειδικευμένες διεθνείς εταιρείες.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ επιθυμεί να ελέγχονται απόλυτα από τους ικανότερους Έλληνες και όχι από ξένους το Υπουργείο Οικονομικών, η Τράπεζα της Ελλάδος, η ΕΛΣΤΑΤ και η Γενική Γραμματεία Δημοσίων Εσόδων, θεωρώντας πως οι τέσσερις αυτοί πυλώνες μπορούν να εγγυηθούν την πρόοδο και την ευημερία της χώρας.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ θεωρεί πως η Ελλάδα πρέπει να καταρτίσει άμεσα έναν Κρατικό Ισολογισμό για να γνωρίζουν κάθε φορά οι Πολίτες όχι μόνο τι χρωστούν, αλλά και τι τους ανήκει. Είναι το κόμμα που καταλαβαίνει πως το σημαντικότερο για την Ελλάδα είναι η ανάκτηση των τιμών της ακίνητης περιουσίας του δημοσίου και του ιδιωτικού τομέα, όπου χάθηκαν πάνω από 600 δις €. Μόνο έτσι μπορούν να

εξυγιανθούν οι τράπεζες, να κρατήσουν τα σπίτια τους οι Πολίτες και να επανέλθει η χαμένη πιστοληπτική τους ικανότητα. Μόνο έτσι θα είναι σε θέση το Κράτος και οι ιδιώτες να δανείζονται για τη διεξαγωγή επενδύσεων, ώστε να εισέλθει η Ελλάδα σε μία βιώσιμη πορεία ανάπτυξης.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ έχει ως στόχο της ένα δημοσιονομικό έλλειμμα του προϋπολογισμού κάτω από το 3% της συμφωνίας του Μάαστριχτ και σε ανάλογο ύψος με τον πληθωρισμό. Επίσης, ένα ισοσκελισμένο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών, που δε θα στηρίζεται όμως στη φτωχοποίηση που επιβλήθηκε στην πατρίδα μας από τα μνημόνια αλλά στην παραγωγή πλούτου από τους τρεις βασικούς πυλώνες της οικονομίας μας: από τον πρωτογενή τομέα, από τη ναυτιλία και από τον τουρισμό με ένα διαφορετικό μοντέλο, συνεπικουρούμενους από τη μεταποίηση και τη βιομηχανία.

Σκοπός μας είναι να μειώνουμε συνεχώς το χρέος ως προς το ΑΕΠ αυξάνοντας το ΑΕΠ, έτσι ώστε να μην είναι εις βάρος της ευημερίας του ελληνικού λαού, όπως η ακριβώς αντίθετη πολιτική των μνημονίων. Η Ελλάδα έχει άλλωστε τεράστιες δυνατότητες και προοπτικές, αρκεί να «ξυπνήσει» η δημιουργικότητα και η επιχειρηματικότητα των Πολιτών της. Η Ελλάδα αποτελεί μία ιδανική επενδυτική επιλογή, αρκεί να εξασφαλιστούν οι κατάλληλες συνθήκες. Η Ελληνική Λύση θεωρεί πως οι μισθοί πρέπει να αναπροσαρμόζονται ετήσια, παραμένοντας ίσοι με την παραγωγικότητα των εργαζομένων συν τον πληθωρισμό, για να εξασφαλίζεται ένα ανταγωνιστικό κόστος εργασίας ανά μονάδα παραγομένου προϊόντος.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ γνωρίζει πως μόνο οι προοπτικές βιώσιμης ανάπτυξης μίας χώρας επιβραβεύονται σήμερα από τους εγχώριους και διεθνείς επενδυτές, ενώ μόνο μέσω της ανάπτυξης μπορούν να επιλυθούν τα μεγάλα προβλήματα της χώρας, όπως η ανεργία, το συνταξιοδοτικό, το ασφαλιστικό και τόσα άλλα.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ είναι ΕΔΩ με λεπτομερείς, χρονικά προσδιορισμένες και συγκεκριμένες προτάσεις για τα Κόκκινα Δάνεια, για τον Πρωτογενή Τομέα, την Οικονομία, την Εξωτερική Πολιτική, την Εκπαίδευση, τη Δημόσια Διοίκηση, την αντιμετώπιση της Ανεργίας, την εκμετάλλευση των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας, την Προώθηση των Επενδύσεων, την ανάπτυξη του Τουρισμού και της Ναυτιλίας, την Επαναβιομηχανοποίηση, τη στήριξη της Καινοτομίας, την αναδιάρθρωση του Συστήματος Υγείας, τον έλεγχο της παράνομης

μετανάστευσης, τη στήριξη των Ελλήνων του Εξωτερικού και των Ομογενών, καθώς επίσης τη δημιουργία ενός Κράτους Πρόνοιας. Όλες οι προτάσεις μας θέτουν στο επίκεντρο το εθνικό συμφέρον.

ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ ΠΙΣΤΕΥΟΥΜΕ ΟΤΙ ΤΟ ΣΥΜΦΕΡΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΕΙΝΑΙ ΝΑ ΔΙΕΥΡΥΝΕΙ ΤΟΝ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟ ΤΗΣ. Γι' αυτό στρέφουμε το βλέμμα παντού, διεκδικώντας για την Ελλάδα όχι τη θέση του επαίτη της Δύσης αλλά τη θέση του ισχυρού και ισότιμου εταίρου και συμμάχου.

Με βαθιά αγάπη για την Ελλάδα και προσεκτικό στρατηγικό σχεδιασμό, δηλώνουμε ΠΑΡΟΝΤΕΣ/ΠΑΡΟΥΣΕΣ και ΕΤΟΙΜΟΙ/ΕΣ να αναλάβουμε τα ηνία της χώρας.

**ΔΙΑΦΕΡΟΥΜΕ
ΚΑΙ ΤΟ ΑΠΟΔΕΙΚΝΥΟΥΜΕ ΕΜΠΡΑΚΤΩΣ
ΜΕ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ ΜΑΣ**

ΠΥΞΙΔΑ ΜΑΣ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΣΥΜΦΕΡΟΝ

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ έχει σαφείς, λεπτομερείς και συγκεκριμένες προτάσεις, που δίνουν ΛΥΣΕΙΣ σ' όλα τα προβλήματα που ταλανίζουν τη χώρα.

Οι λύσεις που προτείνουμε, έχοντας πάντοτε ως γνώμονα το εθνικό και κοινωνικό συμφέρον, είναι ρεαλιστικές, πρακτικές, σαφείς, καινοτόμες, εναλλακτικές, άμεσα εφαρμόσιμες και αποδοτικές.

Πρόκειται για λύσεις, που κανένα από τα μνημονιακά κόμματα δεν είχε την πολιτική βούληση, την τόλμη και την αποφασιστικότητα να προτείνει.

Γι' αυτό, καλούμε όλες τις Ελληνίδες και όλους τους Έλληνες να μας ακολουθήσουν και να γίνουν κοινωνοί του οράματός μας για μια Πατρίδα ελεύθερη, υπερήφανη και ανεξάρτητη.

Η ΙΔΕΟΛΟΓΙΚΗ ΠΛΑΤΦΟΡΜΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΥΣΗΣ

Παλαιότερα υπήρχαν ισχυρά εθνικά Κράτη με απόλυτη εθνική κυριαρχία. Η πολιτική διαμάχη και οι διάφορες πολιτικές ιδεολογίες αφορούσαν στο εσωτερικό των Κρατών. Κυρίως, το πολιτικοοικονομικό τους μοντέλο μεταξύ Αριστεράς και Δεξιάς, στη λογική περισσότερο ή λιγότερο Κράτος, περισσότερα ή λιγότερα ατομικά δικαιώματα. Στην ουσία, στο παλιό παραδοσιακό εθνικό Κράτος επικρατούσε η εικόνα του κατωτέρω απλοποιημένου σχήματος.

ΠΑΛΙΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΔΟΜΗ ΕΘΝΙΚΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Στο σχήμα αυτό, παρατηρούμε πως όσο πηγαίνουμε προς το περισσότερο Κράτος, τόσο μειώνονται τα ατομικά δικαιώματα. Αντίθετα, όσο πηγαίνουμε προς λιγότερο Κράτος, τόσο αυξάνονται τα ατομικά δικαιώματα.

Φυσικά, σε καμία περίπτωση δεν είναι επιθυμητά τα δύο άκρα. Εάν φτάσουμε στο 100% Κράτος (αριστερά), τότε έχουμε συντριβή των ατομικών δικαιωμάτων και κατ' επέκταση των ατόμων. Το συγκεκριμένο σύστημα του υπαρκτού σοσιαλισμού ή κομμουνισμού, της κεντρικά κατευθυνόμενης οικονομίας από το κόμμα/Κράτος, απέτυχε στην πράξη και έχει εγκαταλειφθεί παντού. Εάν τώρα πάμε στην πλήρη εξάλειψη του Κράτους, τότε θα έχουμε την επικράτηση του δικαίου των ισχυρών ατόμων, της αριστοκρατίας (ελίτ), όπου τα πιο αδύναμα άτομα θα είναι δούλοι.

Εμείς πιστεύουμε στο «μέτρον άριστον». Οτιδήποτε ξεφεύγει απ' αυτό το μέτρο δημιουργεί ανισορροπίες και προβλήματα. Επομένως, με την έννοια αυτήν κινούμαστε γύρω από την κεντρική θέση, ανάλογα με τις συγκυρίες.

Τα παλαιά εθνικά Κράτη ήταν κυρίαρχα Κράτη. Είχαν το δικό τους νόμισμα και εξέδιδαν το δικό τους χρήμα από τη δική τους κεντρική τράπεζα. Η δε δημοσιονομική πολιτική κινούταν μεταξύ της έκδοσης περισσότερου χρήματος ή της επιβολής υψηλότερης φορολόγησης, ανάλογα με το εάν η κάθε Κυβέρνηση στόχευε στην τόνωση της ζήτησης, μέσω της διάθεσης χρήματος με χαμηλά επιτόκια για να καταπολεμηθεί η ύφεση ή, αντίθετα, στη μεγαλύτερη φορολόγηση και στα υψηλότερα επιτόκια για να συγκρατηθεί ο πληθωρισμός.

Τις τελευταίες δεκαετίες όμως τα πράγματα έχουν αλλάξει. Τα Κράτη, ακόμα και εκείνα που εξακολουθούν να έχουν το δικό τους νόμισμα, αναγκάζονται όλο και πιο πολύ να δανείζονται από τις λεγόμενες αγορές, δηλαδή από τις ιδιωτικές τράπεζες και από τους ιδιώτες επενδυτές. Παράλληλα, οι κεντρικές τράπεζες σε πολλά απ' αυτά τα Κράτη ανήκουν στις εμπορικές τράπεζες και σε ιδιώτες, ενώ όλες είναι ανεξάρτητες.

Οι εμπορικές τράπεζες δεν έχουν φυσικά το χρήμα που δανείζουν, αλλά το δημιουργούν λογιστικά τη στιγμή του δανεισμού, ανάλογα με τη δυνατότητα μόχλευσης που έχει η κάθε τράπεζα. Η φορολόγηση πλέον δε γίνεται για να συγκρατηθεί ο πληθωρισμός, αλλά για να βρει το Κράτος χρήματα. Δηλαδή, αφενός μεν για να συντηρηθεί το ίδιο το Κράτος αφετέρου για να εξυπηρετεί τα χρέη του που δεν αποπληρώνονται ποτέ. Τα πάντα λοιπόν έχουν αλλάξει.

Έχει αναπτυχθεί πλέον ένα διεθνές δίκτυο τραπεζών, απόλυτα συνδεδεμένων μεταξύ τους, έτσι ώστε, εάν σπάσει ένας κρίκος, να κινδυνεύει να διαρραγεί το παγκόσμιο χρηματοπιστωτικό σύστημα που πλέον στηρίζεται στο χρέος. Το γεγονός αυτό έχει ως συνέπεια, τα υπερδανεισμένα Κράτη να είναι δέσμια της διατήρησης της βιωσιμότητας των τραπεζών, εις βάρος των λαών.

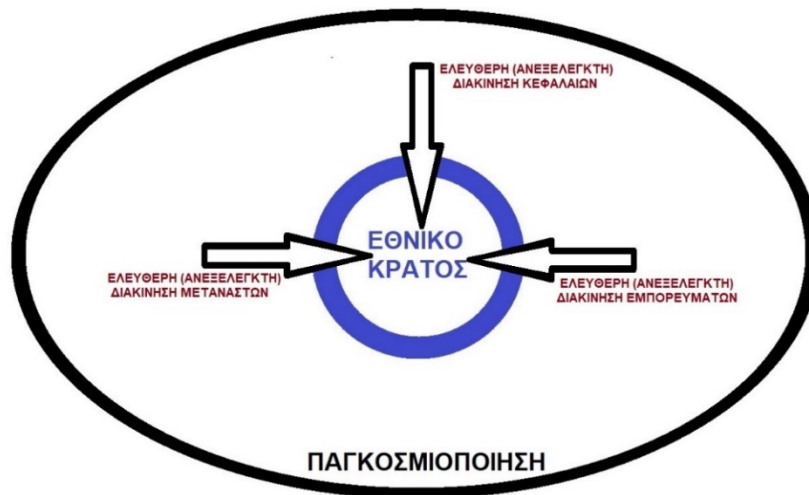
Έτσι, το οικονομικό σύστημα έφυγε πλέον έξω από τα σύνορα των εθνικών κρατών και τη δικαιοδοσία των εθνικών Κυβερνήσεων, έχοντας καταστεί πλανητικό, σε αντίθεση με το εθνικό πολιτικό σύστημα, που έμεινε δέσμιο εντός των εθνικών συνόρων και δεν μπορεί να επηρεάσει ούτε στο ελάχιστο το πλανητικό οικονομικό σύστημα.

Το πλανητικό πλέον οικονομικό σύστημα, με κεντρικό άξονα το δίκτυο των τραπεζών, έχει αναπτύξει ένα τεράστιο διαπλεκόμενο σύστημα. Αυτό αποτελείται, πέρα από τις τράπεζες, από τις πολυεθνικές, από τα διάφορα χρηματοπιστωτικά προϊόντα, από τους Οίκους Αξιολόγησης των εθνικών Κρατών, από τα διεθνή οικονομικά όργανα, από τις διεθνείς οικονομικές συνθήκες κλπ.

Εάν τώρα σε αυτό το πλανητικό οικονομικό σύστημα προστεθούν το Διαδίκτυο, οι διεθνείς επικοινωνίες, οι διεθνείς συγκοινωνίες και η ανάπτυξη της τεχνολογίας, που φέρνουν ακόμα πιο κοντά τους λαούς, τότε γίνεται εύκολα αντιληπτό πως έχουμε εισέλθει στην πορεία προς αυτό που λέγεται παγκοσμιοποίηση. Σε αυτήν την παγκόσμια κατάσταση, οι διεθνείς οικονομικοί ολιγάρχες που κατέχουν και ελέγχουν όλο αυτό το διεθνές σύστημα, είναι οι πραγματικοί κυρίαρχοι του πλανήτη.

Ελέγχουν τα ΜΜΕ μέσω εταιρικών σχέσεων και διαφημίσεων, τους μεγάλους διεθνείς οργανισμούς, όπως για παράδειγμα τον ΟΗΕ, την ΕΕ, τον ΠΟΥ, τον ΠΟΕ κλπ., που ούτως ή άλλως έχουν αντιδημοκρατική δομή, μέσω των διορισμένων εκπροσώπων και τις ΜΚΟ που επιχορηγούν. Έτσι, καθορίζονται οι κεντρικές πολιτικές κατευθύνσεις διεθνώς πίσω από κλειστές πόρτες. Οι εθνικές Κυβερνήσεις υποχρεώνονται να επικυρώνουν τις αποφάσεις τους, όπως με συμβάσεις για το κλίμα ή για τη μετανάστευση. Όσοι αντιδρούν χαρακτηρίζονται ως λαϊκιστές, άφρονες ή επικίνδυνοι μέσα από το σύστημα επηρεασμού της κοινής γνώμης που ελέγχουν.

Όμως αυτό το διεθνές οικονομικό σύστημα δεν μπορεί να συνεχίσει να επιβιώνει, εφόσον δεν εκπληρώνονται ανενόχλητα οι εξής στόχοι του: (α) η ελεύθερη (ανεξέλεγκτη) διακίνηση κεφαλαίων, (β) η ελεύθερη (ανεξέλεγκτη) διακίνηση εμπορευμάτων, (γ) η ελεύθερη (ανεξέλεγκτη) διακίνηση φθηνής εργασίας των οικονομικών μεταναστών οι οποίοι αμείβονται λιγότερο, συμπιέζοντας ταυτόχρονα τους μισθούς και τις παροχές των εγχωρίων εργαζομένων, δ) η πληρωμή με λογιστικό αντί του φυσικού χρήματος, δημιουργώντας έτσι πλασματικό -ψεύτικο απόθεμα στις Τράπεζες και ε) η μεταφορά των χρεών των τραπεζών (και τραπεζιτών) στο Δημόσιο και κατά συνέπεια στους πολίτες. Έτσι, έχουμε το κατωτέρω απλοποιημένο σχήμα:

Στο σχήμα αυτό βλέπουμε ότι οι στόχοι της παγκοσμιοποίησης είναι η διάτρηση του κελύφους του εθνικού Κράτους και η ανεξέλεγκτη διακίνηση κεφαλαίων, εμπορευμάτων και μεταναστών.

Αυτοί οι τρεις στόχοι της παγκοσμιοποίησης δυσκολεύονται να υλοποιηθούν μεταξύ των εθνικών Κρατών, όσο υπάρχουν ακόμη ελεγχόμενα εθνικά σύνορα, όσο υπάρχουν εθνικές νομοθεσίες που τοποθετούν εμπόδια, καθώς επίσης όσο υπάρχουν ακόμη εθνικές Κυβερνήσεις που αισθάνονται ότι διοικούν κυρίαρχα εθνικά Κράτη.

Γίνεται επομένως εύκολα αντιληπτό ότι πίσω από όλα αυτά η «συγκολλητική ουσία» που διατηρεί τα εθνικά Κράτη, όσο τέλος πάντων τα διατηρεί ακόμα, είναι η έννοια του έθνους, δηλαδή ανθρώπων που έχουν κοινά γνωρίσματα, όπως φυλή, γλώσσα, θρησκεία, ιστορία, πολιτισμό, γεωγραφική καταγωγή και εθνική συνείδηση. Όσο λοιπόν υπάρχουν τέτοια δεμένα σύνολα ανθρώπων που ισχυροποιούν τα εθνικά Κράτη, τόσο πιο πολύ δυσκολεύονται οι στόχοι της παγκοσμιοποίησης.

Όπως είναι επόμενο, η πολιτική διαμάχη σήμερα δεν έχει να κάνει πλέον (ή δεν έχει να κάνει στην πράξη τόσο πολύ) με την παλαιά διαμάχη Αριστεράς – Δεξιάς. Ωστόσο, το σχήμα αυτό διατηρείται ακόμα στην εσωτερική πολιτική διαμάχη, επειδή έτσι έχουν ενταχθεί οι μάζες στην πολιτική και δεν μπορούν εύκολα να αλλάξουν.

Εν τούτοις, το πραγματικό πολιτικό διακύβευμα σήμερα είναι το εάν οι ελίτ που ελέγχουν το παγκόσμιο οικονομικό σύστημα θα κατορθώσουν να επιβληθούν επί των εθνικών Κρατών και τελικά επί των εθνικών λαών ή εάν τα εθνικά Κράτη θα αντισταθούν και θα επιδιώξουν να καθορίσουν εκείνα την πορεία των πραγμάτων στον πλανήτη. Επομένως, η πολιτική διαμάχη σήμερα, εντός του εθνικού Κράτους,

είναι μεταξύ των υποστηρικτών της παγκοσμιοποίησης και εκείνων του Έθνους Κράτους.

Όσο έχουμε λοιπόν μια παγκόσμια πραγματικότητα, η οποία έχει εισβάλει στα Κράτη μας, στα σπίτια μας, στις ζωές μας, δεν μπορούμε εμείς να την αγνοούμε και να συνεχίζουμε την πολιτική διαμάχη επάνω στο παλαιό εθνικό πλαίσιο «Αριστερά – Δεξιά».

Επειδή όμως τα εθνικά Κράτη δεν κάμπτονται εύκολα, για το λόγο αυτό οι διεθνείς ελίτ κινούνται προς δύο κατευθύνσεις. Αφενός μεν σπρώχνουν στο εσωτερικό του εθνικού Κράτους απρόσκλητους επισκέπτες, παράνομα εισελθόντες πρόσφυγες και μετανάστες, αφετέρου διεγείρουν στο εσωτερικό παλαιά αντανάκλαστικά και θεωρίες κατά του άλλοτε αστικού Κράτους οι οποίες είχαν αναπτυχθεί κατά την περίοδο του ψυχρού πολέμου, για την άλωση από μέσα των αστικών κοινωνιών.

Οι φιλελεύθερες δημοκρατίες της Δύσης δεν μπορούν να λειτουργήσουν, όταν υπάρχουν μειονότητες με αντικρουόμενα δικαιώματα. Ενώ στο άμεσο μέλλον, ο αυτοματισμός και η τεχνητή νοημοσύνη θα εξαφανίσουν τη μεσαία τάξη. Σε ένα συνονθύλευμα μη προνομιούχων, η παραδοσιακή «πάλη των τάξεων», ως εργαλείο του «διαίρει και βασιλεύει», θα μετατραπεί σταδιακά σε πάλη των δικαιωμάτων των διαφόρων ομάδων. Ενώ, για να μην καταλήξει σε αναρχία, θα υπάρξει ανάγκη δημιουργίας αυταρχικών και συγκεντρωτικών καθεστώτων. Ακριβώς, όπως σε χώρες με πολλές μειονότητες, ακόμη και όταν το βιοτικό τους επίπεδο είναι υψηλό, με παράδειγμα τη Σιγκαπούρη.

Εν προκειμένω το καθεστώς, για να θεμελιώσει την κυριαρχία του, δε χρειάζεται μόνο κατασταλτικούς θεσμούς, όπως είναι η Κυβέρνηση, η Αστυνομία και τα Δικαστήρια αλλά και ιδεολογικούς θεσμούς, όπως είναι το Εκπαιδευτικό Σύστημα, η Θρησκεία, η Οικογένεια και τα ΜΜΕ. Η αιτία είναι το ότι, με την ιδεολογική ηγεμονία επιτυγχάνεται η εκούσια, αυτόβουλη λογοκρισία, αφού όποιος τολμήσει να εναντιωθεί στην κυρίαρχη ιδεολογία θεωρείται ακραίος ή γραφικός. Μπορεί επίσης να διώκεται νομικά για τις ιδέες του, κάτι που θεωρείται μεν ανήκουστο για φιλελεύθερες δημοκρατίες που σέβονται την ελευθερία του λόγου, αλλά ήδη συμβαίνει.

Οι αναφορές στο Κράτος Δικαίου εκ μέρους της ολιγαρχίας αφορούν το δικό της Κράτος Δικαίου, αυτό δηλαδή που ελέγχει μέσω των διεθνών απρόσωπων επιτροπών ή οργανισμών και των διεθνών δικαστηρίων. Παράλληλα, προβάλλουν και επιβάλλουν ως υπέρτατη αρχή τον

επιστημονισμό των διορισμένων από το σύστημα «ειδικών», αυτών που ελέγχονται μέσα από το φάσμα του εκπαιδευτικού συστήματος, των πολυεθνικών και των διεθνών επιτροπών που απομένουν στοχευμένα διεθνή βραβεία.

Δεν πρέπει λοιπόν να μας ξενίζει το γεγονός, όταν βλέπουμε να βάλλονται με σφοδρότητα εκ των έσω κεντρικά στοιχεία του έθνους που συγκροτούν και συγκρατούν ενωμένη την εθνική κοινωνία η οποία είναι απαραίτητο στοιχείο του εθνικού Κράτους. Αυτό είναι αναμενόμενο και γι' αυτό θα πρέπει να είμαστε προετοιμασμένοι να το αντιμετωπίσουμε.

Εκτός αυτού, δεν πρέπει να εκπλήσσει το γεγονός ότι κοινά γνωρίσματα μιας εθνικής κοινωνίας, όπως η ίδια φυλή, η κοινή γλώσσα, η επικρατούσα θρησκεία, η κοινή ιστορία, ο κοινός πολιτισμός, η οικογένεια, η γεωγραφική επικράτεια, τα εθνικά σύνορα, η εθνική συνείδηση κλπ., βάλλονται από επαγγελματίες «δικαιωματιστές». Αυτοί μάχονται για να υπερασπιστούν κάθε ατομική ή μειονοτική διαφοροποίηση από τα ανωτέρω στοιχεία, στο όνομα μιας πολυπολιτισμικής κοινωνίας, με δήθεν ανοχή στη διαφορετικότητα, με στόχο την ατόνηση των στοιχείων αυτών και τελικά τη διάλυση της εθνικής κοινωνίας, με φυσική κατάληξη τη διάλυση του εθνικού Κράτους. Εκτός αυτού, η ιστορία επαναδιατυπώνεται μεθοδικά, με βάση την ερμηνεία των ειδικών, όπως τα περί συνωπισμού στον Ζάλογγο και στη Σμύρνη, της Μακεδονίας που δεν είναι μόνο ελληνική κλπ.

Για τον παραπάνω λόγο, βλέπουμε όλες αυτές τις εσωτερικές διαβρωτικές δυνάμεις της παλαιάς αριστεράς, κάποιες χρηματοδοτούμενες από ειδικά κέντρα και Ιδρύματα και κάποιες παρασυρόμενες από ιδεολογική ανοησία, να υποδέχονται τους παράνομους μετανάστες και να μάχονται για την πλήρη επιβολή τους εντός της εθνικής κοινωνίας.

Οι δε παράνομα εισβάλλοντες παρακινούνται από τις δυνάμεις της παγκοσμιοποίησης να φύγουν από τις χώρες τους άλλοτε με τοπικούς πολέμους, άλλοτε με την υπόσχεση μίας καλύτερης ζωής. Στη συνέχεια διακινούνται από τεράστια δίκτυα λαθροδιακινητών, με τη σθεναρή ενίσχυση ισχυρών ΜΚΟ και ΜΜΕ που στηρίζονται από τους ελίτ-οπαδούς της παγκοσμιοποίησης, για να παραβιάζουν και να διαπερνούν τα εθνικά σύνορα.

Αφού τώρα οι διακινητές κερδοσκοπήσουν με κόστος μεταφοράς και πρώτης εγκατάστασης των παρανόμων μεταναστών, στη συνέχεια τα έξοδα επιβαρύνουν τις εθνικές οικονομίες. Αυτό είναι άκρως καταστροφικό για χώρες φθίνουσας παραγωγικότητας, όπως είναι η

Ελλάδα, με εισερχόμενους που δεν έχουν τις κατάλληλες ικανότητες και δεξιότητες. Η επιδοτούμενη ενσωμάτωσή τους όμως δημιουργεί ζήτηση για βασικά καταναλωτικά αγαθά, ενώ αυξάνει τις τιμές και τις αποδόσεις της ακίνητης περιουσίας που ελέγχεται από τις τράπεζες και την ολιγαρχία. Ταυτόχρονα, εμποδίζει τις διεκδικήσεις του εγχωρίου πληθυσμού, όπως για παράδειγμα για την αύξηση των μισθών ή για τη βελτίωση του κοινωνικού Κράτους.

Οι ευρωπαϊκοί λαοί που γνωρίζουν τι συμβαίνει, έστησαν (απίστευτο να το διανοούταν αυτό κάποιος μερικά χρόνια πριν) φράκτες για να προστατέψουν τα σύνορά τους. Οι διεθνιστικές ξιπασμένες ελληνικές ελίτ αντίθετα, δεν έκαναν και δεν κάνουν τίποτα για να προστατέψουν το εθνικό Κράτος. Το αντίθετο, μάλιστα, λειτουργούν ως μία «πέμπτη φάλαγγα».

Δεν πρέπει να μας εκπλήσσει εδώ το φαινόμενο Ερντογάν. Παρά το ότι «εργαλειοποιεί» για τους δικούς του λόγους τους παράνομους μετανάστες, επιβραβεύεται στην ουσία από το παγκόσμιο σύστημα, ακόμη και με χρήματα. Η αιτία είναι ότι το παγκόσμιο σύστημα, που επέβαλε επιπλέον τη συμφωνία του Μαρρακές, επιθυμεί αυτήν τη βίαιη και ανεξέλεγκτη είσοδο με στόχο τη διάλυση της εθνικής κοινωνίας. Ο δε Ερντογάν, που γνωρίζει πως παίζεται το παιχνίδι, εκμεταλλεύεται για την πατρίδα του παράνομους μετανάστες και μισθοφόρους πολεμιστές, ειδικά όταν πρόκειται για φανατικούς ισλαμιστές που ενώνονται στη βάση της θρησκείας, η οποία υπερτερεί των εθνικών συνόρων και της καταγωγής.

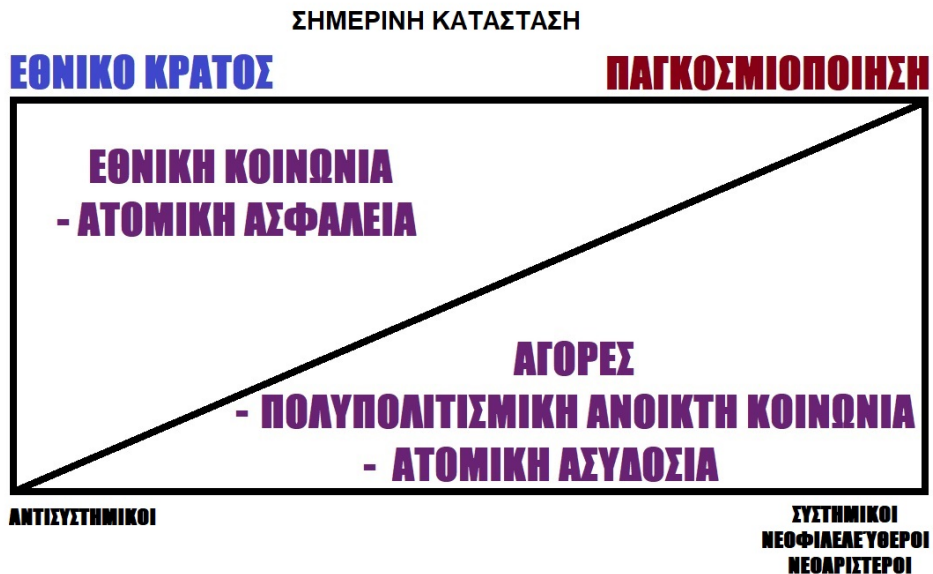
Οι παράνομα εισβάλλοντες μετανάστες τώρα, από τη δική τους πλευρά, αναζητούν μια καλύτερη ζωή, κάτι που είναι απόλυτα κατανοητό. Εν τούτοις, η επιθυμία τους αυτή δεν τους αθώνει από το γεγονός ότι εν γνώσει τους δέχονται να «εργαλειοποιηθούν», να παίξουν το ρόλο δηλαδή του «όπλου» της διάλυσης των εθνικών κοινωνιών. Επομένως, στη βάση αυτής της λογικής θα πρέπει να αντιμετωπιστούν, τουλάχιστον όσοι εξ αυτών δεν έχουν τις νόμιμες προϋποθέσεις, όπως είναι το απόλυτα σεβαστό δικαίωμα ασύλου κατά τις διεθνείς συνθήκες.

Η παράνομη είσοδος σε μια χώρα και στη συνέχεια η κατάχρηση της φιλοξενίας και η προσπάθεια επιβολής δικών τους πολιτιστικών καταβολών είναι στοιχεία, που εν γνώσει τους βάλλουν κατά της εθνικής κοινωνίας στην οποία έχουν εισέλθει και πρέπει να αντιμετωπιστούν με γνώμονα την προστασία της βαλλόμενης εθνικής κοινωνίας. Ο εργαζόμενος ιθαγενής, ο οποίος παρασύρεται από δήθεν αριστερά αφηγήματα περί ανθρωπίνων δικαιωμάτων, θα πρέπει όμως να γνωρίζει πως η έλευση του παράνομου μετανάστη θα μειώσει στον

μισό τον δικό του μισθό ή θα τον στείλει στην ανεργία, ενώ θα θέσει υπό αμφισβήτηση τις ελευθερίες και τις συνήθειές του. Εάν το θέλει αυτό, ας συνεχίσει να αντιτίθεται σε όσους δεν το θέλουν. Αλλά τουλάχιστον ας το ξέρει.

Τελειώνοντας το πρώτο μέρος του βασικού πολιτικού διακυβεύματος, δηλαδή αυτού της σύγκρουσης μεταξύ παγκοσμιοποίησης και εθνικού Κράτους, εμείς συντασσόμαστε με την πλευρά του εθνικού Κράτους. Μπορεί να κατηγορηθούμε ως συντηρητικοί, ως αναχρονιστικοί, ως εθνικιστές κλπ., όμως εμείς πρέπει να επιμείνουμε. Όλη η ανθρωπότητα είναι σε μια μεταβατική φάση και αυτή η διαμάχη δεν πρόκειται να τελειώσει αύριο το πρωί. Άρα, έχει πολιτική προοπτική, τουλάχιστον όσο θα ζούμε.

Η σημερινή πραγματικότητα τώρα αποτυπώνεται με απλές γραμμές στο παρακάτω σχήμα:

Στο σχήμα αυτό βλέπουμε πως όσο πιο ισχυρό εθνικό Κράτος έχουμε, τόσο πιο ισχυρή και πιο ομογενοποιημένη είναι η εθνική κοινωνία. Ταυτόχρονα, πιο ασφαλές είναι το ίδιο το άτομο, που μπορεί έτσι να ολοκληρώνεται και να ασκεί τα ατομικά του δικαιώματα. Αντίθετα, όσο παραδινόμαστε στην παγκοσμιοποίηση, τόσο πιο πολυπολιτισμική, ανοικτή κοινωνία έχουμε, τόσο πιο πολύ κυριαρχούν οι αγορές και τόσο πιο πολύ εντείνεται η ροπή προς τον ατομικισμό και την ατομική ασυδοσία, τελική κατάληξη της οποίας είναι κυριαρχία όλο και πιο λίγων επί των πολλών σε παγκόσμια κλίμακα.

Από την πλευρά της οικονομίας, εμείς είμαστε φιλελεύθεροι, έχοντας όμως υιοθετήσει τις αρχές της μικτής οικονομίας που δεν έχει καμία σχέση με τον νεοφιλελευθερισμό, δηλαδή κάποιες οικονομικές

δραστηριότητες πρέπει να ανήκουν στο Κράτος ή και στο Κράτος, ενώ όλες οι υπόλοιπες στον ιδιωτικό τομέα. Η κατάσταση αυτή πρέπει να λειτουργεί σαν ζυγαριά, άλλοτε προς την πλευρά του Κράτους και άλλοτε προς την πλευρά της ιδιωτικής πρωτοβουλίας, έτσι ώστε να υπάρχει πάντα ισορροπία στον οικονομικό τομέα.

Όπως η εθνική πολιτική, η οποία, έχοντας ως γνώμονα την ασφάλεια της χώρας, δεν πρέπει να υπακούει σε κομματικές λογικές ή σε ανύπαρκτες εξωτερικές φιλίες, αφού σε διεθνές επίπεδο δεν υπάρχουν φιλίες αλλά μόνο συμφέροντα, έτσι και η σύγχρονη οικονομική πολιτική δεν πρέπει να λειτουργεί με βάση τις χθεσινές χρεοκοπημένες ιδεολογίες αλλά με οδηγό την εκάστοτε ενδεδειγμένη λύση, που μεγιστοποιεί το όφελος για τη χώρα.

Βασικός μας στόχος και όραμα είναι η αλλαγή του παραγωγικού μοντέλου της χώρας μας, έτσι ώστε να μην στηρίζεται μόνο στον τριτογενή τομέα, στο εμπόριο, στις υπηρεσίες και στον φθηνό τουρισμό που υπερβαίνουν το 80% του ΑΕΠ μας.

Να πάψουμε να ζούμε με δανεικά υποθηκεύοντας το μέλλον μας σε δανειστές. Να παράγουμε πλούτο και να σταθούμε στα πόδια μας, στηρίζοντας τον ισχνό πρωτογενή μας τομέα (γεωργία, κτηνοτροφία αλιεία) και τον αδύναμο δευτερογενή, με κέντρο βάρους τη μεταποίηση, την υψηλή τεχνολογία και τη βιομηχανία, ειδικά την αμυντική (όχι τις κατασκευές). Πρέπει να παραχθεί πραγματικός πλούτος, αφού χωρίς παραγωγή πλούτου, θα συνεχίσουμε να βυθιζόμαστε στο σπирάλ της παρακμής.

Παράλληλα, μέσα απ' αυτήν την αλλαγή πρέπει να αξιοποιηθούν οι νέοι μορφωμένοι Έλληνες που φεύγουν στο εξωτερικό, κλιμακώνοντας το δημογραφικό μας πρόβλημα. Να αξιοποιηθούν όλοι αυτοί που εγκαταλείπουν την Ελλάδα, όχι μόνο για την αναζήτηση μίας θέσης εργασίας αλλά, επιπλέον, επειδή δεν υπάρχουν οι συνθήκες για να υπηρετήσουν την επιστήμη τους και να εκπληρώσουν τα όνειρά τους. Να ολοκληρωθούν ως άνθρωποι.

Οι προτάσεις της ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΥΣΗΣ είναι απόρροια επίπονης έρευνας που έχει στο επίκεντρο το Εθνικό Συμφέρον και την Ευημερία των Ελλήνων!

ΤΟΜΕΙΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΩΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ

Οι προτάσεις της ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΥΣΗΣ για τη διακυβέρνηση της χώρας αφορούν:

(1) Την εξυγίανση του **Χρηματοπιστωτικού τομέα** και δραστηριοποίησή του για τη **χρηματοδότηση της πραγματικής οικονομίας**.

Προτείνουμε τη λύση της «κακής τράπεζας» (Bad Bank) για την επίλυση του χρόνιου προβλήματος των κόκκινων δανείων, την προετοιμασία συμπληρωματικού νομίσματος για κάθε ενδεχόμενο διάλυσης της ευρωζώνης, τη διατήρηση του δικτύου των τραπεζών και τη μείωση του κόστους χρήματος (προμήθειες και επιτόκια).

Προτείνουμε την εισαγωγή και υποστήριξη των νέων θεσμών χρηματοδοτήσεων ιδιωτών για κινητοποίηση κεφαλαίων (μικροπιστώσεις, P2P lending), την εξυγίανση της κεφαλαιαγοράς και την ενίσχυση των εναλλακτικών μεθόδων χρηματοδότησης (ΕΚΕΣ, κεφάλαια επιχειρηματικών συμμετοχών - venture capital -, ιδιωτικές τοποθετήσεις κ.α.) για την υποστήριξη τόσο μεγάλων όσο των παραμελημένων μικρομεσαίων επιχειρήσεων.

(2) Την ανασυγκρότηση της Ελληνικής Οικονομίας, δίνοντας **έμφαση πρωτίστως στην Πρωτογενή Παραγωγή**, συμπεριλαμβανομένης της μεταποίησής της και συγκεκριμένα στους τομείς:

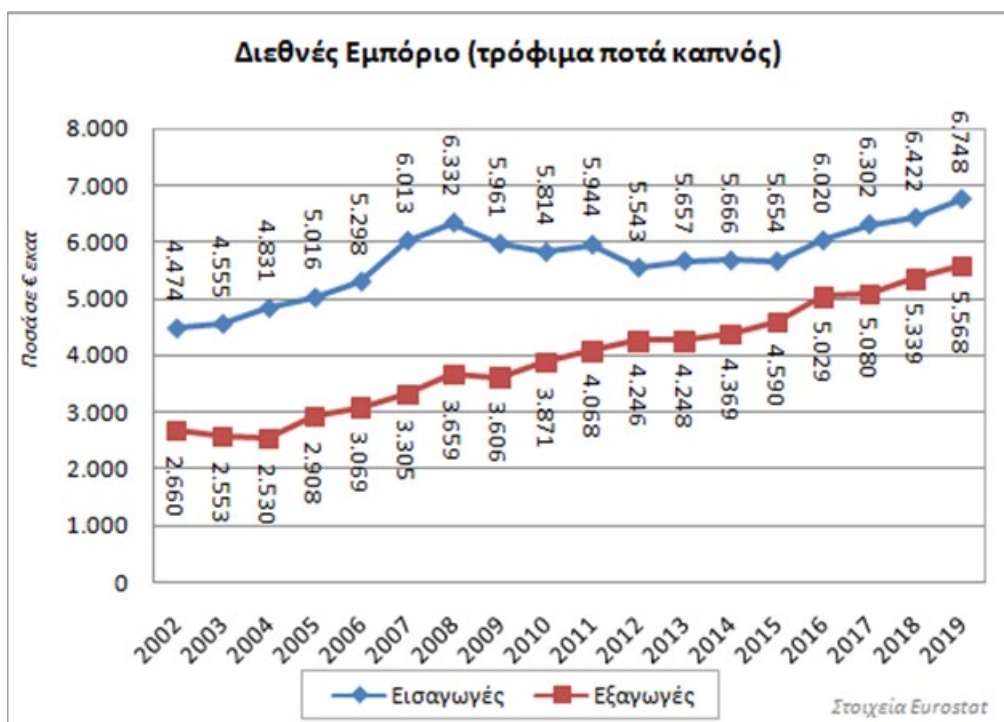
- I. Αγροβιοδιατροφή.
- II. Κτηνοτροφία.
- III. Παραγωγή Γαλακτοκομικών Προϊόντων.
- IV. Υγιεινή Φυτική Παραγωγή (Θερμοκηπιακές καλλιέργειες, Καλλιέργεια Βοτάνων και «Υπερτροφίμων» (Superfoods).
- V. Αλιεία και Ιχθυοκαλλιέργειες.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ πιστεύει ότι η μόνη διέξοδος για την οικονομική ανάπτυξη της Ελλάδας είναι η «πραγματική παραγωγή πλούτου». Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ επιδιώκει τη δημιουργία μιας ισχυρής και οικονομικά εύρωστης Ελλάδας, πιστεύοντας ότι η βάση για την επίτευξη αυτού

του στόχου είναι, πρωτίστως, η ενίσχυση της αγροτικής / κτηνοτροφικής παραγωγής και της αλιείας. Για την ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ, η στήριξη των αγροτών, των κτηνοτρόφων και των αλιέων είναι υποχρέωση και εθνικό καθήκον, επειδή αποτελούν τη βάση της εθνικής οικονομίας και κρατούν ζωντανή την ελληνική περιφέρεια.

Ο πρωτογενής τομέας μπορεί να προσφέρει πολλά στη χώρα, εάν αντιμετωπιστεί ως εξειδικευμένο κατάστημα (boutique), με την έννοια πως πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη σημασία σε προϊόντα, στα οποία η Ελλάδα, λόγω κλίματος και εδάφους, έχει μεγάλα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα. Βασικό στοιχείο είναι η χρησιμοποίηση επιστημονικών μεθόδων με τη βοήθεια της σύγχρονης τεχνολογίας, η σωστή μεταποίηση και συσκευασία, τα ορθολογικά δίκτυα διανομής, η συνέπεια, καθώς και η ποιότητα των παραδόσεων, δηλαδή δεν είναι μόνο η καλλιέργεια και η εκτροφή αλλά πολλά άλλα.

Στο παράδειγμα της Ολλανδίας, παράγει αγροτικά προϊόντα περί τα 14 δις \$ (1,6% του ΑΕΠ της), ενώ το 2017 εξήγαγε 101 δις \$, όταν η Ελλάδα παράγει 8,2 δις \$ (4,1% του ΑΕΠ της σύμφωνα με το WFB, περί τα 12 δις € κατά άλλους) και εξάγει 6,7 δις €.

Η Ολλανδία είναι βέβαια διεθνές διαμετακομιστικό κέντρο, αλλά το ίδιο θα μπορούσε να γίνει η Ελλάδα στην περιοχή της. Φυσικά, θα έπρεπε να κατασκευάζονται στη χώρα μας πολλά απ' αυτά που χρειάζονται για

τον αγροτικό τομέα, όπως τα θερμοκήπια. Σημειώνεται πως στην Ελλάδα υπάρχουν κάτω από 50.000 στρέμματα θερμοκηπίων, ενώ μόνο σε μία περιοχή της Ισπανίας 600.000 στρέμματα. Άλλα παραδείγματα επιτυχημένης αγροτικής παραγωγής είναι το Ισραήλ και η Νέα Ζηλανδία.

(3) Την ανάπτυξη του Τουρισμού, με έμφαση στις υπηρεσίες, όπως είναι οι πλατφόρμες ενοικίασης δωματίων και σπιτιών, καθώς επίσης οι εταιρείες ταξιδιών. Πρέπει να διαχειριστούμε το τουριστικό προϊόν ως εξειδικευμένο κατάστημα (boutique) και να μην δίνεται σημασία τόσο στις αφίξεις όσο στα έσοδα, έτσι ώστε να μην καταστρέφονται οι υποδομές από χιλιάδες επισκέπτες χαμηλού εισοδηματικού επιπέδου.

Προτείνονται μέτρα για την ανάπτυξη τόσο του Γενικού Τουρισμού όσο και των εναλλακτικών μορφών τουρισμού και συγκεκριμένα:

1. Πολιτιστικού και αρχαιολογικού τουρισμού
2. Θρησκευτικού – προσκυνηματικού τουρισμού
3. Τουρισμού υγείας και ευεξίας
4. Αγροτικού τουρισμού (Αγροτουρισμός)
5. Θαλάσσιου τουρισμού
6. Γαστρονομικού τουρισμού
7. Οινοτουρισμού
8. Οικοτουρισμού
9. Ορεινού και χιονοδρομικού τουρισμού
10. Εκπαιδευτικού τουρισμού

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ θεωρεί μεν τον τουρισμό σημαντικό αλλά, ασφαλώς, όχι τη βαριά βιομηχανία της χώρας μας, αφού πρόκειται για υπηρεσίες. Ακόμα χειρότερα, όταν υπάρχει υπερεξάρτηση απ' αυτόν. Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ προσβλέπει στην ανάπτυξη τουρισμού υψηλής προστιθέμενης αξίας που θα εντάσσεται σε ένα ισορροπημένο οικονομικό μοντέλο και θα αναπτύσσει συνέργειες με τους άλλους τομείς, όπως η αγροδιατροφή και ο πολιτισμός.

(4) Την ανάπτυξη της Ναυτιλίας. Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ πιστεύει πως η Ναυτιλία, εάν συνδυαστεί με την ανάπτυξη στους τομείς της πρωτογενούς οικονομίας, του διεθνούς εμπορίου και του τουρισμού, μπορεί να συμβάλλει ουσιαστικά στην επανεκκίνηση της οικονομίας της Ελλάδας.

(5) Την Επαναβιομηχανοποίηση της χώρας, με αφετηρία τη μεταποίηση και με στήριγμα την Πρωτογενή παραγωγή, τον Τουρισμό, τη Ναυτιλία, την Αμυντική βιομηχανία. Έτσι, θα μπορέσουν να απασχοληθούν οι χιλιάδες μορφωμένοι νέοι μας που δεν αναγκάζονται να μεταναστεύσουν και όλοι μαζί να πάμε την Ελλάδα εκεί που έχουν αποδείξει ότι μπορούν να φτάσουν.

(6) Την Ανάπτυξη, με έμφαση στις επενδύσεις και στην επιχειρηματικότητα. Αυτό θα επιτευχθεί μέσα σε ένα Κράτος που δε θα είναι γραφειοκρατικά δομημένο, αλλά με όσο πιο απλές διαδικασίες γίνεται, καθώς επίσης φιλικό προς τις επιχειρήσεις, ξένες και ελληνικές. Δίνει έμφαση στους απλούς και κατανοητούς από όλους νόμους και κανόνες, οι οποίοι όμως θα τηρούνται απαρέγκλιτα από όλους ανεξαιρέτως.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ πιστεύει πως οι κοινωφελείς, οι στρατηγικές και οι μονοπωλιακές κερδοφόρες επιχειρήσεις πρέπει να ανήκουν στο Δημόσιο, λειτουργώντας με ιδιωτικοοικονομικά κριτήρια, ενώ όλες οι άλλες στον ιδιωτικό τομέα. Πριν όμως αποκρατικοποιηθούν, θα πρέπει να ανακτήσουν την πραγματική τους αξία και όχι αυτήν που είναι αποτέλεσμα της κρίσης και της ύφεσης. Προτιμάει βέβαια την ιδιωτικοποίησή τους από Έλληνες. Αφενός μεν για να παραμένουν τα κέρδη τους στο εσωτερικό αφετέρου για να διατηρούνται χαμηλές οι εισροές ξένων κεφαλαίων που έχουν οδηγήσει πολλές χώρες στην πτώχευση, όταν τα ξένα κεφάλαια εκρέουν μαζικά.

Η Ελληνική Λύση πιστεύει πως όλοι οι τομείς της χώρας πρέπει να αποδίδουν έσοδα και κέρδη. Για παράδειγμα, η ανάπτυξη της αμυντικής βιομηχανίας για την κάλυψη των εγχωρίων αναγκών συν τις εξαγωγές, η ασφάλεια του Πολίτη, όπου στο Ισραήλ έχει εξελιχθεί σε μία σημαντική βιομηχανία, η Υγεία με την ίδρυση νοσηλευτικών μονάδων για ξένους, η περίθαλψη των ηλικιωμένων με σύγχρονα γηροκομεία, η ιδιωτική ανώτατη εκπαίδευση (αν επιτραπεί) κ.ο.κ.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ έχει στρατηγικό σχέδιο, που έχει προέλθει από πολυετή μελέτη και έρευνα, για να οδηγηθεί η Ελλάδα στον δρόμο της Ανάπτυξης και της Ευημερίας, μέσα σε σύντομο χρονικό διάστημα.

(7) Τη θέσπιση ενός νέου διαχρονικά σταθερού φορολογικού συστήματος. Η υπερβολική φορολόγηση των πολιτών και η επιβολή φόρων στους ήδη υπάρχοντες φόρους είναι εκ προοιμίου μία

αποτυχημένη μέθοδος αύξησης των κρατικών εσόδων. Η υπερβολική φορολόγηση, η διόγκωση των οφειλών των πολιτών στο Κράτος, τα μηδενικά έσοδα στα δημόσια ταμεία και η επιβολή νέων φόρων οδηγούν την ελληνική οικονομία σε βαθιά και παρατεταμένη ύφεση! Παράλληλα, οι πολίτες γίνονται κάθε χρόνο όλο και πιο φτωχοί, ενώ ο ιδιωτικός τομέας, που ήταν η «ατμομηχανή» της οικονομίας και τροφοδοτούσε τα κρατικά ασφαλιστικά ταμεία, έχει πλέον διαλυθεί!

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ πιστεύει πως οι φορολογικοί συντελεστές θα πρέπει να είναι ανταγωνιστικοί με τις γειτονικές χώρες, για να προσελκύονται επιχειρήσεις και για να μην αναγκάζονται να μεταναστεύσουν τόσο οι ελληνικές, όσο και οι ξένες. Ειδικά, όσον αφορά τον «προσωρινό» ΕΝΦΙΑ, θα πρέπει να καταργηθεί εντελώς.

(8) Την εξυγίανση, την αναδιάρθρωση και τον εκσυγχρονισμό του Συστήματος Υγείας. Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ έχει σαν βασική προτεραιότητα την αναδιάρθρωση της Δημόσιας Υγείας, με έμφαση στην πρόληψη, ώστε να εξασφαλιστεί και ποιοτική διαβίωση όλων των Ελλήνων! Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ πιστεύει πως κανένας Έλληνας δεν πρέπει να στερείται το αγαθό της Υγείας!

(9) Το δημογραφικό, τις συντάξεις και γενικότερα το ασφαλιστικό που αποτελεί βόμβα στα θεμέλια της ελληνικής οικονομίας. Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ θα στηρίξει τις οικογένειες με επίδομα για κάθε παιδί και διευκολύνσεις για τις μητέρες, ενώ παράλληλα θα αναιρέσει τις αδικίες των αντισυνταγματικών περικοπών, στο βαθμό που είναι δυνατό. Θα στηρίξει την πολύτεκνη οικογένεια μοριοδοτώντας ένα εκ των δύο άνεργων μελών για διορισμό στο Δημόσιο. Ανώτερος στόχος η δημιουργία πλούτου και η βελτίωση του δημογραφικού, έτσι ώστε να έχουμε ένα βιώσιμο σύστημα για όλους τους Έλληνες.

(10) Στον πολύ σημαντικό τομέα της Ενέργειας, στόχος μας να εξασφαλίσουμε Ενεργειακή Αυτονομία στην ηλεκτροπαραγωγή - κάτι που έχει απωλεστεί τα τελευταία χρόνια. Δεν θα προχωρήσουμε άμεσα σε απολιγνιτοποίηση, όπως άλλωστε δε θα κάνει και η Γερμανία έως το 2038. Θα προωθήσουμε τις ΑΠΕ στο μίγμα τροφοδοσίας εκτός όμως των δασών και της γεωργικής γης, και μάλιστα χωρίς να αυξηθεί το κόστος της ενέργειας και με εγχώρια τεχνολογία. Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ, γνωρίζοντας πως ο υπόγειος ενεργειακός πλούτος της Ελλάδας είναι τεράστιος, θα επιταχύνει την εκμετάλλευσή του. Παράλληλα, θα προωθήσουμε άμεσα την εξοικονόμηση ενέργειας με την αναβάθμιση

του μεγαλύτερου μέρους του κτηριακού αποθέματος και με την προώθηση της ηλεκτροκίνησης, στο βαθμό που η ηλεκτροπαραγωγή θα είναι από εγχώριες πηγές.

Στις **Υποδομές** προωθούμε τις απολύτως απαραίτητες, με επικέντρωση στις σιδηροδρομικές, μακριά από τα σκανδαλώδη έργα ΣΔΙΤ των ΕΣΠΑ, με τις εγγυημένες ελάχιστες αποδόσεις.

Στις **Μεταφορές** διασφαλίζουμε τη στρατηγικής σημασίας επικοινωνία στη χώρα, καθώς επίσης την κινητικότητα με αξιοπιστία στις μεγαλουπόλεις, χωρίς σπατάλες και με κατά το δυνατόν εγχώρια παραγωγή εξοπλισμού.

Στο **Περιβάλλον και στην Οικοδομή** θα προχωρήσουμε στα πλαίσια της συνταγματικής νομιμότητας, σεβόμενοι το περιβάλλον και θέτοντας τέρμα στα αυθαίρετα σε προστατευμένες περιοχές. Εκσυγχρονίζουμε το σύστημα επίβλεψης με ηλεκτρονική ταυτότητα κτηρίων και με ψηφιακό μητρώο συντήρησης δημόσιων υποδομών.

(11) Τη ριζική αναδιάρθρωση της Δημόσιας Διοίκησης, έτσι ώστε να είναι αποτελεσματική, με την ελάχιστη δυνατή γραφειοκρατία.

(12) Τον εξορθολογισμό του συστήματος απόδοσης Δικαιοσύνης για την επιτάχυνση της λειτουργίας του.

(13) Τη λήψη μέτρων για τη στήριξη της Καινοτομίας και των νεοφυών επιχειρήσεων. Στην Ελλάδα της κρίσης και της ύφεσης, ευτυχώς, υπάρχουν ακόμα πολλοί Έλληνες που με καινοτόμες ιδέες και ευρεσιτεχνίες αντιστέκονται! Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ νιώθει υποχρεωμένη να στηρίξει αυτούς τους Έλληνες και να τους βοηθήσει στην υλοποίηση και εφαρμογή των καινοτόμων ιδεών τους! Βασικός παράγοντας εδώ θα είναι η ουσιαστική χρηματοδότηση αλλά και η δημιουργία του επιχειρηματικού περιβάλλοντος που θα τις αξιοποιεί. Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ στηρίζει την ελληνική καινοτομία και τη θεωρεί ως έναν από τους μοχλούς ανάπτυξης και επανεκκίνησης της οικονομίας!

(14) Την αναθεώρηση της Εξωτερικής Πολιτικής υπό το δόγμα της πολυδιάστατης διπλωματίας. Ανακήρυξη ΑΟΖ, λύση της συμφωνίας των Πρεσπών, αρνησικυρία (βέτο) στις χρηματοδοτήσεις της Τουρκίας, γερμανικές αποζημιώσεις, κατοχικό δάνειο.

(15) Τον εκσυγχρονισμό της Εθνικής Άμυνας, με Εθνικό Συμβούλιο που θα εγγυάται τη σταθερή διαχρονικά πολιτική, όσον αφορά τις εξωτερικές σχέσεις, την άμυνα και την ασφάλεια.

(16) Την εμπέδωση της ασφάλειας του Πολίτη αλλά και την υποστήριξη του προσωπικού των Σωμάτων Ασφαλείας. Ίδρυση Πολιτοφυλακής και Ενίσχυση της Εθνοφυλακής.

(17) Την ολική αναδιάρθρωση του Πολιτεύματος, με στόχο τη σταδιακή υιοθέτηση της άμεσης Δημοκρατίας κατά το ελβετικό πρότυπο, που εφάρμοσε στη χώρα ο εξαιρετος Ι. Καποδίστριας με ευρεία χρήση του θεσμού των δημοψηφισμάτων. Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ, έχοντας ΠΛΗΡΗ επίγνωση της ΑΞΙΑΣ του Κοινοβουλευτισμού και της ΚΡΙΣΙΜΟΤΗΤΑΣ της χρονικής περιόδου, προτείνει τα συγκεκριμένα μέτρα που θα αναβαθμίσουν τον θεσμό αυτό και θα κάνουν τους Έλληνες να νιώθουν ασφάλεια και ότι όλοι είναι ΙΣΟΙ απέναντι στο ΝΟΜΟ, δίχως ΚΑΜΙΑ Εξαίρεση! Κατάργηση του νόμου περί ευθύνης των Υπουργών. Εκλογή Προέδρου απευθείας από τους ψηφοφόρους και επιστροφή αρμοδιοτήτων. Θέσπιση Συνταγματικού Δικαστηρίου.

(18) Την αντιμετώπιση της παράνομης μετανάστευσης και του εμποικισμού της χώρας, καθώς επίσης για την επαναπροώθηση των παρανόμων μεταναστών στις χώρες καταγωγής τους. Τα τελευταία χρόνια, οι Έλληνες Πολίτες τείνουν να γίνουν μειονότητα μέσα στην ίδια τους τη χώρα. Παράλληλα, επιβαρυνόμαστε με ένα σημαντικό κόστος τόσο άμεσα όσο και έμμεσα την ίδια στιγμή που η χώρα είναι χρεοκοπημένη και οι νέοι της είναι άνεργοι και αναγκάζονται να την εγκαταλείπουν! Οι προτάσεις της ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΥΣΗΣ για την αντιμετώπιση της παράνομης μετανάστευσης έχουν στο επίκεντρο το εθνικό συμφέρον και την ασφάλεια της Ελλάδας και των Ελλήνων! Οι Έλληνες πρέπει να πάρουμε πίσω την πατρίδα μας και να διαφυλάξουμε τη γλώσσα, τον πολιτισμό και τη θρησκεία μας!

(19) Τη στήριξη και την ενίσχυση των δεσμών με τους Έλληνες του εξωτερικού και την Ομογένεια. Εκτός των συνόρων της Ελλάδας βρίσκεται μια δεύτερη Ελλάδα! Είναι οι Έλληνες μετανάστες και ο απόδημος Ελληνισμός που αγαπούν την Ελλάδα περισσότερο από τους Έλληνες που έχουν παραμείνει στη χώρα! Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ πιστεύει πως η ανάγκη στήριξης των Ελλήνων του Εξωτερικού και της Ομογένειας είναι επιτακτική, όπως και η αμφίδρομη συνεργασία.

(20) Τη βελτίωση του Κράτους Πρόνοιας για τους πολίτες με αναπηρία (ΑμεΑ) και τη συνδρομή στους ασθενέστερους.

Προγράμματα για πρόσβαση στα κτήρια και στα ΜΜΜ, κίνητρα για προσλήψεις στον ιδιωτικό τομέα, εκπαίδευση, διευκόλυνση εξετάσεων αναπηρίας. Για τις άλλες κατηγορίες συμπολιτών που χρήζουν συμπαράστασης, προτείνουμε μια σειρά από επιμέρους πολιτικές (Bad Bank για προστασία δανειοληπτών, επιδόματα για πολύτεκνους, χαμηλό ΦΠΑ σε νησιά και παραμεθόριο). Βασικό μέλημά μας βέβαια δεν είναι η επιδοματική πολιτική αλλά η δημιουργία πλούτου, έτσι ώστε οι Έλληνες να μπορούν να δημιουργήσουν και να διεκδικήσουν το μέλλον τους με αξιοπρέπεια!

(21) Την Αναδιάρθρωση της Παιδείας.

Για την ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ είναι επιτακτική ανάγκη η ριζική αναδιάρθρωση της ελληνικής παιδείας. Μόνο μ' αυτόν τον τρόπο μπορεί να εξασφαλιστεί η συνέχεια του Ελληνισμού και της Ορθοδοξίας μας! Επίσης, προτείνουμε τη θεσμοθέτηση της ιδιωτικής ανώτατης εκπαίδευσης, με στόχο την αύξηση των εσόδων της χώρας.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ έχει στρατηγικό σχέδιο, που έχει προέλθει από πολυετή μελέτη και έρευνα, για να οδηγηθεί η Ελλάδα στον δρόμο της Ανάπτυξης και της Ευημερίας, μέσα σε σύντομο χρονικό διάστημα.

Όραμά μας η ανάπτυξη της Ελλάδας και όχι την εξυπηρέτηση συμφερόντων.

ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ

(1) **Νοικοκύρεμα της Ελλάδας** με Ισολογισμό δημοσιευμένο στο Διαδίκτυο, έτσι ώστε οι Πολίτες να γνωρίζουν όχι μόνο τι χρωστάει το Δημόσιο, αλλά και τι έχει στην ιδιοκτησία του, αξιολογημένα με τις εκάστοτε τιμές που διαμορφώνονται, από οικόπεδα και ακίνητα, έως σχολεία, δρόμους και κρατικές εταιρείες. Διπλογραφικό λογιστικό σύστημα, ηλεκτρονική διακυβέρνηση, επαναφορά του θεσμού των Γενικών Διευθυντών στο Δημόσιο κλπ.

(2) **Υιοθέτηση ενός δίκαιου και ανταγωνιστικού με τις γύρω χώρες φορολογικού συστήματος**, παράλληλα με την ενίσχυση του ελεγκτικού μηχανισμού και τη δρομολόγηση ενός πλαισίου, φιλικού προς τις επιχειρήσεις.

(3) **Παραγωγή πλούτου, με κέντρο βάρους τον Πρωτογενή τομέα (κεντρικός σχεδιασμός), μαζί με τη μεταποίησή του, καθώς επίσης τον Τουρισμό.** Αυτοί οι δυο τομείς πρέπει να λειτουργήσουν ως εξειδικευμένο κατάστημα (boutique), με ποιοτικά προϊόντα, εκμεταλλευόμενοι τα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα της χώρας μας. Τρίτος πυλώνας η **Ναυτιλία**, με τη δημιουργία των σωστών υποδομών για να προσελκυσθεί αρχικά η διαχείριση πλοίων – τομέας που μπορεί να προσφέρει ΑΕΠ πάνω από 25 δις € και 500.000 θέσεις εργασίας. **Επιπλέον παραγωγή πλούτου** (α) από την εξοικονόμηση ενέργειας και τους υδρογονάνθρακες (β) από την αμυντική βιομηχανία/ασφάλεια, με την επαναδραστηριοποίηση μονάδων που έχουν κλείσει (γ) από τη βιομηχανία, όπως στον χώρο του φαρμάκου και της ηλεκτροκίνησης γύρω από το εθνικό κεφάλαιο νικέλιο (δ) από την καινοτομία και έρευνα, τη λειτουργία ιδιωτικών Πανεπιστημίων, όταν επιτραπεί συνταγματικά, και την ιδιωτική Υγεία για ιατρικό τουρισμό.

(4) **Άμεση δρομολόγηση ενός ιδιωτικού συμπληρωματικού νομίσματος**, όπως αυτά που κυκλοφορούν στην Ελβετία ή στη Γερμανία, έτσι ώστε να αυξηθεί η ρευστότητα στη χώρα. **Επίλυση του προβλήματος των κόκκινων δανείων πρώτης κατοικίας (περί τα 12 δις €), μέσω ενός κρατικού οργανισμού**, ο οποίος θα τα εξαγοράσει στο 48% της αξίας τους για να μη μειωθούν τα κεφάλαια των τραπεζών, παράλληλα με την ίδρυση μίας κρατικής επενδυτικής τράπεζας του τύπου της ETBA του παρελθόντος ή της γερμανικής KfW.

(5) **Πάγωμα των ιδιωτικοποιήσεων, έως ότου ανακτήσουν οι κρατικές επιχειρήσεις την πραγματική τους αξία**, με την ταυτόχρονη προώθηση μέτρων εξυγίανσής τους. Επαναξιολόγησή τους - δεν παραχωρούνται μονοπωλιακές και στρατηγικές επιχειρήσεις κοινής ωφελείας. Να δοθεί ιδιαίτερη σημασία στη ΔΕΗ που απαξιώνεται συστηματικά και σκόπιμα, με στόχο το ξεπούλημά της, όταν θα μπορούσε να λειτουργεί με 1,5 δις € ετήσια κέρδη και να έχει χρηματιστηριακή αξία 11,5 δις €, όπως η πορτογαλική, και στις άλλες ενεργειακές εταιρείες (ΔΕΠΑ, ΕΛΠΕ) για λόγους ενεργειακής αυτονομίας.

(6) **Εθνικά Συμβούλια** (α) Ασφαλείας, (β) Διεκδίκησης των γερμανικών οφειλών και (γ) Αντιμετώπισης του χρέους με αγωγές αποζημίωσης σύμφωνα με το άρθρο 340 του Μάαστριχτ.

ΒΑΣΙΚΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΜΕΤΡΑ

(1) Επίδομα παιδιών: Για όλα τα παιδιά Ελλήνων ιθαγενών με φορολογική διαμονή στην Ελλάδα, ηλικίας κάτω των 18 ετών. Όταν δεν εργάζονται ή είναι άνεργα, τότε έως ότου συμπληρώσουν το 21ο έτος. Το επίδομα θα είναι ύψους 150 € μηνιαία για το πρώτο παιδί, 170 € για το δεύτερο, 190 € για το τρίτο και 210 € για κάθε επόμενο. Δίνεται είτε άμεσα σε αδύναμες οικογένειες με εισοδήματα κάτω από το ελάχιστο αφορολόγητο όριο είτε ως ελάφρυνση φόρου στις υπόλοιπες, εφόσον τις συμφέρει καλύτερα.

(2) Συντελεστές φορολόγησης νομικών προσώπων: Μείωση στο 15% με την κατάργηση της προκαταβολής φόρου και με την πλήρη κατάργηση του τέλους επιτηδεύματος, καθώς επίσης της ειδικής εισφοράς αλληλεγγύης. Έκπτωση 10% στην εφάπαξ πληρωμή, αυτόματος συμψηφισμός οφειλών και επιστροφών. Μη πληρωμή φόρων για τα πρώτα πέντε χρόνια από τις νέες και καινοτόμες επιχειρήσεις, καθώς επίσης δυνατότητα υψηλότερων αποσβέσεων στις καινούργιες επενδύσεις παγίων στο μισό χρονικό διάστημα, ηλεκτρονική σύνδεση όλων των συναλλαγών.

(3) Συντελεστές φορολόγησης φυσικών προσώπων: Αφορολόγητο εισόδημα έως 12.000 €, 15% φόρος έως 20.000 €, 25% από 20.000 € έως 50.000 € και 35% για όλα τα υπόλοιπα εισοδήματα,

όσα και αν είναι. Κατάργηση των τεκμηρίων και έκπτωση 10% στην εφάπαξ πληρωμή. Περιορισμός του φορολογικού κώδικα σε 50 σελίδες, αυτόματο κλείσιμο εταιρειών, μετά από δύο χρόνια μη λειτουργίας τους.

(4) ΦΠΑ: Άμεση μείωση του συντελεστή στο 20%, σταδιακά στο 15%, με ειδικό καθεστώς τροφίμων και φαρμάκων, καθώς επίσης δικηγορικής αμοιβής στο μισό (10% και 7,5% αργότερα). Στα νησιά και στις παραμεθόριες περιοχές στο 7%. Αύξηση του ορίου υπαγωγής στον ΦΠΑ στα 30.000 € κύκλο εργασιών (τζίρο) ετησίως από 10.000 € σήμερα και κατάργησή του στις νέες οικοδομικές δραστηριότητες, για ένα χρονικό διάστημα πέντε ετών.

(5) ΕΝΦΙΑ: Κατάργησή του ΕΝΦΙΑ. Το έσοδο δεν είναι μεγάλο για τα δημοσιονομικά - ενώ επιβαρύνει δυσανάλογα τους μικροϊδιοκτήτες.

(6) Ασφαλιστικές εισφορές: Περιορισμός τους κατά 2% ετήσια, έως το κατώτατο όριο του 10% για όλους. Συμμετοχή της εισφοράς των ασθενών για τα φάρμακα στο 10%. Κατάργηση του νόμου Κατρούγκαλου, επαναφορά των συντάξεων χηρείας στα προηγούμενα επίπεδα και εξασφάλιση αξιοπρεπών συντάξεων, πλήρως ανταποδοτικών.

(7) Κόκκινα δάνεια τραπεζών: Μηδενισμός του δανείου, εφόσον ο ιδιοκτήτης παραδίδει το σπίτι του στην τράπεζα. Ριζική επίλυση του προβλήματος των κόκκινων δανείων πρώτης κατοικίας. Δημιουργία μίας κρατικής εταιρείας διαχείρισής τους που θα τα εξαγοράσει από τις τράπεζες στην τιμή που θα διαμορφωθεί μετά την αφαίρεση των προβλέψεών τους (κάτω από το 48% της αξίας τους). Για τα υπόλοιπα, θεσμική κατοχύρωση των προτάσεων κουρέματος κλπ. των τραπεζών.

(8) Ληξιπρόθεσμες οφειλές στο Δημόσιο, στους οργανισμούς του και στα ασφαλιστικά ταμεία: Αφαίρεση όλων των προσαυξήσεων και των υπερβολικών τόκων. Ρύθμισή τους με μηνιαίες δόσεις με εισοδηματικά κριτήρια και με επιτόκιο ίσο μ' αυτό που δανείζεται το Δημόσιο.

(9) Ασφαλισμένοι-ανασφάλιστοι ελεύθεροι επαγγελματίες: Διαγραφή του 50% των ανεξόφλητων εισφορών τους μετά το 2010, επανυπολογισμός των εισφορών, με βάση τα ετήσια εισοδήματά τους, αφαίρεση της ιατροφαρμακευτικής εισφοράς, επειδή ο επαγγελματίας ήταν ανασφάλιστος, αφαίρεση των παράνομων τόκων και

προσαυξήσεων, αφού οι εισφορές του επαγγελματία είναι ατομικές και όχι εργοδοτικές, ρύθμιση του ποσού που θα προκύψει για να μπορεί να πληρώνει τις τρέχουσες εισφορές και να είναι σε θέση να το εξοφλήσει, έως ότου βγει σε σύνταξη.

(10) Κατώτατος μισθός: Αύξηση κατά 100 € και στη συνέχεια ετήσια αναπροσαρμογή, ελαφρά χαμηλότερη από την παραγωγικότητα των εργαζομένων και τον πληθωρισμό, για να βελτιώνεται συνεχώς η ανταγωνιστικότητα της οικονομίας.

(11) Ειδικές περιπτώσεις: Επιστροφή ειδικού φόρου κατανάλωσης στους αγρότες και επαναφορά του επιδόματος θέρμανσης στα προηγούμενα επίπεδα, πριν την αλλαγή των κριτηρίων. Κεντρικός σχεδιασμός του Πρωτογενούς τομέα και στήριξη των επενδύσεων στη μεταποίηση, καθώς επίσης στη βιομηχανία με την προώθησή τους από τον τουρισμό με φορολογικά κίνητρα για την κάλυψη όλων των αναγκών του με ελληνικά προϊόντα. Φορολογικά κίνητρα για την προώθηση της έρευνας και της ανάπτυξης, ειδικά στα φάρμακα, στα τρόφιμα και στην υψηλή τεχνολογία. Κίνητρα για τη Ναυτιλία, όπως τη δημιουργία μίας ειδικής περιοχής πλήρους ασφάλειας, υποδομών και ειδικού φορολογικού καθεστώτος, κατά το παράδειγμα του Μονακό.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΜΟΝΑΔΙΚΟ ΚΟΜΜΑ ΠΟΥ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΙ ΡΕΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΜΕΣΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΙΜΕΣ ΛΥΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ!

- ☒ ΤΟΛΜΑΜΕ την αλλαγή, με στόχο την ανάπτυξη της χώρας και την ανακούφιση των πολιτών.
- ☒ ΕΙΜΑΣΤΕ απαλλαγμένοι από κομματικά και μικροπολιτικά συμφέροντα.
- ☒ ΚΑΛΟΥΜΕ όλες τις Ελληνίδες και όλους τους Έλληνες να ενωθούν μαζί μας για την ΑΝΑΣΤΑΣΗ της ΕΛΛΑΔΑΣ.

**Ελάτε μαζί μας να δημιουργήσουμε μια Ελλάδα
αυτάρκη, ισχυρή, ανεξάρτητη και
οικονομικά εύρωστη**

Οι Έλληνες ΜΠΟΡΟΥΜΕ και ΠΡΕΠΕΙ να πάρουμε ξανά τη χώρα στα χέρια μας! Το μόνο που χρειάζεται είναι ένας στρατηγικός σχεδιασμός, που θα στοχεύει στο εθνικό συμφέρον και στην ισχυρή πολιτική βούληση. Στην ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ διαθέτουμε και τα δύο, καλώντας όλες τις Ελληνίδες και τους Έλληνες να μας ακολουθήσουν! Πρώτο μας μέλημα είναι η ανάκτηση της εμπιστοσύνης των Πολιτών προς την Πολιτεία, προς το Κράτος, η οποία θα φέρει πίσω αποταμιεύσεις άνω των 100 δις €, καθιστώντας μεταξύ άλλων εφικτή τη χρηματοδότηση της ανάπτυξης.

**ΟΛΟΙ ΜΑΖΙ ΜΠΟΡΟΥΜΕ ΝΑ ΒΓΑΛΟΥΜΕ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ
ΑΠΟ ΤΟΝ ΒΑΛΤΟ ΠΟΥ ΤΗΝ ΕΡΙΞΑΝ ΟΙ
ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΙΚΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΤΩΝ ΤΕΛΕΥΤΑΙΩΝ
ΔΕΚΑΕΤΙΩΝ.**

**Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ ΕΧΕΙ ΤΗ ΛΥΣΗ ΓΙΑ ΝΑ ΒΓΑΛΕΙ
ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΑΠΟ ΤΟ ΤΕΛΜΑ ΤΩΝ ΜΝΗΜΟΝΙΩΝ ΤΗΣ
ΥΠΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΟΠΙΣΘΟΔΡΟΜΗΣΗΣ.**

**ΣΤΗΡΙΞΤΕ ΤΟ ΟΡΑΜΑ ΜΑΣ ΓΙΑ
ΝΑ ΤΟ ΥΛΟΠΟΙΗΣΟΥΜΕ
ΟΛΟΙ ΜΑΖΙ.**

ΣΥΝΟΠΤΙΚΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΟ ΤΟΜΕΑ

Γενικές Διαπιστώσεις

- Ανεπαρκής τραπεζική χρηματοδότηση ιδιαίτερα σε μικρομεσαίες επιχειρήσεις (έλλειμμα τουλάχιστον 20 δις €), σμίκρυνση δικτύου, γραφειοκρατία και ταλαιπωρία, υψηλό κόστος προμηθειών και τόκων παρά την ανάκαμψη των καταθέσεων (άνω των 150 δις €) και χρηματοδότηση από την ΕΚΤ (ως κα 40 δις € ρευστότητα).
- Μεγάλο ύψος ιδιωτικού χρέους άνω των 250 δις € ή του 150% του ΑΕΠ και κόκκινων δανείων άνω των 90 δις € (60 δις € σε τράπεζες, 40% χαρτοφυλακίου και 32 δις € σε εταιρίες διαχείρισης με κρατική εγγύηση ΗΡΑΚΛΗΣ) και πρόβλεψη νέων άνω των 8 δις € από την πανδημία.
- Ανεπαρκής κεφαλαιαγορά (πολύ κάτω των 100 δις € κεφαλαιοποίηση και κάτω των 100 εκ. κύκλου εργασιών – τζίρου, απουσία ιδιωτικών κεφαλαίων).

Ενδεικτικές Προτάσεις

- Δημιουργία κρατικής «κακής τράπεζας» (Bad Bank) για τα κόκκινα στεγαστικά δάνεια (περίπου 15 δις € εξ αυτών).
- Διατήρηση του δικτύου τραπεζών και διάθεση στην αγορά της ρευστότητας που διαθέτουν, καθώς και αυτής από την ΕΚΤ.
- Προώθηση των εναλλακτικών μορφών χρηματοδότησης, εισαγωγή του P2P lending, οριστικοποίηση πλαισίου μικροπιστώσεων, καθώς επίσης προώθηση ιδιωτικών κεφαλαίων και τοποθετήσεων με κατάλληλα κίνητρα.
- Απόσυρση του απαράδεκτου νέου πτωχευτικού κώδικα.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ «ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΥΣΗΣ» ΓΙΑ ΤΟΝ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΟ ΤΟΜΕΑ

Η χρηματοδότηση είτε μέσω των τραπεζών είτε μέσω ιδιωτικών πόρων, όπως το χρηματιστήριο, είναι ζωτικής σημασίας για μια οικονομία. Έτσι, διακινείται ο ιδιωτικός πλούτος και παρέχονται τα καύσιμα για την ανάπτυξη, κάτι που είναι ιδιαίτερα κρίσιμο στη σημερινή κατάσταση της Ελλάδας που αντιμετωπίζει έλλειψη ρευστότητας.

Όμως οι ελληνικές τράπεζες, που αποτελούν παραδοσιακά την κύρια μορφή χρηματοδότησης της ελληνικής οικονομίας, δεν παρέχουν την αναγκαία χρηματοδότηση. Πλέον μετά τις ανακεφαλαιοποιήσεις των μνημονίων έχουν αντληθεί άνω των 45 δις που σε μεγάλο βαθμό θεωρούνται χαμένα, αφού έχουν διαγραφεί με ζημιές, λόγω προβλέψεων σε κόκκινα δάνεια και προγράμματα εθελούσιας εξόδου, δηλαδή τα ποσά αυτά ουσιαστικά τα πλήρωσε ο ελληνικός λαός, ενώ οι τράπεζες έχουν αφελληνιστεί μετά και την τελευταία ανακεφαλαιοποίηση του 2015, όταν ξένοι κυρίως ιδιώτες απέκτησαν τον έλεγχο τους μόνο με 5 δις περίπου.

Έτσι, οι νέοι ιδιοκτήτες τους απέκτησαν πρόσβαση σε ένα πολλαπλάσιας αξίας χαρτοφυλάκιο κόκκινων δανείων και παγίων προς εκμετάλλευση. Αυτό, με τον νέο πτωχευτικό νόμο (Ν. 4738/20), γίνεται ιδιαίτερα εύκολο, αφού καταργούνται πολλά μέτρα προστασίας των ιδιωτών και μπορούν με συνοπτικές διαδικασίες να δρομολογούνται διαδικασίες εκποιήσεων προς όφελος των πιστωτών. Είναι κάτι το οποίο επαναλαμβανόταν στις εκθέσεις αξιολόγησης (8^η Αξιολόγηση, Νοέμβριος 2020) της ΕΕ και που επικροτούν με ενθουσιασμό οι «δανειστές».

Το πρόγραμμα της ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΥΣΗΣ αποσκοπεί στην κινητοποίηση των κεφαλαίων που διακινούνται στην οικονομία είτε μέσω των τραπεζών είτε εκτός, για να αναπτυχθεί η χώρα. Παράλληλα, στοχεύει να λύσει με κοινωνική ευαισθησία το θέμα των κόκκινων δανείων, που δημιουργήθηκαν από την οικονομική ασφυξία των μνημονίων και τώρα της πανδημίας του κορονοϊού.

Η εξέταση όλων αυτών των θεμάτων δεν μπορεί να γίνει πρώτα χωρίς την ανάλυση του νομισματικού ζητήματος, κάτι που έχει απασχολήσει έντονα όλα αυτά τα χρόνια των μνημονίων.

Νομισματική Πολιτική

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ πιστεύει πως όλες οι χώρες πρέπει να είναι προετοιμασμένες για τυχόν διάλυση της Ευρωζώνης, με ευθύνη της Γερμανίας και της πολιτικής που έχει υιοθετήσει μετά την υιοθέτηση του ευρώ (μισθολογικό αθέμιτο ανταγωνισμό - dumping), παράγοντας πλεονάσματα εις βάρος όλων των άλλων εταίρων της. Ειδικά, μετά το ξεκίνημα της ευρωπαϊκής κρίσης που η ίδια προκάλεσε, αρνούμενη στην Ελλάδα τη στήριξη που όφειλε να είχε.

Στα πλαίσια αυτά, μία εξειδικευμένη ομάδα της έχει αναλάβει την εκπόνηση σχεδίου προετοιμασίας ενός παράλληλου φορολογικού νομίσματος, αποκλειστικά και μόνο για ώρα ανάγκης, συμβατού όμως με τη νομοθεσία της Ευρωζώνης για να είναι νόμιμο. Επίσης, ενός ιδιωτικού νομίσματος για άμεση υιοθέτηση, όπως υπάρχει σε άλλες χώρες, έτσι ώστε να αυξηθεί η ρευστότητα της ελληνικής οικονομίας.

Το παράλληλο νόμισμα

Όσον αφορά το παράλληλο νόμισμα, υπάρχουν πολλές διαφορετικές προτάσεις. Η ιδέα του παράλληλου νομίσματος είχε συζητηθεί πριν από τη δημιουργία του ευρώ, με την έννοια της αρχικής εισαγωγής του ευρώ ως συμπληρωματικού των εθνικών νομισμάτων, έτσι ώστε να ήταν ηπιότερη η μετέπειτα ολοκληρωτική μετάβαση. Η ιδέα αυτή απορρίφθηκε, πιθανότατα από τη Γερμανία, η οποία δεν είχε επίσης διατηρήσει το «ανατολικό μάρκο» μετά την ένωσή της, παρά το ότι ο τότε υπουργός οικονομικών της (O. Lafontaine) είχε τεθεί υπέρ.

Ουσιαστικά βέβαια στις σύγχρονες χρηματοπιστωτικές αγορές δε χρειάζεται άδεια για την εκτύπωση χρημάτων, αφού τα ομόλογα είναι χρήματα. Οπότε μία χώρα είναι σε θέση να τυπώσει ομόλογα μηδενικού τοκομεριδίου μικρής αξίας, όπως τα IOU, τα οποία δεν έχουν τυπικά την ιδιότητα του νόμιμου χρήματος που απαγορεύεται από τις συνθήκες της Ευρωζώνης. Έτσι, μπορεί να δημιουργηθεί μία πηγή ρευστότητας για εκείνα τα Κράτη που δεν είναι σε θέση να δανεισθούν από τις αγορές ομολόγων. Μία άλλη δυνατότητα είναι τα «φορολογικά πιστωτικά πιστοποιητικά» (TCC, Tax Credit Certificates),

όπως περίπου το «φορολογικό νόμισμα» που έχει αναφερθεί από την Ιταλία, με τις διάφορες μορφές του.

Με τον τρόπο αυτό μία Κυβέρνηση ουσιαστικά «τιτλοποιεί» τις μελλοντικές φορολογικές υποχρεώσεις των Πολιτών της, δημιουργώντας μία πίστωση φόρου που δεν υπολογίζεται στο δημόσιο χρέος. Ταυτόχρονα, μπορεί να αυξηθεί η ζήτησή τους, εάν, για παράδειγμα, οι εργοδότες υποχρεωθούν να πληρώνουν οποιαδήποτε αύξηση των μισθών των εργαζομένων τους μ' αυτό το «νόμισμα» ή το Δημόσιο τους υπαλλήλους και τους προμηθευτές του.

Εκτός αυτού, για να προστατευθούν οι ισολογισμοί των τραπεζών, η Κυβέρνηση θα μπορούσε να φορολογεί τις αναλήψεις χρημάτων και τις μεταφορές τους στο εξωτερικό, με το ποσοστό της έκπτωσής τους σε σχέση με το ευρώ. Να σημειωθεί πως, επειδή το κόστος εργασίας θα επιμεριζόταν στο ευρώ και στο νέο παράλληλο νόμισμα, θα μειωνόταν σε όρους ευρώ. Επομένως, θα αυξανόταν η ανταγωνιστικότητα της χώρας και θα βοηθιόνταν οι εξαγωγές, ιδιαίτερα αυτές που είναι εντάσεως εργασίας, όπως ο τουρισμός.

Ιστορικό παράδειγμα τώρα νομισμάτων «ΙΟΥ» είναι αυτά που υιοθετήθηκαν το 2009 στην Καλιφόρνια, παράλληλα στο δολάριο, τα οποία εξαγοράστηκαν αργότερα από το Κράτος, όταν αντιμετωπίστηκε η κρίση. Επίσης, αυτά που κυκλοφόρησαν στις Η.Π.Α. κατά τη διάρκεια του εμφυλίου πολέμου από το Βορρά για τη χρηματοδότηση του κόστους του πολέμου ή από την Αργεντινή κατά την κρίση χρέους του 2001, αν και ήταν μόνο η προετοιμασία για την αποδέσμευση του νομισματός της από το δολάριο.

Βέβαια, καμία από τις προσπάθειες αυτές δε διήρκεσε αρκετά μεγάλο χρονικό διάστημα, για να είναι σε θέση να κρίνει κανείς εάν βοηθάει στην άνοδο της ανταγωνιστικότητας μίας χώρας, προφανώς ούτε στα πλαίσια μίας νομισματικής ένωσης, όπως η Ευρωζώνη. Ίσως μόνο η περίπτωση της Alberta το 1936 να μοιάζει, όπου, όταν ξεκίνησε ένα τέτοιο πρόγραμμα, οι άνεργοι πληρώνονταν με πιστοποιητικά αξίας 1 \$, τα οποία δύο χρόνια αργότερα εξαργυρώθηκαν με 1 \$ Καναδά.

Σε κάθε περίπτωση, η μεταβλητότητα και η σχετική έλλειψη ρευστότητας τέτοιων νομισμάτων δεν τα κάνουν αρκετά δημοφιλή στους αποδέκτες τους. Θεωρείται πάντως πως, εάν καθοριζόταν μία ισοτιμία ανταλλαγής 1:1 σε σχέση με το ευρώ, όλοι θα προσπαθούσαν να τα ανταλλάξουν άμεσα, με αποτέλεσμα τη βραχυκύκλωση του

συστήματος. Υπενθυμίζουμε εδώ τον νόμο του Gresham, σύμφωνα με τον οποίο τα εξής:

«Εάν μία Κυβέρνηση υποτιμάει δια νόμου, τεχνητά δηλαδή, ένα είδος νομίσματος, σε σχέση με κάποιο άλλο, τότε το υποτιμημένο νόμισμα είτε θα εγκαταλείψει τη χώρα είτε θα εξαφανισθεί από την κυκλοφορία, επειδή θα συσσωρεύεται (δε θα δαπανάται) από τους κατόχους του».

Το ιδιωτικό νόμισμα

Όσον αφορά τώρα τα συμπληρωματικά νομίσματα (Complementary currencies), δεν πρόκειται για εθνικά νομίσματα, δεν είναι συνήθως νόμιμα χρήματα και η χρήση τους βασίζεται στη συμφωνία αυτών που τα ανταλλάσσουν μεταξύ τους. Τα συμπληρωματικά νομίσματα κυκλοφορούν ήδη αρκετά σε διάφορα Κράτη, συμπεριλαμβανομένης της Γερμανίας, οπότε δε θα μπορούσε να έχει καμία απολύτως αντίρρηση η ΕΚΤ, ενώ θα αποτελούσαν σίγουρα βοήθεια για την Ελλάδα, στη δεινή κατάσταση που βρίσκεται σήμερα. Πολύ ενδιαφέρον εν προκειμένω είναι το συμπληρωματικό ελβετικό σύστημα WIR το οποίο υπό προϋποθέσεις θα μπορούσε να υιοθετήσει άμεσα η Ελλάδα.

Αναλυτικότερα, ο «κύκλος οικονομικής συνεργασίας» ιδρύθηκε στην Ελβετία το 1934, από 16 άτομα, μιμούμενος τη δανέζικη συνεταιριστική J.A.K (Afgreningscentralen), η οποία είχε υιοθετήσει, το ίδιο έτος, ένα πανομοιότυπο «σύστημα διακανονισμού πληρωμών χωρίς μετρητά». Ο στόχος της συγκεκριμένης κίνησης, η οποία πήρε τραπεζική άδεια το 1936, ήταν η αντιμετώπιση των μεγάλων προβλημάτων ρευστότητας, τα οποία είχε δημιουργήσει η παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση, όπου τόσο οι επιχειρήσεις όσο και τα νοικοκυριά «αποθήκευαν» τα χρήματά τους, αντί να τα επενδύουν. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα να εντείνεται η κρίση ρευστότητας, καθώς επίσης και η πιστωτική ασφυξία.

Περαιτέρω, ο «κύκλος οικονομικής συνεργασίας» ιδρύθηκε από ικανότατους και δραστήριους επιχειρηματίες και επαγγελματίες, οι οποίοι δεν ήταν διατεθειμένοι να περιμένουν βοήθεια από κανέναν άλλο, παρά μόνο από τον εαυτό τους. Στα πλαίσια αυτά, δημιούργησαν το συμπληρωματικό νόμισμα «WIR», το οποίο βασίστηκε στη θεωρία του «ελεύθερου συναλλάγματος» του S. Gesell, σύμφωνα με τον

οποίο τα χρήματα πρέπει να είναι οι υπηρέτες του ανθρώπου και όχι οι «εσαεί» δυνάστες του.

Η τιμή του συγκεκριμένου νομίσματος, το οποίο κυκλοφορεί έκτοτε στην Ελβετία παράλληλα, είναι συνδεδεμένη με το ελβετικό φράγκο, με ισοτιμία 1:1. Το κυριότερο χαρακτηριστικό του είναι η ελευθερία από τη σκλαβιά των τόκων.

Ο βασικός στόχος της «κίνησης», της ομάδας δηλαδή που δημιούργησε το «WIR», ήταν η αύξηση της κυκλοφορίας των χρημάτων, τα οποία, αποταμιευόμενα, λόγω της κρίσης και του αποπληθωρισμού, μείωναν επικίνδυνα τη ρευστότητα. Επομένως, έπρεπε να δοθεί ένα «κίνητρο ταχύτερης ανακύκλωσης» στους κατόχους του νέου νομίσματος, οι οποίοι ήταν κυρίως οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις της Ελβετίας.

Επειδή οι καταθέσεις σε «WIR» είναι άτοκες οι συναλλασσόμενες επιχειρήσεις, αφού δεν εισέπρατταν τόκους, δεν κέρδιζαν δηλαδή από το κεφάλαιό τους, αναζητούσαν άλλους τρόπους κερδοφορίας, επενδύοντάς το. Αυτό είναι το έναυσμα για τη συνεχή κυκλοφορία του «WIR» και αύξηση του τζίρου των συναλλασσομένων.

Στο ξεκίνημα του νομίσματος, όχι μόνο δεν τοκίζονταν οι καταθέσεις στην τράπεζα (εναλλακτικό χρηματοπιστωτικό σύστημα) που δημιουργήθηκε για τον σκοπό αυτό αλλά, αντίθετα, επιβαρύνονταν οι «αποταμιεύσεις» με ένα ποσό, έτσι ώστε να καλύπτεται το λειτουργικό κόστος της. Το αποτέλεσμα είναι ένα ακόμη μεγαλύτερο κίνητρο «ανακύκλωσης» των χρημάτων (ακόμη και σήμερα, οι καταθέσεις σε «WIR» είναι άτοκες).

Η ιδιωτική πρωτοβουλία άλλαξε το 1998 την ονομασία της σε «WIR συνεταιριστική τράπεζα» η οποία, εκτός από τη φυσιολογική τραπεζική λειτουργία της, διατηρεί το παράλληλο νομισματικό σύστημα «WIR», με το οποίο ενισχύεται η δραστηριότητα των μικρομεσαίων επιχειρήσεων.

Στα τέλη δε του 2012, η «WIR συνεταιριστική τράπεζα», με έδρα τη Βασιλεία, απασχολούσε 208 υπαλλήλους, έχοντας συνολικό ισολογισμό ύψους 4.013 δις φράγκα, εκ των οποίων τα 855,3 δις φράγκα ήταν πιστώσεις σε WIR (επίσημη ονομασία νομίσματος CHW), ενώ τα 2,6 δις σε φράγκα (CHF). Ο τζίρος των ισοδύναμων φράγκων με WIR ήταν της τάξης του 1,46 δις.

Περαιτέρω, σύμφωνα με το καταστατικό του συστήματος, σκοπός του είναι η ενίσχυση των συμμετεχόντων, η εξυπηρέτηση των μεταξύ τους συναλλαγών, καθώς επίσης η εξασφάλιση μεγαλύτερου κύκλου εργασιών (τζίρου) για όλες τις επιχειρήσεις-μέλη του, ενώ ο διακανονισμός των συναλλαγών γίνεται χωρίς μετρητά χρήματα.

Ως μέσον συναλλαγής χρησιμοποιείται ένα χαρτί τύπου επιταγής, το οποίο είναι ουσιαστικά μία εντολή κατάθεσης, καθώς επίσης μία «εντολή πληρωμής WIR». Εκτός αυτού, υπάρχει η αντίστοιχη «πιστωτική κάρτα», η οποία χρησιμοποιείται κυρίως στο λιανικό εμπόριο και στη γαστρονομία, όπου οι πελάτες μπορούν να συναλλάσσονται με το νόμισμα αυτό, με φράγκα ή με συνδυασμό και των δύο. Είναι επίσης εφικτές οι ηλεκτρονικές τραπεζικές συναλλαγές, ενώ από το 2008 λειτουργεί και το ανάλογο διαδικτυακό τραπεζικό σύστημα.

Στο συμπληρωματικό χρηματοπιστωτικό σύστημα συμμετέχουν 50.000 μικρομεσαίες επιχειρήσεις, από ολόκληρη την Ελβετία, καθώς επίσης πάνω από 10.000 ιδιώτες, με τραπεζικό λογαριασμό «WIR». Διοργανώνονται δε ετήσια τέσσερις εκθέσεις σε διαφορετικές πόλεις, στις οποίες συναντιούνται οι εκθέτες με τους πελάτες τους, έτσι ώστε να προωθούνται και να ενισχύονται οι μεταξύ τους συναλλαγές. Τέλος, στις εισόδους εκείνων των καταστημάτων ή ξενοδοχείων, τα οποία αποδέχονται εξ ολοκλήρου ή εν μέρει τις συναλλαγές με το «WIR», υπάρχει μία πινακίδα που το αναφέρει.

Συνεχίζοντας, τα χρήματα δημιουργούνται με την έγκριση δανείων από την τράπεζα WIR, όπου ο δανειζόμενος παρέχει ως υποθήκη, ως εγγύηση καλύτερα, ένα περιουσιακό του στοιχείο, όπως συμβαίνει και σε όλες τις άλλες τράπεζες. Αυτό σημαίνει ότι η WIR τράπεζα δημιουργεί μόνη της χρήματα από το πουθενά, όπως ακριβώς η Κεντρική Τράπεζα της Ελβετίας, η οποία «ηγείται» του χρηματοπιστωτικού συστήματος του φράγκου.

Οι καταθέσεις σε WIR δεν είναι καλυμμένες με ελβετικά φράγκα, ενώ τα δάνεια, με στόχο τις επενδύσεις κάθε είδους, είναι εγγυημένα με ακίνητα, μέσω άλλων τραπεζών, με ασφάλειες ζωής κοκ. Η τράπεζα δεν έχει κανένα κόστος δημιουργίας χρημάτων ούτε «αναχρηματοδότησης» των δανείων που παρέχει με αποτέλεσμα να χρεώνει εξαιρετικά χαμηλούς τόκους, έτσι ώστε να καλύπτεται το κόστος λειτουργίας της.

Περαιτέρω, αν και η επίσημη ισοτιμία του WIR με το ελβετικό φράγκο είναι 1:1, συνήθως, ανταλλάσσεται χαμηλότερα στην πραγματική αγορά με αποτέλεσμα, η διοίκηση του συστήματος να έχει απαγορεύσει (1973) την ανταλλαγή του WIR στα μέλη της, με φράγκα ή με άλλα νομίσματα. Έχει θεσπισθεί δε ποινή για όσα μέλη παρανομούν, με βάση την οποία «απομακρύνονται» από το σύστημα, πληρώνοντας ταυτόχρονα ένα μεγάλο ποσό.

Η τράπεζα WIR συμπεριφέρεται τόσο αυστηρά, επειδή δε θέλει να υπονομευτεί το νόμισμα. Επειδή όλοι γνωρίζουν τη σπουδαιότητά του, ειδικά σε εποχές κρίσεων, τις οποίες καμία χώρα δεν αποφεύγει, οι προσπάθειες διατήρησής του είναι συλλογικές.

Κλείνοντας, το 2000 η WIR τράπεζα επέκτεινε τις συναλλαγές της και σε μη μέλη του συστήματος, έτσι ώστε να αυξήσει περαιτέρω τα δάνεια της προς τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις και τα νοικοκυριά. Φυσικά, η τράπεζα δεν επενδύει στα χρηματιστήρια ούτε πουθενά αλλού. Σκοπός της είναι αποκλειστικά και μόνο η δανειοδότηση της πραγματικής οικονομίας, προφανώς δε η ενίσχυση του κύκλου εργασιών (τζίρου) και της ρευστότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων της χώρας.

Ηλεκτρονικά και Κρυπτονομίσματα

Τα τελευταία χρόνια με την ανάπτυξη των τηλεπικοινωνιών και της ψηφιακής τεχνολογίας έχουν εμφανιστεί πλέον και νομίσματα σε άυλη ή εικονική ηλεκτρονική μορφή είτε συμπληρωματικά με τα παραδοσιακά νομίσματα είτε αποκλειστικά ψηφιακά. Αυτά μπορούν να επιβλέπονται ή να εκδίδονται μέσω του παραδοσιακού συστήματος των κεντρικών και εμπορικών τραπεζών ή εκτός αυτού, οπότε μιλάμε για τα λεγόμενα κρυπτονομίσματα. Στα νομίσματα των κεντρικών τραπεζών συγκαταλέγονται η ψηφιακή κορόνα που μελετάται στη Σουηδία ή ακόμη και το ηλεκτρονικό ευρώ.

Τα κρυπτονομίσματα βασίζονται σε μια τεχνολογία που λέγεται Blockchain ή «τεχνολογία κατανεμημένης εγγραφής», «αλυσίδα ομάδων συναλλαγών», η οποία παρουσιάζεται ως μία διανεμημένη σειρά δεδομένων, ομαδοποιημένων σε χρονικά αριθμημένα «τμήματα» (*blocks*) και παρέχει τη δυνατότητα στους χρήστες ανώνυμης ασφαλούς συναλλαγής. Η πρώτη εφαρμογή σε νόμισμα είναι το πιο διάσημο κρυπτονόμισμα, το bitcoin που ξεκίνησε το 2008, αλλά ως τεχνολογία χρησιμοποιείται και σε άλλες εφαρμογές.

Παράλληλα, εκτός του bitcoin έχουν σχηματιστεί και πολλά κρυπτονομίσματα. Εκτιμάται ότι υπάρχουν θεωρητικά ως και 7.000 κρυπτονομίσματα, αν και ολοένα δημιουργούνται νέα, με συνολική αξία 324 δις στα τέλη του 2020. Τα κρυπτονομίσματα ρυθμίζονται με τον Ν. 4734/2020. Παρόλο που προβλέπεται η παρακολούθηση των συναλλαγών τους, στην πράξη αυτό θεωρείται εξαιρετικά δύσκολο.

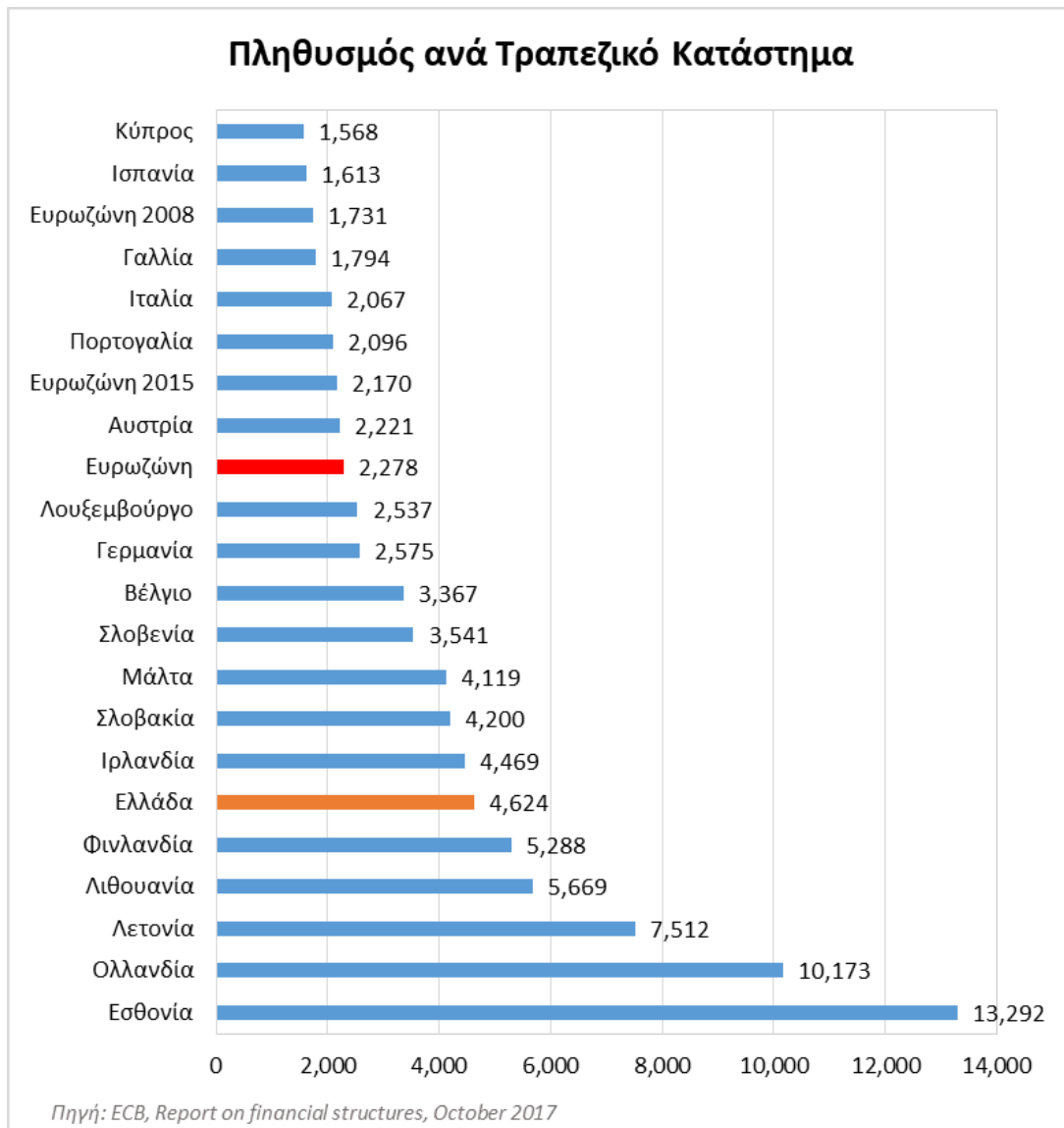
Σε κάθε περίπτωση, η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ πιστεύει πως η Ελλάδα θα έπρεπε να ερευνήσει τη δημιουργία ενός δικού της κρυπτονομίσματος, εάν όχι στον δημόσιο, τότε στον ιδιωτικό τομέα.

Τράπεζες

Οι Τράπεζες έχουν δεχθεί μεγάλο πλήγμα από τα μνημόνια. Εκτός από τις απώλειες κεφαλαίων έχει περιοριστεί ο αριθμός τους και η φυσική τους παρουσία. Μεγάλος αριθμός τραπεζών και του ενεργητικού τους υπήχθησαν στο ΤΧΣ (ΑΤΕ, Συνεταιριστικές, Probank κλπ.) με το ΤΧΣ λειτουργεί ως ένα είδος «κακής τράπεζας» (Bad Bank) για αυτές. Το ενεργητικό τους θα εκκαθαριστεί σταδιακά με ζημία ως και 10 δις € για το Δημόσιο. Οι βασικές τράπεζες που λειτουργούν είναι οι τέσσερις συστημικές, που ελέγχονται και αυτές από το ΤΧΣ των ξένων με ζημιά επίσης άνω των 40 δις €, και η Τράπεζα Αττικής.

Σε σχέση με πριν τη «διάσωση» των μνημονίων, το δίκτυο των τραπεζών έχει μειωθεί σχεδόν στο μισό, σε 2.200 καταστήματα από 4.100 πριν την κρίση. Τα ΑΤΜ μειώθηκαν από 8.500 το 2010 σε 5.300 σήμερα, ενώ το προσωπικό των τραπεζών έχει μειωθεί κατά 40% (40.000 σήμερα έναντι 66.000 το 2008). Αναμένονται δε περαιτέρω μειώσεις του δικτύου και του προσωπικού, με προγράμματα εθελούσιας που είναι σε εξέλιξη.

Με στοιχεία του 2016 η Ελλάδα είχε αναλογία 253 κατοίκους ανά τραπεζικό υπάλληλο, 4.624 κατοίκους ανά τραπεζικό κατάστημα και 1.588 ανά ΑΤΜ, ενώ υπολειπόταν σ' όλα των μέσων όρων της Ευρωζώνης (ήταν 174, 2.278 και 1.064 αντίστοιχα), δηλαδή, η Ελλάδα έχει μικρή τραπεζική παρουσία σε σχέση με την υπόλοιπη ΕΕ, κάτι που σημαίνει ότι παρέχει χειρότερη τραπεζική εξυπηρέτηση.

Εκτός τώρα του ότι οι τράπεζες έκλεισαν καταστήματα, μείωσαν και τις θυρίδες συναλλαγών, υποχρεώνοντας ακόμη και ηλικιωμένους να ταλαιπωρούνται με τις νέες συνήθειες, αναγκάζοντάς τους να βγάλουν κάρτες και να πληρώνουν σε ATM, ενώ εκτίθενται και σε απάτες. Παράλληλα, οι τράπεζες διενέργησαν επενδύσεις ύψους 1 δις € στη μηχανογράφηση για να επιταχυνθεί η μετατροπή, γεγονός που μείωσε την κερδοφορία και στέρησε τα ποσά αυτά από τις δανειοδοτήσεις. Αυτή η πολιτική επιταχύνθηκε κατά την περίοδο της πανδημίας με τους περιορισμούς στην κίνηση, οπότε αυξήθηκε και η ταλαιπωρία του κοινού.

Την ίδια στιγμή με τα μνημόνια η Ελλάδα υποχρεώθηκε από τους δανειστές της σε αποχώρηση από τα Βαλκάνια, από μια περιοχή αναπτυσσόμενη, στην οποία οι ελληνικές επιχειρήσεις και οι τράπεζες είχαν μεγάλη παρουσία. Οι τράπεζές μας στα Βαλκάνια αποτελούσαν

τον αιμοδότη τόσο των επιχειρήσεών μας, όσο και των τοπικών οικονομιών, σε ένα χώρο με σημαντική παρουσία του ελληνικού στοιχείου ιστορικά.

Ας σημειωθεί ότι, ενώ ξεπερνούσαμε κατά πολύ το ΑΕΠ όλων των Βαλκανικών χωρών την προηγούμενη δεκαετία, πλέον η Ρουμανία μόνο μας έχει ξεπεράσει, μετά την επιβολή των μνημονιακών μέτρων. Προφανώς, το γεγονός αυτό δεν έχει σχέση με την οικονομική εξυγίανσή μας αλλά είναι μια πολιτική απόφαση περιθωριοποίησης της χώρας μας, ενώ το κενό που δημιουργήθηκε έχει τεθεί στο στόχαστρο της Τουρκίας, την Ουγγαρίας κοκ.

Με δικαιολογία τώρα το ξέπλυμα χρήματος και τις σχετικές νομοθεσίες, όπως την πιο πρόσφατη του Ν. 4734/2020, παρέχεται διακριτική ευχέρεια ως προς την εξακρίβωση των στοιχείων ταυτότητας των συναλλασσομένων και των προσωπικών τους δεδομένων.

Με την ισχύουσα νομοθεσία θεωρούνται ως συναλλαγές που τυγχάνουν προσοχής όσες είναι άνω των 15.000 € γενικά και ειδικά για μετρητά 10.000 €, δηλαδή ένα πολύ μεγάλο μέρος τους. Το γεγονός αυτό αυξάνει τη γραφειοκρατία στην εμπορική λειτουργία των τραπεζών, κατατάσσοντας το σύνολο την κοινωνίας ως εν δυνάμει ύποπτο. Ταυτόχρονα, η νομοθετική ρύθμιση αυτή καταπατά το τραπεζικό και επαγγελματικό απόρρητο, αφού πλέον τέτοιες συναλλαγές πρέπει να αναφερθούν από όλα τα συμβαλλόμενα μέρη.

Παράλληλα, υπάρχει επέμβαση στην προσωπική ζωή των συναλλασσομένων και κίνδυνος διαρροής των προσωπικών τους δεδομένων. Αυτό έχει συμβεί πολλές φορές τόσο ακούσια, λόγω ανεπαρκών δικλείδων προστασίας προσωπικών δεδομένων, όσο και εκούσια, στα πλαίσια συνεργασίας των τραπεζών. Παράδειγμα ο νέος πτωχευτικός νόμος που ουσιαστικά καταρρίπτει το τραπεζικό απόρρητο στην πράξη.

Την ίδια στιγμή τώρα που ταλαιπωρούνται οι μικροί ιδιώτες, οι μεγάλοι καταθέτες έχουν τη δυνατότητα να αποφεύγουν αυτές τις διαδικασίες μέσω των φορολογικών παραδείσων, οι οποίοι δεν εμπίπτουν στη δικαιοδοσία ούτε των διεθνών οργανισμών.

Η μείωση του δικτύου των τραπεζών μειώνει φυσικά τα λειτουργικά τους έξοδα και αυξάνει την κερδοφορία τους, η οποία έχει βελτιωθεί τελευταία. Σύμφωνα με την Έκθεση αξιολόγησης της Κομισιόν, ο λόγος έξοδα προς έσοδα των ελληνικών τραπεζών είναι κατά πολύ

χαμηλότερος του μέσου όρου της ΕΕ (50,4% έναντι 66,2%). Παράλληλα, το μικρότερο δίκτυο περιορίζει τη δυνατότητα αναλήψεων, ειδικά σε έκτακτες περιπτώσεις (bank run).

Από την άλλη πλευρά, οι τράπεζες χρεώνουν υψηλές προμήθειες επί των τραπεζικών συναλλαγών και διατηρούν χαμηλά τα επιτόκια καταθέσεων. Οι προμήθειες είναι από τις υψηλότερες στην ΕΕ ως απόλυτα νούμερα, αποτελώντας αντικείμενο έρευνας της Επιτροπής Ανταγωνισμού. Παρά και τις δικές μας οχλήσεις, η σχετική έρευνα δεν έχει τελειώσει ακόμα.

Έτσι, δηλαδή, τα τελευταία χρόνια έχει αυξηθεί η κερδοφορία των τραπεζών εις βάρος όμως των πολιτών χωρίς σημαντική αύξηση της χρηματοδότησης στον βαθμό που χρειάζεται η οικονομία. Ενώ οι χρεώσεις αυτές υπαγορεύονται από νομοθετική ρύθμιση που επιβάλλει 30% των εξόδων στις φορολογικές δηλώσεις σε ηλεκτρονική μορφή. Αυτό το θεωρούμε άδικο, ειδικά για τα χαμηλά εισοδήματα και στην περίοδο της πανδημίας που έχουν μειωθεί οι δαπάνες.

Τέλος, ενώ οι τράπεζες ικανοποιούν τις απαιτήσεις κεφαλαιακής επάρκειας, αυτό οφείλεται σε μεγάλο βαθμό σε λογιστικούς χειρισμούς, αφού συνυπολογίζεται και ο αναβαλλόμενος φόρος που αποτελεί μια λογιστική έννοια. Έχει δε ήδη επισημανθεί και από την ΕΒΑ (European Banking Association). Συνεπώς, είναι πιθανό να χρειαστεί να αναζητήσουν κεφάλαια κάποια στιγμή, ειδικά αν αλλάξουν οι κανονισμοί, και σίγουρα για να αυξηθεί η ρευστότητά τους.

Τελευταία έχουν αυξηθεί επίσης και οι καταθέσεις στις τράπεζες φτάνοντας στα 150 δις €, κυρίως λόγω νέας αποταμίευσης παρά επιστροφής καταθέσεων της κρίσης, καθώς επίσης των πωλήσεων ακινήτων που διπλασιάστηκαν. Μόνο σε 8 μήνες μέσα στην πανδημία (Μάρτιος-Οκτώβριος) οι καταθέσεις αυξήθηκαν κατά 13,5 δις, σήμερα πάνω από 20 δις €, με το 50% να αφορά τις επιχειρήσεις που δεν επενδύουν και το 50% τα νοικοκυριά που έχουν πάψει να καταναλώνουν. Την ίδια στιγμή περισσότερα των 50 δις € είχαν αποσυρθεί από τις τράπεζες στη διάρκεια των μνημονίων με μεγάλο ποσοστό να έχει μεταφερθεί στο εξωτερικό. Κάποια θεωρείται ότι μπορεί να έχουν παραμείνει ως μετρητά, αν και σε μεγάλο βαθμό πρέπει να έχουν ξοδευτεί.

Παρόλα αυτά εκτιμάται ότι μεγάλο μέρος του πληθυσμού είναι αποκλεισμένο από το τραπεζικό σύστημα λόγω χρεών ή συνειδητά το αποφεύγει. Αυτό φαίνεται και από το γεγονός ότι πολλοί άνεργοι του ΟΑΕΔ δεν έχουν λάβει τα έκτακτα επιδόματα του κορονοϊού, επειδή δε δήλωσαν κάποιο τραπεζικό λογαριασμό, ενώ κάποιοι άλλοι είναι αποκλεισμένοι, λόγω χρεών και του ΤΕΙΡΕΣΙΑ.

Η τραπεζική χρηματοδότηση έχει μειωθεί σημαντικά σε απόλυτα μεγέθη στα χρόνια της κρίσης. Τα δάνεια από τα 240 δις € πριν από τα μνημόνια μειώθηκαν σε περίπου 150 δις € το 2020 (Στατιστικά ΤτΕ Ιούλιος-Αύγουστος 2020) αλλά με μεγάλο αριθμό κόκκινων δανείων (περί το 40% του συνόλου), που δημιουργήθηκαν μ' αυτήν την οικονομική συστολή.

Τα συγκεκριμένα κόκκινα δάνεια δεν έχουν εξυγιανθεί, κρατώντας όμηρο μεγάλο μέρος της κοινωνίας με τους πλειστηριασμούς, ενώ προβλέπεται ότι θα αυξηθούν ξανά, λόγω της κρίσης. Το σύνολο του κόκκινου ιδιωτικού χρέους, το οποίο υπερβαίνει τα 250 δις € ή το 150% του ΑΕΠ της χώρας περιλαμβάνει τα κόκκινα δάνεια του ιδιωτικού τομέα (άνω των 70 δις €), τις υποχρεώσεις προς τις φορολογικές αρχές (106 δις. €) και τα ασφαλιστικά ταμεία (36 δις €), καθώς και δάνεια που έχουν πουληθεί από τις εμπορικές τράπεζες (περίπου 30 δις €). Αυτό ξεπερνά κατά πολύ το επίπεδο του κόκκινου ιδιωτικού χρέους όλων των χωρών της ΕΕ, ενώ ταυτόχρονα αποτελεί σημαντική τροχοπέδη για την ανάπτυξη και την κοινωνία.

Παρά το γεγονός ότι τώρα οι τράπεζες έχουν μεγάλη ρευστότητα μέσω της αγοράς ομολόγων της ΕΚΤ, τα ποσά αυτά δεν πήγαν στον ιδιωτικό τομέα της οικονομίας αλλά κυρίως στη δανειοδότηση του Δημοσίου. Ο Διοικητής της ΤτΕ υπολογίζει τη ρευστότητα που έχει παρασχεθεί στις τράπεζες τον τελευταίο καιρό στα 40 δις €!

Πιο συγκεκριμένα, σχετικά με την έλλειψη δανείων:

- Τα υπόλοιπα δανείων σε επιχειρήσεις μειώνονται στα 67 δις το 2020 από 120 δις το 2011 μόνο. Η Standard & Poor's προβλέπει ότι θα συνεχιστεί η μείωση δανείων το 2022.
- Μεγάλο ποσοστό αιτήσεων δανείων από ΜΜΕ απορρίπτονται, σύμφωνα με στοιχεία του ΣΕΒ (π.χ. Εβδομαδιαίο Δελτίο για την Ελληνική Οικονομία, #120, 7/12/17).
- Σύμφωνα με πρόσφατη ομιλία του Υποδιοικητή ΤτΕ, η μεγαλύτερη παροχή δανείων είναι προς μεγάλες επιχειρήσεις.

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδας, Ομιλία Υποδιοικητή Θ. Μητράκου

Με τα μέτρα αντιμετώπισης της πανδημίας η Κυβέρνηση έδωσε μέσα στο 2020 πάνω από 5 δις € με την επιστρεπτέα, καθώς και χρηματοδότηση με δάνεια και εγγυήσεις δανείων μέσω του ΤΕΠΙΧ και του Ταμείου Εγγυοδοσίας (Αναπτυξιακή Τράπεζα). Για αυτά υπεβλήθησαν προτάσεις για 175.000 δάνεια ύψους 28 δις €, όταν δίνονται 5,4 δις €, ίσως ούτε και τόσα, και σε 4.490 δικαιούχους, δηλαδή 1 αίτηση στις 38. Εκτός αυτού το μεγαλύτερο μέρος των δανείων οδηγήθηκε σε έξι μεγάλες εταιρίες. Αλλά ούτε και στην επιστρεπτέα ικανοποιούνται όλες οι αιτήσεις.

Η Ελλάδα έχει επίσης διαχρονικά από τα υψηλότερα Καθαρά Περιθώρια Τόκων (Net Interest Margin, NIM) στην Ευρώπη (υπολογίζεται ως καθαρά έσοδα από επιτόκια προς τοκοφόρα στοιχεία ενεργητικού). Σύμφωνα με τις πρόσφατες ανακοινώσεις των τραπεζών αλλά και στοιχεία της Παγκόσμιας Τράπεζας το περιθώριο αυτό κυμαίνεται περίπου στο 2,5%, κάτι που είναι πολύ υψηλότερο του μέσου όρου της ΕΕ, που εκτιμάται σε 1,4% από την Ευρωπαϊκή Τραπεζική Αρχή (*European Banking Authority, 2018 EU-wide transparency exercise and risk assessment report, 14 December 2018*). Αυτό αποτελεί φυσικά ένα επιπλέον βάρος για τη χρηματοδότηση των επιχειρήσεων και την ανάπτυξη της οικονομίας.

Εναλλακτικές Χρηματοδοτήσεις

Μικροπιστώσεις

Με τον Ν. 4701/2020 εισήχθηκε ο θεσμός των μικροχρηματοδοτήσεων/μικροπιστώσεων στην Ελλάδα. Κύρια χαρακτηριστικά των μικροπιστώσεων:

- Διάρκεια αποπληρωμής της μικροχρηματοδότησης από 12 μήνες έως 10 έτη. Δεν επιτρέπεται η λήψη εμπράγματων εξασφαλίσεων (μπορεί όμως να παρακρατηθεί μέρος του δανείου).
- Δεν υπάρχει ανώτατο όριο επιτοκίου. Παρέχονται κάποιες απαλλαγές από έξοδα δανείων (τέλη χαρτοσήμου και εισφορά του ν. 128/75).
- Παράλληλα με τα δάνεια, τα ιδρύματα πρέπει να παρέχουν στους δανειολήπτες και συμβουλευτικές υπηρεσίες σε τεχνικές διαχείρισης, στήριξη για την επίλυση νομικών, φορολογικών και διοικητικών προβλημάτων, καθώς επίσης καθοδήγηση χωρίς χρηματικό περιορισμό.
- Το ελάχιστο μετοχικό κεφάλαιο των εταιριών μικροπιστώσεων ορίστηκε στα 250.000 €, χωρίς περιορισμούς μόχλευσης των ιδίων κεφαλαίων τους. Δεν επιτρέπεται να λαμβάνουν καταθέσεις, οπότε δεν είναι τράπεζες με την τυπική τους έννοια.
- Οι εταιρίες μικροπιστώσεων επιβλέπονται και αδειοδοτούνται από την Τράπεζα της Ελλάδος. Το θεσμικό πλαίσιο της εποπτείας είναι ακόμα υπό διαμόρφωση.

Μικροπιστώσεις υπήρχαν εδώ και 150 χρόνια στη Γερμανία ως ένα συνεταιριστικό μοντέλο κοινωνική αλληλεγγύης. Ήρθαν στο προσκήνιο όμως κυρίως, αφότου εισήχθησαν το 1976 στο Μπαγκλαντές από τον οικονομολόγο Μ. Yunus ο οποίος πήρε και βραβείο Νόμπελ Ειρήνης το 2006 γι' αυτό. Θεωρήθηκε ότι οι μικροπιστώσεις παρείχαν μία ευκαιρία χειραφέτησης και ανάπτυξης κοινοτήτων στον τρίτο κόσμο. Στην πορεία όμως τέθηκαν σε αμφισβήτηση, λόγω του ότι σε πολλές περιπτώσεις δεν ήταν δυνατή η αποπληρωμή των δανείων, με αποτέλεσμα να σημειωθούν αυτοκτονίες, όπως στην Ινδία.

Ο θεσμός συναντάται και σε ανεπτυγμένες χώρες τις δύσης, όπως στην Ολλανδία (ίδρυμα Sint Agatha), στη Γαλλία (εταιρεία ADIE από το

1989), Γερμανία (εισαγωγή το 2010 και από το 2015 υπό την GRENKE BANK) αλλά και στις ΗΠΑ. Έχουν επίσης ιδρυθεί ΜΚΟ για την παροχή μικροπιστώσεων διεθνώς. Πολλοί οργανισμοί και πλούσιοι δωρητές στηρίζουν τα ιδρύματα αυτά, όπως μία θυγατρική της Παγκόσμιας Τράπεζας, η KFW στη Γερμανία, η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανοικοδόμησης και Ανάπτυξης, ένα αναπτυξιακό κεφάλαιο του G. Soros κ.α.

Ο αριθμός όσων λαμβάνουν μικροπιστώσεις διεθνώς υπολογιζόταν μέχρι πρόσφατα στα 150-200 εκ., το συνολικό ποσό στα 70 δις \$ και οι εταιρείες στις 70.000.

Ακόμα και πριν την εισαγωγή του θεσμού, μικροπιστώσεις στην Ελλάδα παρέχονταν πολύ περιορισμένα από λίγες εξειδικευμένες εταιρίες και ΜΚΟ. Επίσης, από τις εμπορικές τράπεζες, όπως στους αγρότες με ευρωπαϊκά προγράμματα ή μέσω των φορέων Κ.Α.Λ.Ο (Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας, Ν. 4430/2016).

Πιστεύουμε ότι θα υπάρξει σημαντικό επιχειρηματικό ενδιαφέρον ίδρυσης εταιριών μικροπιστώσεων, όπως και ζήτησης, δεδομένης της έλλειψης ρευστότητας, μετά την ψήφιση του νόμου και τη διαλεύκανση του θεσμικού πλαισίου λειτουργίας και εποπτείας.

Χρηματοδοτήσεις μεταξύ ιδιωτών (P2P Lending)

Στα πρώτα χρόνια μετά την οικονομική κρίση του 2008, εισήχθη στις ΗΠΑ θεσμός του διαδικτυακού δανεισμού μεταξύ ιδιωτών (marketplace lending ή Peer-to-Peer lending ή απλά P2P lending), ο οποίος μάλιστα ακολούθησε ταχύτατη ανάπτυξη. Το γεγονός αυτό οφείλεται στο ότι παρείχε ρευστότητα που δεν υπήρχε στους δανειολήπτες, επίσης ικανοποιητικές αποδόσεις (άνω αυτών των καταθέσεων) στους χρηματοδότες. Παρουσιάστηκαν όμως προβλήματα, επειδή πολλοί δανειολήπτες δεν μπόρεσαν να ανταποκριθούν, ενώ σημειώθηκαν επιπλέον προβλήματα στη διαχείριση.

Ο θεσμός λειτουργεί μέσα από διαδικτυακές πλατφόρμες συσχετισμού δανειοληπτών και δανειοδοτών, οι οποίοι είναι απλά άτομα. Παρακάμπτονται δηλαδή οι τράπεζες, αν και σε κάποιες μορφές παρεμβάλλονται για τα διαδικαστικά, ενώ ακολουθείται η ίδια λογική με οποιαδήποτε αγοραπωλησία μέσω του Διαδικτύου.

Οι χρηματοδότες παρέχουν τα ζητούμενα κεφάλαια απευθείας σε δανειολήπτες, χωρίς την παρεμβολή των τραπεζών, παρά μόνο του ειδικού ηλεκτρονικού περιβάλλοντος κρατήσεων, που λαμβάνει μια προμήθεια για την αντιστοίχιση, την παρακολούθηση και τη διαχείριση των συναλλαγών. Οι επενδυτές αναλαμβάνουν το ρίσκο, αν και οι πλατφόρμες έχουν κάποια εργαλεία αξιολόγησης. Οι πλατφόρμες μπορούν επίσης να ομαδοποιούν και να τιτλοποιούν τα δάνεια αυτά, επίσης να τα διαθέτουν δευτερογενώς, ως επένδυση.

Ο θεσμός του P2P (Peer-to-Peer Lending), δηλαδή δανείων μεταξύ ιδιωτών με την παρεμβολή ηλεκτρονικού περιβάλλοντος κρατήσεων δεν έχει επιτραπεί στην Ελλάδα, αν και προφανώς λειτουργεί παράνομα. Εμείς πιστεύουμε πως πρέπει να εισαχθεί πλέον.

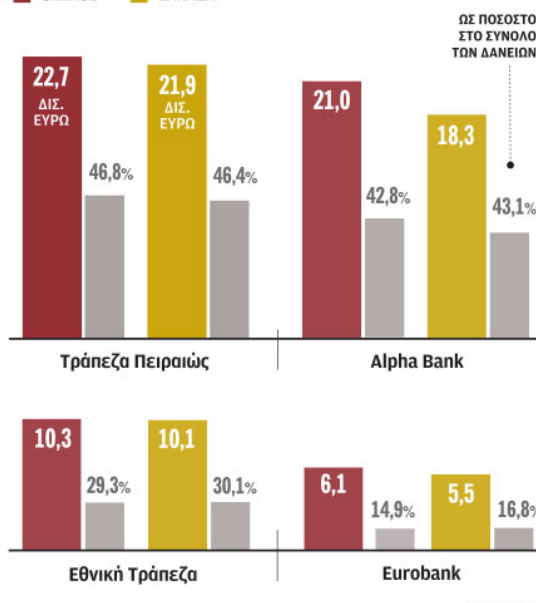
Κόκκινα Δάνεια

Τα κόκκινα δάνεια στις τράπεζες, χωρίς δηλαδή όσα έχουν πουληθεί σε εταιρίες διαχείρισης το 9μηνο του 2020, ανήλθαν στα 58,7 δις € ή στο 35,8% του χαρτοφυλακίου των τραπεζών, σύμφωνα με τη νομισματική έκθεση του Δεκεμβρίου του 2020 της ΤτΕ. Το 54% αφορά επιχειρηματικά δάνεια (31,7 δις €), το 35% στεγαστικά (20,5 δις €) και το 11% καταναλωτικά δάνεια (6,5 δις €).

Τα μη εξυπηρετούμενα ανοίγματα των συστημικών τραπεζών

ΕΝΝΕΑΜΗΝΟ 2020

■ ΟΜΙΛΟΣ ■ ΕΛΛΑΔΑ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Τα τραπεζικά κόκκινα δάνεια έχουν μειωθεί σημαντικά τα τελευταία δυο χρόνια, αφού το Δεκέμβρη του 2015 ήταν στα 105 δις €. Όμως αποτελούν μακράν το υψηλότερο ποσοστό στο χαρτοφυλάκιο των τραπεζών σε σχέση με την Ευρώπη, έχοντας φτάσει έως το 50%. Οι τράπεζες δηλαδή λειτουργούν εν μέρει ως «κακή τράπεζα» (bad bank) ή ως εισπρακτικά fund.

Η μείωση των κόκκινων δανείων στα χαρτοφυλάκια των τραπεζών έγινε με τη μεταβίβασή τους, ενίοτε μαζί με το προσωπικό που τα διαχειρίζεται, σε τρίτες εταιρίες, συνήθως έναντι μικρού τιμήματος. Το συνολικό ποσό των δανείων υπό διαχείριση από τις ΕΔΑΔΠ, οι οποίες είναι εταιρίες ξένων κυρίως και δευτερευόντως ελληνικών συμφερόντων, διαμορφώθηκε στα 32,9 δις € τον Δεκέμβριο του 2020, από 17,4 δις € ευρώ τον Ιούνιο 2019, δηλαδή συνολικά (σε τράπεζες και σε ΕΔΑΔΠ) τα κόκκινα δάνεια ήταν περί τα 92 δις €.

Σε κάποιο βαθμό η διαδικασία αυτή υποστηρίχτηκε από τη δρομολόγηση του σχεδίου ΗΡΑΚΛΗΣ που ψηφίστηκε το 2019, όπου τιτλοποιούνται κόκκινα δάνεια των τραπεζών, τα οποία μετά μπορούν να αγοραστούν από επενδυτές με την εγγύηση εξόφλησης μέρους αυτών από το Δημόσιο. Πρόκειται για μία ακόμα στήριξη των τραπεζών από τους φορολογουμένους που δεν έχει κοστολογηθεί πλήρως.

Παράλληλα, με το τέχνασμα του εταιρικού μετασχηματισμού «hive down» που υιοθέτησαν οι τράπεζες μετά την εισαγωγή του σχεδίου ΗΡΑΚΛΗΣ, μεταφέρονται λογιστικά οι πιο κερδοφόρες εργασίες τους σε νέες θυγατρικές που δε δεσμεύονται από τον αναβαλλόμενο φόρο. Έτσι, θωρακίζονται οι δραστηριότητες αυτές από τις όποιες ζημιές κατά την εκχώρηση κόκκινων δανείων, ενώ μπορούν ακόμη και να πωληθούν ή να επανενσωματωθούν σε μεταγενέστερο επίπεδο, όταν ολοκληρωθεί το ξεκαθάρισμα των κόκκινων δανείων. Μ' αυτόν τον τρόπο στερείται το Δημόσιο της συμμετοχής του επί των μελλοντικών κερδών, ίσως και της όποιας προοπτικής του να πάρει τα χρήματά του πίσω, κάτι που δρομολογήθηκε, κυρίως με την ανακεφαλαιοποίηση του 2015 του ΣΥΡΙΖΑ.

Θεωρείται ότι το σχέδιο ΗΡΑΚΛΗΣ μπορεί να καλύψει την τιτλοποίηση και μεταβίβαση ως και 30 δις € κόκκινων δανείων. Το μειονέκτημα όμως για το Δημόσιο σε αυτήν την περίπτωση είναι ότι τα πάγια παραμένουν στην κυριότητα των τραπεζών, δηλαδή σε περίπτωση μη καταβολής των

δανείων, το Δημόσιο καλείται να τα εξοφλήσει, όταν παράλληλα το ακίνητο κατάσχεται από την τράπεζα και μπορεί να εκποιηθεί.

Εκτός αυτού, αναμένεται να δημιουργηθούν από την πανδημία έως και 15 δις € νέα κόκκινα δάνεια (15-30% επιχειρήσεων έχουν κλείσει σε άλλες χώρες, όπως στις ΗΠΑ και στην Ιταλία, ενώ σε δημοσκοπήσεις στην Ελλάδα το Δεκέμβριο του 2020 ανάλογο ποσοστό επιχειρηματιών αναφέρει την προοπτική να κλείσει τις επιχειρήσεις του).

Υψηλό είναι επίσης το ποσοστό των δανείων που, ενώ είχαν τεθεί σε καθεστώς ρύθμισης, επιστρέφουν ξανά σε καθυστέρηση. Μάλιστα, στο 27,3% των μακροχρόνιων ρυθμίσεων και στο 61,9% των βραχυχρόνιων ρυθμίσεων, η καθυστέρηση εμφανίζεται μόλις ένα τρίμηνο μετά την εφαρμογή της ρύθμισης, ενώ 40,4% και 83,2% αντίστοιχα, μέσα στο ένα έτος από την εφαρμογή της ρύθμισης, δηλαδή δημιουργείται ένας φαύλος κύκλος κόκκινου ιδιωτικού χρέους. Μια πληγή ή μάλλον ένα λάθος αντιμετώπισης που δε θα τελειώσει εύκολα.

Υπάρχουν δύο κατηγορίες κόκκινων Δανείων (α) τα προσωπικά, στεγαστικά και καταναλωτικά, καθώς επίσης (β) τα επιχειρηματικά.

Προσωπικά: Η λύση για τα καταναλωτικά και στεγαστικά δάνεια που αφορούν φυσικά πρόσωπα θα ήταν πολύ πιο απλή, αν υπήρχε ένα ρεαλιστικό και δίκαιο πτωχευτικό δίκαιο, όπως και σε άλλες χώρες της Δύσης. Όμως το νέο πτωχευτικό, που σε μεγάλο βαθμό αντικατέστησε τις διατάξεις του Νόμου Κατσέλη, δεν παρέχει ικανοποιητική προστασία στους ιδιώτες. Ουσιαστικά, λειτουργεί εξοργιστικά μεροληπτικά εις βάρος των πιστωτών που έχουν κυρίαρχο ρόλο στη διεκπεραίωση των αιτήσεων. Έχουν κυρίαρχο λόγο ακόμη και στο ποιες αιτήσεις θα εξεταστούν μέσω του καθορισμού «κόφτη», όσον αφορά τις δαπάνες διαβίωσης. Η αναφορά σε κακοπληρωτές είναι αποπροσανατολιστική, καθώς με στοιχεία της Ένωσης Τραπεζών δεν υπερβαίνουν το 40%, ενώ κατά τις εκτιμήσεις της αγοράς είναι πολύ χαμηλότερα.

Ο νόμος Κατσέλη που αποτελούσε τη μοναδική προστασία για την πρώτη κατοικία για τους δανειολήπτες, αν και παρείχε μια προστασία, έως ότου εξεταστεί το αίτημα από τα δικαστήρια, τις περισσότερες φορές δεν εφαρμόζονταν. Οι οφειλέτες δεν εξυπηρετούσαν τα δάνειά τους για όσο διάστημα οι οφειλές ήταν σε εκκρεμότητα, οπότε, όταν πλέον η προσφυγή τους απορριπτόταν, είχαν γίνει πολύ υψηλότερα από τους τόκους. Ουσιαστικά, έκανε κακό τόσο στις τράπεζες όσο και στους δανειολήπτες.

Ο νόμος Κατσέλη κάλυπτε λίγο περισσότερους από 200.000 δανειολήπτες και δάνεια ύψους 17 δις €, ενώ πριν από ένα χρόνο είχαν απομείνει περί τις 65.000 έως 70.000 αιτήσεις προς εκδίκαση αξίας, 7 δις €. Πλέον, ακόμη και οι περιπτώσεις που ήταν σε δρομολογημένη δικάσιμη επιταχύνονται με τον Ν. 4745/2020, με στόχο να ολοκληρωθεί η διαδικασία εντός του 2021 για όλες.

Σταδιακά, με διαδοχικά νομοσχέδια υπήρξαν αρκετές τροποποιήσεις με τη μείωση των αρχικά καλυπτόμενων περιπτώσεων πρώτης κατοικίας του Νόμου Κατσέλη. Το πιο πρόσφατο, το σχέδιο ΓΕΦΥΡΑ που εισήχθη λόγω του κορονοϊού, είναι ξανά μεταβατικής φύσεως, συμπεριλαμβάνοντας λίγους δανειολήπτες υπό αυστηρές προϋποθέσεις. Συγκεκριμένα, καλύπτει 42.400 δάνεια, ενώ προηγουμένως είχαν υποβληθεί αιτήσεις για περισσότερα από 160.000. Ουσιαστικά, το σχέδιο αυτό αποτελεί τελικώς ενίσχυση των τραπεζών, μέσω της επιδότησης δόσεων και μάλιστα επιλεκτικά.

Επιχειρηματικά δάνεια. Από το τρίτο Μνημόνιο υποχρεωθήκαμε με τον νόμο Ν. 4469/2017 να υιοθετήσουμε τον «εξωδικαστικό συμβιβασμό», δηλαδή την άμεση τακτοποίηση των καθυστερημένων δανείων, ώστε να μπορεί να λειτουργήσει η οικονομία. Όσον αφορά την ουσία του εξωδικαστικού συμβιβασμού, η μέχρι τώρα πορεία του είναι απογοητευτική. Με τον νέο πτωχευτικό γίνονται ρυθμίσεις για την επιτάχυνση των διαδικασιών αλλά πάντα προς όφελος των πιστωτών. Υπάρχει δε η εξοργιστική διάταξη για την αυτόματη υπαγωγή σε καθεστώς πτώχευσης, όταν δεν εξυπηρετείται το 60% των ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων των επιχειρήσεων για διάστημα 6 μηνών και όταν η μη εξυπηρετούμενη υποχρέωση υπερβαίνει το ποσόν των 30.000 €. Η νομοθετική ρύθμιση αυτή θεωρείται ασφυκτική και μη ρεαλιστική από την αγορά.

Πλειστηριασμοί: Η πρώτη φάση εφαρμογής των πλειστηριασμών άλλαξε τα δεδομένα στα κόκκινα στεγαστικά δάνεια, καθώς ο φόβος της απώλειας περιουσίας οδήγησε πολλούς δανειολήπτες στη λύση της ρύθμισης με τις τράπεζες. Αυτές οι ρυθμίσεις αυξήθηκαν κατά τουλάχιστον 20% μετά από την έναρξη των ηλεκτρονικών πλειστηριασμών, ενώ παράλληλα το γεγονός ότι τα δάνεια στη στεγαστική πίστη καλύπτονται από τα ακίνητα που έχουν χρηματοδοτηθεί, αυξάνει σημαντικά τη διαπραγματευτική δύναμη των πιστωτών.

Είναι δεδομένο πως οι τράπεζες δεν επιθυμούν να κρατήσουν οι ίδιες τα φθηνά ακίνητα, καθώς έτσι ούτε διασφαλίζεται η αξία τους ούτε λύνουν το κεφαλαιακό τους πρόβλημα. Για αυτούς τους λόγους είναι πρόθυμες και επιδιώκουν να βρουν λύσεις, έτσι ώστε να αρχίσει το δάνειο να αποπληρώνεται. Οι τράπεζες εκτιμούν άλλωστε ότι η τάση αυτή θα ενισχύεται, όσο περνούν οι μήνες και αυξάνεται ο αριθμός των εκποιήσεων, μέσω του ηλεκτρονικού περιβάλλοντος κρατήσεων των συμβολαιογράφων.

Το 2018 η Κυβέρνηση είχε συμφωνήσει με την Τρόικα να διενεργηθούν 130.000 πλειστηριασμοί μεταξύ 2018-2021. Με το νέο πτωχευτικό του 2020 η διαδικασία των ηλεκτρονικών πλειστηριασμών γίνεται ακόμα πιο εύκολη προς όφελος των πιστωτών. Ενώ παράλληλα, με το νέο πτωχευτικό δεν υπάρχει ουσιαστικά καμία προστασία της πρώτης κατοικίας επί της αρχής αλλά μόνο σε πολύ περιορισμένες περιπτώσεις!

Σύμφωνα με πληροφορίες, οι πιστωτές εφαρμόζουν τα εξής μέτρα, ώστε να δώσουν κίνητρα στους οφειλέτες να προσέλθουν για ρύθμιση των χρεών τους:

1. **Ρύθμιση της οφειλής:** Αναπροσαρμόζονται οι αρχικοί όροι του δανείου, με στόχο τη μείωση της μηνιαίας δόσης σε λογικά, για τα οικονομικά δεδομένα του πελάτη τους, επίπεδα. Αυτό μπορεί να συμβεί ως εξής:

- Μείωση επιτοκίου: Το ετήσιο κόστος εξυπηρέτησης του δανείου μειώνεται μ' αυτόν τον τρόπο, ενώ αναπροσαρμόζεται σε χαμηλότερα επίπεδα και η μηνιαία δόση.
- Επιμήκυνση διάρκειας δανείου: Ο χρόνος μέχρι την πλήρη αποπληρωμή του δανείου, ανάλογα με την ηλικία του δανειολήπτη, επιμηκύνεται και μπορεί να φτάσει έως και τα 40 χρόνια. Με τον τρόπο αυτόν μειώνεται σημαντικά και μόνιμα η μηνιαία δόση.
- Διαχωρισμός δανείου: Η οφειλή διαχωρίζεται σε δύο μέρη, σε αυτήν που αντιστοιχεί στην εμπορική αξία του ακινήτου, η οποία εξυπηρετείται κανονικά και σε αυτήν που «παγώνει» για ένα διάστημα.
- Συνδυασμός επιμήκυνσης και μείωσης επιτοκίου. Οι δύο παραπάνω λύσεις εφαρμόζονται και συνδυαστικά, εξασφαλίζοντας τη μείωση της μηνιαίας δόσης, με περιορισμό των τόκων.

- Πληρωμή μέρους της δόσης: Για ένα διάστημα από 2 έως και 15 χρόνια, ο δανειολήπτης καταβάλλει μέρος της δόσης, η οποία μπορεί να περιλαμβάνει τόκους ή και κεφάλαιο.

2. **Οριστική διευθέτηση δανείου.** Με τις λύσεις οριστικής διευθέτησης που έχουν σχεδιάσει οι τράπεζες, είναι δυνατή η απαλλαγή του δανειολήπτη από το χρέος ως εξής:

- Εθελοντική παράδοση ακινήτου: Ο δανειολήπτης παραδίδει το ακίνητο και η τράπεζα του χαρίζει έως και το 100% του χρέους.
- Μίσθωση ακινήτου: Προτείνεται στον πελάτη να ανταλλάξει το σπίτι του με το σύνολο του χρέους και να συνεχίσει να μένει σε αυτό πληρώνοντας ενοίκιο στην τράπεζα.

Υπάρχει όμως και η δυνατότητα για «κούρεμα» μέρους της οφειλής, ειδικά στις περιπτώσεις όπου το χρέος υπερβαίνει σημαντικά την εμπορική αξία του ακινήτου, όπως για παράδειγμα με ανταλλαγή ακινήτου με μικρότερο. Με τον τρόπο αυτόν η οφειλή του κουρεύεται» σημαντικά, κατά το ύψος της διαφοράς μεταξύ της εμπορικής αξίας του νέου ακινήτου και του αρχικού δανειακού υπολοίπου.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ, γνωρίζοντας πως οι τράπεζες θα πουλήσουν τα ενυπόθηκα δάνεια το ανώτατο στο 40% της αξίας τους (άρα με «κούρεμα» 60%) και τα καταναλωτικά στο 3% (άρα με «κούρεμα» 97%), προτείνει τα εξής, όσον αφορά τις ρυθμίσεις δανείων:

(α) **Το «κούρεμα» των ενυπόθηκων δανείων κατά 35%**, στο ύψος περίπου της πτώσης του ΑΕΠ της χώρας, εφόσον συμφωνηθεί η εφάπαξ πληρωμή τους από το δανειολήπτη. Άλλωστε οι τράπεζες έχουν ήδη αποσβέσει το 52% των δανείων τους (προβλέψεις) και ως εκ τούτου θα απολαμβάνουν φορολογικά οφέλη για πολλά χρόνια.

(β) **Το «κούρεμα» των καταναλωτικών κατά 80%**, εφόσον συμφωνηθεί η εφάπαξ πληρωμή τους από τον δανειολήπτη.

(γ) **Εναλλακτικά τις άλλες μεθόδους των τραπεζών**, οι οποίες όμως πρέπει να θεσμοθετηθούν μαζί με τις παραπάνω από το Κράτος.

Σε κάθε περίπτωση, είναι ανεπίτρεπτο να χάνει ο οφειλέτης το σπίτι του και να παραμένει χρεωμένος στην τράπεζα. Απόλυτη προτεραιότητα είναι η νομοθεσία να υποχρεώνει τις τράπεζες **να διαγράψουν το 100% του δανείου με την παράδοση του σπιτιού**. Όλοι γνωρίζουμε άλλωστε πως, όσον αφορά τα δάνεια, δεν φταίει μόνο ο οφειλέτης αλλά και ο ίδιος ο δανειστής. Ενώ ακόμη και η πολιτική δανεισμού των τραπεζών πριν από την κρίση ήταν συχνά ανεύθυνη και καταστροφική.

Πρόταση για δημιουργία «κακής τράπεζας» (Bad Bank).

Για την καταπολέμηση του θέματος των στεγαστικών κόκκινων δανείων με κοινωνική ευαισθησία, προτείνουμε τη λύση της δημιουργίας μίας κρατικής «κακής τράπεζας» (Bad Bank) που θα απορροφήσει τα κόκκινα στεγαστικά δάνεια και κάτω από ειδικούς όρους θα είναι δυνατή η σταδιακή εξυγίανση και αποπληρωμή τους. Αντίθετα, με τη λύση του σχεδίου ΗΡΑΚΛΗΣ, η κυριότητα των παγίων παραμένει στην «κακή τράπεζα» (Bad Bank) που μπορεί να τα αξιοποιήσει.

Η «κακή τράπεζα» (Bad Bank) είναι η λύση που υιοθετήθηκε στην Αμερική μετά τη μεγάλη ύφεση της δεκαετίας του 1930 ως μέρος της πολιτικής New Deal από τον Ρούζβελτ. Ιδρύθηκε τότε το Home Owner's Loan Cooperation (HOLC) το 1933 που αναχρηματοδότησε τα δάνεια όσων αντιμετώπιζαν προβλήματα με χαμηλότερα επιτόκια και με διάρκεια 15ετίας. Έτσι, παράλληλα με την ανάπτυξη της οικονομίας, σταδιακά τα δάνεια αποπληρώθηκαν, ενώ, όταν ολοκληρώθηκε ο σκοπός της εταιρίας και έκλεισε το 1951, παρουσίασε ένα μικρό κέρδος.

Στα ίδια πλαίσια, με το Housing Act του 1934, δημιουργήθηκαν επίσης η ομοσπονδιακή αρχή Federal Housing Administration (FHA) για τη στέγαση οικονομικά αδυνάτων, σε συνεργασία με κατά τόπους δημοτικές στεγαστικές εταιρίες, όπως στη Νέα Υόρκη και το Σικάγο, κάτι που υπάρχει ως σήμερα. Αντίθετα, στην Ελλάδα ο ΟΕΚ διαλύθηκε υπό τις επιταγές της Τρόικα.

«Κακές τράπεζες» (Bad Bank) έχουν γίνει και σε άλλες χώρες της ΕΕ, αλλά έχει προταθεί και σε πανευρωπαϊκό επίπεδο από την ΕΒΑ (European Bank Association) από το 2017. Στην Ισπανία δημιουργήθηκε η «κακή τράπεζα» (Bad Bank) SAREB το 2012 με τη συμμετοχή ιδιωτών κατά 55% και του Κράτους κατά 45%, η οποία αγόρασε δάνεια αξίας 50 δις € προς εξυγίανση. Πλέον έχει μετατραπεί

ουσιαστικά σε κεφάλαιο διαχείρισης ακίνητης περιουσίας. Αν και υπάρχουν μεικτές απόψεις για τα αποτελέσματά της, σημειώνεται ότι στην Ισπανία τα κόκκινα δάνεια μειώθηκαν παρ' όλες τις κοινωνικές αναταραχές που προκλήθηκαν.

Η ΤτΕ έχει προτείνει τη δημιουργία μίας «κακής τράπεζας» (Bad Bank) αρκετές φορές. Πρόσφατα προτάθηκε ξανά για όσα δάνεια απομείνουν μετά από τις τιτλοποιήσεις του σχεδίου ΗΡΑΚΛΗΣ (προφανώς άνω των 50 δις ευρώ). Ωστόσο, εμείς είμαστε επιφυλακτικοί με την πρόταση αυτή, λόγω του θέματος του αναβαλλόμενου φόρου. Η απόσπασή του ουσιαστικά μαζί με τα δάνεια από τις συστημικές τράπεζες, όπως προτείνει η ΤτΕ, ακόμη χειρότερα η πώλησή του ανεξάρτητα κατ' αναλογία του μεταφερόμενου συντελεστή δόμησης, αφήνει μια «καθαρή τράπεζα» στους μετόχους, κάτι δηλαδή που επιτυγχάνεται επίσης με το σχέδιο ΗΡΑΚΛΗΣ σε συνδυασμό με το Hive Down. Αλλάζει δηλαδή σημαντικά τα χρηματοοικονομικά δεδομένα των τραπεζών, συγκριτικά μ' αυτά που αγόρασαν.

Η πρόταση αυτή είναι προς όφελος των μετόχων τους που απελευθερώνονται από τον κίνδυνο να εκδώσουν μετοχές σε περίπτωση ζημιών, όπως προέβλεπε η τροπολογία Χαρδούβελη. Ενώ παράλληλα εξανεμίζεται το όποιο αντάλλαγμα θα εισέπραττε ο Έλληνας φορολογούμενος από τις καταστροφικές ανακεφαλαιοποιήσεις. Εμείς πιστεύουμε ότι θα πρέπει να γίνει αποτίμηση των εναπομένουσών τραπεζών, εάν παραχωρηθεί ο αναβαλλόμενος φόρος, και να αποδοθούν στο Δημόσιο μετοχές ή να μειωθεί η τιμή μεταβίβασης των κόκκινων δανείων.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ πιστεύει πως τα κόκκινα δάνεια αποτελούν τεράστιο πρόβλημα για την Ελλάδα και μεγάλο εμπόδιο για την ανάπτυξή της. Εν προκειμένω η λύση δεν είναι άλλη από την υιοθέτηση του αμερικανικού μοντέλου του 1933. Η δημιουργία ενός κρατικού οργανισμού δηλαδή που θα τα διαχειρισθεί προς το συμφέρον της χώρας και των Πολιτών της.

Κεφαλαιαγορά

Στα χρόνια των μνημονίων η κεφαλαιαγορά ακολούθησε την υπόλοιπη οικονομία, όσον αφορά την πτώση της. Η κεφαλαιοποίηση είναι πολύ χαμηλή, όπως επίσης ο ημερήσιος όγκος (κεφαλαιοποίηση περίπου 48

δισ € και μέσος ημερήσιος τζίρος περίπου 78 εκ. €), κάτι που εμποδίζει την είσοδο μεγάλων επενδυτών. Η κεφαλαιοποίηση ήταν στο 17,6% του ΑΕΠ το 2018, όσο περίπου της Τσεχίας (17,4%) και της Βουλγαρίας (14,4%), όταν της Γερμανίας είναι στο 44,5%, της Πορτογαλίας στο 25,7%, της Κροατίας στο 33,6%, της Μ. Βρετανίας στο 63,9%, των ΗΠΑ στο 148,1% και της Γαλλίας στο 85% με στοιχεία της Παγκόσμιας Τράπεζας.

Οι μικροεπενδυτές έχουν αποχωρήσει ή μάλλον ζημιωθεί, πολύ πιο πριν από τη φούσκα του 1999, όπου χάθηκε ένα ΑΕΠ της Ελλάδας. Πλέον δεν έχουν χρήματα να επενδύσουν, ούτε βλέπουν προοπτικές. Το 70% σχεδόν είναι ξένοι επενδυτές στο Χρηματιστήριο. Οι Έλληνες μικροεπενδυτές είναι μόνο το 17% του συνόλου, ενώ όλοι οι άλλοι είναι θεσμικοί.

Τα τελευταία χρόνια υπάρχει πτώση του αριθμού των εισηγμένων εταιριών. Στην αρχή της κρίσης υπήρχαν 299 εισηγμένες, ενώ σήμερα έχουν απομείνει μόλις 186 με πολύ λίγες εισαγωγές, σύντομα ακόμη λιγότερες. Δυστυχώς, οι μεγάλες εταιρίες, αυτές που είναι υπέρ της ΕΕ και των μνημονίων, εγκατέλειψαν την Ελλάδα, επιλέγοντας το Λουξεμβούργο ή άλλες χώρες, όπως η Coca Cola, η Titan, η ΒΙΟΧΑΛΚΟ, η ΦΑΓΕ κλπ.

Παράλληλα, το Χρηματιστήριο έχει χάσει την αξιοπιστία του, λόγω των σημαντικών σκανδάλων, κυρίως της Folli Follie, κάτι που αποθαρρύνει τους επενδυτές. Με βάση την αξιολόγηση εταιρικής διακυβέρνησης της World Bank (worldwide Governance Indicators), η Ελλάδα κατατάσσεται μεταξύ των κορυφαίων 60%, όσον αφορά τις χρηματιστηριακές αγορές, χωρίς καμία βελτίωση στην περίοδο των μνημονίων παρά τη σχετική φρασεολογία περί μεταρρυθμίσεων. Το γεγονός αυτό όμως δεν αποτελεί τον κύριο παράγοντα προσέλκυσης εταιριών και επενδυτών στο χρηματιστήριο, όσο η μορφή της ελληνικής οικονομίας.

Ειδικότερα, η ελληνική οικονομία χαρακτηρίζεται από έναν μεγάλο αριθμό μικρών επιχειρήσεων. Αυτό είναι το αποτέλεσμα των κρατικών πολιτικών που δε βοήθησαν στη δημιουργία σημαντικών εταιριών, ενώ εκποίησαν δημόσιο πλούτο, μέσω των ιδιωτικοποιήσεων σε εξευτελιστικές τιμές ή τον απαξίωσαν.

Έτσι, με βάση μία μελέτη του ΣΕΒ και της Ernst & Young του 2017, η Ελλάδα ευρίσκεται μεταξύ των χωρών που παρουσιάζουν τη

μεγαλύτερη πυκνότητα μικρομεσαίων επιχειρήσεων σε σχέση με τον πληθυσμό τους. Υπήρχαν 6,2 μικρομεσαίες επιχειρήσεις ανά 100 κατοίκους το 2015, όταν ο μέσος όρος της ΕΕ είναι 4,5. Με βάση στοιχεία της Eurostat, το 57% των εργαζόμενων απασχολούνται σε επιχειρήσεις έως 9 εργαζόμενους, έναντι 29% της ΕΕ.

Μέγεθος	Αριθμός επιχειρήσεων Ελλάδα			Αριθμός απασχολούμενων ατόμων			Προστιθέμενη αξία		
	Ελλάδα		ΕΕ-28	Ελλάδα		ΕΕ-28	Ελλάδα		ΕΕ-28
	Αριθμός	Μερίδιο	Μερίδιο	Αριθμός	Μερίδιο	Μερίδιο	Αριθμός	Μερίδιο	Μερίδιο
Πολύ μικρές	807.666	97,3%	93,1%	1.337.320	57,1%	29,4%	10,9	22,7%	20,7%
Μικρές	19.662	2,4%	5,8%	402.493	17,2%	20,0%	9,2	19,0%	17,8%
Μεσαίες	2.349	0,3%	0,9%	256.483	11,0%	17,0%	10,6	21,9%	18,3%
ΜμΕ	829.677	100,0%	99,8%	1.996.296	85,2%	66,4%	30,6	63,6%	56,8%
Μεγάλες	376	0,0%	0,2%	345.406	14,8%	33,6%	17,5	36,4%	43,2%
Σύνολο	830.053	100,0%	100,0%	2.341.702	100,0%	100,0%	48,1	100,0%	100,0%

Πρόκειται για εκτιμήσεις για το 2017 που παρήχθησαν από το DIW Econ, με βάση τα αριθμητικά στοιχεία για την περίοδο 2008-2015 από τη βάση στατιστικών δεδομένων σχετικά με τη διάρθρωση των επιχειρήσεων (Eurostat). Τα στοιχεία καλύπτουν την «οικονομία του τομέα των μη χρηματοοικονομικών επιχειρήσεων», στην οποία περιλαμβάνονται η μεταποίηση, οι κατασκευές, το εμπόριο και οι υπηρεσίες (NACE αναθ. 2 τομείς Β έως Ι, Λ, Μ και Ν), αλλά όχι επιχειρήσεις στους τομείς της γεωργίας, της δασοκομίας και της αλιείας καθώς και τους σε μεγάλο βαθμό μη εμπορεύσιμους τομείς υπηρεσιών όπως η εκπαίδευση και η υγεία. Εφαρμόζονται οι ακόλουθοι ορισμοί μεγέθους: πολύ μικρές επιχειρήσεις (0-9 εργαζόμενοι), μικρές επιχειρήσεις (10-49 εργαζόμενοι), μεσαίες επιχειρήσεις (50-249 εργαζόμενοι), μεγάλες επιχειρήσεις (250+ εργαζόμενοι). Οι ακόλουθες Το πλεονέκτημα της χρήσης δεδομένων της Eurostat είναι ότι οι στατιστικές είναι εναρμονισμένες και συγκρίσιμες μεταξύ των χωρών. Το μειονέκτημα είναι ότι για ορισμένες χώρες τα στοιχεία μπορεί να διαφέρουν από τα στοιχεία που δημοσιεύονται από τις εθνικές αρχές.

Πηγή: 2018 SBA Fact Sheet, Greece

Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις οι οποίες είναι κρίσιμες για την οικονομία, λόγω απασχόλησης, δεν μπορούν να μεγαλώσουν ή να συγχωνευθούν εύκολα. Δεν είναι επίσης πάντα σε θέση, λόγω μεγέθους, να αντλήσουν χρήματα μέσω της κεφαλαιαγοράς. Αλλά μπορούν να αντλήσουν μέσω των τραπεζών ή εξειδικευμένων κεφαλαίων και εταιριών εναλλακτικών χρηματοδοτήσεων που παράλληλα παρέχουν και επιχειρηματική καθοδήγηση.

Υπάρχουν αρκετές μορφές εταιριών εναλλακτικών χρηματοδοτήσεων που εξασφαλίζει το υπάρχον νομοθετικό πλαίσιο, όπως εταιρίες «private equity» (διαχειρίζονται επενδυτικά κεφάλαια ιδιωτών) και «venture capital» (είναι το ίδιο αλλά με εξειδίκευση σε νεοφυείς επιχειρήσεις). Το κύριο όμως πρόβλημα στην Ελλάδα είναι η έλλειψη κεφαλαίων.

Στην ελληνική νομοθεσία προβλέπονται οι ακόλουθες περιπτώσεις Εναλλακτικών Εταιριών Επενδύσεων:

- Ανώνυμες Εταιρίες Επενδύσεων Χαρτοφυλακίου (Α.Ε.Ε.Χ.).

- Ανώνυμες Εταιρίες Επενδύσεων σε Ακίνητη Περιουσία (Α.Ε.Ε.Α.Π.).
- Το Αμοιβαίο Κεφάλαιο Επιχειρηματικών Συμμετοχών κλειστού τύπου (Α.Κ.Ε.Σ.).
- Εταιρίες Κεφαλαίου Επιχειρηματικών Συμμετοχών (Ε.Κ.Ε.Σ.) (απαιτείται η εισαγωγή τους στο ΧΑ).
- Ανώνυμες Εταιρίες Διαχείρισης Οργανισμών Εναλλακτικών Επενδύσεων ΑΕΔΟΕΕ που είναι οι διαχειριστές των ανωτέρω κεφαλαίων, δηλαδή τα στελέχη που παίρνουν τις επενδυτικές αποφάσεις. Σε αυτές συγκαταλέγεται και το κρατικό ΤΑΝΕΟ που μαζί με το ΕΤΕΑΝ (μετατράπηκε στην Αναπτυξιακή Τράπεζα) μπορούν να διαθέσουν ίσως περί τα 2 δις ευρώ στην οικονομία επί του παρόντος.

Επίσης, το θεσμικό πλαίσιο παρέχει κάποιες νέες μορφές άντλησης κεφαλαίων που είναι δημοφιλείς διεθνώς όπως:

- **Crowdfunding** («συμμετοχική χρηματοδότηση») του Ν. 4416/2016 που επιτρέπει άντληση μικρών ποσών από μεγάλο αριθμό ενδιαφερόμενων (το μέγιστο αντλούμενο ποσό είναι 500.000 € και η μέγιστη συμμετοχή ιδιώτη ως 5.000 € και κάτω του 10% των εισοδημάτων τους).
- Με τον Ν. 4706/20 (Εταιρική Διακυβέρνηση) δόθηκε η δυνατότητα άντλησης κεφαλαίου με δημόσια προσφορά με μικρότερες απαιτήσεις πληροφόρησης (πληροφοριακό δελτίο αντί για ενημερωτικό δελτίο) για αξία αντλούμενων κεφαλαίων 500.000 - 5 εκ. €. Πιστεύουμε ότι αυτό θα μπορούσε να επεκταθεί και στην άντληση κεφαλαίων με ιδιωτική προσφορά, εκτός δηλαδή Χρηματιστηρίου, κατά τα ισχύοντα με τον κανονισμό Reg A των ΗΠΑ.

Προτάσεις

Οι βασικές λύσεις που προτείνουμε και που είναι άμεσα εφαρμόσιμες είναι οι κάτωθι:

1. Δημιουργία εναλλακτικού νομίσματος ή συμπληρωματικού νομίσματος.
2. Πάγωμα της σμίκρυνσης του τραπεζικού δικτύου, ειδικά κατά τη διάρκεια της πανδημίας σε ακριτικές και σε αποκομμένες περιοχές (π.χ. νησιά, ορεινές κοινότητες κλπ.).

3. Κατάργηση της υποχρεωτικής δαπάνης 30% σε ηλεκτρονικές συναλλαγές στις φορολογικές δηλώσεις.
4. Μείωση των προμηθειών με θέσπιση ενιαίου ύψους των προμηθειών στο 0,2%, όπως προβλέπει η οδηγία ΕΕ 2015/751.
5. Να επιταχυνθεί η έρευνα από την Επιτροπή Ανταγωνισμού για τις συμπράξεις (καρτέλ) τραπεζών.
6. Απλούστευση των διαδικασιών συναλλαγών χωρίς τις γραφειοκρατικές διαδικασίες του Ν. Ν4734/2020.
7. Πάγωμα των αποσχίσεων θυγατρικών και επέκταση ξανά στα Βαλκάνια.
8. Χρηματοδότηση της Αναπτυξιακής Τράπεζας.
9. Τα χρήματα από το πακέτο ανάκαμψης της ΕΕ να δοθούν σε μεγάλο βαθμό σε δάνεια μικρομεσαίων επιχειρήσεων είτε αυτό αποτελεί τυπικά δάνεια (π.χ. κεφάλαιο κίνησης και νέων επενδύσεων) είτε ποσά δεσμευμένα για έργα Green Deal (π.χ. εξοικονόμηση ενέργειας) και Digital EU (π.χ. ηλεκτρονικό εμπόριο). Επίσης, στην πραγματική οικονομία να δοθεί η ρευστότητα από το πρόγραμμα αγοράς ομολόγων της ΕΚΤ.
10. Διαγραφή των επιβαρυντικών στοιχείων του ΤΕΙΡΕΣΙΑ μετά από κάποιο διάστημα. Υπάρχουν άνθρωποι που έχουν φύγει από τη χώρα ακριβώς, επειδή έχουν μπλοκαριστεί εδώ.
11. Δημιουργία «κακής τράπεζας» (Bad Bank) για κόκκινα στεγαστικά δάνεια.
12. Εισαγωγή του κανονισμού του χρηματοδοτήσεων μεταξύ ιδιωτών (P2P Lending).
13. Να καθοριστεί άμεσα το θεσμικό πλαίσιο επίβλεψης των μικροπιστώσεων από την ΤτΕ.
14. Αύξηση των αμοιβών των ορκωτών ελεγκτών, έτσι ώστε να εξασφαλιστεί η ποιότητα των ελέγχων από τους καλύτερους. Να εξεταστεί η περίπτωση οι ορκωτοί ελεγκτές να πληρώνονται από ένα συνεγγυητικό κεφάλαιο που θα συνεισφέρουν όλες οι ελεγχόμενες εταιρίες, ώστε να ελαχιστοποιούνται οι δόσοληψίες με τις διοικήσεις.
15. Φορολογία επί των κερδών των μετοχών ύψους 50%, όταν αυτές πωλούνται σε λιγότερο από 12 μήνες, κάτι που θα ισχύει και για τα ακίνητα, ώστε να αποθαρρυνθούν κερδοσκοπικές τοποθετήσεις.

16. Να εισαχθεί ο θεσμός του πληροφοριοδότη (Whistleblower), όπως για παράδειγμα προβλέπεται στους νόμους του ξεπλύματος χρήματος και παραεμπορίου. Να μπορούν να προσφέρονται χρηματικά βραβεία σε περιπτώσεις παροχής χρήσιμων αποκλειστικών πληροφοριών για μεγάλες απάτες, κατά τα προβλεπόμενα από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς των ΗΠΑ (SEC).

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ γνωρίζει πόσο σημαντική είναι η χρηματοδότηση για την ανάπτυξη της οικονομίας και για την αλλαγή του οικονομικού μοντέλου. Πιστεύουμε στη συντονισμένη δράση. Έχουμε ριζοσπαστικές λύσεις, γιατί δεν έχουμε δεσμεύσεις. Γνώμονας το καλό της χώρας, έτσι ώστε να ευνοηθεί το σύνολο της οικονομίας και όχι λίγα κοράκια.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ έχει καινοτόμες προτάσεις προερχόμενες από την εμπειρία των στελεχών της στην αγορά. Μπορούμε να δράσουμε πρωτοποριακά και με αποφασιστικότητα, όσον αφορά την εφαρμογή των σχεδίων μας για την Ελλάδα!

ΣΥΝΟΠΤΙΚΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΡΩΤΟΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ

*«Πασών τῶν επιστημῶν μήτηρ τε καί τροφός Γεωργία ἐστί»,
Αριστοτέλης*

Βασικές διαπιστώσεις

- Μεγάλο ύψος διαφυγόντων εσόδων σε εισαγωγές: Για κάθε 1 ευρώ που παράγουν οι αγρότες, τα 0,90 € περίπου οδηγούνται εκτός της χώρας (σπόροι, φυτοχώματα, αγροτικά μηχανήματα, αυτοματισμοί, λιπάσματα, θερμοκήπια, δίκτυα σκίασης, συγκροτήματα άντλησης).
- Εμπορικό έλλειμμα στα τρόφιμα με την ΕΕ, το 85 % του βόειου κρέατος, το 69% του χοιρινού κρέατος και το 17% των πουλερικών είναι εισαγωγής, κυρίως λόγω του τουρισμού.
- Στόχος δεν πρέπει να είναι μόνο η παραγωγή τροφίμων αλλά όλα τα αγροτικά εφόδια και η παραγωγή προϊόντων εντάσεως τεχνολογίας, αύξηση προστιθέμενης αξίας.

Ενδεικτικές Προτάσεις

Για τη Γεωργία

- Υιοθέτηση βασικών θεσμών: δημοπρατήρια, συνεταιρισμοί, αγροτική τράπεζα.
- Ενίσχυση για κατασκευή νέων σύγχρονων παραγωγικών μονάδων, έμφαση σε θερμοκήπια, όπου υπάρχει υστέρηση (μόνο 50.000 στρέμματα).
- Συνδρομή στην προώθηση των προϊόντων σε αγορές του εξωτερικού.

- Προώθηση συμβολαιακής Γεωργίας και Κτηνοτροφίας.
- Φοροελαφρύνσεις για απασχόληση Ελλήνων εργαζόμενων.
- Κατοχύρωση ISO για τα προϊόντα και ΠΟΠ.
- Στροφή προς νέες αποδοτικές καλλιέργειες, όπως αρωματικά φυτά, υπερτροφήμα (superfoods), θερμοκηπιακά.

Μέτρα για Κτηνοτροφία - Γαλακτοκομία

- Αξιοποίηση όλων των βοσκότοπων, όπου η έκταση έχει μειωθεί τελευταία.
- Σύνταξη στα 65 από 67.
- Προώθηση νέων τεχνολογιών, όπως αυτοματοποίηση και φάρμες αλλά και ενίσχυση της αξίας της παραδοσιακής βιολογικής κτηνοτροφίας.
- Μείωση φορολογικών συντελεστών στο 5%.
- Ίδρυση Ειδικών Κέντρων Αγοράς Γαλακτοκομικών Προϊόντων για απευθείας πώληση στους πολίτες (Αθήνα, Θεσσαλονίκη, Πάτρα, Ηράκλειο, Λάρισα, Ιωάννινα, Αγρίνιο, Σέρρες και Αλεξανδρούπολη).
- Καθεστώς Τιμαριθμικά Καθορισμένης Τιμής (κλειδωμένη) στο γάλα και επαναφορά της λήξης στις 5 μέρες για το νωπό.
- Συνεχής αγώνας για την κατοχύρωση της φέτας και άλλων ΠΟΠ.

Μέτρα για την Αλιεία

- Καθορισμός Αλιευτικών Ζωνών άμεσα, για να μην μας κλέβουν ψάρια.
- Κίνητρα για δημιουργία μεταποιητικών επιχειρήσεων.
- Οικονομική ενίσχυση και φορολογικές ελαφρύνσεις σε νέους αλιείς.
- Δημιουργία υδατοκαλλιεργειών σε βραχονησίδες.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ «ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΥΣΗΣ» ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΡΩΤΟΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ

Ο Πρωτογενής τομέας Παραγωγής αποτελεί όχι μόνο το θεμέλιο της οικονομίας αλλά, επίσης, τον βασικό παράγοντα της οικονομικής ανασυγκρότησης ενός Κράτους. Ως εκ τούτου, ο τομέας της αγροτικής οικονομίας και οι κλάδοι της φυτικής και ζωικής παραγωγής δύνανται να καταστούν ο κύριος μοχλός επανεκκίνησης της ελληνικής οικονομίας.

Πρωταρχική μέριμνα της ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΥΣΗΣ είναι η στήριξη, ενίσχυση και ανάπτυξη του παραμελημένου τομέα της Πρωτογενούς Παραγωγής.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ πιστεύει πως πρέπει να δοθεί κύρος στο επάγγελμα του αγρότη, με την ανάλογη τρίμηνη εκπαίδευσή του, κατά τα πρότυπα επιτυχημένων χωρών και με την παροχή διπλώματος.

Στόχος της ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΥΣΗΣ είναι να προσελκυσθούν οι νέοι και να διενεργηθούν επενδύσεις, μέσω των οποίων θα μπορούσε να τριπλασιαστεί η παραγωγή και να πολλαπλασιαστούν οι εξαγωγές, δίνοντας λύση στο πρόβλημα του εμπορικού μας ελλείμματος.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ γνωρίζει πως η σωστή χρήση των ευρωπαϊκών προγραμμάτων και οι παραγωγικές δυνατότητες της Ελλάδας, εάν προβληθούν σωστά στους επενδυτές, μαζί με την επιστροφή των αποταμιεύσεων των Ελλήνων, μπορούν να επιλύσουν το θέμα της χρηματοδότησης, εξασφαλίζοντας εκείνους τους πόρους που θα χρειαστούν για την υλοποίηση των σχεδίων της.

Εισαγωγικά, η Ελλάδα στον πρωτογενή τομέα οφείλει να λειτουργήσει αφενός με κεντρικό σχεδιασμό, αφετέρου με την υιοθέτηση πέντε βασικών μορφών οργάνωσης: τα Δημοπρατήρια, τα Αγροτικά Επιμελητήρια, τις Αγροτικές Αγορές, τους Συνεταιρισμούς και τη Νέα Αγροτική Τράπεζα. Εν προκειμένω τα εξής:

Δημοπρατήρια και τρόπος λειτουργίας

Ως Δημοπρατήριο θεωρείται μια συμβατικά ή ψηφιακά οργανωμένη αγορά αγροτικών προϊόντων, στα πλαίσια της οποίας οι παραγωγοί προσφέρουν τα προϊόντα τους σε ενδιαφερόμενους αγοραστές με ελεύθερα διαπραγματεύσιμες τιμές. Η διαπραγμάτευση, η διαμόρφωση της τελικής τιμής ανά προϊόν, οι σχετικές πωλήσεις και οι πληρωμές λαμβάνουν χώρα εντός και του Δημοπρατηρίου. Οι συμμετέχοντες σε αυτήν τη διαδικασία είναι διατεθειμένοι να προσφέρουν κάποιο συγκεκριμένο χρηματικό ποσό για να αποκτήσουν το προϊόν.

Συνήθως, το προϊόν κατοχυρώνεται σε αυτόν που έχει κάνει την καλύτερη προσφορά, δηλαδή στην υψηλότερη τιμή. Επιπλέον, υπάρχει η δυνατότητα να συμμετέχουν στη διαδικασία οι συναλλασσόμενοι προσωπικά ή εξ' αποστάσεως, μέσω της χρησιμοποίησης του Διαδικτύου. Οι πωλητές των προϊόντων πληρώνουν στο Δημοπρατήριο ή στην επιτροπή των δημοπρατών ένα ποσοστό επί του ύψους των πωλήσεων που επιτυγχάνουν.

Η λειτουργία των Δημοπρατηρίων βασίζεται στον θεσμό της δημοπρασίας. Η δημιουργία Δημοπρατηρίων αγροτικών προϊόντων αποτελεί μία καλή επένδυση που θα μπορούσε να συμβάλλει στην ανάπτυξη. Ο αγροτικός τομέας, που αποτελεί μία από τις κινητήριες δυνάμεις της οικονομίας μας, θα ενδυναμωθεί και θα αναπτυχθεί περαιτέρω. Τα Δημοπρατήρια αγροτικών προϊόντων οργανώνονται και διοικούνται ως ανώνυμες εταιρείες, στο μετοχικό κεφάλαιο των οποίων συμμετέχουν οι Συλλογικές Αγροτικές Οργανώσεις, οι κατά τόπο αρμόδιες Περιφερειακές Αυτοδιοικήσεις και Ο.Τ.Α., ιδιώτες, καθώς και το Δημόσιο, εκπροσωπούμενο από το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων.

Στις ανώνυμες εταιρείες Δημοπρατηρίων μετέχουν, επίσης επιμελητήρια και ενδιαφερόμενοι ιδιώτες. Οι φορείς της Περιφερειακής και Τοπικής Αυτοδιοίκησης και οι ΣΑΟ (Συλλογικές Αγροτικές Οργανώσεις) πρέπει να ελέγχουν τουλάχιστον το 51% του μετοχικού τους κεφαλαίου (Ν 4015/ΦΕΚ 210/Α/21.9.2011). Οι ιδιώτες παραγωγοί και οι συνεταιρισμοί μπορούν να διαθέτουν τα προϊόντα τους δια των Δημοπρατηρίων. Οι διαθέτες μπορεί να υπογράψουν πολυετή συμβόλαια διάθεσης της παραγωγής τους με το Δημοπρατήριο, με όρους και εγγυήσεις που συμφωνούνται ή που το τελευταίο έχει ορίσει από πριν. Τα Δημοπρατήρια διαθέτουν τα

αγροτικά προϊόντα που διακινούνται μέσω αυτών, εφόσον έχει προηγηθεί διαλογή και τυποποίηση των προϊόντων αυτών.

Σκοπός - Λειτουργία των Δημοπρατηρίων

Στα Δημοπρατήρια προσέρχονται πωλητές αγροτικών προϊόντων που κατέχουν την προβλεπόμενη κάθε φορά άδεια πώλησης, καθώς και έμποροι, οι οποίοι έχουν προηγουμένως εγγραφεί στο Μητρώο Εμπόρων Αγροτικών Προϊόντων, εφοδίων και εισροών. Η εκκαθάριση των διενεργούμενων από τα Δημοπρατήρια εμπορικών πράξεων, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνεται και η εξόφληση των παραγωγών των αγροτικών προϊόντων, δεν μπορεί να υπερβαίνει τις τριάντα (30) ημέρες από τη διάθεση των προϊόντων αυτών μέσω των Δημοπρατηρίων.

Η παραβίαση της προθεσμίας εξόφλησης των παραγωγών επιφέρει τις διοικητικές κυρώσεις και φορολογικές συνέπειες του άρθρου 6 του Ν. 3955/2011. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας, Ναυτιλίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων μπορεί να αποφασίζεται η ίδρυση Δημοπρατηρίων. Με την ίδια απόφαση ορίζεται η αρχική σύνθεση του μετοχικού κεφαλαίου και οι διατάξεις του καταστατικού τους.

Λειτουργίες του Δημοπρατηρίου:

1. Συγκέντρωση των αγροτικών προϊόντων.
2. Εξειδικευμένη αποθήκευση και συντήρηση των προϊόντων.
3. Διαλογή, τυποποίηση και συσκευασία των προϊόντων.
4. Διαπραγμάτευση μέσω Δημοπρατηρίου.
5. Οργάνωση και συγκρότηση των φορτίων.
6. Ομαδοποίηση προϊόντων από διαφορετικές προελεύσεις προς κοινούς προορισμούς.
7. Συμβουλευτική υποστήριξη των παραγωγών.
8. Συμβάλλει στη διάθεση των προϊόντων στην καλύτερη τιμή.
9. Προϋποθέτει οργάνωση και συγκέντρωση της προσφοράς.
10. Διοικητική υποστήριξη για τη συγκέντρωση, διακίνηση και έλεγχο των προϊόντων.
11. Λειτουργεί κατά κανόνα για τα νωπά οπωροκηπευτικά.
12. Λειτουργεί ως ένα χρηματιστήριο προϊόντων.

Αγροτικά Επιμελητήρια

Η θεσμική ανασυγκρότηση του αγροτικού τομέα της ελληνικής οικονομίας είναι σήμερα ζωτικής σημασίας. Πρέπει λοιπόν να λειτουργήσει, σε επίπεδο Περιφέρειας, ένας αυτοτελής θεσμικός φορέας. Αυτός θα έχει πρωτεύοντα ρόλο στα θέματα της υποστήριξης, της ενημέρωσης, της εκπαίδευσης και της εν γένει καθοδήγησης του συνόλου του αγροτικού κόσμου.

Η εφαρμογή καινοτομιών σε επίπεδο παραγωγής - μεταποίησης και εμπορίας, η περιβαλλοντική απόδοση των αγροτικών εκμεταλλεύσεων, η υποστήριξη της αγροτικής επιχειρηματικότητας, η προώθηση και ανάδειξη τοπικών προϊόντων, ο ορθός σχεδιασμός στη χρήση γης, η εκπροσώπηση σε εθνικές υπερεθνικές δημόσιες ανοιχτές συγκεντρώσεις και συνομιλίες (forum), η ορθή διαχείριση των υδάτων και των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας μπορούν να είναι κάποιες εκ των σημαντικότερων δράσεων των Περιφερειακών Αγροτικών Επιμελητηρίων, που θα συνδράμουν στη βιώσιμη ανάπτυξη της ελληνικής υπαίθρου.

Αγροτικές Αγορές

Εκπόνηση ενός ολοκληρωμένου σχεδίου δημιουργίας και λειτουργίας Αγροτικών Αγορών (farmer markets), χωρίς να προκαλείται σύγχυση με τις Λαϊκές Αγορές. Επίσης, διαμόρφωση θεσμικού πλαισίου και κανονισμού λειτουργίας που θα υπηρετούν τον απόλυτο αποκλεισμό των μεσαζόντων.

Συνεταιρισμοί

Ο συνεταιρισμός είναι μια αυτόνομη ένωση προσώπων που συγκροτείται εθελοντικά για την αντιμετώπιση των κοινών οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών αναγκών και επιδιώξεών τους. Συγκροτείται διαμέσου μιας συνιδιόκτητης και δημοκρατικά διοικούμενης επιχείρησης. Στηρίζεται στις αξίες της αυτοβοήθειας, της αυτοευθύνης, της δημοκρατικής ισότητας, της ισοτιμίας και της αλληλεγγύης.

Αποτελεί μια μορφή οικονομικής δραστηριότητας και προσφέρει υπηρεσίες που είναι αναγκαίες, χρήσιμες και επιθυμητές, οικονομικά και κοινωνικά. Εξασφαλίζει την παρουσία στην αγορά των μικρών

οικονομικών μονάδων, που θα είχαν εξαφανιστεί από την ανταγωνιστική δύναμη των μεγάλων επιχειρήσεων. Διασφαλίζει την απασχόληση και το εισόδημα των μελών του αλλά και την ουσιαστική λειτουργία του ανταγωνισμού στην αγορά, προς όφελος του κοινωνικού συνόλου. Στόχος του είναι η βελτιστοποίηση της οικονομικής και κοινωνικής κατάστασης των μελών τους μέσα από συγκεκριμένες αξίες και αρχές.

Αρχές

1. Εθελοντική και ελεύθερη συμμετοχή.
2. Δημοκρατική διοίκηση εκ μέρους των μελών.
3. Οικονομική συμμετοχή των μελών.
4. Αυτονομία και ανεξαρτησία.
5. Εκπαίδευση, πρακτική εξάσκηση και πληροφόρηση.
6. Συνεργασία μεταξύ των συνεταιρισμών.
7. Ενδιαφέρον για την κοινότητα.

Οι Αγροτικοί Συνεταιρισμοί στη Δανία και Ολλανδία

Το κυριότερο χαρακτηριστικό των αγροτικών συνεταιρισμών είναι ότι έχουν αναπτυχθεί κατά κλάδο παραγωγής, όπως το γάλα ή το κρέας, καλύπτοντας το σύνολο της χώρας ή μία μεγάλη περιφέρεια. Τα σπουδαιότερα προϊόντα στη Δανία είναι τα γαλακτοκομικά, τα οποία διαχειρίζονται οι γαλακτοκομικοί συνεταιρισμοί. Οι τελευταίοι είναι από τους αρχαιότερους στη Δανία και εμπορεύονται περίπου το 90% της συνολικής παραγωγής γάλακτος και βουτύρου, καθώς επίσης περίπου το 80% της παραγωγής του τυριού.

Ο Συνεταιρισμός Γεωργικών Εφοδίων στη Δανία πραγματοποιεί εισαγωγή και εμπόριο του 50% των λιπασμάτων και των ζωοτροφών, προσφέροντας στα μέλη του ικανοποιητικές τιμές και γεωπονικές συμβουλές. Το μέλος του Δ.Σ. είναι υποχρεωμένο να παραδίδει μία ελάχιστη ποσότητα του προϊόντος που παράγει ή ολόκληρη την ποσότητα στον συνεταιρισμό. Ολόκληρη την ποσότητα οφείλουν να παραδίδουν, όσοι είναι μέλη στον γαλακτοκομικό συνεταιρισμό.

Μ' αυτόν τον τρόπο εξασφαλίζεται μια μεγάλη ποσότητα προϊόντος που έχουν να διαχειριστούν οι Αγροτικοί Συνεταιρισμοί και καταμερισμός των λειτουργικών δαπανών σε μεγαλύτερη ποσότητα προϊόντος. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα οι συνεταιρισμοί να έχουν χαμηλότερο λειτουργικό κόστος ανά μονάδα προϊόντος. Στη Δανία αναπτύχθηκε ο μεγαλύτερος

τυροκομικός συνεταιρισμός ο οποίος με τη συγχώνευσή του με τον αντίστοιχο σουηδικό μετατράπηκε στη γνωστή μεγάλη πολυεθνική εταιρεία Arla.

Ολλανδία

Στην Ολλανδία οι αγροτικοί συνεταιρισμοί πραγματοποιούν μόνο μία δραστηριότητα. Υπάρχουν συνεταιρισμοί εμπορίας φρούτων και λαχανικών, μεταποίησης και εμπορίας του γάλακτος, ασφαλιστικοί και πιστωτικοί συνεταιρισμοί, συνεταιρισμοί γεωργικών εφοδίων κλπ. Οι αγρότες στην Ολλανδία μπορούν να είναι μέλη σε πάνω από τέσσερις συνεταιρισμούς.

Οι 2.000 Αγροτικοί Συνεταιρισμοί της Ολλανδίας οργανώνονται σε 25 Κεντρικές Οργανώσεις κατά κλάδο παραγωγής. Οι Κεντρικές Οργανώσεις οργανώνονται σε μία εθνική οργάνωση, το Εθνικό Συνεταιριστικό Συμβούλιο, που έχει σαν στόχο να προάγει τα συμφέροντα των συνεταιρισμών απέναντι στην εκάστοτε Κυβέρνηση και τους εμπόρους. Οι Αγροτικοί Συνεταιρισμοί στην Ολλανδία διακινούν το 50% των γεωργικών προϊόντων, γι' αυτό και διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην οικονομία της χώρας. Ο μεγαλύτερος γαλακτοκομικός συνεταιρισμός της Ευρώπης έχει την έδρα του στην Ολλανδία και έχει επεκταθεί ως πολυεθνική εταιρεία σε πολλές χώρες του κόσμου, όπως και στη χώρα μας. Πρόκειται για την Friesland Company (ΝΟΥΝΟΥ) που προέκυψε από τη συγχώνευση των δύο μεγαλύτερων γαλακτοκομικών συνεταιρισμών της Ολλανδίας.

Αντίθετα, στη χώρα μας τα τελευταία χρόνια ο Αγροτικός Συνεταιρισμός βρίσκεται σε απραξία. Είναι απαραίτητο οι Έλληνες αγρότες να αλλάξουν νοοτροπία και συμπεριφορά, να κατανοήσουν την αναγκαιότητα και την ωφελιμότητα της συνεργασίας, να εφαρμόσουν τις αξίες και τις αρχές του συνεταιριστικού θεσμού, να αποπέμψουν τον κομματισμό και τις πελατειακές σχέσεις από τους συνεταιρισμούς και να ενδιαφερθούν περισσότερο για την παραγωγική τους διαδικασία με στόχο τη μεγαλύτερη οικονομική πρόοδο. Τότε θα συμβάλλουν στην επανεκκίνηση και ανάπτυξη του συνεταιριστικού κινήματος στην Ελλάδα προς το δικό της οικονομικό και κοινωνικό όφελος.

Επανάδρυση Αγροτικής Τράπεζας

Η επανάδρυση μιας Νέας Αγροτικής Τράπεζας, με αποκλειστική αρμοδιότητα τη χρηματοδότηση και ανάπτυξη του αγροτικού τομέα

της χώρας, παραμένει υψίστη αναγκαιότητα. Σημειώνεται ότι με στοιχεία του IOBE και της Τράπεζας της Ελλάδος τα υπόλοιπα δανείων στον πρωτογενή τομέα από 3,9 δις € το 2009 μειώθηκαν το 2018 σε μόλις 1,2 δις €!

Ο κίνδυνος εγκατάλειψης της γόνιμης γης από τους παραγωγούς, λόγω της ουσιαστικής ανυπαρξίας κεφαλαίων κίνησης (για αγορά σπόρων, λιπασμάτων, ζωοτροφών, καυσίμων, ανταλλακτικών, κλπ.) μοιάζει ήδη με έναν εκρηκτικό μηχανισμό που πρέπει γρήγορα να απενεργοποιηθεί.

Εξάλλου, οι δανειστές μας πρέπει, επιτέλους, να αντιληφθούν ότι η χώρα χρειάζεται την παραγωγή και εμπορία των προϊόντων της, για να αποπληρώσει τα χρέη της.

Βασικές διαπιστώσεις για τον Πρωτογενή Τομέα

Δυστυχώς, από τις αρχές του 1980 μέχρι και πριν από μερικά χρόνια, ήταν ιδιαιτέρως διαδομένη η εσφαλμένη άποψη πως όσο λιγότεροι οι αγρότες τόσο πιο αναπτυγμένο οικονομικά το Κράτος! Επιπλέον, όλες οι Ελληνικές Κυβερνήσεις, από τη μεταπολίτευση και μετά, επέδειξαν εγκληματική αδιαφορία για τον Πρωτογενή Τομέα της Ελλάδας. Για την ακρίβεια έφτασαν στο σημείο ακόμη και να παροτρύνουν τους αγρότες να ξεριζώσουν τις καλλιέργειές τους, με το επιχείρημα ότι μ' αυτόν τον τρόπο θα εξασφάλιζαν αποζημίωση από την ΕΕ! Έτσι, φτάσαμε στη διάλυση της ελληνικής οικονομίας και η χώρα κατέστη πλήρως εξαρτώμενη, ακόμα και για την εξασφάλιση των βασικών ειδών διατροφής.

Ειδικότερα, η γεωργική παραγωγή στην Ελλάδα το 2018 διαμορφώθηκε στα 10,9 δις € (περίπου 6% του ΑΕΠ), ενώ από τα 132.000.000 στρέμματα της συνολικής επιφάνειας της χώρας αντιστοιχεί στο 25,78% ή στα 34.037.000 στρέμματα (*εξαιρούνται τα βοσκοτόπια*). Το μέσο αγροτικό εισόδημα ανά εκμετάλλευση εκτιμάται σε 4.760 € με στοιχεία IOBE από 5.868 το 2000 και βαίνει μειούμενο. Οι επιδοτήσεις αποτελούν το 44% του αγροτικού εισοδήματος (από 57% το 2009), αλλά δεν καλύπτουν όλα τα προϊόντα. Οι αγροτικές εκμεταλλεύσεις είναι της τάξης των 800.000, με μέση έκταση τα 44 στρέμματα, ενώ η αξία του τομέα των κτηνοτροφικών προϊόντων ανέρχεται στο 15% της γεωργικής παραγωγής.

Το εργατικό δυναμικό που απασχολείται στη γεωργία έχει μειωθεί κάτω του 16%, από 28% το 1981, ενώ μόνο το 10% των αγροτών είναι κατά κύριο επάγγελμα αγρότες. Εξαιρετικά σημαντικό είναι το γεγονός ότι ο σπουδαιότερος τομέας, η μεταποίηση της αγροτικής παραγωγής, έχει φθίνουσα πορεία, με αποτέλεσμα να διευρύνεται συνεχώς το έλλειμμα του εμπορικού ισοζυγίου αγροτικών προϊόντων.

Από την άλλη πλευρά, ο πλανήτης έχει εισέλθει σε μία νέα αγροτική εποχή. Έτσι, θεωρείται πως για να καταφέρει ο σύγχρονος αγρότης να παράγει, θα πρέπει να χρησιμοποιήσει πολλές υπηρεσίες και εφόδια που στο παρελθόν δεν ήταν απαραίτητα, ενώ διαμορφώνουν, μαζί με την εργασία και με όλα τα υπόλοιπα, το τελικό κόστος των προϊόντων.

Δυστυχώς όμως τα περισσότερα απ' αυτά εισάγονται στην Ελλάδα από άλλες χώρες, με αποτέλεσμα για κάθε 1 ευρώ που παράγουν οι αγρότες, τα 0,90 € περίπου να οδηγούνται εκτός της χώρας, όπως για παράδειγμα για την αγορά των παρακάτω:

(α) **Σπόροι:** Εισάγονται σχεδόν στο σύνολό τους από Ολλανδία, ΗΠΑ, Ιαπωνία, Ισραήλ, Ιταλία, Γαλλία.

(β) **Φυτοχώματα:** Εισαγωγές από Λιθουανία, Γερμανία, Ολλανδία, Φινλανδία.

(γ) **Αγροτικά μηχανήματα και ανταλλακτικά:** Εισάγονται από Ιταλία, Γερμανία, Ολλανδία, ΗΠΑ.

(δ) **Αυτοματισμοί και συστήματα ελέγχου περιβάλλοντος:**

Γερμανία, Γαλλία, Ιταλία.

(ε) **Λιπάσματα:** Γερμανία, Ισραήλ, Ιταλία, ΗΠΑ.

(στ) **Θερμοκήπια:** Εισάγονται κατά ένα μεγάλο μέρος τους από Ολλανδία, Ισραήλ, Γαλλία, Ιταλία, ενώ διαθέτουμε ελάχιστα (κάτω από 50.000 στρέμματα, όταν μόνο η *Almeria* στην Ισπανία, με τη μισή έκταση της Πελοποννήσου, 680.000)!

(ζ) **Δίχτυα σκίασης:** Ιταλία, Ισραήλ.

(η) **Συγκροτήματα άντλησης,** προϊόντα προστασίας φυτών, τεχνικός εξοπλισμός, επαγγελματικά οχήματα και άλλα μέσα μεταφοράς, υλικά συσκευασίας, εξοπλισμός άρδευσης, ζυγοί, συσκευαστήρια, ψυγεία, ζωοτροφές, ζωικό κεφάλαιο αναπαραγωγής κοκ., σχεδόν στο σύνολό τους εισαγόμενα από άλλες χώρες.

Ακόμη και η μισθωτή εργασία στη γεωργική παραγωγή είναι εισαγόμενη, αφού απασχολούνται συνήθως μετανάστες από την Αλβανία, τη Βουλγαρία, τη Ρουμανία, τα Σκόπια, το Πακιστάν, την Ινδία, το Ιράκ, την Αίγυπτο και αλλού, «εξάγοντας» ένα μέρος των εισοδημάτων τους εις βάρος της οικονομίας μας.

Ένα από τα μεγάλα προβλήματα των αγροτών που αδυνατεί να επιλύσει το Κράτος είναι το ότι οι περισσότεροι μετανάστες δεν έχουν επίσημα έγγραφα και δεν μπορούν να δηλωθούν νόμιμα, με αποτέλεσμα να πληρώνονται με μαύρα χρήματα. Ως εκ τούτου το Δημόσιο χάνει τεράστια ποσά, ενώ οι αγρότες φορολογούνται υψηλότερα, αφού το κέρδος τους είναι θεωρητικά μεγαλύτερο, λόγω των δήθεν μικρότερων εξόδων.

Το αποτέλεσμα, γενικότερα, είναι πως, όταν αυξάνεται το ΑΕΠ από τις εξαγωγές, κλιμακώνεται το εμπορικό έλλειμμα της χώρας, οπότε δεν προσφέρουν σχεδόν τίποτα. Με τον τρόπο αυτό η Ελλάδα βρίσκεται σε αδιέξοδο, αφού η επιζητούμενη ανάπτυξη της προκαλεί μεγαλύτερες ζημίες από τη στασιμότητα! Ειδικά, όσον αφορά τα κρέατα, η εξάρτηση της Ελλάδας από τις εισαγωγές είναι τεράστια, αφού είναι ύψους περίπου 1,1 δις €, όταν οι εξαγωγές μας δεν υπερβαίνουν τα 100 εκ. €.

Ο Πρωτογενής Τομέας στην Ελλάδα, παρά τα λάθη του παρελθόντος, ύστερα από τη μεταποίηση, καθώς επίσης με τις υπηρεσίες και με τα εφόδια που αναφέραμε παραπάνω, έχει τεράστιες προοπτικές κερδοφόρων επενδύσεων και ανάπτυξης. Η Ελλάδα μπορεί να εξελιχθεί σε έναν διεθνή επενδυτικό παράδεισο, όπως στον τουριστικό κλάδο. Είναι επίσης σε θέση να μετατραπεί σε ένα σύγχρονο κέντρο διακίνησης αγροτικών προϊόντων (logistics), όπως η Ολλανδία, επενδύοντας στις σύγχρονες υποδομές και τροφοδοτώντας τη γύρω περιοχή της, από τα Βαλκάνια έως τη Μέση Ανατολή.

Πριν από όλα, η Ελλάδα χρειάζεται κεντρικό σχεδιασμό της γεωργίας, αφού διαφορετικά η ανάπτυξή της είναι αδύνατη. Στόχος δεν πρέπει να είναι μόνο η παραγωγή τροφίμων αλλά όλα τα αγροτικά εφόδια. Το μέλλον βρίσκεται στην παραγωγή προϊόντων εντάσεως τεχνολογίας και όχι μόνο στη βασική πρωτογενή παραγωγή, ενώ οι αγρότες μας πρέπει να γίνουν κατά κάποιον τρόπο επιστήμονες, εκμεταλλευόμενοι όλες τις εξελίξεις της τεχνολογίας.

Σε κάθε περίπτωση, απαιτείται συνεργασία με τους Δήμους και τις Περιφέρειες της χώρας για την καταγραφή των ιδιομορφιών των

καλλιεργειών κάθε περιοχής. Στόχος τους θα είναι να καταρτιστούν σχέδια και ολοκληρωμένα στρατηγικά πλάνα για την ανάπτυξη της γεωργίας, λαμβάνοντας υπ' όψιν πως υπάρχουν δυνατότητες για κάθε περιοχή και για κάθε εποχή του έτους, εάν εξασφαλιστούν οι κατάλληλες συνθήκες.

Παράλληλα, επιβάλλεται ουσιαστική αποκλιμάκωση του κόστους παραγωγής των ελληνικών αγροτικών προϊόντων. Ο ΦΠΑ για αγροτικά εφόδια, μηχανήματα, λιπάσματα, κλπ., πρέπει σταθερά να είναι κάτω του 10%. Επίσης, απαιτείται να μειωθεί η τιμή του αγροτικού ρεύματος και όχι να αυξάνεται, ενώ επιβάλλεται και η επιστροφή φόρου στο αγροτικό πετρέλαιο.

Αν τα παραπάνω δεν εφαρμοσθούν άμεσα, θα παρατηρηθεί μια θεαματική μείωση του αριθμού των αγροτικών εκμεταλλεύσεων στη διάρκεια της νέας δεκαετίας και μια συνεπαγόμενη αύξηση των τάσεων υπερσυγκέντρωσης της αγροτικής γης, με εμφανή τον ταξικό διαχωρισμό και την πόλωση εντός του αγροτικού κόσμου.

Επιπροσθέτως, είναι βέβαιο ότι θα δημιουργηθεί ένα κύμα φτώχειας στα χωριά, εφάμιλλο της δεκαετίας του '50. Η εξέλιξη αυτή θα εντείνει την απόγνωση σε χιλιάδες νέους και παλιούς αγρότες, προκαλώντας συνθήκες κοινωνικής αναταραχής και υψηλής παραβατικότητας.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ διαφέρει από τα άλλα κόμματα, γιατί πιστεύει ότι η Πρωτογενής Παραγωγή μπορεί να συμβάλλει καταλυτικά στην ανάκαμψη της ελληνικής οικονομίας!

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ πιστεύει ότι η Ελλάδα μπορεί να καταστεί μία ισχυρή παγκόσμια αγροτική δύναμη!

Οι λύσεις που προτείνουμε, έχοντας πάντοτε ως γνώμονα το κοινωνικό και εθνικό συμφέρον, είναι ρεαλιστικές, πρακτικές, σαφείς, καινοτόμες, εναλλακτικές, άμεσα εφαρμόσιμες και αποδοτικές. Πρόκειται για λύσεις που κανένα από τα μνημονιακά κόμματα δεν είχε την πολιτική βούληση, την τόλμη και την αποφασιστικότητα να προτείνει.

Οι Προτάσεις – Λύσεις της ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΥΣΗΣ για την Πρωτογενή Παραγωγή αφορούν τους τομείς:

- I. Αγροβιοδιατροφή.
- II. Κτηνοτροφία.
- III. Παραγωγή Γαλακτοκομικών Προϊόντων.
- IV. Υγιεινή Φυτική Παραγωγή (Θερμοκηπιακές καλλιέργειες, Καλλιέργεια Βοτάνων και «Υπερτροφίμων» (Superfoods).
- V. Αλιεία και Ιχθυοκαλλιέργειες.

Οι προτάσεις της ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΥΣΗΣ στοχεύουν σε μια Ελλάδα αυτάρκη, ισχυρή και οικονομικά εύρωστη.

Οι Έλληνες μπορούμε και ΠΡΕΠΕΙ να πάρουμε ξανά τη χώρα στα χέρια μας! Το μόνο που χρειάζεται είναι στρατηγικός σχεδιασμός που θα στοχεύει στο εθνικό συμφέρον και ισχυρή πολιτική βούληση. Στην ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ διαθέτουμε και τα δύο και καλούμε όλες τις Ελληνίδες και τους Έλληνες να μας ακολουθήσουν!

I. Προτάσεις για την Αγροβιοδιατροφή

Η αλυσίδα αξίας των τροφίμων (from farm to fork) ξεκινάει από το χωράφι και καταλήγει στο τραπέζι του καταναλωτή. Χωρίς να παρεμβάλλονται μεσάζοντες και χωρίς αυτή η αλυσίδα να σταματά. Στη συνέχεια ακολουθεί η επεξεργασία των απορριμμάτων από κάθε φάση παραγωγής, ώστε να μην επιβαρύνεται και διαταράσσεται το περιβάλλον. Στη χώρα μας το μοντέλο της μεσογειακής διατροφής μένει σχεδόν αναλλοίωτο στον χρόνο, ενώ είναι τεκμηριωμένη επιστημονικά η διατροφική του αξία.

Σήμερα στις διατροφικές συνήθειες των Ελλήνων έχουν προστεθεί τα χαρακτηριστικά των δυτικών κοινωνιών, με αποτέλεσμα το μεσογειακό πρότυπο να έχει αλλοιωθεί, κυρίως από τη νεολαία.

Κάτω απ' αυτές τις συνθήκες, η Αγροβιοδιατροφή αποκτά ιδιαίτερη σημασία για την οικονομία και για την κοινωνία της χώρας μας. Οι ιδιαίτερες κλιματολογικές και περιβαλλοντικές συνθήκες, η ιστορία της Ελλάδας και η θέση της στον παγκόσμιο χάρτη μας δίνουν στρατηγικά και ουσιαστικά πλεονεκτήματα σε σχέση με άλλες χώρες. Αυτό που απαιτείται από την Πολιτεία είναι να δημιουργηθούν οι κατάλληλες

συνθήκες και προϋποθέσεις, ώστε να μπορούν να αναδείξουν την Πρωτογενή Παραγωγή και τα τρόφιμα, ως τον «Κοιμώμενο Γίγαντα» της ελληνικής οικονομίας, που επιτέλους ξύπνησε από τον λήθαργο που τον είχαν οδηγήσει ΟΛΕΣ οι Κυβερνήσεις από τη Μεταπολίτευση μέχρι σήμερα.

Για να γίνει όμως αυτό απαιτείται συνεργασία ουσιαστική και άμεση συστράτευση όλων εκείνων των φορέων που μέχρι σήμερα δεν έχουν αποδείξει ότι μπορούν να συνεργάζονται και να λειτουργούν αποτελεσματικά.

Για την ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ η συνεργασία του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης με την ΓΓΕΤ και το Υπουργείο Ανάπτυξης στη διατύπωση πολιτικών για την Αγροβιοδιατροφή αλλά και η αгаσθή συνεργασία και υλοποίησή της κάτω από ένα επιχειρησιακό σχέδιο εφαρμογής αποτελεί ΜΟΝΟΔΡΟΜΟ! Πρέπει να παρακολουθείται αυτό το Σχέδιο Εφαρμογής συστηματικά από τους παραπάνω Φορείς και από κοινού να αναδιατυπώνουν και να διορθώνουν τους Στόχους που έχουν θέσει καθ' όλη τη διάρκεια εφαρμογής του.

Επομένως, η διαβούλευση με τον παραγωγικό ιστό της χώρας αποτελεί ξεχωριστή και αναγκαία προϋπόθεση! Πρόκειται για στρατηγικές που πρέπει σε σύντομο χρονικό διάστημα να υλοποιηθούν, ώστε να δημιουργηθεί το νέο μοντέλο ανάπτυξης της χώρας μας.

Η έμφαση στον τομέα της Αγροβιοδιατροφής είναι ιδιαίτερα σημαντική, για ποικίλους και πολυάριθμους λόγους. Πιο αναλυτικά, οι τομείς της γεωργίας και των τροφίμων από κοινού αντιπροσώπευαν μέχρι πρόσφατα περίπου 17 εκατομμύρια θέσεις εργασίας (7,6% της συνολικής απασχόλησης) στην ΕΕ. Επίσης, αποτελούσαν το 3,5% της συνολικής ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας. Επιπλέον, στο σύνολο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δραστηριοποιούνται στην τροφική αλυσίδα περίπου 16,8 εκ. επιχειρήσεις, στις οποίες απασχολούνται 48,2 εκ. άτομα. Επιπροσθέτως, η παγκόσμια ζήτηση τροφίμων αναμένεται να αυξηθεί κατά 70% έως το 2050, σύμφωνα με τα στοιχεία του FAO. Η μεγάλη αύξηση της παγκόσμιας ζήτησης τροφίμων θα συνοδεύεται υποχρεωτικά και από μια απότομη αύξηση στη ζήτηση για ζωοτροφές, ίνες, βιομάζα και βιοϋλικά.

Η γεωργία της ΕΕ αντιπροσωπεύει το 18% των εξαγωγών τροφίμων παγκοσμίως, αξίας 76 δισεκατομμυρίων ευρώ. Στην ΕΕ ο κλάδος των τροφίμων κατατάσσεται στην πρώτη θέση σε κύκλο εργασιών,

απασχόληση και προστιθέμενη αξία. Το έτος 2009 οι πωλήσεις του κλάδου ανήλθαν σε 954 δις € και η απασχόληση σε 4,2 εκατ. εργαζομένους, ενώ οι μικρές και οι μεσαίες επιχειρήσεις, αντιπροσώπευαν το 99,1% του συνόλου των επιχειρήσεων.

Τα πρωτογενή προϊόντα που προέρχονται από την αγροτική παραγωγή κατά ένα μικρό μέρος προορίζονται απευθείας για κατανάλωση! Ο κύριος όγκος τους εισρέει στην παραγωγή μεταποιημένων ειδών διατροφής. Έτσι, η διασφάλιση υψηλής ποιότητας ανεξαρτήτως προέλευσης έχει πρωταγωνιστικό ρόλο για τον τομέα της Αγροβιοδιατροφής.

Στην Ελλάδα περισσότερες από 1 εκ. επιχειρήσεις και εκμεταλλεύσεις εμπλέκονται στην αλυσίδα αξίας ειδών διατροφής, ενώ συνολικά απασχολούνται πάνω από 2 εκ. άτομα. Επίσης, στη μεταποίηση, ενώ δραστηριοποιείται μόλις το 1,6% των επιχειρήσεων που εμπλέκονται στην αλυσίδα αξίας, δημιουργείται το ¼ της συνολικής προστιθέμενης αξίας!

Ωστόσο, το ποσοστό των απασχολουμένων στον Πρωτογενή Τομέα σήμερα υπολογίζεται πως έχει μειωθεί στο 12%, έναντι του αντίστοιχου ποσοστού 15,3% που ήταν το 2003. Παρατηρείται λοιπόν πως ο Έλληνας έχει εγκαταλείψει την Πρωτογενή Παραγωγή. Η επιστροφή των Ελλήνων στα χωράφια, στις καλλιέργειες, στην κτηνοτροφία και στην αλιεία αποτελεί το μεγάλο στοίχημα που πρέπει να κερδηθεί για την Οικονομική Επιβίωση της χώρας μας!

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ μπορεί να κερδίσει αυτό το στοίχημα με καινοτόμες και εναλλακτικές προτάσεις, που στοχεύουν στην αντιμετώπιση των προβλημάτων της Πρωτογενούς Παραγωγής!

Η ΓΓΕΤ είναι ο ΜΟΝΟΣ μηχανισμός που υποστήριξε πολιτικές και δράσεις έρευνας τεχνολογικής ανάπτυξης και καινοτομίας στο παρελθόν στον τομέα της Αγροβιοδιατροφής. Όμως, ένα από τα προβλήματα της ελληνικής οικονομίας σχετικά με την Πρωτογενή Παραγωγή είναι ότι καταγράφονται χαμηλές επιδόσεις καινοτομίας στις επιχειρήσεις.

Ένα άλλο σημαντικό πρόβλημα είναι πως υπάρχει μεγάλο ποσοστό ανεπάρκειας του υφιστάμενου προσωπικού σε κρίσιμες ειδικεύσεις, σε γνώσεις και σε δεξιότητες. Αυτό οφείλεται στις αδυναμίες του επίσημου εκπαιδευτικού συστήματος να παρέχει τις κατάλληλες γνώσεις και

δεξιότητες αλλά και στις ελλείψεις των προγραμμάτων εκπαίδευσης και ανάπτυξης του προσωπικού που οδηγούν σε αστοχία της διαδικασίας επιλογής προσωπικού.

Κρίσιμος θεωρείται ο ρόλος του τεχνολογικού ηλεκτρονικού περιβάλλοντος κρατήσεων των τροφίμων (brokerage events, ετήσιοι διαγωνισμοί ECOTROPHELIA, συνεργασία με το ευρωπαϊκό ηλεκτρονικό περιβάλλον κρατήσεων τροφίμων food for life – τροφή της ζωής),όπως και ο τομέας της βιοτεχνολογίας.

Η παραγωγική διάρθρωση στη χώρα μας αποτελείται από περίπου 800.000 μικρές και μεγάλες εκμεταλλεύσεις. Παρατηρείται σημαντική ανομοιομορφία στις οικονομίες κλίμακας, στην εκπαίδευση των ανθρώπων, στην προσέγγιση της παραγωγής προϊόντων και στην άντληση γνώσης για χρήση στην παραγωγή των προϊόντων. Στην κτηνοτροφία τα πράγματα είναι χειρότερα σε σχέση με την παραγωγική διάρθρωση, αφού παρουσιάζει την ίδια εικόνα. Επιπλέον έχουμε χωρικούς περιορισμούς, λόγω της απομόνωσης στην κατανομή των χορτολιβαδικών εκτάσεων.

Το βασικότερο συμπέρασμα σχετικά με την έρευνα και την καινοτομία στην Πρωτογενή Παραγωγή είναι το γεγονός ότι υπάρχουν μεμονωμένες αξιόλογες πρωτοβουλίες και διαπιστώνεται ανεπάρκεια στη σύνδεση της έρευνας με την παραγωγή στον τομέα των τροφίμων και στην κατοχύρωση της υπάρχουσας γνώσης.

Οι καινοτόμες και εναλλακτικές Προτάσεις της ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΥΣΗΣ για την Αγροβιοδιατροφή είναι οι ακόλουθες:

1. Στον τομέα της Έρευνας και Τεχνολογίας, ενθάρρυνση της δημιουργίας νέων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων και ενίσχυση της ανάδειξης νέων ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων με βάση συνεκτικά τεχνοοικονομικά δίκτυα.
2. Ένταξη των Ερευνητικών Κέντρων στον νεοσύστατο Φορέα Έρευνας και Καινοτομίας του Υπουργείου Ανάπτυξης, προκειμένου να εκμηδενιστεί η πολυδιάσπαση της ερευνητικής προσπάθειας και ειδικότερα, στους τομείς της μοριακής βιολογίας και της βιοτεχνολογίας.
3. Ενίσχυση των Δράσεων και των Υποδομών του ΕΛΚΕΘΕ, με σκοπό την ενδυνάμωση του τομέα των υδατοκαλλιεργειών και της

αλειίας, με παράλληλη χρηματοδότηση από ευρωπαϊκά και εθνικά προγράμματα χρηματοδότησης. Παράλληλα, διαμόρφωση ειδικού πλαισίου για συνεργασία του ΕΛΚΕΘΕ με άλλους φορείς της ΕΕ, ώστε να μεγεθυνθεί η δραστηριότητά του στην ανάπτυξη των υδατοκαλλιεργειών στη χώρα.

4. Παροχή κινήτρων στο ΙΕΤΕΘ/ΕΚΕΤΑ που ασχολείται με θέματα αειφόρου αγροτικής παραγωγής, γεωργικής μηχανικής και περιβάλλοντος, αγροπληροφορικής και τεχνολογιών ξύλου - επίπλου και συνεργασία του με άλλους φορείς της ΕΕ.

5. Παροχή κινήτρων στον ΕΛΓΟ ΔΗΜΗΤΡΑ με τα ινστιτούτα τεχνολογίας γεωργικών προϊόντων και κτηνοτροφίας και το ΜΑΙΧ, τα οποία κατέχουν σημαντική θέση στους φορείς που εμπλέκονται με τον τομέα της Αγροβιοδιατροφής, όπως επίσης η Αμερικάνικη Γεωργική Σχολή της Θεσσαλονίκης και το Ελληνικό Ίδρυμα Υγείας.

6. Η συμμετοχή σε ευρωπαϊκά έργα Έρευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης, όπως το HORIZON, αποτελεί μια ακόμα λύση για τις ελληνικές επιχειρήσεις, ώστε να αποκτήσουν τεχνογνωσία και να αξιοποιήσουν νέες τεχνολογίες, με υποστήριξη από ευρωπαϊκούς πόρους.

7. Συνεργασία των Υπουργείων Αγροτικής Ανάπτυξης και Παιδείας για την υιοθέτηση Ειδικών Προγραμμάτων στα τμήματα των ΑΕΙ και ΤΕΙ που ασχολούνται με την παροχή ειδικεύσεων, δεξιοτήτων και γνώσεων σχετικά με την παραγωγή τροφίμων.

8. Πραγματοποίηση Επιμορφωτικών Σεμιναρίων από τις Περιφέρειες και τους ΟΤΑ στους εργαζόμενους που εμπλέκονται με την Πρωτογενή Παραγωγή, ώστε να επιμορφωθούν επί των νέων μεθόδων και τεχνολογιών καλλιέργειας και παραγωγής τροφίμων.

9. Παροχή ειδικών Φορολογικών Κινήτρων στις Εταιρείες του Τομέα Τροφίμων, ώστε να αναπτύξουν περισσότερες συνεργατικές δράσεις με ακαδημαϊκά και ερευνητικά κέντρα/ομάδες στην Ελλάδα και στο εξωτερικό.

10. Άμεση Υιοθέτηση Συστήματος Ανταμοιβής ΑΡΙΣΤΕΙΑΣ σε επιστήμονες ή σε ομάδες επιστημόνων, που θα συνδυάζει ερευνητική προσπάθεια και παραγωγή οικονομίας. Αυτό το σύστημα, θα παρέχει ειδικές επιχορηγήσεις και ειδική φορολογία για την επίτευξη της

ΑΡΙΣΤΕΙΑΣ. Και αυτό, γιατί στη χώρα μας είναι αποκομμένη η Αριστεία από την Παραγωγική Διαδικασία!

11. Κατάρτιση Προγράμματος Εξωστρέφειας των Διπλωμάτων Ευρεσιτεχνίας και Ειδικών Ενεργειών για ενίσχυση των Διεθνών Αιτήσεων, με πρόθεση τη διεθνή «εκμετάλλευση» αυτών των νέων προτάσεων, προς όφελος του επιστήμονα και της ελληνικής κοινωνίας.

12. Παροχή κινήτρων και διάθεση πόρων στους φορείς (ακαδημαϊκούς και δημόσιους), για να καταθέτουν διεθνείς αιτήσεις για προηγμένες τεχνολογικές εφαρμογές και διεύρυνση του εύρους των ιδεών, δυνατοτήτων, πέραν του τομέα των τροφίμων.

13. Υιοθέτηση Πολιτικής Εμπορικής Αξιοποίησης των Ερευνητικών Αποτελεσμάτων, με παράλληλη Σύνδεση της έρευνας με την παραγωγή στον τομέα των τροφίμων και στην κατοχύρωση της υπάρχουσας γνώσης, σε συνεργασία με το «Γραφείο του Επικεφαλής Επιστήμονα» και με την προτεινόμενη νεοσυσταθείσα Διεύθυνση Καινοτομίας στο Υπουργείο Ανάπτυξης.

14. Υιοθέτηση ενός διεθνούς εμπορικού σήματος (brand name) των ελληνικών προϊόντων.

15. Υιοθέτηση ενός ΑΠΛΟΥ και ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΥ θεσμικού πλαισίου ελέγχου τροφίμων και ποτών. Ίδρυση ΜΙΑΣ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗΣ ΑΡΧΗΣ για ΟΛΑ τα τρόφιμα εποπτευόμενη από το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης. Στο πλαίσιο αυτό, ο ΕΦΕΤ χρήζει δομικής ανασυγκρότησης, ώστε να λειτουργεί αποτελεσματικά ως ενιαίο κέντρο ελέγχου. Πρέπει να ελέγχει όλο το φάσμα των τροφίμων, εξαλειφόμενης της σημερινής πολυδιάσπασης. Αυτό απαιτεί μια γενναία τροποποίηση στο οργανόγραμμα του φορέα και αφαίρεση σχετικών αρμοδιοτήτων ελέγχου από άλλους φορείς.

16. Κατάρτιση ενός μακροχρόνιου Στρατηγικού Σχεδίου Προώθησης και Ανάπτυξης Ερευνητικών Προγραμμάτων στον αγροτικό τομέα και στη βιομηχανία τροφίμων.

17. Ουσιαστική εκπροσώπηση του Ιδιωτικού τομέα στη διαδικασία λήψης αποφάσεων (νομοθετικών και ρυθμιστικών) που αφορούν στον Αγροτικό Τομέα και στη Βιομηχανία Τροφίμων.

18. Ίδρυση Υπηρεσίας Οργάνωσης Παραγωγής των μαζικά συμμετεχόντων στο πρόγραμμα αγροτών, εποπτευόμενο από το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης σε συνεργασία με τις αρμόδιες Υπηρεσίες του ΥΠΟΙΚ. Η Υπηρεσία θα παραχωρεί την πρώτη ύλη σποράς και παραγωγής που θα προέρχεται από τη Γεωπονική Σχολή, καθώς επίσης θα προωθεί την πώληση της παραγωγής με ποσοστό επί του κέρδους.

19. Εξυγίανση του νομοθετικού συστήματος του κλάδου, υιοθετώντας μια απλή και εκσυγχρονισμένη νομοθεσία. Ταυτόχρονα, δρομολογούμε μια πιο αποτελεσματική στρατηγική ελέγχου των επιχειρήσεων, από ΜΙΑ ελεγκτική αρχή. Αυτή θα έχει στόχο την ενίσχυση της ποιότητας και ανταγωνιστικότητας των παραγόμενων προϊόντων αλλά και την αποτελεσματικότερη άσκηση του ρόλου του Κράτους ως εποπτικού φορέα.

20. Αλλαγή του ρυθμιστικού πλαισίου στη βιομηχανία τροφίμων. Μ' αυτόν τον τρόπο δημιουργούμε κίνητρα εισόδου στις νέες επιχειρήσεις και γι' αυτό το σκοπό υιοθετούμε τη διαδικασία: «Ίδρυση - Έναρξη Νέας Επιχείρησης σε ΜΙΑ ΗΜΕΡΑ (One Stop) ΚΑΙ για τις εταιρείες Τροφίμων»!

21. Ευνοϊκή Φορολόγηση για τις Επιχειρήσεις Τροφίμων που θα προσλαμβάνουν Έλληνες Πολίτες στο εργατικό δυναμικό τους. Ταυτόχρονα, θα επανεπενδύουν τα κέρδη τους στην επιχείρηση για την αύξηση της παραγωγικής τους δραστηριότητας.

22. Σταθερή Φορολογική και Οικονομική Πολιτική για τη Βιομηχανία Τροφίμων.

23. Αύξηση της παραγωγικότητας της γεωργίας, της παραγωγής, της αποτελεσματικής και αειφόρου χρήσης των πόρων. Απαιτείται ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΒΟΥΛΗΣΗ και ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ για να εξασφαλιστεί πρόοδος στους τομείς της διαχείρισης και ελέγχου της αγροτικής παραγωγής, για τον εντοπισμό των επιβλαβών οργανισμών στις καλλιέργειες, τη ζωική παραγωγή και τον βιολογικό έλεγχο των φυτών. Επίσης, η Ορθή Χρήση και η Εκμετάλλευση του δυναμικού των πράσινων τεχνολογιών είναι βασική μας προτεραιότητα, εφόσον η γεωργία ακριβείας περιλαμβάνει συστήματα προειδοποίησης για επιβλαβείς ουσίες.

24. Καινοτομίες προς στήριξη της βιοοικονομίας. Οι καινοτόμες λύσεις πρέπει να προσαρμόζονται και στην αυξανόμενη βιοοικονομία.

Έτσι, προτείνουμε τη συνεργασία των Ακαδημαϊκών με τους Δημόσιους και Ιδιωτικούς Φορείς, για την εξεύρεση λύσεων σχετικών με τη βιοδιύλιση, όπως και για την υποκατάσταση της πρωτογενούς παραγωγής πρωτεϊνών από τα φύκια ή τη βιοζύμωση, σε συνεργασία με ερευνητικά κέντρα του εξωτερικού. Επίσης, προτείνουμε την καθοδήγηση των Ελληνικών Επιχειρήσεων Τροφίμων που δραστηριοποιούνται στους τομείς της κτηνοτροφίας και της φυτικής παραγωγής για την επίτευξη υψηλότερης και ποιοτικότερης παραγωγής.

25. Αύξηση της Βιοποικιλότητας, των Υπηρεσιών του Οικοσυστήματος και της λειτουργικότητας του εδάφους. Ιδιαίτερη έμφαση δίνουμε στα συστήματα ολοκληρωμένης οικολογικής γεωργικής παραγωγής. Σε αυτά ανήκουν η ενίσχυση της βιοποικιλότητας του εδάφους, η δέσμευση του άνθρακα, η συγκράτηση του νερού, η σταθερότητα του οικοσυστήματος και η ανθεκτικότητα. Οι λύσεις μας εστιάζονται στη βελτίωση της διαχείρισης της γης, στον ολοκληρωμένο χωροταξικό σχεδιασμό και στα νέα γεωργοδασοκομικά συστήματα.

Προς αυτήν την κατεύθυνση, λόγω κλιματολογικών και εδαφολογικών συνθηκών, η Ελλάδα ενδείκνυται για καλλιέργειες μικρής έκτασης με υψηλή πρόσοδο ανά μονάδα επιφάνειας (γνωστές και ως "rocket farms" με οπωροκηπευτικά, θερμοκηπιακές καλλιέργειες, αρωματικά, φαρμακευτικά φυτά, Υπερτροφές κλπ.). Οι εκτατικές καλλιέργειες βέβαια θα συνεχίσουν να υπάρχουν στο μέτρο που ικανοποιούν την εγχώρια μεταποίηση, τη ζήτηση και κάποιες εξαγωγές (σκληρό σιτάρι, βαμβάκι, καλαμπόκι, ζωοτροφές, κ.ά.). Απαιτείται, συνεπώς, σε επίπεδο χώρας, η δημιουργία ενός Χαρτογραφικού Αρχείου Χρήσεων και Καλύψεων Γης (Land Use and Cover Maps), στο πλαίσιο ενός Εθνικού Αγροτικού Χωροταξικού Σχεδίου, το οποίο θα έχει ενσωματωμένη την πληροφορία εδαφικής καταλληλότητας για όλες τις καλλιέργειες (Crop Suitability and zoning).

26. Προώθηση Καινοτόμων Προϊόντων και Υπηρεσιών για την ολοκληρωμένη αλυσίδα εφοδιασμού. Ο στόχος που επιδιώκουμε είναι η ανάπτυξη και η διάδοση των καινοτόμων προϊόντων, συσκευών και υπηρεσιών, παράλληλα με τη δημιουργία διαφανούς και βιώσιμης αλυσίδας εφοδιασμού.

Η δημιουργία ενός Ελληνικού Οργανισμού Πιστοποίησης Ισχυρισμών Υγείας Τροφίμων θα φέρει μια πραγματική επανάσταση, ανοίγοντας

διάπλατα τον δρόμο των βιολειτουργικών ή φαρμακευτικών τροφίμων. Αυτά είναι προϊόντα που βοηθούν τη φυσιολογική λειτουργία του ανθρώπινου οργανισμού ή μειώνουν την πιθανότητα εκδήλωσης χρόνιων παθήσεων, χωρίς να διαφέρουν στην εμφάνισή τους από τα συμβατικά τρόφιμα. Τα εν λόγω προϊόντα αποτελούν το μέλλον της διατροφής. Δεν πρόκειται για απλά ενεργειακά ή υγιεινά τρόφιμα, αλλά μπορούν να δράσουν προληπτικά για τη διατήρηση της καλής υγείας του ανθρώπου ή ακόμη και θεραπευτικά σε πολλές περιπτώσεις.

27. Βελτίωση της Ποιότητας και της Ασφάλειας των Τροφίμων και καθιέρωση Υγιεινού Τρόπου ζωής για τους Έλληνες. Η βιοκατόπτρευση και οι δυνατότητες της ιατρικής χλωρίδας ως πόρου πρώτων υλών αποτελούν μια λύση στη βελτίωση της ποιότητας των τροφίμων. Προτείνουμε νέες μεθόδους φυσικής θεραπευτικής αγωγής για τα ζώα και τα φυτά. Επίσης, προτείνουμε νέες μεθόδους για την ανάλυση των βιολογικών ιδιοτήτων των ειδών διατροφής. Για τη βελτίωση της δημόσιας υγείας στοχεύουμε στην υιοθέτηση νέων εργαλείων για την αλλαγή των καταναλωτικών προτύπων, όπως είναι οι μηχανισμοί εκπαίδευσης, πληροφόρησης και εκμάθησης, για προϊόντα με περιεκτικότητα σε υγρή συστατικά (π.χ. γάλα ή λάδι με ωμέγα-3 λιπαρά οξέα). Για την υλοποίηση αυτής της διαδικασίας προτείνουμε συγκεκριμένο Στρατηγικό Σχέδιο Συνεργασίας των Υπ. Αγροτικής Ανάπτυξης, Παιδείας και Ανάπτυξης.

28. Προώθηση της μεταφοράς γνώσεων και καινοτομίας στη γεωργία ΚΑΙ στις αγροτικές περιοχές. Προτείνουμε και προωθούμε την ενίσχυση των δεσμών μεταξύ της εφαρμοσμένης και προσανατολισμένης έρευνας. Οι πραγματικές ανάγκες των αγροτών, της αγοράς και του αγροδιατροφικού τομέα έρχονται μπροστά και καλύπτονται με δράσεις που θα δημιουργηθούν μέσω συνεργασιών μεταξύ όλων των εμπλεκόμενων φορέων (ερευνητών, συμβούλων, γεωργών, επιχειρήσεων του πρωτογενή, δευτερογενή και τριτογενή τομέα, ενώσεων καταναλωτών, περιβαλλοντικών οργανώσεων κτλ.).

29. Προώθηση της ταχύτερης και ευρύτερης μεταφοράς καινοτόμων λύσεων στην πράξη. Αυτό θα επιτευχθεί μέσα από συγκεκριμένες δράσεις, όπως η εκμετάλλευση του Προγράμματος των Ευρωπαϊκών Συμπράξεων Καινοτομίας (ΕΣΚ) αλλά και μέσα από δημιουργία συσπειρώσεων και δικτύων. Η πολιτική προώθησης πιλοτικών έργων αποτελεί μια ακόμα λύση για τον έλεγχο της εμπορικής εφαρμογής των τεχνολογιών και των πρακτικών.

30. Προώθηση στοχευόμενων, έγκυρων και διαρκώς επικαιροποιημένων δράσεων μεταφοράς γνώσεων και ενημέρωσης. Έτσι, θα λαμβάνονται υπόψη οι ανάγκες των αγροτών και της αγοράς, ενώ ταυτόχρονα θα δημιουργείται μία κουλτούρα αγροτικής καινοτομικής επιχειρηματικότητας.

31. Προώθηση διαδραστικών δράσεων με παράλληλη επίδειξη πρακτικών εφαρμογής και τεχνολογιών. Η ανταλλαγή επισκέψεων μεταξύ των αγροτών και των εμπλεκόμενων στην παραγωγή αγροτικών προϊόντων θα επιτρέπει στους αγρότες να αλληλοεπιδρούν και να ανταλλάσσουν πληροφορίες και τεχνογνωσία, βελτιώνοντας έτσι τις μεθόδους παραγωγής αλλά και την ποιότητα των παραγομένων προϊόντων.

32. Στήριξη συστήματος παροχής συμβουλών (τεχνικοοικονομικής ανάλυσης) στους αγρότες και στις μικρομεσαίες αγροτικές επιχειρήσεις στις αγροτικές περιοχές από έναν ειδικό φορέα στελεχωμένο με επιστήμονες. Ανώτερος σκοπός είναι η βελτίωση των αγροτικών προϊόντων, η επίτευξη μιας πιο βιώσιμης διαχείρισης αλλά και η αύξηση της συνολικής απόδοσης της εκμετάλλευσης ή της επιχείρησής τους.

33. Προώθηση δράσεων για την ενίσχυση της τεχνογνωσίας (Know How) και της οικονομικής κατάρτισης των πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων στις αγροτικές περιοχές. Αυτός ο στόχος μπορεί να επιτευχθεί με ενίσχυση της προσβασιμότητας και της χρήσης των τεχνολογιών των πληροφοριών και των επικοινωνιών (ΤΠΕ) στις αγροτικές περιοχές.

34. Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας όλων των τύπων γεωργίας. Ακόμη, ενίσχυση της βιωσιμότητας των γεωργικών εκμεταλλεύσεων και προώθηση της οργάνωσης της αλυσίδας τροφίμων και της διαχείρισης κινδύνων στη γεωργία. Στοχεύουμε στην αναβάθμιση της σχέσης παραγωγής και διάθεσης των αγροτικών προϊόντων, καθώς η ορθή λειτουργία αυτής της σχέσης αποτελεί έναν σημαντικό παράγοντα αναβάθμισης του αγροδιατροφικού τομέα. Έτσι, μπορούμε να διασφαλίσουμε μια ολοκληρωμένη παρέμβαση στον αγροδιατροφικό τομέα της πατρίδας μας και προωθούμε ένα νέο πρότυπο της ελληνικής – παραδοσιακής διατροφής. Στόχος μας είναι η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της Ελληνικής Γεωργίας σε σχέση με τις χώρες που παράγουν αντίστοιχα αγροτικά προϊόντα και οι οποίες αποτελούν τους εξαγωγικούς ανταγωνιστές μας.

35. Για να ενισχυθεί η Ανταγωνιστικότητα της Ελληνικής Γεωργίας προτείνουμε τις ακόλουθες ΛΥΣΕΙΣ:

- Αύξηση της παραγωγικότητας της ελληνικής γεωργίας. Αυτός ο στόχος μπορεί να υλοποιηθεί με τη μεγέθυνση του μικρού γεωργικού κλήρου, με τη δημιουργία οικονομιών κλίμακας και με τη βελτίωση της τεχνογνωσίας, των ικανοτήτων και της ηλικιακής σύνθεσης του ανθρώπινου δυναμικού του αγροτικού τομέα.
- Αύξηση της αποδοτικότητας της ελληνικής γεωργίας. Αυτός ο στόχος μπορεί να επιτευχθεί, κυρίως με τον τεχνολογικό εκσυγχρονισμό των αγροτικών εκμεταλλεύσεων και με την υιοθέτηση νέων τεχνολογιών. Άλλωστε, η καινοτομία και η ενσωμάτωση των αποτελεσμάτων της έρευνας διαδραματίζουν ουσιαστικό ρόλο στην αγροτική παραγωγή.
- Οργάνωση του αγροτικού τομέα με βάση τις αρχές της σύγχρονης επιχειρηματικότητας. Προτείνουμε, υποστηρίζουμε και υιοθετούμε τη δημιουργία σύγχρονων, βιώσιμων και ανταγωνιστικών αγροτικών εκμεταλλεύσεων, στα πρότυπα άλλων ανεπτυγμένων χωρών.
- Αύξηση της Προσαρμοστικότητας της ελληνικής γεωργίας στις συνθήκες και προκλήσεις της διεθνούς αγοράς.

36. Στόχος της ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΥΣΗΣ είναι η μείωση του ελλείμματος του εμπορικού ισοζυγίου των αγροτικών

προϊόντων, μέσω συγκεκριμένων μέτρων – λύσεων, που είναι οι εξής:

- Μείωση των εισαγόμενων αγροτικών προϊόντων. Υιοθετούμε συγκεκριμένα μέτρα που θα κάνουν τα εγχώρια προϊόντα πιο ανταγωνιστικά από πλευράς κόστους για τον Έλληνα καταναλωτή αλλά και από πλευράς βελτίωσης της ποιότητας του προϊόντος. Ταυτόχρονα, ενισχύουμε τη διαπραγματευτική δύναμη των παραγωγών στην αλυσίδα τροφίμων και δημιουργούμε εναλλακτικά δίκτυα διάθεσης των αγροτικών προϊόντων. Μ' αυτόν τον τρόπο μειώνουμε ουσιαστικά το κόστος παραγωγής των αγροτικών προϊόντων.
- Διατήρηση της αυτάρκειας της χώρας σε βασικά αγροτικά είδη. Για να την υλοποιήσουμε, παρέχουμε συγκεκριμένα εχέγγυα και κίνητρα στους παραγωγούς για τη συνέχιση της ενασχόλησής τους με την καλλιέργεια αυτών των προϊόντων και ενισχύουμε την ασφάλεια του εισοδήματός τους. Η χρηματοδότησή τους, όπως επίσης των υπολοίπων προτάσεών μας, θα επιτευχθεί, μέσω των προγραμμάτων της ΕΕ, τα οποία, δυστυχώς, δεν έφταναν ποτέ μέχρι σήμερα, εκεί που πρέπει, λόγω της κακής λειτουργίας του Δημοσίου.
- Αύξηση της εγχώριας παραγωγής σε αγροτικά – διατροφικά προϊόντα, κυρίως σε εκείνους τους τομείς που η εσωτερική αυτάρκεια δεν κρίνεται ικανοποιητική (κυρίως προϊόντα ζωικής παραγωγής – χοιρινό και βόειο κρέας). Στοχεύουμε στην άρση της αρνητικής σχέσης ζωικής προς φυτική, καθώς επίσης στην αύξηση της κατανάλωσης και της προστιθέμενης αξίας των φυτικών προϊόντων.
- Προώθηση της παραγωγής ποιοτικών, ιδιαίτερων, επώνυμων, τοπικών προϊόντων και της διάθεσής τους στην ελληνική αγορά. Για να γίνει αυτό, θα εφαρμόσουμε συγκεκριμένα μέτρα ενημέρωσης ΟΛΩΝ των Ελλήνων για τα παραγόμενα ανά Περιφέρεια προϊόντα. Έτσι, θα είναι έτοιμοι να γίνουν κοινωνοί αυτής της γνώσης και να προβαίνουν σε αγορές – επιλογή αυτών των προϊόντων.
- Αύξηση της ποσότητας αλλά και του εύρους των εξαγόμενων γεωργικών προϊόντων (νέα αγροτικά προϊόντα). Αυτά θα

απευθύνονται σε ανεπτυγμένες ανοικτές οικονομίες, στηριζόμενοι στα συγκριτικά πλεονεκτήματα των εγχώριων αγροτικών προϊόντων και στοχεύοντας στην:

- (α) αύξηση της προστιθέμενης αξίας των αγροτικών - διατροφικών προϊόντων, κυρίως μέσω της τυποποίησης και της πιστοποίησης αλλά και της διαφοροποίησης προς νέα και καινοτόμα αγροτικά προϊόντα, που απαιτούν οι καταναλωτές στις εγχώριες και διεθνείς αγορές,
- (β) δημιουργία μιας σταθερής και αναγνωρίσιμης ποιότητας και ασφάλειας των εξαγωγίμων αγροτικών - διατροφικών προϊόντων υψηλών προδιαγραφών,
- (γ) εξασφάλιση ικανοποιητικού όγκου παραγωγής με σταθερά ποιοτικά χαρακτηριστικά. Αυτό θα επιτευχθεί μέσα από σχήματα που θα προκύψουν από διάφορες μορφές συνεργασιών και
- (δ) ενίσχυση των σχέσεων και του συντονισμού μεταξύ παραγωγής/μεταποίησης και διάθεσης των αγροτικών προϊόντων. Στόχος μας είναι ο τριπλασιασμός των εξαγωγών σε σχέση με την παραγωγή της χώρας μας, η οποία εξάγει μόνο το 50% της, ενώ άλλες χώρες πάνω από το 300%, προωθώντας μόνο τυποποιημένα προϊόντα με το δικό τους εμπορικό σήμα (brand name).

37. Αποκατάσταση, διατήρηση και ενίσχυση των Οικοσυστημάτων που εξαρτώνται από τη Γεωργία. **Δίνουμε ιδιαίτερη έμφαση στους ακόλουθους τομείς:**

- Προστασία και διατήρηση της βιοποικιλότητας, μέσω της προστασίας και διατήρησης των μεσογειακών αγροτικών συστημάτων και του αγροτικού τοπίου. Υιοθετούμε και προάγουμε συγκεκριμένο πρόγραμμα αποκέντρωσης / επιστροφής των πολιτών και ανάπτυξης παραγωγικών δραστηριοτήτων στις ορεινές περιοχές, καθώς επίσης και πρόγραμμα προώθησης συγκαλλιέργειών και εγκατάστασης αγροδασικών συστημάτων.
- Ορθολογική διαχείριση των υδάτων. Προτείνουμε την εφαρμογή νέων σύγχρονων μέσων αρδευτικών δικτύων και παράλληλα προωθούμε τη γεωργία ακριβείας και τα αρδευτικά συστήματα χαμηλής πίεσης.

- Επαναχρησιμοποίηση των υδάτων.
- Αντιμετώπιση της υποβάθμισης των εδαφικών συστημάτων και προστασία αυτών που βρίσκονται σε υψηλό κίνδυνο υποβάθμισης.

38. Προώθηση της αποδοτικότητας των πόρων και μείωση των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα. **Δίνουμε έμφαση στους ακόλουθους τομείς:**

- Αξιοποίηση υπολειμμάτων και υποπροϊόντων των βιομηχανικών ειδών διατροφής, των γεωργικών καλλιεργειών, των κτηνοτροφικών επιχειρήσεων, της μεταποίησης γεωργικών προϊόντων για την παραγωγή βιοαερίου, λιπασμάτων και ζωοτροφών, μέσω συμπράξεων Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα (ΣΔΙΤ).
- Μείωση των εκπομπών υποξειδίου του αζώτου και μεθανίου από τις γεωργικές δραστηριότητες.
- Προσαρμογή της γεωργίας στην κλιματική αλλαγή, με παρεμβάσεις στα καλλιεργούμενα είδη και στον τρόπο καλλιέργειας των υπαρχόντων ειδών.
- Δίνουμε ιδιαίτερη έμφαση στην Κοινωνική Ένταξη, στη Μείωση της Φτώχειας και στην ουσιαστική Οικονομική Ανάπτυξη των Αγροτικών περιοχών, με έμφαση στους ακόλουθους τομείς:
- Βελτίωση της ποιότητας ζωής της υπαίθρου: Αυτό θα το πετύχουμε με ενίσχυση μικρών βασικών υποδομών με τη συνεργασία των Δήμων. Παράλληλα, προκρίνουμε ένα σχέδιο για την υποδοχή και ενσωμάτωση των νέων «κατοίκων» στην ελληνική ύπαιθρο που προέρχονται από τα αστικά κέντρα.
- Ενίσχυση της προσβασιμότητας και της χρήσης των τεχνολογιών στις αγροτικές περιοχές.
- Πολυαπασχόληση/Επιχειρηματικότητα: Αυτόν τον στόχο θα τον πετύχουμε με ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και ιδιαιτέρως της οικογενειακής επιχείρησης. Θα εφαρμόζουμε προγράμματα και δράσεις που θα ενισχύουν δραστηριότητες που σχετίζονται με τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού, με θεματικό τουρισμό (π.χ. Οινοτουρισμός ή Οικοτουρισμός) αλλά και με τουρισμό που να συνδέεται με τις αγροτικές εργασίες της υπαίθρου (Αγροτουρισμός).

39. Ανακαίνιση, αναβάθμιση και διατήρηση οικιστικού περιβάλλοντος: Υιοθετούμε και εφαρμόζουμε ένα Νέο Ποιοτικό Πολεοδομικό Σχέδιο, που θα συμβάλλει στην αισθητική αναβάθμιση του τοπίου και στη χωροταξική αναβάθμιση των οικισμών.

- Δικτύωση: Εφαρμόζουμε μια ορθολογική ανάπτυξη των τοπικών δικτύων προώθησης αγροτικών προϊόντων. Δίνουμε έμφαση στη δικτύωση και συνεργασία των επιχειρήσεων του αγροτικού τομέα για την επίτευξη οικονομιών κλίμακας.
- Προώθηση αγροτικών προϊόντων: Είναι ανάγκη να σχηματισθεί μια νέα Υπηρεσία Εξωτερικού Αγροτικού Εμπορίου, στα αμερικανικά πρότυπα, η οποία θα δώσει βαρύτητα στην προώθηση των εξαγωγών, μέσω ενός δικτύου Γραφείων Αγροτικών Ακολουθών, εγκατεστημένων σε ελληνικές Πρεσβείες. Ιδιαίτερα στις σημερινές κρίσιμες για την ελληνική οικονομία στιγμές, το προτεινόμενο δίκτυο των Αγροτικών Ακολουθών θα συμβάλλει αποφασιστικά στη βελτίωση του εμπορικού ισοζυγίου αγροτικών προϊόντων. Ταυτόχρονα, θα συμβάλλει σημαντικά στην ενίσχυση των αγροτικών εισοδημάτων της ελληνικής υπαίθρου. Το προτεινόμενο μέτρο θα μπορούσε να εφαρμοστεί, έστω και πιλοτικά, μέσα από μια στοχευμένη συνεργασία των δύο συναρμόδιων υπουργείων, του ΥΠΕΞ και του ΥΠΑΑΤ.
- Κατάρτιση και μεταφορά γνώσεων: Εφαρμόζουμε Ειδικό Πρόγραμμα συνεχούς εκπαίδευσης, πληροφόρησης και κατάρτισης του αγροτικού πληθυσμού σε καινοτόμες δραστηριότητες με τη συνεργασία των Υπ. Αγροτικής Ανάπτυξης, Παιδείας και Ανάπτυξης.
- Καινοτομία: Προωθούμε και εφαρμόζουμε καινοτόμες πρακτικές στους τρόπους παραγωγής, μεταποίησης, επεξεργασίας, διάθεσης και προβολής τοπικών προϊόντων. Παράλληλα, συνδέουμε ακαδημαϊκά και ερευνητικά ινστιτούτα με τις αγροτικές και μικρομεσαίες επιχειρήσεις.

40. Σύνθεση πινάκων συστατικών αυτοχθόνων ελληνικών τροφίμων αλλά και όλων των τροφίμων που καταναλώνονται στη χώρα μας.

41. Βελτίωση της ασφάλειας και ποιότητας των ελληνικών τροφίμων.

42. Σχεδιασμός για βελτιστοποίηση και προσαρμογή τεχνολογιών, με σκοπό την παραγωγή υψηλής ποιότητας παραδοσιακών και νέων ελληνικών τροφίμων και προϊόντων προστιθέμενης αξίας.
43. Ανάπτυξη νέων προϊόντων για την κάλυψη διατροφικών αναγκών και τάσεων στην ελληνική κοινωνία και στο εξωτερικό, καθώς και Ανάπτυξη και καθιέρωση νέων αγορών, όπως αυτήν της Ρωσίας και της Κίνας, για ελληνικά τρόφιμα.
44. Απαραίτητες αναλύσεις και άλλες ενέργειες για πιστοποίηση και αναγνώριση τροφίμων ονομασίας προέλευσης από την Ελλάδα (Branding).
45. Εκσυγχρονισμός των κανονισμών ελέγχου ποιότητας, υγιεινής και ασφάλειας στην τροφική αλυσίδα, και της ανιχνευσιμότητας των τροφίμων στην παραγωγική και εμπορική αλυσίδα. Προωθούμε ενέργειες για τον συνολικό ποιοτικό έλεγχο των τροφίμων και για την ορθή εφαρμογή συστημάτων διαχείρισης της ασφάλειας των τροφίμων υπό ελληνικές συνθήκες.
46. Ανταγωνιστική παραγωγή αυτοχθόνων προϊόντων και κατοχύρωσή τους ως «ελληνικά», με την υλοποίηση μελετών γενετικής.
47. Γενετικός χαρακτηρισμός και κωδικοποίηση της ελληνικής γενετικής βιοποικιλότητας.
48. Βελτιστοποίηση τεχνολογιών για αύξηση της παραγωγικότητας και της ποιότητας.
49. Βελτίωση των παραγωγικών μεθόδων υδατοκαλλιέργειας για σύγχρονη παραγωγή ποιοτικών και υγιεινών προϊόντων.
50. Προώθηση εξαγωγών βιολογικών προϊόντων καλής ποιότητας και προσιτού κόστους.
51. Στρατηγικός σχεδιασμός και στόχοι για να αποκτήσει ο τομέας της γεωργίας εθνική ταυτότητα και ευρωπαϊκή διάσταση.
52. Δημιουργία Εθνικού Δικτύου Γεωργικών Εφαρμογών: οι σημερινές γεωτεχνικές υπηρεσίες των Περιφερειών και των Δήμων πρέπει να αναδομηθούν και να εκσυγχρονισθούν, ώστε να μην

εμφανίζονται ξένες και αποστασιοποιημένες από την τοπική αγροτική οικονομία. Συνεπώς, απαιτείται η ενίσχυσή τους με στελέχη - γνώστες των νέων τεχνολογιών (π.χ. γεωργία ακριβείας), των πληροφοριακών συστημάτων και ενήμερους των αγροοικονομικών δρώμενων και τάσεων στην ΕΕ και παγκοσμίως (προβλέψεις παραγωγής, διακυμάνσεις τιμών, ζήτηση και αποθεματοποίηση). Έτσι, οι Έλληνες παραγωγοί θα μπορούν να έχουν δίπλα τους εξειδικευμένους τεχνικοοικονομικούς συμβούλους και δομές υποστήριξης.

53. Σύνταξη Ολιστικής Μελέτης από την ΓΓΕΤ για την αντιμετώπιση του «οικοσυστήματος».

54. Οριζόντια Συνεργασία μεταξύ των Φορέων της Πολιτείας και συγκεκριμένα, των ΥΠΑΑ, ΓΓΕΤ, ΥΠ. ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ.

55. Παροχή κινήτρων στους νέους αγρότες. Κίνητρο αποτελεί η θέσπιση αφορολόγητου για τα πρώτα 5 χρόνια και ειδικός χαμηλός φορολογικός συντελεστής για τα επόμενα 5, με σκοπό τη δημιουργία Θερμοκηπιακών Καλλιέργειών. Το κόστος για την οικονομία μας είναι ανύπαρκτο, αφού θα καλυφθεί από τη μείωση της ανεργίας και την κατανάλωση.

Στο σύνολο της Επικράτειας οι θερμοκηπιακές καλλιέργειες δεν ξεπερνούν τα 50.000 στρέμματα, ενώ η Ελλάδα χρειάζεται τουλάχιστον 1.000.000 στρέμματα. Παρόλο που υπάρχουν μεγάλες εκτάσεις γης, είναι αναξιοποίητες. Υπολογίζεται πως στη Βόρεια Ελλάδα (Κεντρική Μακεδονία έως τον Έβρο) υπάρχουν περίπου 150.000 στρέμματα γης, τα οποία μπορούν να διατεθούν άμεσα στους Έλληνες αγρότες για τη δημιουργία θερμοκηπίων.

Με την ανάπτυξη των Θερμοκηπιακών καλλιέργειών θα αυξηθεί κατακόρυφα η ποσότητα των αγροτικών προϊόντων που προορίζονται για εγχώρια κατανάλωση και για εξαγωγές, ενώ, παράλληλα, θα δημιουργηθούν και νέες θέσεις εργασίας στη Βόρεια Ελλάδα (εργάτες, ερευνητικό και επιστημονικό προσωπικό). Υπολογίζεται ότι ο αριθμός αυτών μπορεί να αγγίξει ακόμα και τις 90.000! Ως εκ τούτου, γίνεται εύκολα αντιληπτό πως οι θερμοκηπιακές καλλιέργειες μπορούν να αποτελέσουν έναν σημαντικό παράγοντα ανάπτυξης της πρωτογενούς παραγωγής, μείωσης των εισαγωγών και της ανεργίας, καθώς επίσης ενίσχυσης της οικονομίας και του ΑΕΠ της χώρας.

56. Επαναλειτουργία της Γεωπονικής Σχολής ως βασικό προμηθευτή πρώτων υλών καλλιέργειας και σποράς, έρευνας και εξέλιξης, ώστε να απαγκιστρωθούμε από τις πολυεθνικές εταιρείες με πρώτες ύλες γενετικά τροποποιημένες και ασύμβατες με το τοπικό κλίμα και έδαφος.

57. Εθνικό Εργαστήριο Ελέγχου Μεταλλαγμένων. Γνωστό είναι πως οι χώρες - μέλη της ΕΕ δέχονται ισχυρές πιέσεις για τη διάχυση στο έδαφός τους των γενετικά τροποποιημένων καλλιεργειών. Έτσι, και η Ελλάδα πάντα διατρέχει τον κίνδυνο επιμόλυνσης του φυσικού της περιβάλλοντος (έδαφος, βιοποικιλότητα) αλλά και συμβατικών της καλλιεργειών, παρά τις κατά καιρούς διαβεβαιώσεις του ΥΠΑΑΤ περί του αντιθέτου.

Συνεπώς, καθίσταται αναγκαία η λειτουργία ενός αυτοτελούς Εθνικού Εργαστηρίου με αποκλειστική στόχευση τους ελέγχους στην εισαγωγή σπόρων στα σημεία εισόδου και τη διενέργεια δειγματοληπτικών ελέγχων στις αλυσίδες τροφίμων και στα χωράφια για τυχόν επιμολύνσεις της ελληνικής υπαίθρου από μεταλλαγμένο γενετικό υλικό. Είναι απαράδεκτο η Ελλάδα, με την πλουσιότερη βιοποικιλότητα της Ευρωπαϊκής Ηπείρου, να γίνεται πέρασμα «Δούρειων Ίππων» της αγροτικής βιοτεχνολογίας, με τραγικές επιπτώσεις στη φυσική χλωρίδα - πανίδα και στην ανθρώπινη υγεία.

Για να επιτευχθεί ο στόχος της ανάπτυξης θερμοκηπιακών καλλιεργειών, εκτός από το ότι τα θερμοκήπια πρέπει να κατασκευάζονται στην Ελλάδα και όχι να εισάγονται, δημιουργώντας νέες επενδυτικές ευκαιρίες και μειώνοντας την ανεργία, η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ προτείνει τα ακόλουθα μέτρα:

- Μέριμνα για τη δημιουργία και θέσπιση ειδικού νομικού πλαισίου που θα ρυθμίζει τους όρους και τις σχέσεις λειτουργίας των θερμοκηπιακών επιχειρήσεων.
- Ειδική εκπαίδευση και επιμόρφωση των ιδιοκτητών και του προσωπικού που απασχολείται στις θερμοκηπιακές καλλιέργειες για την απόκτηση της απαραίτητης τεχνογνωσίας (Know How).
- Συνεργασία με εξειδικευμένους γεωπόνους για την αύξηση της ποσότητας και τη βελτίωση της ποιότητας των αγροτικών προϊόντων που θα παράγονται από τις θερμοκηπιακές καλλιέργειες. Απαραίτητο είναι να δίνεται έμφαση στη χρήση

νέων τεχνικών καλλιέργειας φιλικών προς το περιβάλλον και την αποφυγή χημικών σκευασμάτων.

- Υιοθέτηση ενός διεθνούς εμπορικού σήματος (brand name) για τα παραγόμενα θερμοκηπιακά προϊόντα.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ πιστεύει ότι η μόνη διέξοδος για την οικονομική ανάπτυξη της Ελλάδας είναι η «πραγματική παραγωγή». Στην Ελλάδα του σήμερα υπάρχει μόνο αυξημένη κατανάλωση, με ελάχιστη παραγωγή!

Δυστυχώς, όλες οι Κυβερνήσεις που πέρασαν, από τη μεταπολίτευση και μετά, έφεραν τη χώρα μας σε αυτήν τη δεινή κατάσταση. Αυτός είναι και ο λόγος που η Ελλάδα δεν μπορεί να ξεφύγει από τον φαύλο κύκλο του δανεισμού και της αδυναμίας αποπληρωμής των χρεών. Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ έχει την πολιτική βούληση να υλοποιήσει όλες τις προτάσεις της στον τομέα της Αγροβιοδιατροφής, ώστε η Ελλάδα να καταστεί αυτάρκης και να ανακάμψει οικονομικά!

II. Προτάσεις για την Κτηνοτροφία

Η κτηνοτροφία περιλαμβάνει τους τομείς της αιγοπροβατοτροφίας, χοιροτροφίας, εκτροφής βοοειδών, αγελαδοτροφίας και πτηνοτροφίας με έμφαση στη λευκή γαλοπούλα που είναι από τους βασικούς κλάδους πρωτογενούς παραγωγής στην Ελλάδα, καθώς και κύρια απασχόληση των Ελλήνων που ζουν στην ύπαιθρο.

Σε ολόκληρη τη χώρα (ηπειρωτική και νησιωτική) υπάρχουν πολλές κτηνοτροφικές μονάδες (κυρίως μικρές και μεσαίες). Απ' αυτήν την ενασχόληση εξασφαλίζουν εισόδημα χιλιάδες αγροτικές οικογένειες, συνεισφέροντας παράλληλα σημαντικά στην αγροτική ανάπτυξη. Ωστόσο, προκαλεί εντύπωση το γεγονός πως στην Ελλάδα, η κτηνοτροφική παραγωγή παρουσιάζει σταθερή μείωση τα τελευταία χρόνια, με αποτέλεσμα να μην επαρκεί ούτε για να καλύψει τις εσωτερικές ανάγκες για κατανάλωση κρέατος.

Χαρακτηριστικό είναι πως μέχρι σήμερα η Ελλάδα καλύπτει τις καταναλωτικές της ανάγκες σε κρέας με μαζικές εισαγωγές. Υπολογίζεται πως το 85% του βόειου κρέατος, το 69% του χοίρειου κρέατος και το 17% των πουλερικών που κυκλοφορούν στην ελληνική

αγορά είναι εισαγωγής. Την περίοδο 2015-19 υπολογίζεται ότι είχαμε εμπορικό έλλειμα σε κρέατα ύψους περίπου 1 δις € κατ' έτος! Το 1980 όμως, πριν μπούμε στην ΕΟΚ, η αυτάρκεια της Ελλάδας σε χοιρινό είχε φτάσει στο 85% και σε μοσχαρίσιο το 66%.

Εισαγωγές κρέατος, 2017

ΕΙΔΟΣ	ΑΞΙΑ (ευρώ)	ΠΟΣΟΤΗΤΑ (κιλά)
Κρέατα βοοειδών, νωπά ή διατηρημένα με απλή ψύξη	404.016.948	100.039.701
Κρέατα βοοειδών, κατεψυγμένα	48.071.918	13.542.120
Κρέατα χοιρινά, νωπά, διατηρημένα με απλή ψύξη ή κατεψυγμένα	472.229.975	201.404.048
Κρέατα αγροπρωβάτων, νωπά, διατηρημένα με απλή ψύξη ή κατεψυγμένα	25.762.993	6.638.445
Παραπροϊόντα σφαγίων βρώσιμα, νωπά, διατηρημένα με απλή ψύξη ή κατεψυγμένα	15.848.662	8.836.785
Κρέατα και παραπροϊόντα βρώσιμα σφαγίων πουλερικών, νωπά, διατηρημένα με απλή ψύξη ή κατεψυγμένα	136.538.973	79.568.261
Κρέατα και παραπροϊόντα σφαγίων, βρώσιμα, αλατισμένα ή σε άρμη, αποξηραμένα ή καπνιστά	12.677.217	4.654.758
Λουκάνικα, σαλάμια και παρόμοια προϊόντα, από κρέας	22.652.371	7.085.793
Παρασκευάσματα και κονσέρβες κρεάτων, παραπροϊόντων σφαγίων ή αίματος	48.189.601	16.008.525

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ / Επιχείρησας σπογγίων: Meat News

Παράλληλα, χιλιάδες κτηνοτρόφοι έχουν εγκαταλείψει το επάγγελμά τους, ενώ πολλοί άλλοι βρίσκονται στα όρια της εγκατάλειψης. Η μείωση των κοπαδιών κατά τα μνημόνια και ειδικά την περίοδο 2015-2019 είναι από 5% στην προβατοτροφία έως 30% στη χοιροτροφία! Αυτή η κατάσταση επιδρά αρνητικά σε εκατοντάδες επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σε άλλους τομείς της οικονομίας, που όμως εξαρτώνται από την παραγωγή ζωικών προϊόντων. Έτσι, χιλιάδες εργαζόμενοι έρχονται αντιμέτωποι με την ανεργία και το Κράτος χάνει πολύτιμα έσοδα.

Τα τελευταία χρόνια η ΕΕ παρέχει κίνητρα για στροφή στη βιολογική κτηνοτροφία. Αυτή η πολιτική αποτελεί μια καλή ευκαιρία για να αναπτυχθεί ο συγκεκριμένος τομέας της πρωτογενούς παραγωγής στην Ελλάδα.

Η κτηνοτροφία αποτελεί παραδοσιακά έναν από τους δυναμικότερους παραγωγικούς κλάδους της χώρας μας. Η κύρια μορφή εκτροφής είναι η εκτατική που δε διαφέρει σημαντικά από τη βιολογική, ενώ ο

εκτατικός τρόπος παραγωγής συμβάλλει στη βελτίωση της ποιότητας των παραγόμενων προϊόντων και στη μείωση του κόστους.

Παγκοσμίως, η παραγωγή κρέατος αποτελεί τη βασική παραγωγική κατεύθυνση των κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων. Κύρια χώρα παραγωγής είναι η Κίνα, ενώ τη δεύτερη θέση σε παραγωγή χοίρειου και πρόβειου κρέατος καταλαμβάνει παγκοσμίως η ΕΕ, ακολουθούμενες από την Ν. Ζηλανδία, Αυστραλία και τις ΗΠΑ.

Ειδικότερα, όσον αφορά το πρόβειο κρέας, το οποίο έχει παγκοσμίως την πιο αυξημένη κατανάλωση, οι κύριες χώρες παραγωγής στην ΕΕ είναι η Ελλάδα, η Ιταλία, η Πορτογαλία, η Ισπανία και η Γαλλία.

Η Ελλάδα παράγει σημαντικό ποσοστό σε πρόβειο γάλα και κρέας στην ΕΕ (μεικτή κατεύθυνση) με παράλληλα υψηλό αριθμό εκτρεφόμενων ζώων. Η βιολογική προβατοτροφία στη χώρα μας αυξήθηκε την περίοδο 2002 - 2006. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα ο αριθμός των βιολογικά εκτρεφόμενων ζώων να αυξηθεί κατά 260%, αντιπροσωπεύοντας έτσι το 2,9% των συνολικών εκτρεφόμενων προβάτων στην Ελλάδα και το 9% των βιολογικά εκτρεφόμενων προβάτων στην ΕΕ.

Οι κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις στην Ελλάδα είναι μικρές, οικογενειακές και εκτατικές. Παρουσιάζουν υψηλό βαθμό διαφοροποίησης αναφορικά με το ζωικό κεφάλαιο, τον εξοπλισμό, τις εγκαταστάσεις και την παραγωγικότητα.

Τελευταία, υπάρχει μία τάση εγκατάστασης νέων, μοντέρνων και εντατικών εκμεταλλεύσεων σε πεδινές περιοχές. Αυτές συνήθως παράγουν ζωοτροφές για να καλύψουν όλες ή ένα μέρος των αναγκών των εκτρεφόμενων ζώων και εμφανίζουν μεγαλύτερο επενδυμένο κεφάλαιο.

Στις ορεινές περιοχές μας το παραγωγικό σύστημα της κτηνοτροφίας μοιάζει πολύ με το βιολογικό, δίνοντας έτσι ένα συγκριτικό πλεονέκτημα στους Έλληνες κτηνοτρόφους, σε σχέση με τους Ευρωπαίους ανταγωνιστές τους.

Η βιολογική κτηνοτροφία εντοπίζεται κυρίως σε ορεινές και ημιορεινές περιοχές, όπου υπάρχουν άφθονοι διαθέσιμοι βοσκότοποι. Παρόλα αυτά, το ζωικό κεφάλαιο των εκμεταλλεύσεων αυτών είναι μικρό, αφού το κοπάδι αποτελείται από λιγότερο παραγωγικές φυλές, οι οποίες όμως είναι αυτόχθονες και καλά προσαρμοσμένες στο περιβάλλον.

Το μεγαλύτερο ποσοστό παραγωγικών δαπανών της κτηνοτροφίας καταλαμβάνει το αναλώσιμο κεφάλαιο και πιο συγκεκριμένα το κόστος διατροφής. Έτσι, στην περίπτωση της βιολογικής παραγωγής, το κόστος των αγοραζόμενων ζωοτροφών είναι ελαφρώς μεγαλύτερο σε σχέση με το αντίστοιχο κόστος στη συμβατική παραγωγή. Αυτό οφείλεται στην αυξημένη τιμή αγοράς των βιολογικών ζωοτροφών και όχι στην αγοραζόμενη ποσότητά τους.

Η βιολογική κτηνοτροφία φαίνεται να είναι λιγότερο εντατική σε εργασία (μικρότερο κόστος εργασίας κατά 23,89%), ενώ η παρουσία αλλοδαπού εργάτη είναι περισσότερο συνηθισμένη στη συμβατική (εκτατική) εκτροφή. Η βιολογική εκτροφή είναι λιγότερο εντατική σε εργασία, λόγω του μηχανολογικού εξοπλισμού, των κτηρίων και του ζωικού κεφαλαίου.

Αξίζει επίσης να σημειωθεί ότι χωρίς την επιδότηση, η βιολογική κτηνοτροφία είναι ασύμφορη, ενώ παρουσιάζει σχεδόν τετραπλάσιο καθαρό κέρδος σε σύγκριση με τη συμβατική, το οποίο όμως οφείλεται στην επιδότηση της βιολογικής παραγωγής και ΟΧΙ στις τιμές των βιολογικών προϊόντων!

Οι προτάσεις – μέτρα που προτείνει η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ για την ανάπτυξη και ενίσχυση της κτηνοτροφίας στην Ελλάδα είναι τα εξής:

1. Στρατηγικό σχέδιο που θα καταρτιστεί από το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και τις Περιφέρειες και θα περιλαμβάνει όλες τις κτηνοτροφικές μονάδες ανά Περιφέρεια, τους τομείς που δραστηριοποιούνται και τις προοπτικές που υπάρχουν για περαιτέρω ανάπτυξη.
2. Ειδική μέριμνα για τα βοσκοτόπια. Συνεργασία με τις Περιφέρειες για την καταγραφή των κατά τόπους διαθέσιμων εκτάσεων βόσκησης. Θα αξιοποιηθούν όλα τα διαθέσιμα βοσκοτόπια της χώρας και θα αποδοθούν στους κτηνοτρόφους (η έκταση που θα αποδοθεί θα είναι ανάλογη του μεγέθους της εκάστοτε κτηνοτροφικής μονάδας) με μακροχρόνια μίσθωση, το τίμημα της οποίας θα εκτιμηθεί, όσο γίνεται χαμηλότερα.
3. Μέριμνα του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης για συστηματικό, εντατικό και περιοδικό κτηνιατρικό έλεγχο όλων των κοπαδιών της

χώρας. Επιπλέον, άμεση περίθαλψη των ζώων που νοσούν, με χαμηλό αντίτιμο που θα αποδίδει ο κτηνοτρόφος. Μ' αυτόν τον τρόπο θα επιτευχθεί η αποτελεσματική αντιμετώπιση των ζωνοδόσων, που αποτελούν το μεγαλύτερο πρόβλημα που έχουν να αντιμετωπίσουν οι κτηνοτρόφοι. Δεδομένων των ελλείψεων που εμφανίζονται σε κτηνίατρους που να ασχολούνται με παραγωγικές μονάδες θα ενταθεί ο θεσμός του «Κτηνίατρου Εκτροφής» της ΕΕ που σε κάποιες περιπτώσεις ατονεί και ενδεχομένως ενίσχυσης με προγράμματα πρακτικής μαθητείας.

4. Σχεδιασμός προγραμμάτων οικονομικών αποζημιώσεων για κτηνοτρόφους που έχουν πληγεί είτε λόγω φυσικών καταστροφών είτε λόγω νόσου των κοπαδιών, ώστε να εξασφαλίζεται πως θα αναπληρωθεί το χαμένο εισόδημα του πληγέντος κτηνοτρόφου. Εντός του ΕΛΓΑ πρέπει να λειτουργήσουν δύο διακριτές γραμμές αποζημιώσεων. Μία γραμμή θα είναι για τη φυτική παραγωγή και μία αποκλειστικά για την κτηνοτροφική παραγωγή. Μόνον έτσι ο Έλληνας κτηνοτρόφος θα απολαύσει τις αποζημιώσεις που δικαιούται βάσει των εισφορών του και δε θα νιώθει παραμελημένος από την Πολιτεία.

5. Υιοθέτηση των νέων τεχνολογιών στην κτηνοτροφία και ειδική εκπαίδευση στους κτηνοτρόφους. Στόχος είναι να μπορούν να ενημερωθούν και να εξοικειωθούν με τη χρήση τους. Έτσι, ο Έλληνας κτηνοτρόφος θα έχει τις ίδιες δυνατότητες, τις ίδιες ευκαιρίες και τον ίδιο εξοπλισμό με τους κτηνοτρόφους άλλων αναπτυγμένων ευρωπαϊκών χωρών, όπως η Ολλανδία.

6. Ενίσχυση και παροχή κινήτρων στους επαγγελματίες κτηνοτρόφους με τη σωστή χρήση των ευρωπαϊκών προγραμμάτων για παραγωγή ιδιοπαραγόμενων ζωοτροφών. Έτσι, οι κτηνοτρόφοι θα είναι αυτόνομοι και δε θα εξαρτώνται από εισαγόμενες ζωοτροφές.

7. Μείωση των αυξημένων φορολογικών συντελεστών στο 5% για το εγχώριο κρέας και αύξηση των φορολογικών συντελεστών στο εισαγόμενο, όπου τυχόν επιτρέπεται από την ΕΕ, ώστε οι Έλληνες καταναλωτές να προτιμούν τα εγχώρια προϊόντα.

8. Φορολογικές ελαφρύνσεις σε όσους κτηνοτρόφους απασχολούν Έλληνες στις κτηνοτροφικές τους μονάδες.

9. Επαναφορά του ορίου ηλικίας συνταξιοδότησης αγροτών/κτηνοτρόφων στα 65 έτη και όχι στα 67 έτη που ισχύει

σήμερα! Άλλωστε, δεν πρέπει να ξεχνάμε πως οι αγρότες και οι κτηνοτρόφοι είναι σκληρά εργαζόμενοι, και μάλιστα υπό αντίξοες συνθήκες.

10. Αξιοποίηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (π.χ. ηλιακή, γεωθερμία, αιολική) για τη λειτουργία των κτηνοτροφικών μονάδων. Έτσι, θα έχουμε κτηνοτροφικές μονάδες φιλικές προς το περιβάλλον και μειωμένο κόστος ενέργειας για τους κτηνοτρόφους.

11. Ίδρυση κέντρων αξιοποίησης και ανάπτυξης των ελληνικών ζωικών φυλών για μεγαλύτερη απόδοση γάλακτος είτε κρέατος με αντοχή στις ασθένειες. Δημιουργία κέντρων επώασης λευκής γαλοπούλας.

12. Σύσταση κέντρων χονδρικής πώλησης προϊόντων ανά Νομαρχία, συνδεδεμένων διαδικτυακά μεταξύ τους και προσιτών στο κοινό για απ' ευθείας αγορά χωρίς μεσάζοντες.

Για την ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ, η στήριξη των κτηνοτρόφων είναι υποχρέωση, γιατί έτσι στηρίζονται η εθνική οικονομία και η ελληνική περιφέρεια, αφού οι κτηνοτρόφοι αποτελούν βασικούς συντελεστές βιωσιμότητας της υπαίθρου. Ταυτόχρονα, η έμφαση στην κτηνοτροφική παραγωγή μπορεί να εξασφαλίσει και την αυτάρκεια της χώρας.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ επιδιώκει τη δημιουργία μιας ισχυρής και οικονομικά εύρωστης Ελλάδας. Η βάση για την επίτευξη αυτού του στόχου είναι πρωτίστως η ενίσχυση της αγροτικής / κτηνοτροφικής παραγωγής.

ΙΙΙ. Προτάσεις για την Παραγωγή Γαλακτοκομικών Προϊόντων

Τα γαλακτοκομικά προϊόντα είναι από τις πλέον απαραίτητες ομάδες τροφίμων που βρίσκονται ή τουλάχιστον οφείλουν να βρίσκονται σε κάθε ελληνικό σπίτι. Η κατανάλωση αγελαδινού γάλατος εκτιμάται σε 1,35 εκ. τόνους το 2017 με μόνο 600.000 εγχώρια παραγόμενους.

Αναμφισβήτητα, αποτελούν έναν από τους μεγαλύτερους κλάδους τροφίμων στη χώρα μας. Οι επιχειρήσεις αυτού του Κλάδου επενδύουν

συνεχώς σε παραγωγικές εγκαταστάσεις και εξοπλισμό αλλά και στην ανάπτυξη νέων προϊόντων, προκειμένου να καλύπτονται οι απαιτήσεις των καταναλωτών. Παρόλα αυτά, κυρίως λόγω της οικονομικής κρίσης, τα τυροκομικά και γαλακτοκομικά προϊόντα βρίσκονται σε συνεχή πτωτική πορεία.

Η αγορά των γαλακτοκομικών και τυροκομικών προϊόντων στη χώρα μας χαρακτηρίζεται από μεγάλη συγκέντρωση. Υπάρχουν πολλές εταιρείες κάθε μεγέθους. Τα μερίδια αγοράς τους μοιράζονται, κυρίως μεταξύ των μεγάλων εταιρειών και ΜΟΝΟ σε ΤΟΠΙΚΟ επίπεδο, ενώ υπάρχουν σημαντικές διαφοροποιήσεις στις προτιμήσεις των καταναλωτών.

Στην περίοδο των μνημονίων έχει μειωθεί η κατανάλωση από 1.327 λίτρα ανά νοικοκυριό το 2008 σε 9.766 λίτρα το 2018. Ενώ είναι σύνηθες το φαινόμενο οι Έλληνες καταναλωτές να στρέφονται σε γαλακτοκομικά προϊόντα με «Ιδιωτική Ετικέτα», όπου μερικές φορές τίθενται θέματα ποιότητας και ασφάλειας. Στο τυρί η μέση κατανάλωση έχει πέσει από 3,5 κιλά σε 2,7, ενώ στο γιαούρτι υπήρξε μια μικρή αύξηση από 1,63 κιλά σε 1,9.

Η εισαγωγή 332.063 τόνων γαλακτοκομικών το 2009, με το γάλα να καλύπτει τους 293.062 τόνους απ' αυτές τις εισαγωγές, όπου το 80% προέρχεται από την Γερμανία, Ολλανδία και Γαλλία. Είναι ΑΠΑΡΑΔΕΚΤΟ ΚΑΙ ΑΔΙΑΝΟΗΤΟ για μία χώρα που έχει τη δυνατότητα και την τεχνογνωσία για παραγωγή γάλακτος και γαλακτοκομικών προϊόντων να στρέφεται στην εισαγωγή τέτοιων ποσοτήτων γαλακτοκομικών!

Όσον αφορά τις εξαγωγές των γαλακτοκομικών προϊόντων, το 2009 ανήλθαν σε 41.011 τόνους, παρουσιάζοντας αύξηση 27,9% σε σχέση με το 2008. Το κυριότερο προϊόν εξαγωγής μας είναι το γιαούρτι που απέσπασε μερίδιο 53%, δηλαδή 22.015 τόνοι, απ' τη συνολική ποσότητα εξαγωγών του 2009. Η Ολλανδία, η Μ. Βρετανία, η Βουλγαρία και η Ιταλία απορρόφησαν το 67% των εξαγωγών μας το 2009.

Το γάλα συγκαταλέγεται στις κύριες γεωργικές παραγωγές της ΕΕ, όπου περισσότερες από 1.000.000 εκμεταλλεύσεις παράγουν ετησίως 148.000.000 τόνους γάλακτος, αξίας ίσης προς 41 δις ευρώ.

Η μεταποίηση του γάλακτος απασχολεί περίπου 400.000 άτομα στο σύνολο της ΕΕ και αντιπροσωπεύει συνολικό κύκλο εργασιών της τάξης των 120 δις ευρώ. Από την άλλη μεριά, το μη επεξεργασμένο γάλα που παραδίδεται στα γαλακτοκομεία μετατρέπεται σε ένα ευρύ φάσμα παράγωγων προϊόντων που προορίζονται για ανθρώπινη κατανάλωση, για ζωοτροφές ή για τη βιομηχανία.

Επιχειρώντας μια ιστορική αναδρομή στην αγορά γάλακτος στο πλαίσιο της ΕΕ, διαπιστώνεται πως αυτή δεν ήταν ελεύθερη. Έτσι, το 1984 θεσπίστηκε στο πλαίσιο της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής μια Ποσόστωση Γάλακτος ανά χώρα, προκειμένου να αντιμετωπιστούν τα διαρθρωτικά πλεονάσματα, που ήταν αποτέλεσμα της έλλειψης ισορροπίας μεταξύ της προσφοράς και ζήτησης γάλακτος και γαλακτοκομικών προϊόντων.

Το καθεστώς των ποσοτώσεων γάλακτος ίσχυε μέχρι την 31 Μαρτίου 2015 και απέδιδε σε κάθε Κράτος - Μέλος μια εθνική ποσόστωση παραδόσεων για το γάλα που παραδίδεται σε αγοραστές (κυρίως γαλακτοκομεία) και μια εθνική ποσόστωση άμεσων πωλήσεων για τις άμεσες πωλήσεις και διαθέσεις γάλακτος στους καταναλωτές, καθώς και για όλες τις πωλήσεις και διαθέσεις άλλων γαλακτοκομικών προϊόντων. Επιπλέον, προέβλεπε ότι κάθε υπέρβαση οποιασδήποτε από τις εθνικές ποσοτώσεις καθιστά το Κράτος - Μέλος «Υπόχρεο Καταβολής Εισφοράς» στην Κοινότητα.

Το Σύστημα των Ποσοτώσεων εφαρμόστηκε, προκειμένου να σταματήσει η υπερπαραγωγή γάλακτος σε επίπεδο ΕΕ, που προέρχεται, κυρίως από τις Χώρες της Βόρειας Ευρώπης και τις Κάτω Χώρες. Η Ελλάδα εντάχθηκε σε αυτό το Σύστημα Ποσοτώσεων, παρά το γεγονός ότι η εγχώρια παραγωγή της δεν επαρκούσε για την κάλυψη της κατανάλωσης!

Όλο το διάστημα εφαρμογής του μέτρου των ποσοτώσεων η Δανία, η Ολλανδία και η Αυστρία υπερέβησαν τόσο τις εθνικές τους παραδόσεις όσο και τις ποσοτώσεις άμεσων πωλήσεων κατά 200.000 τόνους! Απ' την άλλη πλευρά, οι υπόλοιπες χώρες της ΕΕ δεν μπόρεσαν καν να προσεγγίσουν τις ποσοτώσεις των εθνικών τους παραδόσεων, με αποτέλεσμα την εισαγωγή γάλακτος από τις παραπάνω χώρες.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ, έχοντας επίγνωση των δυνατοτήτων παραγωγής γάλακτος και γαλακτοκομικών προϊόντων από

ελληνικές επιχειρήσεις, όπως και του ΝΕΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ που διαμορφώνεται από την παύση του καθεστώτος των Ποσοτώσεων, προτείνει τις παρακάτω άμεσες και βιώσιμες λύσεις για την ενίσχυση και ανάπτυξη του κλάδου των γαλακτοκομικών προϊόντων, που είναι οι ακόλουθες:

1. Αλλαγή Μοντέλου Παραγωγής Αγελαδινού Γάλακτος και Γαλακτοκομικών Προϊόντων. Για να πραγματοποιηθεί αυτό απαιτείται η άμεση εφαρμογή των ακόλουθων μέτρων:

(α) Ενθάρρυνση της συμμετοχής σε οργανώσεις παραγωγών που μπορούν να βοηθήσουν τους κτηνοτρόφους να βελτιώσουν τη θέση τους στην αλυσίδα εφοδιασμού.

(β) Λήψη στοχευόμενων μέτρων μεταφοράς τεχνογνωσίας (Know How) στους κτηνοτρόφους, ώστε να βελτιώσουν την τεχνική και οικονομική τους απόδοση.

(γ) Υποστήριξη και ανάπτυξη της αειφόρου και ανταγωνιστικής παραγωγής εξαγωγίμων γαλακτοκομικών προϊόντων.

(δ) Θέσπιση ειδικών φορολογικών λύσεων και απλών μέσω αντιστάθμισης κινδύνων, όπως είναι για παράδειγμα οι συμβάσεις σταθερού περιθωρίου, στις οποίες θα έχουν εύκολη πρόσβαση οι κτηνοτρόφοι.

(ε) Στο πλαίσιο της εγχώριας αγοράς, το Υπ. Αγροτικής Ανάπτυξης, σε συνεργασία με τα Υπ. Υγείας και Παιδείας, να υποστηρίξει την προώθηση των ευεργετικών αποτελεσμάτων που έχει η κατανάλωση γαλακτοκομικών προϊόντων για την υγεία. Η παράμετρος αυτή έχει ήδη επιβεβαιωθεί από πρόσφατες επιστημονικές έρευνες.

(στ) Το Υπ. Αγροτικής Ανάπτυξης, σε συνεργασία με το ΥΠΟΙΚ και το ΥΠΑΝ, να ενισχύσει το κανονιστικό πλαίσιο, όσον αφορά στην αγορά λιανικού εμπορίου, ώστε να ρυθμιστεί η κερδοσκοπία εκ μέρους των εμπόρων λιανικής και να βελτιωθεί η ικανότητα των γεωργών να αποσβένουν τις δαπάνες τους.

(ζ) Προώθηση Καινοτόμων Γαλακτοκομικών Προϊόντων, τα οποία προορίζονται για τομείς, όπως η αθλητική, η ιατρική ή η βρεφική διατροφή. Αυτά τα προϊόντα βασίζονται σε ορό γάλακτος και άλλα γαλακτοκομικά συστατικά και συνιστούν κατηγορίες προϊόντων

υψηλής αξίας με ταχεία ανοδική πορεία τόσο στην εγχώρια όσο και στις διεθνείς αγορές.

(η) Σύναψη Ειδικών Συμφωνιών με χώρες που προωθούν Πρότυπα Υγιεινής Διατροφής, όπως για παράδειγμα το πρόγραμμα διανομής γάλακτος στα σχολεία στην Κίνα και προώθηση επιλεγμένων ελληνικών γαλακτοκομικών προϊόντων, μέσω αυτών των προγραμμάτων.

2. Εφαρμογή Καθεστώτος Τιμαριθμικά Καθορισμένης Τιμής του γάλακτος, που θα επιτρέπει στους κτηνοτρόφους να «κλειδώνουν» οικειοθελώς ένα ποσοστό του παραγόμενου γάλακτός τους σε καθορισμένη τιμή για τρία έτη.

Η τιμή αυτή θα επαναπροσδιορίζεται σε ετήσια βάση, προκειμένου να συνεκτιμηθεί σε έναν επαρκή βαθμό ο πληθωρισμός κόστους των εισροών. Έτσι, οι κτηνοτρόφοι θα μπορούν να «κλειδώσουν» ένα ικανοποιητικό μέρος του περιθωρίου κέρδους τους, χωρίς να έχουν άγχος για τις τιμές της επόμενης χρονιάς.

Παρόμοιο σύστημα έχει τεθεί σε εφαρμογή από το 2010 σε 4 Κράτη και όλα τους υπερκαλύφθηκαν. Αυτό συνέβη, διότι προσέφεραν στους κτηνοτρόφους μεγάλο βαθμό βεβαιότητας ως προς το εισόδημα που θα λάμβαναν για μέρος της παραγωγής του γάλακτος. Εκτιμάται ότι το 22% του συνόλου του γάλακτος που αγοράστηκε στο πλαίσιο αυτού του καθεστώτος στα 4 προαναφερθέντα Κράτη, όπως και οι κτηνοτρόφοι που συμμετείχαν στο καθεστώς, αυτό επανήλθαν για να αποκομίσουν περαιτέρω οφέλη τις επόμενες χρονιές.

3. Από οικονομικής σκοπιάς, αναθεώρηση της βάσης των διατάξεων που λειτουργούν ως «δίχτυ ασφαλείας».

Οι τιμές των γαλακτοκομικών προϊόντων στο πλαίσιο παρεμβάσεων είναι αμετάβλητες από τα μέσα του 2008. Προτείνεται λοιπόν ίδρυση Εποπτικού Μηχανισμού και διαδικτυακή πώληση προϊόντων, μέσω των κέντρων χονδρικής πώλησης στο Υπ. Αγροτικής Ανάπτυξης που θα παρακολουθεί σε διαρκή βάση τη συνάφεια που θα έχει το προαναφερθέν «δίχτυ ασφαλείας» με το κόστος παραγωγής.

4. Όσον αφορά τους συνεταιρισμούς, προτείνουμε την καθιέρωση Ειδικού Πλαισίου Συστήματος Νέων Κτηνοτροφικών Συνεταιρισμών που θα προάγουν τις Συνέργειες και θα αυξάνουν τον αριθμό των ζώων που θα παράγουν γάλα.

Στην ΕΕ και ιδιαίτερα στη χώρα μας υπάρχουν μικρής κλίμακας κτηνοτρόφοι (από 15-40 αγελάδες ανά κτηνοτρόφο). Έτσι, προωθούμε με βάση Ειδικό Στρατηγικό Σχέδιο την ομαδοποίησή τους, για να έχουν καλύτερο αποτέλεσμα στο επίπεδο των τιμών. Η Σύσταση αυτών των Κτηνοτροφικών μετοχικών ΑΕ θα γίνει με βάση τον σχεδιασμό που έχουμε καταρτίσει και που στηρίζεται στα επιτυχημένα πρότυπα της Νέας Ζηλανδίας και των ΗΠΑ, προσαρμοσμένο αντίστοιχα στα ελληνικά δεδομένα.

Με βάση τον σχεδιασμό μας, οι συνεταιρισμοί θα δίνουν προτεραιότητα στις αποδόσεις για τους μετόχους τους (κτηνοτρόφους), είτε υπό μορφή μερίσματος είτε με τιμή γάλακτος. Η ευημερία και το μέγιστο επιχειρηματικό συμφέρον των μελών τους θα αποτελούν τη βάση της δραστηριότητάς τους!

Επίσης, αυτοί οι συνεταιρισμοί θα είναι σε θέση να ενεργούν ως ενδιάμεσοι φορείς για την παροχή στους κτηνοτρόφους επιλογών διαχείρισης της αστάθειας, όπως συμβάσεις καθορισμού τιμών ή ευκαιρίες «κλειδώματος» της τιμής του γάλακτος ή/και των περιθωρίων για καθορισμένη χρονική περίοδο.

Τέλος, θα εισηγούνται οι συνεταιρισμοί προτάσεις για βελτίωση της ποιότητας των προϊόντων αλλά και καλύτερης θεσμικής λειτουργίας τους, με σκοπό τη δημιουργία του ιδανικότερου πλαισίου λειτουργίας των κτηνοτρόφων.

5. Η αδυναμία των γαλακτοπαραγωγών να ανακτήσουν μέρος του κόστους από την αλυσίδα λιανικού εμπορίου αντιμετωπίζεται από την ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ με συγκεκριμένα μέτρα.

Στις ακραίες μειώσεις των βασικών γαλακτοκομικών προϊόντων. Οι έμποροι λιανικής πώλησης επιδιώκουν και κερδίζουν το επιθυμητό γι' αυτούς ποσό, σε αντίθεση με τους παραγωγούς, που βλέπουν το εισόδημά τους να μειώνεται. Για την αντιμετώπιση αυτού του «νοσηρού» φαινομένου, δημιουργούμε άμεσα Ειδική Διαδικασία Πρόσβασης των νεοσύστατων Κτηνοτροφικών ΑΕ στο Λιανικό Εμπόριο.

Αυτό επιτυγχάνεται με την Ίδρυση σε πρώτη Φάση στις πόλεις: Αθήνα, Θεσσαλονίκη, Πάτρα, Ηράκλειο, Λάρισα, Ιωάννινα, Αγρίνιο, Σέρρες και Αλεξανδρούπολη Ειδικών Κέντρων Αγοράς Γαλακτοκομικών

Προϊόντων, σε σημεία των πόλεων που θα είναι εύκολη η πρόσβαση των πολιτών. Εκεί, οι Κτηνοτροφικές ΑΕ, θα μπορούν να διαθέτουν τα εμπορεύματά τους ΑΠΕΥΘΕΙΑΣ στους πολίτες, «σπάζοντας» έτσι την κοινοπραξία των επιχειρήσεων για μονοπώληση της αγοράς (καρτέλ), των πολυκαταστημάτων (super markets) και τα μονοπώλιά τους, που κάποια εξ αυτών λειτουργούν και σε τοπικό – περιφερειακό επίπεδο.

6. Επαναφορά Φρέσκου Γάλακτος στις 5 Ημέρες

Ύστερα από την κατάργηση των ποσοτώσεων γάλακτος, η θέση της ελληνικής παραγωγής έχει επιδεινωθεί, καθώς καλείται να αντιμετωπίσει επιτυχώς την υπερπαραγωγή άλλων ευρωπαϊκών χωρών αλλά και το τεράστιο δικό της κόστος παραγωγής, εξαιτίας κυρίως των ακριβών ζωοτροφών.

Τούτου δοθέντος, είναι αδήριτη αναγκαιότητα η επαναφορά του φρέσκου γάλακτος στις 5 ημέρες, όπως ήταν πριν το 2014. Άλλωστε, υπάρχει η επίσημη ομολογία της Ελληνικής Πολιτείας για την παταγώδη αποτυχία του μέτρου της απελευθέρωσης της διάρκειας ζωής του φρέσκου γάλακτος. Αυτό και επισώρευσε αρνητικές επιπτώσεις στους παραγωγούς και δεν επέφερε την προσδοκώμενη μείωση των τιμών στο ράφι προς όφελος των καταναλωτών.

Κλείνοντας, πρέπει να προσεχθεί ιδιαίτερα το θέμα της ΦΕΤΑΣ, η προστασία της ονομασίας της οποίας έχει αρθεί για τις χώρες εκτός Ευρώπης, όπως είναι ο Καναδάς. Ακόμη χειρότερα, πολλές επιχειρήσεις στην Ευρώπη χρησιμοποιούν παράνομα την ονομασία ΦΕΤΑ για τα προϊόντα τους, επειδή δεν υπάρχει ένας ελληνικός οργανισμός που να ελέγχει τι συμβαίνει σε άλλες χώρες. Η ΦΕΤΑ είναι ένα πολύ μεγάλο περιουσιακό στοιχείο της Ελλάδας που μπορεί να της προσφέρει πολλαπλά έσοδα και θέσεις εργασίας, οπότε οφείλει να δοθεί ιδιαίτερη σημασία εκ μέρους της Πολιτείας.

Εθνική υποχρέωση των Ελλήνων βουλευτών είναι η προστασία της ταυτότητας της Φέτας. Συνεπώς, δεν πρέπει να επικυρώσουν τις Συμφωνίες της ΕΕ με Καναδά (CETA) και Ν. Αφρική (SADC), όταν φτάσουν στη Βουλή, καθώς στις Συμφωνίες αυτές δεν περιφρουρήθηκε η μοναδική ταυτότητα της Φέτας, σε αντίθεση με όλα τα αντίστοιχα προϊόντα ΠΟΠ της ΕΕ.

Η προκλητική αυτή μεταχείριση του εθνικού μας προϊόντος παραβιάζει θεμελιώδη κοινοτικά δικαιώματα της Ελλάδος, υποσκάπτει την καλή

φήμη του προϊόντος, δημιουργεί συνθήκες αθέμιτου εμπορικού ανταγωνισμού, παραπληροφορεί τους καταναλωτές, υποθηκεύει το μέλλον των αιγοπροβατοτρόφων και διαγράφει ένα σημαντικό κομμάτι της ελληνικής ιστορικής πολιτισμικής κληρονομιάς.

IV. Προτάσεις για τη Φυτική καλλιέργεια

Για την ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ η ποικιλία που υπάρχει στην Ελληνική Γη σε αρωματικά και φαρμακευτικά φυτά (ασφαλώς όχι σε αυτά του ολιστικού προγράμματος της Κυβέρνησης), σε βότανα αλλά και σε Υπερτροφές (super foods) είναι τόσο μεγάλη, που, δυστυχώς, οι Κυβερνώντες από τη Μεταπολίτευση και μετά, είτε αγνοούν είτε εσκεμμένα δεν έχουν προωθήσει δράσεις και πολιτικές αποφάσεις για την εντατική και παραγωγική τους καλλιέργεια.

Ό,τι έχει γίνει μέχρι σήμερα στον τομέα αυτό, οφείλεται ως επί το πλείστον σε πρωτοβουλίες λίγων δραστήριων Ελλήνων της υπαίθρου και μερικών επιχειρηματιών που είχαν από μόνοι τους την ευφυΐα να προχωρήσουν σε τέτοιου είδους εναλλακτικές καλλιέργειες.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ προτείνει εναλλακτικές καλλιέργειες που είναι ικανές να προσδώσουν στον Έλληνα αγρότη, αλλά και νέο επιχειρηματία, πολύ μεγαλύτερο όφελος από εκείνο που προσδοκά από την παραγωγή φρούτων και λαχανικών.

Οι δυνατότητες ανάπτυξης των Υπερτροφών (superfoods) και αρωματικών, φαρμακευτικών φυτών στη χώρα μας, τόσο στον πρωτογενή όσο και στον τομέα μεταποίησης, είναι τεράστιες, αφού τα πλεονεκτήματα είναι πάρα πολλά στη συγκεκριμένη κατηγορία, σε σχέση με τα περισσότερα συμβατικά γεωργικά προϊόντα. Η ζήτηση στο ράφι του καταναλωτή αυξάνεται διαρκώς και οι παραγωγοί προσπαθούν να ενημερωθούν και να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις της ελληνικής και διεθνούς αγοράς.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ έχει ως πρωτεύουσα προτεραιότητα την υλοποίηση Εθνικού Στρατηγικού Σχεδίου Καλλιέργειας και Ανάπτυξης των Υπερτροφών (superfoods) και αρωματικών, φαρμακευτικών φυτών, δίνοντας έτσι εισόδημα, νέες θέσεις εργασίας και νέες επενδύσεις στην ελληνική περιφέρεια.

Ειδικότερα, Υπερτροφές (Superfoods) με ενδιαφέρον αποτελούν τα εξής: μύρτιλο (ή μπλούμπερι), ιπποφαές, αλόη, ρόδι, αρώνια, κρανιά, στέβια, γκότζι μπέρι, σπιρουλίνα, δαμάσκηνα. Συγκεντρώνουν ήδη το ενδιαφέρον παραγωγών, ενώ έχουν καλές αποδόσεις.

Όσον αφορά τα καλλιεργούμενα βότανα και αρωματικά φυτά εν γένει, τα πιο γνωστά, συμπεριλαμβάνονται τα παρακάτω: μαστίχα, ρίγανη, γλυκάνισος, κρόκος Κοζάνης (ελληνικό σαφράν που περιέχει παρεμπιπτόντως την ουσία χλωροκίνη), μέντα, μάραθος, τσάι του βουνού, φασκόμηλο, δενδρολίβανο, χαμομήλι, λεβάντα, μελισσόχορτο, δίκταμο, τριαντάφυλλο, κορίανδρος, μαντζουράνα, βασιλικός, δυόσμος, θυμάρι, χαμομήλι, μέντα, λεβάντα, θρούμπι, δάφνη.

Καλλιεργούνται επίσης πολλά βότανα, με φαρμακευτικές κυρίως ιδιότητες, όπως τα εξής: λουίζα, βαλεριάνα, ευκάλυπτος, καλεντούλα, κάρδαμο, βάλσαμο και μολόχα. Υπάρχουν επί πλέον τα άγρια βότανα, τα οποία είναι περιζήτητα - όπως η πρίμουλα που φυτρώνει σε ορεινές περιοχές της Ηπείρου και πωλείται έως και 50.000 €/κιλό. Τα βότανα είναι πολύ δημοφιλή σε εναλλακτικές θεραπείες τόσο στην Ελλάδα όσο και διεθνώς - ενώ υπολογίζεται πως η Ελλάδα διαθέτει πάνω από 1.600 βότανα, εκ των οποίων τα περισσότερα είναι ενδημικά!

Εκτός αυτού, η χώρα μας έχει την παρακαταθήκη του Ιπποκράτη - ο οποίος θεωρείται πως χρησιμοποιούσε πάνω από 250 φυτά και βότανα για τις θεραπείες του. Εν προκειμένω, είναι παράδοξο να προωθείται με τόσες επενδύσεις η θεραπευτική κάνναβη και όχι τα Ελληνικά βότανα!

Οι Υπερτροφές, τα αρωματικά φυτά και τα βότανα, χρησιμοποιούνται είτε ως έχουν, είτε για την παρασκευή παραφαρμακευτικών σκευασμάτων, αιθέριων ελαίων και συμπληρωμάτων διατροφής. Οι

συγκεκριμένες χρήσεις αποτελούν μεγάλες αγορές διεθνώς - με αυξανόμενο τζίρο ύψους πολλών δισεκατομμυρίων.

Είναι επίσης σημαντική η στροφή των καταναλωτών διεθνώς, σε φυσικά προϊόντα περιποίησης – τα οποία δεν περιλαμβάνουν χημικά, ενώ χρησιμοποιούν αρωματικά φυτά και βότανα. Μία υποκατηγορία τους είναι τα οργανικά προϊόντα – τα οποία χρησιμοποιούν φυτά που έχουν καλλιεργηθεί με οργανικές μεθόδους. Σε αυτήν την κατηγορία προϊόντων υπάγονται τα φυσικά καλλυντικά (αντιγηραντικές κρέμες κ.α.), τα προϊόντα προσωπικής φροντίδας γενικότερα (σαπούνια κλπ.), ακόμη και τα φυσικά καθαριστικά (απορρυπαντικά, υγρά καθαρισμού κ.α.). Η παραπάνω κατηγορία αποτελεί μια τεράστια αγορά, με αυξανόμενους ρυθμούς.

Τέλος, παρουσιάζουν ενδιαφέρον κάποιες άλλες καλλιέργειες με καλές αποδόσεις, όπως τα εξής: σπαράγγι, άνηθος, καρότο, κινόα, δίκικο σιτάρι, αγκινάρα, τρούφα, μανιτάρια και ξηροί καρποί (καρύδια, αμύγδαλα, φιστίκια, φιστίκι κελυφωτό Αιγίνης, φουντούκια κλπ.).

Όλα αυτά μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο λεπτομερούς μελέτης, σε συνεργασία με τους παραγωγικούς φορείς και με την επιστημονική κοινότητα. Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ έχει γνώσεις και προτάσεις για το συγκεκριμένο τομέα - ενώ πιστεύει ακράδαντα στις μεγάλες προοπτικές του για την οικονομία.

Οι προτάσεις αυτές μπορούν να συνδυάζουν την πρωτογενή παραγωγή των φυτών, τη σχετική μεταποίηση τους, την έρευνα, καθώς επίσης τις υπηρεσίες ιαματικού τουρισμού και ευεξίας όπου καταναλώνονται - έτσι ώστε να αυξάνονται οι πωλήσεις τους. Πρόκειται για μια αγορά με τζίρους εκατοντάδων δισεκατομμυρίων διεθνώς - όπου η Ελλάδα έχει όλα τα πλεονεκτήματα για να διεκδικήσει ένα σημαντικό μερίδιο, με τη σωστή πολιτική στην παραγωγή και στη διεθνή τους προώθηση.

Περαιτέρω, οι προτάσεις – μέτρα της ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΥΣΗΣ για την ανάπτυξη και ενίσχυση της φυτικής καλλιέργειας στην Ελλάδα είναι οι εξής:

1. Στρατηγικό σχέδιο που θα καταρτιστεί από το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και τις Περιφέρειες και θα περιλαμβάνει όλες τις καλλιέργειες ανά περιφέρεια και τις προοπτικές που υπάρχουν για περαιτέρω ανάπτυξη και νέες καλλιέργειες.

2. Ειδική μέριμνα για τις διαθέσιμες εκτάσεις για καλλιέργεια ανά Περιφέρεια. Συνεργασία με τις Περιφέρειες για την καταγραφή των κατά τόπους διαθέσιμων εκτάσεων καλλιέργειας. Θα αξιοποιηθούν όλοι οι διαθέσιμοι αγροί της χώρας και θα αποδοθούν στους γεωργούς με μακροχρόνια μίσθωση, το τμήμα της οποίας θα είναι χαμηλό.
3. Μέριμνα του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης για συστηματικό, εντατικό και περιοδικό γεωπονικό έλεγχο όλων των καλλιεργειών της χώρας. Ακόμη, άμεση αντιμετώπιση των ασθενειών, με παράλληλη ενημέρωση των αγροτών για τους διαθέσιμους βιολογικούς τρόπους αντιμετώπισης των ασθενειών, ώστε να εφαρμοστούν πρακτικές φιλικές προς το περιβάλλον και να αυξηθούν τα διαθέσιμα βιολογικά προϊόντα, των οποίων η τιμή αυξάνεται αντίστοιχα. Παράλληλα, θα εξασφαλιστούν και οι αντίστοιχες διεθνείς πιστοποιήσεις, ώστε τα προϊόντα να χαρακτηριστούν επισήμως ως «οργανικά».
4. Σχεδιασμός προγραμμάτων οικονομικών αποζημιώσεων για γεωργούς που έχουν πληγεί είτε λόγω φυσικών καταστροφών είτε λόγω ασθενειών, ώστε να εξασφαλίζεται πως θα αναπληρωθεί το χαμένο εισόδημα του πληγέντος γεωργού.
5. Υιοθέτηση των νέων τεχνολογιών στη γεωργία και ειδική εκπαίδευση στους γεωργούς, ώστε να ενημερωθούν και να εξοικειωθούν με τη χρήση τους.
6. Παροχή κινήτρων στους Έλληνες πολίτες, ώστε να παραμείνουν ή/και να επιστρέψουν στην ύπαιθρο και να ασχοληθούν με κερδοφόρες αποδοτικές καλλιέργειες.
7. Μείωση των αυξημένων φορολογικών συντελεστών για τα εγχώρια αγροτικά προϊόντα, όπου επιτρέπεται, ώστε να τα προτιμούν οι Έλληνες καταναλωτές.
8. Φορολογικές ελαφρύνσεις σε όσους γεωργούς απασχολούν Έλληνες, ως εργατικό προσωπικό στις καλλιέργειές τους.
9. Επαναφορά του ορίου ηλικίας συνταξιοδότησης αγροτών στα 65 έτη και όχι στα 67 έτη που ισχύει σήμερα! Άλλωστε, δεν πρέπει να ξεχνάμε πως οι αγρότες είναι σκληρά εργαζόμενοι και μάλιστα υπό αντίξοες συνθήκες και το εισόδημά τους εξαρτάται μονίμως από τις καιρικές συνθήκες.

10. Αξιοποίηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, (π.χ. ηλιακή, γεωθερμία, αιολική) για την κάλυψη των αναγκών των φυτικών καλλιεργειών. Έτσι, θα έχουμε καλλιέργειες φιλικές προς το περιβάλλον και μειωμένο κόστος ενέργειας για τους αγρότες.

11. Μέριμνα του Κράτους για σχεδιασμό πολιτικής μαζικών εξαγωγών των διαθέσιμων αγροτικών προϊόντων, στις καλύτερες και υψηλότερες δυνατές τιμές, σε νέες αγορές, όπου υπάρχει αυξημένη ζήτηση, όπως η Ρωσία και η Κίνα.

12. Δημιουργία ειδικού τμήματος στο Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης που θα ενημερώνει τους αγρότες που ενδιαφέρονται να ασχοληθούν με συγκεκριμένες καλλιέργειες. Θα παρέχονται λεπτομέρειες και πληροφορίες για την καλλιέργεια, το είδος, την παραγωγή, την απόδοση και τον απαραίτητο εξοπλισμό.

Για την ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ, η στήριξη των αγροτών είναι υποχρέωση, γιατί έτσι στηρίζονται η εθνική οικονομία και η ελληνική περιφέρεια. Οι αγρότες αποτελούν βασικούς συντελεστές βιωσιμότητας της υπαίθρου.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ επιδιώκει τη δημιουργία μιας ισχυρής και οικονομικά εύρωστης Ελλάδας. Η βάση για την επίτευξη αυτού του στόχου είναι επιπροσθέτως η ενίσχυση των φυτικών καλλιεργειών.

V. Αλιεία, Ιχθυοκαλλιέργειες και Υδατοκαλλιέργειες

Στον πρωτογενή τομέα της οικονομίας ανήκει και ο κλάδος της αλιείας, ο οποίος είναι πολύμορφος και ιδιαίτερος σύνθετος. Η παραγωγή του δεν αφορά μόνο τα αλιεύματα, δηλαδή τα ψάρια, τα οστρακοειδή και τα μαλάκια αλλά γενικά όλα τα προϊόντα που μπορούν να προέλθουν από το υδάτινο περιβάλλον, ακόμα και το θαλασσινό αλάτι. **Η Ελλάδα έχει τεράστια ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα εδώ, τα οποία δεν έχει εκμεταλλευθεί σχεδόν καθόλου.**

Σε αυτόν τον τομέα του κλάδου της πρωτογενούς οικονομίας τα προϊόντα προέρχονται από τις δραστηριότητες της αλιείας, των ιχθυοκαλλιεργειών και των υδατοκαλλιεργειών. Τα προϊόντα αυτά μπορούν να αποτελέσουν σημαντικό μοχλό οικονομικής ανάπτυξης της πατρίδας μας. Σε αυτό βοηθά ιδιαίτερα η γεωμορφολογία της Ελλάδας,

η οποία είναι ιδανική για την εγκατάσταση μονάδων υδατοκαλλιέργειας αλλά και για την ανάπτυξη της αλιείας, ιδιαιτέρως της παράκτιας. Πιο συγκεκριμένα, το 20% της συνολικής έκτασης της χώρας αντιστοιχεί σε νησιωτικές περιοχές, όπου κατοικεί το 16% του πληθυσμού της χώρας. Επιπλέον, η Ελλάδα διαθέτει περισσότερες από 40 λίμνες και τα μεγαλύτερα αστικά κέντρα είναι παράκτια.

Ωστόσο, ο οικονομικός κλάδος της αλιείας, όπως ευρύτερα ο τομέας της γεωργίας, δασοκομίας και αλιείας, έχει μικρή συμμετοχή στο συνολικό ΑΕΠ της Ελλάδας, παρά το γεγονός ότι τα ιδιαίτερα γεωμορφολογικά χαρακτηριστικά της χώρας θα μπορούσαν να αναδείξουν την Ελλάδα σε αλιευτική υπερδύναμη!

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΡΧΗ

ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΗ ΠΡΟΣΤΙΘΕΜΕΝΗ ΑΞΙΑ ΚΑΤΑ ΚΛΑΔΟ (Α10)

Σε εκατομμύρια €

Κωδ. ESA 10	I. Τρέχουσες τιμές	1995	2000	2005	2010	2015*	2016*	2017*
ΑΥΑ	Γεωργία, δασοκομία και αλιεία	6864	7677	8536	6519	6608	6022	6276
ΑΥΒ_ΑΥΕ	Ορυχεία και λατομεία, μεταποίηση, ενέργεια, παροχή νερού, επεξεργασία λυμάτων, διαχείριση αποβλήτων, εξυγίανση	13545	17641	24099	22368	21047	20971	22677
ΑΥΦ	Κατασκευές	4709	8840	11375	8888	3277	3824	3605
ΑΥΓ_ΑΥΙ	Χονδρικό και λιανικό εμπόριο, επισκευές οχημάτων και μοτοσικλετών, μεταφορά και αποθήκευση, υπηρεσίες παροχής καταλύματος και υπηρεσίες εστίασης	22813	34794	46127	49399	37285	35292	36492
ΑΥJ	Ενημέρωση και επικοινωνία	2923	4922	6948	7683	5304	5198	5146
ΑΥΚ	Χρηματοπιστωτικές και ασφαλιστικές δραστηριότητες	3446	5782	8493	9623	7238	7024	6523
ΑΥΛ	Διαχείριση ακίνητης περιουσίας	9690	13932	20779	33515	27921	27157	26596
ΑΥΜ_ΑΥΝ	Επαγγελματικές, επιστημονικές και τεχνικές δραστηριότητες, διοικητικές και υποστηρικτικές δραστηριότητες	3978	6071	10185	10593	7971	7770	8247
ΑΥΟ_ΑΥQ	Δημόσια διοίκηση και άμυνα, υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση, εκπαίδευση, δραστηριότητες σχετικές με την ανθρώπινη υγεία και την κοινωνική μέριμνα	13728	21591	34790	43238	32418	32020	32260
ΑΥΡ_ΑΥΥ	Τέχνες, διασκέδαση και ψυχαγωγία, επισκευές ειδών νοικοκυριού και άλλες υπηρεσίες	2983	4930	7487	7820	6637	6539	7162
	Σύνολο Α10	84679	126181	178821	199644	155707	151818	154982
D.21-D.31	Φόροι μείον επιδοτήσεις στα προϊόντα	8384	15066	20422	26388	20605	22382	22753
B.1*g	Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν	93064	141247	199242	226031	176312	174199	177735

Για την ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ, η ανάπτυξη και η ενίσχυση των κλάδων της αλιείας, της ιχθυοκαλλιέργειας και της υδατοκαλλιέργειας είναι ύψιστης οικονομικής και κοινωνικής σημασίας, με μεγάλη διατροφική αξία και κοινωνική σημασία. Σε οικονομικό επίπεδο, τα έσοδα από την εκμετάλλευση και την εξαγωγή των προϊόντων του υδάτινου περιβάλλοντος μπορούν να φτάσουν και να αυξηθούν πάρα πολύ.

Από την άλλη πλευρά, σε κοινωνικό επίπεδο, η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ δεν ξαχνά πως πολλές μικρές παραθαλάσσιες κοινότητες εξαρτώνται οικονομικά πλήρως από την αλιεία, η οποία μπορεί να καταστεί

καταλυτικός παράγοντας για τη συγκράτηση του πληθυσμού και τη διατήρηση του κοινωνικού ιστού σε αυτές τις περιοχές.

Ο οικονομικός κλάδος της αλιείας τώρα αποτελείται από τρεις βασικούς τομείς:

1. Συλλεκτική αλιεία (θαλάσσια και εσωτερική)
2. Υδατοκαλλιέργειες
3. Μεταποιητική βιομηχανία και εμπορία των προϊόντων

Στο σύνολο των Ευρωπαϊκών χωρών, η Ελλάδα υπερέχει σαφώς στη συλλεκτική αλιεία και τις υδατοκαλλιέργειες, αλλά υστερεί στη μεταποιητική βιομηχανία. Η συνολική ετήσια παραγωγή από υδατοκαλλιέργειες φτάνει περίπου τους 105.511 τόνους. Πρόκειται για μια ραγδαία αύξηση, δεδομένου ότι πριν από 30 χρόνια, το 1986, η αντίστοιχη παραγωγή άγγιζε μόλις τους 320 τόνους. Σε αυτήν την αύξηση ήταν ιδιαίτερως σημαντική η συμβολή της εκτροφής τσιπούρας και λαυρακιού, τα οποία αποτελούν το δεύτερο πιο ανταγωνιστικό εξαγόμενο προϊόν της χώρας αλλά και η έντονη ανάπτυξη οστρεοκαλλιεργειών.

Όσον αφορά τις υδατοκαλλιέργειες και ιχθυοκαλλιέργειες της χώρας, τα κυριότερα εκτρεφόμενα είδη ιχθύων στα γλυκά και υφάλμυρα νερά είναι η πέστροφα, ο κυπρίνος, το χέλι, ο σολομός και ο κέφαλος. Σήμερα υπολογίζεται πως λειτουργούν 122 μονάδες γλυκού νερού, των οποίων η παραγωγή ανέρχεται σε 3.015 τόνους. Επιπλέον, λειτουργούν 72 οργανωμένες εκμεταλλεύσεις λιμνοθαλασσών συνολικής έκτασης 400 χιλιάδων στρεμμάτων με παραγωγή περίπου 1.100 τόνων, αξίας περίπου 2,5 εκατομμυρίων ευρώ.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ με συγκεκριμένα μέτρα και προτάσεις – λύσεις προωθεί την ανάπτυξη και των 3 αξόνων του κλάδου της αλιείας, προκειμένου να υπάρξει ουσιαστική συμβολή στην οικονομία της Ελλάδας.

Τα μέτρα που προτείνει η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ είναι:

- Μελέτη της Γεωμορφολογίας των θαλάσσιων περιοχών της χώρας και των νησιών, ώστε να σχεδιαστούν και να αναπτυχθούν πιο αποδοτικές συμπληρωματικές αλιευτικές τεχνικές.

- Ενημέρωση / εκπαίδευση των επαγγελματιών αλιέων και προώθηση της χρήσης αλιευτικών εργαλείων που στοχεύουν σε συγκεκριμένα είδη αλιευμάτων, ώστε να επιτευχθεί η υψηλή επιλεκτικότητα.
- Αξιοποίηση της μεγάλης αλιευτικής εμπειρίας που υπάρχει στη χώρα μας, με τη βοήθεια και συνεργασία των κατά τόπους αλιευτικών συλλόγων.
- Παροχή κινήτρων στους επαγγελματίες αλιείς για τη μετατροπή της παράκτιας αλιείας σε οικογενειακή δραστηριότητα.
- Οικονομική ενίσχυση και μειωμένη φορολογία στους επαγγελματίες αλιείς, προκειμένου να προμηθευτούν σύγχρονα σκάφη και εξοπλισμό αλιείας.
- Παροχή κινήτρων για τη δημιουργία μεταποιητικών επιχειρήσεων.
- Εφαρμογή αλιευτικής πολιτικής φιλικής προς το περιβάλλον, με βασικούς στόχους την προστασία και ανάπτυξη των υδροβιότοπων και των αλιευτικών πόρων.
- Αύξηση των εξαγωγών αλιευτικών εμπορευμάτων σε αναπτυσσόμενες αγορές με αυξημένη ζήτηση, όπως η Ρωσία και η Κίνα. Για να κατανοήσει κανείς πόσο μας επηρεάζει έμμεσα η ύπουλη πολιτική της Γερμανίας που διατηρεί τους μισθούς κάτω από την παραγωγικότητα των εργαζομένων της, οφείλει να γνωρίζει πως η πρώτη εξαγωγική αγορά μας στα ψάρια, η Ιταλία, επειδή υποφέρει η βιομηχανία της από το γερμανικό ανταγωνισμό, έχει χαμηλότερα εισοδήματα. Οπότε εισάγει λιγότερα ψάρια από την Ελλάδα.
- Συστηματική ενημέρωση των Ελλήνων καταναλωτών, ώστε να δείχνουν προτίμηση σε εγχώρια νωπά προϊόντα.
- Μεγάλη έμφαση στην ανάπτυξη του τομέα της μεταποίησης και επεξεργασίας αλιευτικών προϊόντων.

Η μεταποίηση και επεξεργασία των αλιευτικών προϊόντων αποτελεί μια δραστηριότητα που συνδέεται άρρηκτα με την αλιεία (θαλάσσια και εσωτερική). Οι συγκεκριμένες μονάδες (μεταποίησης και επεξεργασίας) είναι επιχειρήσεις που παράγουν, κυρίως κατεψυγμένα, αλίπαστα, συσκευασμένα και καπνιστά προϊόντα. Τέτοιες επιχειρήσεις υπάρχουν, κυρίως στην Καβάλα, τη Θεσσαλονίκη, τη Μαγνησία, την

Εύβοια, τη Λέσβο, την Αττική και τη Θεσσαλονίκη. Υπολογίζεται πως στο σύνολο της Επικράτειας δραστηριοποιούνται περίπου 300 τέτοιες επιχειρήσεις, η συνολική παραγωγή τους ανέρχεται σε 59.500 τόνους, αξίας περίπου 270 εκατομμυρίων ευρώ και απασχολούν περίπου 2.600 άτομα.

Όσον αφορά τον τομέα της εμπορίας των αλιευτικών προϊόντων, περιλαμβάνει 11 ιχθυόσκαλες, 77 ιδιωτικά συσκευαστήρια και 11 κέντρα αποστολής οστράκων. Ωστόσο, πρόκειται για έναν τομέα που χρήζει ριζικών αλλαγών, εκσυγχρονισμού και υποστήριξης, ώστε να ανταποκριθεί περισσότερο στους κανόνες υγιεινής και σύγχρονης εμπορίας και να εξασφαλιστεί η βιώσιμη ανάπτυξη του κλάδου.

Οι στόχοι και οι προτάσεις της ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΥΣΗΣ, για την ανάπτυξη και ενίσχυση των τομέων του κλάδου της αλιείας, είναι οι εξής:

Θαλάσσια Αλιεία

Η θαλάσσια αλιεία αποτελεί για την Ελλάδα την κύρια δραστηριότητα του τομέα της αλιείας, τόσο από πλευράς όγκου παραγωγής αλιευτικών προϊόντων όσο και από πλευράς απασχόλησης.

Οι στόχοι της ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΥΣΗΣ για τη θαλάσσια αλιεία είναι:

- Οικολογική προσέγγιση της αλιείας, με την επιδίωξη επίτευξης βιώσιμης ισορροπίας μεταξύ των αλιευτικών πόρων και της εκμετάλλευσής τους.
- Παροχή κινήτρων για τη μετατροπή της παράκτιας αλιείας μικρής κλίμακας σε οικογενειακή δραστηριότητα.
- Εκσυγχρονισμός του αλιευτικού στόλου της χώρας, χρήση και αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών και των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.
- Προστασία και διατήρηση των αλιευτικών πόρων.
- Εκπαίδευση σεμιναριακού τύπου, με κρατική μέριμνα, για τη «μετάδοση» τεχνογνωσίας στους επαγγελματίες αλιείς.

- Ενίσχυση του τομέα της εμπορίας και επεξεργασίας των αλιευμάτων.
- Δημιουργία νέων και εκσυγχρονισμός των υπάρχοντων αλιευτικών υποδομών.
- Αύξηση των εξαγωγών αλιευτικών προϊόντων και απορρόφησή τους από νέες ραγδαίως αναπτυσσόμενες αγορές, όπως η Ρωσία και η Κίνα.

Οι προτάσεις της ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΥΣΗΣ, για την επίτευξη αυτών των στόχων, είναι:

1. Κρατικές επενδύσεις στην αλιεία για τον εκσυγχρονισμό του αλιευτικού στόλου και τη μεταφορά τεχνογνωσίας στους επαγγελματίες αλιείς.
2. Εκπαίδευση και ενημέρωση με κρατική μέριμνα, ώστε να γνωρίζουν οι νέοι που θέλουν να ασχοληθούν με την αλιεία όλες τις απαραίτητες λεπτομέρειες, τις δυσκολίες και τις προοπτικές του επαγγέλματος.
3. Οικονομική ενίσχυση και φορολογικές ελαφρύνσεις στους νέους αλιείς για την αγορά του αναγκαίου εξοπλισμού, για την πρώτη αγορά ενεργού αλιευτικού σκάφους, καθώς και για την εκπαίδευσή τους.
4. Καθορισμός αλιευτικών ζωνών, άμεσα.
5. Βελτίωση της διαχείρισης και έλεγχου των όρων πρόσβασης σε καθορισμένες ζώνες αλιείας.
6. Ενίσχυση της χρήσης νέων αλιευτικών τεχνικών.
7. Επενδύσεις στην κατασκευή αλιευτικών λιμένων και καταφυγίων για τη βελτίωση των προσφερόμενων στους αλιείς υπηρεσιών.
8. Σχεδιασμός προγράμματος άμεσων αποζημιώσεων των αλιέων που έχουν πληγεί από φυσικές καταστροφές.
9. Ανάπτυξη παράκτιων περιοχών με την εφαρμογή προγραμμάτων τουριστικής αλιείας ή Οικοτουρισμού.

10. Συμμετοχή σε διεθνείς εκθέσεις, για την προβολή και προώθηση των ελληνικών αλιευμάτων στο εξωτερικό.

Υδατοκαλλιέργεια

Οι βασικοί στόχοι της ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΥΣΗΣ για τον τομέα της υδατοκαλλιέργειας είναι, πέρα από τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των παραγόμενων προϊόντων και των επιχειρήσεων, η διασφάλιση της βιωσιμότητας.

Οι προτάσεις της ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΥΣΗΣ, για την επίτευξη αυτών των στόχων, είναι:

1. Ενίσχυση για τον εκσυγχρονισμό του εξοπλισμού και των εγκαταστάσεων των επιχειρήσεων, ώστε να επιτευχθεί αύξηση της απόδοσης και της παραγωγής των υδατοκαλλιεργειών.
2. Τεχνολογική αναβάθμιση των συστημάτων παραγωγής με εφαρμογή καινοτόμων δράσεων, σύγχρονων συστημάτων παρακολούθησης και διάθεσης, καθώς και εντατικών ελέγχων.
3. Συνεργασία με τις Περιφέρειες της χώρας για τη δημιουργία νέων Περιοχών Οργανωμένης Ανάπτυξης της Υδατοκαλλιέργειας.
4. Ίδρυση νέων και επέκταση των υφιστάμενων μονάδων και ιχθυογεννητικών σταθμών, κυρίως σε είδη με καλές προοπτικές εμπορίας, όπως τσιπούρα, λαβράκι, πέστροφες, οστρακοειδή και καβούρια.
5. Εκσυγχρονισμός του θεσμικού πλαισίου που αφορά στην αδειοδότηση, εγκατάσταση και λειτουργία μονάδας υδατοκαλλιέργειας.
6. Συνεχής εκπαίδευση του προσωπικού των μονάδων.
7. Μέριμνα για απόκτηση πιστοποιητικών και την εφαρμογή συστημάτων διασφάλισης ποιότητας του προϊόντος.
8. Διαρκείς ενέργειες προώθησης των προϊόντων της υδατοκαλλιέργειας σε χώρες του εξωτερικού.

9. Σχεδιασμός προγράμματος άμεσων αποζημιώσεων των μονάδων που έχουν πληγεί από καταστροφές ή ασθένειες.

Εμπορία και Μεταποίηση Αλιευτικών Προϊόντων

Στρατηγικός στόχος της ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΥΣΗΣ για τον κλάδο της μεταποίησης και εμπορίας αλιευτικών προϊόντων είναι η αειφόρος ανάπτυξη βιώσιμων επιχειρήσεων και η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρησιακών δομών. Έτσι, θα επωφεληθεί ο κλάδος με τα μέγιστα μακροπρόθεσμα επιχειρηματικά και κοινωνικά οφέλη.

Οι στόχοι της ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΥΣΗΣ, για τον τομέα της εμπορίας και μεταποίησης αλιευτικών προϊόντων, είναι:

- Βελτίωση της παραγωγικής διαδικασίας, ώστε να προσδίδεται η μεγαλύτερη δυνατή αξία στα αλιεύματα με περιορισμό των απωλειών και απορρίψεων.
- Ανάπτυξη καινοτόμων τεχνικών για την παραγωγή υψηλής ποιότητας προϊόντων.
- Ανάπτυξη τοπικών εγκαταστάσεων μεταποίησης και εμπορίας στις περιοχές που υπάρχει παράκτια αλιεία και μονάδες υδατοκαλλιέργειας.

Οι προτάσεις της ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΥΣΗΣ, για την επίτευξη αυτών των στόχων, είναι:

1. Μέριμνα και κρατική ενίσχυση για την κατασκευή νέων σύγχρονων παραγωγικών μονάδων μεταποίησης αλιευτικών προϊόντων.
2. Κατοχύρωση ISO για τα προϊόντα.
3. Ενίσχυση και οικονομικές ελαφρύνσεις σε όλους τους νέους που επιθυμούν να ασχοληθούν με τον τομέα της μεταποίησης και εμπορίας αλιευμάτων.
4. Φοροελαφρύνσεις σε όσους επιχειρηματίες απασχολούν στις μονάδες τους Έλληνες, ως εργαζόμενους.

5. Συμμετοχή του Κράτους στην κατασκευή νέων εγκαταστάσεων εμπορίας για τη βελτίωση του συστήματος διακίνησης των αλιευτικών προϊόντων, ώστε παράλληλα να πληρούνται όλες οι προϋποθέσεις ποιότητας και υγιεινής.
6. Κρατική μέριμνα για την εκπαίδευση και μεταφορά τεχνογνωσίας στο προσωπικό των μονάδων.
7. Συμμετοχή του Κράτους στη βελτίωση των αποθηκευτικών χώρων, πρώτης ύλης και τελικού προϊόντος με σύγχρονο απογραφικό έλεγχο και μηχανογραφική υποστήριξη για την ιχνηλασιμότητα του προϊόντος μέχρι τον τελευταίο καταναλωτή.
8. Βοήθεια στην προώθηση των προϊόντων σε αγορές του εξωτερικού.

Η χρηματοδότηση του πρωτογενούς τομέα

Εκτός από τη σωστή χρήση των ευρωπαϊκών προγραμμάτων, η ύπαρξη του προγράμματος συμβολαιακής Γεωργίας και Κτηνοτροφίας των τραπεζών, στηριζόμενη και ελεγχόμενη από το Κράτος, είναι σε θέση, υπό τις κατάλληλες προϋποθέσεις, να χρηματοδοτήσει σε επαρκή βαθμό τις δραστηριότητες του πρωτογενούς τομέα.

Το Συμβολαιακό Πρόγραμμα καλύπτει όλη την παραγωγική, εφοδιαστική και μεταποιητική αλυσίδα του αγροτικού και κτηνοτροφικού προϊόντος. Μ' αυτόν τον τρόπο υποστηρίζει συντεταγμένα την επωφελή συνεργασία παραγωγών και επιχειρήσεων εμπορίας, μεταποίησης και διάθεσης της αγροτικής παραγωγής. Οι Τράπεζες λειτουργούν ως συντονιστές και χρηματοδότες.

Στηρίζει την παραγωγική προσπάθεια, εξασφαλίζοντας στους Έλληνες παραγωγούς την αναγκαία ρευστότητα. Έτσι, οι Έλληνες παραγωγοί μπορούν όχι μόνο να συνεχίσουν να παράγουν αλλά μέσα από καλύτερο προγραμματισμό των απαιτούμενων εισροών τους να επιτύχουν καλύτερες τιμές, βελτίωση των όρων παραγωγής και τελικά καλύτερη ποιότητα στο παραγόμενο προϊόν.

Εξασφαλίζει στις επιχειρήσεις την απαιτούμενη πρώτη ύλη, ούτως ώστε να προγραμματίζουν τις πληρωμές και γενικότερα τις ταμειακές

τους υποχρεώσεις αλλά και να είναι συνεπείς σε συμφωνίες και ρήτρες για την παράδοση των προϊόντων στις οποίες έχουν προχωρήσει.

Δημιουργεί, σε επίπεδο τοπικών κοινωνιών και αγορών, μια συναλλακτική κίνηση σε ό, τι αφορά την αλυσίδα των αγροτικών εισροών (αγροτικά εφόδια, μηχανήματα - μικροεργαλεία, ζωικό κεφάλαιο - ενέργεια), η οποία θα δώσει σημαντική ανάσα ρευστότητας, λόγω του άμεσου της πληρωμής όλων των συντελεστών που είναι απαραίτητοι για την παραγωγή των προϊόντων.

Βασική προϋπόθεση είναι οι παραγωγοί αυτοί να έχουν συνάψει συμβόλαια πώλησης (απευθείας ή μέσω Αγροτικού Συνεταιρισμού) με εμπορικές και μεταποιητικές επιχειρήσεις της χώρας. Στη Βραζιλία, το 75% της παραγωγής πουλερικών είναι με συμβόλαια, ενώ στο Βιετνάμ 90% της παραγωγής γαλακτοκομικών τελούν από το ίδιο καθεστώς. Τα ποσοστά της παραγωγής με συμβόλαια επίσης είναι ακόμη υψηλότερα, όταν πρόκειται για εξαγωγίμα αγαθά. Το ίδιο ισχύει και για βασικά διατροφικά προϊόντα, όπως το σιτάρι και το ρύζι. Στο Βιετνάμ το 40% της παραγωγής ρυζιού καλλιεργείται υπό καθεστώς συμβάσεων με εταιρείες.

Οι Τράπεζες προσφέρουν πλεονεκτήματα στους παραγωγούς, παρέχοντας τη δυνατότητα να καλλιεργήσουν έχοντας εξασφαλίσει τα χρήματα που χρειάζονται. Προσφέρουν την αναγκαία πίστωση στον κάθε παραγωγό ανάλογα με τη δυναμικότητά του. Όλα τα χρήματα για την κάλυψη του κόστους παραγωγής είναι στη διάθεση του παραγωγού ακριβώς την περίοδο που τα χρειάζεται, ώστε να εξασφαλίζει τις καλύτερες δυνατές τιμές στις αγορές που κάνει.

Εγκρίνεται κεφάλαιο κίνησης για την εξόφληση της παραχθείσας ύλης από τους παραγωγούς. Ο παραγωγός, αγοράζοντας τοις μετρητοίς, μειώνει το κόστος της παραγωγής του και καθιστά τα προϊόντα του πιο ανταγωνιστικά. Για τη χρηματοδότηση δεν απαιτούνται υποθήκες στην αγροτική γη ή σε άλλα περιουσιακά στοιχεία του παραγωγού.

Ο παραγωγός θα ξέρει, βάσει της συμφωνίας με την επιχείρηση (μεταποιητική), ότι η παραγωγή του θα διατεθεί χωρίς προβλήματα. Ενώ με την παράδοσή της, ο παραγωγός πληρώνεται τοις μετρητοίς το 100% της αξίας που παραδίδει, με την ενεργοποίηση του εγκεκριμένου από πριν κεφαλαίου κίνησης της μεταποιητικής επιχείρησης.

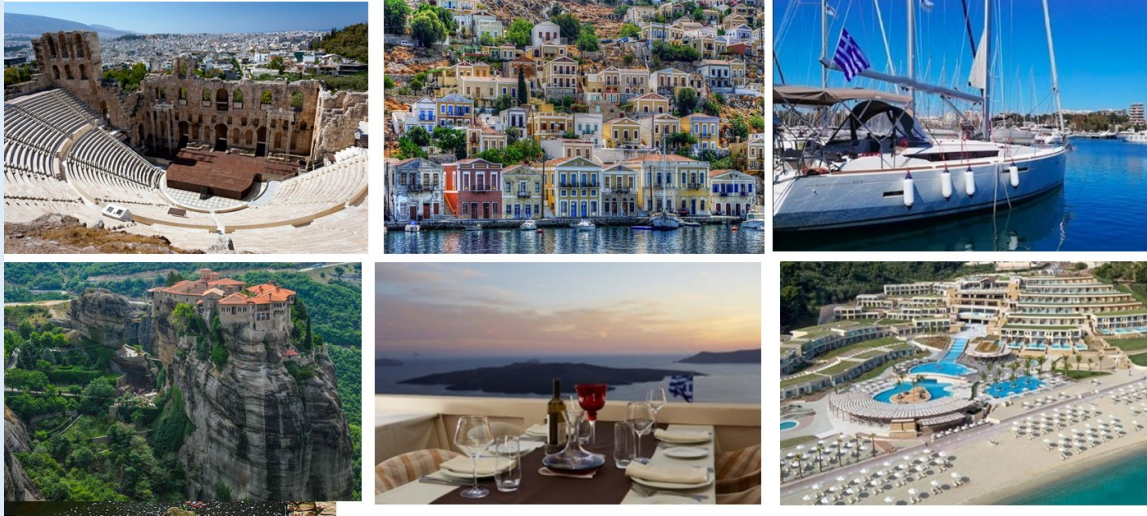
Ο παραγωγός θα γνωρίζει έγκαιρα το εύρος της τιμής στην οποία θα πουλήσει την παραγωγή του, αφού θα αναφέρεται στο συμφωνητικό που θα έχει υπογράψει με την επιχείρηση στην οποία θα παραδώσει τη σοδειά του. Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ έχει τους κατάλληλους εξειδικευμένους συνεργάτες που γνωρίζουν τη δομή του προγράμματος των τραπεζών και μπορούν να βοηθήσουν τους παραγωγούς, ώστε να ωφεληθούν πραγματικά.

**Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ
ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΜΟΝΑΔΙΚΟ ΚΟΜΜΑ
ΠΟΥ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΙ
ΡΕΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΜΕΣΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΙΜΕΣ
ΛΥΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ!**

**ΜΕ ΓΝΩΜΟΝΑ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΣΥΜΦΕΡΟΝ ΚΑΙ ΤΗΝ
ΕΠΑΝΕΚΚΙΝΗΣΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΕΠΙΔΙΩΚΟΥΜΕ
ΝΑ ΚΑΤΑΣΤΕΙ ΞΑΝΑ Η ΕΛΛΑΔΑ ΑΥΤΑΡΚΗΣ ΚΑΙ
ΙΣΧΥΡΗ!**

**Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ ΚΑΛΕΙ ΟΛΕΣ
ΤΙΣ ΕΛΛΗΝΙΔΕΣ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΕΛΛΗΝΕΣ
ΝΑ ΜΑΣ ΑΚΟΛΟΥΘΗΣΟΥΝ,
ΝΑ ΣΤΗΡΙΞΟΥΝ ΤΟ ΟΡΑΜΑ ΜΑΣ ΚΑΙ
ΝΑ ΤΟ ΥΛΟΠΟΙΗΣΟΥΜΕ ΟΛΟΙ ΜΑΖΙ!**

ΣΥΝΟΠΤΙΚΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ

Γενικές διαπιστώσεις:

- Σημαντική συμβολή στο ΑΕΠ (18,2 δις € εισπράξεις και 31 εκατομμύρια αφίξεις το 2019 στο υψηλότερο σημείο) εκτιμάται στο 10% περίπου του ΑΕΠ άμεσα (προηγούμενη εκτίμηση για έμμεση συμβολή ως και 20% διαψεύστηκαν στην πανδημία).
- Πάνω από 70% των προμηθειών (άνω του 13% του τουριστικού εισοδήματος) διαφεύγει σε εισαγωγές, σύμφωνα με στοιχεία του ΚΕΠΕ, τροφοδοτώντας το εμπορικό έλλειμμα στα τρόφιμα.
- Από 300.000 άμεσα έως 630.000 θέσεις εργασίας στον ευρύτερο κλάδο ξενοδοχείων και εστίασης - εμπορίου στην περίοδο αιχμής, δηλαδή 10 έως 20% του εργατικού δυναμικού αλλά μαζί με την έμμεση απασχόληση εκτιμάται ως και 1 στους 3 εργαζομένους στον ιδιωτικό τομέα (950.000 εργαζόμενοι κατά ΣΕΤΕ).
- Περίπου 10.000 ξενοδοχεία το 2019 και 800.000 κλίνες, με τα 3/4 αυτών σε 5 τουριστικές περιοχές: Νότιο Αιγαίο, Κρήτη, Ιόνια, Κεντρική Ελλάδα.
- Η ανάπτυξη μετά το 2000 επικεντρώθηκε στα ξενοδοχεία 5 αστέρων, έμεινε στάσιμη στα τεσσάρων και μειώθηκε στα χαμηλότερα. Τα τελευταία χρόνια αυξήθηκε η βραχυχρόνια μίσθωση δωματίων (Airbnb), με περίπου 1 δις € κύκλο εργασιών (τζίρο), με βάση τα καταγεγραμμένα στοιχεία της ΑΑΔΕ και 94.000 ακίνητα το 2019, πριν την πανδημία.
- Ενώ αυξήθηκαν οι αφίξεις τα τελευταία χρόνια, από τα 15 περίπου εκ. ετησίως κατά τα έτη 2005-2012 σε 33 εκ. το 2019, παρατηρείται μείωση του κύκλου εργασιών (τζίρου) ανά τουρίστα, από τα 746 € το 2005 σε 564 € το 2019.

- Ο μεγαλύτερος αριθμός τουριστών προέρχεται από την ΕΕ, κυρίως από τη Γερμανία και την Αγγλία, ενώ έπονται η Ιταλία και η Γαλλία (οι 4 αυτοί αποτελούν το 34%).
- Τη μεγαλύτερη δαπάνη ανά τουρίστα εμφανίζουν οι Αυστραλοί (1.095 €), οι Αμερικανοί (1.008 €) και Καναδοί (1.068 €).

Ενδεικτικά Γενικά Μέτρα:

- Διαφοροποίηση εσόδων και επιμήκυνση της τουριστικής χρονικής περιόδου (σεζόν), με την ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού.

Εναλλακτικές μορφές τουρισμού

- Δημιουργία μαρίνων σ' όλα τα λιμάνια, έμφαση σε προσκυνηματικό, ιαματικό/ευεξίας και ιατρικό τουρισμό, που αντέχουν στην πανδημία.
- Αναβάθμιση μονάδων, έλεγχος προδιαγραφών λειτουργίας, εκπαίδευση προσωπικού και τήρηση προδιαγραφών ποιότητας.
- Συνεργασία του Δημοσίου με ιδιώτες για την ίδρυση τουριστικών πρακτορείων στο εξωτερικό, εξειδικευμένων για την Ελλάδα.
- Προώθηση της ελληνικής ταυτότητας (branding, ελληνικό πρωινό). Σύνδεση της κατανάλωσης ελληνικών προμηθειών (τρόφιμα) με φοροαπαλλαγές.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ «ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΥΣΗΣ» ΓΙΑ ΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ

Σημείωση: οι ακόλουθες προτάσεις μας είναι υπό την προϋπόθεση ότι η υφήλιος θα επανέλθει σταδιακά σε μια προ κορονοϊού λειτουργία - σταδιακά και η διεθνής τουριστική αγορά. Στο μεσοδιάστημα πολλά θα εξαρτηθούν από τις υγειονομικές πρακτικές που θα επιβληθούν διεθνώς και τις οικονομικές αντοχές - θέματα εκτός του ελέγχου της Ελλάδας.

Από εκεί και πέρα οι γενικές κατευθύνσεις του προγράμματος μας παραμένουν, αλλά τα ποσοτικά δεδομένα θα επηρεάζονται από το υγειονομικό πλαίσιο της, δηλαδή από τις απαγορεύσεις ταξιδιών, από προαπαιτούμενα εισόδου (π.χ. υποχρεωτικός περιορισμός - καραντίνα, τεστ, εμβολιασμός) κ.ά.

Πιστεύουμε ότι αυτά θα πρέπει να εκτιμώνται σε ένα ευρύτερο πλαίσιο, των δεδομένων στην οικονομία και στην κοινωνία και των αντοχών του συστήματος υγείας, τόσο σε επίπεδο Επικράτειας όσο και τοπικά, με σκοπό την προστασία τόσο του τουρισμού όσο και των υπόλοιπων τομέων της οικονομίας και κοινωνίας από τα καθολικά κλεισίματα (lockdown) και τις ανθρώπινες απώλειες.

Η τουριστική βιομηχανία είναι ποικιλόμορφη, ενώ επηρεάζει και αφορά τόσο τον ιδιωτικό όσο και τον δημόσιο βίο. Αποτελεί σημαντική πηγή δημιουργίας εσόδων, απασχόλησης, ανάπτυξης του ιδιωτικού τομέα και βελτίωσης των υποδομών της χώρας.

Αυτό συμβαίνει, επειδή ο τουρισμός είναι μια οριζόντια δραστηριότητα που μπορεί να επιδρά με πολλούς κλάδους της Οικονομίας (π.χ. εστίαση, διαμονή, διασκέδαση κλπ.), ενώ αφορά πολλές διαφορετικές περιοχές του κοινωνικού και παραγωγικού ιστού της χώρας μας. Ως εκ τούτου, συμβάλλει σημαντικά στο ΑΕΠ και βοηθά στη διασπορά του εθνικού εισοδήματος σε διάφορες Περιφέρειες της Ελλάδος.

Ο τουρισμός αποτελούσε βασική πηγή εσόδων της ελληνικής οικονομίας πριν από την πανδημία του κορονοϊού. Οι εισροές από τις τουριστικές υπηρεσίες αντισταθμίζουν εν μέρει το τεράστιο εμπορικό έλλειμμα αγαθών. Για παράδειγμα, όταν με στοιχεία του 2017 τα τουριστικά έσοδα ήταν 14,63 δις € και το έλλειμμα του εμπορικού μας

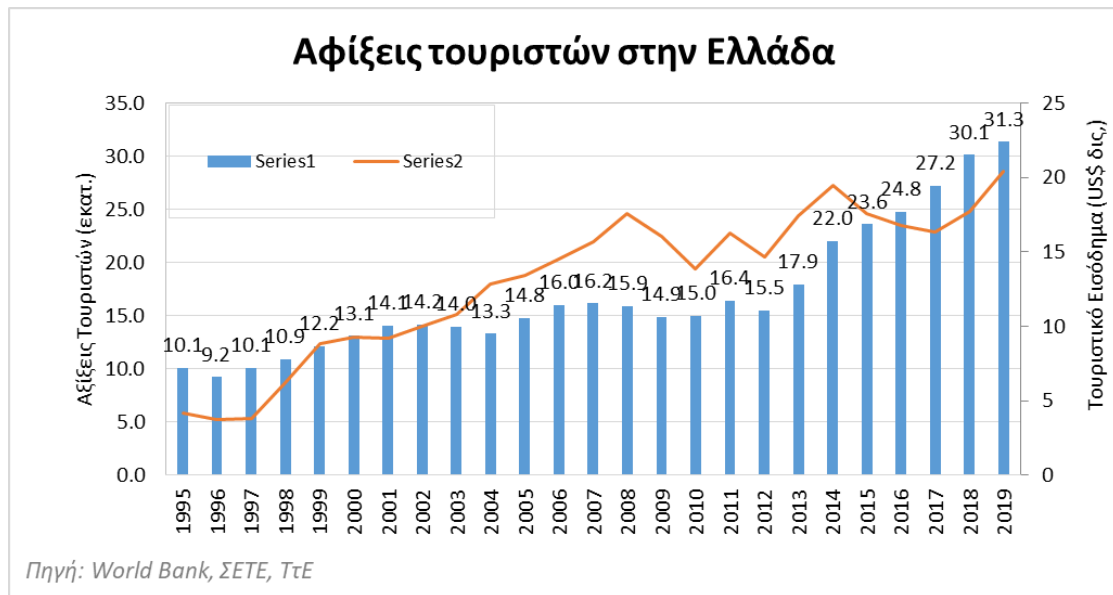
ισοζυγίου αγαθών 21,4 δις €, σύμφωνα με την ΕΛΣΤΑΤ, τότε ο τουρισμός κάλυψε το 68% περίπου του εμπορικού ελλείμματος.

Η άνοδος του τουρισμού έλαβε χώρα σταδιακά, παράλληλα με την αποβιομηχανοποίηση της μεταπολίτευσης, ενώ αυξήθηκε στα μνημονιακά χρόνια, καθώς η πολιτική της Τρόικα προωθούσε την επικέντρωση σε αυτόν τον τομέα στην Ελλάδα, όπως και στην Πορτογαλία. Το συγκεκριμένο γεγονός όμως οδήγησε στην υπερβολική εξάρτηση της χώρας, σε αυτό που αποκαλούμε «μονοκαλλιέργεια» του τουρισμού.

Πιστεύουμε στη σημασία του τουρισμού ως μέρους της οικονομικής δραστηριότητας της χώρας, αλλά ο στόχος μας είναι να αναδειχθεί σε έναν τομέα υψηλής προστιθέμενης αξίας με μεγαλύτερη διάρκεια, που θα εκμεταλλεύεται τα πλεονεκτήματα της Ελλάδας και δε θα ανταγωνίζεται με χώρες χαμηλού κόστους μαζικού τουρισμού. Επίσης, πιστεύουμε στη σύνδεσή του με τους υπόλοιπους τομείς της οικονομίας, με τον πρωτογενή τομέα και τη μεταποίηση, έτσι ώστε να έχει πολλαπλασιαστικό αποτέλεσμα και να παρέχονται πολυδιάστατες ευκαιρίες απασχόλησης στον πληθυσμό.

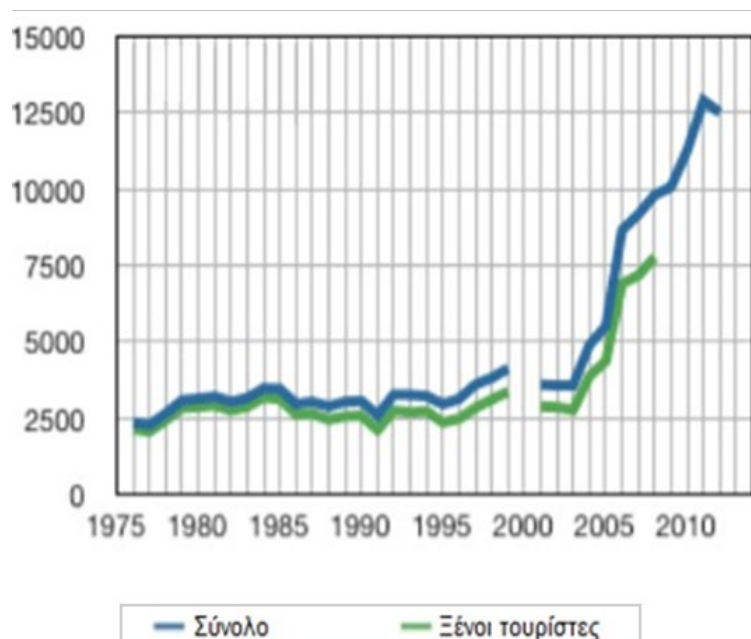
Η χώρα μας αποτελεί μια από τις κορυφαίες 20 χώρες παγκοσμίως, όσον αφορά τις τουριστικές αφίξεις, με δεδομένα πριν την πανδημία. Το σύνολο των τουριστικών εσόδων παγκοσμίως ήταν 1,7 τρις \$ το 2018, ενώ αναμένεται να χάσει περί το 50% ή 730 δις \$ το 2020, λόγω της πανδημίας, επανερχόμενος σε επίπεδα προ του κορονοϊού μετά το 2023, με τα σημερινά δεδομένα. Με βάση την Παγκόσμια Τράπεζα, ο τουριστικός κύκλος εργασιών (τζίρος) της Ισπανίας ήταν 60,6 δις \$ το 2016, της Γερμανίας 52,1 δις \$, της Γαλλίας 50,88 δις \$, της Ιταλίας 40,37 δις \$, της Πορτογαλίας 17,2 δις \$, της Τουρκίας 26,7 δις \$ και της Ελλάδας 16,53 δις \$.

Τα τουριστικά έσοδα της χώρας μας ανήλθαν στο υψηλότερο επίπεδο τους το 2019, στα 18,2 δις €, με 31 εκατομμύρια αφίξεις.

Η αύξηση των εσόδων μεταξύ 2000-2009 αποδίδεται στην ισχυρή ανάπτυξη του τομέα των ξενοδοχείων 5 αστέρων, αφού μόνο αυτός αναπτύχθηκε με τους άλλους τομείς είτε να είναι στατικοί (4 αστέρια) είτε να μειώνονται (1 έως 3 αστέρια). Τα ξενοδοχεία των πέντε αστέρων έχουν μακράν τη μεγαλύτερη παραγωγικότητα και κερδοφορία ανά εργαζόμενο. Ως εκ τούτου, η μετατόπιση του κέντρου βάρους του ελληνικού τουρισμού σε αυτήν την κατηγορία οδήγησε στην αύξηση των εσόδων, παρά το ότι ο αριθμός των τουριστών δεν παρουσίασε μία ανάλογη άνοδο.

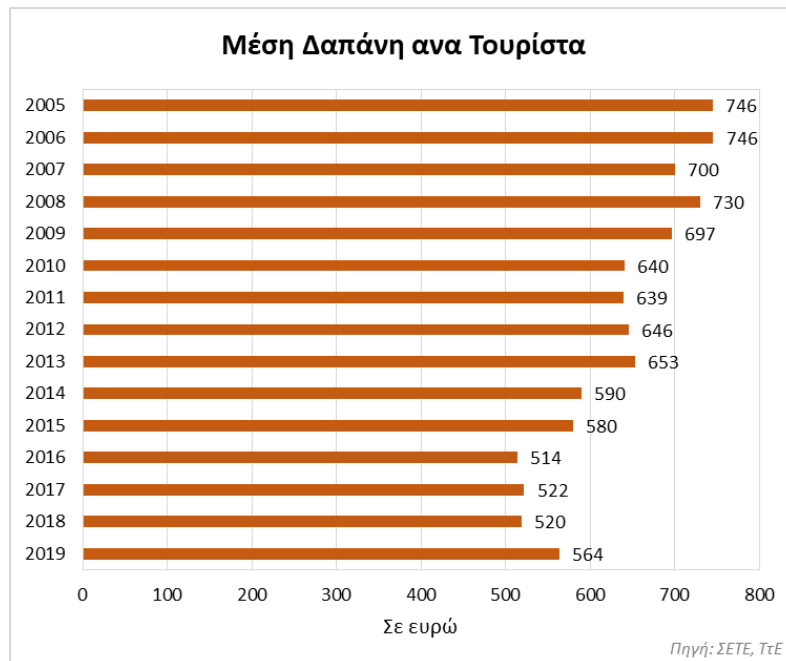
Εξέλιξη στον αριθμό διανυκτερεύσεων σε ξενοδοχεία 5 αστέρων

Η πτώση του κύκλου εργασιών (τζίρου) ανά άτομο που σημειώθηκε μετά το 2010 οφείλεται, κυρίως στην εσωτερική υποτίμηση, ύψους περί το 30%.

Τουριστική Δαπάνη

Παρά την αύξηση τώρα των αφίξεων, η διάρκεια διαμονής και η μέση δαπάνη ανά τουρίστα σταδιακά μειωνόταν, με μια μικρή αύξηση το 2019. Το έτος αυτό χρεοκόπησε η Thomas Cook αφήνοντας ένα κενό στην αγορά και απλήρωτους λογαριασμούς, γεγονός που χαρακτηρίζει τους κινδύνους εξάρτησης από μεγάλους πράκτορες. Το 2020 η ΤΥΙ πίεσε για άνοιγμα του τουρισμού χωρίς τεστ, ενώ καθυστέρησε την εξόφληση των υποχρεώσεων της κατά ένα εξάμηνο.

Η μέση τουριστική δαπάνη το 2019 ανήλθε σε 564 € το 2019, από 746 € το 2005. Την ίδια στιγμή, η Τουρκία δηλώνει μέση δαπάνη 666 \$ το 2019 με 34,6 δις \$ έσοδα συνολικά και 45 εκατ. ξένους τουρίστες, από τους οποίους 7 εκατ. ήταν Ρώσοι και 5 εκατ. ήταν Γερμανοί.

Επομένως, κάτι δεν κάνουμε καλά, ενώ η «κόπωση» στον τουρισμό φάνηκε πριν από την πανδημία. Πρέπει να κάνουμε πολύ περισσότερα και δε γίνεται απλά να συρόμαστε πίσω από τις πολιτικές των πρακτόρων.

Το άλλο πρόβλημα είναι το ότι μεγάλο μέρος των προμηθειών που καταναλώνει ο τουρισμός διαφεύγει σε εισαγωγές, ένα ποσοστό που εκτιμάται ως και 80%. Για παράδειγμα, με βάση στοιχεία του ΚΕΠΕ για το 2017, από 14,2 δις € τουριστικά έσοδα διέφυγαν σε εισαγωγές εφοδίων τα 1,9 δις €, δηλαδή περίπου το 13%. Λαμβάνοντας υπόψη ότι περίπου το 20% των εσόδων του τουρισμού προέρχεται από την εστίαση, φαίνεται πόσο σημαντικό μέρος τους προέρχεται από τις εισαγωγές (άνω του 70%).

Είναι πραγματικά απαράδεκτο ότι ακόμα και το παραδοσιακό ελληνικό πρωινό περιλαμβάνει εισαγόμενο γάλα, τσάι και βουτυράκια, ενώ ο γύρος παρασκευάζεται με εισαγόμενο χοιρινό, αφού έχουμε μεγάλο έλλειμμα. Για να μην αναφερθούμε στα πακέτα «όλα συμπεριλαμβάνονται», «διακοπές με βραχιολάκι» (all inclusive), που μειώνουν τη διασπορά των εσόδων στη γενικότερη οικονομία.

% Κατανομή Τουριστικών Εσόδων	
Καταλύματα	45,3
Εστίαση	18,0
Θαλάσσιες Μεταφορές	9,0
Οδικές Μεταφορές	7,1
Εναέριες Μεταφορές	5,4
Εμπόριο	4,9
Ψυχαγωγία	3,8
Ταξιδιωτικά Γραφεία	3,7
Ενοικίαση Αυτ/των	1,8
Συνέδρια	1,0
Σταθμισμένος Μέσος Όρος	

Πηγή: ΚΕΠΕ, IOBE - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Όλα αυτά οδηγούν σε μειωμένο «αποτύπωμα» του τουρισμού στην οικονομία, σε σχέση με το μέγεθός του. Σε πολλές μελέτες, όπως του IOBE και του ΣΕΤΕ, αναφέρονταν επί σειρά ετών ότι ο πολλαπλασιαστής του τουρισμού ήταν πάνω από το 2,5. Με βάση τον συγκεκριμένο πολλαπλασιαστή, η συμμετοχή του τουρισμού στο ΑΕΠ υπολογιζόταν στο 20%, δηλαδή περί τα 40 δις €.

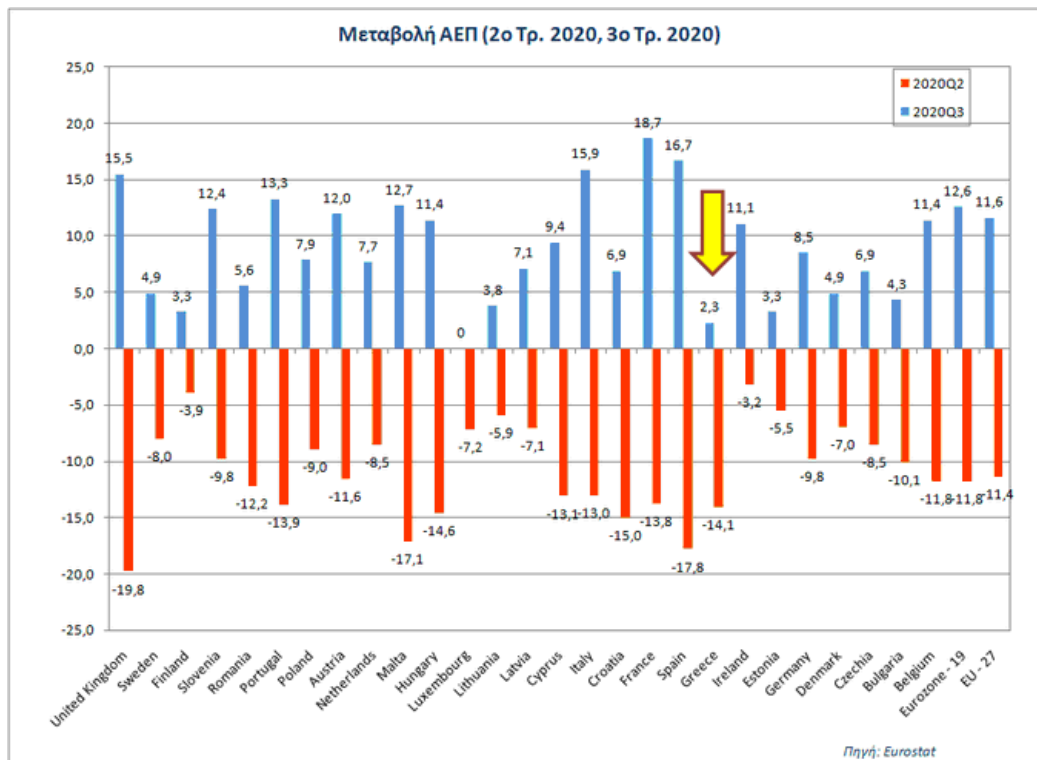
Εν τούτοις, η υπόθεση διαψεύστηκε το 2020 με την πανδημία, στο οποίο είχαμε μόνο περί τα 4 δις € τουριστικά έσοδα (στο δεκάμηνο). Μία απώλεια δηλαδή της τάξης των 14 δις € περίπου, συγκριτικά με το 2019, σημειώνοντας πως το 90% των τουριστικών εσόδων πραγματοποιούνται κατά τους πρώτους εννιά μήνες με το 60% δε μόνο στο τρίτο τρίμηνο). Τόση ήταν όμως και η μείωση του ΑΕΠ στο εννεάμηνο, ενώ είχε προηγηθεί το καθολικό κλείσιμο (lockdown) της άνοιξης, δηλαδή όχι μεγαλύτερη από την απώλεια του τουρισμού.

ΑΕΠ (μη εποχικά διορθωμένα στοιχεία, τρέχουσες τιμές)

Σε € δις	Α' Τρίμηνο	Β' Τρίμηνο	Γ' Τρίμηνο	Σύνολο
2020	40.6	38.0	44.5	123.1
2019	41.6	46.1	50.1	137.7

Πηγή ΕΛΣΤΑΤ

Από την άλλη πλευρά, το πρόβλημα της υπερεξάρτησης φαίνεται από τα συγκριτικά αποτελέσματα μεταβολής του ΑΕΠ κατά το Γ' Τρίμηνο, στο οποίο η χώρα μας είχε τη μεγαλύτερη μείωση ΑΕΠ σε ολόκληρη την ΕΕ, ακόμη και σε σύγκριση με τουριστικές χώρες, όπως η Ισπανία και η Πορτογαλία αλλά επίσης η Γαλλία και η Ιταλία. Βέβαια, κάποιες χώρες, όπως η Γαλλία και η Ιταλία, δρομολόγησαν πολύ σωστά μία σημαντική ενίσχυση του εσωτερικού τους τουρισμού, όπως επίσης η Πολωνία, αν και έχει χαμηλότερη συμμετοχή του τουρισμού στο ΑΕΠ.

Ανάλογα αποκαλυπτικά είναι τα αποτελέσματα στο εμπορικό ισοζύγιο αγροδιατροφικών προϊόντων, στο οποίο για πρώτη φορά, μετά από χρόνια, εμφανίστηκε πλεόνασμα στο δεκάμηνο του 2020, ύψους 190 εκ. €, από έλλειμμα 975 εκ. € το 2019. Το εμπορικό έλλειμμα με τις χώρες της ΕΕ σε αγροδιατροφικά περιορίστηκε στα 234 εκ. €, από 1,06 δις € το 2019, γεγονός που σε μεγάλο βαθμό οφείλεται στην πτώση του τουρισμού.

Απασχόληση στον τουριστικό κλάδο

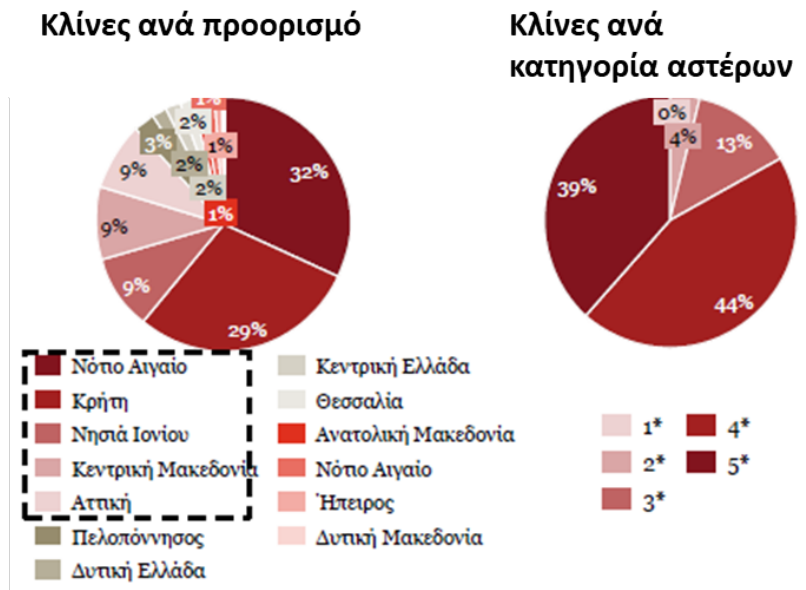
Ο τουρισμός είναι μία μεγάλη πηγή απασχόλησης, ειδικά σε συνθήκες ανεργίας. Εν προκειμένω, η απασχόληση στον τουρισμό αυξήθηκε σημαντικά ως ποσοστό της συνολικής απασχόλησης τα έτη 2015-2019, κατά τα οποία, με βάση στοιχεία του ΣΕΤΕ, ανήλθε σε 23,1%-25,9% επί της συνολικής απασχόλησης, ενώ ιστορικά κυμαινόταν στο 18% περίπου. Το 2019 ανήλθε στο 21,7% επί του συνόλου, με 946.000 θέσεις εργασίας, κάτι που αντιστοιχεί σε περίπου 1 στους 3 εργαζομένους στον ιδιωτικό τομέα, όπως έχει αναφέρει η ΓΣΕΕ. Πρόκειται λοιπόν για έναν τομέα που απασχολεί περισσότερο προσωπικό από το Δημόσιο.

Εντούτοις, ο αριθμός πρέπει να είναι αρκετά χαμηλότερος ως άμεση απασχόληση, ενώ, με τα μέτρα της πανδημίας, το νούμερο που αναφερόταν ήταν 300.000, όσον αφορά τα επιδοματικά μέτρα. Επομένως, σε περιπτώσεις εκτάκτων αναγκών (για παράδειγμα πτώχευση της Thomas Cook, πανδημία, συνοριακή ένταση ή τρομοκρατία) ο τουρισμός αποτελεί τρομερό κίνδυνο για την οικονομία, λόγω της μεγάλης στήριξης που απαιτεί.

Εκτιμάται ότι υπήρχαν 9.783 ξενοδοχεία το 2017 (10.121 το 2019) και περισσότερα από 38.000 τουριστικά καταλύματα στην Ελλάδα, με συνολικά 806.000 κλίνες. Το μεγαλύτερο μέρος αυτών, το 77%, συγκεντρώνεται στο Νότιο Αιγαίο, στην Κρήτη, στα Ιόνια, στην Κεντρική Μακεδονία και στην Αττική, που είναι και οι πιο τουριστικές περιοχές (Πηγή: *Ελληνικός Τουρισμός – Η επόμενη μέρα*, PWC, Νοέμβριος 2018).

Πηγή: Ελληνικός Τουρισμός – Η επόμενη μέρα, PWC, Νοέμβριος 2018

Σε αυτά θα μπορούσε να προστεθεί η βραχυχρόνια μίσθωση, που έχει αυξηθεί τα τελευταία πέντε χρόνια κυρίως, ενώ ο κύκλος εργασιών της (τζίρος) εκτιμάται, σύμφωνα με τα καταγεγραμμένα στοιχεία της ΑΑΔΕ, στο 1,15 δις € (Ιούνιος 2018 - Μάιος 2019) και στα 94.592 ακίνητα (Δεκ. 2019). Παρά το ότι δημιουργεί έσοδα για την κτηματαγορά και για τους μικροϊδιοκτήτες, η βραχυχρόνια μίσθωση αυξάνει τα ενοίκια και επιβαρύνει τις αστικές υποδομές.

Σημαντικός αριθμός των ξενοδοχείων παρουσιάζει οικονομικά προβλήματα, κάτι που αναμένεται να ενταθεί, λόγω του κορονοϊού και των προβλημάτων από την πτώχευση της Thomas Cook. Με στοιχεία του 2019, τα κόκκινα δάνεια σε ξενοδοχεία εκτιμούνταν στα 3,6 δις €. Αναφέρεται ότι υπάρχουν τουλάχιστον 400 υπερχρεωμένα ξενοδοχεία, ενώ μεταξύ των ετών 2017 και 2018 σημειώθηκαν 18 μεγάλες πωλήσεις ξενοδοχείων, με 13.319 κλίνες, κυρίως από εκποιήσεις τραπεζών, αποφέροντας περί τα 310 εκ. ευρώ, σύμφωνα με μελέτη της PwC. Επομένως, υπάρχουν προβλήματα που επιβαρύνουν το πιστωτικό σύστημα. Από την άλλη πλευρά, δημιουργούνται συνθήκες για να «αλλάξει χέρια» ο ελληνικός τουρισμός, εάν οι μονάδες αυτές εξαγοραστούν από μεγάλες αλυσίδες και τουριστικούς πράκτορες, όπως ήδη συμβαίνει, οι οποίοι θα καθορίζουν την τουριστική πολιτική με βάση τις προτεραιότητές τους.

Κρουαζιέρα

Όσον αφορά τα τουριστικά έσοδα από την κρουαζιέρα, το 2019, όταν καταγράφηκαν 2,95 εκ. αφίξεις, ήταν 457 εκ. €, με κάποια πτώση σε σχέση με το 2016, όταν είχαμε 5 εκατομμύρια αφίξεις. Υπολογίζεται ότι

το 90% των τουριστών είναι διερχόμενοι επισκέπτες, οι οποίοι κατά μέσο όρο πραγματοποίησαν 1,5 στάσεις σε ελληνικά λιμάνια. Συνεπώς, το μέσο έσοδο ανά τουρίστα κρουαζιέρας είναι περίπου 154 €, δηλαδή πολύ χαμηλότερο της μέσης δαπάνης του γενικού τουρισμού. (Πηγή: *Η συμβολή του Τουρισμού στην Ελληνική Οικονομία, 2019*).

Τουρισμός Κρουαζιέρας				
	Αφίξεις		Έσοδα (€)	
	2018	2019	2018	2019
Α' Τρίμηνο	44.233	32.977	6.555.092	6.391.295
Β' Τρίμηνο	1.035.584	720.814	144.593.000	162.685.160
Γ' Τρίμηνο	1.285.100	1.086.691	192.704.404	195.611.458
Δ' Τρίμηνο	584.459	815.700	88.785.158	92.730.587
Σύνολο	2.949.376	2.656.182	432.637.654	457.418.500
Μεταβολή 2018-2019		-9,9%		5,7%

Πηγή: Τε-Επεξεργασία INSETE Intelligence
Τα στοιχεία εσόδων για το 2019 υπόκεινται σε αλλαγή.

Σύμφωνα με κάποια άλλα στοιχεία, οι τουρίστες εκτιμάται ότι ξοδεύουν 67,2 € σε κάθε έξοδο, από τα οποία τα 44,3 ευρώ για αγορές σε εμπορικά καταστήματα και τα 15,5 ευρώ για εστιατόρια, καφέ και χώρους διασκέδασης (bar). Οι υπόλοιποι τουρίστες δαπανούν ημερησίως κατά μέσο όρο 64,1 ευρώ, από τα οποία 30,1 ευρώ, δηλαδή πάνω από το 50%, αφορούν δαπάνες για εστιατόρια, καφέ και χώρους διασκέδασης (bar), ενώ για αγορές σε καταστήματα δαπανώνται τα 29,8 ευρώ.

Με στοιχεία του 2017, το κυριότερο λιμάνι από πλευράς εισπράξεων κρουαζιέρας είναι ο Πειραιάς, με συμμετοχή 46,2% επί του συνόλου. Ακολουθούν της Κέρκυρας και της Μυκόνου, με 14,7% και 8,8% των εισπράξεων αντίστοιχα και ακολουθούν Σαντορίνη, Ρόδος, Κεφαλονιά, Ιθάκη και Πάτμος. Οι επτά σημαντικότεροι λιμένες αφίξεως κρουαζιερόπλοιων καλύπτουν το 92,0% των συνολικών εισπράξεων από κρουαζιέρες και το 88,3% των συνολικών επισκέψεων επιβατών.

Ως εκ τούτου, η κρουαζιέρα δεν έχει σημαντικά έσοδα, εκτός απ' αυτά για κάποια καταστήματα, ειδικά στον βαθμό που τα προϊόντα που αγοράζουν είναι εισαγόμενα. Σίγουρα, θα πρέπει να αυξηθούν αυτά τα έσοδα. Γενικά πάντως η κρουαζιέρα επιβαρύνει τις τοπικές κοινότητες και τις υποδομές σε κάθε αποβίβαση αλλά και το περιβάλλον (π.χ. εκπομπές ρύπων των κρουαζιερόπλοιων), ενώ είναι η αιτία που κάποιες **ευρωπαϊκές πόλεις**, όπως η Βενετία και η Βαρκελώνη, έχουν θέσει περιορισμούς στις προσεγγίσεις κρουαζιερόπλοιων.

Εσωτερικός Τουρισμός

Δεν πρέπει να παραμελείται ο εσωτερικός τουρισμός, ο οποίος, αν και μικρότερου μεγέθους, είναι πιο αποδοτικός από τον μαζικό, ενώ δεν απαιτεί έξοδα προώθησης. Οι Έλληνες γνωρίζουν τη χώρα τους, ενώ, εάν δεν έχουν την οικονομική ευχέρεια, είναι ευκαιρία να υποστηριχθούν με προγράμματα κοινωνικού τουρισμού. Η δαπάνη του εσωτερικού τουρισμού έχει μειωθεί στο μισό στα χρόνια των μνημονίων.

Σύμφωνα με στοιχεία του ΣΕΤΕ, η εγχώρια τουριστική δαπάνη, δηλαδή τα ταξίδια από ημεδαπούς με τουλάχιστον μία διανυκτέρευση, απέφερε 1,4 δις € το 2017, όταν πριν από τη μνημονιακή λαίλαπα το 2008 ήταν στα 3,8 δις €. Μειώθηκε λοιπόν κατά 64%. Πριν από δυο δεκαετίες οι Έλληνες πήγαιναν διακοπές, όσοι μπορούσαν, τουλάχιστον για 2-3 εβδομάδες, σταδιακά μειώθηκε ο χρόνος διακοπών σε 10 ημέρες και πλέον είναι 5 ημέρες ή μόνο τα Σαββατοκύριακα.

Εγχώριος Τουρισμός					
Ταξίδια με 1 τουλάχιστον Διανυκτέρευση					
	2014	2015	2016	2017	Δ
Ταξίδια	5.340.163	4.841.525	4.590.484	5.296.499	15,4%
Δαπάνη (€)	1.352.466.146	1.264.125.934	1.286.735.621	1.398.365.311	8,7%
ΜΚΔ (€)/ταξίδι	253	261	280	264	-5,8%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, ΤεΕ-Επεξεργασία INSETE Intelligence

Πηγή: Η συμβολή του τουρισμού στην Ελληνική Οικονομία, ΙΝΣΕΤΕ, 2018

Το 2020 εξαγγέλθηκαν περί τα 100 εκ. € για το πρόγραμμα επιδότησης, μέσω του κοινωνικού τουρισμού (ΟΑΕΔ), ένα ποσόν που ήταν αυξημένο, λόγω της πανδημίας. Υπολογίζουμε ότι καλύπτει περί τους 250.000 δικαιούχους ή το 2% του πληθυσμού, όταν το αντίστοιχο πρόγραμμα με διατακτικές ταξιδιού (voucher) της Πολωνίας καλύπτει ως και το 18%.

Συμπερασματικά, ο τουρισμός αποτελεί σημαντική πηγή εσόδων και ως εκ τούτου χρήζει ιδιαίτερης προσοχής. Απαιτείται εθνικός σχεδιασμός, ο οποίος να περιλαμβάνει στοχευμένες δράσεις, έτσι ώστε η Ελλάδα να καταστεί ελκυστικό και ολοκληρωμένο τουριστικό προϊόν, που θα είναι ικανό να προσελκύσει επενδύσεις αιχμής.

Ο σχεδιασμός κατάλληλων, αποδοτικών και αποτελεσματικών δράσεων για τον τουρισμό, πρέπει να στηρίζεται στο προφίλ των τουριστών που επισκέπτονται την Ελλάδα, καθώς επίσης και στην προσπάθεια

αξιοποίησης του ελληνικού πολιτισμού (κουλτούρας) και των παραδόσεων. Μόνο έτσι θα είναι εφικτή η κάλυψη των αναγκών των σκεπτόμενων και απαιτητικών τουριστών, η εκπλήρωση των σκοπών της επίσκεψης, η ταυτόχρονη προστασία, καθώς επίσης η προώθηση της εγχώριας οικονομίας και της κοινωνίας.

Η φυσιογνωμία: (προφίλ) των τουριστών

Σύμφωνα με στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδας για το 2017, ο μεγαλύτερος όγκος των επισκέψεων, σε ποσοστό 83,9% του συνόλου, πραγματοποιήθηκε σε πέντε περιφέρειες, ως εξής: Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας (7.262 χιλ.), Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου (5.841 χιλ.), Περιφέρεια Αττικής (5.137 χιλ.), Περιφέρεια Κρήτης (4.806 χιλ.) και Περιφέρεια Ιονίων Νήσων (2.966 χιλ.). Στο σύνολο των υπόλοιπων Περιφερειών (Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, Πελοποννήσου, Ηπείρου, Θεσσαλίας, Δυτικής Ελλάδας, Στερεάς Ελλάδας, Βορείου Αιγαίου και Δυτικής Μακεδονίας) πραγματοποιήθηκαν 5.008 χιλ. επισκέψεις.

Σημειώνεται ότι το σύνολο των επισκέψεων των 31 εκ. τουριστών στις 13 Περιφέρειες είναι μεγαλύτερο των αφίξεων (27,2 εκ.), λόγω του ότι κάποιοι επισκέπτονται περισσότερες της μίας Περιφέρειες, αν και όχι σε μεγάλο βαθμό, όπως φαίνεται. Όσον αφορά την εθνικότητα των εισερχομένων τουριστών, σχεδόν οι μισοί είναι Γερμανοί και Άγγλοι, ενώ ακολουθούν οι υπόλοιπες χώρες που φαίνονται στον πίνακα.

Σύμφωνα με παλαιότερα στοιχεία του ΣΕΤΕ, το 81% των εισερχόμενων τουριστών επισκέπτεται την Ελλάδα για τον ήλιο, τη θάλασσα, τον πολιτισμό και τη θρησκεία. Επιπλέον, το 75% των Άγγλων και των Βέλγων επισκέπτονται την Ελλάδα για γαστρονομικούς σκοπούς, δηλαδή για να δοκιμάσουν την ελληνική κουζίνα, ενώ το 66% των Ρώσων ενδιαφέρεται επιπροσθέτως για το φυσικό κάλλος και για τα αξιοθέατα, με το 71% να ενδιαφέρεται για τον θρησκευτικό Προσκυνηματικό τουρισμό (Μετέωρα, Πάτμο, Άγιο Όρος).

Αφίξεις μη κατοίκων από το εξωτερικό ανά χώρα προέλευσης (σε χιλ.)										
Χώρες προέλευσης	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Χώρες Ευρωζώνης	6,147	6,622	5,903	6,379	7,457	8,189	8,935	9,863	11,436	11,071
Αυστρία	338	310	236	236	285	327	359	396	521	583
Βέλγιο	340	433	327	345	409	483	467	527	587	588
Γαλλία	868	1,149	977	1,152	1,463	1,522	1,314	1,420	1,524	1,542
Γερμανία	2,039	2,240	2,109	2,268	2,459	2,810	3,139	3,706	4,381	4,026
Ισπανία	155	155	156	92	136	94	203	164	226	283
Ιταλία	844	938	848	964	1,118	1,355	1,387	1,441	1,667	1,553
Κύπρος	575	440	425	399	448	470	652	632	698	801
Ολλανδία	528	561	478	581	657	639	771	947	1,015	818
Λουπές	460	395	347	342	480	489	644	631	818	878
Χώρες ΕΕ εκτός Ευρωζώνης	4,065	4,105	3,900	4,148	5,793	6,785	8,282	8,720	9,961	10,982
Δανία	241	245	205	202	240	238	242	279	385	308
Ηνωμένο Βασίλειο	1,802	1,758	1,921	1,846	2,090	2,397	2,895	3,002	2,943	3,499
Ρουμανία	258	224	230	279	543	540	1,026	1,149	1,389	1,378
Σουηδία	281	334	320	369	338	352	413	493	509	412
Τσεχία	295	309	289	287	348	437	280	339	368	402
Λουπές	1,188	1,235	935	1,164	2,234	2,822	3,426	3,457	4,368	4,982
Λουπές Χώρες	4,795	5,701	5,714	7,392	8,784	8,625	7,583	8,611	8,725	9,295
Αλβανία	242	411	469	505	488	491	722	829	987	944
Αυστραλία	108	116	118	129	183	183	169	324	322	339
Ελβετία	274	361	300	347	377	391	438	449	521	540
ΗΠΑ	498	485	374	467	592	750	779	865	1,097	1,179
Καναδάς	113	142	103	187	146	182	153	198	346	321
Ρωσία	451	739	875	1,353	1,250	513	595	589	520	583
Λουπές	3,107	3,446	3,476	4,406	5,748	6,114	4,726	5,358	4,932	5,389
Σύνολο αφίξεων**	15,007	16,427	15,518	17,920	22,033	23,599	24,799	27,194	30,123	31,348

Πηγή: Έρευνα Συνόρων της Τράπεζας της Ελλάδας

*Τα στοιχεία για την Κρουαζιέρα δεν περιλαμβάνονται

Από το σύνολο των 31 εκ. τουριστών του 2019, τα 4 εκ. ήταν Γερμανοί, τα 3,5 εκ. Βρετανοί, το 1,5 εκ. Γάλλοι, το 1,1 Αμερικανοί, ενώ από τη Ρωσία ήλθαν μόνο περί τους 580.000, σε σχέση με 1,3 εκατομμύρια το 2013-2014. Η αιτία είναι το ότι επηρεάστηκαν από την υποτίμηση του ρουβλίου, επίσης από την εξομάλυνση των σχέσεων με την Τουρκία, που απορροφά έναν μεγάλο αριθμό Ρώσων τουριστών. Σίγουρα, υπάρχουν μεγαλύτερες δυνατότητες σε ένα πιο εξομαλυμένο επίπεδο σχέσεων, αν και οι κυρώσεις δεν επηρεάζουν σημαντικά τον τουρισμό.

Η πλειοψηφία των τουριστών μένει στη χώρα μας για περίπου μία εβδομάδα. Εξαιρεση αποτελούν οι Γερμανοί, οι Άγγλοι και οι Ρώσοι, των οποίων η μέση διαμονή κυμαίνεται από 10 έως 12 μέρες.

Όσον αφορά την οικονομική κατάσταση (προφίλ), το 80% των τουριστών ανήκει στη μεσαία και ανώτερη εισοδηματική τάξη. Οι δαπάνες ανά χώρα προέλευσης είναι φυσικά ανάλογες του αριθμού των επισκεπτών, οπότε προηγείται η Γερμανία και ακολουθεί η Μ. Βρετανία.

Μέση τουριστική δαπάνη ανά χώρα προέλευσης (σε €)										
Χώρες προέλευσης	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Χώρες Ευρωζώνης	741	751	735	762	731	734	625	638	621	698
Αυστρία	817	823	823	898	861	919	700	648.8	698	791.7
Βέλγιο	728	731	795	822	762	773	680	648.4	681	771.3
Γαλλία	738	731	782	786	772	785	677	700.0	626	706.8
Γερμανία	796	820	784	838	811	799	678	688.8	676	734.8
Ισπανία	645	872	714	756	570	710	636	535.1	545	717.8
Ιταλία	642	668	640	623	630	614	521	522.7	563	649.4
Κύπρος	841	751	653	618	570	530	476	528.3	517	580.8
Ολλανδία	653	687	658	706	661	687	624	675.7	606	652.7
Λουπές Χώρες	643	629	637	681	622	632	547	533.0	471	635.7
Χώρες ΕΕ εκτός Ευρωζώνης	530	518	571	559	482	500	425	410	392	415
Δανία	572	588	637	575	610	598	549	525.3	554.3	619.9
Ηνωμένο Βασίλειο	690	686	739	734	743	842	672	687.8	658.3	732.8
Ρουμανία	417	319	416	435	346	331	381	325.9	323.9	350.3
Σουηδία	538	564	596	615	594	628	536	550.7	547.5	626.3
Τσεχία	543	535	514	532	452	462	439	389.5	439.6	463.7
Λουπές Χώρες	298	285	261	298	245	224	206	169.6	198.2	176.7
Λουπές Χώρες	605	597	605	612	542	496	482	502.9	532.3	579.3
Αλβανία	323	297	314	331	293	299	236	229.2	239.5	224.9
Αυστραλία	1,357	1,420	1,327	1,370	1,305	1,295	1,076	1,218.3	1,123.8	1,095.4
Ελβετία	966	967	991	961	896	958	768	760.2	767.0	855.6
ΗΠΑ	1,202	1,099	1,139	1,219	1,107	1,257	935	941.0	947.7	1,008.2
Καναδάς	1,185	1,207	1,281	1,388	1,125	1,222	925	903.2	1,054.4	1,067.9
Ρωσία	1,099	1,005	1,079	989	925	822	732	710.2	654.8	743.5
Λουπές Χώρες	381	383	390	382	359	316	351	372.1	385.4	440.7
Σύνολο Έρευνας Συνόρων**	640	639	646	653	590	580	514	522	520	564

Πηγή: Έρευνα Συνόρων της Τράπεζας της Ελλάδος

**Τα στοιχεία για την Κρουαζιέρα δεν περιλαμβάνονται

Αναφορικά με τη μέση δαπάνη ανά τουρίστα το 2019, οι Αυστραλοί προηγούνται με 1.095 €, ακολουθούμενοι από τους Καναδούς με 1.067 € και τους Αμερικανούς με 1.008 €, ενώ υψηλά ήταν και οι Ρώσοι με 743 €. Από τις χώρες με τις μεγαλύτερες αφίξεις, οι Γερμανοί ξόδεψαν 734 € και οι Βρετανοί 732 €, κάτι που υπογραμμίζει τα χαρακτηριστικά του μαζικού τουρισμού, μέσω της κάλυψης και χαμηλότερων εισοδηματικών ομάδων και άρα, και τα όρια περαιτέρω ανάπτυξης στις χώρες της ΕΕ.

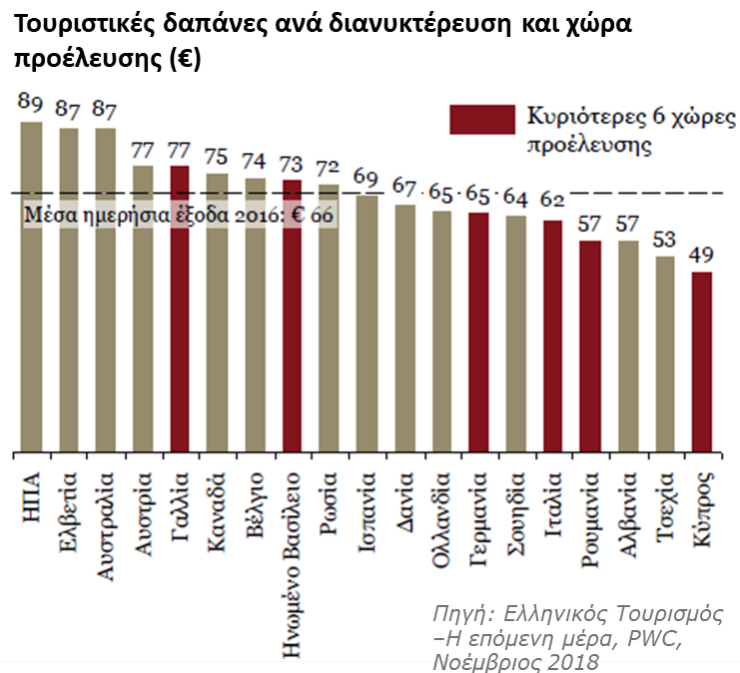
Σημειώνεται ότι οι πολλοί τουρίστες από την Αυστραλία, τις ΗΠΑ και τον Καναδά είναι ομογενείς, ενώ πλέον μέσα στους εισερχόμενους προσμετρώνται και οι Έλληνες της διαρροής του επιστημονικού δυναμικού (brain drain), όταν επισκέπτονται την πατρίδα τους.

Σίγουρα, μπορεί να υπάρχουν μεγάλα οφέλη σε τουριστικό και σε εθνικό επίπεδο, εάν εξοικειώνονται με τα ελληνικά προϊόντα, έτσι ώστε να τα προβάλλουν κατά την επιστροφή τους. Θεωρώντας ότι, με βάση ορισμένες στατιστικές, υπάρχουν από 300.000 έως 1,5 εκατομμύρια Αμερικανοί με ελληνικές ρίζες, είναι μεγάλα τα περιθώρια ανάπτυξης, ενώ οι αφίξεις από Έλληνες της διαρροής του επιστημονικού δυναμικού

(braindrain) θεωρείται ότι ξεπερνούν το ένα εκατομμύριο ετησίως προ πανδημίας.

Με κριτήριο μία δημοσκόπηση στις ΗΠΑ, στους Έλληνες της διασποράς, το 45% των Ελλήνων της 2^{ης} γενιάς ταξιδεύουν στην Ελλάδα κάθε 2-3 χρόνια, ενώ των Ελλήνων της 3^{ης} γενιάς μόνο το 13%, συχνότερα το 11% και το 5% αντίστοιχα, (δηλαδή το 57% των Ελλήνων της 3^{ης} γενιάς ταξιδεύει στην Ελλάδα κάθε 4-10 χρόνια, ενώ το 30% δεν έχει ταξιδέψει ποτέ στην Ελλάδα)! Επομένως, υπάρχουν μεγάλα περιθώρια ανάπτυξης του τουρισμού από τους ομογενείς των ΗΠΑ, καθώς και από τους γνωστούς τους. (πηγή: *The Greek Identity of Second & Third Generation Greek Americans By Angelyn Balodimas-Bartolomei, PhD, 12th Annual AHI Conference, November 23, 2013*).

Όσον αφορά την άλλη μεγάλη αγορά, της Ρωσίας, με την οποία υπάρχει μικρή σχετικά απόσταση και θρησκευτική εγγύτητα, η Ελλάδα βρισκόταν έως πρόσφατα στην 5η θέση στον κατάλογο των προτιμήσεων των Ρώσων τουριστών για διακοπές, πίσω από την Τουρκία, την Αίγυπτο, την Ταϊλάνδη και την Ισπανία. Ο κυριότερος λόγος είναι πως αυτές οι χώρες, αν και αλλόθρησκες και κάπως «εχθρικές» για τους Ρώσους, ειδικά η Τουρκία και η Αίγυπτος, έχουν απλοποιημένες διαδικασίες έκδοσης άδειας εισόδου και περιορισμένης παραμονής (βίζα), καλύτερη προώθηση των τουριστικών τους προϊόντων και ελκυστικά, οικονομικά πακέτα διακοπών.

Τροχοπέδη αποτελούν τα λιγοστά κέντρα έκδοσης άδειας εισόδου και περιορισμένης παραμονής (visa centers), που βρίσκονται κυρίως στη Μόσχα και η υποστελέχωσή τους, ειδικά κατά την περίοδο αυξημένης ζήτησης Μαρτίου-Απριλίου, με αποτέλεσμα τον σχηματισμό ατελείωτων ουρών αναμονής και ταλαιπωρίας. Η δημιουργία κέντρων έκδοσης άδειας εισόδου και περιορισμένης παραμονής (visa centers) σε άλλες περιοχές, εκτός Μόσχας, θα αποσυμφορήσει την κατάσταση, θα παράσχει κίνητρα και θα διευκολύνει πολλούς Ρώσους, που επιθυμούν να επισκεφθούν την Ελλάδα για διακοπές.

Αξίζει να σημειωθεί πως υπάρχει ένα ποσοστό της τάξης του 27%, που επισκέπτεται τη χώρα για διακοπές κάθε 2-3 χρόνια, καθώς επίσης ένα ποσοστό ύψους 18%, που την επισκέπτεται κάθε χρόνο, ενώ ένας μεγάλος αριθμός Ρώσων επισκέπτεται την Ελλάδα για θρησκευτικό τουρισμό και για ιαματικό τουρισμό. Πρόκειται λοιπόν για ένα διαφορετικό είδος ζήτησης που θα πρέπει να εξυπηρετηθεί, με την απαιτούμενη απασχόληση προσωπικού, με την ανάλογη γλωσσομάθεια και με κατάλληλη εκπαίδευση.

Η Κίνα, με την οποία η χώρα μας έχει σχέσεις μέσω του ΟΛΠ και του Δρόμου του Μεταξιού, ήταν μια ανερχόμενη αγορά, όσον αφορά τους τουρίστες, πριν από την πανδημία. Γίνονταν προσπάθειες για την αύξηση των αφίξεων στις 500.000 για το 2020, κάτι που ματαιώθηκε, λόγω της πανδημίας. Είναι σημαντικό το ενδιαφέρον τους για την άδεια περιορισμένης παραμονής (χρυσή βίζα), για τον ειδικό τουρισμό (οργάνωση γάμων) και για τον πολιτισμό (η Ελλάδα και η Κίνα είναι μέλη του «Φόρουμ Αρχαίων Πολιτισμών»). Για να προωθηθεί το τουριστικό προϊόν της χώρας μας στην Κίνα απαιτείται η απασχόληση προσωπικού με ανάλογη γλωσσομάθεια και με γνώση του κινέζικου πολιτισμού.

Προτάσεις για τον Γενικό Τουρισμό

Οι προτάσεις της ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΥΣΗΣ για τον Γενικό Τουρισμό εντάσσονται στο πλαίσιο του εθνικού μας σχεδιασμού για την ανάπτυξη. Στοχεύουν στην αύξηση της προστιθέμενης αξίας, τόσο μέσω προσέλκυσης τουριστών υψηλού εισοδήματος από μεγάλες αγορές με περιθώρια ανάπτυξης όσο και με συνέργειες για την εγχώρια παραγωγή, έτσι ώστε ο τουρισμός να βοηθήσει στην ανάπτυξη της οικονομίας της χώρας.

Τα βασικά μέτρα της ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΥΣΗΣ για τον γενικό τουρισμό είναι τα εξής:

1. Συνεργασία με τους Δήμους και τις Περιφέρειες της χώρας για την καταγραφή των ιδιαιτεροτήτων και των σημείων τουριστικού ενδιαφέροντος κάθε περιοχής, ώστε στη συνέχεια να καταρτιστούν σχέδια και ολοκληρωμένα στρατηγικά πλάνα για την προστασία, την ανάδειξη και την αξιοποίηση του φυσικού κάλλους, των ιδιαιτεροτήτων και των σημείων τουριστικού ενδιαφέροντος ανά περιφέρεια.
2. Εθνικό σχέδιο και μέτρα για την επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου, μέσω της ανάπτυξης των εναλλακτικών μορφών τουρισμού, ώστε να επιτευχθεί η προσέλκυση νέων τουριστών και η Ελλάδα να μην αποτελεί μόνο θερινό τουριστικό προορισμό, για το πακέτο «ήλιος – θάλασσα». Η Ελλάδα είναι μια χώρα που μπορεί να έχει τουρισμό όλο τον χρόνο και όχι μόνο την περίοδο Μαΐου – Οκτωβρίου. Φυσικά, αυτό δεν είναι εύκολο να γίνει, επειδή δεν είναι δυνατή η ανάπτυξη όλου του εύρους του εναλλακτικού τουρισμού σε όλες τις περιοχές. Μοιραία λοιπόν θα υπάρξει κάποια εποχιακή απασχόληση (π.χ. στο Νότιο Αιγαίο) και μετακίνηση του πληθυσμού. Το θέμα όμως είναι να αμβλυνθούν οι επιπτώσεις.
3. Συνεργασία με τις αρμόδιες αρχές (π.χ. ΣΔΟΕ, Υγειονομική υπηρεσία) για τη θέσπιση αυστηρών κριτηρίων ποιότητας εξυπηρέτησης, που πρέπει υποχρεωτικά να πληρούν όλες οι επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα του τουρισμού. Έτσι, θα παρέχονται σε όλους τους τουρίστες ποιοτικές υπηρεσίες, ποιοτικά προϊόντα και θα εξαλειφθούν φαινόμενα αισχροκέρδειας και εξαπάτησης.
4. Συχνοί έλεγχοι από τις αρμόδιες Αρχές, για να εξασφαλιστεί η απαρέγκλιτη τήρηση των θεσπισμένων κριτηρίων από τις τουριστικές επιχειρήσεις και να αποφεύγεται η δυσφήμιση του ελληνικού τουριστικού προϊόντος και της χώρας.
5. Έμφαση στους μεμονωμένους τουρίστες αντί σε μεγάλα πρακτορεία, με παροχή ελκυστικών τουριστικών πακέτων, προσφορών και εκπώσεων στη διαμονή και τη διατροφή. Η προσέλκυση μεμονωμένων τουριστών θεωρείται πολύ σημαντική, καθώς σύμφωνα με στοιχεία του ΣΕΤΕ, το 66% των ετήσιων τουριστικών εσόδων προέρχεται από μεμονωμένους τουρίστες.

6. Σημαντική ενίσχυση του προγράμματος εσωτερικού τουρισμού, με την αύξηση των κονδυλίων που δίνονται, ειδικά μέσα στην πανδημία, έτσι ώστε να υποστηριχτούν και οι επιχειρήσεις που είναι σε αδράνεια (προτιμότερο από το να παίρνουν επιδόματα, αφού εάν λειτουργούν καταναλώνουν εμπορεύματα). Πρέπει να τριπλασιαστούν τα κονδύλια του 2020, τουλάχιστον στα 300 εκ. €.

7. Προβολή της Ελλάδας στο εξωτερικό ως ένα ολοκληρωμένο, ελκυστικό και ποιοτικό τουριστικό προϊόν. Έμφαση στην προβολή ως τουριστικού προορισμού για όλες τις εποχές του χρόνου και όχι μόνο για θερινές διακοπές. Χρησιμοποίηση πολλαπλών μέσων με αλληλεπικαλυπτόμενες δράσεις, όπως διαδικτυακή προβολή, διαφημίσεις (τηλεοπτικές, έντυπες), εκδηλώσεις, δημοσιότητα (ρεπορτάζ) για τα ελληνικά προϊόντα και συμμετοχή σε εκθέσεις τουρισμού.

8. Συστηματική και εντατική προβολή / προώθηση της Ελλάδας ως τουριστικού προορισμού σε νέες, ραγδαίως αναπτυσσόμενες αγορές, όπως η Ρωσία και η Κίνα.

9. Ίδρυση περισσότερων κέντρων έκδοσης άδειας εισόδου και περιορισμένης παραμονής (visa centers) στη Ρωσία, όχι μόνο στη Μόσχα αλλά ακόμα και σε δυσπρόσιτες περιοχές, κοντά στα Ουράλια Όρη, που είναι από τις πιο πυκνοκατοικημένες περιοχές στο εσωτερικό της Ρωσίας, ενώ οι κάτοικοί τους διακρίνονται για το υψηλό εισοδηματικό τους επίπεδο και την προτίμησή τους στα ταξίδια. Αύξηση της στελέχωσής τους κατά την περίοδο υψηλής ζήτησης Μαρτίου - Απριλίου, έτσι ώστε να επιταχύνεται η έκδοση η έκδοση άδειας εισόδου και περιορισμένης παραμονής (visa) με την ελαχιστοποίηση της ταλαιπωρίας. Απλοποίηση των διαδικασιών χορήγησης άδειας εισόδου και περιορισμένης παραμονής (visa) για τους Ρώσους πολίτες, ώστε η εξυπηρέτηση να είναι ταχύτερη και να μην ξεπερνά συνολικά τις 5 εργάσιμες ημέρες.

10. Δημιουργία ενός ολοκληρωμένου σχεδίου αναβάθμισης και ανάπτυξης του συνόλου των τουριστικών υποδομών. Χορήγηση κρατικών κινήτρων για την αξιοποίηση και βελτίωση των υπαρχόντων τουριστικών υποδομών.

11. Έμφαση στις επενδύσεις σε υψηλής ποιότητας εγχειρήματα. Διεργασία ταχείας διαδικασίας (Fast Track) για τις μεγάλες επενδύσεις και ουσιαστική μείωση της γραφειοκρατίας.
12. Δεδομένου ότι υπάρχουν αρκετές ξενοδοχειακές επιχειρήσεις με οικονομικά προβλήματα - κόκκινα δάνεια, κάτι που θα ενταθεί λόγω της πανδημίας, προτείνεται η αξιολόγηση του συνόλου τους, έτσι ώστε να μην προστατευθούν μόνο μέσω των ενισχύσεων τους από πράκτορες, με αποτέλεσμα να υπάρξει συγκέντρωση, έλεγχος του τουριστικού προϊόντος και αθέμιτος ανταγωνισμός.
13. Απαγόρευση χρήσης των τουριστικών καταλυμάτων ως κέντρων φιλοξενίας παράτυπων μεταναστών (Hot Spots). Εκκένωση όλων των τουριστικών καταλυμάτων της χώρας που λειτουργούν ως Hot Spots, συχνά υπό την πίεση των οικονομικών βαρών, γεγονός που δημιουργεί τριβές στην τοπική κοινωνία και επιβαρύνει κατά την τουριστική περίοδο.
14. Υποχρεωτική ετήσια εκπαίδευση (επιμορφωτικά - ενημερωτικά μαθήματα) όλων των εργαζομένων στην τουριστική βιομηχανία, ώστε το προσωπικό που στελεχώνει τις τουριστικές επιχειρήσεις να είναι άρτια εκπαιδευμένο και καταρτισμένο.
15. Προώθηση της κατανάλωσης εγχώριων προϊόντων, ενδεχομένως συνδέοντας την αγορά τους με φορολογικά κίνητρα.
16. Διευκόλυνση του θαλάσσιου τουρισμού με σκάφη αναψυχής, με τη δημιουργία δικτύου με μικρά μη φυσικά λιμάνια (μαρίνες) σ' όλα τα λιμάνια της χώρας, όπου θα υπάρχουν παράλληλα επισκευαστικές υποδομές και δυνατότητα μόνιμου ελλιμενισμού. Δημιουργία τουριστικών καταφυγίων σ' όλα τα σημεία τουριστικού ενδιαφέροντος και φυσικού κάλους, με χώρους ελλιμενισμού, καθώς και με σταθμούς ανεφοδιασμού καυσίμων, τροφίμων, νερού και ανταλλακτικών.
17. Ενίσχυση της καινοτομίας σε νέες εφαρμογές για τον τουρισμό, μέσω των προγραμμάτων χρηματοδότησης νεοφυών εταιριών (π.χ. δημιουργία ηλεκτρονικού περιβάλλοντος κρατήσεων, εικονικών ξεναγήσεων κ.ά.).
18. Συνεργασία του Δημοσίου με ιδιώτες για την ίδρυση τουριστικών επιχειρήσεων στο εξωτερικό, οι οποίες να προωθούν το ελληνικό τουριστικό προϊόν, ενδεχομένως με συμπράξεις και με άλλες

δραστηριότητες (π.χ. σε συνδυασμό με πωλήσεις ελληνικών τροφίμων κλπ.).

Προτάσεις για τον Εναλλακτικό Τουρισμό

Τα τελευταία χρόνια, παράλληλα με τον μαζικό - παραθεριστικό τουρισμό, αναπτύχθηκαν νέες μορφές, εναλλακτικού τουρισμού, για να ικανοποιηθούν οι σκοποί και οι ανάγκες των πιο απαιτητικών τουριστών, που αναζητούσαν κάτι περισσότερο από το πακέτο «ήλιος – θάλασσα».

Οι κυριότερες και ευρέως διαδεδομένες μορφές εναλλακτικού τουρισμού είναι:

1. Πολιτιστικός και Αρχαιολογικός τουρισμός
2. Θρησκευτικός – Προσκυνηματικός τουρισμός
3. Ιατρικός τουρισμός και Τουρισμός ευεξίας
4. Αγροτικός τουρισμός (Αγροτουρισμός)
5. Θαλάσσιος τουρισμός
6. Γαστρονομικός τουρισμός
7. Οινοτουρισμός
8. Οικοτουρισμός
9. Ορεινός και χιονοδρομικός τουρισμός
10. Εκπαιδευτικός τουρισμός

Υπάρχουν και άλλες μορφές αλλά οι ανωτέρω είναι αυτές που θεωρούμε πιο ρεαλιστικές και εύκολες να αναπτυχθούν. Δεν προτείνουμε, για παράδειγμα, τουρισμό γκολφ, επειδή απαιτεί πολλές επενδύσεις, τη στιγμή που υπάρχει μεγάλος ανταγωνισμός, ενώ επιβαρύνει τους υδάτινους πόρους.

Συνήθως, οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού δρουν συμπληρωματικά στον μαζικό τουρισμό. Ωστόσο, σταδιακά αρχίζουν να γίνονται ανεξάρτητος και αυτόνομος πόλος έλξης τουριστών, οι οποίοι δεν αποζητούν απλά την ανάπαυση και την αναψυχή, αλλά επιθυμούν να έχουν ενεργή συμμετοχή σε διάφορες δραστηριότητες, στο πλαίσιο των διάφορων μορφών τουρισμού.

Η Ελλάδα αποτελεί μια προικισμένη χώρα, που μπορεί να υποστηρίξει όλες τις μορφές εναλλακτικού τουρισμού. Παράλληλα, η ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού, μπορεί να αποδειχθεί ιδιαίτερα επωφελής για τη χώρα, εφόσον πρόκειται για «αντί-εποχικές» μορφές τουρισμού, που αναπτύσσονται και εκτός τουριστικών θέρετρων, δηλαδή μπορούν να αναπτυχθούν όλες τις εποχές του έτους, σ' όλες τις Περιφέρειες της χώρας.

Ωστόσο, απαιτείται ολοκληρωμένος εθνικός σχεδιασμός, που να περιλαμβάνει στοχευμένα μέτρα και δράσεις, ώστε να αξιοποιηθούν στο έπακρο όλες οι ευκαιρίες που παρέχονται από τον εναλλακτικό τουρισμό.

Ακολουθώντας, παρέχουμε μερικά στοιχεία και προτάσεις, ειδικά για την κάθε μορφή εναλλακτικού τουρισμού. Προς αποφυγή επαναλήψεων, εξυπακούεται ότι ισχύουν και οι προτάσεις του γενικού τουρισμού, σχετικά με τα προγράμματα προώθησης, επίσης η συνεργασία με όλους τους εμπλεκόμενους φορείς για τον εντοπισμό των σημείων ενδιαφέροντος, την καταγραφή και τη συνεργασία για την ανάδειξή τους.

Πολιτιστικός – αρχαιολογικός τουρισμός

Ο πολιτιστικός τουρισμός έχει στο επίκεντρο του το ενδιαφέρον για τα πολιτιστικά μνημεία της χώρας. Συμπεριλαμβάνει επισκέψεις/περιηγήσεις στα πολιτιστικά μνημεία και στους χώρους πολιτιστικής κληρονομιάς, όπως είναι οι αρχαιολογικοί χώροι, τα μνημεία, οι παραδοσιακοί οικισμοί και τα μουσεία. Επιπλέον, μπορεί να περιλαμβάνει επισκέψεις σε πολιτιστικούς οργανισμούς, καθώς επίσης παρακολούθηση ή/και συμμετοχή σε πολιτιστικές εκδηλώσεις (π.χ. μουσικές, θεατρικές, χορευτικές εκδηλώσεις). Αναμφίβολα, ο πολιτιστικός τουρισμός αποτελεί μια ιδιαιτέρως σημαντική μορφή τουρισμού, ενώ είναι ο κυριότερος τουριστικός σκοπός της πλειοψηφίας των τουριστών σε παγκόσμιο επίπεδο.

Ειδικότερα, η Ελλάδα αποτελεί πόλο έλξης για εκατομμύρια τουρίστες που ενδιαφέρονται για πολιτιστικό τουρισμό, καθώς συνδυάζει αρχαιολογικό πλούτο, αρχαίο ελληνικό πολιτισμό, κατάλοιπα του βυζαντινού / μεσαιωνικού πολιτισμού και νεοελληνικό πολιτισμό. Συνεπώς, απ' αυτήν την άποψη, η Ελλάδα έχει ένα σημαντικό

συγκριτικό πλεονέκτημα έναντι των υπολοίπων τουριστικών προορισμών.

Ωστόσο, όπως φαίνεται από τα μέχρι τώρα στοιχεία, αυτό το σημαντικό συγκριτικό πλεονέκτημα δεν έχει αξιοποιηθεί πλήρως. Χαρακτηριστικό είναι πως, βάσει των στοιχείων επισκεψιμότητας των μεγαλύτερων μουσείων της Ελλάδας και του εξωτερικού, διαπιστώνεται ότι ο αριθμός των τουριστών που επισκέπτονται τα ελληνικά μουσεία και τους ελληνικούς αρχαιολογικούς χώρους υπολείπονται κατά πολύ αυτών που επισκέπτονται τους αντίστοιχους χώρους στο εξωτερικό. Μία σημαντική αιτία γι' αυτό πιθανόν να είναι η υστέρηση της Ελλάδας, όσον αφορά τις υποδομές.

Ως εκ τούτου, όλες οι προτάσεις – μέτρα που ακολουθούν για την ανάπτυξη του πολιτιστικού τουρισμού, απαιτούν την αгаστή συνεργασία του Υπουργείου Τουρισμού με το Υπουργείο Πολιτισμού αλλά και με διάφορα άλλα Υπουργεία, όπως το Υπουργείο Υποδομών, Συγκοινωνιών και Μεταφορών, προκειμένου να καταρτιστεί ένα ολοκληρωμένο και σταθερό εθνικό σχέδιο για την ανάπτυξη του πολιτιστικού τουρισμού στη χώρα.

Οι προτάσεις της ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΥΣΗΣ για τον πολιτιστικό – αρχαιολογικό τουρισμό είναι οι εξής:

1. Κατάρτιση σχεδίων αξιοποίησης των αρχαιολογικών και πολιτιστικών σημείων ενδιαφέροντος, ενδεχομένως ως μέρους θεματικών διαδρομών και δραστηριοτήτων, που θα συνδυάζονται με 10ήμερα πακέτα διαμονής.
2. Έκπτωση 20% στις τιμές των εισιτηρίων των μουσείων και των αρχαιολογικών χώρων για όλους τους εισερχόμενους τουρίστες, καθ' όλη τη διάρκεια της «χαμηλής τουριστικής περιόδου» του έτους (Νοέμβριος – Απρίλιος).
3. Δημιουργία ενός ολοκληρωμένου σχεδίου αναβάθμισης και ανάπτυξης του συνόλου των πολιτιστικών υποδομών της χώρας. Ενδεικτικά το Ταμείο Αρχαιολογικών Πόρων και Απαλλοτριώσεων (Τ.Α.Π), που μετατράπηκε στον Οργανισμό Διαχείρισης και Ανάπτυξης Πολιτιστικών Πόρων» (Ο.Δ.Α.Π.), διαχειρίζεται 275 αρχαιολογικούς χώρους, μνημεία και μουσεία του ΥΠΠΟΑ, με έσοδα στα 135 εκατομμύρια ευρώ, δηλαδή κατά μέσο όρο 500 χιλιάδες ευρώ. Στην

πραγματικότητα όμως τα μισά περίπου έσοδα του ΤΑΠ προέρχονταν από την Ακρόπολη, οπότε ελάχιστα από τα υπόλοιπα μέρη.

4. Σχεδιασμός και εφαρμογή προγράμματος αναβάθμισης των πολιτιστικών οργανισμών, των αρχαιολογικών χώρων και των μουσείων της χώρας. Για παράδειγμα, βελτίωση των υποδομών τους, ώστε να καταστούν φιλικά προς τον επισκέπτη (π.χ. μέριμνα για πρόσβαση ατόμων με κινητικά προβλήματα) και να συμβαδίζουν με τις σύγχρονες τεχνολογικές εξελίξεις και ανάγκες (π.χ. ψηφιακές και διαδραστικές προβολές στα μουσεία όλης της χώρας).

5. Επιβολή κανονισμού λειτουργίας στους αρχαιολογικούς χώρους και στα μουσεία, που θα προβλέπει υποχρεωτική καθημερινή λειτουργία και θέσπιση ωραρίου, ώστε να διευκολύνεται η επίσκεψη και η ξενάγηση των τουριστών, τουλάχιστον για τα πιο σημαντικά απ' αυτά. Τα περισσότερα μουσεία και οι αρχαιολογικοί χώροι, συνήθως είναι ανοιχτά για το κοινό μέχρι τις 2 το μεσημέρι και συχνά δε λειτουργούν όλες τις ημέρες της εβδομάδας. Αυτός ο τρόπος λειτουργίας όμως δεν εξυπηρετεί τους τουρίστες, με αποτέλεσμα να χάνονται πολύτιμα έσοδα από τα εισιτήρια. Επιβάλλεται λοιπόν όλα τα μουσεία και οι αρχαιολογικοί χώροι να έχουν συνεχές ωράριο και να παραμένουν ανοιχτά μέχρι τις πρώτες βραδινές ώρες.

6. Συνεργασία με τοπικούς πολιτιστικούς συλλόγους, για την πραγματοποίηση εκδηλώσεων (χορευτικών, μουσικών, θεατρικών), που μπορούν να αποτελέσουν πόλο έλξης των τουριστών, καθώς και στοιχείο ενίσχυσης της τοπικής οικονομίας.

7. Υποχρεωτική στελέχωση όλων των πολιτιστικών υποδομών της χώρας (μουσεία, αρχαιολογικοί χώροι, πολιτιστικοί οργανισμοί) με ειδικά εκπαιδευμένο και άρτια καταρτισμένο προσωπικό, όπως ξεναγοί, αρχαιολόγοι και ιστορικοί, το οποίο να μιλά ξένες γλώσσες και εκτός Αγγλικών, χωρών που αποτελούν μεγάλες αγορές με ενδιαφέρον.

8. Αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών, ώστε να προβληθούν τα μουσεία, οι αρχαιολογικοί χώροι και τα σημεία πολιτιστικού ενδιαφέροντος της χώρας στο εξωτερικό και οι επισκέπτες να μπορούν να συλλέξουν πολύτιμες πληροφορίες για αυτά, πριν από την επίσκεψή τους στην Ελλάδα. Επίσης, υποχρεωτική δημιουργία ιστοσελίδων για όλα τα μουσεία της χώρας, όπου θα υπάρχουν πληροφορίες και φωτογραφίες των εκθεμάτων, καθώς και δημιουργία «ψηφιακών

μουσείων», ώστε να μπορεί ο επισκέπτης να «περιηγηθεί» σε αυτά εικονικά – ψηφιακά.

9. Διευκόλυνση της επισκεψιμότητας των μουσείων, των αρχαιολογικών χώρων και των πολιτιστικών μνημείων. Για τους εισερχόμενους τουρίστες που βρίσκονται στην Αθήνα, η προσέγγιση σε σημεία πολιτιστικού – αρχαιολογικού ενδιαφέροντος (εντός και εκτός Αττικής) συνήθως είναι εξαιρετικά δύσκολη και περίπλοκη. Γι' αυτόν τον λόγο, είναι απαραίτητη η λήψη σχετικών μέτρων, σε συνεργασία με το Υπουργείο Μεταφορών. Ενδεικτικά, αναφέρεται η δημιουργία αστικών και υπεραστικών λεωφορειακών γραμμών (αφετηρία από το κέντρο της Αθήνας), που θα εκτελούν καθημερινά δρομολόγια προς αρχαιολογικούς χώρους και μνημεία, όπως η Αρχαία Επίδαυρος, οι Δελφοί, οι Μυκήνες, η Βεργίνα, το Δίον κ.ά.

10. Τουριστική εκμετάλλευση των ανασκαφών και της διαδικασίας συντήρησης των αρχαιοτήτων. Οι τουρίστες που ενδιαφέρονται για πολιτιστικό τουρισμό, επιθυμούν, μεταξύ άλλων, να έχουν και ενεργή συμμετοχή σε ορισμένες δράσεις. Στην περίπτωση της Ελλάδας, αυτή η επιθυμία των τουριστών μπορεί εύκολα να πραγματοποιηθεί, εφόσον διεξάγονται πολυάριθμες αρχαιολογικές ανασκαφές κατά τη διάρκεια κάθε έτους και παράλληλα πραγματοποιείται εντατική συντήρηση αρχαιοτήτων σε ειδικά διαμορφωμένους χώρους των μουσείων. Έτσι, με την κατάλληλη τροποποίηση στους χώρους, μπορούν εύκολα οι τουρίστες που ενδιαφέρονται, να ξεναγηθούν, να συμμετάσχουν και να παρακολουθήσουν τη διαδικασία. Πρόκειται για μια δράση πρωτότυπη και ενδιαφέρουσα, που μπορεί να προβάλλει τον ελληνικό πολιτιστικό τουρισμό και να συμβάλλει θετικά στην ανάπτυξή του.

Θρησκευτικός-Προσκυνηματικός τουρισμός

Ο θρησκευτικός τουρισμός αποτελεί υποκατηγορία του πολιτιστικού τουρισμού και έχει αρχίσει να αναπτύσσεται ραγδαία τα τελευταία χρόνια, κυρίως λόγω των μαζικών τουριστικών επισκέψεων των ομόδοξων λαών (Ρώσοι, Σέρβοι, Βούλγαροι). Βέβαια, συχνά παρατηρούνται επισκέψεις εκκλησιών, μοναστηριών και λοιπών θρησκευτικών μνημείων και από άλλους τουρίστες, κυρίως Ευρωπαίους, όμως αυτές οι επισκέψεις πραγματοποιούνται είτε από περιέργεια είτε από ενδιαφέρον για την αρχιτεκτονική των κτισμάτων. Αντιθέτως, στην περίπτωση των Ρώσων, Σέρβων και Βούλγαρων τουριστών, ο θρησκευτικός τουρισμός έχει έντονα Προσκυνηματικό

χαρακτήρα και τα μοναστήρια, οι εκκλησίες και τα θρησκευτικά κειμήλια αντιμετωπίζονται με τον πρέποντα σεβασμό και δέος.

Οι τουριστικές επισκέψεις στους θρησκευτικούς και Προσκυνηματικούς χώρους που διαθέτει η Ελλάδα αποτελούν μια διαδεδομένη τουριστική δραστηριότητα και είναι πόλος έλξης για εκατομμύρια Ορθόδοξους Χριστιανούς. Ωστόσο, συχνά οι επισκέψεις αυτές περιορίζονται στο Άγιο Όρος, στα Μετέωρα και στην Πάτμο, αγνοώντας συνήθως τα εκατοντάδες άλλα θρησκευτικά προσκυνήματα που υπάρχουν σε διάφορες περιοχές της χώρας, και μάλιστα σε τοποθεσίες απaráμιλλου φυσικού κάλλους. Γι' αυτό το λόγο, απαιτείται η κατάρτιση ενός ολοκληρωμένου και σταθερού εθνικού σχεδίου, για την ανάπτυξη του θρησκευτικού/προσκυνηματικού τουρισμού, που μπορεί να αποτελέσει πόλο έλξης για εκατομμύρια τουρίστες, Βορειοανατολικούς Ευρωπαίους, με τα αντίστοιχα οικονομικά οφέλη για όλες τις περιοχές της Ελληνικής Επικράτειας.

Οι προτάσεις της ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΥΣΗΣ για τον θρησκευτικό – προσκυνηματικό τουρισμό είναι οι εξής:

1. Συνεργασία με όλους τους ταξιδιωτικούς πράκτορες (tour operators) σε ομόδοξες χώρες (κυρίως Ρωσία, Σερβία και Βουλγαρία), για να επιτευχθεί η αναλυτική ενημέρωση όλων των τουριστών που ενδιαφέρονται για Θρησκευτικό/Προσκυνηματικό τουρισμό στην Ελλάδα (π.χ. ενημέρωση σχετικά με τα μοναστήρια, τις εκκλησίες και τα ιερά κειμήλια που υπάρχουν σε όλους τους νομούς της χώρας, πληροφόρηση σχετικά με τις θρησκευτικές εκδηλώσεις που τελούνται καθ' όλη τη διάρκεια του έτους) και δημιουργία οικονομικών πακέτων θρησκευτικού τουρισμού για όλους τους μήνες του έτους.
2. Δημιουργία τουριστικών πρακτορειών στις ορθόδοξες χώρες και ειδικά στη Ρωσία, που θα έχουν ως αποκλειστικό αντικείμενο τον θρησκευτικό τουρισμό, τα προσκυνήματα και την οργάνωση θρησκευτικών / εκκλησιαστικών εκδρομών στην Ελλάδα. Σύνταξη πληροφοριακού υλικού στη γλώσσα τους.
3. Δημιουργία ενός ολοκληρωμένου σχεδίου αναβάθμισης, ανάπτυξης και προβολής του συνόλου των θρησκευτικών / λατρευτικών χώρων και προσκυνημάτων της Ελλάδας. Διευκόλυνση της επισκεψιμότητας των εκκλησιών και των μοναστηριών, κυρίως για άτομα με κινητικά προβλήματα και ηλικιωμένους. Δημιουργία υπεραστικών λεωφορειακών γραμμών στην Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη.

Ιατρικός Τουρισμός και Τουρισμός Ευεξίας

Παράλληλα με το γενικό τουρισμό, τα τελευταία χρόνια αναπτύσσεται με γρήγορους ρυθμούς και μια εναλλακτική μορφή, ο τουρισμός υγείας και ευεξίας. Πολλοί είναι εκείνοι οι τουρίστες που επιθυμούν να συνδυάσουν την ανάπαυση και την αναψυχή, με εναλλακτικές θεραπείες αποκατάστασης και ανάρρωσης από σοβαρές ασθένειες και τραύματα. Επίσης, πολλοί είναι εκείνοι οι τουρίστες που επιθυμούν κατά τη διάρκεια των διακοπών τους να κάνουν θεραπείες ομορφιάς και αναζωογόνησης.

Το σύνολο της αγοράς ιατρικού τουρισμού εκτιμάται στα 439 δις \$ και στους 11 εκατομμύρια επισκέπτες. Μόνο από τις ΗΠΑ ταξιδεύουν για τον λόγο αυτό 1-2 εκατομμύρια άτομα. Ανερχόμενοι προορισμοί είναι η Κεντρική Αμερική και η Ανατολική Ασία. Είναι απαράδεκτο να αποτελεί η Τουρκία μεγάλο πόλο για τον ιατρικό τουρισμό (660.000 ασθενείς και 1 δις \$ έσοδα), προσελκύνοντας από την ευρύτερη περιοχή της Μέσης Ανατολής αλλά και της Ευρώπης, λόγω κόστους, και όχι η Ελλάδα!

Σύμφωνα με μελέτη της διαΝΕΟσις, μπορούν να προστεθούν 1,5 δις € και 20.000 θέσεις εργασίας από τον ιατρικό τουρισμό, ενώ 2 δις € και 26.000 θέσεις εργασίας από τον ιαματικό. Επίσης, 13,6 δις € από τον τουρισμό ευεξίας (spa κλπ.) και 171.000 θέσεις εργασίας. Αν και δε συμεριζόμαστε αυτά τα μεγάλα νούμερα, σίγουρα υπάρχουν δυνατότητες και η Ελλάδα έχει μεγάλο πλούτο ιαματικών πηγών. Πολλές απ' αυτές είναι βέβαια ανεκμετάλλευτες, έχοντας καταλήξει στο ΤΑΙΠΕΔ και στην ΕΤΑΔ (Υπερταμείο), χωρίς αποτίμηση και τίμημα. Οι ικανότητες και επιδόσεις του Υπερταμείου στην προώθηση του ελληνικού οικονομικού μοντέλου μας είναι άγνωστες, ενώ το αμφισβητούμε, πόσω μάλλον από τη στιγμή που δεν υπόκειται σε κοινοβουλευτικό έλεγχο.

Ο τουρισμός υγείας στην Ελλάδα δεν είναι οργανωμένος, παρά το γεγονός ότι η χώρα διαθέτει:

- (1) ιδανικό κλίμα, που μπορεί να δράσει επικουρικά στη θεραπεία σωματικών και ψυχικών ασθενειών,
- (2) πλήθος οργανωμένων ιαματικών πηγών/ λουτρών, που μπορούν να υποστηρίξουν τον ανάλογο τουρισμό,

- (3) οργανωμένες ιδιωτικές κλινικές και νοσηλευτικά κέντρα με άρτια εκπαιδευμένο και καταρτισμένο ιατρικό προσωπικό, καθώς επίσης
- (4) πολυάριθμα πολυτελή ιδιωτικά κέντρα υγείας, ευεξίας και ομορφιάς (spa), τα περισσότερα εκ των οποίων στεγάζονται σε πολυτελείς ξενοδοχειακές μονάδες.

Ο τουρισμός υγείας δεν προωθείται εντατικά στο εξωτερικό και βρίσκεται ακόμα σε εμβρυικό στάδιο. Μάλιστα, αυτό συμβαίνει τη στιγμή που σε διάφορες άλλες χώρες του κόσμου (π.χ. Κύπρος, Τυνησία, Ουγγαρία, Ιταλία, Ισπανία, Μαρόκο, Τουρκία, Ισραήλ, κ.α.), λειτουργούν οργανωμένα κέντρα ιατρικού τουρισμού. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα η Ελλάδα να χάνει πολλά, πολύτιμα έσοδα.

Απαιτείται λοιπόν κατάρτιση ενός ολοκληρωμένου και σταθερού εθνικού σχεδίου, για την ανάπτυξη του τουρισμού υγείας και ευεξίας, που μπορεί να αποτελέσει πόλο έλξης για εκατομμύρια τουρίστες, με τα αντίστοιχα οικονομικά οφέλη για όλες τις περιοχές της Ελληνικής Επικράτειας.

Οι βασικές προτάσεις της ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΥΣΗΣ, για την κατάρτιση του εθνικού σχεδίου ανάπτυξης του τουρισμού υγείας στην Ελλάδα, είναι οι ακόλουθες:

1. Προσέγγιση ιατρών στο εξωτερικό, αρχικά Ελλήνων της ομογένειας π.χ. στις ΗΠΑ υπάρχουν τουλάχιστον 6.000 γιατροί ελληνικής καταγωγής, καθώς και αρκετών εκ των 18.000 γιατρών, έτσι ώστε να τον συστήνουν στους ασθενείς τους. Παράλληλα, οργάνωση συνεδρίων και εκθέσεων για τον σκοπό αυτό. Ο ιατρικός σύλλογος ήδη έχει κάνει κάποιες παρουσιάσεις στις ΗΠΑ σε ομογενείς. Επίσης, θα πρέπει να εξασφαλιστεί η εύκολη ασφαλιστική κάλυψη από εταιρείες του εξωτερικού.
2. Δημιουργία τουριστικών πακέτων διακοπών σε συνδυασμό με τη διενέργεια ιατρικών πράξεων (π.χ. αισθητικές παρεμβάσεις, οδοντιατρικές πράξεις, αποκατάσταση αθλητικών και λοιπών κακώσεων, εξωσωματική γονιμοποίηση σε πρώτη φάση αλλά και άλλων πιο πολύπλοκων σταδιακά).
3. Προβολή της Ελλάδας στο εξωτερικό, ως τον ιδανικό προορισμό για τουρισμό υγείας και ευεξίας. Γι' αυτόν τον σκοπό απαιτείται κατάρτιση ολοκληρωμένου και σταθερού στρατηγικού σχεδίου προώθησης της Ελλάδας και των ελληνικών προϊόντων υγείας (ιατρικά

κέντρα, ιδιωτικές κλινικές, κέντρα αποκατάστασης, ευεξίας και ομορφιάς – spa -, ιαματικά λουτρά), καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, δίνοντας έμφαση σε εντατικές δράσεις, όπως διαδικτυακή προβολή, διαφημίσεις (τηλεοπτικές, έντυπες), εκδηλώσεις, ομιλίες, ειδησεογραφία και συμμετοχή σε εκθέσεις τουρισμού.

4. Αξιοποίηση, ανάδειξη και ανάπτυξη όλων των οργανωμένων ιαματικών πηγών της χώρας (Αιδηψός, Υπάτη, Κυλλήνη, Κύθνος, Λουτράκι και Καϊάφας), με τη δημιουργία οργανωμένων πολυτελών καταλυμάτων θερμαλιστικού τουρισμού, όπου θα παρέχονται στους τουρίστες αντίστοιχες θεραπείες. Συνεργασία με το ΤΑΙΠΕΔ και ΕΤΑΔ (Υπερταμείο) για την ανάδειξή τους, με σκοπό την εξυπηρέτηση του εθνικού οικονομικού και τουριστικού μοντέλου.

5. Οργάνωση, αξιοποίηση και ανάδειξη των μη οργανωμένων ιαματικών πόρων, που είναι διάσπαρτοι στην ελληνική επικράτεια. Συνεργασία με τους δήμους για την καταγραφή τους. Εκτιμάται ότι υπάρχουν πάνω από 200 ιαματικές πηγές.

6. Ίδρυση κέντρου εναλλακτικής ιατρικής, όπου όλες οι θεραπείες θα βασίζονται στη χρήση φυτών και βοτάνων της ελληνικής γης.

7. Ίδρυση τουριστικών κέντρων υγιεινής διαβίωσης. Πρόκειται για πολυτελή τουριστικά συγκροτήματα, όπου θα υπάρχουν καταλύματα, γυμναστήρια και γήπεδα. Εκεί οι τουρίστες, ανεξαρτήτως της κατάστασης της υγείας τους, θα ακολουθούν, με τη βοήθεια του εξειδικευμένου προσωπικού, ένα πρόγραμμα υγιεινής και φυσικής ζωής, που θα περιλαμβάνει υγιεινή διατροφή, ενεργητική άθληση, δίαιτα, ωράριο παράλληλο με τους φυσικούς βιορυθμούς, δραστηριότητες διαφόρων μορφών του υπαίθριου τουρισμού (π.χ. περίπατοι στη φύση) και προγράμματα ψυχικής ισορροπίας και καταστολής του άγχους.

8. Διαμόρφωση εθνικού διακριτικού σήματος (brand) για τον ελληνικό τουρισμό υγείας και δημιουργία δικτύου προώθησης στις αναπτυγμένες οικονομικά χώρες.

Αγροτικός Τουρισμός (Αγροτουρισμός)

Ο Αγροτουρισμός αποτελεί μια εναλλακτική μορφή τουρισμού, που αναπτύσσεται στην ύπαιθρο, σε αγροτικές περιοχές. Οι τουρίστες που ενδιαφέρονται για Αγροτουρισμό διαμένουν σε αγροκτήματα ή σε

καταλύματα παραδοσιακού χαρακτήρα και μικρής δυναμικότητας, ενώ ασχολούνται καθημερινά με μια ευρεία ποικιλία δραστηριοτήτων αναψυχής, που συνδέονται είτε με τη γεωργική / κτηνοτροφική παραγωγή είτε με υπαίθριες δραστηριότητες, όπως η ορειβασία, η πεζοπορία και η ποδηλασία.

Αναμφίβολα, η Ελλάδα είναι μια χώρα που ευνοεί την ανάπτυξη του Αγροτουρισμού, ωστόσο, μέχρι και σήμερα, αυτή η μορφή περιορίζεται στην απλή διαμονή σε διάφορους αγροτουριστικούς προορισμούς, με περιορισμένη δυνατότητα πραγματοποίησης βιωματικών εμπειριών.

Συνεπώς, απαιτείται η κατάρτιση ενός ολοκληρωμένου και σταθερού εθνικού σχεδίου, για την ανάπτυξη του Αγροτουρισμού, που μπορεί να αποτελέσει πόλο έλξης για πολλούς τουρίστες, με τα αντίστοιχα οικονομικά οφέλη για όλες τις αγροτικές – κτηνοτροφικές περιοχές της Ελληνικής Επικράτειας.

Οι βασικές προτάσεις της ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΥΣΗΣ, για την ανάπτυξη του Αγροτουρισμού στην Ελλάδα, είναι οι ακόλουθες:

1. Κρατικές ενισχύσεις για τη δημιουργία παραδοσιακών αγροτικών/κτηνοτροφικών ξενώνων και οικισμών σε διάφορες περιοχές της Ελλάδας. Συνεργασία με γεωργικούς συνεταιρισμούς και με την τοπική αυτοδιοίκηση για τον εντοπισμό δυνατοτήτων και αξιοποίησής τους. Εξασφάλιση χρηματοδότησης, μέσω προγραμμάτων ΕΣΠΑ (leader) για τη βιώσιμη ανάπτυξη. Πριμοδότηση της εργασίας των υπαλλήλων του γενικού τουρισμού στις μονάδες αυτές, για την ανάπτυξη τεχνογνωσίας.
2. Φορολογικές διευκολύνσεις, μείωση της γραφειοκρατίας και παροχή κινήτρων για την ενθάρρυνση νέων επενδύσεων στον Αγροτουρισμό.
3. Κατάρτιση σχεδίων διαχείρισης αγροτουριστικών μονάδων με κατάλληλη προσαρμογή καθημερινών γεωργικών και κτηνοτροφικών δραστηριοτήτων και κανόνες ασφαλείας, ώστε να μπορούν να συμμετέχουν και άπειροι τουρίστες.
4. Δημιουργία οργανωμένων χώρων αναψυχής, άθλησης και περιπάτου στην ευρύτερη περιοχή των οικισμών Αγροτουρισμού, καθώς και δημιουργία φυσικών πάρκων.

5. Ανάδειξη των παραδοσιακών οικισμών κάθε νομού και παροχή φορολογικών κινήτρων (π.χ. Φ.Π.Α. για να λειτουργήσουν τουριστικά).

6. Αναβίωση και προβολή παραδοσιακών εθίμων και εκδηλώσεων κάθε περιοχής, με τη συμμετοχή όλων των ενδιαφερόμενων τουριστών.

Θαλάσσιος τουρισμός

Ο θαλάσσιος τουρισμός περιλαμβάνει μια σειρά από τουριστικές δραστηριότητες που λαμβάνουν χώρα στη θάλασσα, κυρίως κατά τους θερινούς μήνες. Τέτοιες δραστηριότητες είναι οι κρουαζιέρες, οι θαλάσσιες περιηγήσεις με σκάφη αναψυχής και ιστιοπλοϊκά, τα θαλάσσια αθλήματα, (όπως θαλάσσιο σκι, jet ski, ιστιοσανίδα - wind surfing - κλπ.), οι καταδύσεις και πρόσφατα αναπτύσσεται και ο ιχθυοτουρισμός, στον οποίο οι τουρίστες συμμετέχουν στη διαδικασία πριν, κατά τη διάρκεια και μετά το ψάρεμα.

Η χώρα μας αποτελεί ιδανικό προορισμό για αυτές τις δραστηριότητες. Οι προτάσεις της ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΥΣΗΣ είναι οι εξής:

1. Δημιουργία μικρών μη φυσικών λιμανιών (μαρίνων) και αναβάθμιση των υπαρχόντων, μέσω της διαδικασίας των ΣΔΙΤ.
2. Διοργάνωση θαλάσσιων αθλημάτων στα νησιά που έχουν αντίστοιχη παράδοση και εμπειρία.
3. Διοργάνωση ιστιοπλοϊκών αγώνων με τη συμμετοχή τουριστών.
4. Εξασφάλιση ικανοποιητικής λειτουργίας προβλητών για κρουαζιερόπλοια στα λιμάνια που αποτελούν σταθμούς τους. Για αυτό απαιτείται συνεργασία του Υπουργείου Τουρισμού με το Υπουργείο Ναυτιλίας, τις Λιμενικές Αρχές και τις ναυτιλιακές εταιρίες που έχουν τέτοιου είδους πλοία.

Οικοτουρισμός (οικολογικός τουρισμός)

Ο Οικοτουρισμός συνδέεται με τις τουριστικές δραστηριότητες στη φύση. Αναπτύσσεται σε περιοχές που υπάρχουν προστατευμένες

περιοχές, δηλαδή περιοχές Natura, είτε σε φυσικά πάρκα, όπως αυτό της Δράμας. Η χώρα μας έχει διάφορα προστατευόμενα είδη χλωρίδας και πανίδας, πολλές περιοχές Natura και καταφύγια άγριων ζώων και πουλιών.

Οι βασικές μας προτάσεις είναι:

1. Δημιουργία και ανάδειξη των προστατευμένων Πάρκων και περιοχών Natura.
2. Δημιουργία δικτύου ορειβατικών ποδηλατικών διαδρομών.
3. Οργάνωση αθλητικών δραστηριοτήτων στη φύση, όπως κατάβαση ενός ποταμού με μικρό σκάφος με θέσεις για έναν ή δύο κωπηλάτες (καγιάκ), ορειβασία κλπ.
4. Ανάδειξη περιπατητικών μονοπατιών, τοποθέτηση σχετικών σημάνσεων και έκδοση ανάλογων χαρτών.
5. Αξιοποίηση των σπηλαίων και διοργάνωση περιηγήσεων σε αυτά.
6. Συνεργασία με Ομάδες, συλλόγους και ΜΚΟ που προστατεύουν άγρια ζώα, (π.χ. Αρκτούρος) για την οργάνωση ομαδικών τουριστικών επισκέψεων σε καταφύγια άγριων ζώων και σε θαλάσσια πάρκα (π.χ. θαλάσσιο πάρκο Αλοννήσου).
7. Προβολή των δραστηριοτήτων αυτών σε εκθέσεις, συνεργασία με ταξιδιωτικούς πράκτορες και χρήση της τεχνολογίας για προώθηση του προϊόντος διαδικτυακά.

Ορεινός/Χειμερινός τουρισμός

Η Ελλάδα είναι ένας τουριστικός προορισμός που μπορεί να έχει τουρισμό όχι μόνο τους θερινούς μήνες αλλά και τους χειμερινούς. Η επέκταση της τουριστικής περιόδου αποτελεί αντικειμενικό μας στόχο και είναι προτεραιότητά μας, ώστε το εργατικό δυναμικό που ασχολείται με τον τουρισμό να πάψει να είναι εποχικό και να έχει εργασία όλο το έτος.

Οι βασικές μας προτάσεις είναι οι εξής:

1. Συνεργασία με αεροπορικές εταιρίες για παροχή έκπτωσης στα αεροπορικά εισιτήρια για τους τουρίστες που θα επιλέξουν έναν ελληνικό χειμερινό προορισμό.
2. Αναβάθμιση των υποδομών των υπάρχοντων χιονοδρομικών κέντρων και αξιοποίηση άλλων που δεν έχουν τύχει της κατάλληλης αξιοποίησης, όπως το χιονοδρομικό κέντρο του Φαλακρού όρους στη Δράμα.
3. Ένταξη του χειμερινού τουρισμού στα επιδοτούμενα προγράμματα κοινωνικού τουρισμού και αύξηση των σχετικών δαπανών για να τονωθεί η Περιφέρεια και οι μικρές Κοινότητες. Πολλές από τις τουριστικές μονάδες που έχουν δημιουργηθεί με κοινοτικά προγράμματα, για παράδειγμα, υπολειπούνται εκτός των Σαββατοκύριακων και των Γιορτών.

Γαστρονομικός τουρισμός

Ο γαστρονομικός τουρισμός έχει ως επίκεντρο την επαφή και τη γνωριμία των τουριστών με την τοπική/παραδοσιακή κουζίνα. Αυτό το είδος εναλλακτικού τουρισμού μπορεί να αποτελέσει μέρος ή ένα τμήμα του πολιτιστικού τουρισμού, εφόσον, μέσω της παραδοσιακής κουζίνας, ο επισκέπτης μπορεί να έρθει έμμεσα σε επαφή και να «γνωρίσει» τις τοπικές παραδόσεις, τις τοπικές πολιτιστικές εκδηλώσεις, τα ήθη, τα έθιμα, τις συνήθειες του λαού και τις γεωργικές δραστηριότητες. Εδώ θα πρέπει να κάνουμε ιδιαίτερη μνεία στη χρήση και προσφορά τοπικών αγροτικών και κτηνοτροφικών προϊόντων, παραδοσιακών πρώτων υλών, προϊόντων βιολογικής παραγωγής, καθώς και προϊόντων προστατευμένης ονομασίας προέλευσης (ΠΟΠ) ή γεωγραφικής ένδειξης (ΠΓΕ).

Όλοι οι τουρίστες που επισκέπτονται τη χώρα μας αλλά ιδιαίτερα οι Άγγλοι και οι Ρώσοι δείχνουν σοβαρό ενδιαφέρον για την παραδοσιακή ελληνική κουζίνα, τα τοπικά προϊόντα, τα φρέσκα φρούτα και λαχανικά, τα ψάρια και τα θαλασσινά. Μέσα από την εξοικείωση και εκτίμηση των προϊόντων αυτών, θα είναι σε θέση να τα προβάλλουν και στις χώρες προέλευσής τους και να αυξηθεί η ζήτησή τους.

Οι βασικές προτάσεις της ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΥΣΗΣ είναι:

1. Προβολή της παραδοσιακής κουζίνας στο εξωτερικό, μέσα από συνεργασίες με εξειδικευμένα τηλεοπτικά και διαδικτυακά κανάλια, γνωστούς δεξιότητες της μαγειρικής (sef) παραγωγούς και εταιρίες εξαγωγών τροφίμων. Συμμετοχή σε εκθέσεις ποτών και τροφίμων, όπου να ενισχύεται η παρουσία και μικρών παραγωγών, που δεν έχουν τις δυνατότητες για τον σκοπό αυτό. Θα ήταν ευχής έργον η δημιουργία μόνιμων εκθέσεων ελληνικών τροφίμων σε συνδυασμό με εστίαση σε ορισμένες πόλεις κλειδιά.
2. Ενσωμάτωση ελληνικών παραδοσιακών προϊόντων και παραδοσιακών ελληνικών πιάτων στο μενού όλων των ξενοδοχείων.
3. Στο χώρο των ξενοδοχείων, όπου είναι σεβασμένα φαγητά, αναψυκτικά, γλυκά για τους τουρίστες (μπουφές) να υπάρχει υποχρεωτικά μία γωνιά ελληνικής και μία γωνιά τοπικής κουζίνας (π.χ. στα ξενοδοχεία της Κρήτης να υπάρχει ελληνική και κρητική γωνιά, με παραδοσιακά ελληνικά και κρητικά προϊόντα/ πιάτα).
4. Στο πρωινό των ξενοδοχείων να ενσωματωθεί και «ελληνικό πρωινό» (Greek breakfast) (π.χ. τηγανίτες, γιαούρτι, φρέσκο ψωμί, βούτυρο, γλυκά του κουταλιού, φρέσκα φρούτα, τοπικά τυριά, στραπατσάδα, αφεψήματα από ελληνικά βότανα), ώστε οι τουρίστες να έχουν την ευκαιρία να δοκιμάσουν το παραδοσιακό ελληνικό πρωινό. Είναι μια προσπάθεια που έχει ξεκινήσει από καιρό και πρέπει να συνεχίσει αλλά με ελληνικές πρώτες ύλες και όχι εισαγόμενες!
5. Διοργάνωση ξεναγήσεων και οργανωμένων επισκέψεων σε ελληνικά εργαστήρια παρασκευής τροφίμων, σε τυροκομεία, σε παραδοσιακούς φούρνους, σε αλευρόμυλους.
6. Προώθηση, προβολή και οργάνωση επισκέψεων σε μουσεία και εκθέσεις που σχετίζονται με την ελληνική διατροφή (π.χ. Μουσείο ελιάς και λαδιού στη Λακωνία).
7. Διοργάνωση επιμορφωτικών, ενημερωτικών μαθημάτων (σεμιναρίων) από εξειδικευμένους διαιτολόγους - διατροφολόγους, για να μνηθούν οι τουρίστες στην ελληνική μεσογειακή διατροφή.

Οινοτουρισμός

Ο Οινοτουρισμός μπορεί να αποτελέσει υποκατηγορία του Πολιτιστικού, του Γαστρονομικού τουρισμού ή ακόμα και του Αγροτουρισμού. Αναπτύσσεται στις περιοχές που υπάρχουν οινοποιεία και αμπελοκαλλιέργειες, στις οποίες παράγεται οίνος Ονομασίας Προέλευσης Ανώτερης Ποιότητας (ΟΠΑΠ). Υπολογίζεται πως στην Ελλάδα λειτουργούν περί τα 600 σύγχρονα οινοποιεία, εκ των οποίων αρκετά κατασκευάστηκαν με χρηματοδότηση από ευρωπαϊκά προγράμματα και παράγουν κρασιά εξαιρετικής ποιότητας. Όλες οι προωθητικές ενέργειες στην Ελλάδα σε σχέση με τα ελληνικά Τρόφιμα και Ποτά κατά τη διάρκεια της τουριστικής περιόδου ωφελούν σε μεγάλο βαθμό τις εξαγωγές, αφού οι τουρίστες τα αναζητούν στις χώρες τους, όταν επιστρέψουν, «υποχρεώνοντας» τα καταστήματά τους να τα προμηθευτούν.

Σχεδόν το σύνολο των τουριστών που επισκέπτονται την Ελλάδα δείχνουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τον ελληνικό οίνο. Συνεπώς, ο οίνος αποτελεί ένα τουριστικό προϊόν, που μπορεί να δράσει συμπληρωματικά στην ανάπτυξη των υπόλοιπων μορφών τουρισμού.

Η Πορτογαλία είχε 2,5 εκατ. οινοτουρίστες, ενώ έχει σημαντική παράδοση στον τομέα της οινοπαραγωγής. Μπορούμε να το κάνουμε και εμείς, αφού έχουμε αξιόλογη παραγωγή, αλλά, δυστυχώς, τα ελληνικά κρασιά δεν έχουν μεγάλη διείσδυση στο εξωτερικό.

Οι βασικές προτάσεις της ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΥΣΗΣ για την ανάπτυξη και ενίσχυση του Οινοτουρισμού είναι:

1. Διοργάνωση διαδρομών σε ευρύτερες περιοχές, όπου ο τουρίστας θα μπορεί να επισκεφθεί πολλά οινοποιεία, όπως στην Καλιφόρνια. Ενίσχυση της τεχνογνωσίας από τις μονάδες αυτές (μέσω επισκέψεων, μελετών) και των επενδύσεων σε εγκαταστάσεις για τους επισκέπτες.
2. Διοργάνωση εκθέσεων αποκλειστικά για τον ελληνικό οίνο στο εξωτερικό και συμμετοχή σε θεματικές εκθέσεις του οίνου.
3. Προσέγγιση ειδικών του οίνου και διάσημων γευσιγνωστών, που θα μπορούσαν να προβάλλουν τα ελληνικά κρασιά, καθώς χαίρουν μεγάλης αναγνωσιμότητας και αποδοχής.

4. Ενσωμάτωση του ελληνικού οίνου στο εδεσματολόγιο (μενού) όλων των ξενοδοχείων, με μεγάλη ποικιλία ελληνικών κρασιών στα μπαρ τους, ώστε να μπορούν να διαλέξουν οι τουρίστες.
5. Επίσκεψη και ξενάγηση των τουριστών σε ετήσιες εκδηλώσεις που έχουν ως θέμα τον οίνο (π.χ. Γιορτή Κρασιού).
6. Διοργάνωση ξεναγήσεων και οργανωμένων επισκέψεων σε αμπελώνες και οργανωμένα οινοποιεία, όπου το εξειδικευμένο προσωπικό θα ξεναγεί τους επισκέπτες στις εγκαταστάσεις και θα τους φέρνει σε επαφή με τον τρόπο παραγωγής του οίνου.
7. Προώθηση, προβολή και οργάνωση επισκέψεων σε μουσεία και εκθέσεις που σχετίζονται με τον ελληνικό οίνο (π.χ. Μουσείο Αμπέλου και Οίνου στη Νάουσα).

Εκπαιδευτικός τουρισμός

Ο εκπαιδευτικός τουρισμός μπορεί να αποτελέσει τμήμα του πολιτιστικού τουρισμού. Είναι σε θέση να προσφέρει πολλά στις τοπικές κοινωνίες, εφόσον γίνει πόλος έλξης για το εκπαιδευτικό/μαθητικό τουρισμό. Εδώ, πολύ σημαντικό είναι να προωθηθούν προγράμματα ανταλλαγής μαθητών και επισκέψεων μαθητών από το εξωτερικό, και ειδικά ομογενών. Υπάρχουν σχετικά προγράμματα στην ομογένεια για παιδιά στη σχολική ηλικία, που συχνά, παρά τις εξασφαλισμένες χρηματοδοτήσεις, μένουν αναξιοποίητα. Επίσης, θα μπορούν να προωθηθούν προγράμματα ανταλλαγής φοιτητών ή βραχυχρόνιας απασχόλησης για απόκτηση εργασιακής εμπειρίας ή ερευνητικής δραστηριότητας, όπως με την J1 visa των ΗΠΑ.

Οι βασικές θέσεις της ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΥΣΗΣ είναι:

1. Διοργάνωση εκπαιδευτικών προγραμμάτων για φοιτητές πανεπιστημίων και κολεγίων του εξωτερικού, με ιδιαίτερη έμφαση σε νέες αγορές εκτός ΕΕ, (όπου υπάρχει το Erasmus), όπως σε ΗΠΑ, Καναδά, Αυστραλία, Κίνα, Ρωσία.
2. Προγράμματα εκπαιδευτικού και πολιτιστικού περιεχομένου για εκδρομές σχολείων και πανεπιστημίων από το εξωτερικό και ειδικότερα, από τις χώρες με ομογένεια και με προγράμματα ελληνικών

σπουδών (π.χ. εκδρομές με αντικείμενο τη δημοκρατία στην αρχαία Ελλάδα για φοιτητές πολιτικών επιστημών). Αυτά τα προγράμματα μπορούν να συνδυαστούν με πολιτιστικά ή θρησκευτικά/Προσκυνηματικά δρώμενα, (ειδικά για τους ορθόδοξους λαούς).

3. Πρόγραμμα γνωριμίας και εκπαίδευσης της Ελληνικής Πολιτιστικής Κληρονομιάς και εκμάθησης της Ελληνικής Γλώσσας, ενδεχομένως και ως θερινή κατασκήνωση. Πολύ σημαντικό πάλι για την ομογένεια και τα παιδιά των νεομεταναστών, των Ελλήνων της διαρροής του επιστημονικού δυναμικού (brain drain).

4. Κίνητρα για διοργάνωση επαγγελματικών συνεδρίων στην Ελλάδα. Οι συμμετέχοντες εξοικειώνονται με τη χώρα και μπορεί να επιστρέψουν, ενώ έχουν υψηλότερη αγοραστική δύναμη.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ θεωρεί τον ΤΟΥΡΙΣΜΟ ως σημαντικό πλεονέκτημα της χώρας μας και προσβλέπει στην αλλαγή του τουριστικού και οικονομικού μοντέλου, με στόχο την υψηλότερη προστιθέμενη αξία, μακριά από την υπερεξάρτηση και ειδικά από τον μαζικό τουρισμό. Γι' αυτό έχει προτάσεις σε όλους τους ρεαλιστικούς τομείς ανάπτυξης του τουρισμού, με σκοπό την αύξηση των εσόδων και την επιμήκυνση της τουριστικής χρονικής περιόδου (σεζόν).

Προσβλέπουμε στη διαφοροποίηση του μείγματος, όσον αφορά την προέλευση τουριστών από μεγάλες αγορές, με υψηλή μέση τουριστική δαπάνη, όπως οι ΗΠΑ, η Αυστραλία και ο Καναδάς, στις οποίες υπάρχει σημαντική ομογένεια, η ορθόδοξη Ρωσία, οι τουρίστες εκ της οποίας, εκτός από το θερινό τουρισμό, ενδιαφέρονται και για τον Προσκυνηματικό, καθώς επίσης και η ανερχόμενη Κίνα. Όλα αυτά βέβαια, υπό την προϋπόθεση ότι έχουν λυθεί ή μετριαστεί τα εμπόδια που θέτει η πανδημία.

Το φυσικό μας περιβάλλον και η πολιτιστική μας κληρονομιά είναι μοναδικά παγκοσμίως.

Γινόμαστε κύριοι του σημαντικού αυτού τομέα, με σκοπό ο ελληνικός τουρισμός να ωφελεί πρώτα τους Έλληνες και όχι μεγάλα επιχειρηματικά συμφέροντα του εξωτερικού!

Πρώτα η Ελλάδα!

ΣΥΝΟΠΤΙΚΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΝΑΥΤΙΛΙΑ

«Μέγα τό τῆς θαλάσσης κράτος» Θουκυδίδης

Βασικές διαπιστώσεις:

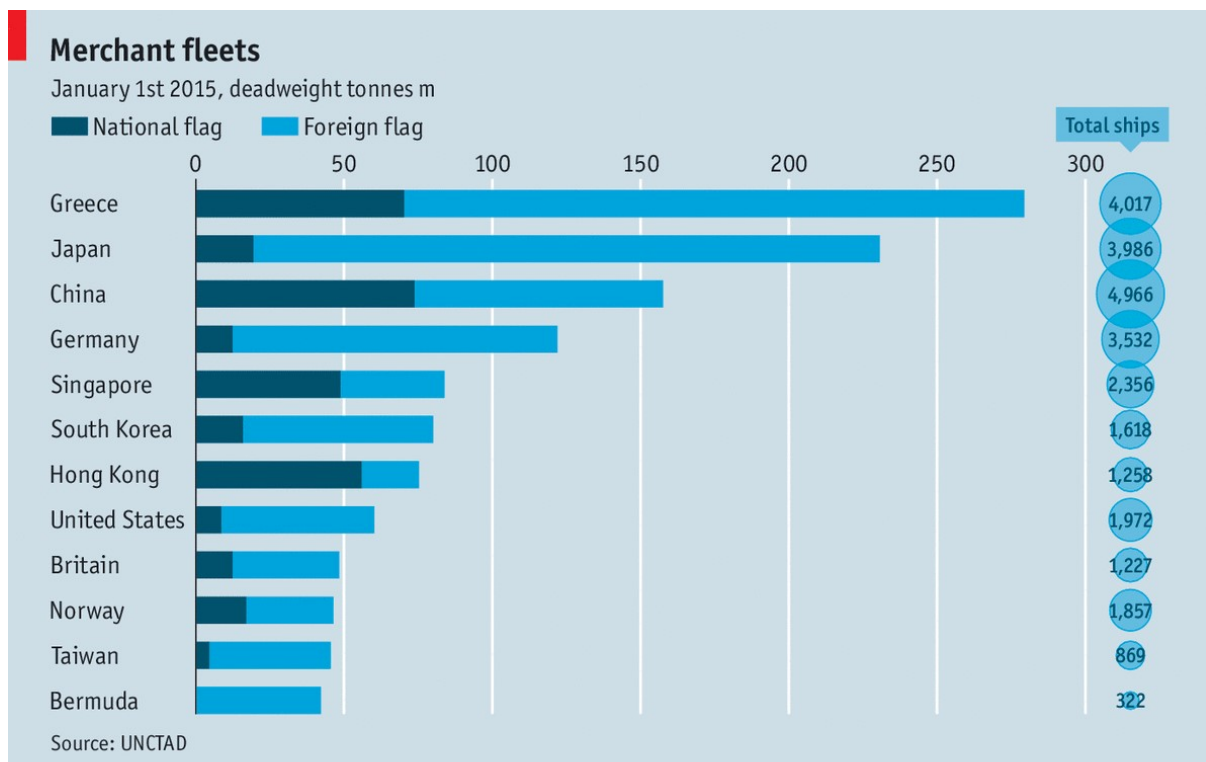
- Ο ελληνόκτητος εμπορικός στόλος είναι ο μεγαλύτερος παγκοσμίως και σημαντικός παράγοντας της παγκόσμιας εφοδιαστικής αλυσίδας. Τα πλοία με ελληνική σημαία ανέρχονται στο 50% του ευρωπαϊκού στόλου και στο 20% του παγκόσμιου (4.000 το 2015).
- Η συνεισφορά της ναυτιλίας στο ΑΕΠ είναι πάνω από το 7%, με 15.000 περίπου θέσεις εργασίας.
- Τα έσοδα από τη ναυτιλία καταγράφονται μόνο κατά το 25% στην Ελλάδα, αλλά θα μπορούσαν να φτάσουν δυνητικά τα 60 δις €. Όμως και λόγω των ελέγχων κεφαλαίων (capital controls) ανήλθαν σε 3,4 δις € το 2017.

Μερικά Μέτρα

- Κίνητρα για ναυπήγηση και επισκευή πλοίων σε ελληνικά ναυπηγεία.
- Δημιουργία ναυτιλιακού cluster (Ναυπηγοεπισκευή και εξυπηρέτηση) με κύκλο εργασιών (τζίρο) τουλάχιστον 15 δις €.
- Μείωση των τιμών των εισιτηρίων ακτοπλοΐας για κατοίκους νησιών.
- Ίδρυση Ελληνικής ιδιοκτησίας Ναυτιλιακής Τράπεζας.
- Προσέλκυση νέων στο επάγγελμα και αναβάθμιση σπουδών ΑΕΝ.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ «ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΥΣΗΣ» ΓΙΑ ΤΗ ΝΑΥΤΙΛΙΑ

Ο εμπορικός στόλος της Ελλάδας είναι ο μεγαλύτερος και παραγωγικότερος σε ολόκληρο τον πλανήτη, το νούμερο ένα μετά τη δεκαετία του 1970, ακολουθούμενος από τον ιαπωνικό και τον κινεζικό. Αν και δεν έχει δοθεί ποτέ ιδιαίτερη σημασία, είναι γεγονός πως από το 1999 έως το 2008 η Ελλάδα γνώρισε έμμεσα μία εξαγωγική έκρηξη, όσο καμία άλλη χώρα της Δυτικής Ευρώπης, με εξαίρεση μόνο τη Νορβηγία, επιτυγχάνοντας ισχυρότατες εξαγωγικές επιδόσεις, οι οποίες δεν συγκρίνονται με κανένα άλλο Κράτος.

Economist.com

Ειδικότερα, με βάση διεθνείς μελέτες, το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών της Ελλάδας θα ήταν έως το 2008 περισσότερο πλεονασματικό απ' αυτό της Γερμανίας, εάν απεικονιζόταν στα επίσημα στατιστικά στοιχεία της η ναυτιλία, η οποία αποτελεί τον κυρίαρχο κλάδο της ελληνικής οικονομίας, μετά το 1960. Δυστυχώς όμως, ο κλάδος βασίζεται στο δολάριο, τόσο όσον αφορά τα έσοδα όσο και τα έξοδά του, διατηρώντας παραδοσιακά τραπεζικούς λογαριασμούς στη Νέα Υόρκη, στο Λονδίνο και στη Γενεύη.

Έως την εποχή που υιοθετήθηκε το ευρώ από τη χώρα μας, οι συναλλαγές της ναυτιλίας δε διενεργήθηκαν σχεδόν ποτέ μέσω των ελληνικών τραπεζών. Η αιτία ήταν κυρίως το ότι, μετά την ίδρυση της Τράπεζας της Ελλάδας (1929), από το 1932 υπήρξε ένα νομισματικό καθεστώς με άκαμπτους ελέγχους κεφαλαίων, το οποίο παρέμεινε περισσότερο ή λιγότερο ως είχε, μέχρι το 1994.

Ουσιαστικά λοιπόν δεν υπήρχε η δυνατότητα να διενεργηθούν διεθνείς κεφαλαιακές συναλλαγές μέσω των ελληνικών τραπεζών, οπότε η Τράπεζα της Ελλάδας έπαψε να καταχωρεί τα έσοδα από τις μεταφορές (κόμιστρα) των πλοίων των Ελλήνων εφοπλιστών, δηλώνοντάς τα ως εξαγωγές, αποτελώντας τη μοναδική εξαίρεση συγκριτικά με όλες τις άλλες χώρες.

Ως εκ τούτου, αυτό που καταχωρούταν από την Ελλάδα έως το 1998 περίπου (πηγή: Bernegger), ήταν μόνο το εσωτερικό κόστος της ναυτιλίας, όπως οι μισθοί, οι καταθέσεις στο συνταξιοδοτικό ταμείο των ναυτικών (NAT), οι δαπάνες των γραφείων, οι πληρωμές μερισμάτων εντός της χώρας κλπ. Σε κάθε περίπτωση, τα έσοδα από τις μεταφορές του ελληνικού στόλου (τζίρος) έως το 1998, δεν καταχωρούνταν καθόλου στο ισοζύγιο της Ελλάδας αλλά σε μία σειρά από άλλες χώρες.

Το μεγαλύτερο μέρος των εσόδων και της ρευστότητας της ναυτιλίας παρέμενε σε λογαριασμούς δολαρίων στο εξωτερικό, χωρίς ποτέ να εισέρχεται στο κυκλοφοριακό σύστημα της ελληνικής οικονομίας, ενώ μέχρι το 2002, ακόμη και τα έσοδα από τις επανεπενδύσεις των εφοπλιστών δεν καταγράφονταν, κάτι που άλλαξε μόνο εν μέρει το 2003.

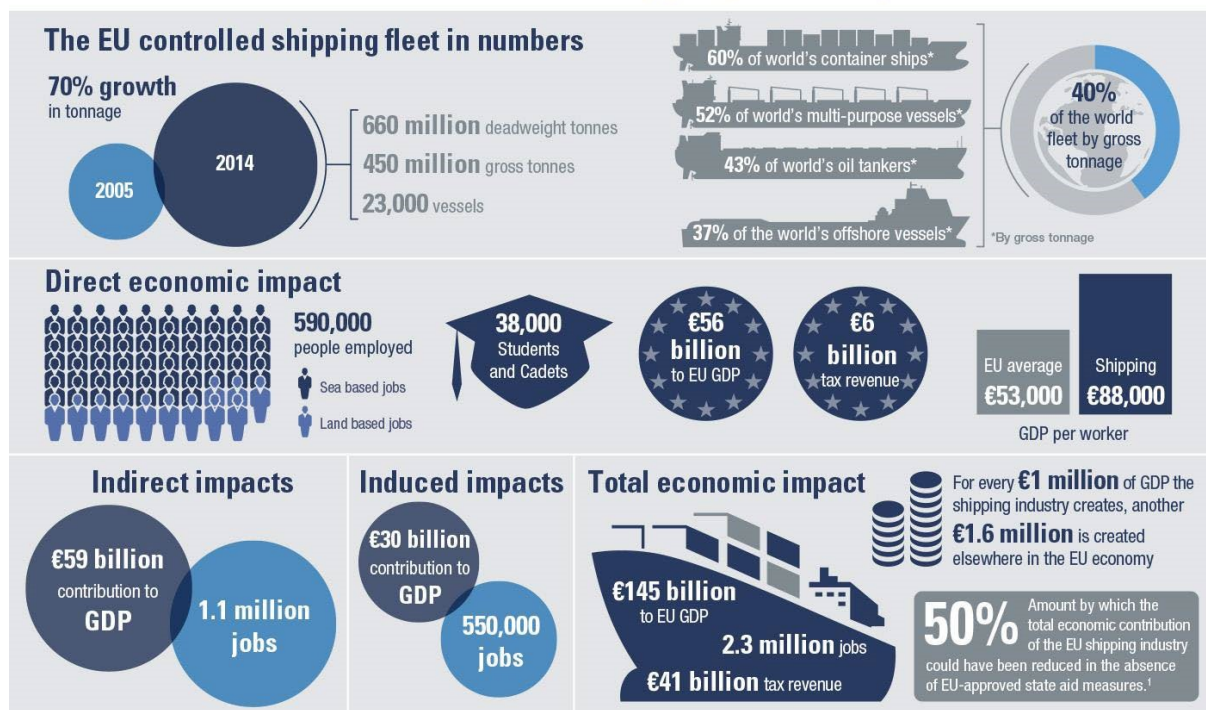
Όσον αφορά γενικότερα τα περιουσιακά στοιχεία των Ελλήνων εφοπλιστών τα οποία αυξάνονται συνεχώς, παραμένοντας στο συντριπτικά μεγαλύτερο μέρος τους στο εξωτερικό, δεν καταγράφονται επίσης στις στατιστικές της χώρας μας, όπως συμβαίνει με τα άλλα Κράτη (στη θέση «απευθείας επενδύσεις στο εξωτερικό»).

Χωρίς να επεκταθούμε σε λεπτομέρειες, η δυνητική συνδρομή της ναυτιλίας στο ελληνικό ΑΕΠ, καθώς επίσης στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών, ιδίως στα έτη της κατακόρυφης ανόδου των ναυτιλιακών εσόδων (1999 – 2008), υπολογίζεται στα 60 δις \$. Δυστυχώς όμως

καταγράφονταν μόνο εν μέρει στην Ελλάδα, κατά 10% έως το 2008, μετά δε κατά περίπου 25%.

Το γεγονός αυτό τεκμηριώνεται επίσης από τις στατιστικές της ΕΕ, η οποία το 2014 κατείχε το 40% του παγκοσμίου στόλου με κριτήριο την ολική χωρητικότητα (gross tonnage), με την ελληνική ναυτιλία να υπολογίζεται γύρω στο 50% της ευρωπαϊκής. Ο άμεσος κύκλος εργασιών (τζίρος) της ΕΕ ήταν 56 δις €, τα άμεσα φορολογικά έσοδα 6 δις €, ενώ ο συνολικός κύκλος εργασιών (τζίρος), άμεσος και έμμεσος (για κάθε 1 € άμεσου δημιουργείται 1,6 € έμμεσου, σύμφωνα με μελέτη της Oxford Economics) 145 δις €.

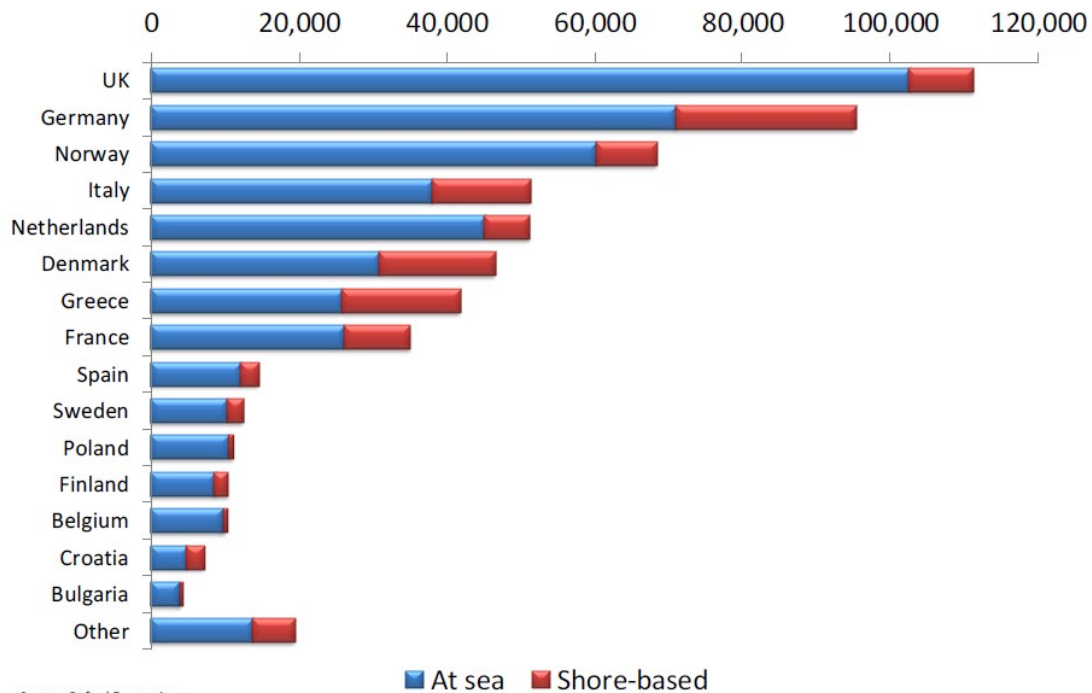
The economic value of the EU shipping industry

¹ Based on illustrative counter-factual scenarios for nine EU countries

Συνολικά, άμεσα και έμμεσα, η ναυτιλία δηλαδή είναι υπεύθυνη για 2.300.000 θέσεις εργασίας στην ΕΕ, προσφέροντας φορολογικά έσοδα 41 δις €, ενώ πρώτη στη ναυτιλιακή απασχόληση είναι η Μεγάλη Βρετανία (2014), ακολουθούμενη από τη Γερμανία και τη Νορβηγία. Με βάση λοιπόν τα παραπάνω, συνειδητοποιεί κανείς τον κύκλο εργασιών (τζίρο), την απασχόληση (γράφημα) και τα φορολογικά έσοδα που παρέχει στην ΕΕ η ελληνική ναυτιλία, με την Ελλάδα να υστερεί, λόγω της μη εκμετάλλευσης του τεραστίου αυτού πλούτου της.

Figure 3.1.2b: Total employment in the EU shipping industry by place of work, 2012^{10,11}

Με δεδομένο πάντως το ότι τα θαλάσσια κόμιστρα μειώθηκαν από το 2008 σχεδόν κατά 90%, κυρίως στα ξηρά φορτία, ενώ το κόστος του πετρελαίου αυξήθηκε κατακόρυφα, κατανοεί κανείς πως η κρίση κόστισε έμμεσα στην Ελλάδα περισσότερο από οποιαδήποτε άλλη χώρα στον πλανήτη.

Η έξοδος τώρα της ελληνικής οικονομίας από τα δεσμά του χρέους και της ύφεσης εξαρτάται από τον βαθμό που θα μπορέσει να γίνει περισσότερο εξωστρεφής και διεθνώς ανταγωνιστική. Αυτά όμως είναι δύο χαρακτηριστικά που, ήδη εδώ και πάρα πολλές δεκαετίες, έχει καταφέρει να αποκτήσει με τις δικές της δυνάμεις η ελληνική εμπορική ναυτιλία.

Συμπεράσματα και τωρινή κατάσταση

Στις μέρες μας όμως, εκτός από τις παραπάνω αναφορές, το ναυτιλιακό σύμπλεγμα δοκιμάζεται από:

(1) την εσωτερική οικονομική κρίση,

(2) την «εχθρική» πολιτική όλων των ελληνικών Κυβερνήσεων, από τη Μεταπολίτευση και μετά, απέναντι στις ναυτιλιακές επιχειρήσεις των Ελλήνων εφοπλιστών,

(3) τις μεθοδευμένες κινήσεις, τα κίνητρα και τις φορολογικές ελαφρύνσεις από ανταγωνιστικά ναυτιλιακά κέντρα για τη μετεγκατάσταση σε αυτά των ελληνικών ναυτιλιακών επιχειρήσεων, καθώς επίσης και

(4) τους ελέγχους κεφαλαίων, που μείωσαν τα καθαρά ναυτιλιακά έσοδα από 6,87 δις € το 2014 στα 3,36 δις € το 2017 (γράφημα).

Σύμφωνα πάντως με μελέτη της Ernst & Young, η Ελλάδα θα μπορούσε να έχει σημαντικά οικονομικά οφέλη, εάν γινόταν έδρα ναυτιλιακών επιχειρήσεων, ανεξάρτητα από τη σημαία στην οποία θα ήταν νηολογημένα τα πλοία τους. Τα οφέλη αυτά υπολογίσθηκαν στα 25,9 δις € ετησίως, δημιουργώντας 550.000 θέσεις εργασίας και επιλύοντας το συντριπτικά μεγαλύτερο μέρος των προβλημάτων μας. Εν προκειμένω, το Ντουμπάι θεωρείται το καλύτερο παράδειγμα ως ναυτιλιακό κέντρο, το οποίο παρέχει δυνατότητες διαχείρισης των ναυτιλιακών εταιρειών, ενώ δε διαθέτει ναυτιλιακό στόλο.

Κατά την έρευνα της E&Y στον Πειραιά λειτουργούν 3.273 ναυτιλιακές επιχειρήσεις και στη Θεσσαλονίκη δραστηριοποιούνται 118 εταιρίες, με τον συνολικό τους αριθμό να ανέρχεται σε 3.391 επιχειρήσεις, οι οποίες αντιπροσωπεύουν 28 διαφορετικούς τομείς (εκ των οποίων το 70,5% δεν είναι εταιρίες διαχείρισης και λειτουργίας πλοίων). Από την έρευνα προέκυψε πως το 97% των εταιριών δεν πραγματοποιούν κάποιες λειτουργίες διαχείρισης πλοίων στην Ελλάδα, ενώ μόλις το 3% έδωσε θετική απάντηση.

Προτάσεις για την Ναυτιλία

Οι βασικοί ΠΥΛΩΝΕΣ της ελληνικής ναυτιλίας είναι οι εξής:

- Ποντοπόρος Ναυτιλία
- Ακτοπλοΐα
- Ναυτεργατικό Δυναμικό
- Εφοπλισμός
- Κρουαζιερόπλοια
- Λιμένες
- Ναυπηγοεπισκευαστική Δραστηριότητα
- Ναυτική Εκπαίδευση

- Επαγγελματικά Σκάφη Αναψυχής
- Παραναυτιλιακές Δραστηριότητες

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ έχει μια σειρά από προτάσεις στον τομέα της ναυτιλίας, που σε πρώτη φάση θα αποτρέπουν την περαιτέρω συρρίκνωση του ελληνικού ναυτιλιακού συμπλέγματος και σε δεύτερη φάση θα οδηγήσουν στην περαιτέρω ανάπτυξή του.

Πριν από όλα, είναι αναγκαία η δημιουργία των κατάλληλων συνθηκών για να γίνει η Ελλάδα έδρα εταιριών διαχείρισης και λειτουργίας πλοίων, αυξάνοντας κατά 26 δις € το ΑΕΠ της και δημιουργώντας 550.000 θέσεις εργασίας, καθώς επίσης την προσέλκυση των ελληνικών επιχειρήσεων λογισμικού από το Λονδίνο, με την ευκαιρία της εξόδου της Βρετανίας από την ΕΕ.

Οι υπόλοιπες προτάσεις της ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΥΣΗΣ είναι οι ακόλουθες:

1. Ίδρυση Τράπεζας Ναυτιλιακής Επιχειρηματικότητας, ανταγωνιστικής των υπεράκτιων τραπεζικών δραστηριοτήτων, για τα πλοία ελληνικού νηολογίου, ενδεχομένως με τη συμμετοχή ναυτιλιακών εταιριών που θέλουν να επενδύσουν στα κεφάλαιά της και την παράλληλη εισαγωγή της σε ξένα χρηματιστήρια.

Η απουσία μιας τέτοιας τράπεζας από την πατρίδα μας είναι ένα διαχρονικό πρόβλημα στη νεότερη ιστορία του Ελληνικού Κράτους, με αποτέλεσμα να παραμένει η χώρα μας εξαρτώμενη από τις μεγάλες δυνάμεις του διεθνούς τραπεζικού συστήματος, το οποίο έδρευε στις πρωτεύουσές τους και λειτουργούσε ως μοχλός για τη διεθνή πολιτική τους. Κάτι τέτοιο δεν επιτρέπεται να συμβαίνει σήμερα.

Η απουσία μιας τέτοιας τράπεζας εμποδίζει τη μόχλευση των ναυτιλιακών κεφαλαίων για την εγχώρια ανάπτυξη. Θα ήταν ανάλογη της Τράπεζας Επενδύσεων, η οποία όμως δεν έχει σημαντικά κεφάλαια και είναι αβέβαιο αν θα μπορέσει να τα αντλήσει από κάπου. Είναι αναγκαία η σύσταση ενός ανεξάρτητου τέτοιου τραπεζικού σχήματος, όπου όμως το Ελληνικό Δημόσιο θα έχει την πλειοψηφία των μετοχών, με τεχνοκρατικές αρχές λειτουργίας.

Με αυτό τον τρόπο, θα συγκεντρωθεί ένα τεράστιο μέρος από τα κεφαλαιακά αποθεματικά του 20% του στόλου της υφηλίου, που ορίζεται από ελληνικά ναυτιλιακά συμφέροντα. Η τράπεζα αυτή δε θα

παρέχει υπηρεσίες λιανικής τραπεζικής, αλλά θα μπορεί να εκδίδει εγγυημένα ομόλογα, ως μία μέθοδο αποταμίευσης των ιδιωτών.

Η Τράπεζα θα παρέχει στο ναυτιλιακό κεφάλαιο:

α. Διεθνείς κεφαλαιακές συναλλαγές, με προνομιακή μεταχείριση των πλοιοκτητών που έχουν πλοία με ελληνική νηολόγηση.

β. Υψηλό επιτόκιο για ναυτιλιακές καταθέσεις, τουλάχιστον ίσο με το υψηλότερο διεθνώς.

γ. Μηδενικό έλεγχο κεφαλαίων για τους εφοπλιστές-πελάτες της τράπεζας.

2. Δημιουργία ηλεκτρονικού νηολογίου (e-νηολογίου), προκειμένου να εξαλειφθούν οι γραφειοκρατικές διαδικασίες και να απλουστευθούν οι εγγραφές πλοίων στο ελληνικό νηολόγιο.

3. Αλλαγή στη φορολόγηση των πλοίων με παράλληλη θέσπιση ισχυρών κινήτρων, που δε θα θίγουν τις ναυτιλιακές εταιρίες. Αυτό το μέτρο κρίνεται άκρως απαραίτητο, επειδή οι εφοπλιστές πληρώνουν φόρο όχι με βάση τα κέρδη του πλοίου αλλά με βάση τη χωρητικότητα ενός πλοίου σε τόνους (τονάζ), που προκύπτει με έναν συντελεστή.

Σε αυτά τα πλαίσια, προτείνεται ο χαμηλότερος στην υψηλότερη συντελεστής φορολόγησης της χωρητικότητας ενός πλοίου σε τόνους (τονάζ) των πλοίων ή των εσόδων του εφοπλιστή, εφόσον οι καταθέσεις του πλοιοκτήτη στην άνω τράπεζα ξεπερνούν ένα επίσημα καθορισμένο ανώτατο όριο (πλαφόν), (π.χ. αυτό των 50 εκατ. δολαρίων/ευρώ). Επιπλέον, υπό την ανωτέρω προϋπόθεση, με τη συμμετοχή του εκάστοτε πλοιοκτήτη σε τραπεζικά προϊόντα δέσμευσης κεφαλαίων (ομόλογα/geros κλπ.), θα μπορούσαν να παρέχονται για μία 5ετία μηδενικές ασφαλιστικές εισφορές, προκειμένου να προβεί στην πρόσληψη μακροχρόνια ανέργων σε οποιαδήποτε μορφή προσωπικού που απασχολεί ο εν λόγω πλοιοκτήτης, εντός ή εκτός πλοίου.

4. Ευλαβική τήρηση της σταθερότητας του θεσμικού πλαισίου που διέπει τη ναυτιλία σε φορολογικά και οργανωτικά θέματα, κυρίως όμως, όσον αφορά στο πλαίσιο αποταμίευσης των κεφαλαίων της ναυτιλίας, υπό την αιγίδα της παραπάνω ναυτιλιακής τράπεζας.

5. Εντατικοποίηση των προσπαθειών του Κράτους και των Κοινωνικών Εταίρων για την προσέλκυση νέων στο ναυτικό

επάγγελμα. Κατεξοχήν κίνητρο θα είναι η προϋπόθεση της ολοκληρωμένης επαγγελματικής θητείας ναυτικού για 5 χρόνια, ώστε να επιτρέπεται, εκ των υστέρων, το άνοιγμα οποιασδήποτε επιχείρησης στην ηπειρωτική χώρα, χωρίς φορολόγηση εισοδήματος και υποχρεώσεις καταβολής ασφαλιστικών εισφορών για μια 5ετία μετά την αφυπηρέτηση από το ναυτικό επάγγελμα.

6. Ριζικές τομές και εκσυγχρονισμός στον τομέα της ναυτικής εκπαίδευσης.

7. Αναβάθμιση και επικαιροποίηση προγραμμάτων σπουδών των Ανωτάτων Σχολών Εμπορικού Ναυτικού (ΑΕΝ) και υποχρεωτική χρήση και αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών στη διδασκαλία.

8. Θέσπιση φορολογικών κινήτρων για ύψωση της ελληνικής σημαίας στα σκάφη αναψυχής.

9. Δημιουργία Παράλληλου Νηολογίου για πλοία που υψώνουν ελληνική σημαία. Μ' αυτό το μέτρο, αναμένεται να υπάρξουν πολλά και σημαντικά οικονομικά οφέλη, όπως συμβαίνει εδώ και πολλά χρόνια σε αρκετές χώρες, όπως η Νορβηγία, η Ολλανδία, η Ιταλία και άλλες. Με αυτήν την πρόταση:

- Αναδεικνύεται μία νέα δυναμική στρατηγική που ωφελεί την ανταγωνιστικότητα της ελληνικής σημαίας.
- Μειώνεται το λειτουργικό κόστος του πλοίου.
- Ταξιδεύουν χωρίς προβλήματα.
- Ανταγωνιστικό κόστος στο δεύτερο νηολόγιο για τον Έλληνα πλοιοκτήτη, όταν υψώνει την ελληνική σημαία.
- Συνεχής είσπραξη τελών νηολόγησης για το Κράτος.
- Δημιουργία νέων θέσεων εργασίας στο γραφεία των ναυτιλιακών εταιριών στην Ελλάδα.

10. Μείωση τιμών των εισιτηρίων για τους μονίμους κατοίκους των νήσων και κίνητρα για τουρισμό Ελλήνων στα νησιά. Επιπλέον, θα ήταν πρόσφορο να τοποθετούνται, προκειμένου για τη μετάβαση δικαιούχων του εργατικού τουρισμού, επιβατικά πλοία, επί τούτου μισθωμένα από το πολεμικό ναυτικό, για τη μεταφορά των ανωτέρω δικαιούχων σε «άγονες γραμμές», είτε νησιών του ανατολικού Αιγαίου είτε λοιπών ακριτικών νησιών. Με τον τρόπο αυτό, οι Έλληνες τουρίστες αποκτούν κίνητρο να επισκεφθούν νησιωτικές περιοχές της χώρας μας, αναζωογονώντας την τοπική οικονομία, αφού, σύμφωνα

με την εμπειρία των νησιωτών, στηρίζουν με κατανάλωση τις μικροοικονομίες των νησιών, όποτε τα επισκέπτονται.

11. Επιπλέον, για την ενίσχυση των εσόδων των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων που λειτουργούν στα ελληνικά νησιά (άγονων γραμμών και μη) αλλά και για κίνητρο παραμονής των αυτοχθόνων κατοίκων σε αυτά, πρέπει να θεσμοθετηθούν, στα πλαίσια της συγκεκριμένης μεθόδου διακίνησης εργαζομένων τουριστών τα παρακάτω:

α. Μηδενικό κόστος στο εισιτήριο για Πειραιά ή Θεσσαλονίκη, 2 φορές το μήνα, όσον αφορά σε νησιώτες με εισόδημα κάτω των 17.000 ευρώ ετησίως, κατόπιν ειδικής βεβαίωσης που θα εκδίδεται ηλεκτρονικά από το σύστημα πληροφορικής του TAXIS.

β. Στα πλαίσια της υποβοηθούμενης από το Ελληνικό Ναυτικό μετακίνησης, ελάχιστο, συμβολικό εισιτήριο επιβατικού αυτοκινήτου και επιβατών ίδιας οικογένειας για τους Έλληνες τουρίστες όλων των νησιών σε Αιγαίο/Ιόνιο/Κρήτη εκτός περιόδου αιχμής (1 Σεπτεμβρίου ως 15 Ιουνίου).

γ. Αποκόμματα (κουπόνια) έκπτωσης φόρου, παραγόμενα από τις ταμειακές μηχανές των νησιωτών, σε αγορές προϊόντων ή υπηρεσιών άνω των 30 ευρώ ανά συναλλαγή, που θα αφορούν, τόσο σε φορολογία εισοδήματος όσο και σε ΕΝΦΙΑ, προς ενίσχυση του τουρισμού από Έλληνες φορολογούμενους σε ακριτικά νησιά κατά τις περιόδους αιχμής.

12. Μείωση του επίναυλου του 3%, που επιβαρύνει τα εισιτήρια.

13. Ενίσχυση και ριζικός εκσυγχρονισμός της Ναυπηγοεπισκευαστικής Βιομηχανίας (NEB), ειδικά σε επίπεδο εξοπλισμού, οργάνωσης και εργασίας, η οποία θα ωφελήσει ευρύτερα την Επαναβιομηχανοποίηση της Ελλάδας. Αυτή η αναδιάρθρωση προτείνεται να γίνει σε:

(α) Θεσμικό επίπεδο. Με οριοθέτηση της ΝΕΣ ΝΑΥΣΟΛΠ, ως ιδιαίτερης ΒΙ.ΠΕ, συμπεριλαμβανομένων των περιοχών του Νέου Μώλου Δραπετσώνας, του Μώλου της ΔΕΗ και την Κυνόσουρα. Η ΝΑΥΣΟΛΠ ΑΕ να διερευνήσει δυνατότητα συνδυασμένης χρηματοδότησης με εθνικούς και κοινοτικούς πόρους, αφού θα αποτελεί οργανωμένη ΒΙ.ΠΕ.

(β) Αναπτυξιακές Παρεμβάσεις. Ο κλάδος δεν αποτελεί επιλέξιμη δραστηριότητα για επιχορήγηση σύμφωνα με την ΕΕ, αλλά και με το

κανονιστικό πλαίσιο υλοποίησης του ΕΣΠΑ, το οποίο ρητά εξαιρεί τη ναυπηγοεπισκευαστική δραστηριότητα μέχρι σήμερα. Προσανατολισμός σε καινοτόμες κατασκευές πλωτών και κινητών μέσων ή μηχανικών σκελετών («διατάξεων») που αφορούν στις ΑΠΕ, προς αξιοποίηση επιχορηγήσεων από προγράμματα της ΕΕ.

Στο πλαίσιο αυτό προτείνουμε τις παρακάτω δράσεις/έργα:

- Παροχή κινήτρων στους εφοπλιστές για ναυπήγηση και επισκευή πλοίων σε ελληνικές εσχάρες και αποβάθρες (ντόκους), ειδικά όσον αφορά τις μηχανές τους.
- Κατασκευή πλωτών οικολογικών συστημάτων αφαλάτωσης με χρήση ανεμογεννητριών.
- Κατασκευή συστημάτων πλωτών ανεμογεννητριών για παραγωγή ενέργειας.
- Κατασκευή πλωτών μέσων συλλογής, διαχείρισης, επεξεργασίας και αξιοποίησης αστικών απορριμμάτων από μικρά νησιά.
- Κατασκευή πλωτών συστημάτων τουριστικού ενδιαφέροντος.
- Κατασκευή νέου τύπου τουριστικών σκαφών αλουμινίου, που θα μπορούν να χρησιμοποιούν ΑΠΕ για τις ανάγκες κίνησής τους.

Επίσης, θα θεσπιστεί συγκεκριμένη τιμολόγηση (ταρίφα) εργατοώρας στους εργαζόμενους των ναυπηγοεπισκευαστικών ζωνών, ανταγωνιστική των αντίστοιχων ξένων, με χρηματοδότηση της διαφοράς μεταξύ του μισθολογίου του ανταγωνισμού και του ισχύοντος στην ελληνική αγορά μισθολογίου από το Ελληνικό Κράτος. Το ανωτέρω μέτρο θα λειτουργήσει ως κίνητρο για την κατασκευή/επισκευή στα ελληνικά ναυπηγεία πλοίων της ελληνικής ακτοπλοΐας, του στόλου αναψυχής και των ποντοπόρων, προς αύξηση της απασχόλησης μεγάλου αριθμού εργατοτεχνικού προσωπικού. Έτσι, θα έχουμε αλλαγή δρομολόγησης της κρατικής χρηματοδότησης, όχι για καταβολή επιδομάτων ανεργίας αλλά για επιδότηση της απασχόλησης, εν μέσω του τρέχοντος κλίματος εκτεταμένης ανεργίας.

14. Εκμετάλλευση και αξιοποίηση όλων των λιμένων της χώρας, με βελτίωση και εκσυγχρονισμό των υποδομών τους.

15. Η κρουαζιέρα μπορεί να γίνει σημαντική πηγή εσόδων για την Ελλάδα και η χώρα μπορεί να μοιραστεί ένα σημαντικό ποσό από τον διεθνή ετήσιο κύκλο εργασιών (τζίρο), που ξεπερνά τα 40 δις ευρώ

(ειδικότερα, για την περιοχή της Μεσογείου, ο κύκλος εργασιών ξεπερνά τα 10 δις ευρώ, ενώ η Ελλάδα είχε κύκλο εργασιών μόλις 476 εκ. € το 2017 από τους επιβάτες κρουαζιέρας). Το βασικότερο πρόβλημα όμως που συναντούν τα κρουαζιερόπλοια που επισκέπτονται την Ελλάδα, είναι οι υποδομές και ειδικότερα το λιμάνι πρόσδεσης και οι χώροι γύρω απ' αυτό. Τα λιμάνια του Πειραιά και της Θεσσαλονίκης αλλά και ορισμένα λιμάνια μεγάλων νησιών, όπως η Κρήτη, μπορούν να δεχτούν κρουαζιερόπλοια, αρκεί να γίνουν μερικές παρεμβάσεις στις υποδομές τους, προκειμένου να γίνουν ποιοτικά και ελκυστικά.

16. Θέσπιση ενός νέου φορολογικού Κωδικού Δραστηριότητας (ΚΑΔ), ο οποίος θα έχει τον χαμηλότερο φορολογικό συντελεστή (π.χ. 2%), προκειμένου για την επαγγελματική δραστηριότητα της τροφοδοσίας των πλοίων με μόνον ελληνικής προέλευσης προϊόντα, τόσο κατανάλωσης όσο και εφοδίων στα ελληνικά πλοία (ή/και στα πλοία ξένων πλοιοκτησιών).

Όλες οι ανωτέρω καινοτόμες προτεινόμενες ρυθμίσεις και αλλαγές είναι μονόδρομος και θα λειτουργήσουν με μέσο-μακροπρόθεσμη προοπτική υποβοήθησης της ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας, τόσο στο επίπεδο της κεφαλαιακής επάρκειας όσο και στο επίπεδο της αποκατάστασης της ρευστότητας στο ασφαλιστικό σύστημα. Κυρίως, οι παραπάνω αλλαγές στα θέματα της ναυτιλίας θα προκαλέσουν μείωση της ανεργίας, άρα την αύξηση της εγχώριας κατανάλωσης αγαθών και εν τέλει, αύξηση της κοινωνικής συνοχής του Ελληνικού Έθνους - Κράτους.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ πιστεύει πως η ναυτιλία, εάν συνδυαστεί με την ανάπτυξη στους τομείς της πρωτογενούς οικονομίας και του τουρισμού, μπορεί να συμβάλλει ουσιαστικά στην επανεκκίνηση της οικονομίας της Ελλάδας.

ΣΥΝΟΠΤΙΚΑ ΓΙΑ ΤΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ

Βασικές διαπιστώσεις:

- Η βιομηχανία αποτελεί το 8% του ΑΕΠ, πολύ πιο κάτω από τον μέσο όρο της ΕΕ που είναι 15%, με στόχο αύξησης στο 20% μέχρι το 2020. Η μεταποίηση, η παραγωγή ενέργειας και οι κατασκευές αποτελούν συνολικά το 15%.
- Οι επενδύσεις στη μεταποίηση μειώθηκαν στο μισό, από 10 δις € το 2007-2009 σε 5-6 δις € στα μνημονιακά χρόνια.
- Η βιομηχανία απασχολεί 360.000 άμεσα (1,2 εκατομμύρια μαζί με την έμμεση απασχόληση) σύμφωνα με τον ΙΟΒΕ.
- Οι μέσες ετήσιες απολαβές στη βιομηχανία είναι 23.500 €, ενώ στον τουρισμό 11.600 €, το 43% των εργαζόμενων στη βιομηχανία είναι υψηλής εκπαίδευσης, σε σχέση το με 31% στις υπηρεσίες και τον τουρισμό (στοιχεία ΣΕΒ).
- Το 87% των εξαγωγών αγαθών είναι από τη μεταποίηση (22 δις € το 2016).
- Οι περισσότερες εταιρίες είναι μικρού μεγέθους. Οι κυριότερες βιομηχανίες είναι: τα διυλιστήρια (ως προς τον κύκλο εργασιών), τροφίμων (ως προς τον αριθμό απασχόλησης), μεταλλευτικές-ορυκτών, χημικών, φαρμάκων, χαρτοποιίας.
- Η αυτοκινητοβιομηχανία αποτελεί τη ραχοκοκαλιά της οικονομίας στην Ευρώπη. Η Ελλάδα και η Μάλτα είναι οι μοναδικές χώρες της ΕΕ που δεν έχουν δραστηριοποιηθεί καθόλου σε αυτόν τον τομέα.

Σημασία της Βιομηχανίας (κατά ΙΟΒΕ):

- Για κάθε 1 € προστιθέμενης αξίας της μεταποίησης, προστίθενται συνολικά 3,1 € στο ΑΕΠ.
- Για κάθε 1 εκατομμύριο € κύκλου εργασιών της μεταποίησης, προστίθενται συνολικά 22 θέσεις εργασίας.
- Για κάθε θέση εργασίας στη μεταποίηση, δημιουργούνται συνολικά 3,5 θέσεις στην οικονομία.

Σοκ Επαναβιομηχανοποίησης (κατά ΙΟΒΕ):

Αν η βιομηχανική δραστηριότητα επέστρεφε στα επίπεδα του 1995, με αύξηση του κύκλου των εργασιών κατά 5,7 δις € (αύξηση συμμετοχής της βιομηχανίας στο ΑΕΠ από 8% στο 11% περίπου), τότε θα προέκυπταν:

- 163.000 νέες θέσεις εργασίας (34.000 άμεσα)
- 1,5 δις € αύξηση των εσόδων του Δημοσίου

Προτεινόμενοι Βιομηχανικοί Τομείς:

- Ανάπτυξη αυτοκινητοβιομηχανίας και ειδικά της νέας τάσης της ηλεκτροκίνησης, για απασχόληση, τεχνογνωσία, μείωση εμπορικού ελλείμματος, αύξηση του ΑΕΠ άμεσα και έμμεσα σε κλάδους προμηθευτών.
- Συμπλήρωση αλυσίδας παραγωγής, αύξηση εγχώριας προστιθέμενης αξίας με την κλωστοϋφαντουργία (αλυσίδα βαμβακιού/ένδυσης) και μεταποίηση τροφίμων (αλυσίδα πρωτογενούς τομέα).
- Περαιτέρω ενίσχυση των βιομηχανιών (φαρμάκων, χημικών, ηλεκτρικών-ηλεκτρολογικών).
- Επαναδραστηριοποίηση σε ναυπηγεία, αμυντική βιομηχανία.

Γενικά Μέτρα

- Στρατηγικές επενδύσεις με ταχεία διαδικασία (fast-track), με στοχευμένες δράσεις σε τομείς που επιζητείται ανάπτυξη. Αναβάθμιση εμπορικών γραφείων στο εξωτερικό.
- Εμπορική προσαρμογή (Branding) των ελληνικών προϊόντων και της Ελλάδας γενικότερα, ώστε να υποστηριχτούν οι εξαγωγές προϊόντων.
- Διερεύνηση δυνατοτήτων υποστήριξης της εγχώριας παραγωγής μέσω σύνδεσης των εξαγωγών με την αποπληρωμή χρέους, με τη μεταφορά της παραγωγής από δανείστριες χώρες.
- Εσωτερίκευση του τουριστικού εσόδου, με παροχή κινήτρων για κατανάλωση ελληνικών προϊόντων στα ξενοδοχεία.
- Δημόσιες προμήθειες από ελληνικά προϊόντα. Εξασφάλιση ποσοστού συμμετοχής στα εξοπλιστικά προγράμματα τουλάχιστον 35%.
- Εξυγίανση της ΔΕΗ και μείωση κόστους ενέργειας.
- Οικονομικός πατριωτισμός, όσον αφορά τις αγορές προϊόντων!

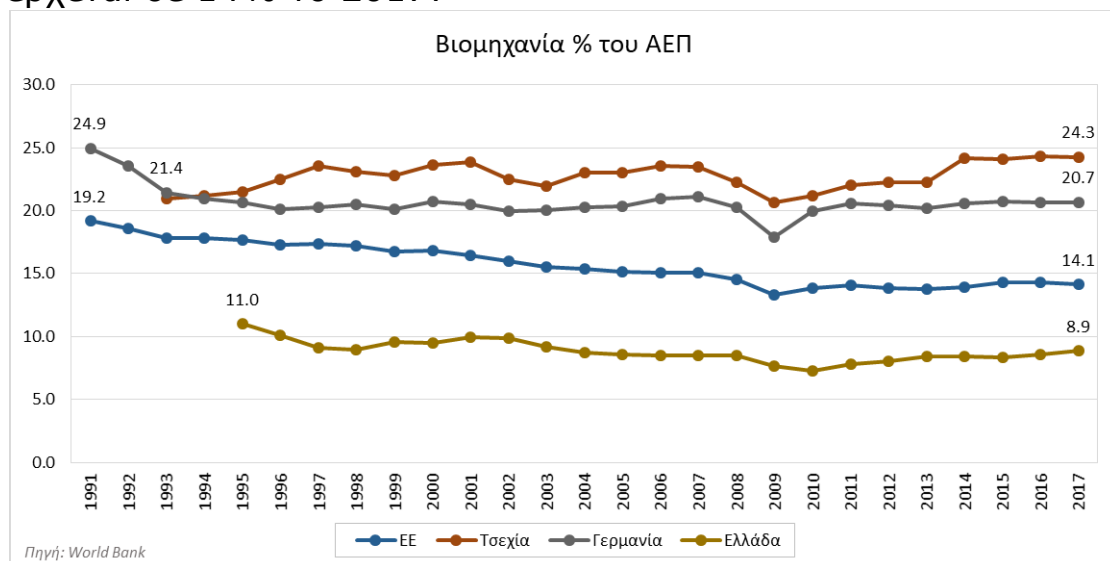
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ «ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΥΣΗΣ» ΓΙΑ ΤΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ

Η βιομηχανία αποτελεί ισχυρό συνεκτικό κρίκο για τους συντελεστές της παραγωγής, ώστε συνολικά να προάγουν την ανάπτυξη μέσα από την εκμετάλλευση των πρώτων υλών, τη δημιουργία και διατήρηση της τεχνογνωσίας, την αύξηση της εξειδίκευσης και της παραγωγικότητας της εργασίας και τελικά την προστιθέμενη αξία και τα έσοδα για το κοινωνικό σύνολο, μέσα από τα προϊόντα, τη φορολογία και την απασχόληση.

Σύμφωνα με τη διεθνή συμβουλευτική εταιρία Deloitte: «Με την επίδρασή του στην ανάπτυξη υποδομών, τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης και τη συμβολή στο ακαθάριστο εγχώριο προϊόν (ΑΕΠ), τόσο σε συνολικό όσο και σε κατά κεφαλή βάση, ένας ισχυρός βιομηχανικός τομέας οδηγεί σαφώς στην οικονομική ευμάρεια» (Deloitte, Global Manufacturing Competitiveness Index, 2016).

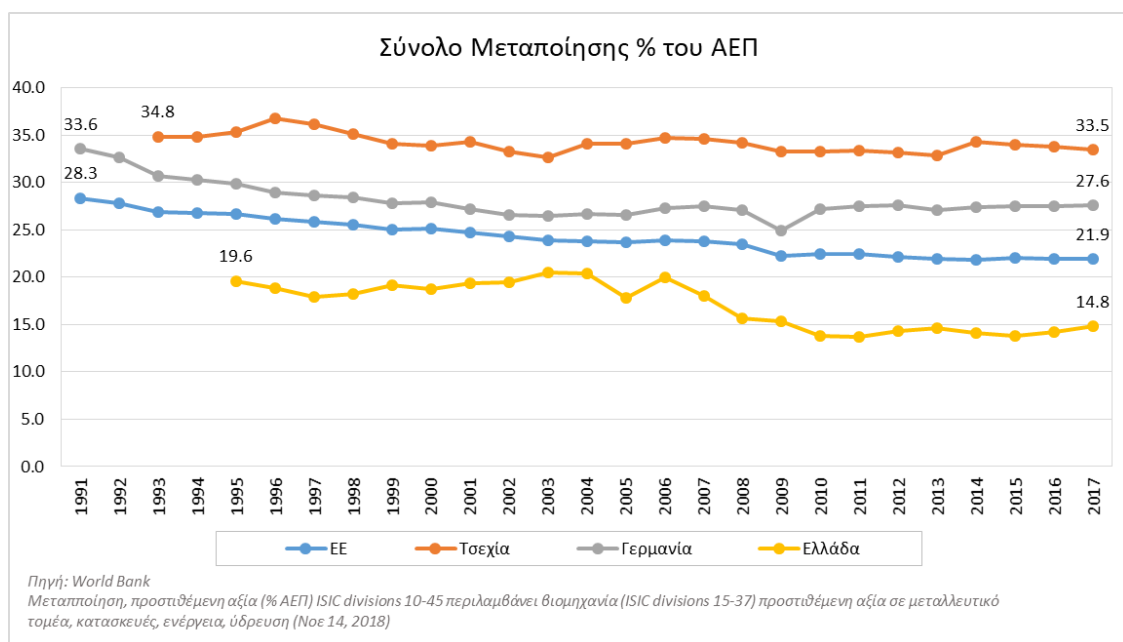
Η βιομηχανία αποτελεί τη ραχοκοκαλιά της ευρωπαϊκής οικονομίας. Αντιπροσωπεύει το 80% των ευρωπαϊκών εξαγωγών, παράγοντας προϊόντα και υπηρεσίες υψηλής προστιθέμενης αξίας. Περιλαμβάνει 2 εκατομμύρια επιχειρήσεις, με συνολικό κύκλο εργασιών (τζίρο) 7,3 τρις € και παρέχει 30 εκατομμύρια θέσεις εργασίας υψηλού επιπέδου.

Παρόλα αυτά, η βιομηχανική δραστηριότητα στην Ευρώπη έχει μειωθεί τα τελευταία χρόνια. Από 19% του ευρωπαϊκού ΑΕΠ το 1991 ανέρχεται σε 14% το 2017!

Την ίδια στιγμή στην κύρια βιομηχανική δύναμη της Ευρώπης, στη Γερμανία, το ποσοστό μειώθηκε από 25% σε 21%, ενώ στην όμορη Τσεχία, χώρα υψηλής βιομηχανοποίησης, όπου υπάρχουν όμως πολλές μονάδες Γερμανικών συμφερόντων, η συμβολή της βιομηχανίας αυξήθηκε από 21% σε 24%. Στην Ελλάδα η συμβολή της βιομηχανίας έχει μειωθεί από 11% σε 9%.

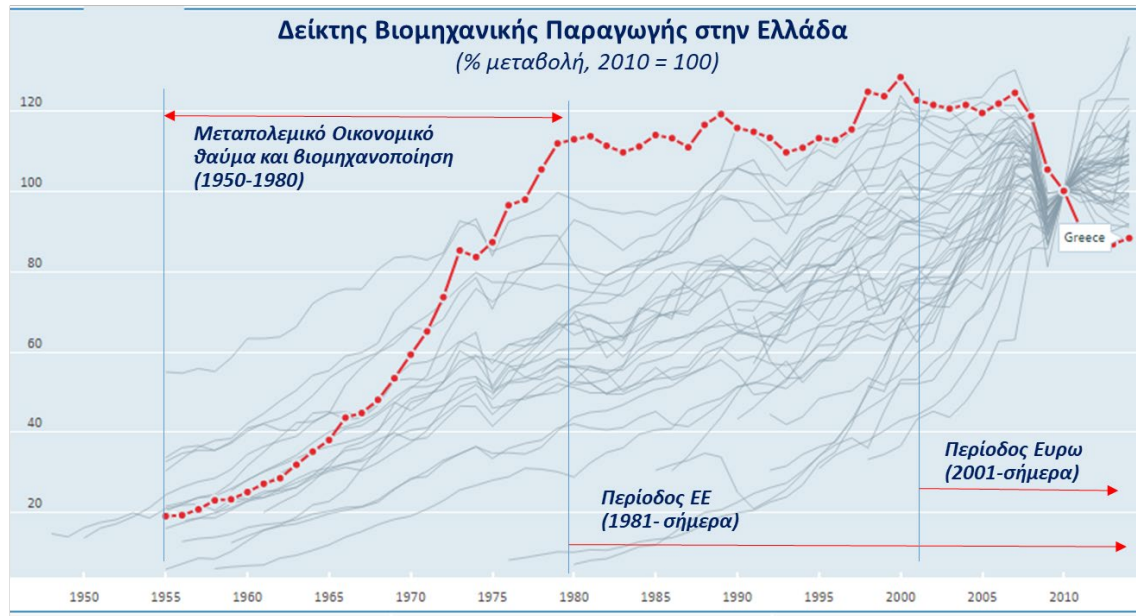
Τα αντίστοιχα ποσοστά στο σύνολο της μεταποίησης, δηλαδή συνυπολογισμένου του κατασκευαστικού τομέα, έχουν μειωθεί για το σύνολο της ΕΕ από 28,3% σε 21,9%, ενώ για την Ελλάδα από το 19,6% στο 14,8%, με στοιχεία της Παγκόσμιας Τράπεζας.

Αναγνωρίζοντας τη στρατηγική της σημασία, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει αποφασίσει να αυξηθεί το ποσοστό της από το 15% του ΑΕΠ της ΕΕ σήμερα, στο 20%.

Οι σημαντικότεροι βιομηχανικοί τομείς στην ΕΕ είναι η κατασκευή μηχανημάτων και εξοπλισμού, η κατασκευή μηχανοκίνητων οχημάτων, ρυμουλκούμενων και ημιρυμουλκούμενων, καθώς επίσης η παραγωγή προϊόντων διατροφής. Ειδικά, η αυτοκινητοβιομηχανία αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους βιομηχανικούς κλάδους στην Ευρώπη. Παρέχει 12 εκ. θέσεις εργασίας, το 4% του ΑΕΠ της και το 7,2% των εξαγωγών της, με στοιχεία 2017, ενώ, όσον αφορά τη Γερμανία μόνο, το ποσοστό αυτό ανεβαίνει στο 17%, μαζί με εξαρτήματα.

Η αύξηση της βιομηχανικής παραγωγής της Ελλάδας τη δεκαετία 1960 συνδυάστηκε με την ταχεία αύξηση του ΑΕΠ, που έφτασε σε ετήσια βάση το 7%.

Η Ελλάδα παράγαγε αυτήν την περίοδο πολλά καταναλωτικά προϊόντα, από προϊόντα κλωστοϋφαντουργίας, χαρτοποιίας και ηλεκτρικές συσκευές, έως αυτοκίνητα και εξαρτήματα. Πολλά απ' αυτά αργότερα χάθηκαν εντελώς.

Η άνοδος σταμάτησε από τη δεκαετία του 1970, με την είσοδο της Ελλάδας στην ΕΟΚ. Παρεμβλήθηκε η δημιουργία της Κοινής Αγοράς το 1992 και η είσοδος στο ευρώ το 2000. Κατά τη διάρκεια των χρόνων του ευρώ, από το 2001 έως το 2016, το ΑΕΠ αυξήθηκε κατά μέσον όρο με 2,3%. Σε αυτήν την περίοδο θεωρείται ότι οι αυξήσεις του κόστους ήταν υψηλότερες της παραγωγικότητας, ενώ σίγουρα αυξήθηκε ο ανταγωνισμός και οι ελληνικές εταιρίες πιέστηκαν να αποχωρήσουν από τα Βαλκάνια.

Από την άλλη πλευρά, στα χρόνια της κρίσης κατέρρευσαν οι επενδύσεις. Από 26% του ΑΕΠ το 2007, (δηλαδή από 60 δις € σε ένα ΑΕΠ 232 δις €), μειώθηκαν στο 13% το 2017 (δηλαδή στα 24 δις € σε ένα ΑΕΠ 187 δις €). Από αυτές, οι επενδύσεις σε μηχανήματα και κατασκευές έχουν επηρεαστεί αρνητικά από την κρίση, οπότε από περίπου 20 δις € ετήσια την περίοδο 2006-2010, μειώθηκαν κατά 40%. Το 2018 επανήλθαν στα επίπεδα του 2005.

Ενώ τώρα η ΕΕ, αντιλαμβανόμενη ότι υστερεί, έχει αναγγείλει μέτρα για την αύξηση της βιομηχανίας ως ποσοστού του ΑΕΠ από το 15% στο 20%, η αντίστοιχη πρωτοβουλία των κυρίως οργάνων του βιομηχανικού κόσμου της Ελλάδας, του ΣΕΒ και του Οργανισμού Ελληνικής Παραγωγής, μιλάει για αύξηση της συμμετοχής στο 12% από 8%!, δηλαδή, ο στόχος που τίθεται είναι να βρεθεί η ελληνική βιομηχανία στα επίπεδα που ήταν πριν την είσοδο στην Κοινή Αγορά, πολύ πιο κάτω ακόμα και από τα σημερινά επίπεδα της ΕΕ. Ακόμα και αυτός ο στόχος όμως είναι φιλόδοξος, ειδικά επειδή δεν προτείνεται κάποιο σχέδιο για την είσοδο της χώρας μας σε νέες αγορές ή σε νέα προϊόντα. Η «βιομηχανική επανάσταση» πάντως που χρειάζεται η Ελλάδα απαιτεί την αύξηση της δραστηριότητας κατά 50%.

Σοκ Επαναβιομηχανοποίησης

Σύμφωνα με μελέτη του IOBE (Ο τομέας μεταποίησης στην Ελλάδα, Μάιος 2017), αν γινόταν ένα επενδυτικό «σοκ Επαναβιομηχανοποίησης», με επαναφορά της προστιθέμενης αξίας της μεταποίησης σε πραγματικούς απόλυτους όρους στα επίπεδα του 1995, δηλαδή μια αύξηση της ζήτησης του μεταποιητικού τομέα κατά 5,7 δις € (που θα σήμαινε αύξηση της συμμετοχής της βιομηχανίας στο ΑΕΠ από 8% στο 11% περίπου), τότε θα συνέβαιναν τα εξής:

- Το ΑΕΠ της ελληνικής οικονομίας θα αυξανόταν συνολικά κατά 7,2 δις € (4,1% του ΑΕΠ του 2014).
- Η απασχόληση θα αυξανόταν συνολικά κατά 163.000 θέσεις εργασίας (4,1% της απασχόλησης το 2014), εκ των οποίων 34.000 θέσεις άμεσα στη μεταποίηση.
- Τα έσοδα του Δημοσίου θα αυξάνονταν συνολικά κατά 1,5 δις € (0,8% του ΑΕΠ).
- Θα δημιουργούνταν επιπλέον κοινωνικό προϊόν στην οικονομία ύψους 4,2 δις € συνολικά (2,4% του ΑΕΠ), εκ των οποίων το 1 δις € άμεσα από τη μεταποίηση.
- Τα εισοδήματα από μισθούς θα αυξάνονταν συνολικά κατά 1,7 δις € (αύξηση 3,9%).

Βλέπουμε δηλαδή ότι μια αύξηση κατά 50% σχεδόν της βιομηχανικής δραστηριότητας έχει ως αποτέλεσμα 15% περισσότερη απασχόληση. Ένα τέτοιο όμως «σοκ Επαναβιομηχανοποίησης», μία αλλαγή τέτοιου

μεγέθους δεν είναι κάτι απλό. Χρειάζεται συντεταγμένες ενέργειες, ριζοσπαστικές προτάσεις και πολύ προσπάθεια.

Η ανάπτυξη της εγχώριας παραγωγής αποτελεί πάντως αναγκαιότητα, έτσι ώστε να μειωθεί η διαφυγή κεφαλαίων στο εξωτερικό με τις εισαγωγές, η απώλεια των οποίων επιβαρύνει τη συσσώρευση κεφαλαίου και τις δυνατότητες ανάπτυξης.

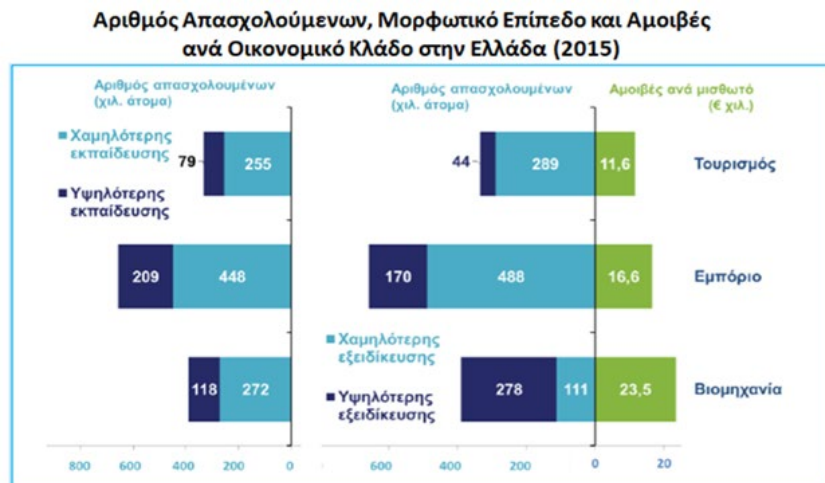
Η Ελλάδα παρουσιάζει ιστορικά εμπορικό έλλειμμα. Αυτή τη στιγμή το έλλειμμα σε προϊόντα (στοιχεία 2018) είναι περίπου 21,7 δις €. Είναι φυσικό βέβαια, αφού, για να έχεις πλεόνασμα, πρέπει να παράγεις, κάτι που, όπως είδαμε, κάνει όλο και λιγότερο η Ελλάδα. Η διαφυγή κεφαλαίων στο εξωτερικό, με τις εισαγωγές, επιβαρύνει τις δυνατότητες ανάπτυξης (βλέπε κεφάλαια για την ανάπτυξη).

Στατιστικά Ελληνικής Βιομηχανίας

- Η βιομηχανία, με στοιχεία του ΣΕΒ του 2016, αντιπροσωπεύει άμεσα το 8,6% του ΑΕΠ (15,7 δις €) ή το 9,9% περίπου της ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας (ΑΠΑ) στην Ελλάδα, ενώ ο ευρύτερος παραγωγικός τομέας, (δηλαδή μεταποίηση συν εξόρυξη και ενέργεια) το 13,8% της ΑΠΑ ή 20,5 δις €.
- Ο ευρύτερος τομέας της μεταποίησης (στον οποίο συμπεριλαμβάνονται βιομηχανία, παραγωγή στον ενεργειακό τομέα και κατασκευές) αποτελεί το 17% του ελληνικού ΑΕΠ το 2017 (με τις υπηρεσίες στο 79% και τη γεωργία στο 4%). Αντίστοιχα, στην ΕΕ ο ευρύτερος παραγωγικός τομέας αποτελεί το 25% του ΑΕΠ (οι υπηρεσίες το 73% και η γεωργία το 1,6%).
- Η βιομηχανία παρέχει απασχόληση σε περίπου 1,2 εκατ. εργαζόμενους στην Ελλάδα (άμεση, έμμεση και προκαλούμενη) σύμφωνα με τον IOBE, δηλαδή, 1 στους 4 εργαζόμενους απασχολείται σε βιομηχανικές δραστηριότητες ή σε δραστηριότητες που οφείλονται στη βιομηχανία.
- Σύμφωνα με στοιχεία του ΣΕΒ, οι άμεσα απασχολούμενοι στην ελληνική βιομηχανία το 2016 ήταν 324.000 (το 4,7% πληθυσμού 15-64 ετών), ενώ στην ευρωζώνη το 9,4%.
- Σύμφωνα με μελέτη του IOBE, η μεταποίηση συνεισφέρει άμεσα ή έμμεσα το 31% του ελληνικού ΑΕΠ και το 31,3% της απασχόλησης (πάνω από 250 χιλιάδες θέσεις εργασίας στο χονδρικό και λιανικό

εμπόριο και 150 χιλιάδες στον πρωτογενή τομέα χρηματοδοτούνται ουσιαστικά από το προϊόν της μεταποίησης).

- Στη βιομηχανία οι αμοιβές είναι υψηλότερες, όπως και το επίπεδο της μόρφωσης/εξειδίκευσης. Περίπου το 31% των εργαζομένων στον τουρισμό είναι υψηλής εκπαίδευσης, ενώ το 43% στη βιομηχανία. Οι μέσες ετήσιες απολαβές, με στοιχεία ΣΕΒ, είναι 23.500 €, ενώ στον τουρισμό 11.600 €. Ο μέσος μηνιαίος μισθός στη βιομηχανία είναι στα 1.476 €, έναντι 1.184 € στο σύνολο της οικονομίας, (δηλαδή 25% υψηλότερος).

Πηγή: Εβδομαδιαίο Δελτίο ΣΕΒ, Τεύχος 88, 16 Μαρτίου 2017 (με στοιχεία Eurostat, Εθνικοί Λογαριασμοί 2015, ΕΛΣΤΑΤ, Έρευνα Εργατικού Δυναμικού, 6^ο 3μηνο 2015 - 2ος αμείβος ανά μισθωτό υπολογίζονται οι συνολικές αμοιβές, περιλαμβανομένων των εργοδοτικών εισφορών και των εισφορών των εργαζομένων)

Αυτή είναι διεθνής τάση: οι μέσες απολαβές των απασχολούμενων στη βιομηχανία των ΗΠΑ ήταν 79.553 \$ το 2014 σε σχέση με 64.204 \$ σε άλλους τομείς (*Deloitte Global Manufacturing Competitiveness Index, 2016*).

- Το 87,7% των εξαγωγών αγαθών είναι βιομηχανικά προϊόντα (αξίας 22,3 δις €) ή το 42,1% όλων των εξαγωγών (συμπεριλαμβανομένου του τουρισμού, της ναυτιλίας και των μεταφορών).
- Η βιομηχανία συνεισφέρει το 40% του συνολικού φόρου εισοδήματος νομικών προσώπων.
- Ακόμα και μέσα στην κρίση, η βιομηχανία πραγματοποίησε επενδύσεις 27 δις € μεταξύ των ετών 2009-2016 (στοιχεία ΣΕΒ).
- Η βιομηχανία είναι σημαντική για την έρευνα. Η σχετική δαπάνη των βιομηχανικών επιχειρήσεων στην Ελλάδα το 2014, με στοιχεία ΣΕΒ, ήταν 160 εκ. €, ενώ στην Ευρωζώνη είναι αναλογικά ως ποσοστό του ΑΕΠ, πολύ υψηλότερη.
- Τέλος, η βιομηχανία δρα πολλαπλασιαστικά στο σύνολο της οικονομίας. Σύμφωνα με μελέτη του IOBE:

- Για κάθε 1 € προστιθέμενης αξίας της μεταποίησης, προστίθενται συνολικά 3,1 € στο ΑΕΠ της ελληνικής οικονομίας (31% συμμετοχή στο ΑΕΠ ή 55 δις €).
- Για κάθε 1 εκ. € κύκλου εργασιών της μεταποίησης, προστίθενται συνολικά 22 θέσεις εργασίας στην απασχόληση της Ελλάδας.
- Για κάθε θέση εργασίας στη μεταποίηση δημιουργούνται συνολικά 3,5 θέσεις στην οικονομία.

Χαρακτηριστικά και Τάσεις της Βιομηχανίας

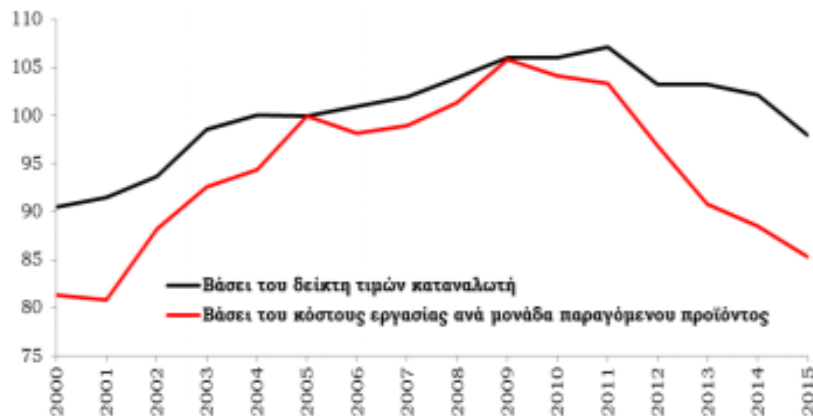
Οι επιχειρήσεις του τομέα της μεταποίησης αποτελούν το 7% των επιχειρήσεων της χώρας (66.000), αλλά στην πλειονότητα είναι μικρού μεγέθους, με κύκλο εργασιών (τζίρο) κάτω από 150.000 € (69,5%), ενώ απασχολούν κυρίως έως 4 άτομα (87% του συνόλου). Το γεγονός αυτό έχει συνέπειες για την παραγωγικότητα, τη φορολογία, την έρευνα (R&D), τις ευκαιρίες ανάδειξης του προσωπικού, τις επενδύσεις, την οικονομική ανάπτυξη, την καινοτομία και τις εξαγωγές.

Σύμφωνα με μελέτη της διεθνούς συμβουλευτικής εταιρίας Deloitte, η ελληνική βιομηχανία κατατάσσεται τελευταία, όσον αφορά την ανταγωνιστικότητά της, σε σχέση με 40 χώρες από όλο τον κόσμο που μελέτησε, τόσο ανεπτυγμένες όσο και αναπτυσσόμενες.

Η κυριότερη επωδός, όταν προτείνονται επενδύσεις στη βιομηχανία, είναι ότι οι συνθήκες στην Ελλάδα δεν προσφέρονται, λόγω εργατικού κόστους, γραφειοκρατίας ή γενικά αναποτελεσματικότητας. Αυτές όμως οι δικαιολογίες δεν αποτρέπουν, όταν πρόκειται για επενδύσεις στον τουρισμό, αποκρατικοποιήσεις μονοπωλίων ή αγορές ακινήτων.

Το εργατικό κόστος στην Ελλάδα έχει μειωθεί σε σχέση με την υπόλοιπη ΕΕ, χωρίς όμως να αυξηθούν οι επενδύσεις, οπότε δεν έχει μειωθεί σημαντικά η πραγματική συναλλαγματική ισοτιμία που προκύπτει από το κόστος εργασίας ανά μονάδα παραγομένου προϊόντος, χωρίς την οποία είναι περιορισμένες οι εξαγωγικές δυνατότητες, που θα οδηγούσαν στην επενδυτική έκρηξη που χρειάζεται η χώρα.

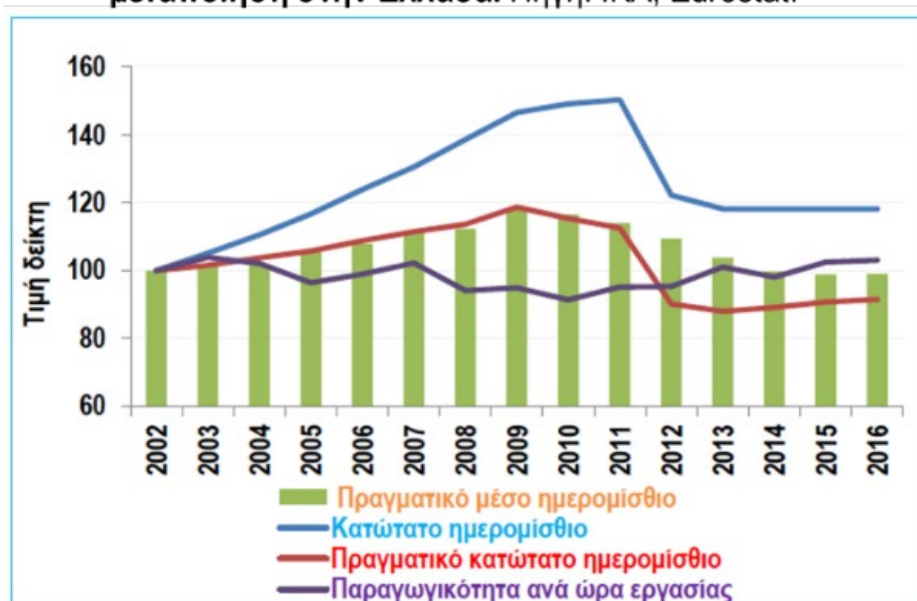
Διάγραμμα 8: Ελλάδα, Πραγματική σταθμισμένη συναλλαγματική ισοτιμία έναντι 37 εμπορικών εταίρων
Πτώση (άνοδος) του δείκτη σημαίνει βελτίωση (επιδείνωση)

Πηγή: Eurostat, Eurobank Economic Research

Λόγω της πτώσης τώρα του ΑΕΠ στα χρόνια της κρίσης, χωρίς τη δυνατότητα αντίστοιχης μείωσης του προσωπικού αλλά και της χαμηλής ιστορικά προστιθέμενης αξίας, σημειώθηκε μείωση της παραγωγικότητας! Η αύξησή της σχετίζεται με την παραγωγή προϊόντων υψηλής προστιθέμενης αξίας, κάτι που προέρχεται από τη βιομηχανία και όχι τον τουρισμό, πόσω μάλλον από τον μαζικό τουρισμό χαμηλού κόστους. Σε κάθε περίπτωση, η πτώση του κόστους εργασίας δε συνοδεύθηκε από την άνοδο της ανταγωνιστικότητας και των επενδύσεων, αφού οι επενδυτές δεν εξετάζουν μόνο τους μισθούς.

Μισθοί και παραγωγικότητα ανά ώρα εργασίας, μεταποίηση στην Ελλάδα. Πηγή: ΙΚΑ, Eurostat.

Πηγή: ΣΕΒ, Special Report, Μισθοί και Ανταγωνιστικότητα, #14, 30/10/17

Ενώ ο μέσος μισθός είναι 803 € στην Πολωνία, 930 € στην Τσεχία και 862 € στη Σλοβακία, χώρες με πολλές γερμανικές επενδύσεις που έχουν πολύ υψηλή βιομηχανική παραγωγή, στην Ελλάδα με τον ανάλογο μέσο μισθό των 890 € οι επενδύσεις και η βιομηχανική παραγωγή είναι πολύ χαμηλότερες, ενώ υποστηρίζεται μόνο η τουριστική ανάπτυξη. Ακόμα και αν συνυπολογιστούν οι εργοδοτικές εισφορές, δεν μπορεί το κόστος στην Ελλάδα να είναι μεγαλύτερο των 2.300 € που είναι ο μέσος μικτός μισθός στη Γερμανία.

Επιβεβαιώνεται λοιπόν πως οι επενδυτές επηρεάζονται από άλλους παράγοντες, όπως φαίνεται επιπλέον από την κατάταξη της ελληνικής βιομηχανίας και οικονομίας, καθώς και από γεωπολιτικές αναγκαιότητες (π.χ. ο δρόμος του Μεταξιού, αγωγοί).

Αφού όμως η παραγωγή οφείλεται σε άλλους παράγοντες, γιατί δεν προωθηθήκαν από την Τρόικα με τις λεγόμενες «μεταρρυθμίσεις»; Ή μήπως δε γνώριζε ποιοι είναι αυτοί οι παράγοντες; Δεν γίνεται να τους αλλάξει και το απέκρυσε; Εάν οφείλεται σε εγγενείς αδυναμίες, που δεν αλλάζουν, τότε σε τι ωφελούν τα μνημόνια και οι «μεταρρυθμίσεις»; Μόνο στη μείωση των δαπανών και του πληθυσμού σε πιο διαχειρίσιμα επίπεδα;

Καινοτομία και Βιομηχανία 4.0

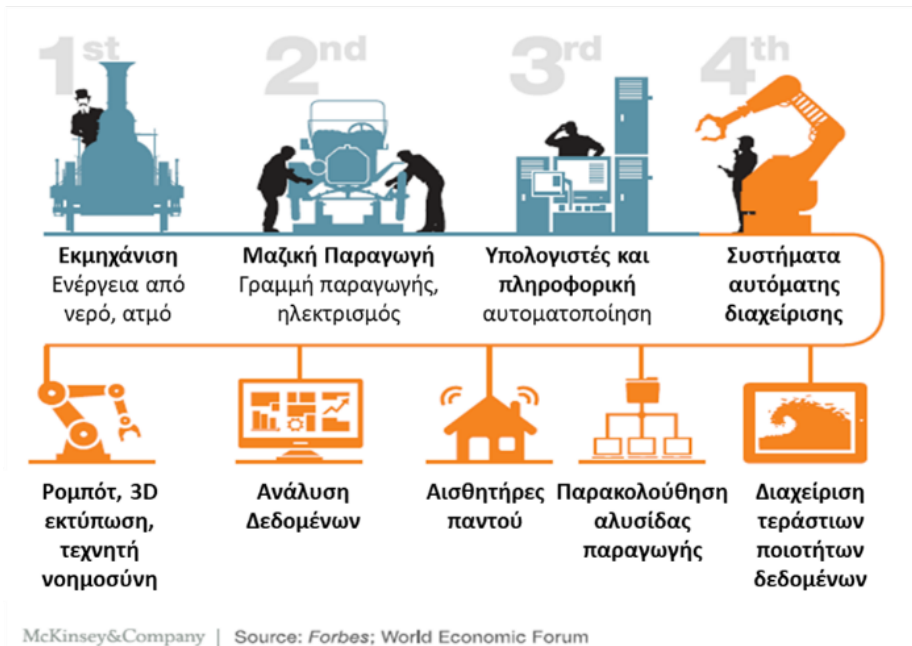
Η καινοτομία είναι βασικό συστατικό επιτυχίας για τη βιομηχανία. Η μη παρακολούθηση των εξελίξεων θεωρείται ο λόγος που παράκμασαν κάποιες ελληνικές επιχειρήσεις. Είναι ίσως κάτι που αγνοήθηκε στα πλαίσια της προχειρότητας ή της μεταπρατικής φύσης της βιομηχανίας, στην οποία δεν υπήρχε σχεδιασμός για την επόμενη ημέρα αλλά μόνο η εξυπηρέτηση κάποιων αναγκών της εποχής και ορισμένες αποσπασματικές λειτουργίες.

Όμως η καινοτομία προϋποθέτει επένδυση σε προσωπικό και έρευνα, που μόνο μεγάλες εταιρίες μπορούν να κάνουν, όχι οι πολύ μικρές των τεσσάρων ατόμων, που, όπως είδαμε, αποτελούν την πλειοψηφία στην Ελλάδα. Για το σκοπό αυτό προτείνεται η συγχώνευση επιχειρήσεων, εναλλακτικά η συνδρομή του Κράτους και του ιδιωτικού τομέα στη χρηματοδότηση της έρευνας και των νεοφυών επιχειρήσεων (βλέπε Τομέα Έρευνας και Καινοτομίας).

Μια από τις κατευθύνσεις της καινοτομίας και της τεχνολογικής εξέλιξης σήμερα, της Βιομηχανικής Επανάστασης 4.0, είναι η

αυτοματοποίηση. Εργαλεία που συντείνουν σε αυτήν είναι η τεχνητή νοημοσύνη, μηχανήματα τα οποία κατασκευάστηκαν για υποκατάσταση του ανθρώπου σε εκτέλεση επικίνδυνων ή πολύπλοκων και επαναλαμβανόμενων εργασιών (ρομπότ), η ψηφιοποίηση διεργασιών (Internet of Things) και άλλα.

Οι Τέσσερις Φάσεις Βιομηχανικής Επανάστασης

Η αυτοματοποίηση θα μειώσει το απασχολούμενο προσωπικό, αλλά θα επανακαθορίσει τις δυνατότητες σχηματισμού βιομηχανίας σε χώρες με υψηλό εργατικό κόστος. Πλέον οδηγούμαστε ακόμα και σε εργοστάσια που θα μπορούν να λειτουργούν σχεδόν μόνο τους, όπως είναι τα σχεδόν αυτοματοποιημένα εργοστάσια της Tesla ή οι σχεδόν αυτοματοποιημένες αποθήκες της Amazon ή τα σχέδια για πλήρη αυτοματοποίηση της παραγωγής iPhone.

Οι άνθρωποι πλέον θα χρησιμοποιούνται σε εξειδικευμένες θέσεις προστιθέμενης αξίας. Αυτό δεν αποτελεί απειλή για το ανθρώπινο είδος, όσο υπάρχουν κανόνες για τη χρήση αυτών των τεχνολογιών και η παραγόμενη υπεραξία διαχέεται στο κοινωνικό σύνολο. Με τη χρήση αυτών των νέων πρακτικών αλλά και για λόγους που άπτονται της επαναξιολόγησης της τεχνογνωσίας που προσδίδει η βιομηχανία, προηγμένες χώρες, υψηλού εργατικού δυναμικού, τώρα προχωρούν στον επαναπατρισμό της παραγωγής που είχαν «στείλει» σε χώρες χαμηλού εργατικού κόστους.

Η Ελλάδα μπορεί να θεωρηθεί ότι έχει ένα πλεονέκτημα, εάν δρομολογήσει την απευθείας αυτοματοποιημένη παραγωγή. Δεν θα χρειαστεί να διαχειριστεί την αντικατάσταση και επανεκπαίδευση του εργατικού δυναμικού της βιομηχανίας, κάτι που αποτελεί κοινωνικό θέμα και σημαντική δαπάνη στις βιομηχανικές χώρες. Υπολογίζεται ότι η αυτοματοποίηση θα κοστίσει τα 2/3 των θέσεων εργασίας στα εργοστάσια. Σημειώνεται ότι η Ελλάδα έχει παρουσία στον χώρο της ρομποτικής, με εταιρίες που δραστηριοποιούνται στον χώρο και στην έρευνα, υπολείπεται όμως του εξωτερικού. Σύμφωνα με στοιχεία της IFR, στην Ελλάδα αναλογούν 74 ρομπότ ανά 10.000 εργαζόμενους, όταν στη Γερμανία υπάρχουν 309 και στη Νότια Κορέα 631. Το εργοστάσιο της ΤΕΟΚΑΡ χρησιμοποιούσε ρομπότ από τη δεκαετία του 1990.

Κλάδοι της Ελληνικής Βιομηχανίας

Αν και οι υψηλότερες πωλήσεις είναι στον χώρο του πετρελαίου (διύλιση και εμπορία), οι περισσότερες εταιρίες βρίσκονται στον κλάδο της μεταποίησης τροφίμων (26,4%), με τα μεταλλικά προϊόντα (14,3%) και τα είδη ένδυσης/κλωστοϋφαντουργίας (7,2%) να ακολουθούν.

Αυτό που ουσιαστικά λείπει είναι ο σπουδαιότερος κλάδος στην Ευρώπη και ο συνδετικός παράγοντας των επιμέρους συντελεστών παραγωγής, δηλαδή η κατασκευή μηχανημάτων και μεταφορικών μέσων. Ακολουθεί περιγραφή μερικών σημαντικών βιομηχανικών κλάδων στην Ελλάδα σήμερα.

Πετρελαιοειδή (διύλιση και εμπορία):

Ο κλάδος των πετρελαιοειδών συνίσταται στον κλάδο διύλισης, με κύκλο εργασιών περίπου 19,2 δις € και στον κλάδο εμπορίας των πετρελαιοειδών με 13,5 δις € (στοιχεία 2011). Σημαντικές εταιρίες του κλάδου είναι τα ΕΛΠΕ (με τρία διυλιστήρια σε Ασπρόπυργο, Ελευσίνα, Θεσσαλονίκη) και η Motor Oil (με ένα διυλιστήριο στην Κόρινθο). Στον κλάδο εμπορίας δραστηριοποιούνται 22 εταιρίες πρατηρίων, 29 ναυτιλιακών καυσίμων και 34 εμπορίας υγραερίου. Τα ΕΛΠΕ είναι η μεγαλύτερη εταιρία στην Ελλάδα και η μεγαλύτερη στα Βαλκάνια.

Τα διυλιστήρια συνεισέφεραν περίπου 3,8 δις € εγχώριου προϊόντος το 2012 (2% του ΑΕΠ) και άμεσα στην εθνική οικονομία περισσότερο από 1 δις € ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας. Προσέφεραν επίσης περίπου 4.100 θέσεις εργασίας άμεσα και συνολικά πάνω από 40.000.

Ο κλάδος εμπορίας πετρελαιοειδών προσέφερε στο ΑΕΠ 486 εκ. € προστιθέμενης αξίας και τουλάχιστον 23.000 θέσεις εργασίας.

Αν και η κατανάλωση έχει μειωθεί λόγω της κρίσης (40%) και έχουν κλείσει πολλά πρατήρια (2.000-2.500 και απομένουν περί τα 5.000), ο κλάδος διύλισης είναι υγιής. Η Motor Oil δε, το 2018, εν μέσω κρίσης, έδωσε 9.600 € μπόνους σε κάθε υπάλληλό της. Επίσης, είναι ισχυρός εξαγωγικός τομέας, αντιπροσωπεύοντας το 2012 το 37,5% του συνόλου των εξαγωγών της χώρας. Ο χώρος αντιμετωπίζει σημαντικό θέμα λαθρεμπορίου, κάτι που είχε επισημανθεί στα μνημόνια, αλλά δεν αντιμετωπίστηκε. Σε έκθεση του ΔΝΤ του 2010, το λαθρεμπόριο καυσίμων εκτιμάται στα 590 εκ. €, με αντίκτυπο στα φορολογικά έσοδα.

Μεταποίηση τροφίμων

Ο κλάδος της μεταποίησης τροφίμων είναι από τους σημαντικότερους, αφού συντείνει στη δευτερογενή επεξεργασία της γεωργικής παραγωγής, με σημαντική συμβολή στην απασχόληση και στις εξαγωγές, ενώ στηρίζει την τροφική επάρκεια της χώρας μας. Η εγχώρια βιομηχανία τροφίμων έχει τη δεύτερη μεγαλύτερη συμβολή στη μεταποίηση μετά τον κλάδο πετρελαιοειδών, ενώ περιλαμβάνει τις περισσότερες επιχειρήσεις (16.700 ή το 1/4 περίπου του συνόλου των επιχειρήσεων της ελληνικής μεταποίησης). Ταυτόχρονα, συνιστά τον μεγαλύτερο εργοδότη της εγχώριας μεταποίησης, αφού σε αυτόν απασχολείται το 1/3 του συνόλου των εργαζόμενων (117.000).

Ο κλάδος έχει συνολικό κύκλο εργασιών 13,3 δις €. Η ακαθάριστη προστιθέμενη αξία του είναι 2,6 δις € και η αξία παραγωγής 11,8 δις €. Ο κλάδος πραγματοποιεί σημαντικές εξαγωγές (3 δις € το 2016) αλλά και εισαγωγές (4,6 δις €). Έτσι, σε όρους εξωτερικού εμπορίου, ο κλάδος μεταποίησης των τροφίμων και ποτών είναι ελλειμματικός (-1,6 δις € το 2016). Προϊόντα (υποκλάδοι): Κρέας, Ψάρια, Φρούτα και λαχανικά, Φυτικά και ζωικά έλαια και λίπη, Γαλακτοκομικά προϊόντα, Προϊόντα αλευρόμυλων, Αρτοποιία και αλευρώδη, Άλλα είδη διατροφής, Ζωοτροφές, Ποτοποιία.

Εξόρυξη και Μεταλλουργία

Η Ελλάδα έχει σημαντικό ορυκτό πλούτο. Κυριότερα ορυκτά της είναι τα: Λατερίτης (σιδηρονικέλιο, ΛΑΡΚΟ), Βωξίτης (Αλουμίνα), Λευκόλιθος – Μαγνησιακά προϊόντα, χρυσός, άργυρος, μόλυβδος,

χαλκός (Χαλκιδική), Χουντίτης – υδρομαγνησίτης. Επίσης, η χώρα μας διαθέτει βιομηχανικά ορυκτά (ενδεικτικά ο καολίνης, ο μπεντονίτης, ο γύψος, ο περλίτης, η κίσηρης, ο χαλαζίας, η χαλαζιακή άμμος, η ποζολάνη, ο αταπουλγίτης, άστριοι, ολιβίνης και το πυριτικό), καθώς και αδρανή και δομικά υλικά (τσιμέντο, μάρμαρα).

Η μεταλλουργία είναι βασικός κλάδος για την Ελλάδα και τη μεταποίηση. Ο συνολικός κύκλος εργασιών το 2016 ήταν 1,8 δις €, αν και η παραγωγή έχει μειωθεί τα τελευταία χρόνια (συνολικός κύκλος εργασιών 2,5 δις € το 2009), λόγω κυρίως της πτώσης του κλάδου των ενεργειακών ορυκτών της ΔΕΗ.

Χημική βιομηχανία

Η αξία παραγωγής χημικών ουσιών και προϊόντων στην Ελλάδα πλησίασε το 2016 τα 2,2 δις €, από τα οποία το 40% περίπου εξάγεται. Τα προϊόντα του κλάδου είναι μεγάλης σημασίας για την οικονομία και περιλαμβάνουν: πολυμερή (πλαστικά, συνθετικές ίνες), πετροχημικά, φυτοφάρμακα, λιπάσματα, ειδικά χημικά, απορρυπαντικά, χρώματα.

Η χημική βιομηχανία συνολικά συνεισέφερε 4,2 δις € στο ΑΕΠ (2,4% του συνόλου), από τα οποία τα 3 δις € (72%) οφείλονται στην παραγωγή και το 1,2 δις € (28%) στο χονδρικό εμπόριο χημικών ουσιών και προϊόντων. Κάθε ευρώ δαπάνης για την αγορά χημικών ουσιών και προϊόντων αυξάνει το ΑΕΠ κατά 1,9 € και κάθε θέση εργασίας συνδέεται με 5,7 θέσεις εργασίας στην οικονομία κατά το ΙΟΒΕ (*Η χημική βιομηχανία στην Ελλάδα, Απρίλιος 2018*). Η επίδραση της παραγωγής και διανομής χημικών ουσιών και προϊόντων στην απασχόληση εκτιμάται σε 108.783 θέσεις εργασίας, οι οποίες ισοδυναμούσαν με το 3% περίπου της συνολικής απασχόλησης στην Ελλάδα το 2016 {από τις οποίες 80.551 (74%) άμεσα ή έμμεσα στη χημική βιομηχανία και οι υπόλοιπες 28.232 (26%) στο χονδρικό εμπόριο χημικών}. Θεωρείται ότι ο κλάδος έχει περαιτέρω δυνατότητες ανάπτυξης.

Φαρμακοβιομηχανία

Ο κλάδος της φαρμακοβιομηχανίας και συμπληρωμάτων παρουσιάζει σημαντική άνθηση τα τελευταία χρόνια. Η συνολική συμβολή του κλάδου στο ΑΕΠ είναι 7,55 δις € (3,4% του ΑΕΠ) από τα οποία 1,5 δις € άμεσα από παραγωγή και εμπορία (*Πηγή: ΙΟΒΕ, Οικονομικό αποτύπωμα της παραγωγής και διάθεσης φαρμακευτικών προϊόντων στην ελληνική οικονομία, 2013*). Η παραγωγή του κλάδου ανήλθε σε

858 εκ. € το 2012. Στα προϊόντα του κλάδου περιλαμβάνονται: πρωτότυπα φάρμακα, γενόσημα, παραφαρμακευτικά, φυτικά και θεραπευτικά, συμπληρώματα διατροφής, καλλυντικά.

Η συνολική επίδραση του κλάδου στην απασχόληση υπερβαίνει τις 132 χιλ. θέσεις εργασίας (από τις οποίες 23.000 άμεσα σε παραγωγή και εμπορία). Σύμφωνα με μελέτη του IOBE, οι εγχώριοι παραγωγοί φαρμάκου απασχολούν άμεσα πάνω από 13.000 άτομα, και πραγματοποιούν εξαγωγές περίπου 700 εκ. € τον χρόνο (εκ των συνολικών εξαγωγών φαρμάκου 1 δις €). Ο κλάδος επίσης παράγει σημαντική έρευνα, αξίας δαπάνης 84 εκ. € το 2012.

Αμυντική Βιομηχανία

Η αμυντική βιομηχανία είναι πολύ σημαντική για την εξασφάλιση της άμυνας, ενώ παράλληλα στηρίζει την απασχόληση και την οικονομική λειτουργία. Ο ΣΕΚΠΥ (Σύνδεσμος Ελλήνων Κατασκευαστών Αμυντικού Υλικού) που ιδρύθηκε το 1982 έχει φτάσει να περιλαμβάνει 120 εταιρίες, στις οποίες απασχολούνται άμεσα 19.500 άτομα, πολλά ακόμη έμμεσα, σε συνεργαζόμενες εταιρίες και προμηθευτές. Σε αυτούς, να προσθέσουμε το σημαντικό έργο που επιτελείται στη συντήρηση εξοπλισμού σε μονάδες του Στρατού και της Αεροπορίας. Είναι και αυτές μία σημαντική πηγή τεχνογνωσίας και απασχόλησης.

Τα προϊόντα της αμυντικής βιομηχανίας καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα, ενώ απαιτούν πολλές τεχνολογίες και υποσυστήματα, όπως πυρομαχικά, μηχανές, θωράκιση, ηλεκτρονικά, έως και λογισμικό ηλεκτρονικού πολέμου για να φτάσουμε στα ολοκληρωμένα όπλα.

Οι εταιρίες εξάγουν επίσης ένα σημαντικό τμήμα της παραγωγής τους. Με στοιχεία του 2002, το 28% αυτών εξάγει περισσότερο από το 25% του κύκλου εργασιών τους, ενώ το 11% πέραν του 80%! (Πηγή: «Η εμπειρία μου στην Αμυντική Βιομηχανία», Αλέξανδρου Οικονομίδη, 19/02/2014).

Η αμυντική βιομηχανία δεν απέφυγε τα προβλήματα της βιομηχανίας γενικότερα στην Ελλάδα και παρήκμασε σταδιακά κατά τις δεκαετίες του '80-90, πολύ περισσότερο με την κρίση των τελευταίων χρόνων και την κατάρρευση των επενδύσεων. Σε κάποια στιγμή είχε φτάσει να συζητιέται από την Τρόικα ακόμα και το κλείσιμο των βασικών και ιστορικών μονάδων της ΕΑΣ, της ΛΑΡΚΟ και της ΕΛΒΟ, όπως επίσης η πώληση της ΕΑΒ, γεγονός που ευτυχώς αποφεύχθηκε. Τα ναυπηγεία

επίσης υπολειπουργούν και κινδυνεύουν, εκτός της Σύρου που πρόσφατα μεταβιβάστηκε σε εταιρία αμερικανικών συμφερόντων.

Όμως η αμυντική βιομηχανία μπορεί και πρέπει να διατηρηθεί. Να αναπτυχθεί, εκμεταλλευόμενη τις σημαντικές αμυντικές δαπάνες, ως πηγή χρηματοδότησης. Η διατήρηση των αμυντικών δαπανών, σε ένα συγκεκριμένο ελάχιστο ύψος (2% του ΑΕΠ), αποτελεί εξάλλου μέρος των υποχρεώσεων στο NATO. Η Ελλάδα είναι από τις λίγες χώρες που ικανοποιεί αυτές τις απαιτήσεις, ενώ μεγάλες ευρωπαϊκές χώρες, όπως η Γαλλία, περισσότερο η Γερμανία και η Ιταλία υστερούν, κάτι που αποτελεί σημείο τριβής τελευταία με τις ΗΠΑ.

Σήμερα, οι αμυντικές δαπάνες ανέρχονται στο 2,28% του ΑΕΠ το 2019 (3,9 δις € για το 2020). Οι δαπάνες αυτές αυξήθηκαν σημαντικά κατά την περίοδο του ευρώ, όπως και άλλες δαπάνες, ενώ μειώθηκαν μετά, ακολουθώντας την πτώση του ΑΕΠ. Όμως, μόνο το 12,6% δίνεται για εξοπλισμούς, ενώ το NATO συνιστά το 20%, αφού τα 2/3 των δαπανών διατίθενται για μισθούς και συντάξεις του προσωπικού.

Τα 20% των αμυντικών δαπανών που αφορούν τον εξοπλισμό, αντιπροσωπεύουν περίπου το 1 δις € με σημερινά δεδομένα. Αν υπάρχει ρήτρα παραγωγής τοπικά, κάτι που για τομείς στρατηγικού ενδιαφέροντος επιτρέπεται από τον ΠΟΕ, τότε θα μπορούσαν να ανακυκλώνονται 350 εκ. € στην οικονομία. Με μεγαλύτερο αποτέλεσμα για την άμυνα, αφού το κόστος του εισαγόμενου υλικού είναι ακριβό και η λειτουργία του εξαρτάται από τους προμηθευτές (ανταλλακτικά, αναβαθμίσεις κλπ.). Παράλληλα, με την εγχώρια παραγωγή εξασφαλίζεται σχετική αυτονομία, έτσι ώστε να μην εξαρτάται η αμυντική ικανότητα από ξένους προμηθευτές, τόσο όσον αφορά τους εξοπλισμούς όσο τα ανταλλακτικά και τις αναβαθμίσεις.

Την ίδια εποχή η Τουρκία ξοδεύει το 38,6% των συνολικών δαπανών της για εξοπλισμούς το 2019 (σύμφωνα με στοιχεία του NATO), ενώ έχει μεγαλύτερο ποσοστό συμπαραγωγής, διεκδικώντας το 65%, με αποτέλεσμα η αμυντική βιομηχανία της να έχει γιγαντωθεί και να πραγματοποιεί και εξαγωγές στις χώρες επιρροής της. Η αξία των εξαγωγών αμυντικού υλικού της Τουρκίας κατά δημοσιεύματα (al-Monitor) ανέρχονται στα περίπου 12 δις \$ τη διετία 2016-2017, με προοπτικές να υπερδιπλασιαστούν έως το 2023. Η Τουρκία έχει αναπτύξει δε σημαντικά εγχώρια συστήματα (τεθωρακισμένα, ελικόπτερα, μη επανδρωμένα αεροσκάφη -drones-, φρεγάτες), κεφαλαιοποιώντας τη συμπαραγωγή υπάρχοντων μοντέλων, καθώς

επίσης και την τεχνογνωσία από την πολιτική βιομηχανία σε κρίσιμους κλάδους, όπως η παραγωγή αυτοκινήτων και ηλεκτρονικών (οικιακές συσκευές κλπ.).

Ναυπηγοεπισκευή

Ο κλάδος ναυπήγησης και επισκευών πλοίων αντιπροσωπεύει το 1,5% του ΑΕΠ, από 2,5% πριν την κρίση. Στον τομέα των ναυπηγήσεων, με στοιχεία 2015, δραστηριοποιούνται 175 επιχειρήσεις (από 400 το 2009), με συνολικό κύκλο εργασιών 70 εκ. € (από 436 εκ. € το 2009), με προστιθέμενη αξία 48 εκ. € (από 277 εκ. € το 2009) και με 1.720 απασχολούμενους (από 4.310 το 2009).

Τα ελληνικά ναυπηγεία έχουν μακρά ιστορία και τεχνογνωσία, λόγω της εξυπηρέτησης του ελληνικού εμπορικού στόλου. Αποτελούν επίσης μία από τις βασικές βαριές βιομηχανίες της Ελλάδας, με μεγάλη γκάμα προϊόντων και δραστηριοτήτων (βαγόνια και οχήματα, βάσεις υπεράκτιων ανεμογεννητριών, ιχθυοκαλλιέργειες κ.α.). Οι μεγάλες όμως ναυπηγικές εταιρείες της Ελλάδας αντιμετωπίζουν σήμερα οικονομικά προβλήματα, ενώ είναι σε ουσιαστική αδράνεια.

Ειδικά τα Ναυπηγεία Σκαραμαγκά είναι τα μεγαλύτερα της Μεσογείου. Εκτείνονται σε χώρο 832.000 m², από τα οποία τα 65.000 m² είναι στεγασμένα. Διαθέτουν δύο μόνιμες δεξαμενές 500 χιλιάδων τόνων (μεγαλύτερη της Μεσογείου) και 250 χιλιάδων τόνων, αντίστοιχα. Η επαναλειτουργία των ναυπηγείων Σκαραμαγκά, θα μπορούσε:

- να συμβάλλει με τουλάχιστον 3,5 δις ευρώ στην οικονομία,
- να απασχολήσει πάνω από 5.000 εργαζόμενους, περίπου 1.000 ως μισθωτούς και 4.000 με υπεργολαβίες στις εγκαταστάσεις τους, επιπλέον περισσότερους από 15.000 στις βιοτεχνίες της περιοχής.

Τα Ναυπηγεία Ελευσίνας που βρίσκονται στην ίδια περιοχή διαθέτουν:

- τρεις πλωτές δεξαμενές, όπου μπορούν να κατασκευαστούν εμπορικά πλοία των 100.000 τόνων, να γίνουν ναυπηγήσεις πολεμικών πλοίων και να συνεργάζονται με το Πολεμικό Ναυτικό γι' αυτόν τον σκοπό (αυτήν την περίοδο για ναυπήγηση πυραυλακάτων),
- συνολικά 940 εργαζόμενους, απ' αυτούς, οι 112 είναι ενταγμένοι σε διοικητικές, επιτελικές υπηρεσίες και οι υπόλοιποι στις καθαρά παραγωγικές.

Και τα δύο ανωτέρω ναυπηγεία είναι προς μεταβίβαση. Το τρίτο σημαντικό και ιστορικό ναυπηγείο, στο Νεώριο της Σύρου, έχει παραχωρηθεί στην Αμερικανική ONEX και έχει καλή δραστηριότητα. Ενώ σημαντικό είναι και αυτό στη Χαλκίδα, όπως και άλλα μικρότερα στην περιοχή του Περάματος. Δεν προκρίνουμε φυσικά την επέκταση του ΟΛΠ στη ναυπήγηση, είτε στις εγκαταστάσεις του είτε στη ζώνη Περάματος, επειδή θα ανατρέψει τα δεδομένα στον κλάδο. Σε κάθε περίπτωση, δεν είναι ο λόγος που παραχωρήθηκε στην Cosco.

Τέλος, υπάρχει πολύ μεγαλύτερος αριθμός επιχειρήσεων στον χώρο των επισκευών. Σημαντική η παρουσία των μικρών μονάδων, που συντηρούν τα αλιευτικά, τα τουριστικά σκάφη, καθώς και τα παραδοσιακά σκάφη, τα οποία αποτελούν μέρος της πολιτιστικής μας παράδοσης και πρέπει να προστατευτούν.

Αυτοκινητοβιομηχανία

Μπορεί σήμερα να φαντάζει περίεργη η συζήτηση για αυτοκινητοβιομηχανία, δεδομένου ότι δεν υπάρχει δραστηριότητα. Εντούτοις, η αυτοκινητοβιομηχανία στην Ελλάδα έχει σημαντική ιστορία. Αυτό συνέβη σε μεγάλο βαθμό μέσα από τις προσπάθειες της μικρομεσαίας ενδογενούς επιχειρηματικότητας, χωρίς τη συμβολή του κρατικού σχεδιασμού. Τα παραγόμενα στην Ελλάδα αυτοκίνητα μέχρι τα τέλη της δεκαετίας του '80, αποτελούσαν σημαντικό μέρος του στόλου των αυτοκινήτων της χώρας, έως και το 10%.

Υπήρξαν αρκετοί σχετικά μεγάλοι παραγωγοί αυτοκινήτων στην Ελλάδα, όπως η **TEOCAR** (1980-1995), που ίδρυσε το πρώτο εργοστάσιο συναρμολόγησης της Nissan στην Ευρώπη, πριν ανοίξει το εργοστάσιο στο Sunderland της Αγγλίας, με περίπου 170.000 παραχθέντα αυτοκίνητα. Έκλεισε, λόγω μη παροχής κινήτρων, για να συνεχιστεί η παραγωγή εκεί. Επίσης, η NAMCO (1972-1983), που κατασκεύασε συνολικά 30.000 αυτοκίνητα (17.000 για την Ελλάδα), όπως το ανθεκτικό και δημοφιλές, αν και όχι εντυπωσιακό μοντέλο της Pony, με 67% εγχώρια προστιθέμενη αξία, που εξαγόταν σε 14 χώρες. Έκλεισε μετά από μεγάλη εργατική απεργία, με αίτημα μία μεγάλη αύξηση μισθών. Τέλος, η κρατική **ΕΛΒΟ**, που ιδρύθηκε το 1972 σε συνεργασία με την Αυστριακή Steyer, με σκοπό την ανάπτυξη ειδικών οχημάτων (αγροτικά και στρατιωτικά οχήματα, όπως ερπυστριοφόρα και τεθωρακισμένα), αλλά και άλλων παραγωγών/συναρμολογήσεων (π.χ. λεωφορεία, μικρά επιβατικά αυτοκίνητα με ισχυρό κινητήρα και

πτυσσόμενη οροφή κατάλληλα για ανώμαλους δρόμους - τζιπ), τέθηκε σε αδράνεια, ουσιαστικά με μνημονιακές πιέσεις.

NAMCO: 17.000 αυτοκίνητα Pony παρήχθησαν (1972-1983)

NISSAN TEOCAR: 170.000 αυτοκίνητα παρήχθησαν, Sunny, Cherry, Datsun 1200 Pickup) (1980-1995)

ΕΛΒΟ (ίδρυση 1972): συναρμολόγηση τεθωρακισμένων, Mercedes G, Humvee, λεωφορεία κ.α.

Εργοστάσιο NAMCO

Εργοστάσιο ΕΛΒΟ

Υπήρξαν επίσης μια σειρά από μικρότερες εταιρίες, που σχημάτισαν πυρήνες έντονης δραστηριότητας και απασχόλησης, με δυνατότητες ανάπτυξης τεχνογνωσίας και σταδιακής εξέλιξης.

Όμως η ελληνική αυτοκινητοβιομηχανία αποδεκατίστηκε σε δύο φάσεις: πρώτα στα μέσα της δεκαετίας του '70, με την κατάργηση των ευνοϊκών φορολογικών ρυθμίσεων και μετά στη δεκαετία του '80, με την εντατικοποίηση της ενσωμάτωσης στην ΕΕ, με περαιτέρω αλλαγές στις φορολογικές ρυθμίσεις, καθώς και με ορισμένες αμφίβολες πολιτικές σκέψεις και εργασιακές πρακτικές.

Αν και κάποιος θα μπορούσε να ισχυριστεί πως το μέγεθος της ελληνικής αγοράς είναι μικρό (αντίστοιχο όμως της Τσεχίας, της Βουλγαρίας ή της Πορτογαλίας, που όμως έχουν παραγωγή), μετά το κλείσιμο της αυτοκινητοβιομηχανίας και ειδικά μετά την είσοδο στο ευρώ, οι πωλήσεις των εισαγόμενων αυτοκινήτων εκτοξεύτηκαν, από το επίπεδο των 100.000, σε 300.000 τη δεκαετία του 2000. Αυτά τα

αυτοκίνητα εισήχθησαν σε μεγάλο βαθμό από την Ευρώπη, ενώ θα μπορούσε να είχε καρπωθεί αυτήν τη δραστηριότητα σε κάποιο βαθμό η εγχώρια οικονομία, εάν υπήρχε παραγωγή και δεν είχαν εξαχθεί τα κεφάλαια από τη χώρα.

Τα όποια επιχειρήματα εναντίον της παραγωγής μπορούν πέρα από οποιαδήποτε εμπειριστατωμένη απάντηση να κλονιστούν, εάν αναλογιστεί κανείς ότι η Ελλάδα είναι η μόνη χώρα της ΕΕ και σχεδόν της Ευρώπης χωρίς αυτοκινητοβιομηχανία, ενώ ο μισθός είναι χαμηλότερος από πολλά άλλα Κράτη.

Εργοστάσια συναρμολόγησης αυτοκινήτων και παραγωγής κινητήρων στην Ευρώπη (Νοε. 2018)

Σε μία συγκρίσιμου μεγέθους χώρα, την Τσεχία, η τοπική αυτοκινητοβιομηχανία Skoda, έμπνευση για πολλά ανέκδοτα πριν την πτώση του τοίχους, διατηρήθηκε και παράγει, σε συνεργασία με την VW, προϊόντα υψηλής ποιότητας και δημοφιλίας. Παρέχει απασχόληση σε 35.000 άτομα και είναι ατμομηχανή για την υπόλοιπη οικονομία, η οποία είναι στα όρια της πλήρους απασχόλησης και μαγνήτης επενδύσεων. Αυτά, ενώ ο μέσος μισθός στη Τσεχία είναι 930 € και στη Σλοβακία 860 €, δηλαδή πολύ κοντά στα 890 € της Ελλάδας.

Όμως, μέχρι πρόσφατα, δεν υπήρχε η παραμικρή σκέψη ή διεκδίκηση ανάπτυξης παραγωγής στην Ελλάδα στις υπάρχουσες επιχειρήσεις ή η δημιουργία νέων, με τη μεταφορά παραγωγής από άλλες χώρες της Ευρώπης. Ως ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ το απαιτούμε από την αρχή με επιμονή, ενώ βλέπουμε ότι η συζήτηση εισέρχεται στο δημόσιο διάλογο αλλά τα όποια βήματα απαιτούν ενδελεχή μελέτη.

Με δεδομένο δε το ότι το σύνολο των αυτοκινήτων εισάγονται, η ανάπτυξη της εγχώριας αυτοκινητοβιομηχανίας θα μειώσει το έλλειμμα, τόσο όσον αφορά τα αυτοκίνητα και τα ανταλλακτικά όσο και τα καύσιμα (αναφερόμαστε στην ανερχόμενη τάση της ηλεκτροκίνησης). Αν δηλαδή το 25% της αγοράς αυτοκινήτου είναι εγχώριας παραγωγής, εκτιμούμε ότι η μείωση του εμπορικού ελλείμματος μπορεί να είναι της τάξης των 500 εκ. έως 1 δις €, κάτι που θα μπορέσει να αυξήσει το ΑΕΠ πολλαπλασιαστικά.

Παράλληλα, στην αυτοκινητοβιομηχανία θα μπορούν να εργαστούν πολλοί απόφοιτοι ελληνικών ΑΕΙ, κυρίως μηχανικοί, οι οποίοι έχουν καταφύγει στο εξωτερικό για να εργαστούν στον τομέα που έχουν σπουδάσει, εάν όχι για απλούς βιοποριστικούς λόγους. Πολλοί απ' αυτούς συνάμα κάνουν λαμπρή επαγγελματική σταδιοδρομία.

Ηλεκτροκίνηση

Μετά από πολλά χρόνια η αυτοκίνηση σε διεθνές επίπεδο φαίνεται να μεταβαίνει στην εποχή της ηλεκτροκίνησης. Και στην Ελλάδα, μετά από ουσιαστική αδράνεια, με τον νόμο 4710/2020, που παρέχει κίνητρα για την αγορά ηλεκτρικών οχημάτων (σε συνδυασμό με ΚΥΑ), όπως και με το πλαίσιο προώθησής της (κίνητρα χρήσης, δίκτυο φόρτισης κ.α.).

Άλλες τάσεις, που θα ακολουθήσουν είναι τα αυτόνομα αυτοκίνητα και η διαμοιρασμένη χρήση των αυτοκινήτων (car sharing/e-mobility), όπου πλέον το αυτοκίνητο δε θα είναι ένα ιδιόκτητο προϊόν αλλά μια υπηρεσία. Όλα αυτά θα αλλάξουν την εικόνα και τον τρόπο λειτουργίας των επιχειρήσεων του χώρου.

Τα ηλεκτρικά αυτοκίνητα παρέχουν σημαντικά οφέλη:

- Το κόστος κίνησης των ηλεκτρικών αυτοκινήτων είναι πολύ χαμηλό, περίπου 1-1,5 €/100 χλμ.).
- Το κόστος συντήρησης είναι 20-40% χαμηλότερο σε σχέση με τα συμβατικά, λόγω του ότι έχουν λιγότερα κινούμενα μέρη, δε χρησιμοποιούνται λιπαντικά κ.ά., επομένως είναι ευκολότερη τόσο η κατασκευή τους όσο και η συντήρησή τους.

- Αν και σήμερα τα ηλεκτρικά αυτοκίνητα είναι ακριβότερα των συμβατικών, εκτιμάται ότι αποσβένουν σε διάστημα 5-7 ετών το υπερβάλλον κόστος τους.
- Οι μειώσεις του κόστους των εξαρτημάτων των ηλεκτρικών αυτοκινήτων αναμένεται να τα καταστήσουν φθηνότερα από τα συμβατικά μέχρι το 2025. Οι μέσες τιμές μπαταριών \$ / KWh μειώθηκαν κατά 77% μεταξύ 2010 και 2016.
- Τα ηλεκτρικά αυτοκίνητα θα γίνουν πιο ευκολόχρηστα, καθώς οι τεχνολογικές εξελίξεις αναμένεται ότι θα αυξήσουν τη χωρητικότητα της μπαταρίας κατά 80-100% μέχρι το 2025, ενώ αυξάνεται και το δίκτυο των ταχυφορτιστών.
- Σε επίπεδο πόλης, τα ηλεκτρικά αυτοκίνητα συμβάλλουν στην ποιότητα ζωής, λόγω μείωσης του θορύβου και της ρύπανσης στο επίπεδο του εδάφους. Δεν απαιτούν την ύπαρξη πρατηρίων υγρών καυσίμων, βυτιοφόρων και εύφλεκτων υλικών.

Η χρήση των ηλεκτρικών αυτοκινήτων διεθνώς αυτήν τη στιγμή είναι χαμηλή (4 εκατομμύρια ηλεκτρικά αυτοκίνητα πωλήθηκαν το 2018 παγκοσμίως), αντιπροσωπεύοντας κάτω από το 1% του παγκόσμιου στόλου, ενώ στην Ελλάδα, ειδικά, πριν την εισαγωγή του νόμου Ν. 4710/20, ήταν ουσιαστικά ανύπαρκτη. Όμως, οι πωλήσεις αυξάνονται ραγδαία, όπως και στην ΕΕ, με τα όρια που έχουν τεθεί για τη μείωση των ρύπων και για τη σταδιακή απόσυρση της παραγωγής συμβατικών οχημάτων. Εκτός από επιβατικά, τα ηλεκτρικά θα είναι λεωφορεία, καθώς επίσης επαγγελματικά έως και γεωργικά μηχανήματα (τρακτέρ) - κάτι που θα μειώσει το κόστος.

Η Bloomberg (BNEF) προβλέπει ότι οι πωλήσεις ηλεκτρικών αυτοκινήτων θα αντιπροσωπεύουν το 54% των πωλήσεων αυτοκινήτων παγκοσμίως μέχρι το 2040 (έναντι προηγούμενων προβλέψεων για 34% τον Μάρτιο του 2017, καθώς η υιοθέτηση αναμένεται να επιταχυνθεί).

Ηλεκτροκίνηση στην Ελλάδα

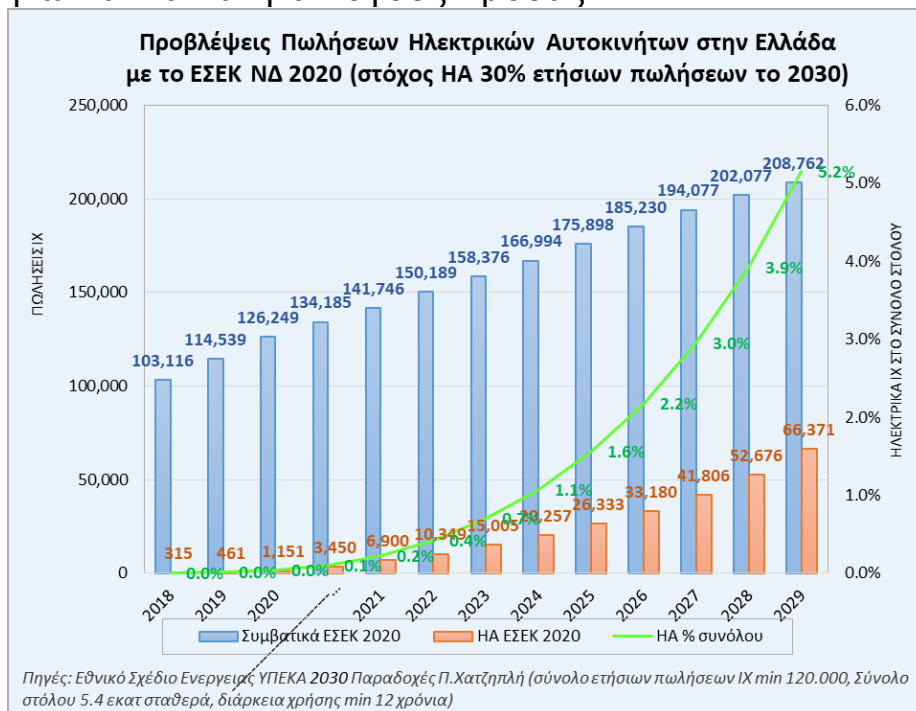
Όσο παράξενο και αν φαίνεται στους μη σχετικούς, στην Ελλάδα κατασκευαζόταν μεταξύ 1973-76 ένα από τα πρώτα ηλεκτρικά αυτοκίνητα παραγωγής: το Enfield-Neorion 8.000! Αναπτύχθηκε αρχικά από τη Βρετανική εταιρία Enfield, που ανήκε στον μεγαλοεφοπλιστή Γιάννη Γουλανδρή, όπως και το Ναυπηγείο Νεώριο Σύρου, όπου τελικά μεταφέρθηκε η παραγωγή. Το αυτοκίνητο είχε

αναπτυχθεί για έναν διαγωνισμό της Βρετανικής Υπηρεσίας Ηλεκτρισμού, τον οποίο και κέρδισε.

Επίσης, στη χώρα μας έχει ιδρυθεί Ελληνικό Ινστιτούτο Ηλεκτροκίνητων Αυτοκινήτων (ΕΛ.ΙΝ.Η.Ο- Hellenic Institute of Electric Vehicles HELIEV) από το 1991.

Στην Ελλάδα, που το κανονιστικό πλαίσιο για υιοθέτηση ηλεκτρικών οχημάτων και δικτύων φόρτισης είχε μείνει πίσω, διάφορες μελέτες διακινούνταν στο Υπουργείο Ενέργειας από το 2011. Πλέον το πρόσφατο (2019) Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια (ΕΣΕΚ) προβλέπει 30% των νέων πωλήσεων μέχρι το 2030, κάτι που με τους υπολογισμούς μας θα ανέρχεται στο 5% του στόλου. Η τάση μπορεί να επιταχυνθεί, όπως και στο εξωτερικό, εάν μειωθεί το κόστος των αυτοκινήτων αλλά και για λόγους «μόδας».

Αυτό που θα πρέπει να μελετηθεί βέβαια, είναι το κόστος και η αξιοπιστία της ενέργειας και του δικτύου φόρτισης, με δεδομένο το ότι η χώρα οδηγείται σε καθεστώς ενεργειακής εξάρτησης στην ηλεκτροπαραγωγή. Σύμφωνα με μια μελέτη της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Περιβάλλοντος (European Environment Agency), η ηλεκτροκίνηση θα αποτελεί το 10,6% της συνολικής ζήτησης ηλεκτρισμού στη χώρα το 2050, κάτι που φαίνεται να υπερβαίνει τον μέσο όρο της ΕΕ.

Λόγω του υψηλού κόστους της ενέργειας στη χώρα, καθώς επίσης της ενεργειακής εξάρτησης που δρομολογείται από τη ΝΔ, το γεγονός αυτό μπορεί να μας δημιουργήσει προβλήματα. Στα πλαίσια αυτά, δε νομίζουμε ότι θα πρέπει να προωθηθεί η ηλεκτροκίνηση, εάν δεν επιλυθούν τα δυο αυτά θέματα: το κόστος και η ηλεκτροπαραγωγή από εγχώριες πηγές. Διαφορετικά, ενδέχεται να επιβαρύνει το δίκτυο, οπότε σε περίπτωση απώλειας ισχύος να υπάρχει απώλεια μεταφορικής ικανότητας.

Η σωστή προώθηση της ηλεκτροκίνησης πάντως, μπορεί να βοηθήσει στη μείωση των εισαγωγών καυσίμων και του εμπορικού ελλείμματος. Επίσης, στην αύξηση της ενεργειακής αυτονομίας της χώρας, εάν συνδυαστεί με χρήση ρεύματος που παράγεται από εγχώριες πηγές. Η προοπτική ηλεκτροκίνησης σε ποσοστό 10% του στόλου μπορεί να οδηγήσει σε μείωση της κατανάλωσης βενζίνης και πετρελαίου περί τα 400 εκ. € με σημερινές αξίες (εισαγωγές 16 δις € πετρελαιοειδών το 2017 με εμπορικό έλλειμμα 4,5 δις €). Βέβαια, να σημειωθεί ότι η πτώση της χρήσης βενζίνης θα σημάνει και την πτώση των εσόδων από τη φορολογία καυσίμων, που αποτελεί σημαντικό μέρος των εμμέσων φόρων και γενικά των εσόδων του Κράτους και, επιπλέον, πτώση της δραστηριότητας στη διύλιση.

Σε κάθε περίπτωση, η ηλεκτροκίνηση παραμένει αναντίρρητη εξελικτική τάση στην οικονομία και την τεχνολογία, ενώ θα αποτελέσει όφελος για την ανάπτυξη, ειδικά αν συνδυαστεί με την παραγωγή ηλεκτρικών αυτοκινήτων στην Ελλάδα. Θα πρέπει δε να εξεταστεί σε συνδυασμό με την εκμετάλλευση των μοναδικών για την ΕΕ (μαζί με Φινλανδία) κοιτασμάτων Νικελίου της ΛΑΡΚΟ για παραγωγή μπαταριών ηλεκτρικών αυτοκινήτων.

Σταθμοί φόρτισης

Αυτή τη στιγμή οι κοινόχρηστοι σταθμοί εκτιμώνται σε περίπου 100 και

δεν καλύπτουν όλη την επικράτεια, κάτι που αποθαρρύνει τη χρήση των ηλεκτρικών αυτοκινήτων (η φόρτιση σε οικιακές παροχές είναι μεν δυνατή αλλά αργή). Πιστεύουμε ότι ήταν λάθος ο αποκλεισμός του ΔΕΔΔΗΕ από την εγκατάσταση δικτύου (Ν. 4643/2019), κάτι για το οποίο είχε ήδη έτοιμο σχέδιο 1.500 σημείων από το 2019.

Αντίθετα, επιλέχτηκε το μοντέλο της αγοράς, που δε λειτούργησε, και προωθούνται δημοτικοί σταθμοί, που θα καθυστερήσουν μέχρι το τέλος του 2021 τουλάχιστον, ενώ και πάλι μπορεί να μην υπάρχει ικανοποιητικό δίκτυο. Εμείς προτείνουμε την επαναφορά της πρόβλεψης για εμπλοκή του ΔΕΔΔΗΕ, όταν υπάρχει ανεπάρκεια στην αγορά, κάτι που γίνεται και στην Κύπρο, ενώ επιτρέπεται από την κοινοτική νομοθεσία.

Μετατροπή Συμβατικών Οχημάτων σε Ηλεκτρικά

Επίσης, δεν έχει προωθηθεί η δυνατότητα μετατροπής συμβατικών αυτοκινήτων σε ηλεκτρικά, κάτι εντελώς εφικτό. Από το 2010-2011 είχε εκπονηθεί έρευνα από το ΕΜΠ (City Battery Electric Car – CiBEC), μαζί με την Περιφέρεια Αττικής, στην οποία αποδείχτηκε απολύτως εφικτό και επανεξετάζεται από το ΕΜΠ, μετά από αίτημά μας.

Το πλαίσιο μετατροπής δεν προωθήθηκε ποτέ, με αποτέλεσμα στην Ελλάδα να μην μπορούν να γίνουν μετατροπές νόμιμα, κάτι που συμβαίνει σε άλλες χώρες της Ευρώπης, ενώ γίνεται για παράδειγμα με την υγραεριοκίνηση! Στις ΗΠΑ δε, πωλούνται πακέτα μετατροπής στο Διαδίκτυο, που μπορούν να τοποθετηθούν από τους ίδιους τους ιδιώτες. Εργασίες τοποθέτησης γίνονται ευρέως από συνεργεία και στη Λατινική Αμερική.

Εμείς προτείνουμε να προωθηθεί άμεσα η δυνατότητα μετατροπής. Κάτι τέτοιο θα έδινε σε κάποιους καταναλωτές τη δυνατότητα μείωσης του κόστους χρήσης των αυτοκινήτων τους και την επέκταση της διάρκειας ζωής τους, άρα επιπλέον δουλειές στον τομέα συντήρησης. Σε μεσοπρόθεσμο ορίζοντα θα μείωνε το εμπορικό έλλειμμα, επειδή δε θα εισάγονταν νέα ακριβά ηλεκτρικά αυτοκίνητα.

Προτάσεις για την Βιομηχανία

Βιομηχανική Ενέργεια

Η ανάπτυξη της βιομηχανίας εξαρτάται από το κόστος της ηλεκτρικής

ενέργειας. Γι' αυτό είναι πολύ σημαντικός ο τομέας παραγωγής ενέργειας. Το κόστος της ενέργειας εξαρτάται από το ενεργειακό μείγμα (καύσιμα και προμηθευτές τους), που θα πρέπει να είναι το καλύτερο δυνατό, εκτός των άλλων σκοπιμοτήτων. Πρέπει επίσης να εγγυάται ενεργειακή ανεξαρτησία στον μεγαλύτερο βαθμό, καθώς επίσης εναλλακτικές δυνατότητες ως προς τη χρήση καυσίμων και προμηθευτών.

Παράλληλα, το κόστος της ενέργειας εξαρτάται από τις εταιρίες παραγωγής και εμπορίας. Η παραγωγή ενέργειας αποτελεί επίσης σημαντικό μέρος της μεταποίησης και της απασχόλησης. Η ΔΕΗ απασχολεί 17.500 υπαλλήλους.

Τα τελευταία χρόνια έχουν υιοθετηθεί πολιτικές που έχουν οδηγήσει σε απαξίωση τη ΔΕΗ, το άνοιγμα της αγοράς έχει γίνει εις βάρος της, ενώ η είσοδος νέων παικτών στη λιανική και στην παραγωγή δεν έχει οδηγήσει στη μείωση του κόστους.

Από την άλλη πλευρά, αυξάνονται οι εισαγωγές ρεύματος, ενώ προωθείται η αποκρατικοποίηση, κάτι που θα δημιουργήσει εξαρτήσεις στον νευραλγικό τομέα της ηλεκτροπαραγωγής. Ήδη η ΕΕ έχει κρούσει τον κώδωνα του κινδύνου για την είσοδο της Κίνας στον ελληνικό τομέα ενέργειας.

Επιλογή Τομέων

Πολλοί οικονομικοί οργανισμοί, ειδικοί και πολιτικά κόμματα, μιλούν για ανάπτυξη ή για παραγωγική ανασυγκρότηση όλα αυτά τα χρόνια, χωρίς να αναφέρουν πώς θα συμβεί κάτι τέτοιο. Τι θα αναπτυχθεί; Πού; Πώς; Μιλούν για εξαγωγές, αλλά δεν συγκεκριμενοποιούν το από πού θα προέλθουν. Υπάρχει ζήτηση; Πού και σε τι προϊόντα; Πρέπει η Ελλάδα να ανταγωνιστεί με χώρες χαμηλότερου κόστους ή υψηλότερης προστιθέμενης αξίας;

Χρειάζεται να μειωθεί το κόστος παραγωγής (κάτι που έγινε με την κρίση), αν δεν μπορεί η Ελλάδα να αυξήσει τις εξαγωγές της στις χώρες της «ακριβής» ΕΕ; Πρέπει να εστιάσει στην Ευρωπαϊκή Κοινή Αγορά, που με τόσους κόπους έγινε μέλος της, εκτός του ότι αναλογικά έχει μεγαλύτερα ποσοστά εμπορικής δραστηριοποίησης, σε αντίθεση με άλλες χώρες της ΕΕ;

Είναι επιπόλαιο ή ύποπτο λοιπόν να μην καθορίζονται οι τομείς ανάπτυξης της βιομηχανίας. Δείχνει προχειρότητα ή ανειλικρίνεια για τις προθέσεις της παραγωγικής ανασυγκρότησης. Εμείς πιστεύουμε ότι χρειάζεται ολιστική προσέγγιση για την παραγωγική ανασυγκρότηση, που να καλύπτει τις αλληλεπιδράσεις με όλους τους τομείς της βιομηχανίας και της οικονομίας.

Ο στόχος είναι να υπάρχει ισορροπία και να δημιουργούνται συνέργειες. Για παράδειγμα, ο συνδυασμός της χημικής και της μεταλλευτικής βιομηχανίας που υπάρχουν στην Ελλάδα με μία δυνατή μεταποίηση, έτσι ώστε τα προϊόντα των δυο πρώτων να μην εξάγονται σαν χαμηλής προστιθέμενης αξίας πρώτες ύλες, αλλά να ενσωματώνονται στην παραγωγή υψηλής προστιθέμενης αξίας βιομηχανικών προϊόντων. Είναι αυτό που αποκαλείται «ολοκληρωμένες αλυσίδες παραγωγής» (value chain).

Για να αποφασιστεί ποιοι βιομηχανικοί τομείς θα αναπτυχθούν, θα μπορούσε κάποιος να μελετήσει παραμέτρους, όπως την ύπαρξη ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος, τη ζήτηση και προσφορά σε προϊόντα και αντίστοιχες ροές από εισαγωγές και εξαγωγές, καθώς επίσης τις ανάγκες και τις συνθήκες ανά την Επικράτεια και τις σύγχρονες κατευθύνσεις χάραξης βιομηχανικής πολιτικής διεθνώς.

Περιοχές Πλεονεκτήματος

Μ' αυτήν τη λογική, θα μπορούσαν να αναπτυχθούν βιομηχανικοί τομείς, εκεί που η χώρα μπορεί να έχει διατηρήσιμο ανταγωνιστικό πλεονέκτημα. Χωρίς πλεονέκτημα και με απουσία προστασίας σε εθνικό πλαίσιο, δεν είναι λογικό να επενδύσει κανείς. Όπως είπε και ο περίφημος διευθυντής της GE Jack Welch «αν δεν έχεις πλεονέκτημα, μην μπει καν στον ανταγωνισμό». Σίγουρα, άλλοι παραγωγοί, ειδικά στο εξωτερικό, που έχουν ήδη παρουσία, θα υπερτερούν. Περιπτώσεις που θα μπορούσε να αναζητηθεί πλεονέκτημα μπορούν να είναι οι εξής:

- **Φυσικοί πόροι** (π.χ. ορυκτά): Στις περιπτώσεις αυτές θα μπορούσε κανείς να τους εκμεταλλευτεί για την παραγωγή μηχανημάτων, αφού η Ελλάδα παράγει σίδηρο, αλουμίνιο, νικέλιο (χρησιμοποιείται στις μπαταρίες).
- **Εργατικό δυναμικό/δεξιότητες.** Η Ελλάδα έχει πολλούς πτυχιούχους, πολλούς σε θετικές επιστήμες και αξιόλογους ερευνητές,

που οι περισσότεροι έχουν θεαματική επαγγελματική εξέλιξη στο εξωτερικό. Μπορούν λοιπόν να χρησιμοποιηθούν για την παραγωγή ηλεκτροκίνητων οχημάτων, στη φαρμακοβιομηχανία, στη ναυπηγική και αλλού.

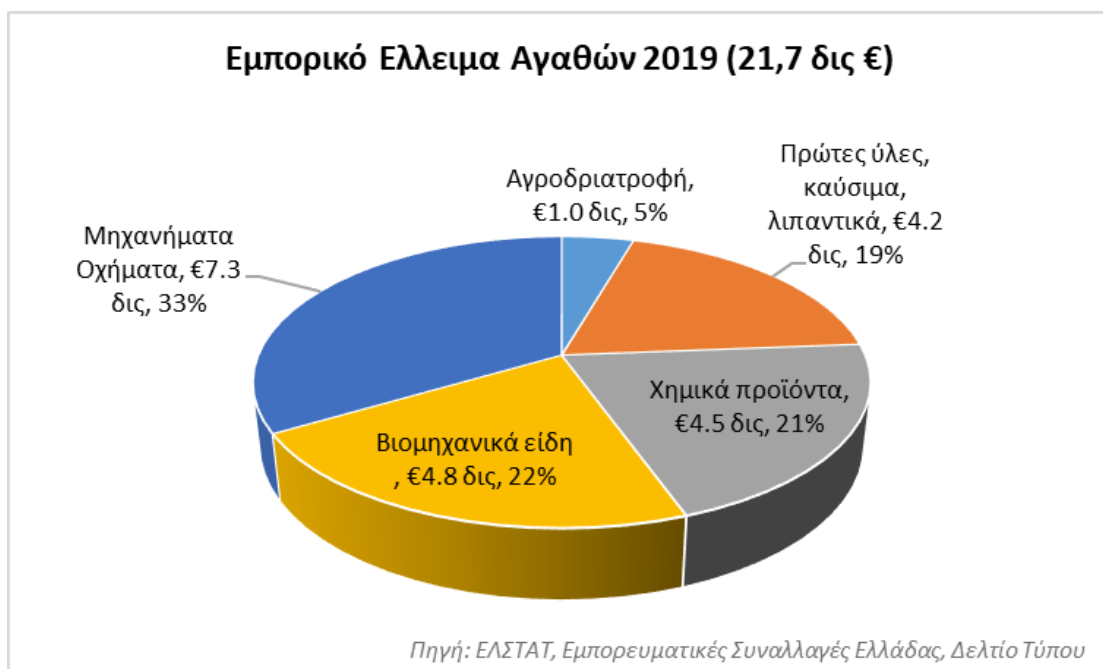
- **Γεωγραφική θέση:** Εγγύτητα στις αγορές της Δυτικής Ευρώπης, Ανατολικής Ευρώπης και Μέσης Ανατολής. Σε αυτήν την περίπτωση, μπορεί να εκμεταλλευτεί το χαμηλό μεταφορικό κόστος για παραγωγή για την ΕΕ και να συμμετέχει στις αλυσίδες παραγωγής εκεί (π.χ. εξαγωγή χάλυβα για τη γερμανική αυτοκινητοβιομηχανία ή παραγωγή εξαρτημάτων αυτοκινήτων, όπως στην Ανατολική Ευρώπη). Επίσης, θα μπορούσε να αποτελεί την παραγωγική βάση για εξαγωγή σε χώρες της Μέσης Ανατολής.

Διεθνές εμπόριο

- **Προϊόντα που η χώρα εξάγει, ώστε να προσπαθήσει να εξάγει περισσότερα.** Αυτή τη στιγμή η Ελλάδα εξάγει, κυρίως διυλισμένα καύσιμα, ορυκτά ακατέργαστα ή κατεργασμένα μεταλλεύματα, χημικά - φάρμακα και τρόφιμα. Θεωρούμε ότι δε θα πρέπει να αυξηθούν οι εξαγωγές ακατέργαστων προϊόντων περαιτέρω, αλλά να ενσωματωθούν σε προϊόντα υψηλότερης προστιθέμενης αξίας. (Βλέπε και τμήμα για την Ανάπτυξη).
- **Ανάπτυξη με βάση τις μεγαλύτερες εταιρίες ή τους μεγαλύτερους εξαγωγείς:** Συνεργασία και συντονισμός τόσο μεταξύ τους όσο και με κρατικές υπηρεσίες, για την προώθηση περισσότερων προϊόντων στο εξωτερικό. Με στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, οι 5 μεγαλύτερες επιχειρήσεις πραγματοποιούν το 20% των εξαγωγών, ενώ είναι στον χώρο του πετρελαίου και των μεταλλευμάτων. Συνεπώς, είναι περιορισμένη η δυνατότητα, όσον αφορά την προστιθέμενη αξία, εκτός εάν διαφοροποιηθούν.
- **Χώρες στις οποίες εξάγει, ώστε να προσπαθήσει να εξάγει περισσότερα προϊόντα ή υπηρεσίες (τουρισμός),** αφού ήδη υπάρχει γνώση της αγοράς και καλές εμπορικές σχέσεις. Η Ελλάδα εξάγει σήμερα σε μεγαλύτερο ποσοστό σε Γερμανία, Ιταλία, Αίγυπτο, Ηνωμένο Βασίλειο, Ρουμανία. Ίσως όμως οι μεγαλύτερες προοπτικές είναι εκτός της ΕΕ, στην ευρύτερη περιοχή της Μεσογείου και Μέσης Ανατολής, στις ΗΠΑ, όπου υπάρχει σημαντική αύξηση στα τρόφιμα, στη

Ρωσία, αν αρθούν οι κυρώσεις, ενώ θα πρέπει να δοθεί βάρος και στην Κίνα.

- Προϊόντα στα οποία η χώρα παρουσιάζει μεγάλο εμπορικό έλλειμμα, έτσι ώστε να υποκαταστήσει τις εισαγωγές,** κάτι που είναι αυτονόητο. Παρέχει δε πολλά πλεονεκτήματα, λόγω εγγύτητας στον προορισμό κατανάλωσης και γνώσης της αγοράς, οπότε θα υπάρξει εξοικονόμηση του μεταφορικού κόστους, των εξαγωγικών εργασιών, του συνόλου των δραστηριοτήτων για την προώθηση προϊόντων στην αγορά (μάρκετινγκ). Η υποκατάσταση των εισαγωγών είναι η πιο ενδεδειγμένη λύση, αν και λίγοι την αναφέρουν.

Οι μεγαλύτερες εισαγωγές είναι σε ορυκτά καύσιμα, που η Ελλάδα δεν έχει σήμερα, αλλά μπορεί να επιλυθεί, μέσω της ηλεκτροκίνησης και των εγχώριων πηγών ηλεκτροπαραγωγής. Επίσης, τα μηχανήματα και τα μεταφορικά μέσα, τομείς στους οποίους υπάρχει μεγάλο περιθώριο δραστηριοποίησης και θα πρέπει να είναι το προφανές αντικείμενο εστίασης της μελέτης και των επενδύσεων.

Αλυσίδες Αξίας/Παραγωγής (Value Chains)

Μία σύγχρονη τάση είναι η στρατηγική ανάπτυξης ολοκληρωμένων αλυσίδων παραγωγής ή συμμετοχής σε αλυσίδες παραγωγής του εξωτερικού (δηλαδή στην Ευρώπη ή στις ΗΠΑ). Ως αλυσίδες παραγωγής ορίζονται οι διαδικασίες με τις οποίες μια εταιρία ή ένας

βιομηχανικός τομέας προσθέτει αξία σε ένα προϊόν. Σε αυτές τις διαδικασίες συμπεριλαμβάνονται η παραγωγή, η εμπορία και η παροχή υπηρεσιών μετά την πώληση.

Σήμερα, είμαστε στην εποχή που, αντί τα Κράτη να εμπορεύονται προϊόντα, εμπορεύονται μέρος της προστιθέμενης αξίας. Κάτι τέτοιο συμβαίνει με τη μεταπρατική βιομηχανοποίηση, στην οποία οι πρώτες ύλες από κάποια Κράτη ή τα ημιτελή προϊόντα πηγαίνουν σε χώρες χαμηλού εργατικού κόστους για να προστεθεί χειρωνακτική εργασία, πριν προωθηθούν στην τελική χώρα για μικρές προσθήκες πριν την πώληση και φυσικά τις λειτουργίες της εμπορίας. Αυτό γίνεται με τα εργοστάσια γερμανικών εταιριών στην Ανατολική Ευρώπη.

Η διαδικασία όμως αυτή δημιουργεί εξάρτηση από τις χώρες που συμβάλλουν στην παραγωγή και απώλεια τεχνογνωσίας. Πρόσφατο παράδειγμα αποτελεί η ανεύρεση κατασκοπευτικού μικροεπεξεργαστή (μικροτσιπ) σε πλακέτες υπολογιστών που κατασκευάζονται στην Κίνα και ενσωματώνονται σε συσκευές σε ολόκληρο τον πλανήτη, ενώ η Ανατολική Ευρώπη παρουσιάζει σημεία εξάντλησης της παραγωγικής δυναμικότητάς της.

Περιπτώσεις συμμετοχής σε ξένες αλυσίδες παραγωγής για την Ελλάδα είναι η παραγωγή εξαρτημάτων, όπως η ΕΑΒ για την Airbus ή η παροχή πρώτων υλών (π.χ. φύλλα αλουμινίου). Ανάλογη περίπτωση θα μπορούσε να είναι η παραγωγή εξαρτημάτων για ευρωπαϊκές αυτοκινητοβιομηχανίες. Μία τρίτη η ανάπτυξη λογισμικού, η λειτουργία κέντρων υποστήριξης λογισμικού ή χρηματοοικονομικών υπηρεσιών, δηλαδή τηλεφωνικά κέντρα. Κάτι τέτοιο έχουν κάνει σε μεγάλο βαθμό η Τσεχία, η Ρουμανία και η Πολωνία στην Ευρώπη, ενώ η Ινδία και Φιλιππίνες στην Ασία για αμερικανικές εταιρίες. Η Ρουμανία και η Τσεχία έχουν εκμεταλλευτεί την τεχνογνωσία από την υποστήριξη προϊόντων πληροφορικής για να αναπτύξουν αξιόλογο κλάδο νεοφυών επιχειρήσεων (startup).

Δεξιότητες-Προσφορά εργασίας

Οι Έλληνες απόφοιτοι θετικών και τεχνικών επιστημών αποτελούν υψηλό ποσοστό του γενικού πληθυσμού, αλλά αντιμετωπίζουν μεγάλες προκλήσεις στην αγορά εργασίας, αφού ο βιομηχανικός τομέας ή ο τομέας έρευνας είναι μικρότερος από άλλες ώρες της ΕΕ. Όχι τυχαία λοιπόν, σύμφωνα με στοιχεία του ΣΕΒ, 1 στους 3 απασχολείται σε εργασίες χαμηλότερες των προσόντων του, ενώ το

ποσοστό ανεργίας των Ελλήνων πτυχιούχων είναι τα υψηλότερο στην ΕΕ.

Επομένως, οι ικανότητες σε έμπυχο δυναμικό υπάρχουν και πρέπει να αξιοποιηθούν. Με την ανάπτυξη της βιομηχανίας δημιουργούνται θέσεις εργασίας για μηχανικούς και θετικούς επιστήμονες. Έτσι, θα μπορεί να υπάρξει ισόρροπη αγορά εργασίας και να βρίσκουν εργασία οι Έλληνες απόφοιτοι στον τόπο τους, χωρίς να χρειάζεται τα μεταναστεύσουν.

Σημειώνεται δε ότι τα τελευταία χρόνια της κρίσης παρατηρείται μείωση των τεχνιτών στο εργατικό δυναμικό, όπως και των διευθυντικών στελεχών. Είναι δεξιότητες που χρησιμοποιούνται στη βιομηχανία, στην τεχνολογία και στην υψηλή προστιθέμενη αξία, οπότε είναι επιτακτική ανάγκη να διατηρηθούν για να υπάρξει πρόοδος!

SOS: Εξαφάνιση δεξιοτήτων...

(χιλ. άτομα)	2008	2013	2018	Δ 2013 / 2008	Δ 2018 / 2013	Δ 2018 / 2008
Σύνολο	4.637,3	3.535,0	3.860,4	-1.102,3	325,4	-776,9
Διευθυντικά στελέχη	482,1	181,5	104,7	-300,6	-76,8	-377,4
Επαγγελματίες	673,9	687,4	740,6	13,5	53,2	66,7
Τεχνικοί και βοηθοί επιστήμονες	396,7	270,6	304,2	-126,1	33,6	-92,5
Υπάλληλοι γραφείου	545,6	349,3	419,3	-196,3	70,0	-126,3
Πωλητές και υπάλληλοι παροχής υπηρεσιών	677,8	727,2	908,9	49,4	181,7	231,1
Ειδικευμένοι γεωργοί και κτηνοτρόφοι	492,7	454,0	438,0	-38,7	-16,0	-54,7
Ειδικευμένοι τεχνίτες	667,7	350,9	352,7	-316,8	1,8	-315,0
Χειριστές μηχανημάτων	331,0	223,8	257,3	-107,2	33,5	-73,7
Ανεπίδητοι εργάτες	313,3	230,7	269,5	-82,6	38,8	-43,8
Στρατιωτικοί	56,5	59,6	65,2	3,1	5,6	8,7

Απασχολούμενοι κατά επάγγελμα – 2^ο τρίμηνο έτους (Eurostat και ΕΛΣΤΑΤ, Έρευνα Εργατικού Δυναμικού, 2^ο τρίμηνο 2018)

Κέντρα Περιφερειακής Ανάπτυξης- Clusters

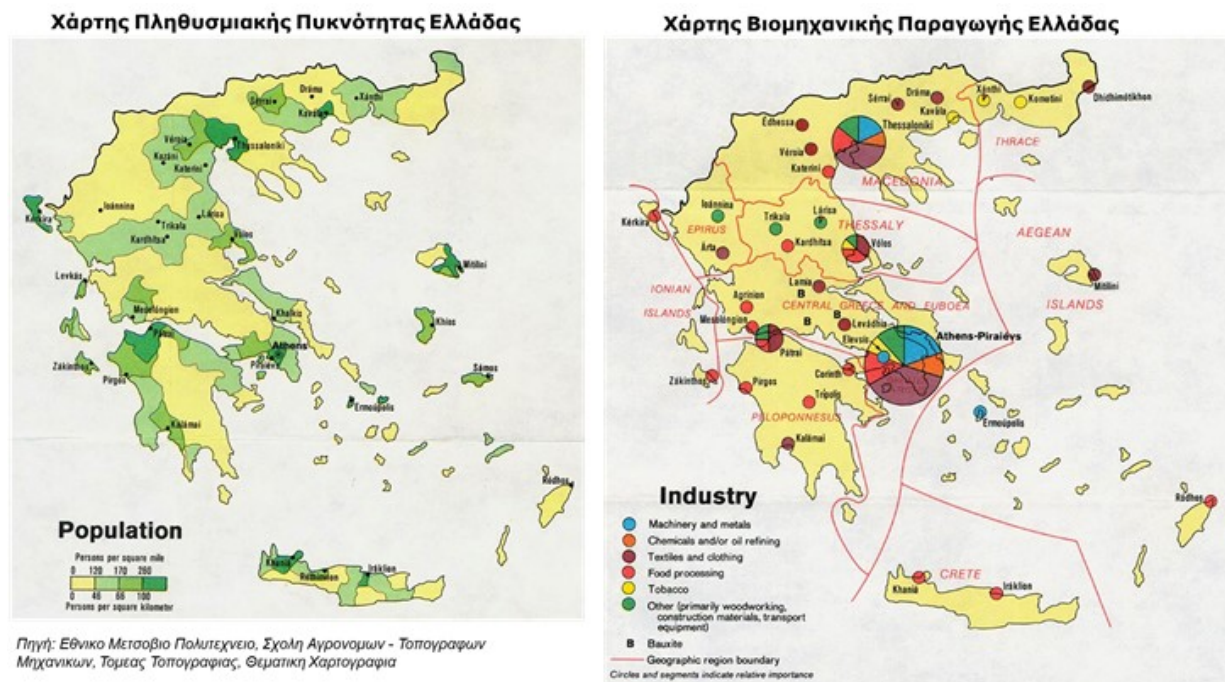
Σύμφωνα με τις διεθνείς πρακτικές, όσον αφορά την ανάπτυξη τεχνογνωσίας και τη βιομηχανοποίηση, προκρίνεται η δημιουργία Επιχειρηματικών Κέντρων (Clusters, π.χ. βιομηχανικά κέντρα στην Κίνα, Silicon Valley για τους υπολογιστές, Detroit για την αυτοκινητοβιομηχανία στις ΗΠΑ κλπ.). Σε αυτά συγκεντρώνεται η παραγωγική δραστηριότητα, με εξειδίκευση σε διάφορους παραγωγικούς τομείς κατά τόπους.

Υπάρχει ανάλογο πρόγραμμα στην ΕΕ για δημιουργία 2.000 επιχειρηματικών κέντρων (clusters). Τέτοια παραδείγματα είναι τα δίκτυα μικρομεσαίων επιχειρήσεων (ΜμΕ) προμηθευτών εξαρτημάτων στη γερμανική βιομηχανία, στην ελαιοπαραγωγή στην Ιταλία (11.000

παραγωγοί κάτω από μια ετικέτα Olio Toscano), δίκτυο Tech City UK Cluster Alliance στο Ηνωμένο Βασίλειο και άλλα.

Η ομαδοποίηση στην περίπτωση της Ελλάδας θα μπορούσε να γίνει γύρω από τις υπάρχουσες ΒΙΠΕ, κάτι που αποτελεί προτεραιότητα, λόγω των έτοιμων υποδομών και της ευκολίας εγκατάστασης και αδειοδότησης. Μπορεί ΚΑΙ ΠΡΕΠΕΙ να μελετηθεί σε ευρύτερο επίπεδο περιφερειών, ανάλογα με τις επιμέρους δυνατότητες και ανάγκες ανάπτυξης, δηλαδή πληθυσμός, ανεργία, επίπεδο μόρφωσης, κατά κεφαλή ΑΕΠ, πανεπιστήμια και είδος παραγωγής ανά περιοχή.

Παραθέτουμε μια ενδεικτική πρώτη εισήγηση ως προς τη συσσωμάτωση βιομηχανικής εξειδίκευσης σε επιχειρηματικά κέντρα (clusters), που θα μπορούν να δημιουργηθούν στην Ελλάδα:

Μεσαία-Μεγάλης κλίμακας βιομηχανία-μεταποίηση:

- **Αθήνα και Βοιωτία:** Ναυπηγεία, Χημική Βιομηχανία, Μεταλλουργία.
- **Θεσσαλονίκη-πεδιάδα Γιαννιτών:** αγροεφόδια, αγροτικά μηχανήματα, τρόφιμα (γαλακτοκομικά, ζυμαρικά, φρούτα), θερμοκηπιακή παραγωγή.
- **Θεσσαλική Πεδιάδα:** Λάρισα, Καρδίτσα, Τρίκαλα: αγροεφόδια, αγροτικά μηχανήματα, τρόφιμα (γαλακτοκομικά, ζυμαρικά).

- **Βόλος:** μηχανήματα, μεταφορές (λιμάνι με σιδηροδρομική και οδική σύνδεση).
- **Πάτρα:** αγροτικά προϊόντα, τεχνολογία-ηλεκτρονικά (στο παρελθόν είχε μεγάλη παραγωγή, όπως χαρτοποιία, υφάσματα, ελαστικά. Σήμερα έχει επίσης παραγωγή αλλά και πανεπιστημιακή εκπαίδευση και έρευνα).
- **Θράκη:** βιομηχανία ηλεκτρικών, μηχανήματα, αγροτικά είδη.
- **Κρήτη:** γαλακτοκομικά, ελαιόλαδο αλλά και τεχνολογία (Πανεπιστήμιο Κρήτης), ΑΠΕ.

Μικρομεσαία μεταποίηση - βιοτεχνία:

- Ήπειρος: παραδοσιακές τέχνες (ξύλο, πέτρα, μέταλλο).
- Πελοπόννησος: κρασί, ελαιόλαδο, εσπεριδοειδή (χυμοί).
- Μακεδονία: κρασί, συσκευασμένα τρόφιμα κλπ.
- Στερεά Ελλάδα: τρόφιμα, θερμοκηπιακή παραγωγή.
- Νησιά: μικρή αγροτική παραγωγή, ιχθυοτροφεία, ΑΠΕ.

Προτεινόμενοι βιομηχανικοί τομείς

Με βάση την προηγούμενη ανάλυση και με κριτήριο τις συνθήκες, τις ελλείψεις και τις τάσεις, προτείνουμε την ανάπτυξη των ακόλουθων τομέων:

- **Αυτοκινητοβιομηχανία**

Προκρίνεται, λόγω του μεγάλου εμπορικού ελλείμματος σε οχήματα και των δεξιοτήτων που υπάρχουν και πρέπει να αναπτυχθούν, για να επιτευχθεί βιώσιμη ανάπτυξη και πρόοδος. Μπορεί να περιλαμβάνει παραγωγή/συναρμολόγηση αυτοκινήτων, με μεγάλο ποσοστό εγχώριας προστιθέμενης αξίας, παραγωγή εξαρτημάτων αυτοκινήτων για ξένες βιομηχανίες και μπαταριών.

Στο μεταφορικό τμήμα, μπορούν να αναπτυχθούν συνέργειες με τον τουρισμό και με τις υπηρεσίες διαμετακομιστικού εμπορίου. Στόχος η κάλυψη του 25% τουλάχιστον της εγχώριας ζήτησης σε βάθος χρόνου (π.χ. σε μικρές κατηγορίες επιβατικών και ειδικών χρήσεων). Η εγχώρια παραγωγή σε έναν κλάδο τόσο στρατηγικό (μεταφορές), όπου δεν

υπάρχει η παραμικρή εγχώρια παραγωγή, είναι επιπλέον θέμα εθνικής ασφάλειας, αφού μειώνεται έτσι η αποκλειστική εξάρτηση από εισαγωγείς στην περίπτωση που θα υπάρξει κάποια αδυναμία εισαγωγών.

- **Κλωστοϋφαντουργία**

Προκρίνεται, λόγω της ύπαρξης πρώτων υλών (βαμβάκι, μαλλί) και της ήδη υπάρχουσας υποδομής και τεχνογνωσίας. Ανάπτυξη αλυσίδας παραγωγής στην ένδυση, με παραγωγή υφασμάτων σε συνδυασμό με δερμάτινα, έτσι ώστε να προστίθεται αξία στην εγχώρια παραγωγή βαμβακιού, που βασίζεται σε ενισχύσεις ΕΕ και εξάγεται ακατέργαστο. Επίσης, έτσι ενισχύεται η εξέλιξη της εγχώριας σχεδιαστικής ταυτότητας και πολιτιστικής κληρονομιάς και ενδυναμώνουν οι τοπικές οικονομίες στην περιφέρεια, σε συνδυασμό με τα εργαστήρια μαστορικής, αργυροχρυσοχοΐας/κοσμημάτων και οικοτεχνίας.

- **Μεταποίηση τροφίμων**

Προτείνεται για την αξιοποίηση της πρωτογενούς παραγωγής, με αύξηση της προστιθέμενης αξίας και κλείσιμο του εμπορικού ελλείμματος. Εστίαση σε βιολογικά και προστιθέμενης αξίας προϊόντα και τυποποίηση. Εκμετάλλευση της νησιωτικής και της ορεινής παραγωγής, καθώς και προϊόντων ΠΟΠ. Μέσα απ' αυτό θωρακίζεται η πολιτιστική κληρονομιά, όσον αφορά παρασκευές και μεσογειακή διατροφή (π.χ. ονομασία ελληνικού γιαουρτιού, φέτας κλπ.), που δε θα παράγονται από τρίτους.

- **Μηχανήματα και εξαρτήματα**

Προτείνεται η παραγωγή αγροτικών μηχανημάτων, ώστε να αυξάνεται η προστιθέμενη αξία από την πρωτογενή παραγωγή και να μην διαφεύγει σε εισαγωγές (π.χ. ελκυστήρες, καλλιεργητικά μηχανήματα, συστήματα τεχνολογικά αναβαθμισμένων θερμοκηπίων, κτηνοτροφικών εγκαταστάσεων, ιχθυοκαλλιεργειών κλπ.). Επίσης, η κατασκευή μηχανημάτων που χρησιμοποιούνται στον αναδυόμενο τομέα του διαμετακομιστικού εμπορίου.

- **Ηλεκτρικά, ηλεκτρονικά, αυτοματισμοί**

Θεωρούμε κρίσιμης σημασίας την επανέναρξη του τομέα ηλεκτρικών συσκευών (στο παρελθόν η χώρα παρήγαγε όλες τις λευκές συσκευές και τηλεοράσεις), με ενίσχυση της καινοτομίας στα ηλεκτρονικά, για την

ανάπτυξη κρίσιμης τεχνογνωσίας του μέλλοντος. Αυτή η τεχνογνωσία έχει εφαρμογή και στην αμυντική βιομηχανία (μη επανδρωμένα αεροσκάφη - drones -, κυβερνοασφάλεια). Ενίσχυση της δραστηριότητας σε τεχνολογίες αιχμής που σχετίζονται με την παραγωγή και αποθήκευση ηλεκτρικής ενέργειας (φωτοβολταϊκά, ανεμογεννήτριες, μπαταρίες). Οι αυτοματισμοί και η ρομποτική είναι επίσης τεχνολογίες αιχμής που η χώρα έχει παρουσία και μπορεί να γίνουν περισσότερα.

- **Χημική βιομηχανία**

Ενίσχυση υπάρχουσών σημαντικών δυνατοτήτων, όπως στον ευρύτερο κλάδο του πετρελαίου (π.χ. πετροχημικά, πλαστικά), στα λιπάσματα που χρησιμοποιούνται στον πρωτογενή τομέα, στα υλικά οικοδομών (χρώματα, μονωτικά κλπ.), αλλά και στα ανόργανα χημικά.

- **Φαρμακοβιομηχανία**

Προτείνεται η ενίσχυση των υπάρχόντων σημαντικών δυνατοτήτων και ειδικά στον χώρο των γενοσήμων, καθώς και των εναλλακτικών παρασκευασμάτων και συμπληρωμάτων διατροφής, στα οποία μπορεί να χρησιμοποιηθεί η σημαντική πρωτογενής παραγωγή και η ελληνική παράδοση (αρωματικά φυτά και βότανα).

- **Ναυπηγική**

Προτείνεται, λόγω των υπάρχουσών εγκαταστάσεων, της τεχνογνωσίας, του εμπορικού στόλου αλλά και της σημασίας για την αμυντική βιομηχανία. Είναι αδιανόητο για την Ελλάδα με την τεράστια παρουσία της στον εμπορικό στόλο διεθνώς και με τη ναυπηγική παράδοσή της να μη δραστηριοποιείται στον κλάδο! Προτείνουμε την εθνική συνεννόηση με τον εφοπλιστικό κλάδο για την παροχή κινήτρων, όσον αφορά τη ναυπήγηση στην Ελλάδα. Φυσικά, την επαναδραστηριοποίηση των ναυπηγείων Σκαραμαγκά σε συνδυασμό και με τα εξοπλιστικά! Τα μεγάλα ναυπηγεία μόνο, μπορούν να έχουν έσοδα άνω των 5 δις €, 5.000 άμεσες θέσεις εργασίας και πολλές περισσότερες έμμεσες.

- **Αμυντική Βιομηχανία**

Η ανάγκη ανάπτυξης υπαγορεύεται από λόγους εθνικής ασφάλειας αλλά και από τον αναπτυξιακό της ρόλο, όπως αναλύθηκε. Θα πρέπει άμεσα να επαναδραστηριοποιηθούν οι ελληνικές κρατικές αμυντικές

βιομηχανίες και να αυξηθούν οι αμυντικές δαπάνες, έτσι ώστε να διοχετευθούν σε αυτές, όπως και σε ιδιωτικές εταιρίες, με στόχο να μείνουν στη χώρα τα χρήματα που διατίθενται.

Μέτρα για την ανάπτυξη της βιομηχανίας

1. Branding (εμπορική προσαρμογή-προώθηση σήματος): Πρέπει να γίνει προσπάθεια δημιουργίας επωνυμίας για τα ελληνικά προϊόντα και ειδικά της βιομηχανίας, όπως ισχύει με τον τουρισμό. Μπορεί ο ελληνικός τουρισμός να είναι ένα δυνατό όνομα με αναγνωσιμότητα διεθνώς, κάτι που προσελκύει εύκολα τουρίστες, όμως αυτό συνέβη τυχαία σε κάποιο βαθμό, με τη διαφήμιση «από στόμα σε στόμα» στην αρχή, οπότε δεν έχει εκτιμηθεί ο κόπος, το κόστος για την προσέλκυση πελατών.

Για να προωθηθούν άλλα ελληνικά προϊόντα στο εξωτερικό, χρειάζεται να δημιουργηθεί η ιδέα του «Greek technology» και του «Made in Greece», καθώς και να περιβληθεί με αξιοπιστία. Δεν μπορεί να υποστηρίζεται από κάποια ΜΜΕ ότι οι Έλληνες είναι τεμπέληδες ή διεφθαρμένοι και να περιμένεις να αγοράσουν τα προϊόντα σου οι ξένοι, ειδικά όταν απ' αυτά εξαρτάται η ζωή τους (π.χ. ιατρικός τουρισμός ή φάρμακα).

Παράλληλα, πρέπει να αρχίσει μία συντεταγμένη προσπάθεια προώθησης των επιτευγμάτων των ελληνικών ΑΕΙ, αφού η έρευνα που εκπονείται είναι σημαντική. Χρειάζεται όμως η πρόσληψη εξειδικευμένων ατόμων στο βιομηχανικό μάρκετινγκ (του συνόλου των δραστηριοτήτων για την προώθηση προϊόντων στην αγορά) και σε βάθος χρόνου. Επίσης, πρέπει να εντατικοποιηθεί ο έλεγχος για αντιγραφές, παραποιήσεις προϊόντων και κουλτούρας στο εξωτερικό, κάτι που προϋποθέτει την καταγραφή της ελληνικής πολιτιστικής κληρονομιάς.

Στρατηγικές επενδύσεις - υπηρεσίες ταχείας διαδικασίας (fast-track): Η λογική χειρισμού των μεγάλων επενδύσεων δε θα πρέπει να έπεται, ως απάντηση σε εξωτερικό ενδιαφέρον, αλλά να προηγείται και να το δημιουργεί, προσκαλώντας επενδυτές. Η κατεύθυνση του Υπουργείου Ανάπτυξης θα πρέπει να είναι ο εντοπισμός 3-4 τομέων και επενδύσεων που θα δημιουργήσουν από αποτέλεσμα και θα συμπαρασύρουν την ανάπτυξη, μέσω της δημιουργίας εμμέσων θέσεων

εργασίας (σε προμηθευτές, υπηρεσίες), να γίνει δε προσπάθεια προώθησής τους σε συγκεκριμένους επενδυτές. Επίσης, θα πρέπει να παρακολουθούνται τα επιχειρηματικά νέα ως προς το ενδιαφέρον μεγάλων εταιριών να αναπτυχθούν διεθνώς και να γίνεται προσέγγισή τους προκαταβολικά.

Για παράδειγμα, θα μπορούσε να αναληφθεί πρωτοβουλία για την προσέλκυση επενδυτών στην παραγωγή ηλεκτρικών αυτοκινήτων ή μπαταριών στην Ελλάδα, με δεδομένο το ότι πολλές αυτοκινητοβιομηχανίες κατασκευάζουν νέες μονάδες τώρα. Είναι ένας τομέας που η ΕΕ έχει επιτρέψει επιχορηγήσεις, ενώ η Ελλάδα παράγει και νικέλιο, που χρησιμοποιείται στις μπαταρίες.

Δεν είναι βέβαια απλό, αλλά υπάρχουν ειδικοί σύμβουλοι που αναλαμβάνουν τέτοιες εργασίες διεθνώς και που θα πρέπει να προσεγγιστούν, ώστε να ενημερωθούν και εν συνεχεία να ενημερώσουν τους πελάτες τους.

2. Καθορισμός στρατηγικών βιομηχανιών/τομέων και διερεύνηση τρόπων υποστήριξής τους, χωρίς να παραβιάζονται οι κανονισμοί των ΠΟΕ, ΕΕ. Ως στρατηγικός τομέας, για παράδειγμα, θεωρείται η αμυντική βιομηχανία. Θα μπορούσε όμως να χαρακτηριστεί ως στρατηγικός ο κλάδος της ναυπήγησης, λόγω ναυτιλίας, του τουρισμού, των προμηθειών του, λόγω εξάρτησης, και των μεταφορών, λόγω παρουσίας σε διευρωπαϊκά δίκτυα, όσον αφορά την είσοδο εμπορευμάτων από Ασία.

3. Διεκδίκηση μετακίνησης παραγωγής της ΕΕ στην Ελλάδα ή εξαγωγών από την Ελλάδα, ως μέτρο για την αποπληρωμή του χρέους. Κάτι ανάλογο έγινε με τον διακανονισμό του γερμανικού χρέους μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο. Εξάλλου, η παραγωγή στην Ελλάδα επιβαρύνεται από το ακριβό ευρώ, από τα προβλήματα χρηματοδότησης και από την απουσία δασμών εντός της ΕΕ, οπότε θα πρέπει να βρεθούν ουσιαστικοί αντισταθμιστικοί παράγοντες για την ανάπτυξη και την έξοδο από την κρίση, πέρα από ευχολόγια.

4. Υποβοήθηση εξαγωγών μέσα από εντατικοποίηση δράσεων του Υπουργείου Εξωτερικών και των Πρεσβειών (εμπορικών αποστολών) και συντονισμό με υπηρεσίες στην Ελλάδα (π.χ. enterprise greece, υπηρεσίες αδειοδοτήσεων κλπ.). Προτείνεται επίσης η δημιουργία μιας νέας υπηρεσίας ή η πλαισίωση των

υπαρχόντων υπηρεσιών από προσωπικό που θα προσλαμβάνεται με σύμβαση έργου, ειδικά για τον σκοπό αυτό, από την αγορά, το οποίο θα έχει εξειδικευμένες ικανότητες και εμπειρία στην προσέλκυση επενδύσεων και εμπορίου, με παρουσία σε πόλεις κλειδιά του εξωτερικού (π.χ. Νέα Υόρκη, Λονδίνο, Χονγκ Κονγκ, Γερμανία, Αυστραλία, Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα).

Ανάλογες υπηρεσίες έχουν για παράδειγμα η Τσεχία (CzechInvest), η Φινλανδία (FinPro), η Ιρλανδία (IDA Ireland) κ.ά. Αυτή η υπηρεσία θα πρέπει να αναπτυχθεί στα πλαίσια των υπηρεσιών για στρατηγικές επενδύσεις ταχείας διαδικασίας (fast-track), για στοχευμένες δράσεις προσέλκυσης επενδυτών που θα προηγούνται, δημιουργώντας το ενδιαφέρον για συγκεκριμένους τομείς που ενδιαφέρουν τη χώρα.

5. Συγχωνεύσεις για αύξηση μεγέθους και δημιουργία εταιριών-ηγετών σε στρατηγικούς τομείς. Ο συγκεντρωτισμός δεν είναι πανάκεια ή μονόδρομος ούτε πρέπει να είναι υποχρεωτικός. Η πολυδιάσπαση, ειδικά σε ορισμένους τομείς, όπως τα τρόφιμα, υπάρχει διεθνώς και υποστηρίζει την απασχόληση. Όμως σε εξαγωγικούς τομείς χρειάζονται εταιρίες με γνώσεις, κεφαλαιακό βάρος και ευρεία κλίμακα προϊόντων, για να μπορούν να αντιμετωπίζουν τον διεθνή ανταγωνισμό και να ανταπεξέρχονται με τις απαιτήσεις των ξένων αγορών. Εναλλακτικά, θα πρέπει να ενθαρρυνθεί η δραστηριοποίηση μέσω συνεταιριστικών οργανισμών, για την τόνωση της εγχώριας παραγωγής αλλά και των εξαγωγών με τη λειτουργία συνεταιριστικών γραφείων αντιπροσώπων και πωλήσεων στο εξωτερικό κλπ.

6. Χαρτογράφηση των δεξιοτήτων στην αγορά εργασίας στο εσωτερικό και στο εξωτερικό (μετανάστες Έλληνες της διαρροής του επιστημονικού δυναμικού – «brain drain»), για τον εντοπισμό τομέων με προσφορά εργασίας ή με δεξιότητες που μπορεί να ωφελήσουν στην ανάπτυξη διαφόρων κλάδων στην Ελλάδα ή σε συνεργασίες για έρευνα και ανάπτυξη ή για την ενίσχυση της εγχώριας παραγωγής. Επανεξέταση προγραμμάτων πανεπιστημίων, τεχνικής εκπαίδευσης και υποστήριξής τους, εάν χρειάζεται, σε τομείς που πρέπει να αναπτυχθούν.

7. Σύστημα τυποποίησης: Τα ευρωπαϊκά πρότυπα προϊόντων είναι απαραίτητα για πωλήσεις στην ΕΕ, ενώ βοηθούν στις πωλήσεις εκτός ΕΕ, λόγω αναγνωρισιμότητας. Από εκεί και πέρα, χρειάζεται φυσικά έλεγχος της τήρησης των προτύπων για αποφυγή του αθέμιτου

ανταγωνισμού σε εθνικό επίπεδο, τόσο από εγχώριους παραγωγούς όσο και από εισαγωγές. Εκτός αυτού, θέσπιση προδιαγραφών για δημόσια έργα και για διαγωνισμούς προμηθειών που να είναι σε συνάρτηση με την εγχώρια παραγωγή, με την επίκληση λόγων στρατηγικού ενδιαφέροντος. Πόσω μάλλον, όταν η Γερμανία προστατεύει τη βιομηχανία της με ειδικά κεφάλαια, που σχηματίστηκαν για την οικονομική της ανάκαμψη από την πανδημία.

8. **Αποζημιώσεις Dieselgate:** Η VW έχει πληρώσει βαριά πρόστιμα στις ΗΠΑ για το σκάνδαλο της εξαπάτησης με τους ρύπους των αυτοκινήτων της, πρόστιμα που έχουν υπερβεί τα 20 δις \$. Ανάλογες διεκδικήσεις παράλληλα επιζητούνται σε κεντρικό επίπεδο από την ΕΕ, ενώ η οδηγία είναι οι αποζημιώσεις να διεκδικηθούν μόνο από τους ιδιώτες ιδιοκτήτες σε μεμονωμένη βάση, κάτι που δεν έχει κάνει η Ελλάδα, παρά τις οχλήσεις μας. Πιστεύουμε ότι είναι εφικτό. Ενδεχόμενες αποζημιώσεις θα μπορούσαν να δοθούν ως επιχορήγηση για την ανάπτυξη ΑΠΕ και για την ηλεκτροκίνηση, όπως στις ΗΠΑ.

9. **ΔΕΗ - Οικονομική/ενεργειακή ανεξαρτησία:** Θα πρέπει να εξασφαλιστεί στον μέλλον επάρκεια σε ρεύμα καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου, σε χαμηλό και σταθερό κόστος. Χρειάζεται τόσο για τη βιομηχανία όσο και για την ηλεκτροκίνηση μελλοντικά. Να σημειωθεί ότι, με τη σταδιακή απόσυρση των λιγνιτικών μονάδων, αυξάνεται το κόστος ρεύματος, ενώ με τα μέτρα που υιοθετούνται οδηγείται σε ιδιωτικοποίηση η ΔΕΗ, με ενδεχόμενες εξαρτήσεις ή αβεβαιότητα για το κόστος και την ασφάλεια, ανάλογα με τον αγοραστή. Είμαστε φυσικά εναντίον της εκποίησης στρατηγικών εταιριών, ειδικά στον χώρο ενέργειας, (όπως και των ΔΕΠΑ, ΕΛΠΕ).

10. **Εσωτερικήευση των τουριστικών εσόδων:** Αυτήν τη στιγμή μεγάλο μέρος των προμηθειών στον τουρισμό εισάγονται και τα κεφάλαια χάνονται. Πρέπει λοιπόν να δοθεί βάρος στην παραγωγή τροφίμων για χρήση στον τουρισμό, με αντάλλαγμα τη χαμηλότερη φορολογία. Το ίδιο για την παραγωγή άλλου εξοπλισμού ξενοδοχείων, όπως έπιπλα, υφάσματα, ηλεκτρικές συσκευές, ηλεκτρονικά, προϊόντα καθαρισμού κ.ά. Αυτό θα μπορούσε να επεκταθεί και στα αυτοκίνητα, αν δοθούν κίνητρα σε εταιρίες ενοικιάσεων αυτοκινήτων να χρησιμοποιούν εγχώρια παραγόμενα οχήματα.

11. **Διεκδίκηση συνεργασιών από την Κίνα,** ως μέρος του σύγχρονου δρόμου του μεταξίου (πρωτοβουλία One Belt One Road) για

την επένδυση και παραγωγή στη Ελλάδα. Η Κίνα έχει εξαγγείλει ότι θα επενδύσει 100 δις \$ στις 68 χώρες του OBOR. Στα πλαίσια αυτά εξαγόρασε, για παράδειγμα, μονάδα παραγωγής λεωφορείων στη Σερβία που θα χρησιμοποιηθεί για την παραγωγή κινεζικών ηλεκτρικών λεωφορείων. Οι επενδύσεις της Κίνας στην Ελλάδα είναι κυρίως σε υποδομές (ΟΛΠ, ΑΔΜΗΕ κλπ.), στον τουρισμό (τουλάχιστον σε ιδιωτικό επίπεδο) ή στον κανιβαλισμό της υπάρχουσας ναυπηγικής δυναμικότητας από τον ΟΛΠ. Πρέπει να διεκδικήσουμε νέα παραγωγή.

12. Χρησιμοποίηση των κεφαλαίων που δίνονται για προμήθειες του Δημοσίου για υποστήριξη της εγχώριας παραγωγής. Σημειώνεται ότι αυτό αποτελεί επίσημη στρατηγική των ΗΠΑ (Buy American - Αγοράζουμε Αμερικανικά προϊόντα) που εισήχθη από τον Πρόεδρο Τραμπ και εντατικοποιήθηκε από τον Πρόεδρο Μπάιντεν ο οποίος μάλιστα υποστήριξε ότι συμφωνεί και με τις διατάξεις του ΠΟΕ. Παραδείγματα δημόσιων προμηθειών:

- Σε προγράμματα της Αμυντικής Βιομηχανίας, τουλάχιστον 350 εκ. € ετήσια, για εξοπλισμούς μπορούν να δοθούν ως ποσοστό εγχώριας συμμετοχής για την κάλυψη τρεχουσών αναγκών, όπως ΤΟΜΑ/ΤΟΜΠ, φορτηγά, λεωφορεία, πυροσβεστικά (ΕΛΒΟ), μη επανδρωμένα αεροσκάφη, F16 (ΕΑΒ), φρεγάτες (Ναυπηγεία).
- Συμμετοχή της ΕΛΒΟ στο πρόγραμμα ανανέωσης των λεωφορείων ΟΑΣΑ/ΟΑΣΘ. Στο παρελθόν έχει συναρμολογήσει ηλεκτρικά (τρόλεϊ) και συμβατικά λεωφορεία. Ο προϋπολογισμός για την προμήθεια των 1.000 λεωφορείων που προγραμματιζόνταν το 2019 ήταν 500 εκ. €, ποσό καθόλου ασήμαντο!
- Στόλος αυτοκινήτων Δημοσίου: αντικατάσταση του στόλου αυτοκινήτων του Δημοσίου με ηλεκτροκίνητα, σύμφωνα με τις δεσμεύσεις του ΕΣΕΚ, με μετατροπή ή αγορά εγχώριας παραγωγής.

13. Πάγωμα των ιδιωτικοποιήσεων και επανεξέτασή τους για παραγωγικές επιχειρήσεις (π.χ. ΕΛΒΟ ή άλλες βιομηχανικές εταιρίες).

14. Κόκκινα Δάνεια επιχειρήσεων: Προσπάθεια επαναλειτουργίας σε όσες επιχειρήσεις είναι δυνατόν. Η υπαγωγή σε πτωχευτικές διαδικασίες να έχει πρώτο μέλημα τη διατήρηση σε λειτουργία και όχι το σπάσιμο σε τμήματα και την εκποίηση, όπως ευνοεί ο νέος πτωχευτικός κώδικας.

15. **Απλοποίηση των φορολογικών διαδικασιών για μικρομεσαίες επιχειρήσεις** και ελαχιστοποίηση των δεσμευμένων κεφαλαίων από τη φορολογία (π.χ. προκαταβολές και καθυστερήσεις επιστροφών)
16. **Οικονομικός πατριωτισμός.** Προτίμηση ελληνικών προϊόντων και μείωση εισαγωγών. Οι Έλληνες έχουν δείξει ότι αγαπούν την τοπική παραγωγή. Πόσω μάλλον εάν έχουν άμεση ή έμμεση συμμετοχή στην παραγωγή!
17. **Ίδρυση Υπουργείου Βιομηχανίας.** Και μόνο η σημειολογική θα δείξει τη σοβαρότητα και τη δέσμευση στην ανάπτυξη του τομέα, όπως υπάρχει Υπουργείο Αγροτικής Παραγωγής, Ναυτιλίας και Τουρισμού.
18. **Ίδρυση Τράπεζας Βιομηχανικής Ανάπτυξης με εξειδίκευση και δέσμευσή της στη βιομηχανία** (κατά τα πρότυπα ETBA).

Συμπερασματικά

Προτεραιότητα για την ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ είναι η παραγωγική ανασυγκρότηση. Για τον σκοπό αυτό προβαίνει σε ριζοσπαστικές, εμπειριστατωμένες προτάσεις και όχι σε ευχολόγια ή στην εξυπηρέτηση συμφερόντων.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ μπορεί να υποστηρίξει προτάσεις που άλλοι αποσιωπούν. Είναι μακρά και δύσκολη πορεία η παραγωγική ανασυγκρότηση, η ανάταξη της βιομηχανίας και της παραγωγής γενικά. Πρέπει όμως να επιτευχθεί.

Στόχος της ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΥΣΗΣ είναι η στήριξη της ελληνικής βιομηχανίας σ' όλα τα επίπεδα, έτσι ώστε να συμβάλλει στην ανάπτυξη, στην άνοδο της απασχόλησης και στη γεωπολιτική σημασία της Ελλάδας.

Αποτελεί υποχρέωσή μας για τις επόμενες γενιές.

ΣΥΝΟΠΤΙΚΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Δεν υπάρχει ελευθερία, χωρίς οικονομική ελευθερία, Μ. Θάτσερ

Βασικές διαπιστώσεις:

- Το χρέος της Γενικής Κυβέρνησης έχει εκτοξευτεί στο **208%** του ΑΕΠ, λόγω της μείωσης του ΑΕΠ και της πανδημίας, ενώ η αναχρηματοδότηση του (GFN) υπερβαίνει το 15% και οι τόκοι ανέρχονται σε 6 δις € (3-4 % ΑΕΠ), με τα βραχυχρόνια repos στο 1,2 τρις €! Στραγγαλίζει τη χώρα και δεν είναι βιώσιμο.
- **Αδύναμη Ανάπτυξη**, λόγω της πτώσης επενδύσεων συνολικά στο 10% περίπου του ΑΕΠ (από 26%), των χαμηλών ξένων επενδύσεων, του «περικομμένου» ΠΔΕ, της πτώσης των εισοδημάτων, λόγω των μνημονίων και της πανδημίας, με μεγάλο εμπορικό έλλειμμα.
- Το **εμπορικό έλλειμμα** αγαθών είναι σταθερά υψηλό, το 2019 στα 26 δις €. Το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών (μαζί νε υπηρεσίες) ήταν στα 2,6 δις € το 2019, ενώ το έλλειμμά του σήμερα έχει εκτοξευθεί (-10%).
- Τα **πακέτα των 72 δις € της ΕΕ** (32 δις € Ταμείο Ανάκαμψης και 40 δις € επαναλαμβανόμενα ΕΣΠΑ και ΚΑΠ) για το 2021-2027 δεν φτάνουν για να καλύψουν τα ελλείμματα της πανδημίας.
- Τα **32 δις € του Ταμείου Ανάκαμψης Next Generation EU** περιλαμβάνουν 9,4 δις € πλέον δάνεια, (άρα πρέπει να αποπληρωθούν και έχουν κόστος), ενώ κατά 37% πρέπει να είναι σε πράσινα έργα, εις βάρος της ηλεκτροπαραγωγής από λιγνίτη, που θα οδηγήσει σε πάνω από 10.000 άνεργους και στην αντικατάστασή του από εισαγόμενες τεχνολογίες ΑΠΕ, που θα καλύπτουν δάση και χωράφια. Το 20% δε, οδηγείται υποχρεωτικά σε ψηφιακά έργα του Δημοσίου, που δεν τονώνουν την ανάπτυξη.

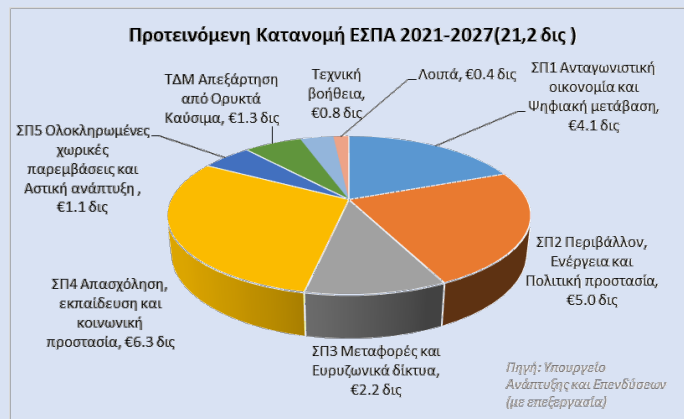

Άξονας	Επιχορηγήσεις	% του συνόλου	Δάνεια	Σύνολο των επιχορηγήσεων και των δανείων
1. Πράσινη μετάβαση	6,200	38%		
2. Ψηφιακή μετάβαση*	2,100	13%		
3. Απασχόληση, δεξιότητες, κοινωνική συνοχή	4,100	25%		
4. Ιδιωτικές επενδύσεις και μετασχηματισμός της οικονομίας	4,000	24%		
Υποσύνολο RRF	16,400	100%	12,600	29,000
REACT-EU, Just Transition Fund, European Agricultural Fund for Rural Development	3,000			3,000
Σύνολο	19,400			32,000

σε εκ. ευρώ

Σημείωση: ψηφιακά έργα περιλαμβάνονται στους Πυλώνες 1,3 & 4 ώστε να επιτυγχάνεται ο συνολικός στόχος του 20%.

- Από τα **21 δις € του ΕΣΠΑ** οδηγούνται πλέον περί τα 3-4 δις € σε έργα. Τα υπόλοιπα θα διατεθούν για το περιβάλλον και την κοινωνική πολιτική, δηλαδή σε τομείς με χαμηλό αναπτυξιακό πρόσημο.

Γενικά Μέτρα:

- Έμφαση** στον πρωτογενή τομέα με τη μεταποίησή του, στα ναυπηγεία και στη ναυτιλιακή υποστήριξη (ναυτιλιακά επιχειρηματικά κέντρα - maritime cluster -), στην αμυντική βιομηχανία και σε έναν πυρήνα ηλεκτροκίνησης (μπαταρίες, οχήματα).
- Αύξηση του ΠΔΕ** τουλάχιστον στα 10 δις €, αν και τα ελλείμματα της πανδημίας (άνω των 20 δις €), ίσως απαιτήσουν περισσότερο.
- Επανακαθορισμός χρήσεων ΕΣΠΑ και N Gen EU**, με κατεύθυνση σε παραγωγή με εγχώρια προστιθέμενη αξία, όπως είναι η παραγωγή ηλεκτρικών οχημάτων, η εξοικονόμηση ενέργειας στις κατοικίες, οι ψηφιακές τεχνολογίες στη γεωργία και η χρηματοδότηση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων.
- Επαναπατριsmός** επιχειρήσεων, δραστηριοποίηση **προβληματικών**.
- Τιτλοποίηση** περιουσιακών στοιχείων και εισαγωγή στο χρηματιστήριο για άντληση κεφαλαίων προς ενίσχυση της Αναπτυξιακής Τράπεζας.
- Οικονομικός πατριωτισμός:** Παράγουμε και καταναλώνουμε ελληνικά προϊόντα, μειώνουμε το εμπορικό έλλειμμα, κρατάμε χρήματα και δουλειές στον τόπο μας.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ «ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΥΣΗΣ» ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Η Ανάπτυξη είναι το ζητούμενο όλων των Ελληνικών Κυβερνήσεων και όλων των πολιτικών κομμάτων που πέρασαν από τη χώρα, κυρίως από την υπογραφή του πρώτου μνημονίου, έως και σήμερα. Αν και όλοι οι πολιτικοί μιλούν για την πολυπόθητη Ανάπτυξη και υποστηρίζουν πως το δικό τους πολιτικό πρόγραμμα είναι εκείνο που θα βγάλει την Ελλάδα από την κρίση και την ύφεση, μια πιο προσεκτική μελέτη των προτάσεων αποδεικνύει πως πρόκειται απλά για αερολογίες, μη ρεαλιστικές λύσεις και προεκλογικές υποσχέσεις, που είναι αδύνατον να εφαρμοστούν σε πρακτικό επίπεδο!

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ, έχοντας στρατηγικό σχέδιο που είναι αποτέλεσμα πολυετούς μελέτης και έρευνας, παρουσιάζει συγκεκριμένες, ρεαλιστικές και άμεσα υλοποιήσιμες προτάσεις, που μέσα σε σύντομο χρονικό διάστημα είναι σε θέση να οδηγήσουν την Ελλάδα στον δρόμο της Ανάπτυξης και της Ευημερίας! Οι προτάσεις μας είναι απόρροια επίπονης έρευνας, που έχει στο επίκεντρο το Εθνικό Συμφέρον και την ευημερία των Ελλήνων!

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ γνωρίζει πως μονόδρομος για την Ανάπτυξη είναι η έμφαση στις επενδύσεις και την επιχειρηματικότητα! Φυσικά, μιλάμε για πραγματικές επενδύσεις και πραγματική ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας, χωρίς μεταφορά των επιχειρήσεων σε βαλκανικές χώρες, για να γλιτώσουν οι επιχειρηματίες από τη ληστρική φοροεπιδρομή του Κράτους!

Η Αναπτυξιακή Πολιτική της ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΥΣΗΣ έχει ως σημείο αναφοράς την Αναπτυξιακή Πολιτική οικονομικά ισχυρών και κραταιών χωρών, που έχουν συνεχή και ουσιαστικό ρυθμό ανάπτυξης. Οι χώρες αυτές αποτέλεσαν για εμάς «Case Study», πηγή γνώσης και έμπνευσης!

Κατευθύνσεις Αναπτυξιακής Πολιτικής

Η πολιτική κατεύθυνση που επιλέγει ένα Κράτος είναι πολύ απλή:

(α) **υψηλοί φόροι με ισχυρό κοινωνικό Κράτος** και με αρκετές επιχειρήσεις στην ιδιοκτησία του, έτσι ώστε να παράγουν κέρδη για να προσφέρουν κοινωφελείς υπηρεσίες στους Πολίτες ή/και να στηρίζουν

τα δημόσια έσοδά του, κάτι που είναι προς το συμφέρον των εισοδηματικά αδυνάμων,

(β) **χαμηλοί φόροι με μικρό κοινωνικό Κράτος και με τις επιχειρήσεις στον ιδιωτικό τομέα**, κάτι που εξυπηρετεί κυρίως τα ισχυρά εισοδηματικά στρώματα και

(γ) μία **ενδιάμεση κατάσταση**, μέσω της οποίας ισορροπούν οι κοινωνικές ομάδες.

Η πρώτη κατεύθυνση απαιτεί αποτελεσματικό Δημόσιο και υψηλά επίπεδα παιδείας της κοινωνίας, ενώ, όσον αφορά τη δεύτερη, έχει διαψευσθεί ο πατέρας του φιλελευθερισμού, ο Adam Smith, κατά τον οποίο: **Οι πλούσιοι θα στήριζαν κατά κάποιον τρόπο με ένα μέρος των υπερβαλλόντων περιουσιακών τους στοιχείων τους φτωχούς** (trickledown effect). Ως εκ τούτου, θεωρείται πιο ρεαλιστική η τρίτη κατεύθυνση, αν και η επίτευξη ισορροπίας είναι μία πολύ δύσκολη άσκηση.

Στα πλαίσια αυτά, συμπεραίνει κανείς πολύ εύκολα πως η Ελλάδα δεν ακολουθεί καμία πολιτική, αφού έχει υψηλούς φόρους χωρίς να είναι ανταποδοτικοί, *(οπότε δίνεται κίνητρο στους Πολίτες να φοροδιαφεύγουν, αμυνόμενοι απέναντι στις ληστρικές φοροεισπρακτικές επιδρομές)*, συρρικνώνει το κοινωνικό Κράτος, ξεπουλάει τις μονοπωλιακές ή κερδοφόρες επιχειρήσεις της και στρέφει τη μία κοινωνική ομάδα εναντίον της άλλης. **Με τον τρόπο αυτό εξυπηρετεί μόνο τις ξένες δυνάμεις κατοχής**, οι οποίες έχουν στόχο την υφαρπαγή των περιουσιακών της στοιχείων, άρα την αλλαγή του ιδιοκτησιακού της καθεστώτος.

Από την άλλη πλευρά, η διαμόρφωση του οικονομικού περιβάλλοντος βασίζεται στις εξής ιδεολογίες:

(α) Ο «**καπιταλισμός των μετόχων**», τον οποίο αγκαλιάζουν οι περισσότερες δυτικές εταιρίες, που παρέχεται ελευθερία κινήσεων σε εταιρίες, με πρωταρχικό στόχο τη μεγιστοποίηση των κερδών τους. Εδώ εντάσσεται ο **κλασικός φιλελευθερισμός**, που εξελίσσεται σε μονοπωλιακό καπιταλισμό, όταν επικρατούν λίγες μεγάλες επιχειρήσεις.

(β) Ο «**κρατικός καπιταλισμός**», που εμπιστεύεται την Κυβέρνηση να καθορίσει την κατεύθυνση της οικονομίας και έχει αναδειχθεί σε πολλές αναδυόμενες αγορές, ιδίως στην Κίνα. Ο κρατικός καπιταλισμός συχνά αποτελεί έναν καπιταλισμό της επιτήρησης, του πλήρους ελέγχου των μαζών, όσον αφορά τη συμπεριφορά τους.

(γ) Μία νέα, τρίτη, αναδυόμενη μετά την πανδημία, είναι «**Ο καπιταλισμός των ενδιαφερομένων**», που τοποθετεί τις μεγάλες ιδιωτικές εταιρίες με μεγάλη συμμετοχή στο οικονομικό γίνεσθαι ως διαχειριστές, κάτι που δεν είναι βέβαια δημοκρατικό. Πρόκειται για τη νέα του εξέλιξη, για τη «Μεγάλη Επαναφορά», στην οποία το Κράτος θα κατευθύνεται από τις πολυεθνικές ελίτ, με απώτερο στόχο την παγκόσμια διακυβέρνηση.

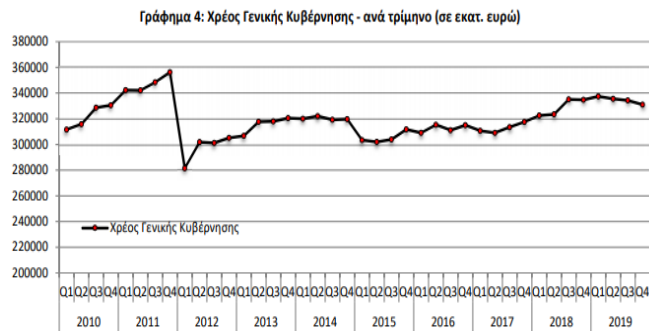
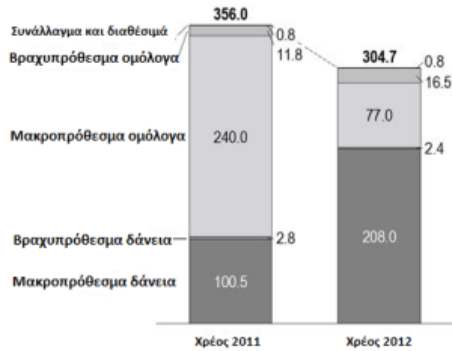
Ούτε εδώ δεν φαίνεται να ακολουθεί μια πολιτική η Ελλάδα, τουλάχιστον κατά τη μεταπολίτευση. Ουσιαστικά τείνει προς μια υβριδική μορφή, σε ένα είδος σύμπραξης δημόσιου τομέα με ιδιωτικά συμφέροντα, χωρίς να υπάρχει κάποιο σχέδιο ανάπτυξης, ενώ ακόμη και αν υπήρχε, δεν έχει όραμα να υλοποιηθεί. Βέβαια, μετά την ένταξη στην ΕΕ, την υπερχρέωση και τα μνημόνια εξαρτάται από τις επιλογές της ΕΕ είτε μέσω κοινοτικών οδηγιών είτε μέσω των προαπαιτούμενων των μνημονίων, με τον μανδύα της ενισχυμένης εποπτείας σήμερα.

Οι διάφοροι αναπτυξιακοί νόμοι που ψηφίζονται από την εκάστοτε Κυβέρνηση απλά δρουν διαχειριστικά, παρέχοντας κάποιες ρυθμίσεις και κίνητρα, φορολογικά και γραφειοκρατικά αλλά όχι κατευθύνσεις. Οι λεγόμενες στρατηγικές επενδύσεις περιλαμβάνουν έναν μεγάλο αριθμό τομέων, χωρίς κάποια εμφανή λογική, εκτός του ότι παρέχουν ευνοϊκές ρυθμίσεις για κάποιες υπάρχουσες δραστηριότητες, δηλαδή στην οικονομία του χθες, αντί γι' αυτήν του αύριο. Σαν να βαδίζεις στο μέλλον κοιτώντας πίσω, με την όπισθεν.

Εμείς στην ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ πιστεύουμε σε μια πραγματικά φιλελεύθερη οικονομία, με περιθώρια δραστηριοποίησης της ιδιωτικής πρωτοβουλίας, κάτω από τους κανόνες του υγιούς ανταγωνισμού. Με την αρωγή του Κράτους και των στρατηγικών δημόσιων επιχειρήσεων, ως πυλώνες στήριξης της ανάπτυξης, με σαφείς κατευθύνσεις δραστηριοποίησης.

Η κληρονομιά του καταστροφικού PSI

Όσον αφορά την οικονομία της χώρας, φυσικά βαδίζει από το κακό στο χειρότερο, γεγονός που φαίνεται καθαρά από την εξέλιξη του ΑΕΠ της. Από την ανάπτυξη δηλαδή, σε σχέση με το δημόσιο χρέος της, που έχει εξακοντιστεί συγκριτικά, αλλά δεν μειώνεται ούτε ως απόλυτο μέγεθος, παρά το PSI.

Εάν παράλληλα συμπεριλάβει κανείς το κόκκινο ιδιωτικό χρέος που εκτοξεύθηκε στα ύψη μετά το 2010, την κατακόρυφη πτώση των τιμών της δημόσιας και ιδιωτικής ακίνητης περιουσίας με απώλειες της τάξης των 800 δις €, τις χιλιάδες χρεοκοπίες, την κατάρρευση του παραγωγικού της ιστού, τον σκανδαλώδη αφελληνισμό των τραπεζών της, την απώλεια στα αποθεματικά των ασφαλιστικών ταμείων, την ανεργία και την κοινωνική εξαθλίωση, τη μετανάστευση των 600.000 Ελλήνων από το πιο παραγωγικό μέρος του πληθυσμού και άλλα, η εικόνα γίνεται πολύ σκοτεινή, χωρίς καμία διάθεση υπερβολής.

Εάν όμως το ΑΕΠ μας έφτανε στα 300 δις €, όσο δηλαδή πριν την κρίση, κάτι που έγινε στις περισσότερες χώρες της ΕΕ, τότε το καθαρό δημόσιο χρέος (περί τα 340 δις €) θα μειωνόταν στο 114% του ΑΕΠ, οπότε, με μέσο κόστος χρηματοδότησης στο 1,61% σήμερα, θα ήταν κάτι παραπάνω από βιώσιμο. Εκτός αυτού, τα επιπλέον 120 δις € θα σήμαιναν επιπλέον έσοδα 34 δις € για το Δημόσιο, οπότε θα λυνόταν εύκολα τα προβλήματά μας.

Όλα αυτά μπορεί να μοιάζουν βέβαια δύσκολα αλλά το ΑΕΠ της Ελβετίας, με τον ίδιο περίπου πληθυσμό και με κατά πολύ λιγότερους πλουτοπαραγωγικούς πόρους, είναι της τάξης των 600 δις €, οπότε διπλάσιο απ' αυτό που «ονειρευόμαστε». Επομένως, η διεκδίκηση της ανάκτησης του χαμένου τουλάχιστον ΑΕΠ σε σύντομο διάστημα είναι ένα αίτημα απόλυτα εφικτό. Αλλά και το Ισραήλ, μια χώρα με συγκρίσιμο μέγεθος και μεγαλύτερα γεωπολιτικά προβλήματα, με την οποία είχαμε το ίδιο ΑΕΠ το 2000, έχει πλέον έχει το διπλάσιο, ενώ πολλές άλλες χώρες μας έχουν ξεπεράσει στα χρόνια των μνημονίων, όπως η Ρουμανία.

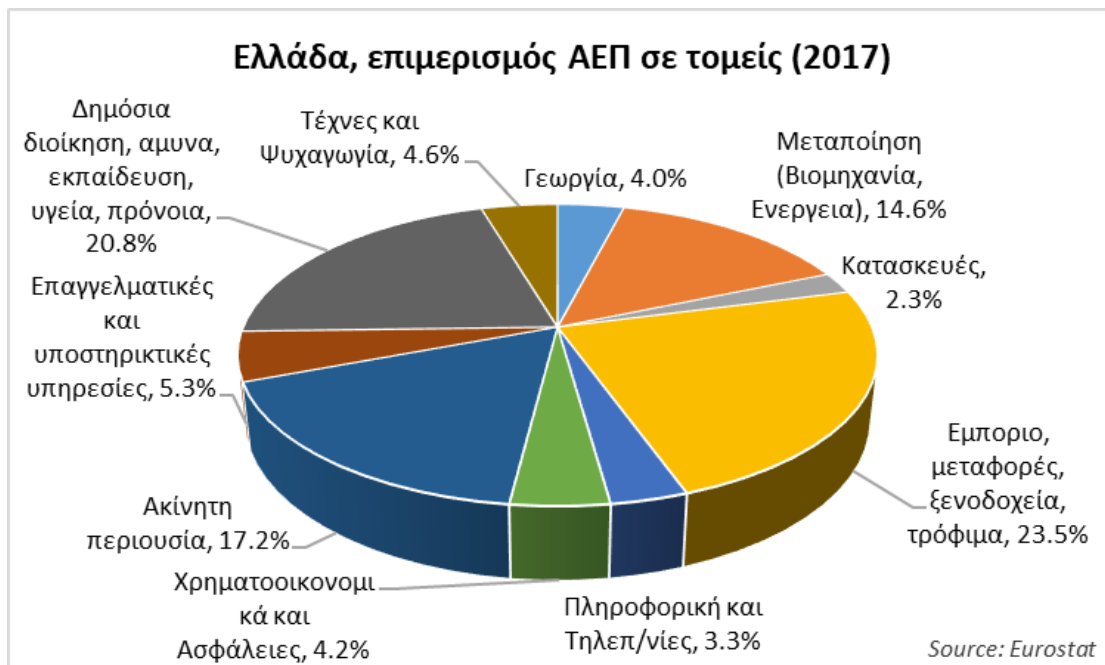
Για να αναπτυχθεί όμως η οικονομία θα πρέπει να αναπτυχθούν τομείς υψηλής προστιθέμενης αξίας και παραγωγικότητας της εργασίας στη μεταποίηση, καθώς επίσης να περιοριστεί ο υπερτροφικός πλέον τομέας των υπηρεσιών.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ σκοπεύει να αλλάξει το πρόσωπο της Ελληνικής Οικονομίας, στοχεύοντας στην αύξηση της παραγωγής και της εγχώριας προστιθέμενης αξίας, παρέχοντας ευκαιρίες προόδου και ευημερίας για όλους τους Έλληνες. Πρώτα για τους Έλληνες και όχι για επιχειρηματικά συμφέροντα ή για διεθνείς σκοπιμότητες.

Η Οικονομία της Εξάρτησης

Η οικονομική δραστηριότητα στην Ελλάδα σήμερα επικεντρώνεται σε μεγάλο βαθμό στις υπηρεσίες, τάση που επιτάθηκε τις τελευταίες δεκαετίες. Οι υπηρεσίες συνολικά, ως τριτογενής τομέας, αποτελούν το 80% του ΑΕΠ, ο δευτερογενής τομέας της μεταποίησης το 16% και ο πρωτογενής τομέας (αγροτική παραγωγή) το 4%.

Σε έναν πιο λεπτομερή επιμερισμό, το εμπόριο, οι μεταφορές, η εστίαση και τα ξενοδοχεία αποτελούν το 24% του ΑΕΠ, (όπου το 13% περίπου υπολογίζεται ότι συνδέεται με τον τουρισμό), ο τομέας υπηρεσιών ακινήτων 17%, ο δημόσιος τομέας το 21% και οι λοιπές υπηρεσίες (χρηματοοικονομικά, τέχνες, επαγγελματικές υπηρεσίες) το 14%. Η μεταποίηση αποτελεί το 15% του ΑΕΠ και απ' αυτό το 9% η βιομηχανία, αντιπροσωπεύοντας ένα πολύ χαμηλό ποσοστό σε σχέση με την υπόλοιπη Ευρώπη, στην οποία η βιομηχανία καταλαμβάνει το 15% με στόχο το 20% (στοιχεία Eurostat, 2017).

Τα περισσότερα προγράμματα ανάπτυξης τα τελευταία χρόνια, όπως το *Μεσοπρόθεσμο* Πλαίσιο Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2018 - 2021, η Εθνική Αναπτυξιακή Στρατηγική 2021, η Μελέτη της McKinsey «*Η Ελλάδα 10 Χρόνια Μπροστά*» για τον ΣΕΒ του 2011, η μελέτη της

διαΝΕΟσις, «Ένα νέο Αναπτυξιακό Πρότυπο για την Ελληνική Οικονομία και η Μετάβαση σε αυτό, 2016», προκρίνουν τους υπάρχοντες κλάδους με λίγες διαφορές, πρωτίστως τον Τουρισμό, τις Διαμετακομιστικές υπηρεσίες (Logistics) και την Ενέργεια (σε σχέση με ΑΠΕ και το φυσικό αέριο), δευτερευόντως την Πληροφορική και τις Επικοινωνίες (σε σχέση με την ψηφιοποίηση), τις Κατασκευές, τη Ναυτιλία και τη Φαρμακοβιομηχανία.

Πιο πρόσφατα, η μελέτη της επιτροπής Πισσαριδη αποτελεί σε μεγάλο βαθμό ένα ευχολόγιο και μία έκθεση νεοφιλελεύθερων ιδεών, χωρίς την παράθεση προβλέψεων. Νομίζει κανείς πως γράφτηκε το 2010 καλώντας σε «μεταρρυθμίσεις», σαν να μην πέρασαν 10 χρόνια πειραματισμών από τους «ειδικούς» της Τρόικα. Βέβαια, πηγαίνοντας ένα βήμα πιο πέρα από προηγούμενες μελέτες, προτείνει τις εξαγωγές και τη Βιομηχανία ως τομέα προτεραιότητας, μαζί με τον τουρισμό, την αγροδιατροφή, το περιβάλλον, τον πολιτισμό, τις επαγγελματικές υπηρεσίες και τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Δεν αναφέρει όμως τι θα παράγουμε και πού θα το εξάγουμε!

Σκοπός της ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΥΣΗΣ είναι ο σχεδιασμός μιας οικονομίας με υψηλή προστιθέμενη αξία, από τον πρωτογενή τομέα έως τη βιομηχανία, που υστερεί δραματικά. Με την εκμετάλλευση του ορυκτού πλούτου και του τουρισμού υψηλής προστιθέμενης αξίας, που θα αναπτύσσει συνέργειες με την υπόλοιπη οικονομία. Πώς όμως θα επιτευχθεί η ανάπτυξη;

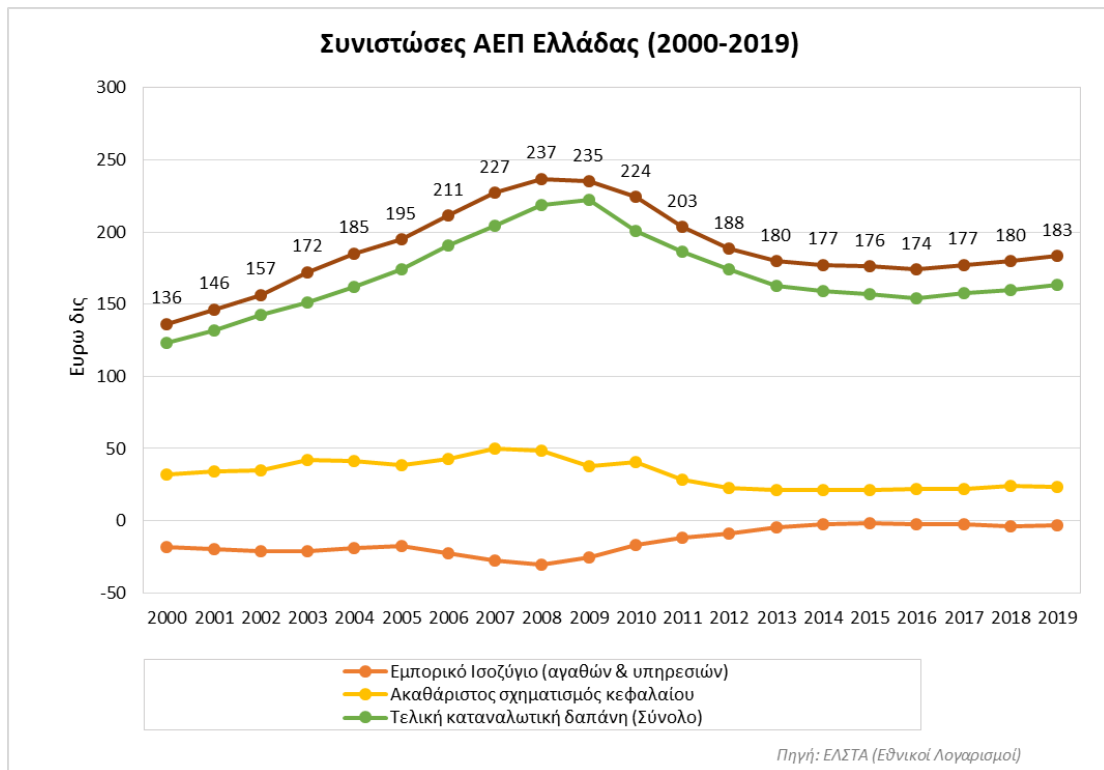
Η Εξίσωση της Ανάπτυξης

Η Οικονομία είναι απλή επιστήμη, αρκεί να διαθέτει κανείς κοινή λογική και θεωρητικό υπόβαθρο. Η ανάπτυξη, δηλαδή η μεγέθυνση του ΑΕΠ, καθορίζεται από την ακόλουθη «εξίσωση»:

ΑΕΠ = Κατανάλωση + Ιδιωτικές επενδύσεις + Δημόσιες δαπάνες + Εμπορικό ισοζύγιο

Η εξίσωση περιλαμβάνει επιμέρους οικονομικούς συντελεστές, τους οποίους πρέπει κάποιος να βελτιστοποιήσει, ώστε να μεγιστοποιηθεί το συνολικό οικονομικό αποτέλεσμα. Όλοι μας γνωρίζουμε πολύ καλά πως χωρίς ανάπτυξη δε λύνεται κανένα απολύτως πρόβλημα της χώρας μας, με τελικό αποτέλεσμα να καταλήξει στα σκουπίδια της Ιστορίας.

Όσον αφορά τη βελτιστοποίηση των επιμέρους παραμέτρων της εξίσωσης ανάπτυξης, αναφέρουμε τα εξής:

(α) Κατανάλωση:

Σε αυτήν οφείλεται περίπου το 70% του ΑΕΠ της χώρας, αρκετά ψηλότερα από την ΕΕ, στην οποία κατά μέσο όρο αντιπροσωπεύει το 55%, άρα πρόκειται για τον σημαντικότερο συντελεστή ανάπτυξης. Διακρίνεται σε εγχώρια και ξένα, αυτή δηλαδή που προέρχεται από τον τουρισμό. Όσον αφορά την εγχώρια, η άνοδος της προϋποθέτει την αύξηση των μισθών, των συντάξεων, των κερδών των επιχειρήσεων και γενικότερα των εισοδημάτων των Πολιτών από άλλους πόρους, όπως είναι τα ενοίκια και τα εμβάσματα από το εξωτερικό (*μετανάστες, ναυτιλιακά κλπ.*).

Η άνοδος των μισθών με τη σειρά τους προϋποθέτει την αύξηση της παραγωγικότητας των εργαζομένων, για να είναι υγιείς και όχι ανόητες, ψηφοθηρικές οι σχετικές αποφάσεις, αφού διαφορετικά μειώνεται η ανταγωνιστικότητα της οικονομίας, με δυσμενή επακόλουθα για το εμπορικό της ισοζύγιο και για τα κέρδη των επιχειρήσεων.

Η ανοδική κατανάλωση δημιουργεί υψηλότερη ζήτηση, οπότε λειτουργεί θετικά για την αύξηση του δεύτερου συντελεστή: των ιδιωτικών επενδύσεων. Αρκεί βέβαια να υπάρχουν οι σωστές

προϋποθέσεις για τη διενέργεια επενδύσεων, όπως είναι το σταθερό, απλό και ανταγωνιστικό φορολογικό σύστημα, καθώς επίσης ένα πλαίσιο φιλικό προς τις επιχειρήσεις. Διαφορετικά, καλύπτεται από τις εισαγωγές, οπότε λειτουργεί εις βάρος του τελευταίου συντελεστή, οπότε δεν προσφέρει στην ανάπτυξη, αφού αυτοαναιρείται.

Όμως η αναιμική ήδη ιδιωτική κατανάλωση, που μειώθηκε στα χρόνια των μνημονίων και εμφάνιζε πτώση στον δείκτη καταναλωτικής εμπιστοσύνης, από το τέλος του 2019 πλέον, με την πανδημία, έχει πληγεί ανεπανόρθωτα. Το μέσο ισοδύναμο διαθέσιμο οικογενειακό εισόδημα προ κορονοϊού υπολογιζόταν στις 10.240 ευρώ και με στοιχεία Οκτωβρίου 2020 υπολογίζεται μείωσή του κατά 2,84%. Σχεδόν 3,9 δις € υπολογίζεται ότι έχουν χάσει τα νοικοκυριά σε εισόδημα μόνο στο Β' τρίμηνο του 2020. Καταλαβαίνουμε συνεπώς το πλήγμα στο ΑΕΠ, κάτι που δε θα πρέπει να επιδεινωθεί με περαιτέρω μειώσεις, όπως σε συντάξεις, μισθούς, ανεργία κ.α.

Σε σχέση με την ξένη κατανάλωση, που επίσης αυξάνει τη ζήτηση και άρα τις ιδιωτικές επενδύσεις, η Ελλάδα έχει δύο μεγάλα προβλήματα:

(1) Οι **αφίξεις τουριστών** είναι μεν ανοδικές, αλλά μειώνεται συνεχώς η μέση δαπάνη ανά ταξίδι, η οποία είναι πολύ πιο σημαντική, όπως αντίστοιχα για τις επιχειρήσεις ο κύκλος εργασιών (τζίρος) ανά πελάτη και όχι ο αριθμός τους, που εξαντλεί τις υποδομές τους χωρίς αποτέλεσμα.

Η μέση δαπάνη ανά τουρίστα στην Ελλάδα ανήλθε σε 564 € το 2019, από 33 εκατομμύρια αφίξεις και 18,2 δις ευρώ εσόδων, όταν το 2005 η μέση δαπάνη ήταν 745 €. Την ίδια στιγμή στην Τουρκία η μέση δαπάνη το 2019 ήταν 666 \$, με 45 εκατ. ξένων τουριστών (βλέπε τμήμα για τουρισμό).

Συνεπώς, μπορούν να γίνουν πολύ περισσότερα για αύξηση της μέσης δαπάνης αντί για την αύξηση του μαζικού τουρισμού, που, πλέον, στην εποχή της πανδημίας, είναι δύσκολος.

(2) **Οι ανάγκες του τουρισμού, η ζήτηση, καλύπτεται μόλις κατά 15% από την εγχώρια παραγωγή**, οπότε αυξάνονται οι εισαγωγές εις βάρος ξανά του εμπορικού ισοζυγίου, με αποτέλεσμα τα όποια οφέλη της στην ανάπτυξη να αυτοαναιρούνται.

Αυτό φάνηκε καθαρά το 2020, όπου παρά την εκμηδένιση του τουριστικού εισοδήματος που ανήλθε περίπου στα 4 δις € στο δεκάμηνο από 18,2 δις το 2019, η μείωση του ΑΕΠ δεν ήταν πολύ μεγαλύτερη

αυτής της απώλειας κατά τους καλοκαιρινούς μήνες. Επίσης, απεικονίζεται και στη μείωση του εμπορικού ελλείμματος σε αγροτοδιατροφικά προϊόντα κατά το 2020.

Εξωτερικό Εμπόριο σε Αγροτοδιατροφικά Προϊόντα
(περιλαμβάνει Τρόφιμα και ζώα, ελαια-ποτά-καπνό)

Εισαγωγές (€ εκ)	Ε.Ε	Εκτός ΕΕ	Σύνολο
2017	5,290	1,313	6,603
2018	5,277	1,388	6,665
2019	5,465	1,482	6,948
2020(Ιαν-Οκτ)	4,002	1,302	5,304

Εξαγωγές (€ εκ)	Ε.Ε	Εκτός ΕΕ	Σύνολο
2017	4,288	1,351	5,639
2018	4,539	1,472	6,010
2019	4,402	1,571	5,972
2020(Ιαν-Οκτ)	3,768	1,725	5,494

Ισοζύγιο (€ εκ)	Ε.Ε	Εκτός ΕΕ	Σύνολο
2017	-1,002	38	-963
2018	-738	84	-655
2019	-1,064	89	-975
2020(Ιαν-Οκτ)	-234	423	190

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

(β) Ιδιωτικές επενδύσεις:

Όπως αναφέραμε, προϋποθέτουν την αύξηση της εγχώριας ή διεθνούς ζήτησης (εξαγωγές), αρκεί να υπάρχουν οι σωστές προϋποθέσεις, μεταξύ των οποίων η χρηματοδότησή τους από ένα υγιές χρηματοπιστωτικό σύστημα, καθώς και η ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων. Η τελευταία δεν εξαρτάται μόνο από τους μισθούς των εργαζομένων, αλλά, επιπλέον, από την καινοτομία, από τις σύγχρονες διαδικασίες παραγωγής, από τα νέα μηχανήματα, από τις δημόσιες υποδομές, από τις δεξιότητες των επιχειρηματιών κλπ.

Διακρίνονται επίσης σε εγχώριες και ξένες, στις οποίες όμως δεν συμπεριλαμβάνονται οι αποκρατικοποιήσεις των ήδη υφισταμένων επιχειρήσεων του δημοσίου τομέα ή οι εξαγορές των ιδιωτικών, αφού δεν προσφέρουν κάτι καινούργιο.

Ακόμη βέβαια και αν κάποιος ήθελε να συνοπολογίσει τις «αποκρατικοποιήσεις», δηλαδή το ξεπούλημα της δημόσιας περιουσίας του Δημοσίου, που έχει περιέλθει με το 3^ο μνημόνιο (που ψήφισαν ΣΥΡΙΖΑ, ΝΔ, ΚΙΝΑΛ) στο Υπερταμείο των ξένων και μάλιστα χωρίς να

αποτιμηθούν και καταμετρηθούν πριν, τα πράγματα είναι και εκεί σκανδαλωδώς απογοητευτικά.

Σύμφωνα με τον Προϋπολογισμό του 2020, τα έσοδα από τις αποκρατικοποιήσεις είναι μέχρι σήμερα 7 δις € (2011-2019) και μέχρι το τέλος του προγράμματος δε θα ξεπεράσουν τα 9 δις € (2010-2024). Πρόκειται δηλαδή για ένα ποσό ασήμαντο συγκριτικά με τα δισεκατομμύρια του δημόσιου χρέους, ενώ τα μερίσματα που λαμβάνονται είναι της τάξης των λίγων εκατομμυρίων ως τώρα. Συνεπώς, φαντάζει προσχηματική η άποψη ότι το Υπερταμείο λειτουργεί για την αποπληρωμή του χρέους ή για την ανάπτυξη, αφού, με βάση τα μεγέθη, αυτό δεν πρόκειται να συμβεί ποτέ. Όλα αυτά όταν έως το 2015 αναφερόταν στις Ευρωπαϊκές επιτροπές ότι τα έσοδα θα έφταναν τα 50 δις €! (*Three days that saved the euro, The Guardian, Oct. 22, 2015*).

Οι «αποκρατικοποιήσεις» δεν αποτελούν εισροή σημαντικών κεφαλαίων, αφού μεγάλο μέρος απ' αυτές γίνεται με χρηματοδότηση από εγχώριες τράπεζες, όπως στην περίπτωση των 14 αεροδρομίων της Frarort, που λαμβάνουν επιπλέον ελληνικό ΕΣΠΑ για τις αναβαθμίσεις, στην εξαγορά της ΔΕΣΦΑ, στην παραχώρηση και μεταφορά του αεροδρομίου Ηρακλείου κ.ά.

Από την άλλη πλευρά, όταν μειώνεται η εγχώρια ή η διεθνής ζήτηση, όπως σε περιόδους ύφεσης, δε διενεργούνται ιδιωτικές επενδύσεις, οπότε τα Κράτη είναι υποχρεωμένα να επέμβουν για να τονώσουν τη ζήτηση, επενδύοντας πρώτα τα ίδια με τα αποθέματα που οφείλουν να διαθέτουν για να μην είναι εις βάρος των ελλειμμάτων του προϋπολογισμού τους.

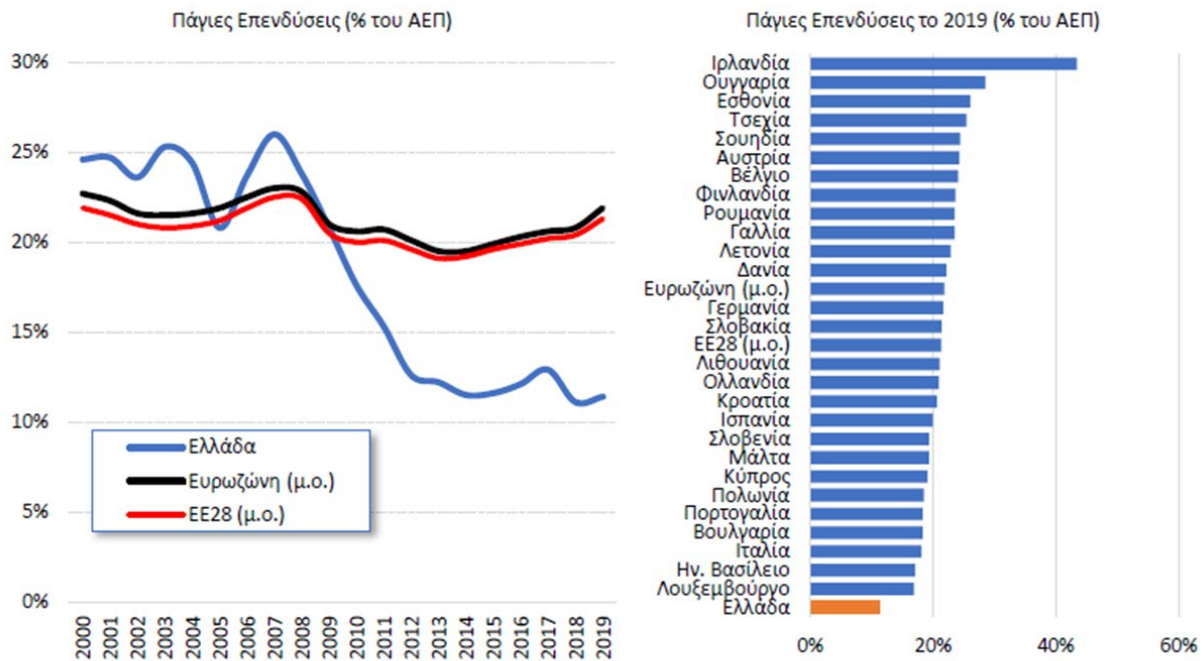
Αυτό συνέβη στην Ελλάδα. Με τα μνημόνια υπήρξε τρομακτική πτώση των ιδιωτικών επενδύσεων, που όμως δεν αντισταθμίστηκε από δημόσιες επενδύσεις.

Οι επενδύσεις, από 26% του ΑΕΠ του 2007, δηλαδή από τα 60 δις € σε ΑΕΠ 232 δις €, μειώθηκαν στο επίπεδο του 12% το 2019, στα 18,5 δις € σε ΑΕΠ 183 δις €. Ουσιαστικά έχουν μειωθεί στο 1/3 σε απόλυτα νούμερα και στο μισό σε σχέση με το ΑΕΠ. Αυτό δείχνει την τρομερή παθογένεια της οικονομίας στα χρόνια των μνημονίων.

Το επίπεδο των επενδύσεων (σχηματισμός κεφαλαίου) ως ποσοστό του ΑΕΠ βρίσκεται στα επίπεδα του 12%, όταν πριν την κρίση ήταν πάνω

από το 20%. Το ύψος των επενδύσεων παγίων στην Ελλάδα είναι το χαμηλότερο στην ΕΕ!

Διάγραμμα 1.10: Επενδυτικό και αποταμιευτικό κενό μεταξύ Ελλάδας και ΕΕ

Πηγή: Έκθεση Πισσαρίδη (Σχέδιο Ανάπτυξης για την Ελληνική Οικονομία, 14/11/20)

Επίσης, μεγάλο μέρος των επενδύσεων στην Ελλάδα ήταν ιστορικά, λόγω της ιδιομορφίας ή της αδυναμίας της οικονομίας, στην κατοικία. Αυτές κατέρρευσαν με την κρίση, ενώ φαίνεται δύσκολο να ανακάμψουν, με δεδομένη την υπερπροσφορά κατοικιών, αν και δε θα ήταν και η καλύτερη λύση για λόγους βιώσιμης ανάπτυξης. Δεν πρέπει να συνεχιστεί αυτό το μοντέλο της μεταπολίτευσης ελλείψει πληθυσμιακής ανάπτυξης, με επιχορηγήσεις για τουριστική κατοικία και άδεια περιορισμένης παραμονής (χρυσή βίζα).

Οι εκτιμήσεις για το ύψος των επενδύσεων που χρειάζονται για να αναπληρωθεί το χαμένο έδαφος ποικίλλουν. Πριν από την πανδημία του κορονοϊού, το 2019, ο ΣΕΒ υπολόγιζε ότι χρειάζονται 45 δις € ετήσια (από 20 δις € τώρα) για τα επόμενα 4-5 χρόνια, για να πλησιάσουμε την ΕΕ. Η PwC υπολόγιζε τις αναγκαίες επενδύσεις στα 100 δις € σωρευτικά, για να ξαναβρεθούμε στα επίπεδα πριν την κρίση.

Σε κάθε περίπτωση, για να φτάσει το επίπεδο των επενδύσεων στα προ της κρίσης επίπεδα, άνω του 20% του ΑΕΠ, όπως επίσης η οικονομία, θα πρέπει να προστεθούν ακόμα 8% στο ΑΕΠ ή 15 δις € περίπου κατ' έτος τουλάχιστον. Άγνωστο που θα βρεθούν αυτά τα χρήματα, ενώ οι Κυβερνήσεις και οι φορείς διατυπώνουν μόνο ευχολόγια ότι, αν γίνουν οι μεταρρυθμίσεις, θα προσελκυσθούν.

Κατά τη δική μας άποψη, θα πρέπει οι επενδύσεις, εγχώριες και ξένες, να προωθούνται στο εξής προς την παραγωγή, στα πλαίσια της αλλαγής του οικονομικού μας μοντέλου. Σε αυτό θα μπορούσαν να συμβάλλουν και οι ξένες επενδύσεις.

Στα χρόνια των μνημονίων, μεταξύ 2010-2019, οι Ξένες Άμεσες Επενδύσεις (ΞΑΕ) ανήλθαν σε 21 δις € περίπου, σύμφωνα με στοιχεία του Enterprise Greece. Οι ΞΑΕ υπολείπονται κατά πολύ αυτών σε Πορτογαλία, Ουγγαρία, Κύπρο, Τσεχία και Ρουμανία. Για παράδειγμα, την περίοδο 2010-2017, οι ΞΑΕ στην Ουγγαρία ήταν 59 δις € και στην Κύπρο 72 δις €, ενώ το μεγαλύτερο μέρος απορροφάται από Ολλανδία, Ην. Βασίλειο και Γερμανία, ακολουθούμενες από Λουξεμβούργο, Γαλλία, Ισπανία, Βέλγιο (σε κάποιες περιπτώσεις αποτελούν τοποθετήσεις κεφαλαίων), με βάση στοιχεία της Παγκόσμιας Τράπεζας.

Επομένως, εάν θέλουμε να προσελκύσουμε ξένες επενδύσεις, θα πρέπει να ακολουθηθεί μια στοχευμένη πολιτική πρόσκλησης από την ΕΕ κυρίως, ώστε να αποπληρωθεί και το χρέος, όπως εξάλλου έγινε και με τη ρύθμιση του χρέους της Γερμανίας το 1953. Η προσέλκυση επενδύσεων να επικεντρωθεί σε τομείς υψηλής προστιθέμενης αξίας

στη βιομηχανία, παρά στον τουρισμό, εκτός εάν αντικαθίσταται ο μαζικός τουρισμός από τον ποιοτικό τουρισμό.

Φυσικά, το ίδιο θα μπορεί να διεκδικηθεί και από άλλες χώρες, όπως οι ΗΠΑ ή η Κίνα, στα πλαίσια του Δρόμου του Μεταξιού, του οποίου η Ελλάδα είναι μέλος. Θα πρέπει να μας απασχολεί γιατί αυτό δε γίνεται, αλλά, αντίθετα, τα τελευταία χρόνια πολλά εργοστάσια μεταφέρονται από την Ελλάδα στην Τουρκία και σε χώρες της Ανατολικής Ευρώπης.

(γ) Δημόσιες δαπάνες

Το Δημόσιο είναι αφενός μεν ένας καταναλωτής αφετέρου ένας επενδυτής, με στόχο την κάλυψη είτε των δικών του αναγκών είτε της κοινωνίας, ενδεχομένως επίσης άλλων χωρών, όπως στην περίπτωση των μεγάλων κρατικών εξαγωγικών βιομηχανιών της Κίνας.

Έχοντας έσοδα από φόρους που αυξάνονται, όταν το ΑΕΠ είναι ανοδικό (στην Ελλάδα τα κρατικά έσοδα σήμερα είναι περίπου στο 28% του ΑΕΠ), καθώς επίσης από τα κέρδη των δημοσίων επιχειρήσεων, είναι σε θέση να επενδύει ένα μέρος τους που περισσεύει, εάν δεν είναι σπάταλο, οπότε συντελεί σε μεγάλο βαθμό στην αύξηση του ΑΕΠ, είτε όσον αφορά την κατανάλωση είτε τις επενδύσεις.

Εδώ θα πρέπει να σημειώσουμε ότι έχουν αυξηθεί οι δαπάνες, λόγω της πανδημίας. Η Κυβέρνηση επέλεξε, δυστυχώς, τα επιδόματα, τις απευθείας αναθέσεις προμηθειών και τις προσλήψεις. Με βάση τον Προϋπολογισμό του 2021 αναφέρονται δαπάνες 10,28 δις (9,8 δις στην 7^η αξιολόγηση) για το 2020, χωρίς τη ρευστότητα, ενώ προβλέπονται ακόμα 7,3 δις € για το 2021!

Εμείς αντί για επιδόματα προτείνουμε την επιδότηση της εργασίας και τη δημιουργία πλούτου. Τα επιδόματα είναι δανεικά και κάποια στιγμή θα τελειώσουν.

Δημόσιες Επενδύσεις

Στο σύνολο, οι δημόσιες επενδύσεις δεν ξεπερνούν το 2-3% του ΑΕΠ κατ' έτος, ενώ στο μεγαλύτερο μέρος τους είναι εισροές από την ΕΕ. Ειδικά στα χρόνια της κρίσης, το συγχρηματοδοτούμενο μέρος των ΕΣΠΑ και του ΠΔΕ ανέρχεται στο 80%. Δεν είναι συνεπώς ένα κρίσιμο μέρος του ΑΕΠ, όπως υποστηρίζεται μέσα από τη δημοσιογραφική κάλυψη.

Σίγουρα αποτελούν μια ευκαιρία για τον πλουτισμό ορισμένων, όπως όταν προωθούνται σε μεγάλα κατασκευαστικά έργα, που όμως δεν έχουν συμβάλει στην ανάπτυξη, ενώ στα χρόνια της κρίσης υπολειπόμενα και επιδοτούνται, καθώς έχουν χρηματοοικονομικό κόστος δανείων να καλύψουν.

Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων

Το ΠΔΕ έχει μειωθεί σημαντικά στα χρόνια των μνημονίων, κυρίως στο εθνικό σκέλος. Από 9,6 δις το 2008 έχει μειωθεί στα 5,6 δις το 2019! Σαν να μη έφτανε δε αυτό, τα τελευταία χρόνια χρησιμοποιείται για δημοσιονομικούς σκοπούς, όπως μέσα στην πανδημία.

Προβλέψεις Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων

Σε εκατ. €	Εθνικό Σκέλος	Συγχρ/νο Σκέλος (ΕΣΠΑ)	Σύνολο ΠΔΕ
2011	1,885	4,722	6,608
2012	1,412	4,710	6,122
2013	783	5,867	6,650
2014	710	5,882	6,592
2015	681	5,725	6,406
2016	833	5,454	6,287
2017	1,327	4,623	5,950
2018	2,638	3,599	6,237
2019	1,892	3,750	5,642
2020E	2,021	8,400	10,421
2021E	750	8,635	9,385

Πηγές: 2016-2021: Προϋπολογισμός 2021

Σημείωση: για το 2021 τα 8.635 συγχρηματοδοτούμενου περιλαμβάνουν 6.750 εκ. από ΕΣΠΑ και 2.635 εκ. από Ν Gen EU. Το 2020 ο αρχικός προϋπολογισμός ήταν 6,75 δις (6 δις συγχρηματοδοτούμενο σκέλος και 750 εκ. εθνικό σκέλος, ενώ αυξήθηκε, λόγω την πανδημίας).

Λόγω της πανδημίας και με το πακέτο της Ανάκαμψης της ΕΕ, προβλέπεται να αυξηθεί πάλι σε αυτά τα επίπεδα των 10 δις €, αλλά θα πρέπει να αυξηθεί περαιτέρω για να αναπληρώσει τις ιδιωτικές δαπάνες που υστερούν. Επίσης, θα πρέπει να επενδυθεί σε παραγωγικούς σκοπούς, όπως θα δούμε παρακάτω, στην ανάλυση των ευρωπαϊκών προγραμμάτων.

Το Π.Δ.Ε δε φτάνει να εξυπηρετήσει την ανάπτυξη στο μέγεθος (αύξηση της απασχόλησης) και στο είδος (προστιθέμενη αξία) που χρειάζεται, ούτε καν τα κατασκευαστικά έργα των 13 δις € που έχουν

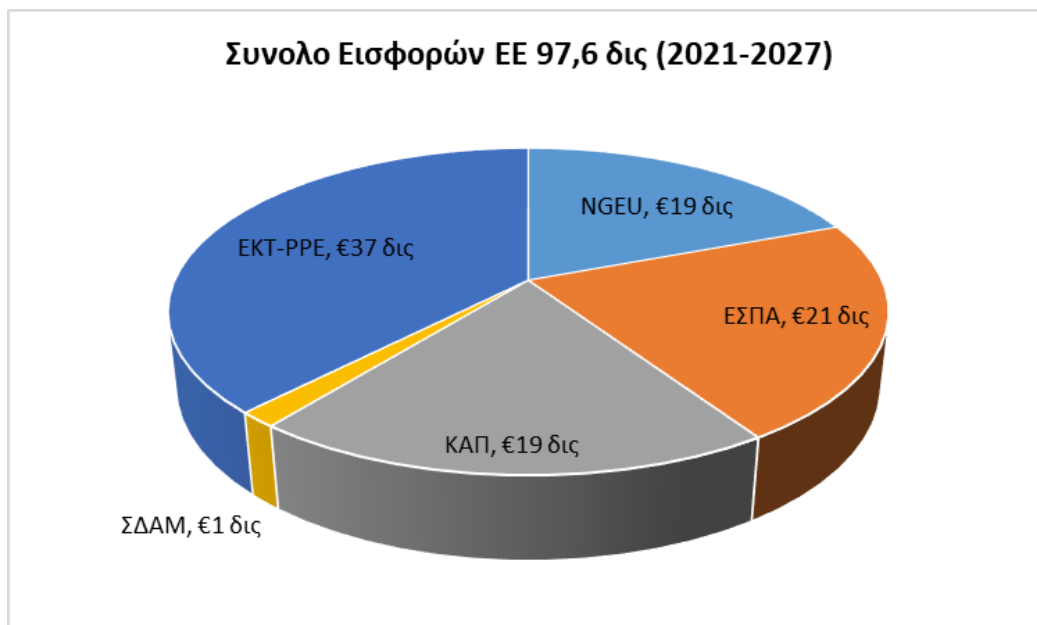
εξαγγελθεί (βλέπε τομέας Υποδομών), με δεδομένο το ότι μεγάλο μέρος του θα αποδίδεται ξανά για δημοσιονομικές δαπάνες κοινωνικής πολιτικής, όπως φαίνεται από τις προϋποθέσεις των κοινοτικών πακέτων.

Κοινοτική Χρηματοδότηση

Οι κοινοτικές εισροές για την επόμενη προϋπολογιστική περίοδο 2021-2027 αναλύονται ως εξής:

- **ΕΣΠΑ** στα οποία πλέον προστίθενται και
- Το πρόγραμμα **ανάκαμψης** από την πανδημία του κορονοϊού (Next Generation EU)
- **ΚΑΠ** που σε κάποιο μέρος περιλαμβάνει και αναπτυξιακά προγράμματα εκτός ενισχύσεων (π.χ. Leader), όπως και το
- πρόγραμμα **απολιγνιτοποίησης** (Σχέδιο Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης, ΣΔΑΜ), που επίσης κινητοποιεί κάποια ποσά απ' αυτά τα πακέτα, συν άλλους πόρους. Βέβαια, εμείς είμαστε εναντίον της απολιγνιτοποίησης, τουλάχιστον της πρόωρης

Το σύνολο των ποσών αυτών, μαζί με το πρόγραμμα της ΕΚΤ, που όμως στηρίζει απλά τα ελληνικά ομόλογα, υπολογίζεται στα 97,6 δις € για ολόκληρη την περίοδο 2021-2027.

Σε εκ €	ΕΕ Συμμετοχή	% του συνόλου	ΕΛ Συμμετοχή	% του συνόλου	Δάνεια	% του συνόλου	Σύνολο
Next Generation EU (Ανάκαμψη 32δισ)							
Πράσινη Μετάβαση (Green Deal)	6,200	-730	38%				5,470
Ψηφιακή Μετάβαση (DigitalEU)	2,100		13%				2,100
Κοινωνικά (απασχόληση, εκπαίδευση, δικαιωματομοί)	4,100		25%				4,100
Ιδιωτικές επενδύσεις και μετασχηματισμός της οικονομίας	4,000		24%				4,000
Υποσύνολο NGEU (RRF)	16,400		52%		12,600	40%	28,270
REACT-EU, Just Transition Fund, Rural Development (EAFRD)	3,000		10%				3,000
Σύνολο NextGenEU	19,400		62%		12,600	40%	31,270
ΕΣΠΑ							
Σύνολο ΕΣΠΑ	21,179		60%	5,564	16%	8,800	25%
<i>Συμφωνίας Εταρικής Σχέσης (ΕΣΠΑ) 2021-2027</i>							
ΣΠ1 Ανταγωνιστική οικονομία και Ψηφιακή μετάβ	4,059		19%				
ΣΠ2 Περιβάλλον, Ενέργεια και Πολιτική προστασί	4,995		24%				
ΣΠ3 Μεταφορές και Ευρυζωνικά δίκτυα	2,220		10%				
ΣΠ4 Απασχόληση, εκπαίδευση και κοινωνική προ	6,327		30%				
ΣΠ5 Ολοκληρωμένες χωρικές παρεμβάσεις και Ασ	1,145		5%				
ΤΔΜ Απεξάρτηση από Ορυκτά Καύσιμα	1,320		6%				
Τεχνική βοήθεια	759		4%				
Λοιπά	354		2%				
	21,179						
Κοινή Αγροτική Πολιτική (ΚΑΠ)							
Άμεσες Ενισχύσεις	14,800						14,800
Ανάπτυξη Υπαίθρου κ.α. (Leader, EAFRD κ.α.)	4,500						4,500
ΕΕ Επιχορήγηση	19,300						19,300
Απολιγντοποίηση (Σχεδίου Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης, ΣΔΑΜ)							
	Συνεισφορά ΕΕ		% Κ.Σ. ική Συνεισφορά	% Ε.Σ.			Σύνολο
Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης							
ΤΔΜ- Αρχικά Κονδύλια	281		70.0%	120	30.0%		401
ΤΔΜ-Συμπληρωματική στήριξη από ΕΚΤ+προς μετα	104		65.7%	54	34.3%		158
ΤΔΜ-Συμπληρωματική στήριξη από ΕΤΠΑ+προς μετ	358		65.7%	187	34.3%		545
Μόχλευση							
Invest EU (δάνεια με εγγύηση προϋπολογισμού ΕΕ)					1,950		1,950
ΕΤΕπ					1,086		1,086
Σύνολο Μόχλευσης					3,036		3,036
Μηχανισμός Δίκαιης Μετάβασης(ΤΔΜ+Μόχλευση+Invest EU+ΕΤΕπ)							
Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης (ΤΔΜ)/RRF-NGEU	430		70.0%	184	30.0%		614
Μηχανισμός Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (RRF)	300						300
React EU (Covid response 55 billion)	0						0
ΣΥΝΟΛΟ NGEU	730		70.0%	184	30.0%		914
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ (ΜΔΜ+NGEU)	1,473			546		3,036	5,055
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΕΕ (NGenEU+ΕΣΠΑ+ΣΔΑΜ)	60,622			6,111		24,436	91,169

Τα ποσά της ΚΑΠ και των ΕΣΠΑ δεν είναι κάτι νέο αλλά μία επαναλαμβανόμενη κοινοτική στήριξη, ενώ το Next Gen EU αφορά την ανάκαμψη από την πανδημία, που όμως δεν μπορεί να καλύψει τα ελλείμματα που θα δημιουργηθούν στην Ελλάδα (τουλάχιστον 20 δις έλλειμμα το 2020). Επίσης, κατά το 40% (12,6 δις € ή 9,4 δις € με βάση τις κυβερνητικές δηλώσεις) αποτελούν δάνεια, άρα έχουν κόστος και υποχρεώσεις.

Το πιο σημαντικό όμως είναι το ότι έχουν περιορισμούς στη χρήση που θα επιβλέπονται. Πλέον, έχει αλλάξει η πολιτική της ΕΕ. Ενώ τα ποσά διατίθενται κυρίως για έργα σε υποδομές, στο μέλλον θα διατίθενται για τις δυο κύριες προτεραιότητες της ΕΕ: για την πράσινη μετάβαση

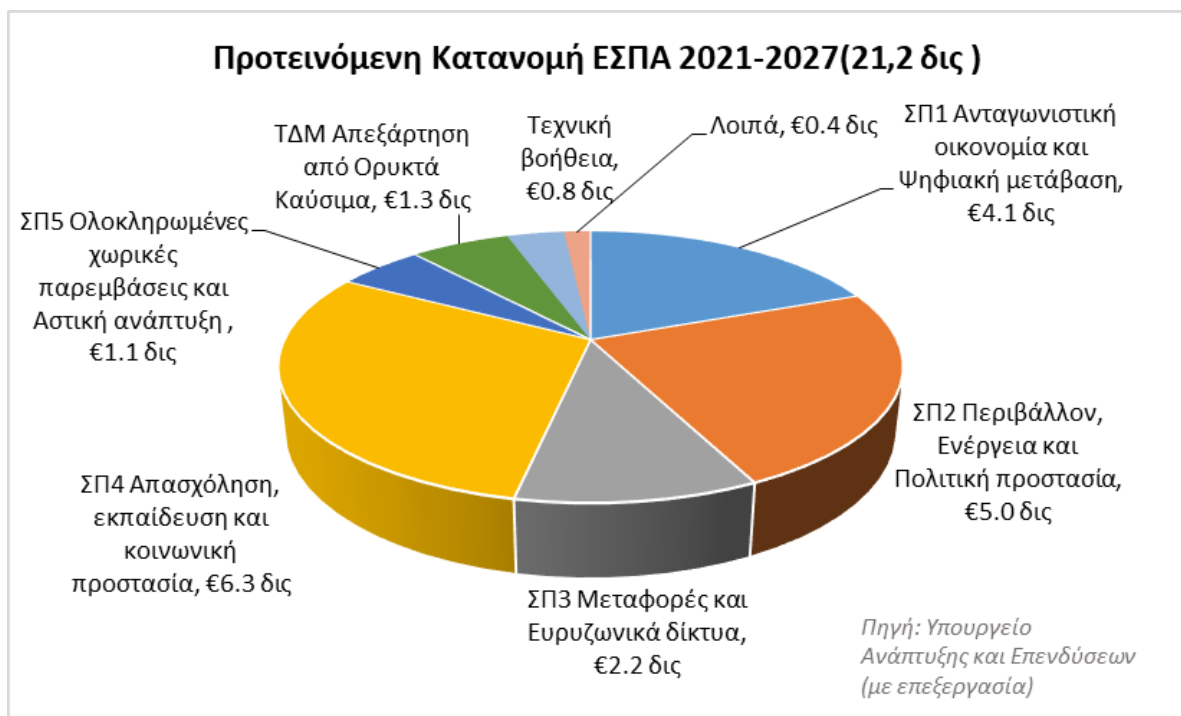
(Green Deal) το 38% και για την ψηφιοποίηση (Digital EU) το 20%. Επιπλέον, θα διατίθενται σε κοινωνικές δράσεις εκπαίδευσης και ενσωμάτωσης, οπότε ένα ελάχιστο μέρος τους θα διατίθεται για κατασκευαστικά έργα ή για την ενίσχυση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων.

Ειδικότερα, η ανάλυση των χρηματοδοτήσεων αυτών έχει ως εξής:

ΕΣΠΑ

Τα κεφάλαια των ΕΣΠΑ για την περίοδο 2021-27 θα ανέρχονται σε 21 δις €, όσο περίπου την περίοδο 2014-2020 και την περίοδο 2007-2014 (20 δις €).

Η προτεινόμενη κατανομή του Υπουργείου Ανάπτυξης, με στοιχεία τέλους 2020, είναι μεταξύ δράσεων στην ψηφιοποίηση και στην πράσινη ατζέντα. Από εκεί και πέρα, σε εκπαίδευση, τηλεπικοινωνίες και αστικές παρεμβάσεις.

Επομένως, το τμήμα για τα κατασκευαστικά δεν πρέπει να ξεπερνά τα 2,2 δις € του ΣΠ3, όσον αφορά τις μεταφορές, ενώ θα φανεί αν θα μπορούν να κατασκευαστούν κάποια άλλα έργα, με τα ποσά της ενέργειας του ΣΠ2 ύψους 5 δις € (π.χ. πράσινη μετάβαση) και της αστικής ανάπτυξης του ΣΠ5, ύψους 1,1 δις € (π.χ. έργα για τον υπόγειο ηλεκτρικό σιδηρόδρομο-«μετρό»-). Συνολικά πάντως, δε θα είναι περισσότερα από 8 δις €, όσον αφορά τις επενδύσεις παγίων.

Πιστεύουμε ότι τα νέα κεφάλαια ΕΣΠΑ πρέπει να δοθούν λελογισμένα, με σκοπό να αποφευχθούν ακριβά έργα χαμηλής χρησιμότητας και επιδοτούμενα του παρελθόντος, κυρίως δε στην πραγματική οικονομία, δηλαδή, να χρηματοδοτηθούν μικρομεσαίες επιχειρήσεις και παραγωγικές δραστηριότητες στη βιομηχανία, που θα δημιουργήσουν βιώσιμη ανάπτυξη.

Πακέτο Ανάκαμψης 32 δις

Το πακέτο Ανάκαμψης της ΕΕ (Next Generation EU) περιλαμβάνει 32 δις €, αλλά απαιτεί το 37% των χρημάτων να διατεθούν για το Green Deal, δηλαδή για πράσινα έργα, ενώ το 20% για το Digital EU (ψηφιοποίηση, κυρίως Δημοσίου - ανοιχτά δεδομένα κλπ.). Είναι οι δυο βασικές προτεραιότητες της ΕΕ για το 2030. Τα ποσοστά τα είχε ανακοινώσει η Von der Leyen, τον Σεπτέμβριο του 2020.

Αξονας	Επιχορηγήσεις	% του συνόλου	Δάνεια	Σύνολο των επιχορηγήσεων και των δανείων
1. Πράσινη μετάβαση	6,200	38%		
2. Ψηφιακή μετάβαση*	2,100	13%		
3. Απασχόληση, δεξιότητες, κοινωνική συνοχή	4,100	25%		
4. Ιδιωτικές επενδύσεις και μετασχηματισμός της οικονομίας	4,000	24%		
Υποσύνολο RRF	16,400	100%	12,600	29,000
REACT-EU, Just Transition Fund, European Agricultural Fund for Rural Development	3,000			3,000
Σύνολο	19,400			32,000

σε εκ. ευρώ

Εημείωση: ψηφιακά έργα περιλαμβάνονται στους Πυλώνες 1,3 & 4 ώστε να επιτυγχάνεται ο συνολικός στόχος του 20%.

Πηγή: Υπουργείο Οικονομικών

Αυτές όμως οι δράσεις μάλλον καταστρέφουν πολύτιμες θέσεις εργασίας στην Ελλάδα, χωρίς διακριτό οικονομικό αντίκτυπο, όπως για παράδειγμα η απολιγνιτοποίηση, το κόστος της οποίας θα καλύψει τα ποσά αυτά σε κάποιο βαθμό.

Απολιγνιτοποίηση (ΣΔΑΜ)

Οι δαπάνες για την απολιγνιτοποίηση, με βάση το αναρτημένο σχέδιο της λεγόμενης «Δίκαιης Μετάβασης», θα είναι περί τα 3 δις €, ενώ θα καλυφθούν και από τις πράσινες δαπάνες του N Gen EU.

Έχουν προταθεί διάφορες επενδύσεις, προκειμένου να αντισταθμιστούν οι χαμένες θέσεις εργασίας, τόσο άμεσα στα λιγνιτικά

εργοστάσια της ΔΕΗ, όσο και έμμεσα σε προμηθευτές και στις κοινωνίες, ενώ υπολογίζονται σε 24.000 συνολικά, μόνο στη Δυτική Μακεδονία. Θεωρούμε εξαιρετικά αβέβαιο να υλοποιηθούν αυτές οι θέσεις εργασίας, ενώ δεν υπάρχουν δεσμεύσεις αυτήν τη στιγμή. Ακόμη και έτσι όμως, δε θα καλυφθούν όλες οι ανάγκες, ενώ το ίδιο το πρόγραμμα του Υπουργείου Ενέργειας δεν προβλέπει πάνω από 10.000 θέσεις εργασίας.

Συγκεντρωτικές Δράσεις προγράμματος απολιγνιτοποίησης ("Δίκαιης Μετάβασης")							
	Τζίρος (€ εκατ, max)	Επένδυση (€ εκατ max)	Θέσεις Εργασίας				
			Κατασκευή			Λειτουργία Σύνολο;	
			Άμεσα	Εμμεσα	Σύνολο		
Δυτική Μακεδονία							
1 Αποκαταστάσεις γαιών	0	290	500	500	1,000		
2 Φωτοβολταϊκά		1,600			2,500	400	
3 Πεδίο Έρευνας & Τεχνολογίας (Παν. Δυτ Μακεδονίας)		60			400	2,200	
4 Βιομηχανικό Πάρκο Ηλεκτροκίνησης	400	200			200	600	
5 Εξυπνες αγροτικές μονάδες	60	100			300	700	
6 Οινικός τουρισμός					100	300	
7 Κλινική φυσικής αποκατάστασης					400	1,000	
Συνολο Δυτ. Μακεδονίας	€ 460	€ 2,250			4,900	5,200	
Μεγαλόπολη							
1 Αποκαταστάσεις γαιών		65	200	200	400		
2 Φωτοβολταϊκά	60	400			600	100	
3 Φαρμακοβιομηχανία	150	90			350	1,100	
4 Εφυής κτηνοτροφία	15	40			200	400	
5 Θεαματικό πάρκο	9	40			300	600	
Συνολο Μεγαλόπολης	€ 234	€ 635			1,850	2,200	
ΣΥΝΟΛΟ	€ 694	€ 2,885			6,750	7,400	

Πηγές: Μελέτη ΥΠΕΚΑ και δημοσιεύματα

Όμως τα ποσά αυτά του NGenEU θα μπορούσαν να ανακατανεμηθούν για άλλες πράσινες επενδύσεις, όπως για την παραγωγή ηλεκτρικών οχημάτων (που περιλαμβάνεται στο Σχέδιο Μετάβασης αλλά με πολύ μικρό ποσό επένδυσης) και για την εξοικονόμηση ενέργειας στα σπίτια «Εξοικονομώ-Αυτονομώ». Πιστεύουμε με βάση υπολογισμούς μας ότι η εξοικονόμηση ενέργειας θα προσφέρει μεγάλη μείωση ρύπων, οπότε είναι προτιμότερη από την τοποθέτηση ΑΠΕ που έχουν κόστος και ανεξέλεγκτες συνέπειες για το περιβάλλον, ειδικά όταν θα πρέπει να αντικατασταθούν.

Όσον αφορά τα ποσά για την ψηφιοποίηση, οι διαδικασίες αυτές ουσιαστικά αντικαθιστούν υπάρχουσες λειτουργίες του Δημοσίου. Παράλληλα, είμαστε κατ' αρχήν επιφυλακτικοί ως προς τη διαχείριση προσωπικών στοιχείων, κάτι που η υπάρχουσα νομοθεσία (Ν. 4624/2019) αφήνει περιθώρια να συμβεί. Βέβαια έχει παρουσιαστεί κατά καιρούς σε διάφορες υπηρεσίες διαρροή προσωπικών δεδομένων

είτε λόγω αβλεψίας είτε λόγω κακόβουλων ενεργειών. Σε κάθε περίπτωση, θα προτεινάμε εναλλακτικά να δοθούν ποσά σε άλλες σύγχρονες ψηφιακές εφαρμογές, όπως είναι η κυβερνοασφάλεια και η έξυπνη γεωργία.

Σε κάθε περίπτωση, τα χρήματα των επενδύσεων, είτε από το ΠΔΕ είτε από τα διάφορα κοινοτικά προγράμματα, θα πρέπει να διατίθενται για παραγωγικούς σκοπούς, όχι για να καλύπτουν δημοσιονομικές τρύπες και κοινωνική πολιτική. Εναλλακτικά, στον βαθμό που αντικαθιστούν την κοινωνική πολιτική του Κράτους, να αποδευματούν κονδύλιά του για παραγωγικούς σκοπούς.

Χρηματοδότηση ΕΚΤ

Σε αυτά τα ποσά από την Ευρώπη, θα μπορούσε κανείς να προσθέσει τα χρήματα που θα οδηγηθούν στην αγορά μέσω του προγράμματος αγοράς ομολόγων της ΕΚΤ, το οποίο, τουλάχιστον για το 2020-2021, εκτιμάται στα 37 δις € για τη χώρα μας, ενώ πιθανολογείται πως θα συνεχισθεί. Τα χρήματα αυτά θα πρέπει να χρηματοδοτήσουν την πραγματική οικονομία, όχι να καλύψουν τρύπες του Δημοσίου, ειδικά όταν πρόκειται για επιδοματική πολιτική, που δεν παράγει ανάπτυξη. Ούτε φυσικά να μείνουν σε αποθεματικά και σε καταθέσεις τραπεζών των μεγάλων επιχειρήσεων, για να επενδυθούν σε άλλα Κράτη.

(δ) Εμπορικό ισοζύγιο:

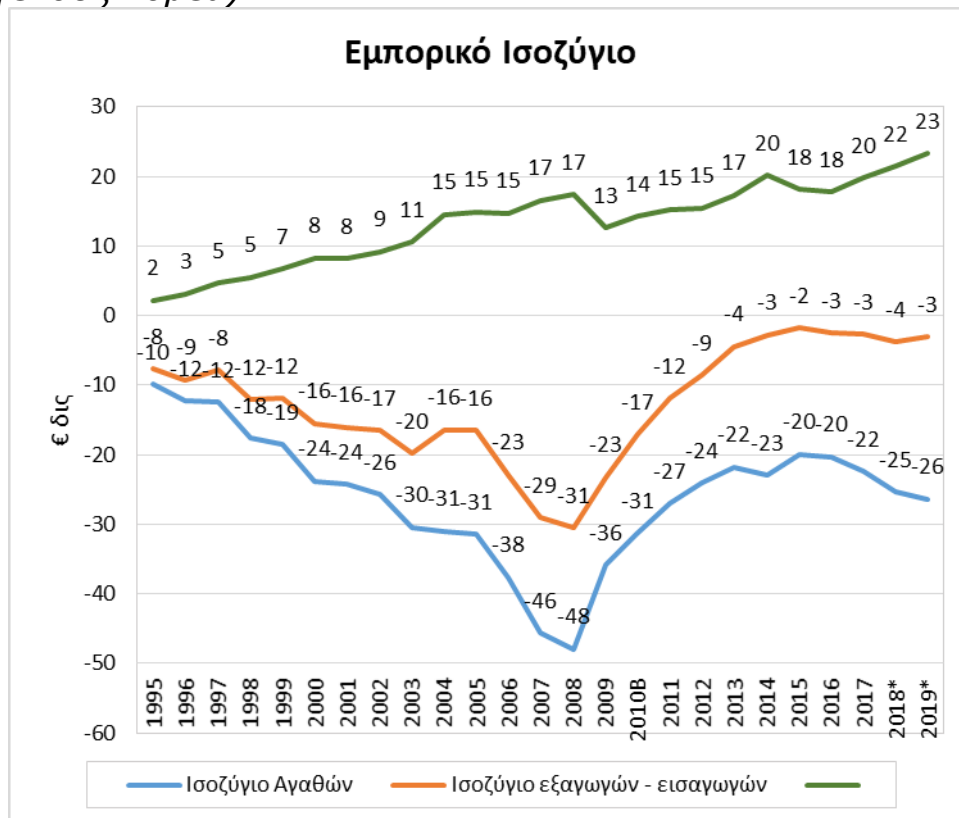
Πρόκειται για έναν πολύ σημαντικό συντελεστή της ανάπτυξης, που διαχρονικά η χώρα μας παρουσιάζει έλλειμμα, κυρίως λόγω της αποβιομηχανοποίησης και της μείωσης της παραγωγής κατά τη μεταπολίτευση αλλά και του ανταγωνισμού, μετά την είσοδο στην ευρωζώνη. Το έλλειμμα, όσον αφορά τα προϊόντα, περιορίζεται σε κάποιο βαθμό από τις υπηρεσίες, που όμως δεν καλύπτουν σε συνολικό επίπεδο τις απώλειες.

Η εξέλιξη του μεγέθους αυτού εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τη συμπεριφορά του εγχωρίου πληθυσμού όπως:

(1) από την αγορά μόνο ελληνικών προϊόντων από τους Πολίτες, η οποία μειώνει τις εισαγωγές που λειτουργούν αρνητικά,

(2) από την πώληση μόνο ελληνικών προϊόντων στους ξένους τουρίστες από τα ξενοδοχεία, κάτι που στηρίζει επίσης τις εξαγωγές, αφού οι τουρίστες τα αναζητούν και στις χώρες τους, όταν επιστρέφουν ή

(3) από την κάλυψη των επενδυτικών αναγκών με προϊόντα που παράγονται στο εσωτερικό (για παράδειγμα θερμοκήπια, λιπάσματα κλπ., στα οποία η Ελλάδα κυριολεκτικά αυτοκτονεί, βλέπε πρόγραμμα Πρωτογενούς Τομέα).

Δυστυχώς, ο συντελεστής αυτός, όσον αφορά το εμπόριο αγαθών, ήταν ανέκαθεν και συνεχίζει να είναι αρνητικός (γράφημα), μειώνοντας ανάλογα το ΑΕΠ, ενώ απλά και μόνο η ισοσκελισή του, η οποία είναι στο χέρι μας, θα μπορούσε να συμβάλλει με άνω των 20 δις € στην άνοδο του ΑΕΠ, αυξάνοντας τον ρυθμό ανάπτυξης κατά 10%!

Πίνακας 2.2: Τα 10 κυριότερα εξαγωγίμα προϊόντα της Ελλάδας το 2019

Προϊόν	Αξία (σε εκατ. ευρώ)	Ετήσια μεταβολή
Πετρελαιοειδή	9.857,0	-8%
Φάρμακα	1.571,0	38,9%
Πλάκες από αργίλιο	639,0	-3,4%
Βαμβάκι	525,9	55,3%
Υπολογιστές	503,3	2,6%
Ψάρια	503,2	0,5%
Λαχανικά παρασκευασμένα ή διατηρημένα	491,2	2,5%
Σωλήνες	459,1	-1,8%
Τυριά	458,2	3,9%
Εμπιστευτικά προϊόντα	431,3	-6,0%

Πηγή: Πανελλήνιος Σύνδεσμος Εξαγωγέων

Σήμερα, το μεγαλύτερο μέρος των εξαγωγών μας είναι μακράν σε καύσιμα (κάτι που αμφιβάλουμε αν θα είναι διατηρήσιμο μακροχρόνια, λόγω του Green Deal) και στα φάρμακα.

Πίνακας 2.1: Εξαγωγές και εισαγωγές, % επί του συνόλου

Εξαγωγές	2005	2010	2019	Εισαγωγές	2005	2010	2019
Γερμανία	12,5	9,3	6,8	Γερμανία	14,4	12,2	11,1
Ιταλία	11,2	9,2	10,8	Ιταλία	13	10,5	8,6
Κύπρος	6,2	6,9	6,1	Ρωσία	7,4	9,7	7,3
Τουρκία	5	5,7	5,8	Κίνα	3,7	4,6	7,3
Βουλγαρία	5,5	5,4	4,8	Ολλανδία	5,7	5,4	5
Ηνωμένο Βασίλειο	6,9	4,8	3,7	Γαλλία	6,2	5,2	4,3
ΗΠΑ	5,2	4,6	3,9	Νότιος Κορέα	2,5	1,6	1,1
Γαλλία	4,4	3,1	3,5	Βέλγιο	3,6	3,4	3,1
Ρουμανία	2,8	3	3,1	ΗΠΑ	2,5	2,8	2,2
Γιβραλτάρ	0,3	3	1,4	Ισπανία	4	3,2	3,7
Λοιπές χώρες	40,1	44,9	50	Λοιπές χώρες	37,1	41,4	46,2

Πηγή: Μελέτη Πισσαριδου, 2020

Δυστυχώς, η χώρα μας έχει εμπορικό έλλειμμα με την ΕΕ. Επομένως, αναρωτιόμαστε ποιος είναι ο λόγος να συμμετέχουμε στη μεγάλη αυτή αδασολόγητη αγορά, εάν δεν μπορούμε να την εκμεταλλευτούμε. Όταν με τους ίδιους αδασολόγητους όρους την εκμεταλλεύεται πολλαπλάσια το μη μέλος Τουρκία, που επίσης λαμβάνει και δάνεια.

Αξίζει να σημειωθεί ότι, από το εμπορικό έλλειμμα της Ελλάδας, το μισό είναι με την ΕΕ (με βάση στοιχεία 2017-2019), περίπου 10 δις € ετησίως (εκροές δηλαδή). Την ίδια περίοδο η χώρα μας λαμβάνει λιγότερο απ' αυτά, ως επενδύσεις μέσω των ΕΣΠΑ και πληρωμές ΚΑΠ (περίπου 6-7 δις κατ' έτος). Επομένως, χρειάζεται μια επανεκτίμηση της σχέσης μας με την ΕΕ.

Εκτός αυτού, χρειάζεται υποστήριξη της εγχώριας παραγωγής, που, απουσία προστατευτικού πλαισίου, πρέπει να γίνει με την κατά προτεραιότητα αγορά ελληνικών προϊόντων, δηλαδή με τον **οικονομικό πατριωτισμό**, τόσο από τους ιδιώτες καταναλωτές όσο και από τους επιχειρηματικούς παράγοντες.

Εάν δεν μπορεί μία χώρα να παράγει και να ικανοποιεί την εσωτερική της αγορά, τότε πώς θα μπορέσει να διεισδύσει σε ξένες αγορές, ειδικά της ΕΕ; Όταν βέβαια επιχειρήσεις λιανεμπορίου πουλούν εισαγόμενα κινεζικά προϊόντα, στηρίζοντας τις θέσεις εργασίας στην Κίνα, γερμανικά κ.ο.κ., τότε ο συντελεστής δεν πρόκειται να γίνει ποτέ

θετικός, πόσω μάλλον όταν άλλες μεταφέρουν την έδρα τους στο εξωτερικό, παρά το ότι πουλούν τα προϊόντα τους στην Ελλάδα.

Μόνο με τον οικονομικό πατριωτισμό κατακτάται η πραγματική ανεξαρτησία, έτσι ώστε να μην εκβιάζεται η χώρα από προμηθευτές και δανειστές. Μόνο έτσι δημιουργείται όραμα, απασχόληση για τους νέους και οικονομική ευημερία.

Αντί της μείωσης των εισαγωγών, διάφοροι «ειδήμονες» και οργανισμοί προτείνουν, ως αντίδοτο, την προώθηση των εξαγωγών, χωρίς να αναφέρονται στο πώς, στο πού και με τι προϊόντα, ενώ η απλουστευτική αναφορά σε αγροδιατροφικά προϊόντα δεν είναι ασφαλώς αρκετή. Ειδικότερα, η πρόσφατη έκθεση Πισσαρίδη προτείνει αύξηση των εξαγωγών προϊόντων από τα σημερινά επίπεδα του 19% του ΑΕΠ, προς τον μέσο όρο άλλων οικονομιών της ΕΕ με ανάλογο πληθυσμό. Προτείνεται δηλαδή η άνοδός τους στο 48%, χωρίς να αναφέρει ποια ακριβώς βιομηχανικά προϊόντα θα εξάγουμε και πού.

Από την άλλη πλευρά, πώς είναι δυνατό να συγκρίνεται η Ελλάδα με την Τσεχία και την Πορτογαλία, με χώρες ανάλογου μεγέθους πληθυσμού και οικονομίας, όταν οι δυο αυτές χώρες παράγουν αυτοκίνητα που αποτελούν μεγάλο μέρος των εξαγωγών τους; Η αυτοκινητοβιομηχανία της Πορτογαλίας αντιπροσωπεύει το 4% του ΑΕΠ, 124.000 άμεσες θέσεις εργασίας και το 11% των εξαγωγών της, ενώ η Τσεχία είναι η βάση της γερμανικής αυτοκινητοβιομηχανίας. Αντίθετα, η Ελλάδα είναι η μοναδική χώρα της ΕΕ (μαζί με την Μάλτα) χωρίς τέτοια παραγωγή, ενώ τα αυτοκίνητα αποτελούν βασικό μέρος του εμπορικού μας ελλείμματος.

Επομένως, το ζητούμενο είναι πρωτίστως η αύξηση της παραγωγής για την εγχώρια αγορά, τόσο στον πρωτογενή τομέα όσο στη μεταποίηση και στη βιομηχανία. Ο πρωτογενής τομέας, με τη σημερινή του μορφή, είναι εντάσεως εργασίας και δημιουργεί απασχόληση, κάτι που σταδιακά θα αλλάξει βέβαια, ενώ η βιομηχανία εντάσεως κεφαλαίου. Ο πολλαπλασιαστικός παράγοντας όμως της βιομηχανίας είναι πολύ υψηλότερος από ότι των υπηρεσιών.

Αυτή η αύξηση όμως και η μείωση του ελλείμματος δεν μπορεί να συμβεί, παρά μόνο με ένα οργανωμένο σχέδιο ανόδου της παραγωγικής βάσης, έτσι ώστε να παράγουμε προϊόντα υψηλής προστιθέμενης αξίας και όχι να μειώνουμε τους μισθούς για να ανταγωνιστούμε με Κράτη χαμηλού κόστους.

Προτάσεις για την Ανάπτυξη

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ, για να προσελκύσει επενδύσεις και για να τονώσει την επιχειρηματικότητα στη χώρα, έχει καταρτίσει λεπτομερές στρατηγικό σχέδιο, που περιλαμβάνει τα ακόλουθα μέτρα-προτάσεις:

A. Τομείς Ανάπτυξης

- 1. Πρωτογενής Τομέας και μεταποίησή του:** Αύξηση της δραστηριότητας στην κτηνοτροφία, στην οποία υπάρχει έλλειμμα, δημιουργία θερμοκηπίων, καθορισμός αλιευτικών ζωνών και υδατοκαλλιέργειες, νέες καλλιέργειες φυτών (αρωματικά κ.α.) και νέες τεχνολογίες (precision farming), στην τυποποίηση προϊόντων και προώθησή τους στο εξωτερικό, σε βιομηχανίες σε κρίση, όπως κλωστοϋφαντουργία, ώστε να αυξηθεί η προστιθέμενη αξία για το παραγόμενο βαμβάκι.
- 2. Αμυντικές Βιομηχανίες:** Άμεση δραστηριοποίηση ΕΛΒΟ, Ναυπηγείων (Ελευσίνας, Σκαραμαγκά και για εμπορικές χρήσεις) ΕΑΒ και ΕΑΣ, ώστε να θωρακιστεί αμυντικά η χώρα, αλλά και να αναπτυχθεί η οικονομία με τις εξοπλιστικές δαπάνες που θα οδηγηθούν στην εγχώρια παραγωγή και όχι σε προμήθειες εισαγωγών. Μόνο οι αμυντικές βιομηχανίες, σε πλήρη ανάπτυξη, μπορούν να παρέχουν πάνω από 5.000 θέσεις εργασίας.
- 3. Ενεργειακή αναβάθμιση** κτηρίων και προσώπων, με το πρόγραμμα «εξοικονομώ κατ' οίκον». Θα προσφέρει άμεσα πολλές θέσεις εργασίας και εξοικονόμηση συναλλάγματος για αγορά καυσίμων με τη χρήση και των χρηματοδοτήσεων της ΕΕ για το Green Deal.
- 4. Σωστή εκμετάλλευση του τουρισμού** με υψηλή προστιθέμενη αξία, επικέντρωση σε τουρίστες από χώρες με υψηλή δαπάνη, επίσης σε εναλλακτικό τουρισμό (θρησκευτικό, ιαματικό, γαστρονομικό κλπ.), καθώς και στον εσωτερικό τουρισμό, με αύξηση των κονδυλίων.
- 5. Παραγωγικός Πυρήνας Ηλεκτροκίνησης.** Η χώρα μας έχει όλες τις δυνατότητες για παραγωγή ηλεκτρικών οχημάτων και εξαρτημάτων, αφού έχει το μόνο κοιτάσμα Νικελίου στην ΕΕ (μαζί με τη Φινλανδία). Σημειώνεται ότι υπάρχει εκτίναξη των τιμών Νικελίου διεθνώς, καθώς ο ιδιοκτήτης της αυτοκινητοβιομηχανίας

Tesla Έλον Μασκ έχει αναφέρει πρόσφατα το ενδιαφέρον του για την αγορά νικελίου και την παραγωγή μπαταριών. Είναι κάτι που πρέπει να διεκδικήσουμε για την Ελλάδα, έστω τοπική παραγωγή μπαταριών που μπορεί να επιχορηγηθεί ως μέρος του battery alliance της ΕΕ.

6. **Ναυπηγοεπισκευή-Ναυτιλιακό cluster.** Η Ελλάδα έχει τεράστια παρουσία στον ναυτιλιακό τομέα, όπως και στον ναυπηγοεπισκευαστικό. Θα πρέπει να επαναδραστηριοποιηθούν οι μεγάλες μονάδες τάχιστα και να αποτελέσουν κινητήρια δύναμη για όλο τον χώρο της εξυπηρέτησης της ναυτιλίας, που το ΕΒΕΠ εκτιμά ότι μπορεί να προσθέσει στο ΑΕΠ **18 δις €**, ενώ η Ernst & Young ανεβάζει τις εκτιμήσεις για όλο το ναυτιλιακό cluster στα 25,9 δις ευρώ και έως και 550.000 θέσεις εργασίας.
7. **Προβληματικές Επιχειρήσεις:** Υποστήριξη/επίλυση προβλημάτων, με σκοπό να παραμείνουν ανοιχτές (π.χ. επιχειρήσεις που έχουν «μπλοκάρει», λόγω κόκκινων δανείων σε συστημικές τράπεζες). Ο καθορισμός των εταιριών μπορεί να παρέχει τη δυνατότητα να ενισχυθούν, ξεπερνώντας τις ρυθμίσεις περί ανταγωνισμού. Για τον ίδιο λόγο, οι προμήθειες του Δημοσίου θα πρέπει να παράγονται στην Ελλάδα κατά το δυνατόν.
8. **Ιδιωτική ανώτατη εκπαίδευση** (δημιουργεί το 5% του ΑΕΠ στην Κύπρο).

B. Προτάσεις Πολιτικής Ανάπτυξης

1. Δημιουργία **ανεξάρτητου γραφείου επενδύσεων** και επιχειρηματικότητας, το οποίο θα στελεχώνεται αποκλειστικά από τεχνοκράτες και επιτυχημένους Έλληνες επιχειρηματίες. Το γραφείο επισήμως θα υπάγεται στο Υπουργείο Οικονομικών, όμως θα είναι ανεξάρτητο από πολιτικές / κομματικές παρεμβάσεις και θα έχει σαν αντικείμενο τις επενδύσεις, την καινοτομία και τις νέες επιχειρήσεις στη χώρα. Την αρμοδιότητα του ελέγχου του γραφείου θα την έχει μόνο το Κοινοβούλιο, 2 φορές κάθε έτος.
2. Δημιουργία **σχεδίου ολοκληρωμένης οικονομικής υποστήριξης σε νέες επιχειρήσεις** και επενδύσεις. Θα καταρτιστούν προγράμματα υποστήριξης των νέων επενδύσεων και επιχειρήσεων, με τη συμμετοχή του Κράτους, ξένων επενδυτών και τραπεζών.

3. **Σημαντικές φορολογικές ελαφρύνσεις και φοροαπαλλαγή για τα πρώτα δύο χρόνια** σε όποια επιχείρηση επιλέξει να κάνει επενδύσεις Υψηλού ρίσκου και Υψηλής απόδοσης. Αυτά τα χαρακτηριστικά τα έχουν κυρίως οι καινοτόμες επενδύσεις και μ' αυτόν τον τρόπο το Κράτος δείχνει την έμπρακτη στήριξη του στον επιχειρηματία που επιλέγει να ρισκάρει. Η φοροαπαλλαγή των δύο πρώτων ετών θα βοηθήσει σημαντικά τον επιχειρηματία μέχρι να αρχίσει η επένδυσή του να αποδίδει. Αφού αρχίσει η επιχείρηση να αποδίδει και να έχει ουσιαστικά έσοδα, τότε θα φορολογηθεί με χαμηλό φορολογικό συντελεστή ΜΟΝΟ επί των καθαρών εσόδων.
4. **Παράκαμψη όλων των χρονοβόρων και αντιπαραγωγικών γραφειοκρατικών διαδικασιών** και μείωση του χρόνου έγκρισης των αιτημάτων για επενδύσεις και έναρξη νέων επιχειρήσεων, χωρίς βέβαια εκπτώσεις στον έλεγχο της ποιότητας της επένδυσης και των επενδυτών! Οι χρονοβόρες γραφειοκρατικές διαδικασίες και το μεγάλο χρονικό διάστημα που μεσολαβεί για τη μελέτη και την έγκριση των αιτημάτων είναι κύρια αιτία αποφυγής των επενδύσεων στην Ελλάδα. Η άλλη αιτία είναι η παράλογη υπερφορολόγηση όλων των επιχειρήσεων, που δεν έχει καμία σχέση με τα πραγματικά έσοδα της επιχείρησης!
5. Δημιουργία **φορολογικού συστήματος που θα είναι φιλικό** προς τον επιχειρηματία και τον επενδυτή. Η φορολογία που έχει εφαρμοστεί από όλες τις Ελληνικές Κυβερνήσεις μέχρι και σήμερα, δείχνει πως το Κράτος δεν αντιμετωπίζει την επιχείρηση ως έναν από τους βασικότερους μοχλούς ανάπτυξης της οικονομίας! Αντιθέτως, εδώ και δεκαετίες το Κράτος, με την πολιτική που ακολουθεί, δείχνει πως «μισεί» την ιδιωτική πρωτοβουλία, τις επιχειρήσεις (μικρές, μεσαίες και μεγάλες) και τις επενδύσεις. Η φορολογία που επιβάλλει κάθε άλλο παρά δίκαιη είναι και μοιάζει να έχει «τιμωρητικό» χαρακτήρα για τον επιχειρηματία που τόλμησε να επενδύσει στην Ελλάδα!
6. **Επαναπατρισμό επιχειρήσεων** τόσο μικρομεσαίων επιχειρήσεων όσο και μεγάλων που έχουν φύγει στα χρόνια των μνημονίων. Για παράδειγμα, στη Βουλγαρία θεωρείται ότι υπάρχουν 16.000 ελληνικές επιχειρήσεις (ή ΑΦΜ) και απ' αυτές οι 6.000 που είναι παραγωγικές απασχολούν 53.000 υπαλλήλους, με κύκλο εργασιών (τζίρο) 5 δις €. Προτείνουμε να τους δοθεί ο ίδιος συντελεστής

φορολογίας στα κέρδη για το μέρος του κύκλου εργασιών (τζίρου)/πελάτες τους στη Βουλγαρία (δηλαδή 10%), για μια 5ετία τουλάχιστον, δηλαδή να παρασχεθούν φορολογικές διευκολύνσεις, όπως παρέχονται για επιστροφή των Ελλήνων της διαρροής του επιστημονικού δυναμικού (brain drain). Κυρίως ενδιαφέρουν μικρές παραγωγικές μονάδες που κατασκευάζουν προϊόντα βάσει κάποιου προτύπου - «φασόν» - (π.χ. ρούχα, μικροτεχνίτες κλπ.) που μπορούν να μεταφερθούν εύκολα σε χώρους στην Ελλάδα, μεταφορικές εταιρίες (φορτηγά), κτηνοτροφία κ.α.

7. Κατάθεση **Αναπτυξιακού Προγράμματος**, με έμφαση τη Βιομηχανία και με στόχο την ολοκλήρωσή του στην τριετία. Ως σήμερα, δεν είχε δοθεί ποτέ βάρος στη βιομηχανία, ακόμα και για λόγους σημειολογικούς. Αντίθετα, συχνές είναι οι αναφορές στον τουρισμό ως «βιομηχανία», κάτι που δεν ισχύει βέβαια.
8. Ενίσχυση της Ιδιωτικής Πρωτοβουλίας με **κατοχύρωση της επιχειρηματικότητας**, του υγιούς ανταγωνισμού με σεβασμό στα εργασιακά δικαιώματα, την Αύξηση και τη Δίκαιη Κατανομή του ΑΕΠ.
9. Θα επιδιωχθεί επιπλέον η **εισαγωγή περισσότερων εταιρικών και κρατικών ομολόγων για διαπραγμάτευση στο χρηματιστήριο**, για να διευκολύνεται η χρηματοδότηση των επιχειρήσεων απευθείας από τους επενδυτές, χωρίς τη μεσολάβηση των τραπεζών, ενώ θα «τιτλοποιηθούν» και θα εισαχθούν στο χρηματιστήριο περιουσιακά στοιχεία της χώρας, που μπορεί να εκμεταλλευθεί, παράγοντας κέρδη μελλοντικά (για παράδειγμα τα κοιτάσματα υδρογονανθράκων). Έτσι, το χρηματιστήριο θα μετατραπεί σε έναν μηχανισμό χρηματοδότησης τόσο του ιδιωτικού όσο και του δημοσίου τομέα, σε συνθήκες ελεύθερης αλλά όχι ασύδοτης αγοράς.
10. **Ιδιαίτερη σημασία θα δοθεί στις ροές των κεφαλαίων, μέσω των τραπεζών**, από τις οποίες θα δίνονται υψηλά επιτόκια μόνο σε καταθέσεις προθεσμίας άνω των δώδεκα μηνών. Χρειάζεται επίσης η αύξηση των κεφαλαίων και της δραστηριοποίησης της Αναπτυξιακής Τράπεζας, στα πρότυπα της γερμανικής KfW.
11. Πάγωμα της **απολιγνιτοποίησης**. Τα χρήματα να δοθούν για εξοικονόμηση και ηλεκτροκίνηση. Όχι στην καταστροφή πλούτου και

θέσεων εργασίας. Η Γερμανία θα συνεχίσει την ηλεκτροπαραγωγή από λιγνίτη μέχρι το 2038.

12. Όχι στα φαραωνικά **κατασκευαστικά έργα**. Τα χρήματα του ΠΔΕ-ΕΣΠΑ να δοθούν για λίγα χρήσιμα οδικά, σιδηροδρομικά και εγχειοβελτιωτικά έργα (βλέπε τμήμα υποδομές).
13. **Χρηματοδότηση μικρομεσαίων επιχειρήσεων** κατά προτεραιότητα, από τα κεφάλαια που θα εισρεύσουν από την ΕΕ και την ΕΚΤ. Όχι δηλαδή να απορροφηθούν από το Δημόσιο για επιδόματα ή από μεγάλες επιχειρήσεις και να μείνουν αδρανή. Επίσης, κινητοποίηση άλλων χρηματοδοτικών εργαλείων, όπως ιδιωτικές τοποθετήσεις, εταιρίες εναλλακτικής χρηματοδότησης, μικροπιστώσεις (βλέπε κεφάλαιο για Χρηματοοικονομικά).
14. **Πάγωμα όλων των ιδιωτικοποιήσεων**, λόγω των διεθνών οικονομικών συνθηκών και επαναξιολόγησή τους. Αποτίμηση και σχέδιο δραστηριοποίησης στα πλαίσια του νέου παραγωγικού μοντέλου και των τεχνολογικών προοπτικών, όπως για παράδειγμα για την πολύτιμη ΛΑΡΚΟ και την ηλεκτροκίνηση.
15. **Σύνδεση του τουρισμού με την πρωτογενή παραγωγή**, για την αγορά των ελληνικών προϊόντων. Έναντι αυτού, θα μπορούν να παρέχονται διευκολύνσεις.
16. **Επανεκτίμηση συνολικά της σχέσης** με την ΕΕ, στα πλαίσια επαναδιαπραγμάτευσης του χρέους. Το ζητούμενο πρέπει είναι πλεονάσματα στις συναλλαγές με την ΕΕ (σύνολο τουρισμός, ΕΣΠΑ, ΚΑΠ, τόκοι, εμπορικό ισοζύγιο), ώστε να μην διαφεύγουν κεφάλαια.
17. Σημαντική δαπάνη για **διαφήμιση** και προβολή των ελληνικών προϊόντων, τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό.
18. **Εμπορικός αποκλεισμός (μποϊκοτάζ) εισαγωγών από Τουρκία και μείωση εισαγωγών από τρίτες χώρες**: Θα πρέπει να μειωθούν ή να τερματιστούν οι εμπορικές συναλλαγές, ειδικά με εχθρικές χώρες, όπως η Τουρκία και να στηριχτεί η ενδογενής παραγωγή.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΩΤΙΣΜΟΣ

Για να μείνουν τα λεφτά και οι δουλειές στον τόπο μας...

**Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ
έχει σχέδιο που μπορεί
να οδηγήσει τη χώρα
στην Ανάπτυξη!**

ΣΥΝΟΠΤΙΚΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ - ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ

Διαπιστώσεις

- Η φορολογία έχει εκτοξευθεί με τα μνημόνια στο 39% του ΑΕΠ από 30% το 2009 και πολύ πιο πάνω από τον μέσο όρο ΟΟΣΑ (34%).
- Πάνω από 100 δις € ανείσπρακτες υποχρεώσεις προς το Δημόσιο.
- Τιμωρητική προσέγγιση του ελεγκτικού μηχανισμού προς μικρομεσαίες επιχειρήσεις, όταν λίστες Λαγκάρντ, Μπόργιανς, Ραπαμα/Paradise δεν έχουν ελεγχθεί.

Μέτρα

- Σταθερό και δίκαιο φορολογικό σύστημα, ανταγωνιστικό μ' αυτό των γειτονικών χωρών.
- Μείωση φορολογικών συντελεστών: 15% έως 35% για τους ιδιώτες, με αφορολόγητο 12.000 € (χωρίς όριο ηλεκτρονικών συναλλαγών) και 15% για επιχειρήσεις.
- Σταδιακή μείωση του ΦΠΑ στο 15%, ειδικό καθεστώς ΦΠΑ Τροφίμων και Φαρμάκων στο 6% και των (μη τουριστικών) νησιών στο 7%.
- Διαγραφή του 50% των ανεξόφλητων φόρων και ασφαλιστικών εισφορών της κρίσης, αυτόματος συμψηφισμός οφειλών-επιστροφών.
- Κατάργηση Τεκμηρίων, φορολόγηση στη βάση: «Έσοδα - Έξοδα = Φορολογητέο Ποσό».
- Κατάργηση του ΕΝΦΙΑ και του Τέλους Επιτηδεύματος.
- Κατάργηση απαράδεκτου νέου πτωχευτικού κώδικα (ωθεί στη χρεωκοπία επιχειρήσεις για ανεξόφλητες υποχρεώσεις 30.000 € με ρυθμιστή τις τράπεζες, κόφτης εξόδων, συνοπτικές διαδικασίες). Εισαγωγή πραγματικού πτωχευτικού δεύτερης ευκαιρίας.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ «ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΥΣΗΣ» ΓΙΑ ΤΗΝ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ - ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ

Οι Ελληνικές Κυβερνήσεις των τελευταίων ετών προσπαθούν να αυξήσουν τα κρατικά έσοδα με τον παράλογο και εκ προοιμίου αποτυχημένο τρόπο της υπερβολικής φορολόγησης των πολιτών και της επιβολής φόρων στους ήδη υπάρχοντες φόρους! Δεν θέλουν να καταλάβουν το οικονομικό αξίωμα, σύμφωνα με το οποίο, όταν οι φορολογικοί συντελεστές υπερβαίνουν ένα ανώτατο όριο ανοχής των Πολιτών, τότε τροφοδοτείται η φοροδιαφυγή και τα φορολογικά έσοδα του Κράτους μειώνονται, αντί να αυξάνονται.

Η υπερβολική φορολόγηση, η διόγκωση των οφειλών των πολιτών στο Κράτος που έχουν υπερβεί τα 250 δις € (106 δις προς τη φορολογική διοίκηση, πάνω από 100 δις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και εταιρίες διαχείρισης δανείων, 36 δις προς ασφαλιστικά ταμεία), τα μηδενικά έσοδα στα κρατικά ταμεία και η επιβολή νέων φόρων, οδηγούν την ελληνική οικονομία σε βαθιά ύφεση! Παράλληλα, οι πολίτες γίνονται κάθε χρόνο όλο και πιο φτωχοί, ενώ ο ιδιωτικός τομέας που ήταν η «ατμομηχανή» της οικονομίας και τροφοδοτούσε τα κρατικά

ασφαλιστικά ταμεία έχει πλέον διαλυθεί!

Το άλλο πρόβλημα βέβαια είναι η πολυνομία που χαρακτηρίζει το φορολογικό με τις συνεχείς αλλαγές και τη γραφειοκρατική ταλαιπωρία των φορολογούμενων. Στην τελευταία 15ετία, σύμφωνα με μελέτη της ΔΙΑΝΕΟΣΙΣ, έχουν ψηφιστεί 37 νόμοι, ακόμη περισσότεροι από ένας μέσα στην ίδια χρονιά! Για να μην αναφερθούμε στον μεγάλο αριθμό τροπολογιών και υπουργικών αποφάσεων μετά.

Πίνακας 11: Ανάλυση Νομοθεσίας για τη Φορολογία: 37 Νόμοι την 15ετία (2002-2016)

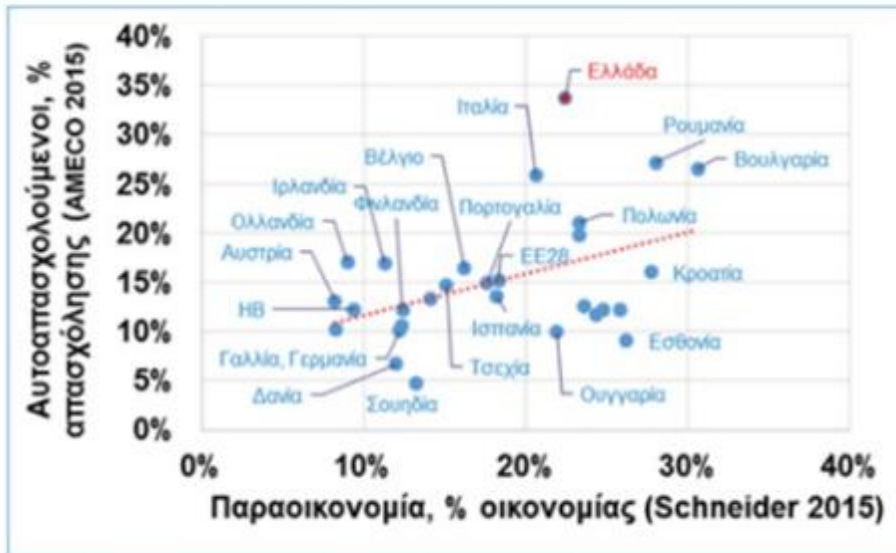
Έτος	Νόμοι φορολογίας	Σύνολο σελίδων	Σύνολο άρθρων	Σύνολο συναφών ή άλλων διατάξεων	Σύνολο μεταβατικών διατάξεων	Σύνολο κανονιστικών εξουσιοδοτήσεων	Σύνολο διάσπαρτων διατάξεων
2002	2	44	39	7	4	30	14
2003	1	10	22	13	2	17	7
2004	3	307	130	40	7	52	4
2005	3	48	94	40	13	44	1
2006	3	59	65	21	7	35	3
2007	3	31	51	16	10	44	11
2008	2	28	72	7	3	40	1
2009	3	64	113	47	0	79	20
2010	6	118	123	15	30	87	16
2011	1	56	52	0	0	92	16
2012	0	0	0	0	0	0	22
2013	6	169	283	97	32	177	64
2014	0	0	0	0	0	0	45
2015	3	22	50	7	0	17	14
2016	1	28	16	5	1	8	35
ΣΥΝΟΛΟ	37	984	1.110	315	109	722	273
Μέσος Όρος	2,5	65,6	74	21	7,3	48,1	18,2

Πηγή: Πολυνομία, Κακονομία και Γραφειοκρατία στην Ελλάδα, ΔΙΑΝΕΟΣΙΣ, 2017

Αποδίδεται από πολλούς επίσης η σύνδεση της φοροδιαφυγής με το μεγάλο ποσοστό μικρών επιχειρήσεων και αυτοαπασχολούμενων στην Ελλάδα, όπως και η χαμηλή χρήση ηλεκτρονικών συναλλαγών και ψηφιοποίησης των ελεγκτικών υπηρεσιών. Όμως η Ελλάδα έχει χαμηλότερη φοροδιαφυγή από χώρες με υψηλότερη αυτοαπασχόληση και ψηφιοποίηση, όπως η Εσθονία. Άρα, το θέμα είναι πιο σύνθετο. Εξάλλου, υπάρχουν πολλοί τρόποι ηλεκτρονικής απάτης στις μέρες μας. Η σωστή απάντηση θα ήταν η αλλαγή του οικονομικού μας μοντέλου με

περισσότερη παραγωγή σε σχέση με τις υπηρεσίες!

Ποσοστό αυτοαπασχολούμενων και μέγεθος παραοικονομίας (AMECO 2015, Schneider 2015)

Πηγή: ΣΕΒ, Εβδομαδιαίο Δελτίο, #80, 19/1/17

Το άδικο φορολογικό σύστημα και η επιβολή στους πολίτες φόρων που δεν μπορούν να αποδώσουν οδηγεί αναπόφευκτα στη φοροδιαφυγή. Με την υπάρχουσα φορολογική καταιγίδα, με συντελεστές που κυμαίνονται από 22% έως 45% από το εισόδημα όλων των πολιτών (10% για αγροτικούς συνεταιρισμούς, 15% για έσοδα από ακίνητα έως 12.000 €).

Το 2016 η καθαρή μέση επιβάρυνση από φόρους εισοδήματος και εισφορές κοινωνικής ασφάλισης στην Ελλάδα κυμάνθηκε από 19,4% μέχρι 32,4% και ήταν σημαντικά υψηλότερη σε σχέση με τον μέσο όρο του ΟΟΣΑ (από 15,2% μέχρι 30,8%) στις περισσότερες κατηγορίες νοικοκυριών. Το 2019 οι φόροι ως ποσοστό του συνολικού εισοδήματος ήταν από 25,6 ως 27%, ενώ στη Γερμανία, με υψηλότερους μισθούς, από 21,3% ως 39,3%.

Ταυτόχρονα, το 2016, ο ανώτερος συντελεστής στην Ελλάδα (48%) ήταν σημαντικά υψηλότερος σε σχέση με τον μέσο όρο της Ευρωζώνης (42%) και της Ευρωπαϊκής Ένωσης (39%).

Το συνολικό φορολογητέο εισόδημα που δήλωσαν οι φορολογούμενοι σύμφωνα με την ετήσια έκθεση της ΑΑΔΕ το 2018 ήταν 75,2 δις €, εκ των οποίων οι μισθωτοί 61,48 δις €, οι εισοδηματίες ακινήτων 6,47 δις €, οι εισοδηματίες από επενδύσεις 2,69 δις €, οι επιχειρηματίες-ελεύθεροι επαγγελματίες 3,25 δις €, οι αγρότες 1,25 δις €.

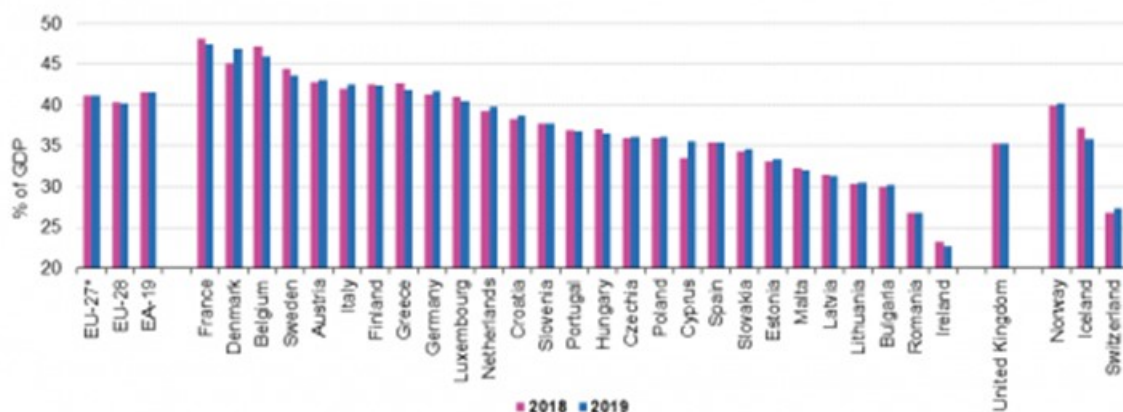
Τελικά κατέβαλαν με βάση τον Προϋπολογισμό 2021 τα 51,18 δις €,

από τα οποία το μεγαλύτερο μέρος ήταν από έμμεσους φόρους (ΦΠΑ και ΕΦΚ) 27,86 δις € από ακίνητη περιουσία 2,72 δις € και από φόρο εισοδήματος 16,56 δις, από τα οποία 10,92 δις € οι ιδιώτες και μόνο 4,48 δις € οι εταιρίες.

Πίνακας 3.2 Ισοζύγιο Γενικής Κυβέρνησης σύμφωνα με τη μεθοδολογία European System of Accounts (ESA) (σε εκατ. ευρώ)				
	2019	2020		2021
	ΔΥΕ Οκτωβρίου 2020	Προϋπίσμος	Εκτίμηση	Πρόβλεψη
I. Καθαρά έσοδα κρατικού προϋπολογισμού κατά ESA (α+β+γ+δ+ε+στ-ζ)	53.603	54.710	49.103	52.469
α. Φόροι (1+2+3+4+5+6+7)	51.189	52.165	44.265	47.836
1. Φόροι επί αγαθών και υπηρεσιών εκ των οποίων: Φόροι προστιθέμενης αξίας	27.869	28.557	23.971	26.401
Ειδικό φόρο κατανάλισης	17.678	18.276	15.001	17.466
Ειδική φόροι κατανάλισης	7.102	7.214	6.463	6.601
2. Φόροι και δασμοί επί εισαγωγών	298	322	240	286
3. Τακτικοί φόροι ακίνητης περιουσίας	2.722	2.829	2.676	2.667
4. Λοιποί φόροι επί παραγωγής	1.060	1.130	1.168	1.109
5. Φόρος εισοδήματος εκ των οποίων: Φόρος εισοδήματος πληρωτέος από φυσικά πρόσωπα (ΦΠ) Φόρος εισοδήματος πληρωτέος από εταιρίες (ΝΠ)	16.568	16.663	13.676	14.741
Φόρος εισοδήματος πληρωτέος από φυσικά πρόσωπα (ΦΠ)	10.920	11.415	10.030	10.193
Φόρος εισοδήματος πληρωτέος από εταιρίες (ΝΠ)	4.485	4.017	2.586	3.416
6. Φόροι κεφαλαίου	249	273	175	214
7. Λοιποί τρέχοντες φόροι	2.423	2.391	2.359	2.419

Αντιλαμβανόμαστε συνεπώς ότι υπάρχει μια μεγάλη επιβάρυνση των μισθωτών, όταν ο αριθμός τους έχει μειωθεί τα τελευταία χρόνια. Το δε σύνολο των φορολογικών εσόδων ανέρχεται σε 41,9 % του ΑΕΠ, σχεδόν όσο και ο μέσος όρος της ΕΕ (41,1%), άρα δε διαφέρει σημαντικά. Σε άλλες χώρες ίσως συμβάλλουν περισσότερο οι επιχειρήσεις, επειδή έχουν τις δυνατότητες, ενώ στην Ελλάδα μαίνεται η κρίση. Πάντως, το μερίδιο των φυσικών προσώπων στα έσοδα από φόρους εισοδήματος πλησίασε το 82% το 2012, από 48% το 2000 σύμφωνα με μελέτη της «διαΝΕΟσις» (*Η Φορολογία Εισοδήματος στην Ελλάδα, 2018*).

Φορολογικά Έσοδα ως ποσοστό του ΑΕΠ στην ΕΕ, 2018-2019

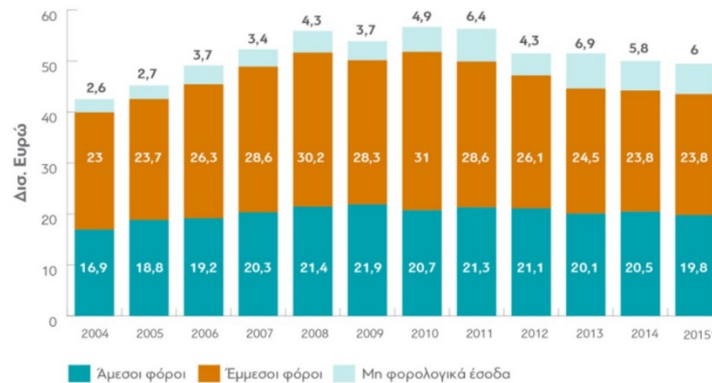

* from 1 February 2020
Source: Eurostat (gov_10a_taxag)

Η Ελλάδα έχει από τα υψηλότερα ποσοστά εμμέσων φόρων στην ευρωζώνη (17% του ΑΕΠ). Οι φόροι αυτοί επιβαρύνουν αναλογικά περισσότερο τους οικονομικά ασθενέστερους την ίδια ώρα που μεγάλες επιχειρήσεις και οι ισχυροί μπορούν να λειτουργούν μέσα από εξωχώριες εταιρίες και να αποφεύγουν τον φόρο εισοδήματος.

Έσοδα Τακτικού Προϋπολογισμού

Πηγή: Έκθεση του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος * Προσωρινά στοιχεία
Πηγή: ΔΙΑΝΕΟΣΙΣ, Η Φοροδιαφυγή Στην Ελλάδα - Μια Έρευνα, 2016

Στα πλαίσια αυτά, η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ προτείνει μείωση του συντελεστή φορολόγησης νομικών προσώπων (επιχειρήσεων) στο 15% με την κατάργηση της προκαταβολής φόρου. Η διαφορά αυτή θα μπορούσε να καλυφθεί εύκολα από την άνοδο του κύκλου εργασιών (τζίρου) των εταιρειών, από την προσέλκυση νέων επενδύσεων και από τον εκούσιο περιορισμό της φοροδιαφυγής, λόγω του χαμηλού συντελεστή (αυτό που λέγεται καμπύλη Laffer).

Όσον αφορά τους ιδιώτες, ξανά με στόχο τη μείωση της φοροδιαφυγής, το Κράτος πρέπει να θεσπίσει ένα απλό και δίκαιο φορολογικό σύστημα, όπως το εξής: αφορολόγητο εισόδημα έως 12.000 €, από 12.000 μέχρι 20.000 φορολόγηση με συντελεστή 15%, από 20.000 ευρώ μέχρι 50.000 με 25% και άνω από 50.000, όσο αν είναι το εισόδημα, με 35%.

Παραεμπόριο- Λαθρεμπόριο

Μια ακόμα πληγή για τα δημόσια έσοδα είναι το λαθρεμπόριο. Ήταν ανέκαθεν πρόβλημα, όσον αφορά τα καύσιμα και τον καπνό, αλλά τα τελευταία χρόνια έχει επεκταθεί και στο λιανεμπόριο. Έχουν αναφερθεί πολλές εκτιμήσεις για το ύψος της σημαντικής αυτής φοροδιαφυγής:

- 1 δις € ετησίως χάνονται από λαθρεμπόριο καυσίμων,

- 30 δις € έχουν χαθεί από λαθρεμπόριο καυσίμων την εικοσαετία 1990-2010,
- Σε 800 εκ. ευρώ εκτιμώνταν με στοιχεία 2013 το λαθρεμπόριο τσιγάρων,
- 15-20 δις ευρώ είναι ο τζίρος του παραεμπορίου με ετησίως 3 έως 4 δις διαφυγόντα έσοδα του Δημοσίου, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της Ελληνικής Συνομοσπονδίας Εμπορίου (ΙΝ.ΕΜ.Υ).

Στο λαθρεμπόριο εμπλέκεται το μεταναστευτικό θέμα, επειδή οι παράνομοι αλλοδαποί χρησιμοποιούνται για τη διακίνηση προϊόντων και τσιγάρων, δυστυχώς, με την παράλληλη αύξηση της εγκληματικότητας. Στο πρόβλημα μπορεί να συμβάλλει και η ιδιωτικοποίηση των πυλών εισόδου της χώρας (λιμάνια, αεροδρόμια), κάτι που έχει παρατηρηθεί στην Ιταλία. Σημαντικό είναι και το θέμα των παραποιημένων προϊόντων από το οποίο οι παραγωγοί της χώρας μας έχουν ζημιωθεί στο εξωτερικό, όπως στα τρόφιμα με ψευδεπίγραφες σημάνσεις.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ είναι πολύ ευαίσθητη στο θέμα αυτό, για παράδειγμα μέσα από κινήσεις της στην Ευρωβουλή έχει αποτρέψει την αναγραφή της κατοχυρωμένης ονομασίας «Φέτα» στα προϊόντα άλλων κρατών κατά παράβαση των νομοθεσιών. Τα ίδια συμβαίνουν με το ελαιόλαδο και με άλλα προϊόντα.

Το θέμα του λαθρεμπορίου καυσίμων είχε τοποθετηθεί στο στόχαστρο της Τρόικα όπου, στις πρώτες εκθέσεις της αναφέρεται η εντατικοποίηση των ελέγχων του λαθρεμπορίου καυσίμων που θα απέφερε τουλάχιστον 190 εκατομμύρια ευρώ. (*Greece: Second Review Under the Stand-By Arrangement: Staff Report; December 17, 2010*). Τελικά δεν έγινε σχεδόν τίποτα.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ αντιλαμβάνεται τον σημαντικό ρόλο του εμπορίου για την οικονομία, υποστηρίζει την υγιή επιχειρηματικότητα και αντιτίθεται στη ληστρική αντιμετώπιση των Ελλήνων ως εν δυνάμει παραβατών. Αντίθετα, πολλές νόμιμες επιχειρήσεις οδηγούνται σε λουκέτο, λόγω του αθέμιτου ανταγωνισμού.

Απαραίτητη προϋπόθεση για να δημιουργηθεί φορολογική συνείδηση των πολιτών είναι οι δίκαιοι φόροι, ο συστηματικός έλεγχος από την Πολιτεία, η παραδειγματική στάση των ιθυνόντων, το αδίκημα της

φοροδιαφυγής να καταστεί ιδιώνυμο, όπως είναι στην Αμερική, και οι ποινές να είναι εξοντωτικές σε όποιον φοροδιαφεύγει.

Θα πρέπει να υπάρχει ισονομία που να αποδεικνύεται στην πράξη. Δεν μπορεί να έχουν παρέλθει άπρακτες στην ουσία οι έρευνες για τα φορολογικά και επιχειρηματικά σκάνδαλα και την ίδια ώρα να διώκονται εξοντωτικά μικροεπιχειρήσεις. Αναφερόμαστε δηλαδή στις έρευνες για υπεράκτιες εταιρίες (offshore), για εμπάσματα εξωτερικού, για τη λίστα Λαγκάρντ (Lux Leaks), για τη λίστα Μπόργιανς κλπ. Με βάση την ΑΑΔΕ υπάρχουν 3.074 υποθέσεις, αλλά έχουν ελεγχθεί μέχρι το 2017 μόλις 1.207, δηλαδή 1 στις 3 περίπου. Έχουν εισπραχθεί δε μόνο 148 εκ. € σε σύνολο 1,6 δις €, δηλαδή κάτω από το 10%. Σε αυτά δεν περιλαμβάνονται νεότερες αποκαλύψεις για τα Panama Papers και τα Paradise Papers.

Όλα αυτά, ενώ η νομοθεσία επιτρέπει τη λειτουργία εξωχώριων εταιριών (offshore), όπως στην Ολλανδία που αποτελεί φορολογικό παράδεισο εντός της ΕΕ, ενώ έχει εμπλακεί σε φορολογικά σκάνδαλα διεθνώς. Επίσης, στο Βέλγιο, στο Λουξεμβούργο ή στην Ιρλανδία, για να μην αναφερθούμε σε υπεράκτια εδάφη στην Καραϊβική και αλλού.

Προτάσεις για την Φορολογία

Στην ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ πιστεύουμε ότι ο καλύτερος τρόπος να πολεμήσεις τη Φοροδιαφυγή είναι να αφαιρέσεις από τους πολίτες και τις επιχειρήσεις τα κίνητρα για να φοροδιαφεύγουν.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ έχει ετοιμάσει προτάσεις που μπορούν να εφαρμοστούν άμεσα, να βοηθήσουν στη δημιουργία ενός δίκαιου φορολογικού συστήματος και να διευκολύνουν την απόδοση των φόρων.

Οι βασικές λύσεις που προτείνουμε και που είναι άμεσα εφαρμόσιμες είναι οι κάτωθι:

1. Η καθιέρωση ενός απλοποιημένου και σταθερού φορολογικού συστήματος, με τη δέσμευση να ισχύει για τουλάχιστον 5 χρόνια. Περιορισμός του φορολογικού κώδικα σε 50 σελίδες, ενώ κάτι ανάλογο συμβαίνει στην Ελβετία.
2. Μειωμένους συντελεστές φορολογίας, με εφαρμογή τους από το επόμενο Οικονομικό Έτος:

- 15% για τις επιχειρήσεις,
- 15% έως 35% για τους ιδιώτες, με αφορολόγητο 12.000 € (15% φόρος έως 20.000 €, 25% από 20.000 € έως 50.000 € και 35% για όλα τα υπόλοιπα εισοδήματα). Κατάργηση του υποχρεωτικού συνυπολογισμού ηλεκτρονικών συναλλαγών στο αφορολόγητο, κάτι που είναι άδικο, ειδικά όταν κάποιος δεν έχει μεγάλα έξοδα.

Η Ελλάδα διαθέτει έναν από τους υψηλότερους συντελεστές φορολόγησης της μισθωτής εργασίας σε σχέση με τις χώρες του ΟΟΣΑ. Το ίδιο συμβαίνει με τον συντελεστή ΦΠΑ και με τον συντελεστή φορολογίας εισοδήματος των νομικών προσώπων. Ειδικά, όσον αφορά τα νομικά πρόσωπα, ο υψηλός φορολογικός συντελεστής, σε συνδυασμό με τον ΕΦΚΑ, με την επιπλέον φορολογία των μερισμάτων κατά 5% και με την απαράδεκτη 100% προκαταβολή φόρου, καθιστά εντελώς ασύμφορη την επιχειρηματική δραστηριοποίηση.

Εκτός αυτού, συνεχώς προκύπτουν νέοι έκτακτοι φόροι επί των ήδη φορολογηθέντων εισοδημάτων, όπως για παράδειγμα η εισφορά αλληλεγγύης ή το τέλος ακινήτων. Η παγκόσμια εμπειρία έχει δείξει ότι το ύψος των φορολογικών συντελεστών συνδέεται με τον ρυθμό ανάπτυξης. Όσο χαμηλότεροι οι φορολογικοί συντελεστές τόσο μεγαλύτεροι οι ρυθμοί ανάπτυξης του Κράτους!

3. Μείωση του ΦΠΑ σταδιακά στο 15%, ειδικό Καθεστώς ΦΠΑ Τροφίμων και Φαρμάκων στο 6%, των (μη τουριστικών) νησιών στο 7%. Η Ελλάδα διαθέτει από τους υψηλότερους συντελεστές ΦΠΑ στον ΟΟΣΑ, ενώ ταυτόχρονα δε λαμβάνονται υπόψη ειδικές συνθήκες και ιδιαιτερότητες του ελλαδικού χώρου, όπως τα πολλά μικρά και μεγάλα νησιά μας κλπ. Αύξηση του ορίου υπαγωγής στον ΦΠΑ στα 30.000 € κύκλο εργασιών (τζίρο) ετησίως, από 10.000 € σήμερα.

4. Κατάργηση του «προσωρινού» ΕΝΦΙΑ εμπνεύσεως Ευάγγελου Βενιζέλου, έτσι ώστε να μην απειλείται η περιουσία των Ελλήνων.

5. Κατάργηση του Τέλους Επιτηδεύματος που επιβαρύνει την εργασία ανεξαρτήτως δραστηριότητας.

6. Ηλεκτρονική σύνδεση όλων των συναλλαγών και παραγωγικών διαδικασιών, από τη βάση της παραγωγής μέχρι την τελική κατανάλωση. Καμία «Ηλεκτρονική Κάρτα του Πολίτη», την εφαρμογή και τη χρήση της οποίας καταδικάζουμε!

Η επιβολή του ελέγχου κεφαλαίων (capital controls) το καλοκαίρι του

2015 έκανε τις συναλλαγές με πιστωτικές και χρεωστικές κάρτες μια καθημερινότητα. Οι συναλλαγές θα γίνονται με ειδικές κάρτες (όχι RFID) που θα καθιστούν τη φοροδιαφυγή σχεδόν ανέφικτη. Είναι όμως και ένα ουσιαστικό βήμα προς την κατεύθυνση της ηλεκτρονικής τιμολόγησης, που μπορεί να καταπολεμήσει την καθυστέρηση ή την αποφυγή της απόδοσης του ΦΠΑ.

7. Κατάργηση των Τεκμηρίων και Θέσπιση Δίκαιου Φορολογικού Συστήματος, όπου ο καθένας θα φορολογείται βάσει των πραγματικών και καθαρών εσόδων του και όχι βάσει αυτών που φαντάζεται ή υποθέτει το Υπουργείο Οικονομικών! Όσο πιο δίκαιο είναι το φορολογικό σύστημα, τόσο περιορίζεται η φοροδιαφυγή. Όταν το Κράτος φτάνει στο σημείο να καταληστεύει το 70% των εσόδων ενός ιδιοκτήτη μιας μικρομεσαίας επιχείρησης, όπως για παράδειγμα ένα περίπτερο ή ένα εμπορικό κατάστημα, τότε είναι επόμενο ο πολίτης να κρύβει τα έσοδα!

Η φορολογία δεν μπορεί να ξεπερνά το 15% των πραγματικών καθαρών εσόδων και είναι ανεπίτρεπτο να μην αφαιρούνται αυθαίρετα οι δαπάνες των νοικοκυριών ή των επιχειρήσεων από τα φορολογητέα έσοδα τους. Επιπλέον, με τη μείωση της υπερφορολόγησης το Κράτος θα ωφεληθεί, γιατί ο κάθε πολίτης θα έχει περισσότερα χρήματα για να καταναλώσει, να τα διαθέσει στην αγορά, να επωφεληθούν πολλοί κλάδοι και επιχειρήσεις και το Κράτος να εισπράττει περισσότερα έσοδα από τον ΦΠΑ.

8. Καταπολέμηση των φαινομένων διαφθοράς και δωροδοκίας στο Δημόσιο. Τα μεγαλύτερα και περισσότερα κρούσματα διαφθοράς απαντώνται στον δημόσιο τομέα. Το Κράτος οφείλει να ελέγχει εξονυχιστικά τους δημόσιους λειτουργούς του, αλλά και τα περιουσιακά τους στοιχεία, ώστε να διαπιστώνεται εάν αυτά συνάδουν με τους μισθούς τους.

9. Αυτόματος Συμφηφισμός Οφειλών και Επιστροφών. Αυτόματο κλείσιμο εταιρειών, μετά από δύο χρόνια μη λειτουργίας τους.

10. Κατάργηση και Διαγραφή όλων των Προστίμων-Προσαυξήσεων που έχουν επιβληθεί από το Δημόσιο προς τους Πολίτες, ώστε ο πολίτης να κληθεί να καταβάλλει μόνο το οφειλόμενο κεφάλαιο και όχι τους τοκογλυφικούς τόκους που το ίδιο το Δημόσιο του έχει επιβάλει.

11. Δημιουργία Φορολογικής Κλίμακας με βάση το Κριτήριο: «Έσοδα - Έξοδα = Ποσά Υποκείμενα σε Φόρο» (φορολογητέο ποσό).

12. Δίνουμε λύση στο πρόβλημα των ασφαλισμένων - ανασφάλιστων ελεύθερων επαγγελματιών με τα παρακάτω μέτρα:

- Διαγραφή του 50% των ανεξόφλητων εισφορών που δημιουργήθηκαν κατά τα χρόνια της ύφεσης.
- Έχει γίνει για το διάστημα 2012-2016 με δυνατότητα επιλογής της κατώτατης κλίμακας, ο υπολογισμός με βάση τα εισοδήματα, εκτός από πολύπλοκος αποδείχτηκε και άδικος.
- Αφαίρεση της ιατροφαρμακευτικής εισφοράς, μιας και ο ελεύθερος επαγγελματίας που ήταν ανασφάλιστος κλήθηκε να καταβάλλει την αντίστοιχη εισφορά.
- Αφαίρεση όλων των παράνομων τόκων (από 3 έως 48%) και προσαυξήσεων που επιβλήθηκαν, γιατί οι εισφορές του επαγγελματία είναι ατομικές και όχι εργοδοτικές.
- Το ποσό που θα προκύψει θα ρυθμιστεί με τέτοιο τρόπο, ώστε ο επαγγελματίας να μπορεί να το αποπληρώσει, μέχρι να βγει στη σύνταξή του, αλλά και να είναι σε θέση να καλύπτει τις τρέχουσες εισφορές, που θα είναι εναρμονισμένες με το πραγματικό ετήσιο εισόδημά του και όχι σε πίνακες με αύξηση ανά τριετία.

13. Ηλεκτρονική σύνδεση όλων των συναλλαγών, από τα διυλιστήρια μέχρι το πρατήριο, από το χωράφι έως το κατάστημα, από το εργοστάσιο έως τον καταναλωτή.

14. Αύξηση του αφορολόγητου κατά 3.000 ευρώ για κάθε προστατευόμενο τέκνο, ανεξαρτήτως αριθμού αυτών.

15. Απαλλαγή από την εισφορά αλληλεγγύης όλων των ΑμεΑ με ποσοστό αναπηρίας άνω του 70% ανεξαρτήτως της μορφής της αναπηρίας.

16. Δυνατότητα στις επιχειρήσεις να υποβάλλουν φορολογικές δηλώσεις εντός της χρήσης την οποία διανύουν και πληρωμής εντός 30 ημερών του αναλογούντος φόρου εισοδήματος, με υποχρέωση οριστικοποίησης μέχρι τον ένατο μήνα του επομένου έτους. Αυτό θα έχει ως αποτέλεσμα το Κράτος να εισπράττει νωρίτερα τον φόρο εισοδήματος και οι επιχειρήσεις να απαλλάσσονται της προκαταβολής.

17. Το χρονικό όριο των 120 ημερών που έχει η φορολογική αρχή να απαντήσει στον φορολογούμενο από την ημερομηνία κατάθεσης της ενδικοφανούς προσφυγής οδηγεί σύμφωνα με όσα στην πράξη έχουμε δει σε σιωπηρή απόρριψη των ισχυρισμών των φορολογουμένων. Η

αδυναμία της επιτροπής να εξετάσει τα αιτήματα των φορολογουμένων να οδηγήσει σε δικαίωση αυτών και όχι το αντίθετο.

18. Δυνατότητα στους φορολογούμενους να προσφεύγουν στη Δικαιοσύνη με κατάργηση των δυσβάσταχτων παράβολων και υποχρέωσης πληρωμής του 50% των βεβαιωμένων ποσών.

19. Άμεση απονομή της δικαιοσύνης για πράξεις που αφορούν τις φορολογικές αρχές.

20. Επιστροφή στον φορολογούμενο όλων των εξόδων, σε περίπτωση δικαίωσης του από τα αρμόδια δικαστήρια.

21. Πιστοποίηση Λογιστών Φοροτεχνικών, για περιπτώσεις που υπάρχει υποχρέωση για υπογραφή λογιστή, υπό προϋποθέσεις και με προδιαγραφές που θα ορίζονται με νόμο. Με σαφείς κανόνες και με πειθαρχική και ποινική ευθύνη των ιδίων για παραλείψεις που άπτονται της φορολογικής νομοθεσίας και του κώδικα δεοντολογίας.

22. Τιμωρία των υπαλλήλων της φορολογικής διοίκησης, οι οποίοι ταλαιπωρούν τον κόσμο και των οποίων οι αποφάσεις ανατρέπονται από τα Διοικητικά Δικαστήρια. Επιπτώσεις στην αξιολόγηση των υπαλλήλων της φορολογικής διοίκησης, των οποίων οι αποφάσεις ανατρέπονται από τα Διοικητικά Δικαστήρια.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ

έχει σαφείς και ρεαλιστικές προτάσεις για τη δημιουργία ενός δίκαιου φορολογικού συστήματος στη χώρα, που θα διευκολύνει στην απόδοση των φόρων και στη μείωση της φοροδιαφυγής

ΣΥΝΟΠΤΙΚΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΓΕΙΑ

Το προλαμβάνειν καλύτερο του θεραπεύειν, Ιπποκράτης

Διαπιστώσεις

- Οι συνολικές δαπάνες για την υγεία ανήλθαν σε 14,3 δις € το 2018 (7,7% ΑΕΠ) από 22,5 δις € το 2008 (9,5% ΑΕΠ), κυρίως λόγω μείωσης των δημόσιων δαπανών και μεγαλύτερης συμμετοχής των ιδιωτικών.
- Η φαρμακευτική δαπάνη έχει μειωθεί στα 1,95 δις € από 5,1 δις € το 2003, με επιβάρυνση της ιδιωτικής συμμετοχής. Χαμηλή χρήση γενοσήμων, ακριβά φάρμακα, υπερσυνταγογράφηση.

Μέτρα

- Στελέχωση νοσοκομειακών μονάδων και πρωτοβάθμια κέντρα, αύξηση των ΜΕΘ (πάνω από 3.500), εξοπλισμός νοσοκομείων.
- Κίνητρα για παραγωγή εγχωρίων φαρμάκων και προώθηση των βοτάνων. Συμμετοχή ασθενών στο 10% στα φάρμακα.
- Ολοκλήρωση περισσότερων ιατρικών εξετάσεων από δημόσια εργαστήρια και ιατρικό εξοπλισμό του ΕΣΥ, μέσα σε τρεις ημέρες.
- Καθιερώνεται η επτάωρη απασχόληση γιατρών με αξιοπρεπή αντιμισθία και ο θεσμός του οικογενειακού γιατρού.
- Ιατρική κάλυψη απομακρυσμένων και απομονωμένων περιοχών.
- Εξαγωγική προώθηση του ελληνικού φαρμάκου για την προώθηση της έρευνας και του ιατρικού τουρισμού.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ «ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΥΣΗΣ» ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΓΕΙΑ

Οι επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης είναι πλέον ορατές και αισθητές σε όλους τους τομείς του δημόσιου βίου, ακόμα και στον τομέα της Υγείας! Η υγεία αποτελεί το ύψιστο αγαθό, την προστασία και διασφάλιση του οποίου πρέπει να παρέχει ΔΩΡΕΑΝ κάθε δυτικό Κράτος Πρόνοιας.

Ωστόσο, στη μνημονιακή Ελλάδα δεν ισχύει! Από το 2009 έως και το 2018, οι παροχές υγείας διαρκώς μειώνονταν και υποβαθμίζονταν. Παράλληλα, επιβαρύνθηκε η υγεία των Ελλήνων. Σύμφωνα με μελέτη του University of Washington της Αμερικής προέκυψε ότι αυξήθηκε η θνησιμότητα κατά 17,7% στα έξι χρόνια μετά την εισαγωγή των μέτρων λιτότητας το 2010. Η οικονομική κρίση επιβάρυνε και την ψυχική υγεία. Τα προβλήματα δε αυτά επέτεινε η πανδημία.

Οι ελλείψεις στο ελληνικό σύστημα υγείας είναι κάτι που το έχει παραδεχτεί και ο Τόμσεν του ΔΝΤ που έγραψε το 2016 «η αποσύνθεση των υποδομών εμποδίζει την ανάπτυξη, διακυβεύοντας την παροχή βασικών δημόσιων υπηρεσιών, όπως οι μεταφορές και η υγειονομική περίθαλψη» (*The IMF is Not Asking Greece for More Austerity, By Maurice Obstfeld and Poul M. Thomsen, IMF Blog, December 12, 2016*).

Περιγραφή ΕΣΥ

Το Εθνικό Σύστημα Υγείας (ΕΣΥ) εδώ και πολλά χρόνια υπολειτουργεί και σήμερα βρίσκεται πλέον στα όρια της κατάρρευσης. Όλες αυτές οι καταστάσεις οδήγησαν την Υγεία στην Ελλάδα σε βαθιά κρίση!

Το ΕΣΥ, σύμφωνα με στοιχεία 2017 της «διαΝΕΟσις», περιλαμβάνει 277 νοσοκομεία με 45.267 κλίνες, 1.487 περιφερειακά ιατρεία και 127 Τοπικές Μονάδες (ΤΟΜΥ). Η Ελλάδα είχε μόνο 550 κλίνες ΜΕΘ κατά την έναρξη της πανδημίας, περίπου 6 ανά 100.000 κατοίκους, όταν ο μέσος όρος της ΕΕ ήταν 11,5 και συνεχίζει να υπολείπεται, παρά τις προσθήκες!

Η Ελλάδα διαθέτει περίπου 4,2 νοσοκομειακές κλίνες ανά 1.000 άτομα, κοντά στον μέσο όρο του ΟΟΣΑ (4,7) και της ΕΕ. Με τον όρο

«νοσοκομειακές κλίνες» όμως ορίζονται όλα τα διαθέσιμα κρεβάτια των νοσοκομείων, των μονάδων ψυχικής υγείας και άλλων εξειδικευμένων θεραπευτηρίων (εξαιρουμένων των γηροκομείων και των ιδρυμάτων), που υποστηρίζονται με εξειδικευμένο νοσηλευτικό προσωπικό και διατίθενται άμεσα προς χρήση για τους ασθενείς.

Θεωρούμε ότι ο αριθμός των νοσοκομειακών κλινών και κλινών ΜΕΘ είναι ενδεικτικός της περιορισμένης δυνατότητας του ΕΣΥ να δημιουργήσει καινούργιες νοσοκομειακές κλίνες ή να ενεργοποιήσει τις υπάρχουσες που παραμένουν αδρανείς, λόγω έλλειψης προσωπικού. Επισημαίνεται δε πως σε ετήσια βάση ο αριθμός των διαθέσιμων νοσοκομειακών κλινών ολοένα και μειώνεται, λόγω των διαρκών περικοπών στον τομέα της Υγείας και της συγχώνευσης των Νοσοκομείων.

Σε επίπεδο έμψυχου υγειονομικού προσωπικού συνολικά στην Ελλάδα μεγάλες είναι οι ελλείψεις σε νοσηλευτικό προσωπικό, όπου υπάρχει αναλογία νοσηλευτών ανά γιατρό (0,6), όταν ο μέσος όρος στον ΟΟΣΑ είναι 2,8, ενώ έχει από τις υψηλότερες αναλογίες γιατρών ανά 100.000 κατοίκους στην ΕΕ με περίπου 600 (65.000 συνολικά), ενώ 18.000 έχουν μεταναστεύσει στα χρόνια της κρίσης. Από αυτούς στο ΕΣΥ με στοιχεία 2018 απασχολούνταν 24.636 γιατροί, εκ των οποίων οι 5.903 σε Κέντρα Υγείας και 36.550 νοσηλευτές, από τους οποίους οι 3.153 σε Κέντρα Υγείας.

Αν και οι διαπιστώσεις της προβληματικής λειτουργίας του ΕΣΥ ήταν εμφανείς τα τελευταία χρόνια, δυστυχώς έπρεπε να βιώσουμε μία πανδημία, για να γίνει κατανοητό το μέγεθος της καταστροφής που έχει επέλθει στη δημόσια υγεία της χώρας. Η ανυπαρξία κλινών και η έλλειψη επαρκούς ιατρικού, νοσηλευτικού και λοιπού ιατρικού προσωπικού φάνηκαν ξεκάθαρα και τα μπαλώματα που επιχειρήθηκαν δεν έλυσαν το μεγάλο πρόβλημα, παρά τις προσπάθειες του προσωπικού. Μάλιστα τα έκτακτα μέτρα για την πανδημία ενίσχυσαν τον τομέα υγείας μόνο με 233 εκ. € για το 2020 σύμφωνα με την 7η αξιολόγηση χρέους της ΕΕ (Σεπτέμβριος 2020), ενώ για το 2021 προβλεπόταν από τον Προϋπολογισμό μείωση των δαπανών!

Είδαμε ότι έπρεπε να φτάσει η κατάσταση στο απροχώρητο για να «επιταχθούν» ιδιωτικές κλινικές και μάλιστα χωρίς να πρόκειται ουσιαστικά για επίταξη, αφού προβλέπονται γενναίες αποζημιώσεις για τους ιδιοκτήτες των κλινικών. Έλληνες πολίτες με χρόνιες παθήσεις ή

με άλλα σοβαρά θέματα υγείας έμειναν εκτός νοσοκομειακής περίθαλψης, αφού ακόμη και σοβαρά χειρουργεία αναβλήθηκαν για να καλυφθούν οι ανάγκες που γέννησε η πανδημία.

Αυτό που απαιτείται πλέον είναι άμεση αναδιάρθρωση του τομέα της Υγείας και ανασυγκρότηση της λειτουργίας του ΕΣΥ, ώστε η Υγεία να καταστεί ξανά ένα κοινωνικό αγαθό προσβάσιμο σε όλους!

Νέα Πολιτική Υγείας

Τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν οφείλουν να λαμβάνουν υπόψη δύο παραμέτρους κυρίως: (1) Το μέρος του κρατικού προϋπολογισμού που μπορεί να διατεθεί στην Υγεία και (2) την ενίσχυση του δημόσιου συστήματος υγείας, λόγω των οικονομικών προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι Έλληνες πολίτες αλλά και της σημασίας του, που φάνηκε στην πανδημία.

Η Πολιτική Υγείας που προτείνει η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ στηρίζεται σε μια ΝΕΑ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ για το ΕΣΥ η οποία εδράζεται στους παρακάτω θεμελιώδεις πυλώνες:

- I. Την εφαρμογή Προληπτικής Ιατρικής Εκπαίδευσης και Φροντίδας.
- II. Την παροχή Ενιαίας Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας.
- III. Την παροχή Δευτεροβάθμιας – Νοσοκομειακής Φροντίδας Υγείας.
- IV. Την Αναδιοργάνωση της Λειτουργίας του ΕΣΥ και τον Έλεγχο των Δαπανών Υγείας.

Αναλυτικότερα, οι παραπάνω ΘΕΣΕΙΣ – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ μας είναι οι εξής:

- I. Προληπτική Ιατρική Εκπαίδευση και Φροντίδα.

Η εφαρμογή Προληπτικής Ιατρικής Εκπαίδευσης και Φροντίδας προωθείται από το Ανώτατο Συμβούλιο Υγείας.

Σε αυτό θα εντάσσονται ο Πανελλήνιος Ιατρικός Σύλλογος, οι Πανεπιστημιακές Ιατρικές Σχολές, οι Σχολές Κλάδων Υγείας (ΑΕΙ και ΤΕΙ), καθώς και τα Τμήματα Πρόνοιας των ΟΤΑ και διευθυντικά στελέχη (μάνατζερ) υπηρεσιών υγείας.

Μέλημα όλων αυτών των φορέων για την εφαρμογή Προληπτικής Ιατρικής Εκπαίδευσης και Φροντίδας θα είναι:

1. Η ένταξη στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση των μαθημάτων προληπτικής ιατρικής και φροντίδας, σ' όλους τους κλάδους της καθημερινότητας.
2. Η πρακτική εξάσκηση και εκπαίδευση των μαθητών στην παροχή Πρώτων Βοηθειών σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο.
3. Η εκπαίδευση των ηλικιωμένων σε ΚΑΠΗ και κοινότητες ηλικιωμένων με στόχο τη συστηματική αλληλοβοήθεια και αλληλοϋποστήριξη αυτών.
4. Η συλλογική εκπαίδευση στη συστηματική Αιμοδοσία, στην ευαισθητοποίηση των πολιτών για την προσφορά τους στον τομέα της Υγείας, στην ανακύκλωση, στην περιβαλλοντική προστασία και στη συνειδητή επιλογή υγιεινής διατροφικής συνήθειας.
5. Η υποχρεωτική εκπαίδευση των εργαζομένων στο Δημόσιο και στον Ιδιωτικό Τομέα σε θέματα προληπτικής ιατρικής, καλής υγείας, υγιεινής διατροφής και σωματικής άσκησης. Τακτικές εξαμηνιαίες ή ετήσιες εκδηλώσεις (όπως, επιμορφωτικά - ενημερωτικά μαθήματα, ημερίδες, αθλητικές δοκιμασίες κλπ.) για την εξασφάλιση συνολικής καλής υγείας.
6. Ειδική μέριμνα για προγράμματα βοήθειας ηλικιωμένων με άνοια και υποστήριξης των φροντιστών τους.

Το Ανώτατο Συμβούλιο Υγείας θα συγκροτείται ως εξής:

(α) Κεντρικό Διοικητικό Συμβούλιο
Επταμελές Συμβούλιο, που θα εκλέγεται από την Γενική Συνέλευση του Ανώτατου Συμβουλίου Υγείας, στο οποίο θα συμμετέχουν όλοι οι φορείς υγείας και ασφάλισης. Εντάσσονται επίσης οι πανεπιστημιακές σχολές υγείας, διοίκησης και οικονομικών. Το Κεντρικό ΔΣ θα καθορίζει τη συνολική πολιτική του ΕΣΥ, θα καταρτίζει τον ετήσιο προϋπολογισμό, θα παρακολουθεί την εύρυθμη λειτουργία του ΕΣΥ.

(β) Κεντρικό Ελεγκτικό Συμβούλιο.
Θα συγκροτείται από Ανεξάρτητα Στελέχη και Τεχνοκράτες ειδικευμένους στον Κλάδο Υγείας, ύστερα από διαγωνισμό. Θα ελέγχει

τη συνολική οικονομική δραστηριότητα του ΕΣΥ (σύμφωνα με το νομικό πλαίσιο της Ελλάδος και της ΕΕ) και θα παρεμβαίνει αποτρέποντας κάθε παρέκκλιση. Θα καταρτίζει Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης του ΕΣΥ και θα εργάζεται με κύριο στόχο την οικονομική αυτάρκεια και ανεξαρτησία του ΕΣΥ.

II. Ενιαία Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας

Το σημερινό ΕΣΥ θεωρείται και είναι Νοσοκομειοκεντρικό σύστημα. Αυτό σημαίνει πως η κατανομή των περισσότερων φροντίδων της Πρωτοβάθμιας περίθαλψης γίνεται στα νοσοκομεία και φανερώνει αδυναμία καλής λειτουργίας του τρέχοντος συστήματος, σε βάρος της Δευτεροβάθμιας περίθαλψης.

Απαιτείται επομένως επανασχεδιασμός της Πρωτοβάθμιας Φροντίδας σε όλη τη δομή της. Με δεδομένο ότι η Πρωτοβάθμια περίθαλψη εξ ορισμού περιλαμβάνει συντριπτικά τις περισσότερες υπηρεσίες παροχής υγείας στους πολίτες, καθίσταται άκρως αναγκαία η ένταξη όσο γίνεται περισσότερων Μονάδων που υπάρχουν στη Δομή της Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας.

Ως Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας νοούνται όλες οι Υπηρεσίες και οι πράξεις, που διενεργούνται, με σκοπό την πρόληψη και αποκατάσταση των βλαβών υγείας στα παρακάτω:

- Εξωτερικά ιατρεία των Νοσοκομείων, στα ολόημερα ιατρεία και τα διαγνωστικά εργαστήρια αυτών.
- Υπηρεσίες του ΕΚΑΒ.
- Κέντρα Υγείας και Περιφερειακά Ιατρεία.
- Αγροτικά Ιατρεία.
- Πολυϊατρεία και Ιατρεία.
- Κέντρα αποθεραπείας – αποκατάστασης.
- Συμβεβλημένες Ιδιωτικές Κλινικές στις οποίες λειτουργούν εξωτερικά ιατρεία και διαγνωστικά εργαστήρια εκτέλεσης ιατρικών πράξεων και παρακλινικών εξετάσεων.
- Συμβεβλημένους ιδιωτικούς φορείς, όπως περιγράφονται στο άρθρο 28 του Ν. 3846/2010 (ΦΕΚ Α',66).
- Ιατρούς ΚΑΠΗ – Κέντρων Φιλοξενίας Ηλικιωμένων.
- Μονάδες Ψυχικής Υγείας.
- Μονάδες Αιμοκάθαρσης.

- Κινητές Μονάδες Πρωτοβάθμιας Υγείας του άρθρου 14 του Ν. 2071/1992 (ΦΕΚ Α', 123).
- Σταθμούς Προστασίας Μητέρας, Παιδιού και Εφήβου, όπου διαθέτει ο φορέας.

Για την παροχή Ενιαίας Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας (ΠΦΥ) είναι αναγκαία η αναδιοργάνωση των Υποδομών ΠΦΥ και η ένταξή τους συνολικά σε έναν ενιαίο φορέα. Στον ενιαίο αυτόν φορέα προστίθενται Κέντρα Πρώτων Βοηθειών (αστικά και περιφερειακά), καθώς και κάθε άλλη παρεμφερής Υπηρεσία. Κύριος στόχος του προγράμματος θα είναι να απαλλαγούν σταδιακά τα Νοσοκομεία από την ΠΦΥ και να αφιερωθούν ΠΛΗΡΩΣ στη Δευτεροβάθμια περίθαλψη.

Πρέπει να τονιστεί ότι, σύμφωνα με την ετήσια έκθεση της Κομισιόν («Προφίλ Υγείας 2019») για την κατάσταση της υγείας στην ΕΕ, η Ελλάδα είναι από τις τελευταίες στην Ευρώπη ως προς την προληπτική ιατρική. Επομένως, η Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας πρέπει αναμφίβολα να επανασχεδιασθεί και να ενισχυθεί.

III. Δευτεροβάθμια – Νοσοκομειακή Φροντίδα Υγείας.

Ως Δευτεροβάθμια Φροντίδα Υγείας (Δ.Φ.Υ) νοούνται όλες οι Υπηρεσίες και πράξεις, που γίνονται εντός των εσωτερικών τμημάτων των Νοσοκομείων, στις συμβεβλημένες ιδιωτικές κλινικές, στις μονάδες ψυχικής υγείας, στα κέντρα αποθεραπείας-αποκατάστασης κλειστής νοσηλείας και στα θεραπευτήρια χρόνιων παθήσεων, συμπεριλαμβανομένων κι αυτών που πραγματοποιούνται κατά τη διάρκεια ημερήσιας νοσηλείας.

Η λειτουργία των προαναφερθέντων μονάδων επηρεάζεται από ποικίλους παράγοντες, όπως ο ολοένα αυξανόμενος αριθμός πολιτών που καταφεύγει στη Δημόσια Υγεία, η αυξημένη ζήτηση νοσοκομειακών υπηρεσιών, ο αριθμός των άσκοπων εισαγωγών ασθενών στα νοσοκομεία, η δυνατότητα μακροπρόθεσμης φροντίδας στους χρόνια πάσχοντες ασθενείς και η παροχή μακροπρόθεσμης αποκατάστασης και αποθεραπείας.

Από τότε που ξέσπασε η οικονομική κρίση και μετά, ο αριθμός των ασθενών που εισάγονται στα νοσοκομεία παρουσιάζει σταθερή ετήσια αύξηση της τάξης του 10%! Η αύξηση του αριθμού των εισαγωγών ασθενών στα Δημόσια Νοσοκομεία μπορεί να αποδοθεί σε τρεις βασικές αιτίες:

1. Στη γήρανση του πληθυσμού, που αναπόφευκτα οδηγεί στην κατακόρυφη αύξηση των αναγκών για νοσοκομειακή περίθαλψη.
2. Στην αύξηση του αριθμού των πολιτών που καταφεύγουν στη δημόσια Υγεία, λόγω αδυναμίας προσφυγής στον ιδιωτικό τομέα, εξαιτίας της οικονομικής κρίσης.
3. Στην επιβάρυνση με ανασφάλιστους, όπως παράτυπους μετανάστες, κάτι που επιβαρύνει και λειτουργικά αλλά και οικονομικά π.χ. αναλώσιμα κλπ. Ας μη μας διαφεύγει ότι οι δαπάνες για το Μεταναστατευτικό επιβαρύνουν τον Έλληνα φορολογούμενο και πλέον ανέρχονται σε τουλάχιστον 605 εκατ. €, σύμφωνα με τον Προϋπολογισμό του 2020.

Εκτός των ανωτέρω, υπάρχει βέβαια και η Τριτοβάθμια Φροντίδα Υγείας. Περιλαμβάνει δομές υγείας που γίνονται βαριές χειρουργικές πράξεις (καρδιοχειρουργικές, νευροχειρουργικές κλπ.), ειδικές και πολύπλοκες θεραπείες (π.χ. μονάδες εγκαυμάτων, ακτινοθεραπίες, πυρηνική ιατρική/PET scan, μονάδες μεταμοσχεύσεων κλπ.). Είναι η φροντίδα υγείας που προϋποθέτει υψηλά εξειδικευμένες ιατρικές γνώσεις και δεξιότητες (τεχνογνωσία), εξειδικευμένο εξοπλισμό και υποδομές, και την υποστήριξη διαφόρων ειδικοτήτων και επαγγελματιών υγείας (πανεπιστημιακά νοσοκομεία, ειδικά κέντρα κλπ.). Τα δεδομένα σε αυτήν εξαρτώνται από τις δαπάνες υγείας.

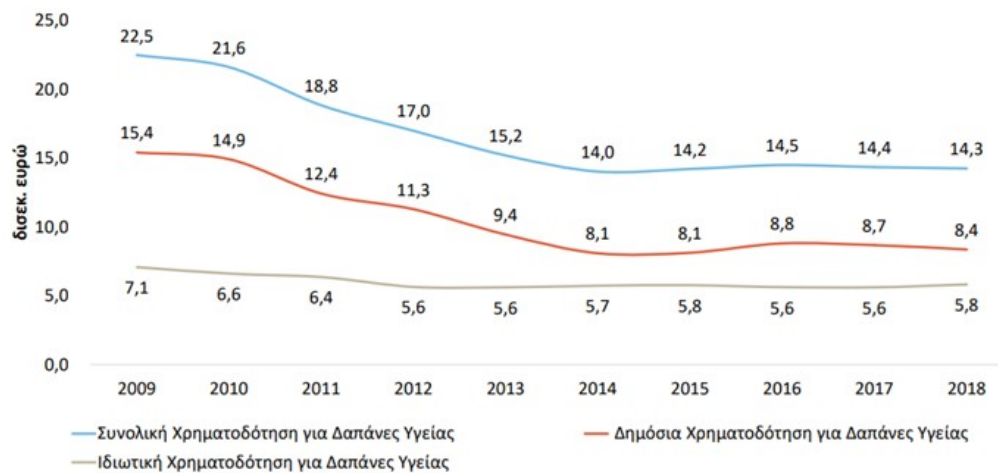
IV. Δαπάνες Υγείας και Αναδιοργάνωση

Εισαγωγικά, η συνολική δαπάνη για την υγεία, αποτελείται από την κρατική (το ποσό που επενδύει το Κράτος για την υγεία συνολικά) και από την ιδιωτική (τα χρήματα που δίνουν οι πολίτες για υπηρεσίες υγείας).

Το σύνολο δαπανών υγείας (δημόσιων και ιδιωτικών) ανέρχονται σε 14,3 δις € το 2018 (7,7% του ΑΕΠ) από 22,5 δις € το 2009 (9,5% του ΑΕΠ). Οι δημόσιες δαπάνες για την υγεία στην Ελλάδα ήταν 14,9 δις € το 2010, έχοντας μειωθεί στα 8,1 δις € το 2014 ή κατά 6,8 δις €! Ως προς το ΑΕΠ μειώθηκαν από 6,6% στο 4,5%, παρά την κατάρρευση του ΑΕΠ.

Δαπάνες Δημόσιας και Ιδιωτικής Δαπάνης Υγείας στην Ελλάδα (€ δις, 2009-2018)

Συνολική, δημόσια και ιδιωτική, χρηματοδότηση για δαπάνες υγείας (δισεκ. €)

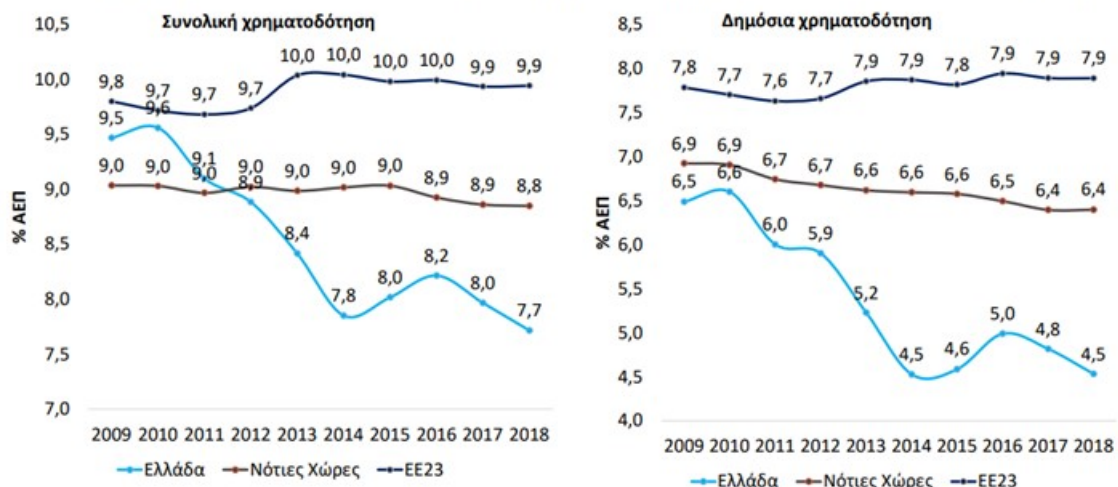

Πηγή: Σύστημα Λογαριασμών Υγείας (ΣΛΥ) 2017, ΕΛΣΤΑΤ., 2018, OECD Health Statistics, 2018 επεξεργασία στοιχείων ΙΟΒΕ

Πηγή: Φαρμακευτική αγορά στην Ελλάδα: Γεγονότα και Στοιχεία 2019 & Η συμβολή του κλάδου φαρμάκου στην οικονομία, ΙΟΒΕ, Ιούνιος 2020.

Δαπάνες υγείας ως % του ΑΕΠ στην Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση (2009-2018)

Από το 9,5% (2009) στο 7,7% του ΑΕΠ (2018) η συνολική χρηματοδότηση δαπανών υγείας

Πηγή: Σύστημα Λογαριασμών Υγείας (ΣΛΥ) 2018, ΕΛΣΤΑΤ., 2019, Eurostat, OECD Health Statistics, 2019, επεξεργασία στοιχείων ΙΟΒΕ. Νότιες Χώρες (Ιταλία, Ισπανία, Πορτογαλία), ΕΕ-23: (μη διαθέσιμα στοιχεία για Βουλγαρία, Κροατία, Κύπρος, Ρουμανία και Μάλτα)

21

Πηγή: Φαρμακευτική αγορά στην Ελλάδα: Γεγονότα και Στοιχεία 2019 & Η συμβολή του κλάδου φαρμάκου στην οικονομία, ΙΟΒΕ, Ιούνιος 2020.

Οι ιδιωτικές δαπάνες μειώθηκαν από 7,1 δις € το 2009 σε 5,7 δις €, αλλά αυξήθηκαν ως ποσοστό επί των συνολικών δαπανών υγείας από 30% το 2010 στο 40,3% το 2014. Το 2018 παραμένουν σε αυτά τα επίπεδα με 5,8% του ΑΕΠ και 40,9% της συνολικής δαπάνης, επιβαρύνοντας ξανά τους Έλληνες, σαν μία δεύτερη κρυφή

φορολόγησή τους (μία τρίτη κρυφή φορολόγηση είναι τα φροντιστήρια, λόγω του κακού εκπαιδευτικού συστήματος).

Έτσι, η Ελλάδα σήμερα ως Κράτος έχει τις χαμηλότερες δαπάνες για την Υγεία σε ολόκληρη την ευρωζώνη, ενώ ο Έλληνας συνεχίζει να βάζει επιπλέον χρήματα από την τσέπη του για να φροντίσει την υγεία του. Για να μη φανεί δε, αναφέρεται ως ποσοστό επί του ΑΕΠ, χωρίς να αναφέρεται πως η Ελλάδα έχασε το 27% του ΑΕΠ της από το 2008 συν το 10% ανάπτυξη που ήταν η μέση της ευρωζώνης, άρα το μοναδικό στην παγκόσμια ιστορία ποσοστό του 37%! Σήμερα δε, ακόμη 10% από την κακοδιαχείριση της πανδημίας.

Σύμφωνα με την έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής «Η κατάσταση της Υγείας στην ΕΕ» του 2019, οι δημόσιες δαπάνες για την υγεία κατ' άτομο μειώθηκαν σημαντικά το 2017 στη χώρα μας και διαμορφώθηκαν σε 820 ευρώ. Επομένως, έχει αυξηθεί ακόμα περισσότερο το ποσοστό συμμετοχής των Ελλήνων στις συγκεκριμένες δαπάνες, παρά τη διαρκή συρρίκνωση των οικονομικών δυνατοτήτων τους.

Προτάσεις για τον τομέα Υγείας

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ είναι εδώ για να προτείνει άμεσες και ρεαλιστικές προτάσεις – λύσεις για την αναδιοργάνωση και την αποτελεσματική λειτουργία του ΕΣΥ, ώστε να μην στερείται κανένας Έλληνας το αγαθό της Υγείας! Οι προτάσεις αυτές είναι:

1. Άμεση επαναλειτουργία όλων των Μονάδων ΜΕΘ των Νοσοκομείων της χώρας και αύξησή τους. Θα έπρεπε να έχουμε τουλάχιστον 3.500 πλήρως λειτουργικές κλίνες ΜΕΘ για να είναι έτοιμο το Κράτος να αντιμετωπίσει τακτικές και έκτακτες ανάγκες, προφανώς με το ανάλογο απαραίτητο εξειδικευμένο προσωπικό (εντατικολόγοι, αναισθησιολόγοι, ειδικά εκπαιδευμένοι νοσηλευτές).

2. Στελέχωση με Ιατρικό και Νοσηλευτικό προσωπικό όλων των Νοσοκομείων ανά την Επικράτεια που παραμένουν κλειστά, λόγω έλλειψης προσωπικού, όπως για παράδειγμα το υπερσύγχρονο και καινούριο Νοσοκομείο Λιβαδειάς, άμεση επαναλειτουργία των νοσοκομείων της Θεσσαλονίκης «ΠΑΝΑΓΙΑ» και «ΕΙΔΙΚΩΝ (ΛΟΙΜΩΔΩΝ) ΠΑΘΗΣΕΩΝ».

3. Μόνιμες προσλήψεις επαρκούς ιατρικού, νοσηλευτικού και λοιπού απαραίτητου προσωπικού, ειδικά στα επαρχιακά νοσοκομεία. Οι ελλείψεις φάνηκαν στην πανδημία και δεν μπορεί να καλύπτονται με εθελοντές και προσωρινές προσλήψεις. Δεν είναι δυνατόν να παραπέμπονται ακόμα και σχετικά απλά περιστατικά σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη, λόγω αδυναμίας των επαρχιακών νοσοκομείων να εξυπηρετήσουν τους πολίτες των συγκεκριμένων περιοχών.

4. Αξιοποίηση του μεγάλου αριθμού των ειδικών (ικανότατοι και άριστα εκπαιδευμένοι) που αυτήν τη στιγμή ιδιωτεύουν ή μεταναστεύουν στο εξωτερικό, (όπου είναι περιζήτητοι). Προτείνουμε την εύκολη και με απλές διαδικασίες ένταξή τους στους συμβεβλημένους του ΕΟΠΥΥ με επαναπροσδιορισμό της αμοιβής σε αξιοπρεπές επίπεδο (αντί των 10 € / επίσκεψη που ισχύει σήμερα). Ταυτόχρονα, αύξηση των ελέγχων και αυστηρές ποινές σε όσους καταχωρούν εικονικές επισκέψεις.

5. Νομοθετική (ρητή) πρόβλεψη για δυνατότητα του Κράτους να προβαίνει σε άμεση επίταξη ιδιωτικών κλινικών και του προσωπικού τους, χωρίς αποζημιώσεις για τους ιδιοκτήτες των κλινικών (μόνο κάλυψη μισθοδοσίας προσωπικού και κόστους αναλώσιμων σε χρήμα ή είδος), προκειμένου να αντιμετωπίζονται έγκαιρα και αποτελεσματικά έκτακτες ανάγκες.

6. Στοιχειοθέτηση και καθορισμός των πραγματικών και σοβαρών κενών ανά ιατρικές ειδικότητες στη χώρα σε ετήσια βάση, προκειμένου οι απόφοιτοι ιατροί να έχουν γνώση των αναγκών του ΕΣΥ και να κατευθύνονται σε συγκεκριμένες ειδικότητες.

7. Δωρεάν περίθαλψη και νοσηλεία για όλους τους Έλληνες Πολίτες, ανεξαρτήτως εάν ανήκουν σε κάποιο ασφαλιστικό ταμείο ή όχι.

8. Δωρεάν περίθαλψη μόνο για τους νόμιμους μετανάστες που αποδεδειγμένα διαθέτουν τα απαραίτητα νόμιμα έγγραφα, πράσινη κάρτα, είναι συνεπείς στις φορολογικές τους υποχρεώσεις απέναντι στο Ελληνικό Κράτος, είναι ασφαλισμένοι σε Δημόσια Ταμεία, εργάζονται και συνεισφέρουν οικονομικά στην Ελληνική Οικονομία.

9. Προτεραιότητα των Ελλήνων Πολιτών στις ΜΕΘ και στις νοσοκομειακές κλίνες, ειδικά για περιπτώσεις υγειονομικών κρίσεων,

όπως π.χ. η πανδημία, στην περίπτωση που κορεσθεί το σύστημα και επιβάλλεται να γίνει διαλογία.

10. Περίθαλψη των παράνομων μεταναστών, που δε διαθέτουν νόμιμα έγγραφα και έχουν εισβάλει παράνομα στην Ελλάδα, μόνο εάν καταβάλλουν προκαταβολικά το συνολικό ποσό που θα στοιχίσει στο Ελληνικό Κράτος η περίθαλψη και η νοσηλεία τους, είτε οι ίδιοι είτε οι ΜΚΟ που εμπλέκονται. Σε αντίθετη περίπτωση, το Κράτος έχει το δικαίωμα να αρνηθεί την περίθαλψή τους, όπως ισχύει στην Αμερική, όπου η έννοια της «Δωρεάν Υγείας» είναι άγνωστη και 8,5% του πληθυσμού είναι ανασφάλιστο με δική του επιλογή, δηλαδή η παροχή περίθαλψης θεωρείται υπηρεσία και όχι δικαίωμα. Βέβαια, παρέχεται περίθαλψη σε επείγουσες περιπτώσεις για ανθρωπιστικούς λόγους αλλά με κόστος που χρεώνεται και βαρύνει τους ασθενείς μετά.

11. Εξοπλισμός όλων των νοσοκομείων της χώρας με τα απαραίτητα ιατρό-φαρμακευτικά υλικά. Έχουμε φτάσει στο επίπεδο να γίνεται δωρεά από τους εφοπλιστές για κλινοσκεπάσματα και κουβέρτες στα νοσοκομεία και αυτό να θεωρείται επίτευγμα!

12. Ανάπτυξη προγραμμάτων προληπτικών εξετάσεων (δευτερογενής πρόληψη) σε εθνικό επίπεδο, με την εφαρμογή Εθνικών Προγραμμάτων Προσυμπτωματικού Ελέγχου βάσει διεθνών επιστημονικών πρωτοκόλλων για την έγκαιρη διάγνωση των παθήσεων και νοσημάτων.

13. Αντιμετώπιση των λοιμωδών νοσημάτων, τα οποία παρουσιάζουν έξαρση σε περιόδους οικονομικής κρίσης.

14. Άμεση αντιμετώπιση των ελλειμμάτων για το εμβόλιο MMR που χορηγείται σε παιδιά έως 1 έτους.

15. Δωρεάν προαιρετικός εμβολιασμός για όλα τα Ελληνόπουλα, από την ηλικία των 0 - 15 ετών, για τις σοβαρές παθήσεις (πολιομυελίτιδας, μηνιγγιτιδόκοκκου, πνευμονιόκοκκου, ηπατίτιδας, ιλαράς). Τα παιδιά των αλλοδαπών, ανεξαρτήτως εάν έχουν γεννηθεί στην Ελλάδα ή όχι, υποχρεωτικά θα καταβάλλουν το κόστος του εμβολίου αν δεν είναι ασφαλισμένοι ή το κόστος θα καταβάλλεται από τις ΜΚΟ που εμπλέκονται.

16. Μέριμνα για την ψυχική Υγεία και δωρεάν ψυχική υποστήριξη για την αντιμετώπιση της αυξημένης συχνότητας κατάθλιψης και αυτοκτονιών. Μεγαλύτερη έμφαση θα δοθεί σε άτομα που έχουν

ενταχθεί σε προγράμματα ελάφρυνσης χρεών, σε πολυπροβληματικές οικογένειες και σε βεβαρυμμένα ψυχικά άτομα.

17. Επαναφορά των προγραμμάτων για τους χρήστες ενδοφλέβιων ναρκωτικών, ενίσχυση των μονάδων απεξάρτησης και εφαρμογή ειδικών προγραμμάτων πρόληψης εξαρτησιογόνων ουσιών στον μαθητικό πληθυσμό, ενισχύοντας τον θεσμό των υπεύθυνων Αγωγής Υγείας και σε κάθε εκπαιδευτική διεύθυνση. Γι' αυτό απαιτείται ενίσχυση του προϋπολογισμού του ΕΟΔΥ με ταυτόχρονο τακτικό έλεγχο των διατιθέμενων κονδυλίων από το ΣΔΟΕ.

18. Εξορθολογισμός των διαδικασιών χορήγησης αναπηρικών συντάξεων και επιδομάτων. Σε περιπτώσεις μη αναστρέψιμες αναπηρίας κατάργηση των επαναλαμβανόμενων ελέγχων από επιτροπές που ταλαιπωρούν τους ανάπηρους. Ταυτόχρονα, αυστηρός έλεγχος και ποινές σε όσους συμβάλλουν σε πιστοποιήσεις ψευδών αναπηριών.

19. Ίδρυση ειδικής αερομεταφερόμενης ομάδας που θα αποτελείται από ιατρούς επείγουσας ιατρικής και διασώστες για την κάλυψη της νησιωτικής χώρας και των δυσπρόσιτων ορεινών περιοχών, που δεν είναι δυνατόν να διαθέτουν Δευτεροβάθμια και Τριτοβάθμια περίθαλψη.

20. Αναδιοργάνωση και επανασχεδιασμός της διαδικασίας της Ιατρικώς Υποβοηθούμενης Αναπαραγωγής με επικαιροποιημένα επιστημονικά δεδομένα (π.χ. των διαδικασιών χορήγησης των απαραίτητων φαρμάκων, των χρονικών ορίων, του τρόπου διαχείρισης του γενετικού υλικού κλπ.). Επαναπροσδιορισμός των αρμοδιοτήτων και τρόπου λειτουργίας της Εθνικής Αρχής Ιατρικώς Υποβοηθούμενης Αναπαραγωγής, που αυτήν τη στιγμή είναι υποστελεχωμένη και υπολειτουργεί με αποτέλεσμα την αδυναμία ανανέωσης αδειών πολλών κέντρων αναπαραγωγής.

21. Ανάπτυξη του ιαματικού τουρισμού και τουρισμού ευεξίας και αποκατάστασης (βλέπε και πρόγραμμα για τον τουρισμό). Αξιοποίηση των πολλών ιαματικών πηγών, των θεραπευτικών βοτάνων που ευδοκιμούν και του εξαιρετικού κλίματος της χώρας μας σε τουριστικά πακέτα ευεξίας και βελτίωσης της υγείας.

22. Ανάπτυξη του ιατρικού τουρισμού: προώθηση σχεδίου δράσης σε συνεργασία με ιδιωτικές μονάδες και πρεσβείες στο εξωτερικό για ανάπτυξη του ιατρικού τουρισμού σε πρώτη φάση σε ομογενείς αλλά

και γενικότερα. Αυτό θα φέρει έσοδα αλλά και απασχόληση για τους γιατρούς. Μόνο από τις ΗΠΑ ταξιδεύουν για επεμβάσεις 1-2 εκατομμύρια άτομα, λόγω χαμηλότερου κόστους στο εξωτερικό συνδυάζοντάς το και με διακοπές. Προκειμένου να υπάρξει όμως επιτυχία, θα πρέπει να προωθηθεί ο ιατρικός τουρισμός στην Ελλάδα μέσω ιατρών π.χ. Ελλήνων της ομογένειας. Σε πρώτη φάση προτείνονται αισθητικές παρεμβάσεις, οδοντιατρικές πράξεις, αποκατάσταση αθλητικών και λοιπών κακώσεων και εξωσωματική γονιμοποίηση. Ο ιατρικός σύλλογος ήδη έχει κάνει κάποιες παρουσιάσεις σε ομογενείς. Θα πρέπει επίσης να εξασφαλιστεί η εύκολη ασφαλιστική κάλυψη από εταιρίες του εξωτερικού. (βλέπε και τομέα τουρισμού σχετικά).

Προτάσεις Δαπανών Υγείας και Αναδιοργάνωσης ΕΣΥ

1. Προωθούμε την αναδιοργάνωση όλων των διοικητικών υπηρεσιών των Νοσοκομείων, με τη βοήθεια των Νέων Τεχνολογιών.
2. Καταργούμε τον Ν. 3754/2009, που αφορά στο πολυδάπανο και πολυδιευθυντικό σύστημα σχετικά με την αναβάθμιση των ιατρών του ΕΣΥ.
3. Εφαρμόζουμε διαδικασία Πιστοποίησης (ISO) σ' όλα τα Νοσοκομεία (Ιδιωτικά και Δημόσια), στα πρότυπα του Νοσοκομείου Καβάλας.
4. Ανακοστολογούμε όλες τις ιατρικές πράξεις και εξετάσεις.
5. Ενισχύουμε την Ιατρική Έρευνα και Επιμόρφωση των Ιατρών ΟΛΩΝ των βαθμίδων (Επιμελητών Β' και Α' βαθμίδας, Διευθυντών και Συντονιστών Διευθυντών με συμμετοχή σε Διεθνή Συνέδρια, Επιμορφωτικά - Ενημερωτικά Μαθήματα και Δημοσιεύσεις). Ταυτόχρονα, εφαρμόζουμε Σχέδιο διασύνδεσης των Νοσοκομείων με Ερευνητικά Κέντρα και Νοσοκομεία του εξωτερικού για μετεκπαίδευση Ελλήνων Ιατρών, αλλά και για εξειδικεύσεις ανά ειδικότητα.
6. Εφαρμόζουμε Ειδικό Πρόγραμμα Ευαισθητοποίησης των Ελληνίδων και των Ελλήνων για διενέργεια Προληπτικών Ελέγχων

7. Δείχνουμε έμπρακτα τη στήριξή μας στις Ελληνίδες που γίνονται μητέρες. Το Κράτος θα βρίσκεται δίπλα στις νέες μητέρες, σε κάθε γέννα, μεριμνώντας για ελάχιστη συμμετοχή στο κόστος του τοκετού στα δημόσια νοσοκομεία και παροχή κρατικού δώρου που θα περιλαμβάνει βρεφικά είδη. Αυτή η κίνηση θα αποτελέσει την έμπρακτη απόδειξη πως το Κράτος είναι δίπλα στις μητέρες στην πιο σημαντική στιγμή της ζωής τους.

8. Δεδομένης της δημοσιονομικής στενότητας, θα διερευνήσουμε τις δυνατότητες επιπρόσθετης χρηματοδότησης του Κλάδου Υγείας από άλλους πόρους, όπως: με φόρο 1,5% στα τυχερά παίγνια και τα τσιγάρα (που θα αποδίδεται, όπως ο ΦΠΑ, απευθείας στο Υπουργείο Υγείας), από δωρεές, χορηγίες, εκμετάλλευση κληροδοτημάτων (ενοικίαση και όχι πώληση), από διάφορες άλλες δραστηριότητες, (όπως συναυλίες για κάποιες ομάδες ασθενών, εκθέσεις, κοκ.), επιχορηγήσεις από διάφορους Οργανισμούς και απόδοση του 2% από τα έσοδα των σταθμών διοδίων όλης της χώρας απευθείας στο Υπουργείο Υγείας.

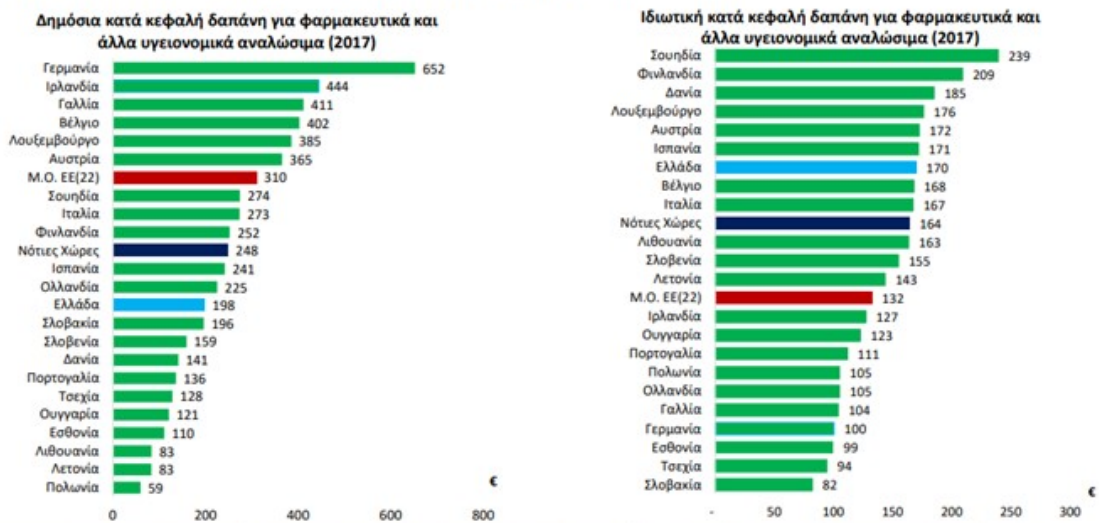
9. Καταπολεμούμε τη μάστιγα του συστήματος «φακελάκι» με αυστηροποίηση των ποινών και δη πειθαρχικών για τους παρανομούντες ιατρούς (άμεση απομάκρυνση από τις θέσεις τους, αφαίρεση άδειας ασκήσεως επαγγέλματος).

Φάρμακο και Χρηματοδότηση της Υγείας

Η δημόσια κατά κεφαλήν δαπάνη για φαρμακευτικά και άλλα υγειονομικά αναλώσιμα στην ΕΕ, από 289 € το 2009, διαμορφώθηκε στα 198 € το 2017, δηλαδή περίπου 112 € χαμηλότερα από τον όρο της ΕΕ των 310 €. Η ιδιωτική δαπάνη για φαρμακευτικά και άλλα υγειονομικά αναλώσιμα το 2017 ανήλθε σε 170 € ξεπερνώντας τον μέσο όρο της ΕΕ (132 €).

Συνεπώς, και εδώ οι Έλληνες πολίτες καλούνται να βάλουν βαθιά το χέρι στην τσέπη, αφού μειώνεται συνεχώς η συμμετοχή του Κράτους στις φαρμακευτικές δαπάνες και επομένως αυξάνεται η ιδιωτική συμμετοχή. Δεν είναι δυνατόν οι πιο φτωχοί πολίτες της Ευρώπης να πληρώνουν περισσότερο από το ίδιο το Κράτος για τη συμμετοχή τους στις φαρμακευτικές δαπάνες.

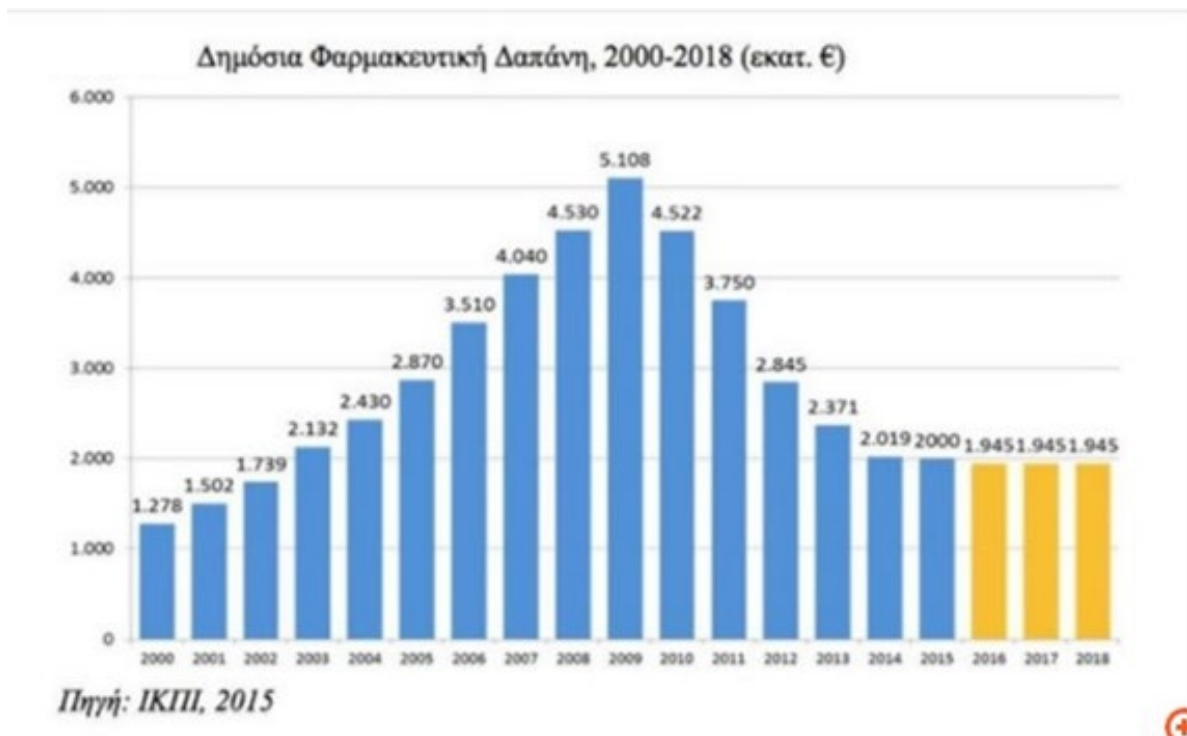
Χαμηλότερη του ευρωπαϊκού μέσου όρου η δημόσια κατά κεφαλή δαπάνη για φαρμακευτικά και άλλα υγειονομικά αναλώσιμα (2017): υψηλότερα η ιδιωτική

Πηγή: OECD Health Statistics 2018, Eurostat 2018, επεξεργασία στοιχείων ΙΟΒΕ. Νότιες Χώρες (Ιταλία, Ισπανία, Πορτογαλία), Ευρωπαϊκή Ένωση-22: (μη διαθέσιμα στοιχεία για Βουλγαρία, Κροατία, Κύπρος, Ρουμανία, Μάλτα, Ην. Βασίλειο)

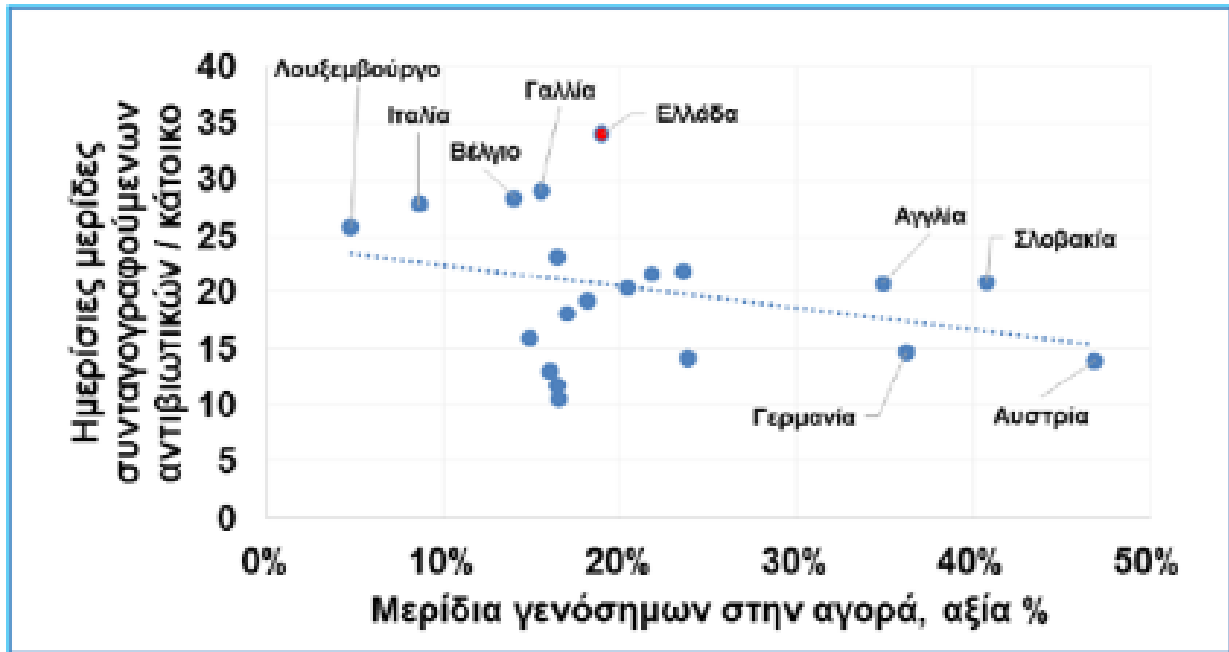
Πηγή: Φαρμακευτική αγορά στην Ελλάδα: Γεγονότα και Στοιχεία 2019 & Η συμβολή του κλάδου φαρμάκου στην οικονομία, ΙΟΒΕ, Ιούνιος 2020.

Από τότε που υιοθετήσαμε το ευρώ και μέχρι και το 2003-2004, η φαρμακευτική δαπάνη στην Ελλάδα ήταν πολύ κοντά στον μέσο όρο της ευρωζώνης. Το 2009 γίναμε πρωταθλητές στη φαρμακευτική δαπάνη, η οποία εκτοξεύθηκε στα 5,1 δις € από περίπου 2 δις € το 2003, για να μειωθεί στα 1,95 δις € το 2017 και έκτοτε να παραμένει σε αυτά τα επίπεδα.

Οι βασικοί λόγοι της εκτόξευσης των δαπανών σε φάρμακα είναι κυρίως οι εξής:

1. Η κυκλοφορία ενός μεγάλου αριθμού νέων - ακριβών φαρμάκων τη δεκαετία 2000-2009. Η Ελλάδα έχει μικρότερο ποσοστό χρήσης γενοσήμων φαρμάκων από τη Γερμανία και το Ην. Βασίλειο.

Πηγή: ΣΕΒ Τεύχος 01 Πολιτική Φαρμάκου 23, Ιανουαρίου 2017

2. Η ανυπαρξία μέσων ελέγχου των τιμών, προκειμένου να προκύψει ο μέσος όρος των τριών χαμηλότερων της Ευρώπης.

3. Ο καθορισμός υψηλής πρώτης τιμής παρά το καθεστώς τιμολόγησης με βάση τον μέσο όρο των τριών χαμηλότερων τιμών στην ΕΕ (η Ελλάδα ήταν από τις πρώτες χώρες «υποδοχής» νέων σκευασμάτων).

4. Η υποκατάσταση παλαιών φθηνών φαρμάκων με νέα ακριβότερα.

5. Η διατήρηση της πρώτης τιμής σταθερής για πάνω από 3 χρόνια.

6. Η καθυστέρηση στις ανατιμολογήσεις.

7. Η ανυπαρξία αξιολόγησης και αποζημίωσης χωρίς έλεγχο από τα Ταμεία.

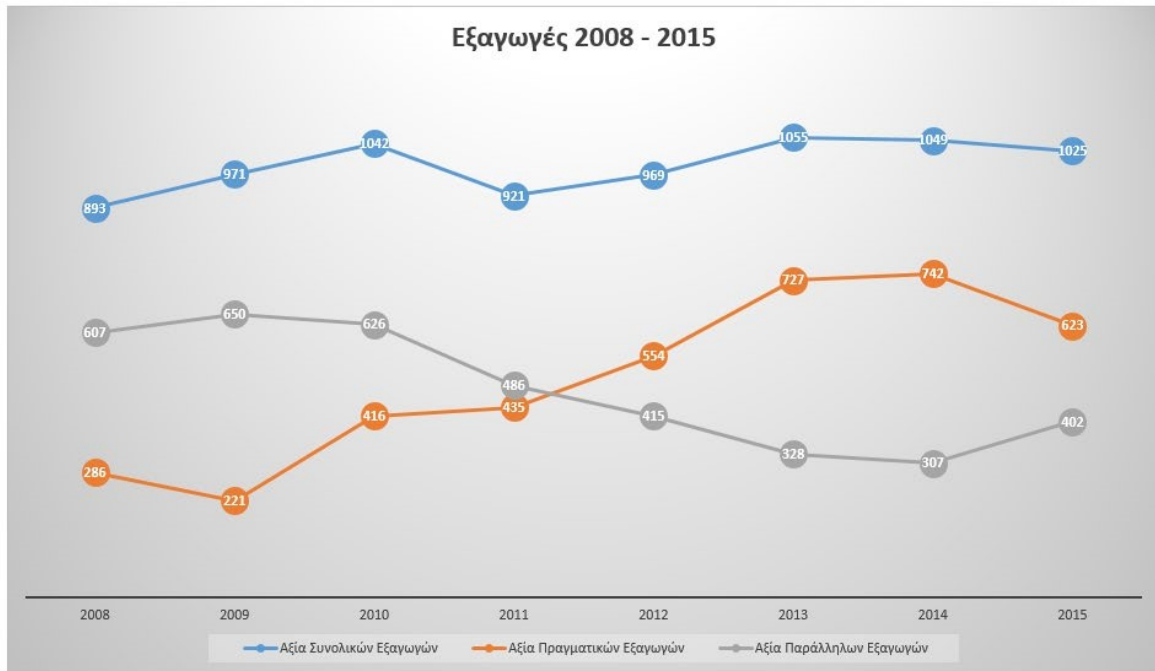
8. Η άκρατη συνταγογράφηση χωρίς δικλίδες ασφαλείας.
9. Η ανυπαρξία ηλεκτρονικής συνταγογράφησης και μηχανογραφικών συστημάτων.
10. Οι παράνομες εξαγωγές σκευασμάτων τα οποία αποζημιώνονταν και εντός Ελλάδας.
11. Η εμπορική προώθηση (marketing) των φαρμακευτικών εταιρειών.
12. Η έξαρση της πολυφαρμακίας.

Οι Έλληνες πολίτες έχουν ουσιαστική ανάγκη τα φαρμακευτικά σκευάσματα, προκειμένου να μπορούν να εξασφαλίσουν την υγεία τους. Το Ελληνικό Κράτος, όπως άλλωστε κάθε Κράτος Πρόνοιας, έχει υποχρέωση να παράγει και να διαθέτει στην αγορά τα φάρμακα που έχουν ανάγκη οι πολίτες.

Σε αυτό το πλαίσιο, κρίνεται αναγκαία η ανάπτυξη και η στήριξη του κλάδου της φαρμακοβιομηχανίας, ο οποίος μπορεί να εξελιχθεί σε έναν από τους πιο δυναμικούς και οικονομικά πιο αποδοτικούς κλάδους της ελληνικής βιομηχανίας.

Πιο συγκεκριμένα, τα οικονομικά στοιχεία του 2014 έδειξαν πως ο κλάδος της φαρμακοβιομηχανίας εξασφάλισε 132.000 θέσεις εργασίας υψηλής ειδίκευσης και συνεισέφερε περίπου 7,55 δις ευρώ στο ΑΕΠ (περίπου το 4%). Επίσης, το Κράτος εισέπραξε περίπου 400 εκατ. ευρώ από απόδοση φόρων και ασφαλιστικές εισφορές, ενώ παράγει και σημαντική έρευνα.

Δεν μπορούμε εδώ να παραβλέψουμε πως ο φαρμακευτικός κλάδος έχει και σημαντική συμβολή στο συνολικό εξωτερικό εμπόριο της χώρας. Οι εξαγωγές φαρμάκων τα τρία τελευταία χρόνια υπερβαίνουν το 1 δις ευρώ, αποτελώντας έτσι το πρώτο εξαγωγίμο προϊόν σε όρους αξίας, αν και οι πραγματικές εξαγωγές, χωρίς τις νόμιμες παράλληλες εξαγωγές δηλαδή, μειώθηκαν (Πηγή: Eurostat international trade, EU Trade since 1988by CN8, ΕΟΦ).

Παρόλα αυτά, οι περιορισμοί στις δημόσιες δαπάνες έχουν οδηγήσει σε πολλές περικοπές που προκαλούν σοβαρά προβλήματα στον τομέα της Υγείας.

Αυτά τα προβλήματα επιδεινώνονται ακόμα περισσότερο, επειδή για πρώτη φορά τίθεται κλειστός προϋπολογισμός στη νοσοκομειακή φαρμακευτική δαπάνη (570 ευρώ για το 2016, 550 ευρώ για το 2017, 530 ευρώ για το 2018). Αυτό έχει σαν συνέπεια να επηρεάζεται αρνητικά η διανομή φαρμάκων υψηλού κόστους.

Γίνεται λοιπόν αντιληπτό πως το ΕΣΥ έρχεται αντιμέτωπο με ανυπέρβλητα εμπόδια και σοβαρές ελλείψεις, τη στιγμή μάλιστα που όλο και περισσότεροι πολίτες αναζητούν βοήθεια στα δημόσια νοσοκομεία!

Προτάσεις για το Φάρμακο

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ για τη χρηματοδότηση της Υγείας προτείνει μια σειρά από μέτρα, μερικά εκ των οποίων σχετίζονται με την εκμετάλλευση πόρων που θα προέλθουν από το φάρμακο, και συγκεκριμένα:

1. Καθορισμός ΦΠΑ για τα φάρμακα στο 6%. Το ποσό που θα προκύπτει απ' αυτόν τον φόρο θα εκχωρείται ΑΠΕΥΘΕΙΑΣ στο Υπουργείο Υγείας για τη χρηματοδότηση και την πληρωμή των αναγκών των Νοσοκομείων, των εφημεριών του ιατρικού, νοσηλευτικού και παραϊατρικού προσωπικού και για την προμήθεια ιατρικού τεχνολογικού εξοπλισμού.
2. Κίνητρα και προώθηση δράσεων Έρευνας και Ανάπτυξης – Παραγωγής εγχώριων φαρμάκων – σκευασμάτων για την εγχώρια κατανάλωση αλλά και για εξαγωγές.
3. Γι' αυτό το σκοπό, προτείνουμε τη σύσταση ΕΘΝΙΚΗΣ ΦΑΡΜΑΚΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ, ώστε να δοθούν επιπλέον κίνητρα και για ιδιωτικές φαρμακοβιομηχανίες, με ειδικά κίνητρα χαμηλού κόστους παραγωγής και με φοροαπαλλαγές, για να παραμείνουν στη χώρα και να λειτουργούν, δίνοντας θέσεις εργασίας σε επιστημονικό και λοιπό προσωπικό.
4. Η συμμετοχή εισφοράς ασθενών για τα φάρμακα να προσδιορισθεί σε 10% για όλες τις κατηγορίες.
5. Στην κατηγορία των φαρμάκων υπάγονται τα φαρμακευτικά βότανα. Προτείνεται λοιπόν κατάρτιση προγράμματος καλλιέργειας αυτών των βοτάνων από το Υπουργείο Υγείας σε συνεργασία με το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης, όπου οι αγρότες που θα ασχοληθούν μ' αυτές τις καλλιέργειες θα έχουν μειωμένο φόρο εισοδήματος σε σχέση με τους υπόλοιπους. Τα βότανα αυτά θα χρησιμοποιηθούν για την εγχώρια παρασκευή σκευασμάτων αλλά και για εξαγωγή ως πρώτη ύλη, κατεργασμένη ή ακατέργαστη.
6. Εφαρμογή του Στρατηγικού Σχεδίου μας για τη χρήση των φαρμακευτικών βοτάνων και των αρωματικών φυτών στην παραγωγή καλλυντικών υψηλής ποιότητας. Η Ελλάδα είναι η μοναδική χώρα παγκοσμίως που, λόγω του κλίματος και των κατάλληλων γεωφυσικών συνθηκών, μπορεί να αναπτύξει τέτοιου είδους καλλιέργειες, αφού υπάρχουν πάνω από 3.000 καταγεγραμμένα φαρμακευτικά και αρωματικά φυτά, όπως για παράδειγμα οι ποικιλίες Aloe Vera που καλλιεργούνται στην Κρήτη και έχουν παγκόσμια επιτυχία.
7. Διεκδίκηση αποζημιώσεων για το σκάνδαλο της Novartis, όπως έχουμε υποστηρίξει σταθερά από την πρώτη στιγμή και έχει γνωμοδοτήσει σχετικά το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους. Σημειώνεται

ότι η Novartis έχει συμφωνήσει να καταβάλλει 347 εκ. \$ στις ΗΠΑ ως μέρος του διακανονισμού για να μην προχωρήσει η έρευνα για τις δωροδοκίες, από τα οποία τα 215 εκ. \$ η Novartis Hellas, θυγατρική της στην Ελλάδα!

**Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ
έχει σαν βασική προτεραιότητα
την αναδιάρθρωση της Δημόσιας Υγείας, για να
επιτευχθεί η ποιοτική διαβίωση όλων των Ελλήνων!**

**Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ πιστεύει πως κανένας Έλληνας δεν
πρέπει να στερείται το αγαθό της Υγείας!**

ΣΥΝΟΠΤΙΚΑ ΓΙΑ ΤΟ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΟ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΟ

Διαπιστώσεις

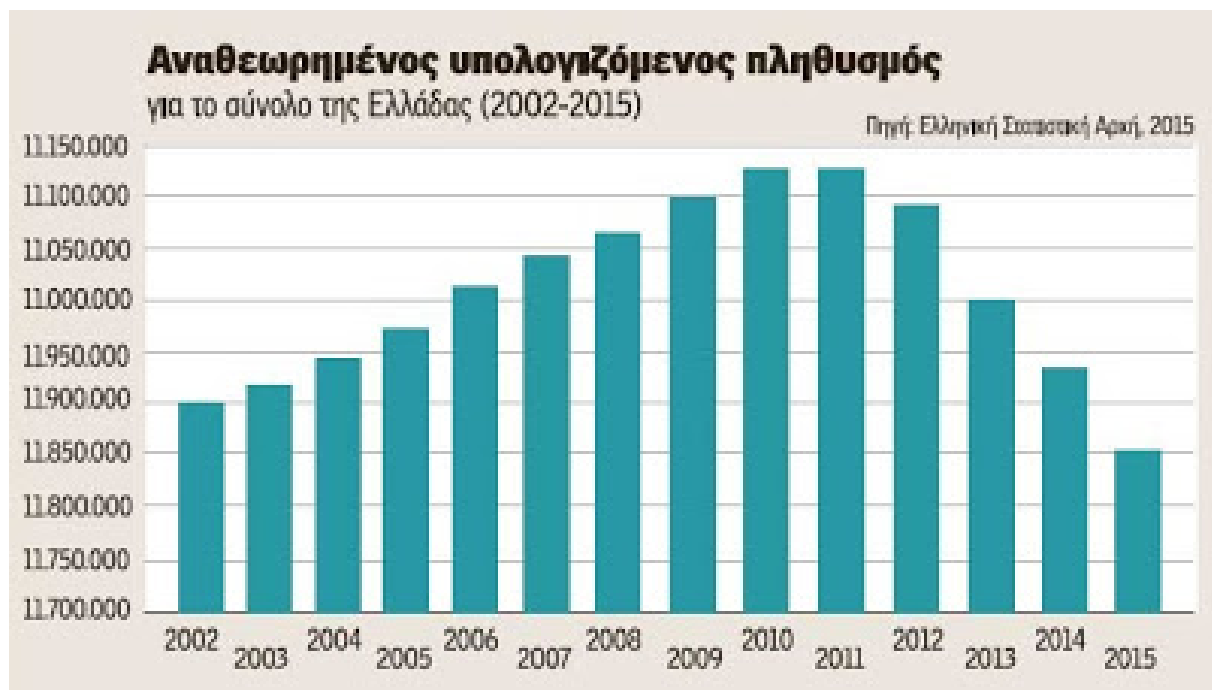
- Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ θεωρεί το **δημογραφικό απόλυτη προτεραιότητα**, καθώς οδηγεί στην εξαφάνιση του Έθνους, εάν δε ληφθούν άμεσα μέτρα, ενώ απειλεί τη βιωσιμότητα του ασφαλιστικού.
- Ο δείκτης γονιμότητας (παιδιά ανά μητέρα) έχει πέσει στο 1,3 (1,6 στην ΕΕ, ενώ χρειάζεται να είναι πάνω από 2 για διατήρηση πληθυσμού. Πρόβλεψη μείωσης πληθυσμού κατά 800.000 έως το 2035 και 2 εκατομμυρίων σε μια γενιά ως το 2060 (πληθυσμός 9 εκατομμυρίων).
- Υψηλός δείκτης εξάρτησης στο 1,66 (μη εργαζόμενος πληθυσμός ανά εργαζόμενο), όταν έπρεπε να είναι κάτω της μονάδας. Στο πρόβλημα συμβάλλει, κυρίως η φυγή των νέων (με τις μνημονιακές πολιτικές που στοχεύουν στη μείωση του αριθμητή του δείκτη), η γήρανση και η ανεργία.
- Μύθος οι υπερβολικές συντάξεις: ανέρχονται στο 17,5% του ΑΕΠ με μ. ο. ΕΕ 14%, με μέση σύνταξη 882 € και 77% του μισθού, όσο περίπου και στη Γερμανία.

Μέτρα

- Επίδομα τέκνων 150 € μηνιαία για το πρώτο παιδί, 170 € για το δεύτερο, 190 € για το τρίτο και 210 € για κάθε επόμενο, έως το 21^ο έτος τους.
- Βελτίωση των υποδομών για την υποστήριξη της μητρότητας (βρεφονηπιακών σταθμών, φορέων οικογενειακής φροντίδας), και ελαστικοποίηση των διαδικασιών για τις υιοθεσίες από Ελληνίδες.
- Αύξηση του ΑΕΠ για δυνατότητα καταβολής των συντάξεων, και επιστροφή των νέων μεταναστών, των Ελλήνων της διαρροής του επιστημονικού δυναμικού (brain drain).

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ «ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΥΣΗΣ» ΓΙΑ ΤΟ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΟ ΚΑΙ ΤΟ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΟ

Το δημογραφικό αποτελεί σήμερα ένα από τα μεγαλύτερα προβλήματα της Ελλάδας, αφού οι θάνατοι υπερβαίνουν πλέον τις γεννήσεις, ενώ η μαζική μετανάστευση των νέων δεν έχει μόνο τρομακτικά αρνητικά αποτελέσματα στο ΑΕΠ της χώρας (άρα στα έσοδα του Δημοσίου, στο ασφαλιστικό κλπ.) αλλά και στη σταθερά πτωτική τάση του πληθυσμού, κατά τη δεκαετία των μνημονίων.

Αυτήν τη στιγμή ο δείκτης γονιμότητας (παιδιά ανά μητέρα) έχει πέσει στο 1,3, όταν ο μέσος όρος της ΕΕ είναι 1,6 και για τη διατήρηση του πληθυσμού χρειάζεται πάνω από 2. Μ' αυτά τα δεδομένα προβλέπεται μείωση του πληθυσμού κατά 800.000. Μάλιστα, αυτές οι προβλέψεις έχουν ενσωματωθεί και στην αναλογιστική μελέτη του ασφαλιστικού (Ν. 4670/2020), η οποία προβλέπει πληθυσμό 9 εκατομμυρίων το 2060!

(*) ο μέσος αριθμός ζωντανών παιδιών που θα γεννήσει μία γυναίκα κατά τη διάρκεια της ζωής της (εάν κατά την διάρκεια των ηλικιών αναπαραγωγής επικρατούσαν οι συνθήκες γονιμότητας κατά ηλικία του έτους αναφοράς).

Ειδικά, όσον αφορά στη μετανάστευση των νέων, υπολογίζοντας πως το κόστος ενηλικίωσης ενός ατόμου, έως ότου αρχίσει να εργάζεται, είναι της τάξης των 200.000 €, η Ελλάδα έχει εξαγεί μέχρι στιγμής εργατικό δυναμικό, κατά 80% πανεπιστημιακής μόρφωσης, κόστους άνω των 100 δις €, το οποίο εκμεταλλεύονται χώρες, όπως η Γερμανία, ενώ το πληρώσαμε όλοι εμείς.

Η επιστροφή των νέων στη χώρα συνιστά κρίσιμο στοιχείο και για το δημογραφικό όσο και το ασφαλιστικό ζήτημα. Για να επιτευχθεί η επιστροφή των νέων στη χώρα μας, δεν αρκούν βραχυπρόθεσμα μέτρα αλλά μια καθολική αλλαγή πολιτικής, ώστε να δημιουργηθούν νέες θέσεις εργασίας και προοπτικές για το μέλλον. Οι επιστήμονες που αναγκάστηκαν, καθώς δεν το ήθελαν, να φύγουν εκτός Ελλάδας για να βρουν εργασία, δε θα επιστρέψουν στην πατρίδα μας με «στοχευμένα» μέτρα διάρκειας κάποιων ετών. Η απόφασή τους θα βασισθεί στο αν στην Ελλάδα υπάρχει μια σταθερότητα στην οικονομία, σταθερό φορολογικό σύστημα και χαμηλά ποσοστά ανεργίας. Μ' άλλα λόγια, η επιστροφή των νέων στη χώρα θα είναι το αποτέλεσμα μιας πολιτικής και όχι ο στόχος αυτής.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ θεωρεί πως το ασφαλιστικό και το δημογραφικό είναι αλληλένδετα ζητήματα, καθώς η αύξηση του πληθυσμού της χώρας θα οδηγήσει στην επιβίωση του ασφαλιστικού συστήματος.

Το Ασφαλιστικό

Εισαγωγικά τώρα, όσον αφορά το ασφαλιστικό, ιδιαίτερη αναφορά πρέπει να γίνει στον δείκτη εξάρτησης, με τον οποίο μετράται η δυνατότητα ανάπτυξης μίας χώρας, με κριτήριο τον πληθυσμό, καθώς επίσης τον αριθμό των εργαζομένων της. Ειδικότερα, για την εύρεση του δείκτη εξάρτησης διαιρείται ο αριθμός του πληθυσμού κάτω των 15 ετών και άνω των 65, με τον πληθυσμό μεταξύ 15 ετών και 65 ετών, μ' αυτούς δηλαδή που ευρίσκονται σε εργάσιμη ηλικία, όπου λαμβάνεται ως δεδομένο ένα ποσοστό ανεργίας της τάξης του 8%.

Συνήθως, ο οικονομικός αυτός δείκτης είναι κάτω από το 1, επειδή ο αριθμητής είναι χαμηλότερος από τον παρονομαστή, δηλαδή ο αριθμός των εξαρτημένων είναι μικρότερος από τον αριθμό των εργαζομένων, οπότε αφενός μεν μπορεί να συντηρηθούν οι μη εργαζόμενοι αφετέρου αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση της ανάπτυξης μίας χώρας, με την προϋπόθεση βέβαια πως θα διενεργούνται φυσιολογικές επενδύσεις.

Στην Ελλάδα ο δείκτης εξάρτησης πριν από την κρίση ήταν ήδη προβληματικός, αφού υπερέβαινε το 1 (1,36), με την έννοια πως δεν εξασφάλιζε την ανάπτυξη στην οικονομία ούτε τη συντήρηση των μη εργαζομένων από τους εργαζομένους. Το 2016 ο δείκτης αυτός είχε επιδεινωθεί σε μεγάλο βαθμό από την ανεργία, φτάνοντας στο 1,66. Το γεγονός αυτό σημαίνει ότι σε κάθε εργαζόμενο αντιστοιχούσαν 1,66 άτομα που δεν εργάζονταν και όφειλε να συντηρεί, ενώ η οικονομία δεν αναπτυσσόταν (κάτι που άλλωστε συνεχίζεται, ενώ ο δείκτης είναι ίσως ακόμη χειρότερος, εάν δεχθούμε πως η πραγματική ανεργία είναι στο 28%).

Την ίδια ώρα ο πληθυσμός της Ελλάδας από 10,7 εκατομμύρια το 2018 εκτιμάται ότι θα μειωθεί δραματικά, σε 8,4 εκατομμύρια το 2070 σύμφωνα και με την αναλογιστική μελέτη του ασφαλιστικού. Ο δείκτης εξάρτησης ηλικιωμένων προβλέπεται να αυξηθεί από 34,4 το 2018 σε 63,4 το 2050, για να μειωθεί στη συνέχεια σε 58,4 το 2070.

Στα πλαίσια αυτά, με στόχο τη σύγκριση, ο δείκτης εξάρτησης της Γερμανίας δεν ήταν και δεν είναι τόσο προβληματικός, αφού σε κάθε εργαζόμενο αντιστοιχεί λιγότερο από ένα άτομο που δεν εργάζεται και οφείλει να συντηρεί, ενώ έχει καλύτερεύσει, λόγω της μείωσης της ανεργίας, οπότε λογικά ο ρυθμός ανάπτυξης της οικονομίας της αυξήθηκε.

Είναι προφανές ότι η Ελλάδα, με δείκτη εξάρτησης στο 1,66 δεν είναι δυνατόν να έχει βιώσιμη ανάπτυξη, μακροπρόθεσμα σταθερή δηλαδή, ακόμη και αν υποθέσουμε πως θα διενεργούνταν επενδύσεις. Εκτός αυτού είναι φανερό το πρόβλημα του ασφαλιστικού, επίσης λόγω του υψηλού δείκτη εξάρτησης, οπότε η επίλυση του, όσο δεν καλυτερεύει ο δείκτης αυτός, είναι κάτι περισσότερο από ουτοπική.

Επιπλέον στην Ελλάδα επιβάλλεται η εξοντωτική πολιτική των μνημονίων, η οποία δεν επιτρέπει ελπίδες, όσον αφορά την αύξηση της εσωτερικής ζήτησης, που θα μπορούσε να πυροδοτήσει νέες επενδύσεις. Παράλληλα, η μη διενέργεια επενδύσεων είναι αδύνατον να αυξήσει την ανταγωνιστικότητα της οικονομίας μας, άρα τις εξαγωγές, δηλαδή την εκμετάλλευση της ζήτησης άλλων χωρών, ακόμη και αν οι μισθοί των εργαζομένων μηδενίζονταν.

Επομένως, η μοναδική λύση από την πλευρά των δανειστών είναι εν πρώτοις, όσο και αν ακούγεται κυνικό, η διόρθωση του συντελεστή εξάρτησης, έτσι ώστε να πέσει κάτω από τη μονάδα, γεγονός που σημαίνει τη μείωση του πληθυσμού άνω των 65 και κάτω των 15 ετών. Κατ'επακόλουθο, ο στόχος είναι ο περιορισμός του προσδόκιμου ζωής, καθώς επίσης των γεννήσεων και άρα η μείωση του συνολικού πληθυσμού, με προτίμηση βέβαια αυτές τις δύο ηλικιακές ομάδες.

Για να επιτευχθεί κάτι τέτοιο εφαρμόζονται τα γνωστά μέτρα του περιορισμού του κοινωνικού Κράτους και των δαπανών για την υγεία, της μείωσης των συντάξεων και των εισοδημάτων, της υπερβολικής αύξησης της φορολογίας κοκ., με αποτέλεσμα αφενός μεν να πεθαίνουν πιο γρήγορα οι ηλικιωμένοι αφετέρου να μην γεννούν παιδιά οι νέοι, αφού αδυνατούν να τα φροντίσουν. Ακριβώς για τον λόγο αυτό μειώνεται ραγδαία ο πληθυσμός σε όποιες χώρες εισβάλλει το ΔΝΤ για να τις «βοηθήσει», όπως στο παράδειγμα της Ρωσίας, ο πληθυσμός της οποίας μειώθηκε τότε κατά 15 εκ. άτομα.

Συνεχίζοντας, για να μπορέσει να αξιολογήσει κανείς το θέμα των συνταξιοδοτικών δαπανών, το οποίο είναι από τα σημαντικότερα στην Ελλάδα μαζί με το ασφαλιστικό που γενικότερα αποτελεί την κορυφαία βόμβα στα θεμέλια της οικονομίας της θα πρέπει να έχει ακριβή νούμερα, τα οποία διαφέρουν σε μεγάλο βαθμό από τους μύθους που κυκλοφορούν.

Στα πλαίσια αυτά τα εξής:

α) Όσον αφορά το ποσοστό πολιτών άνω των 60 ετών, πρώτη έρχεται η Ιαπωνία με 30%, ακολουθούμενη από την Ιταλία (27%), τη Γερμανία (26%) και τις Φινλανδία, Ελλάδα, Βουλγαρία και Πορτογαλία (25%). Το μεγάλο πρόβλημα που παρουσιάζεται εδώ αφορά τις συντάξεις, στις οποίες φυσικά οφείλει να προσθέσει κανείς τα έξοδα υγειονομικής περίθαλψης, ενώ κορυφώνεται σε εκείνες τις χώρες που συνδυάζουν υψηλά επίπεδα γήρανσης με μεγάλο ποσοστό ανεργίας. Το γεγονός αυτό σημαίνει ότι στην Ελλάδα η κατάσταση είναι δραματική, αφού έχει μακράν τη μεγαλύτερη ανεργία απ' όλες τις παραπάνω χώρες.

β) Όσον αφορά τις συνταξιοδοτικές δαπάνες ως ποσοστό του ΑΕΠ, αυτές ανέρχονταν στην Ελλάδα στο 17,5% του ΑΕΠ το 2012 και στην Ιταλία στο 16,5%, ενώ ο μέσος όρος στην ΕΕ ήταν 14%. Το 2015 η Ελλάδα δαπάνησε για συντάξεις 28,5 δις € ή το 16,12% του ΑΕΠ της ή το 55,4% των καθαρών εσόδων του κρατικού προϋπολογισμού, τα οποία ήταν 51,4 δις €. Στον πίνακα που ακολουθεί φαίνονται τα συγκριτικά μεγέθη της Ελλάδας με ορισμένες άλλες χώρες.

Δεδομένα ασφαλιστικού συστήματα Ελλάδας και χωρών ΕΕ

Χώρα (2016)	Εργατικό Δυναμικό	Εργαζό- μενοι	Άνεργοι	Συντα- ξιούχοι	Αναλογία
Ελλάδα	4,76	3,59	1.170.000 (24,6%)	2,66	1,35
Πορτογαλία	5,17	4,65	527.000 (10,2%)	2,50	1,86
Ισπανία	22,89	18,39	4.510.000 (19,7%)	5,60	3,28
Γαλλία	30,48	27,53	2.950.000 (9,7%)	13,70	2,01

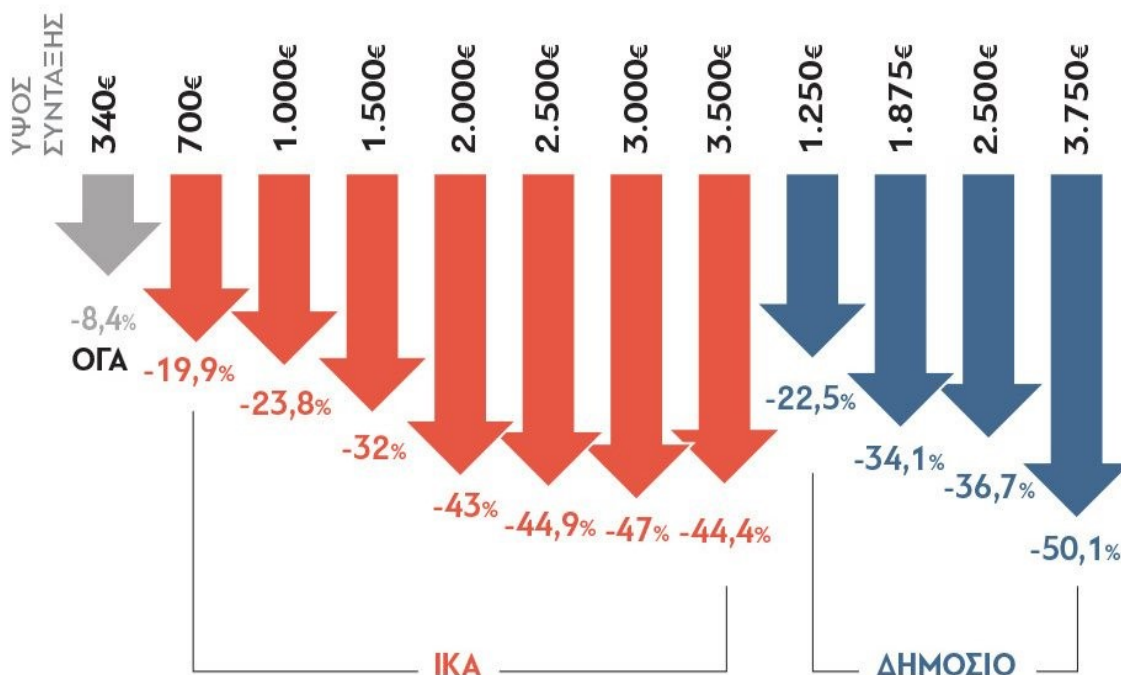
* Αναλογία συνταξιούχων προς εργαζομένους, αφαιρούμενης της ανεργίας

γ) Όσον αφορά την **ανεργία**, όπως φαίνεται από τον πίνακα, η Ελλάδα έχει τη χειρότερη αναλογία συνταξιούχων προς εργαζομένους, αφού για κάθε συνταξιούχο αντιστοιχούν μόλις 1,35 εργαζόμενοι, κυρίως λόγω της τεράστιας ανεργίας. Ακόμη όμως και να εργαζόταν όλο το δυναμικό της χώρας (4,76 εκ.), η αναλογία θα ήταν 1,79 (ξανά η χειρότερη μεταξύ των παραπάνω χωρών).

δ) Όσον αφορά το **ύψος των συντάξεων**, οι μέσες συντάξεις στην Ευρώπη κυμαίνονται από 250 € μηνιαία έως 1.600 €, όταν στην Ελλάδα ήταν στα 882 € (713 € κύρια και 169 € επικουρική), στην Πορτογαλία 833 €, στην Ισπανία 1.020 €, στη Λιθουανία 242 €, στη Σλοβακία 408 €, στην Πολωνία 504 €, στη Γαλλία 1.032 € (συν από 25% έως 50% επικουρική), ενώ στην πρώην Δυτική Γερμανία 1.576 € για τους άνδρες και 1.302 € για τις γυναίκες (στην πρώην Ανατολική 1.303 € και 1.219 €).

Συνολικά στη χώρα μας έγιναν 23 διαφορετικές μειώσεις σε επτά χρόνια, που κόστισαν περί τα 50 δις € στους συνταξιούχους. Στο γράφημα φαίνεται ποιοι συνταξιούχοι, ποιων ταμείων και με τι ποσό πόσο επιβαρύνθηκαν, ενώ διαπιστώνεται πως εκτός από τους μισθούς που είναι υψηλότεροι στον δημόσιο από τον ιδιωτικό τομέα, ισχύει κάτι ανάλογο με τις συντάξεις. Εκτός αυτού, τα αποθεματικά των ασφαλιστικών ταμείων ζημιώθηκαν και από το PSI, συνεπώς, οι μειώσεις των συνταξιούχων κάλυψαν αυτές τις απώλειες.

Σωρευτικές μειώσεις συντάξεων (2010-2015)

Για την περίοδο 2018-2019 τώρα έχουμε τα εξής: (α) περικοπή τουλάχιστον έως και 18% στις καταβαλλόμενες συντάξεις μέσω της προσωπικής διαφοράς, (β) μείωση έως 30% στις νέες συντάξεις που εκδίδονται με βάση τον νόμο Κατρούγκαλου, (γ) περιορισμός του

ΕΚΑΣ για πάνω από 140.000 χαμηλοσυνταξιούχους, (δ) μείωση των νέων επικουρικών συντάξεων, (ε) νέα μείωση στο εφάπαξ έως και 6%, (στ) πάγωμα των συντάξεων χωρίς καμία ονομαστική αύξηση.

Αυτές οι περικοπές αποδείχτηκαν εν μέρει αντισυνταγματικές με απόφαση του ΣΤΕ του 2020 και επιδικάστηκαν αναδρομικά ύψους 1,4 δις €, που καταβάλλονται το 2020, όμως αφού φορολογηθούν και μόνο σε όσους είχαν προσφύγει, ενώ οι διεκδικήσεις συνεχίζονται. Αυτές οι αντισυνταγματικές περικοπές έγιναν δεκτές αρχικά για λόγους «ταμειακού συμφέροντος» του Δημοσίου, όπως ανέφερε η τότε Πρόεδρος του ΣΤΕ και μετέπειτα Πρόεδρος της Δημοκρατίας Αικατερίνη Σακελλαροπούλου (τον Δεκέμβρη του 2018 σε παρουσίαση βιβλίου του Β. Βενιζέλου). Όπου «ταμειακό συμφέρον» του Δημοσίου ουσιαστικά σημαίνει τις δημοσιονομικές απαιτήσεις των τρωϊκανών-δανειστών που τις επέβαλαν;

Αναφορικά με το νέο ασφαλιστικό σύστημα τώρα, η Κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας δεν κατήργησε, όπως υποσχόταν, τον αντισυνταγματικό νόμο Κατρούγκαλου, παρά τροποποίησε αυτόν σε κάποια σημεία, ενώ δεν άλλαξε τα όρια ηλικίας ούτε τα συντάξιμα έτη. Επιπλέον, δεν προέβλεψε μεταβατική περίοδο εφαρμογής, ενώ δεν επανέφερε το ΕΚΑΣ. Κυρίως όμως παρέλειψε πρόνοια για τους ομογενείς Βορειοηπειρώτες και τους Ποντίους, παρά την περί του αντιθέτου διαβεβαίωση από τον ίδιο τον Πρωθυπουργό στο βήμα της Βουλής.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ, γνωρίζοντας όλα αυτά τα προβλήματα, πιστεύει πως η συνταγή της επίλυσής τους είναι μία και μοναδική: **η παραγωγή πλούτου στην πατρίδα μας, η οποία θα προκαλέσει την επιστροφή των νέων, θα αυξήσει τις γεννήσεις, θα μειώσει τους θανάτους, θα περιορίσει την ανεργία, θα αυξήσει τους μισθούς, θα στηρίξει τις συντάξεις κοκ.**

Ειδικά, όσον αφορά το συνταξιοδοτικό, προτείνει επιπλέον έναν συνδυασμό ανταποδοτικού και αναδιανεμητικού συστήματος, έτσι ώστε αφενός μεν να αμείβονται οι συνταξιούχοι ανάλογα με τις εισφορές τους αφετέρου να υποβοηθούνται από τα ασφαλιστικά ταμεία αυτοί που πραγματικά έχουν ανάγκη.

Φυσικά, η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ προτείνει χορήγηση σύνταξης σε Έλληνες Βορειοηπειρώτες και τον Ποντιακό Ελληνισμό, προκειμένου η μητέρα πατρίδα να αποδείξει πως πράγματι φροντίζει τα παιδιά της.

Προτάσεις για το δημογραφικό

«**Πρώτα η Ελλάδα, Πρώτα οι Έλληνες**» λέμε, κι εμείς στην Ελληνική Λύση, ό,τι λέμε, το εννοούμε!

Ως ανωτέρω αναλύθηκε το δημογραφικό πρόβλημα στη χώρα μας, που αποτελεί ένα από τα βασικότερα ζητήματα, καθώς σύμφωνα με το βασικό σενάριο επιστημονικής έρευνας για τη διεθνή πορεία των πληθυσμιακών δεδομένων που δημοσιεύθηκε πρόσφατα στην έγκυρη επιθεώρηση The Lancet, ο πληθυσμός της Ελλάδας προβλέπεται να είναι κάτω από 5,5 εκατομμύρια το 2100! Με άλλα λόγια, σε λιγότερο από 100 χρόνια, η χώρα μας θα έχει μειωθεί στο μισό του σημερινού πληθυσμού της, ενώ δεν αποκλείονται και τα σενάρια που κάνουν λόγο τα 4,73 εκατομμύρια.

Το ζήτημα του δημογραφικού έχει αξιολογηθεί ως κρίσιμο ήδη από τις αρχές της νέας χιλιετίας, γι' αυτό μάλιστα τον λόγο συμπεριλήφθηκε και στο Ελληνικό Σύνταγμα με την αναθεώρηση του 2001, όπου στο άρθρο 21 παρ. 5 αναφέρεται ότι: «Ο σχεδιασμός και η εφαρμογή της δημογραφικής πολιτικής, καθώς και η λήψη όλων των αναγκαίων μέτρων αποτελεί υποχρέωση του Κράτους».

Παγιά μας αρχή και θέση είναι ότι το δημογραφικό ζήτημα είναι αποκλειστικά ελληνικό ζήτημα, απορρίπτοντας κάθε σκέψη για αντικατάσταση του ελληνικού πληθυσμού με τους λαθρομετανάστες. Ήδη τα ΜΜΕ αλλά και η πλειοψηφία των πολιτικών κομμάτων θεωρούν ότι λύση δεν είναι να βοηθήσουμε τα νέα ζευγάρια να αποκτήσουν παιδιά, αλλά να εισάγουμε έτοιμα απέξω, όπως προτείνουν διάφορες «επιτροπές» και «διανοούμενοι»!

Για το λόγο αυτό, το βασικό μέτρο που προτάσσουμε ως λύση για το δημογραφικό είναι **η αντιμετώπιση του λαθρομεταναστευτικού, και ο έλεγχος των ροών**, με το πλέγμα μέτρων που προτείνουμε, και μεταξύ άλλων το κλείσιμο των ΜΚΟ και την **επιβολή ποινών σε όσους** βοηθούν ή χρηματοδοτούν την παράτυπη μετανάστευση.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ καταθέτει μια ολοκληρωμένη σειρά προτάσεων, ώστε να αυξηθούν οι γεννήσεις Ελλήνων και να ενισχυθούν τα κίνητρα για κάθε οικογένεια, ώστε να αριθμεί πολλά μέλη!

Προτείνουμε τα ακόλουθα μέτρα:

1. Πρώτα απ' όλα για την επίλυση του προβλήματος απαιτείται σωστή οργάνωση και ενδελεχής και επιστάμενος προγραμματισμός, ο οποίος θα εντοπίζει τα ανά περιόδους θέματα και θα επικαιροποιεί τα μέτρα ανά τακτά χρονικά διαστήματα. Αυτό θα επιτευχθεί με τη **Σύσταση Υπουργείου για το Δημογραφικό.**

2. Καθιέρωση δέσμης μέτρων, ώστε **κάθε γυναίκα να γεννά τουλάχιστον 2 παιδιά!** Με οδηγό αυτήν τη σκέψη, τα επόμενα (τουλάχιστον είκοσι) χρόνια, **πολύτεκνοι θα πρέπει να θεωρούνται, όσοι κάνουν τουλάχιστον δύο παιδιά και να τυγχάνουν περισσότερων προνοιακών επιδομάτων!**

Οικονομικά Μέτρα

3. Θεωρούμε απαραίτητο για την επίλυση του δημογραφικού την **επιδοματική πολιτική στις γεννήσεις.** Κάτι τέτοιο εξάλλου προωθεί και η Ουγγαρία με πολύ καλά αποτελέσματα. Αναλυτικότερα, τα επιδόματα για όλα τα παιδιά Ελλήνων ιθαγενών με φορολογική διαμονή στην Ελλάδα, ηλικίας κάτω των 18 ετών. Όταν δεν εργάζονται ή είναι άνεργα, τότε συνέχιση των επιδομάτων, έως ότου συμπληρώσουν το 21ο έτος.

Το επίδομα θα είναι ύψους 150 € μηνιαία για το πρώτο παιδί, 170 € για το δεύτερο, 190 € για το τρίτο και 210 € για κάθε επόμενο. Δίνεται είτε άμεσα σε αδύναμες οικογένειες με εισοδήματα κάτω από το ελάχιστο αφορολόγητο όριο είτε ως ελάφρυνση φόρου στις υπόλοιπες, εφόσον τις συμφέρει καλύτερα.

4. **Μέτρα για τις εργαζόμενες μητέρες:** Επαύξηση του πλαισίου του υφιστάμενου νόμου με προστασία τους μέχρι και 24 μήνες από τη γέννηση του παιδιού. Αντίστοιχα και φυσικά διαζευκτικά, θα πρέπει να ισχύει και για τους άνδρες, μόλις ανακοινώνουν στην εργασία τους ότι οι σύζυγοί τους κυοφορούν.

5. **Μέτρα για τις μη εργαζόμενες μητέρες:** Θέσπιση ενός ικανού επιδόματος, το οποίο θα λαμβάνουν τουλάχιστον μέχρι και 18 μήνες από τη γέννηση του τέκνου τους (στο επίπεδο τουλάχιστον ενός βασικού σήμερα μισθού).

6. **Εφάπαξ καταβολή ποσού** στα νέα ζευγάρια Ελλήνων – και μόνο - με τη γέννηση του τέκνου (π.χ. για αγορές ρούχων, για βρεφικές τροφές κλπ.).
7. **Χαμηλότοκα και με ευκολίες αποπληρωμής δάνεια** από τις Τράπεζες σε νέες οικογένειες, προκειμένου να αγοράσουν την πρώτη κατοικία τους, εάν δεν έχουν.
8. **Παράταση του χρόνου εξόφλησης των δανείων**, όσων οικογενειών έχουν τουλάχιστον δυο παιδιά:
- Άτοκο δάνειο για όσες γυναίκες κάτω των 40 ετών παντρεύονται,
  - 2ο παιδί: διαγραφή 1/3 χρέους,
  - 3ο παιδί: συνολική απαλλαγή από χρέος.

Φορολογικά Μέτρα

9. **Παροχή αυξημένου αφορολογήτου ορίου** σε οικογένειες που θα αποκτούν από 2 παιδιά και πάνω, το οποίο θα προσαυξάνεται ανάλογα με τον αριθμό των παιδιών.
10. **Πλήρης απαλλαγή φόρου εισοδήματος** εφ' όρου ζωής για οικογένειες με 3 παιδιά.
11. **Δωρεάν παραχώρηση χρήσης κατοικιών** που ανήκουν στην ιδιοκτησία του Κράτους σε νέους γονείς για μία πενταετία και επανεξέταση για τυχόν επέκτασή της, εφ' όσον τα εισοδήματά τους κινούνται κάτω από το αφορολόγητο όριο.
12. **Μείωση εργοδοτικών εισφορών** σε νέες και νέους εργαζόμενους γονείς, προκειμένου να έχουν ευκολότερη πρόσβαση στην αγορά εργασίας.

Κοινωνικά Μέτρα

13. **Δωρεάν παροχή ειδών διατροφής**, μέσω και της κινητοποίησης εθνικών ευεργετών, σε κάθε οικογένεια, η οποία έχει οικονομική ανάγκη.
14. **Μεγαλύτερη δραστηριοποίηση της Εκκλησίας στην καταπολέμηση της υπογεννητικότητας**, μέσω της ενίσχυσης (για την κάλυψη διατροφικών, στεγαστικών, οικονομικών αναγκών κλπ.) των νέων οικογενειών.

15. **Ενίσχυση του θεσμού της οικογενείας**, μέσω των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης και εκπόνηση σχετικών προωθητικών μηνυμάτων.
16. **Αμέριστη συμπαράσταση του Κράτους σε ζευγάρια με πρόβλημα υπογονιμότητας**, (π.χ. με χρηματική υποστήριξη σε μεγάλο ποσοστό εξετάσεων, καθώς και εξωσωματικών γονιμοποιήσεων).
17. **Σχεδιασμός και κατάρτιση ειδικού προγράμματος, το οποίο θα περιλαμβάνει μεθόδους εύρεσης εργασίας αλλά και δημιουργία νέων θέσεων, ώστε να επαναπατριστούν** όχι μόνο οι νέοι που έφυγαν κατά την περίοδο της κρίσης στο εξωτερικό αλλά και οι ελληνικές οικογένειες που ζουν χρόνια στο εξωτερικό και έχουν τον νόστο της επιστροφής στην πατρίδα.
18. **Αυξημένη μοριοδότηση** σε δημόσιους διαγωνισμούς για τρίτεκνους και πολύτεκνους.
19. **Δωρεάν νομική υποστήριξη** σε τρίτεκνους και πολύτεκνους.
20. **Ελεύθερες, χωρίς κριτήρια μετεγγραφές** φοιτητών τρίτεκνων και πολύτεκνων, ώστε η οικογένεια να μην αναγκάζεται να μισθώνει φοιτητική στέγη σε πολλές πόλεις.
21. **Μέτρα στήριξης κατά τη διάρκεια της ζωής των τέκνων**, όπως παροχές υποτροφίας για σπουδές και για εκμάθηση ξένων γλωσσών.

Υποστηρικτικές Υποδομές

22. **Ίδρυση περισσότερων βρεφονηπιακών σταθμών**, (π.χ. μέσω ΣΔΙΤ), προκειμένου να μπορούν οι εργαζόμενες γυναίκες να εργάζονται και τα παιδιά τους να φυλάσσονται σωστά, αλλά και να φιλοξενούνται νήπια ηλικίας 2-4 ετών.
23. **Βελτίωση κρατικών νοσοκομειακών ιδρυμάτων** και πραγματικά δωρεάν υπηρεσίες για όλες τις κυοφορούσες.
24. **Δημιουργία δημόσιων χώρων**, όπου να διευκολύνεται η κυκλοφορία γονέων με νήπια και βρέφη. Επίσης, δημόσια κέντρα απασχόλησης βρεφικής ηλικίας, όπου τα παιδιά θα απασχολούνται και κατά τις απογευματινές ώρες, ώστε να καλλιεργήσουν τις δεξιότητές τους.

25. Δημιουργία Κέντρων Συμβουλευτικής και Υποστήριξης Οικογενειών σε κάθε Δήμο της χώρας. Δομές με κοινωνικούς συμβούλους και ψυχολόγους στους οικείους ΟΤΑ, όπου κάθε γονέας θα μπορεί να απευθυνθεί για συμβουλευτικές υπηρεσίες, ώστε να δημιουργήσει ισχυρούς οικογενειακούς δεσμούς.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ
έχει σαν βασική προτεραιότητα
τη βελτίωση του δείκτη εξάρτησης και την καταπολέμηση
του δημογραφικού μέσω της ανάπτυξης, έτσι ώστε να
επιλυθεί το ασφαλιστικό πρόβλημα και να εξασφαλιστεί η
διατήρηση του πληθυσμού.

Ενισχύοντας το θεσμό της μητρότητας και της οικογένειας,
επενδύουμε στο Έθνος μας!

ΣΥΝΟΠΤΙΚΑ ΓΙΑ ΥΠΟΔΟΜΕΣ, ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ, ΕΝΕΡΓΕΙΑ

«Αυτός που ελέγχει την ενέργεια, ελέγχει ολόκληρες ηπείρους» Henry Kissinger

Διαπιστώσεις

- Η **ενεργειακή εξάρτηση** της χώρας έχει εκτοξευτεί στο 70% και θα αυξηθεί περαιτέρω με την αντικατάσταση του λιγνίτη από εισαγόμενο φυσικό αέριο, ενώ το κόστος ρεύματος έχει αυξηθεί στο υψηλότερο στην Ευρώπη μετά από δέκα χρόνια «μεταρρυθμίσεων».
- Η **απολιγνιτοποίηση** θα κοστίσει τουλάχιστον 10.000 θέσεις εργασίας, ενώ για τις 6.000 του εξαγγελμένου προγράμματος «Δίκαιης Μετάβασης» δεν υπάρχουν δεσμεύσεις.
- Υψηλή χρήση **ΑΠΕ** (στο 20% της κατανάλωσης) που επιχορηγούνται από φόρους στην κατανάλωση (ΕΤΜΕΑΡ, ΝΟΜΕ, τέλη CO₂).
- Οι εισροές των **ΕΣΠΑ** για έργα **3-4 δις €** ακόμα και με συγχρηματοδότηση από το εθνικό σκέλος του ΠΔΕ και μόχλευση δεν αρκούν για τα κατασκευαστικά έργα των 13 δις € που μελετώνται.
- Παρά τις διατάξεις που εισήχθησαν για επιτάχυνση των πολεοδομικών αδειών, που μένει να δοκιμαστούν στην πράξη, η πολυσπερμία κανονισμών παραμένει.
- Μεγάλες ελλείψεις στις αστικές συγκοινωνίες που ελέγχει το Υπερταμείο των ξένων (ΟΑΣΑ, υπόγειος ηλεκτρικός σιδηρόδρομος – μετρό -, ΣΤΑΣΥ).

Μέτρα

- Ολοκλήρωση του Εθνικού Ψηφιακού Χάρτη, ώστε να είναι όλη η πληροφορία για ένα ακίνητο προσβάσιμη με ένα «κλικ».

- Έκδοση αδειών λειτουργίας επιχειρήσεων με ηλεκτρονική διαδικασία.
- Σύσταση Σώματος Ορκωτών Επιθεωρητών Αδειοδοτήσεων Επιχειρήσεων για τον έλεγχο.
- Καθιέρωση Ηλεκτρονικού Μητρώου Συντηρήσεων για όλες τις δημόσιες υποδομές.
- Δημιουργία ηλεκτρονικής ταυτότητας όλων των κτηρίων με δαπάνη της Πολιτείας.
- Κατάργηση του νόμου Χατζηδάκη που απαγορεύει την οικοδόμηση σε τεμάχια κάτω των 4 στρεμμάτων εκτός σχεδίου πόλεως, απαξιώνοντας την παρουσία πολλών μικροϊδιοκτητών γης Ν. 4759/20.
- Προώθηση του προγράμματος της ενεργειακής απόδοσης των κτηρίων (Εξοικονομώ-Αυτονομώ), που στην παρούσα φάση δεν καλύπτει ούτε το 10% των κτηρίων.
- Πάγωμα της απολιγνιτοποίησης για το άμεσο διάστημα. Προώθηση της εξοικονόμησης ενέργειας και της ηλεκτροκίνησης (παραγωγή ηλεκτρικού αυτοκινήτου στην Ελλάδα) για μείωση ρύπων στα πλαίσια του Green Deal με εκμετάλλευση των πόρων του NGenEU.
- Επιτάχυνση του προγράμματος έρευνας υδρογονανθράκων στα ήδη δημοπρατημένα οικόπεδα και δημοπράτηση των υπολοίπων οικοπέδων Νοτίως και Ανατολικώς της Κρήτης και Δυτικό Ιόνιο.
- Υποχρέωση του Υπερταμείου των ξένων να καλύψει τις ελλείψεις των μέσων μαζικών μεταφορών που ελέγχει (ΟΑΣΑ, υπόγειος ηλεκτρικός σιδηρόδρομος –«μετρό»-) σε λεωφορεία και βαγόνια. Στην αντίθετη περίπτωση να επιβληθεί φορολογία ή πρόστιμα που να αντισταθμίζουν την επιβάρυνση του Δημοσίου από κάλυψη των εξόδων μίσθωσης ΚΤΕΛ.
- Υποχρέωση της Ιταλικής ΤΡΑΙΝΟΣΕ να συντομεύσει τη διάρκεια ταξιδιού στη διαδρομή Αθήνα-Θεσσαλονίκη στις 3,5 ώρες με εισαγωγή σύγχρονων τρένων.
- Δεδομένης της ανεπάρκειας των κεφαλαίων των ΕΣΠΑ, προτεραιότητα πρέπει να δοθεί σε έργα χρηστικά κυρίως: σιδηροδρομική σύνδεση Μπουργκάς-Καβάλα (Sea2Sea-ανατολική Εγνατία), ΒΟΑΚ (μείωση ατυχημάτων, αποσυμφόρηση αεροδρομίου Ηρακλείου) και εγγειοβελτιωτικά-αντιπλημμυρικά (πρωτογενής παραγωγή και προστασία).
- Εκμετάλλευση κτηνοτροφικών αποβλήτων για παραγωγή ενέργειας. Μπορεί να παραχθεί θερμότητα και ηλεκτρισμός συνολικής ισχύος 350 MW από 10-15 μονάδες βιοαερίου.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ «ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΥΣΗΣ» ΓΙΑ ΥΠΟΔΟΜΕΣ, ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ, ΕΝΕΡΓΕΙΑ

Α. ΤΟΜΕΑΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

Ανανεώσιμες Πηγές και Εξοικονόμηση Ενέργειας

Οι βασικοί άξονες που η **ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ** επικεντρώνεται στον τομέα της εξοικονόμησης ενέργειας είναι:

- Η ενεργειακή θωράκιση του κτηριακού αποθέματος της χώρας.
- Η εγκατάσταση ενεργειακών πάρκων με συστήματα Α.Π.Ε για την ενεργειακή αυτονομία της χώρας.
- Η μείωση του ανθρακικού αποτυπώματος της χώρας.
- Η ορθολογική χρήση της ενέργειας και η επίτευξη των ενεργειακών στόχων για το 2030, στα πλαίσια των δεσμεύσεων της χώρας που έχουν τεθεί από την ΕΕ.

Παρά όμως τη ζωτική ανάγκη – σε παγκόσμιο επίπεδο – για στροφή στις εναλλακτικές πηγές ενέργειας, οι Ελληνικές Κυβερνήσεις, από το 1990 και μετά, δεν έχουν δείξει το απαιτούμενο ενδιαφέρον και δεν έχουν κάνει καμία πρόοδο στον τομέα της ενέργειας, παρόλο που η Ελλάδα, ως χώρα, με τις κλιματολογικές συνθήκες που διαθέτει, είναι ο ιδανικός τόπος για τη δημιουργία φωτοβολταϊκών πάρκων, καθώς και ηλιοθερμικών συστημάτων, συστημάτων γεωθερμίας, βιοενέργειας και μονάδων συμπαραγωγής ηλεκτρισμού και θερμότητας με φυσικό αέριο ή με ηλιακή ψύξη.

Επίσης, την τοποθέτηση υβριδικών συστημάτων παραγωγής ηλεκτρισμού που θα τοποθετούνται στα δώματα του κτηριακού αποθέματος της χώρας (μικρές ανεμογεννήτριες συνδεδεμένες με φωτοβολταϊκά πλαίσια-«πάνελ») για κάλυψη των ενεργειακών αναγκών των νοικοκυριών ή ακόμα και των επαγγελματικών κτηρίων.

Η Ελλάδα διαθέτει το κατάλληλο επιστημονικό τεχνικό προσωπικό, έμπειρο, εξειδικευμένο, καταρτισμένο με τεχνογνωσία στα συστήματα Α.Π.Ε που μπορεί να συνδράμει στην ανάκαμψη της εγχώριας βιομηχανίας για παραγωγή τέτοιων συστημάτων και ΟΧΙ να εισάγει από

τις αγορές του εξωτερικού κατά την προσφιλή τακτική των μέχρι τώρα Κυβερνήσεων.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ, αναγνωρίζοντας τη σημασία της εκμετάλλευσης των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, έχει καταρτίσει στρατηγικό σχέδιο Εθνικής Ενεργειακής Πολιτικής, που έχει ως βασικούς στόχους την αξιοποίηση όλων των διαθέσιμων εναλλακτικών, ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και τη δημιουργία εγκαταστάσεων σε όλη την Επικράτεια, που θα βοηθήσουν στην αύξηση των κρατικών εσόδων, στη βελτίωση της καθημερινότητας των Ελλήνων, στη μείωση της ανεργίας, στην εκμετάλλευση του επιστημονικού δυναμικού που διαθέτει η χώρα και τελικά στην παροχή φθηνής ενέργειας για όλους τους Έλληνες και την εξαγωγή της ενέργειας που περισσεύει.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ έχει τις ακόλουθες προτάσεις για την Εθνική Ενεργειακή Πολιτική:

1. Αναδιοργάνωση και αναδιάρθρωση του Κέντρου Ανανεώσιμων Πηγών και Εξοικονόμησης Ενέργειας, που ιδρύθηκε το 1987 και έκτοτε έχει παραμείνει σχεδόν ανενεργό. Άμεση αξιοκρατική στελέχωσή του με επιστημονικό προσωπικό, απόφοιτους των πολυτεχνικών σχολών της χώρας μας, που έχουν εξειδικευτεί στον τομέα της ενέργειας.
2. Συνεργασία με τις περιφέρειες, ώστε να καταγραφούν οι κλιματολογικές ιδιαιτερότητες κάθε περιοχής και οι δυνατότητες δημιουργίας εγκαταστάσεων για παραγωγή ενέργειας, μέσω εναλλακτικών ανανεώσιμων πηγών.
3. Παροχή κρατικής στήριξης για ευρεσιτεχνίες (πατέντες) και καινοτομίες που σχετίζεται με την ενέργεια. Οι ιδιώτες θα στηρίζονται από το Κράτος για περαιτέρω ανάπτυξη των ευρεσιτεχνιών τους και σε περίπτωση που αυτές αποδειχθούν επιτυχείς, τότε θα τους εξασφαλίζεται δια βίου χρηματικό εισόδημα για την κρατική εκμετάλλευση της ιδέας τους.
4. Κρατική μέριμνα για την εξεύρεση κεφαλαίων και διεθνές κάλεσμα σε επενδυτές που ενδιαφέρονται, ώστε να επενδύσουν στο Κέντρο Ανανεώσιμων Πηγών και Εξοικονόμησης Ενέργειας για την ενίσχυση της μελέτης και έρευνας.
5. Παροχή κινήτρων και κρατική στήριξη σ' όλους τους ιδιώτες που θελήσουν να εγκαταστήσουν στο σπίτι τους συστήματα παραγωγής

ενέργειας από εναλλακτικές ανανεώσιμες πηγές, ώστε να είναι αυτάρκεις ή την περίσσεια ενέργεια να τη διοχετεύουν στο εθνικό δίκτυο ενέργειας (ηλεκτρισμός-τηλεθέρμανση).

6. Χρήση της παραγόμενης ενέργειας για την κίνηση των Μέσων Μαζικής Μεταφοράς και οχήματα ιδιωτικής χρήσης, μέσα από σύγχρονες τεχνολογίες ηλεκτροκίνησης. Η χώρα διαθέτει τεχνογνωσία για κατασκευή ηλεκτρικών μηχανών και αποθήκευσης ηλεκτρικής ενέργειας που μπορεί να κατασκευάσει εξ' ολοκλήρου ηλεκτροκίνητα οχήματα υψηλής τεχνολογίας και πλήρως ανταγωνιστικά με αντίστοιχα των ξένων εταιριών. Τα Μέσα Μεταφοράς θα γίνουν φιλικά προς το περιβάλλον, θα αξιοποιούν τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και έτσι, πέρα από τα περιβαλλοντικά οφέλη, η μετακίνηση των πολιτών θα γίνει πιο οικονομική και θα μειωθούν οι τιμές των εισιτηρίων.

7. Συνεργασία με τις Περιφέρειες, ώστε να δημιουργηθεί ένα ενεργειακό πάρκο ανά Περιφέρεια. Τα ενεργειακά πάρκα θα είναι ανοιχτά στους πολίτες και τα σχολεία και θα έχουν ως βασικό στόχο την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των πολιτών γύρω από θέματα που αφορούν την ενέργεια.

8. Δημιουργία Δικτύου Συνεργασιών με χώρες του εξωτερικού, σε θέματα ενέργειας.

9. Δημιουργία Στρατηγικού Σχεδίου, ώστε σε 10 χρόνια, όλα τα νησιά της Ελλάδας να είναι ενεργειακά αυτόνομα και αυτάρκη! Θα τοποθετηθούν σε κάθε νησί ανεμογεννήτριες σε χώρους που δεν προσβάλλουν την αρχιτεκτονική του τοπίου, το φυσικό κάλλος και το περιβάλλον, απομακρυσμένες από τους οικισμούς, καθώς και φωτοβολταϊκά συστήματα, ώστε να παράγεται η απαραίτητη ηλεκτρική ενέργεια που έχει ανάγκη το νησί. Η ενέργεια που περισσεύει θα αξιοποιείται για τη λειτουργία σύγχρονων μονάδων αφαλάτωσης θαλασσινού νερού για την κάλυψη των αναγκών των κατοίκων.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ μεριμνά για τα ελληνικά νησιά και θέλει να βελτιώσει το βιοτικό επίπεδο των κατοίκων, διευκολύνοντας την καθημερινότητά τους!

10. Εκμετάλλευση των μη κατοικημένων νησιών της χώρας για τη δημιουργία αιολικών πάρκων και την εγκατάσταση φωτοβολταϊκών συστημάτων, όπου η παραγόμενη ενέργεια θα εξάγεται.

11. Εκμετάλλευση του προγράμματος WAVEPLAM – «Ευφυής Ενέργεια για την Ευρώπη», με στόχο τον περιορισμό ή και την άρση των μη τεχνολογικής φύσεως εμποδίων, που πιθανόν να προκύψουν, όταν μεγάλης κλίμακας εφαρμογές των τεχνολογιών αξιοποίησης της κυματικής ενέργειας θα είναι έτοιμες προς εγκατάσταση. Αυτό το πρόγραμμα στοχεύει στην αξιοποίηση της κυματικής ενέργειας. Η Ελλάδα, σαφέστατα, είναι μια από τις ευρωπαϊκές χώρες που μπορεί και πρέπει να συμμετέχει.

12. Αξιοποίηση των απορριμμάτων για παραγωγή ενέργειας και ανακύκλωση για λήψη χρήσιμων επαναχρησιμοποιούμενων πρώτων υλών.

Βελτίωση της νομοθεσίας που αφορά την εξοικονόμηση Ενέργειας στο κτηριακό απόθεμα της χώρας.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ θα προβεί σε τροποποίηση της υφιστάμενης νομοθεσίας που πλαισιώνει τα θέματα εξοικονόμησης ενέργειας στις κτηριακές εγκαταστάσεις.

Πέραν των προγραμμάτων ΕΣΠΑ που αφορούν ενεργειακές αναβαθμίσεις κατοικιών (π.χ. το εξοικονομώ κατ' οίκον II), θα ενεργοποιήσει και άλλα χρηματοδοτικά εργαλεία μέσω ΕΣΠΑ για την ενεργειακή θωράκιση των κτηρίων του τριτογενούς τομέα (Νοσοκομεία, Σχολεία, Ξενοδοχεία, Επιχειρήσεις κλπ.), που μέχρι σήμερα δεν έχει υλοποιηθεί σε κανένα ανάλογο πρόγραμμα στο βάθος και στην έκταση που θα έπρεπε να επιφέρει ουσιαστική εξοικονόμηση ενέργειας, άρα και χρημάτων στο ενεργειακό ισοζύγιο της χώρας.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ έχει ως μόνιμο μέλημα τη σταδιακή απεμπλοκή της χώρας από την εισαγόμενη ενέργεια, την εκμετάλλευση των εγχωρίων υδρογονανθράκων και τη σταδιακή εγκατάσταση συστημάτων πράσινης ενέργειας, εγχώριας παραγωγής - εκμεταλλευόμενη το πλούσιο ηλιακό, γεωθερμικό και αιολικό της δυναμικό, έτσι ώστε να μην είναι σε ομηρία η χώρα ξένων και εγχωρίων ιδιωτικών συμφερόντων.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ θα πριμοδοτεί τις επιχειρήσεις που επενδύουν στην πράσινη ενέργεια με ειδικό φορολογικό και ασφαλιστικό καθεστώς, προκειμένου να κινητοποιήσει και να προσελκύσει νέους επενδυτές με απλές διαδικασίες αδειοδοτήσεων, ασφαλώς με σεβασμό στο φυσικό περιβάλλον.

Όσον αφορά τα νοικοκυριά, πέραν από τα γνωστά προγράμματα εξοικονόμησης, όσοι δε θα εντάσσονται σε αυτά και παρόλο αυτά, θα προβαίνουν σε ενεργειακή θωράκιση των κτηρίων τους (κουφώματα, μονώσεις, ηλιακά, φ/β, γεωθερμικές αντλίες, κλπ.) με ίδια κεφάλαια, θα έχουν απαλλαγή του ΦΠΑ στον ενεργειακό εξοπλισμό και τα υλικά που ενσωματώνονται στο κτήριο και επιφέρουν πιστοποιημένη εξοικονόμηση ενέργειας, σύμφωνα με τις ελάχιστες απαιτήσεις του Κανονισμού Ενεργειακής Απόδοσης των Κτηρίων (ΚΕΝΑΚ).

Η απαλλαγή του ΦΠΑ δε θα απομειώσει τα κρατικά έσοδα, αφού θα μειωθούν αντίστοιχα οι δαπάνες για την εισαγωγή πρωτογενούς ενέργειας από τρίτες χώρες.

Πηγές Ενέργειας και Ενεργειακή Αυτονομία

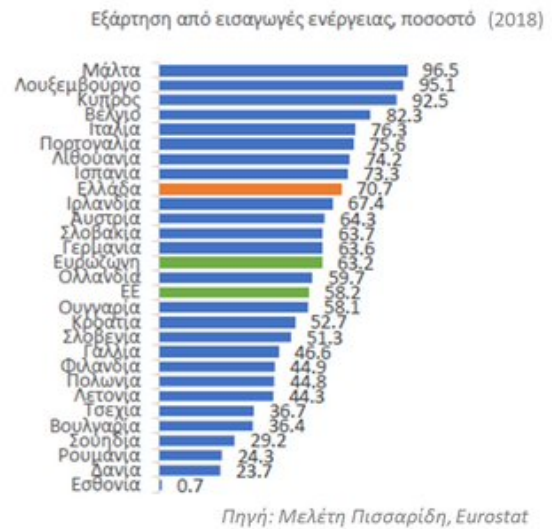
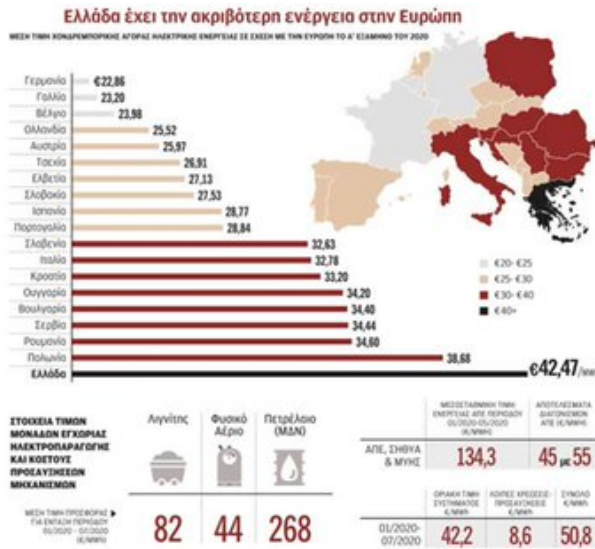
Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ θα επιδιώξει την παράταση της λειτουργίας όλων των Λιγνιτικών Μονάδων Ηλεκτροπαραγωγής της μέχρι το 2038, όπως το έχει εφαρμόσει η Γερμανία και η Πολωνία, μέχρι τη σταδιακή αντικατάστασή τους από νέες σύγχρονες μονάδες φυσικού αερίου.

Στην Ελλάδα ο λιγνίτης κάλυπτε έως και το 70% της εγχώριας παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας το 2001. Σήμερα ο λιγνίτης που αποτελεί εθνικό κεφάλαιο δε χρησιμοποιείται και οι μονάδες ηλεκτροπαραγωγής απ' αυτόν είναι προς απόσυρση, ενώ αποτελούν το 20% περίπου της εγκατεστημένης ισχύος. Η λειτουργία του επιβαρύνεται φυσικά, λόγω των προστίμων για εκπομπές ρύπων, αλλά υπάρχουν τρόποι για τη μείωση των εκπομπών.

Επακόλουθο τόσο των προστίμων, που δεν έχει η γειτονική Τουρκία που εξαγει αδασολόγητα στην ΕΕ, είναι η αύξηση του κόστους (μαζί με την είσοδο των επιδοτούμενων ακριβότερων ΑΠΕ).

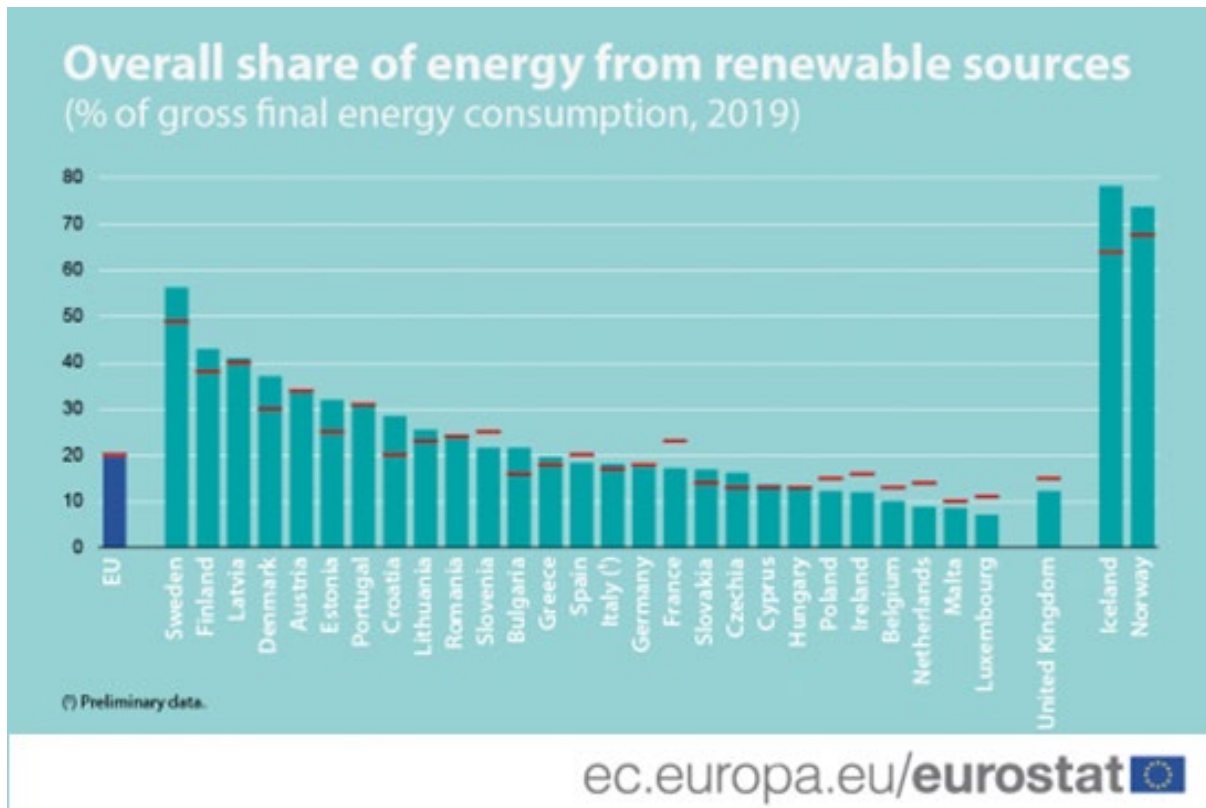
Μένει να δούμε που θα φτάσει τελικά το κόστος και η εξάρτηση με το εισαγόμενο φυσικό αέριο και την εισαγόμενη τεχνολογία ΑΠΕ του νέου προγράμματος της Νέας Δημοκρατίας, αφού αυτήν τη στιγμή ήδη η εξάρτηση είναι στο 70%.

Η ΕΕ έχει επιβάλει μείωση των εκπομπών ρύπων κατά 55% σε σχέση με τα επίπεδα του 1990 μέχρι το 2030. Οι ΑΠΕ στηρίζονται σε μη ανακυκλώσιμες εισαγόμενες τεχνολογίες που επιβαρύνουν το φυσικό τοπίο στα βουνά, όπως και στα χωράφια που έχουν αρχίσει να εγκαθίστανται.

Στα βουνά οι ανεμογεννήτριες επιβαρύνουν τη χλωρίδα και πανίδα, και θεωρείται ότι προκαλούν πλημμύρες με την αλλαγή της ροής των υδάτων. Στα χωράφια τα φωτοβολταϊκά δεσμεύουν γη υψηλής παραγωγικής δυνατότητας με άγνωστες συνέπειες στην περιοχή, καθώς θεωρείται ότι προκαλούν αύξηση της θερμοκρασίας γύρω απ' αυτά, ενώ στις πλημμύρες βυθίζονται στο νερό με κίνδυνο να διαφύγουν τοξικά. Σημειώνεται ότι στη Γερμανία τα αγροφωτοβολταϊκά έχουν απαγορευτεί, ενώ και στο παρελθόν τοποθετούνταν σε ικριώματα πάνω από την καλλιεργούμενη έκταση.

Η Ελλάδα έχει ήδη υψηλή παραγωγή ενέργειας από ΑΠΕ παράγοντας σχεδόν το 20% των αναγκών της από αυτή, με βάση στοιχεία Eurostat. Η ενέργεια αυτή όμως δεν είναι πλήρως αξιόπιστη, αφού δεν παράγεται συνεχώς και πρέπει να συνδυαστεί με μονάδες βάσης (π.χ. λιγνίτης, φυσικό αέριο, υδροηλεκτρικά συνεχούς ροής) ή συσσωρευτές. Σε κάθε περίπτωση θα πρέπει να επιζητηθεί η εγχώρια παραγωγή αυτών των τεχνολογιών, αφού ήδη υπάρχει η παραγωγική δυνατότητα.

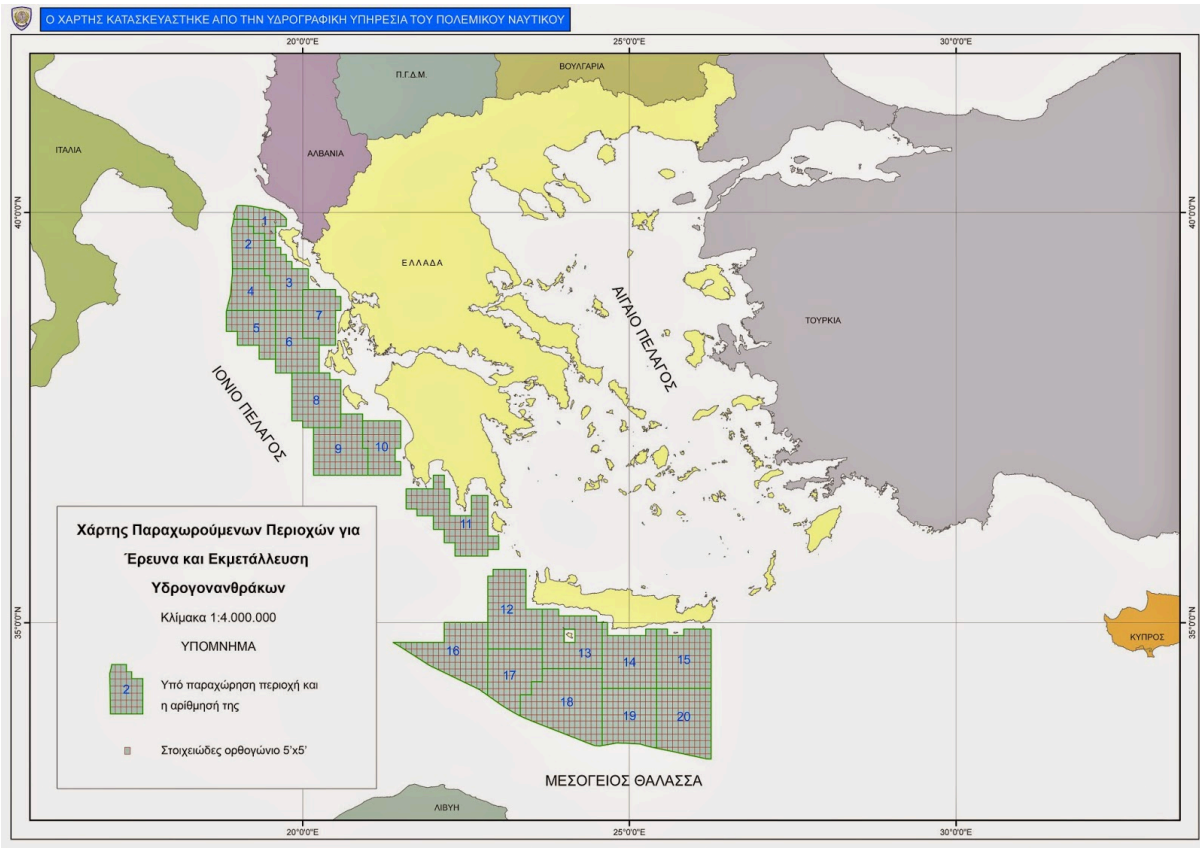
Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ έχει εκπονήσει μελέτη που αποδεικνύει πόσο καταστροφική και μη αναγκαία είναι η ευρεία τοποθέτηση ΑΠΕ. Την ίδια στιγμή, με το πρόγραμμα «Εξοικονομώ-Αυτονομώ», θα μπορούσε να πετύχει σε μεγάλο βαθμό περισσότερα.

Το μελλοντικό κύριο καύσιμο φυσικό αέριο προτείνουμε να εξορυχθεί από τα ελληνικά κοιτάσματα, αρχικά στα πλαίσια των συμβάσεων που έχουν ήδη εγκριθεί από την Ελληνική Δημοκρατία για τα συγκεκριμένα οικόπεδα του Ιονίου και Ν.Δ της Κρήτης - εν συνεχεία των νέων οικοπέδων που θα προκύψουν με νεότερες συμβάσεις μετά την τελική ανακήρυξη των ελληνικών ΑΟΖ/Υφαλοκρηπίδων στο Αιγαίο και στην ευρύτερη περιοχή της λεκάνης του Ηροδότου.

Όμως η χώρα θα πρέπει να επιταχύνει τις εξερευνησεις για τις περιοχές που έχουν ήδη δημοπρατηθεί, αλλά και να δημοπρατήσει και νέες, ειδικά νοτιώς της Κρήτης που είναι οι πιο υποσχόμενες, όπως και δυτικά των Ιονίων. Φυσικά, το ίδιο πρέπει να γίνει και ανατολικά της Κρήτης στη λεκάνη του Ηροδότου, αφού καθοριστεί η ΑΟΖ φυσικά.

Βυθοτεμάχια προς δημοπράτηση (2014)

Δημοπρατημένα Βυθοτεμάχια έως τέλος 2020

Β. ΤΟΜΕΑΣ ΥΠΟΔΟΜΩΝ

Πολεοδομία

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ στα πλαίσια εκσυγχρονισμού της σημερινής αναχρονιστικής, αποσπασματικής και συγκεχυμένης ελληνικής τεχνικής νομοθεσίας και της εναρμόνισής της, με τον σύγχρονο κόσμο που σήμερα διατρέχει την τέταρτη βιομηχανική επανάσταση, όπως είναι η ρομποτική, η τεχνητή νοημοσύνη, η ψηφιακή τεχνολογία, η πράσινη ενέργεια κλπ., προτίθεται να καταργήσει και τις 21 χιλιάδες σελίδες νομοθετικών κειμένων (Νόμους, Προεδρικά Διατάγματα, Εγκυκλίους κλπ.), που σήμερα πλαισιώνουν τον τομέα αυτόν.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ θα δημιουργήσει μια νέα, σύγχρονη, περιεκτική και πρακτικά αποτελεσματική ψηφιακή βιβλιοθήκη τεχνικών νομοθετικών κειμένων και πρακτικών οδηγών που θα ανταποκρίνεται στις σύγχρονες τεχνολογικές εξελίξεις του 21ου αιώνα, καθιστώντας την Ελλάδα πρωτοπόρα εντός της Ευρώπης.

Η χώρα δεν μπορεί να διοικείται μέσω μίας χαοτικής γραφειοκρατικής και ανορθολογικής πολυνομίας. Το γεγονός ότι ακόμα και σήμερα υπάρχουν νόμοι που περιέχουν αντικρουόμενες ή αλληλοκαλυπτόμενες διατάξεις, έχει ως αποτέλεσμα τη δημιουργία μιας τεράστιας σύγχυσης μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων του Δημοσίου και του ενδιαφερόμενου πολίτη ή του υποψήφιου επενδυτή που θέλει, αλλά δεν μπορεί, να δημιουργήσει πλούτο μέσα από καινοτόμες και τεχνολογικά προηγμένες επιχειρήσεις.

Η Ελλάδα κατέχει μία από τις πρώτες θέσεις στον κόσμο, που διοικείται με χιλιάδες Κοινές Υπουργικές Αποφάσεις (Κ.Υ.Α), Ερμηνευτικές Εγκυκλίους κλπ. και όχι από Νόμους. Κατέχουμε τα πρωτεία στην εκτελεστική αυθαιρεσία, όπου η εκάστοτε εκλεγμένη Κυβέρνηση, ερμηνεύει ή περιφρονεί και καταργεί κατά το δοκούν τους νόμους που έχουν εκδοθεί από προηγούμενες Κυβερνήσεις, με σκοπό να εξυπηρετεί τόσο μικροκομματικά συμφέροντα και διάφορες επαγγελματικές συντεχνίες όσο και μεγάλα οικονομικά συμφέροντα της οικονομικής αριστοκρατίας (ελίτ) και ημετέρων της, με προφανή βλάβη για το κοινωνικό και εθνικό συμφέρον της πατρίδας.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ στελεχωμένη από έμπειρους τεχνοκράτες έχει εκπονήσει ολοκληρωμένο σχέδιο για τον εκσυγχρονισμό της δημόσιας

διοίκησης που αφορούν θέματα πολεοδομίας, δικτύων, περιβάλλοντος και πράσινης ενέργειας.

Έκδοση Οικοδομικών Αδειών και Αδειών Λειτουργίας Επιχειρήσεων

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ θα προβεί κατ' απόλυτη προτεραιότητα στην επικαιροποίηση του σημερινού Ελληνικού Κτηριοδομικού Κανονισμού, με στόχο να απλοποιήσει όλους τους όρους δόμησης και τη διαδικασία έκδοσης των οικοδομικών αδειών, καθώς και όλη την κείμενη νομοθεσία για την αδειοδότηση μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων.

Συγκεκριμένα, η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ θα δώσει άμεση προτεραιότητα στην επίλυση όλων των εκκρεμών θεμάτων που μαστίζουν την ελληνική πραγματικότητα εδώ και δεκαετίες και κυρίως θεμάτων που αφορούν στον καθορισμό χρήσης γης, με σεβασμό στο περιβάλλον και στην αισθητική της περιοχής, τον αποχαρακτηρισμό δασικών εκτάσεων που πλέον δεν είναι δασικές αλλά μόνο στα χαρτιά κυρίως εντός αστικών και περιαστικών περιοχών, θα επανακαθορίσει τις ειδικές τουριστικές ζώνες υψηλής ζήτησης με στόχο τη δημιουργία νέων τουριστικών επενδύσεων, αγνοώντας τα διάφορα κωλύματα που προβάλλουν αντιδραστικά κινήματα με οπισθοδρομικές αντιλήψεις ή φοβικές ιδεοληψίες.

Πρώτο μέλημα της ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΥΣΗΣ σε συνεργασία με το ΤΕΧΝΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΕΛΛΑΔΟΣ (ΤΕΕ) θα είναι η ολοκλήρωση του **Εθνικού Ψηφιακού Χάρτη** που θα αφορά όλη την Ελληνική Επικράτεια και ο οποίος θα εμπεριέχει σαφείς και περιεκτικές πληροφορίες με το νομικό και πολεοδομικό καθεστώς που επικρατεί ανά περιοχή, τους όρους δόμησης, τους περιβαλλοντικούς περιορισμούς, τις εκάστοτε χρήσεις γης, τις κτηματολογικές πληροφορίες, κλπ. Έτσι, ο κάθε πολίτης ή επενδυτής με ένα κλικ επάνω στον ψηφιακό χάρτη και στην περιοχή που τον ενδιαφέρει θα λαμβάνει όλες τις απαραίτητες πληροφορίες σε ελάχιστο χρόνο, χωρίς να χρειάζεται να ανατρέξει στον δαίδαλο των υφιστάμενων νόμων, προκειμένου να πληροφορηθεί για όλο το νομικό και πολεοδομικό καθεστώς και ανάλογα να αξιολογεί το καθαρό όφελος της επένδυσής του.

Η έκδοση αδειών λειτουργίας επιχειρήσεων θα γίνεται **με ηλεκτρονική διαδικασία** σε ειδικό ηλεκτρονικό περιβάλλον κρατήσεων, ανάλογο μ' αυτό που έχει εγκαταστήσει σήμερα το **ΥΠΕΚΑ** για την έκδοση των ενεργειακών πιστοποιητικών ή των προγραμμάτων εξοικονόμησης κατ'

οίκον. Την ευθύνη για την αρτιότητα, την πληρότητα και την ακρίβεια των υποβαλλόμενων στοιχείων, δηλαδή των μελετών, των σχεδίων, των πιστοποιητικών, των βεβαιώσεων, των δηλώσεων κλπ. θα τη φέρει αποκλειστικά ο εκάστοτε μηχανικός ή σύμβουλος που θα έχει εκ του νόμου την ευθύνη της έκδοσής της. Αυτό σημαίνει ότι σε περίπτωση ελέγχου, εάν διαπιστωθεί παραβίαση της εφαρμογής της κείμενης νομοθεσίας, ο εκδίδων την ηλεκτρονική άδεια θα έχει όχι μόνο διοικητικές και αστικές κυρώσεις αλλά και αυστηρές ποινικές κυρώσεις.

Με τον τρόπο αυτό θα σταματήσει η δια ζώσης συναλλαγή δημοσίων υπαλλήλων και πολιτών. Το τέλος αυτής της διαπροσωπικής επαφής αυτομάτως θα θέσει σε τέλος την αδειοδοτική κωλυσιεργία, την ομηρία των ενδιαφερομένων πολιτών από τους δημόσιους φορείς, τις χρονοβόρες διαδικασίες και την περίπτωση λανθασμένης απόφασης εξαιτίας των πολλών εμπλεκόμενων φορέων, είτε της ανεπαρκούς γνώσης και κατάρτισης των δημοσίων υπαλλήλων στο συγκεκριμένο αντικείμενο και των υποκειμενικών ερμηνειών της νομοθεσίας.

Επισημαίνεται ότι η σημερινή διαδικασία έκδοσης αδειών με υποβολή εκτυπωμένων εγγράφων, σχεδίων κλπ., ζημιώνει το Δημόσιο αλλά κυρίως τους ενδιαφερόμενους πολίτες με εκατομμύρια ευρώ ετησίως. Επίσης, η φύλαξη όλων αυτών των φακέλων αδειοδοτήσεων στα αρχεία των δημοσίων φορέων, αποτελεί μείζον πρόβλημα χωροθέτησης, ασφαλούς φύλαξης αλλά και καταστροφής τους από φυσικά ή δόλια τεχνητά αίτια.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ θα δημιουργήσει το **Σώμα Ορκωτών Επιθεωρητών Αδειοδοτήσεων Επιχειρήσεων**, που θα αποτελείται από **πιστοποιημένους** ιδιώτες τεχνοκράτες (μηχανικούς, συμβούλους, κλπ.), όπως ισχύει και σε άλλες περιπτώσεις (π. χ. ορκωτοί λογιστές, ελεγκτές δόμησης, κλπ.) οι οποίοι θα ελέγχουν δειγματοληπτικά τη νομιμότητα των εκδιδόμενων ηλεκτρονικών αδειών, ενώ το σώμα αυτό θα ελέγχεται απευθείας από τον εκάστοτε αρμόδιο υπουργό και σε περίπτωση παραβίασης του όρκου τους, θα επιβάλλονται αυστηρές ποινικές και διοικητικές κυρώσεις.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ θα αποσυνδέσει την Πυροσβεστική Υπηρεσία από τις αρμοδιότητες ελέγχου και σχετικών εγκρίσεων των μελετών πυρασφάλειας κτηρίων, στα πλαίσια αδειοδότησης λειτουργίας των επιχειρήσεων. Θα προβεί στη θεσμοθέτηση Σώματος Πιστοποιημένων Μηχανικών Πυρασφάλειας που θα εκδίδουν τα πιστοποιητικά πυρασφάλειας με ευθύνη δική τους, ενώ παράλληλα η Πυροσβεστική

Υπηρεσία θα μπορεί να ελέγχει το Σώμα αυτό για τη νομιμότητα των εγκρίσεων και εκδόσεων των σχετικών πιστοποιητικών πυρασφαλείας. Τα εν λόγω πιστοποιητικά είναι απαραίτητα ως δικαιολογητικά για τη λειτουργία των επιχειρήσεων. Μέχρι σήμερα αυτά χορηγούνται από την Π.Υ με τεράστια καθυστέρηση, λόγω έλλειψης προσωπικού των τμημάτων Πυρασφαλείας. Η πρόταση αυτή θα επιφέρει εξοικονόμηση σε ανθρώπινο δυναμικό της Π.Υ για να ενισχύσει το επιχειρησιακό της έργο.

Έκδοση Ψηφιακού Μητρώου Συντηρήσεων Δικτύων και Υποδομών

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ θα προβεί για πρώτη φορά στα χρονικά του ελέγχου της ασφάλειας και της συντήρησης όλων των δημόσιων υποδομών – δικτύων της χώρας με την καθιέρωση Ηλεκτρονικού Μητρώου Συντηρήσεων (γέφυρες, οδικοί άξονες, αεροδρόμια, λιμάνια, αποχετευτικά δίκτυα, αντιπλημμυρικά δίκτυα, κλπ.). Στο μητρώο αυτό θα καταχωρούνται από τις περιφέρειες, δήμους, παρόχους κλπ. όλες οι προβλεπόμενες συντηρήσεις τεχνικών έργων με βάση την ελληνική και ευρωπαϊκή νομοθεσία.

Όλο το ιστορικό βλαβών, επισκευών, συντηρήσεων θα καταχωρείται ηλεκτρονικά σε ειδική πλατφόρμα του ΥΠΕΚΑ και σε περίπτωση ελέγχου πλημμελών συντηρήσεων, πλημμελούς λήψης μέτρων ασφαλείας, κακοτεχνιών, κλπ. θα λογοδοτεί στη Δικαιοσύνη ο αρμόδιος φορέας εκμετάλλευσης της υποδομής. Το μητρώο αυτό θα αποτελεί το τεκμήριο νομικών κυρώσεων, έναντι οποιουδήποτε που εμπλέκεται με τη συντήρηση σε περίπτωση αστοχιών.

Ηλεκτρονική Ταυτότητα Κτηρίων και Αντιμετώπιση Πολεοδομικών Αυθαιρεσιών

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ θα προβεί σε ριζική αναθεώρηση όλης της κείμενης πολεοδομικής νομοθεσίας που αφορά την αντιμετώπιση των πολεοδομικών παραβάσεων και αυθαιρεσιών, με γνώμονα την ουσιαστική αντιμετώπιση της αυθαίρετης δόμησης και της προστασίας του δομημένου περιβάλλοντος και όχι με βάση τη λογική της είσπραξης χαρατσιών, που επιβαρύνουν αδίκως τους ιδιοκτήτες ακίνητης περιουσίας.

Συγκεκριμένα, η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ θα εφαρμόσει όλα τα πρωτόκολλα κατεδάφισης χωρίς καμία εξαίρεση και θα προβεί στην κατεδάφιση

όλων των αυθαίρετων κτισμάτων που έχουν κτιστεί παρανόμως εντός δασικών περιοχών, ρεμάτων, αιγιαλού και περιοχών natura, καμία ειδική ρύθμιση διατήρησης προστίμων σε αυτά τα αυθαίρετα κτίσματα.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ θα κινηθεί στο πνεύμα της πολεοδομικής νομιμότητας, σεβόμενη τους ισχύοντες θεσμοθετημένους όρους δόμησης ανά περιοχή, σεβόμενη το περιβάλλον και την αισθητική της δομημένης ανάπτυξης αλλά σε καμία περίπτωση δε θα επιβάλλει χαράτσια σε ιδιοκτήτες ακινήτων οι οποίοι προέβησαν σε μικροπαραβάσεις, όπως εσωτερικές αλλαγές του ακινήτου τους, ή διαφοροποιήσεις στην εσωτερική εγκατάσταση που δεν επηρεάζουν τη στατικότητα και την ασφάλεια εν γένει του κτηρίου.

Επιπλέον, ακίνητα που κτίστηκαν με οικοδομική άδεια πριν το 1990 και δεν έχουν υπέρβαση δόμησης πάνω από 3%, ή έχουν γίνει μικρές παραβάσεις εντός του εσωτερικού του ακινήτου (μετατόπιση ή αλλαγή διαστάσεων κουφωμάτων, εσωτερικές διαρρυθμίσεις, διαμερισματώσεις, κατασκευές που χρησιμοποιούνται για σκίαση ή για διαχωρισμό (πέργκολες), εξώστες, τζάκια, κλπ.), θα απαλλάσσονται από την υποχρέωση τακτοποιήσεων-νομιμοποιήσεων και θα εκδίδεται η βεβαίωση νομιμότητας για μεταβίβαση ακινήτου.

Επίσης, για τον έλεγχο πολεοδομικής νομιμότητας για όλα τα υφιστάμενα κτήρια που έχει απολεσθεί ο φάκελος οικοδομικής αδείας του κτηρίου με ευθύνη των δημοσίων υπηρεσιών, ο έλεγχος πολεοδομικής νομιμότητας θα γίνεται μόνο με βάση τα σχέδια της συμβολαιογραφικής σύστασης του ακινήτου και όχι με την υποχρέωση ανασύστασης του φακέλου αδείας με ευθύνη του πολίτη, ως ισχύει σήμερα, αφού δε φέρει ο πολίτης την ευθύνη απώλειας δημοσίων εγγράφων (σχέδια, διαγράμματα, κλπ.) από το αρχείο των κατά τόπων αρμοδίων πολεοδομικών υπηρεσιών.

Η ηλεκτρονική ταυτότητα των κτηρίων είναι μια ορθή καταγραφή του κτηριακού αποθέματος της χώρας, αυτό θα γίνει άπαξ σ' όλα τα κτήρια από αρμόδιους μηχανικούς μέσα σε εύλογο χρονικό διάστημα **με δαπάνη της πολιτείας**, ενώ οποιαδήποτε πολεοδομική παράβαση συντελεστεί μετά την πρώτη ηλεκτρονική καταγραφή, οφείλει ο πολίτης με δική του ευθύνη και δαπάνη να ενημερώσει τη βάση δεδομένων του Παρατηρητηρίου Πολεοδομικών Παραβάσεων για τυχόν οικοδομικές αλλαγές στο ακίνητό του (και όχι να εξαναγκάζεται να προβαίνει σε περιοδικές (5 έτη ή 7 έτη) επικαιροποιήσεις του ακινήτου, εφόσον δεν έχει επέλθει καμία ουσιαστική κτηριακή

αλλαγή). Σε περίπτωση που από δειγματοληπτικούς ελέγχους των επιθεωρητών δόμησης προκύψουν τροποποιήσεις στην υφιστάμενη δόμηση και δεν έχει προβεί στη σχετική έκδοση αδείας ή ενημέρωσης του φακέλου αδείας ή έχει αποκρύψει τις μεταβολές του κτηρίου του, θα επιβάλλονται από τον νόμο οι προβλεπόμενες αστικές και ποινικές κυρώσεις.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ θα προβεί στην κατάρτιση προγραμμάτων προσεισμικών ελέγχων για όλα τα κτήρια -δημόσια και ιδιωτικά- που έχουν κτιστεί πριν το 1995 με προτεραιότητα τα προ του 1975, με βάση τους ισχύοντες αντισεισμικούς κανονισμούς και τα πρωτόκολλα ελέγχων στατικότητας και δομικής τρωτότητας. Τα προγράμματα αυτά θα χρηματοδοτηθούν από το πράσινο ταμείο και ευρωπαϊκά κονδύλια, όπως ισχύει και με τα προγράμματα εξοικονόμησης κατ' οίκον.

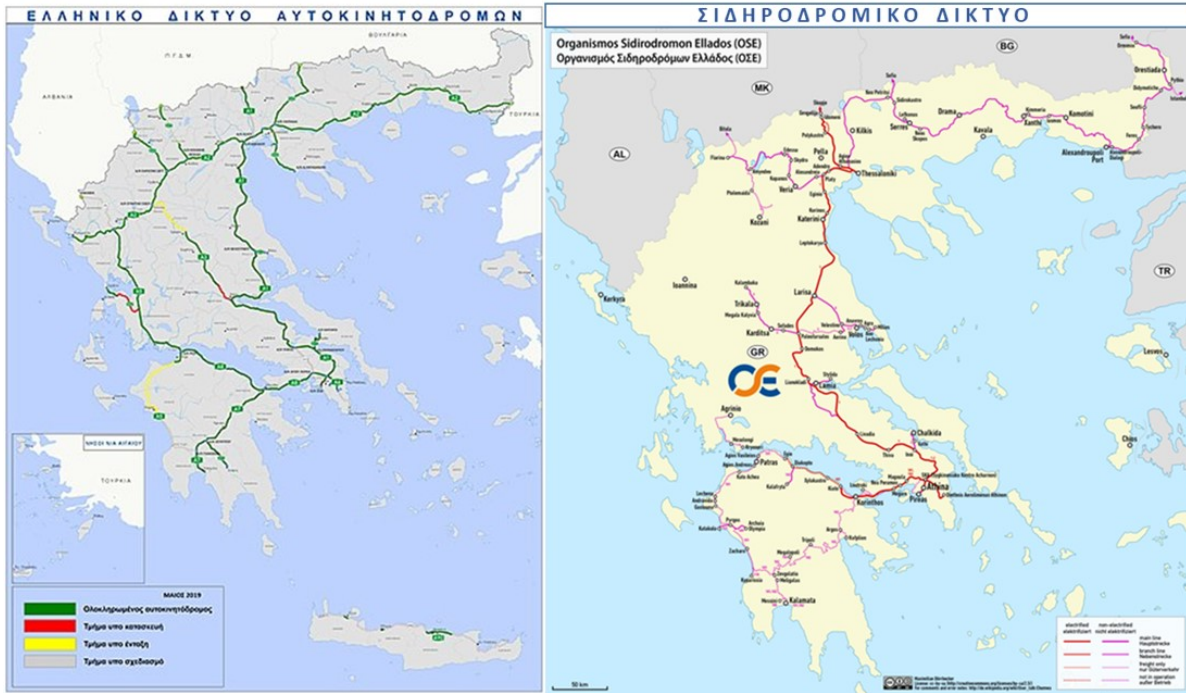
Τέλος, η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ θα προβεί στην κατάργηση του ληστρικού νόμου Χατζηδάκη Ν. 4759/20, με τον οποίο απαγορεύεται η εκτός σχεδίου δόμηση σε οικόπεδα κάτω των 4 στρεμμάτων, κάτι που αποτελεί συνειδητή απαξίωση της περιουσίας χιλιάδων μικρομεσαίων ιδιοκτητών.

Κατασκευαστικός Τομέας (Δημόσια Έργα)

Τα τελευταία χρόνια με τα προγράμματα ΕΣΠΑ η χώρα έχει προχωρήσει σε προώθηση μεγάλων έργων που έχουν απορροφηθεί από μεγάλες κατασκευαστικές, χωρίς όμως να έχουν συμβάλει στην ανάπτυξη πέρα από τις εισροές σ' αυτές κατά την κατασκευή. Αυτό ενώ έχει μειωθεί και το εθνικό σκέλος του ΠΔΕ αλλά όχι το συγχρηματοδοτούμενο που αναλώνεται σε αυτά τα μεγάλα έργα (συνολικά οι δημόσιες επενδύσεις δεν ξεπερνούν το 2-3% του ΑΕΠ)

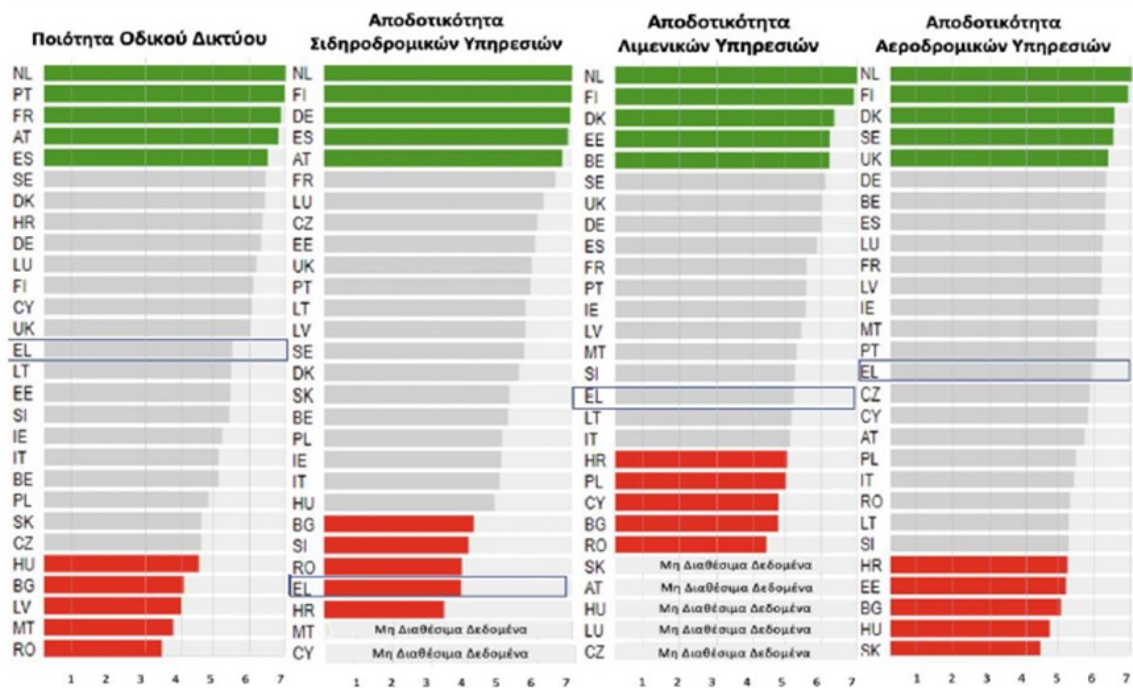
Στα χρόνια της μνημονιακής κρίσης τα μεγάλα έργα των αυτοκινητοδρόμων υπολείπονται και επιδοτούνται, καθώς έτσι προβλέπεται από τις συμβάσεις που υπογράφηκαν ώστε να καλύψουν και χρηματοοικονομικό κόστος δανείων που έδωσαν ευρωπαϊκές τράπεζες ως συγχρηματοδότηση μαζί με τα ΕΣΠΑ.

Πιστεύουμε ότι η χώρα έχει ικανοποιητικές υποδομές και δεν χρειάζεται εκχώρηση υπαρχόντων εσόδων (βλέπε υποθαλάσσια Σαλαμίνας ή αεροδρόμιο Ηρακλείου), μέσω της δημιουργίας νέων υποδομών που εξυπηρετούν κατασκευαστικά συμφέροντα.

Στον μόνο τομέα που χρειάζονται βελτιώσεις είναι στις σιδηροδρομικές μεταφορές όπως προκύπτει και από διεθνείς συγκρίσεις.

Διάγραμμα 5.15: Ποιότητα του μεταφορικού δικτύου στην Ελλάδα και άλλες ευρωπαϊκές οικονομίες

Πηγή: World Economic Forum 2018-2019. Η αξιολόγηση για τις σιδηροδρομικές, λιμενικές και αεροπορικές υπηρεσίες λαμβάνει υπόψη τη συχνότητα και τη συνέπεια των δρομολογίων, την τιμή και την ταχύτητα των παρεχόμενων υπηρεσιών, και άλλα στοιχεία. Χρησιμοποιείται κλίμακα από 1 (εξαιρετικά ανεπαρκής) έως 7 (εξαιρετικά επαρκής).

Πηγή: Μελέτη Πισσαριδίη, 2020

Προτεινόμενα Δημόσια Έργα

Όσον αφορά τα έργα των ΕΣΠΑ της επόμενης προγραμματικής περιόδου της ΕΕ 2021-2027, έχουν ήδη αναφερθεί από το Υπουργείο και από δημοσιεύματα έργα προϋπολογισμού άνω των 13 δις €.

Έργα προτεινόμενα για την περίοδο 2021-2027

	Δημόσιες Ανακοινώσεις			Πρό- ταση
	1η πρωτ/τα	2η πρωτ/τα	Σύνολο	
<u>Σχεδιαζόμενα</u>				
Νέα σιδηροδρομικά έργα	3.300		3.300	3.300
Έργα ΣΔΙΤ (απορρίμματα, κτήρια)	2.000		2.000	
ΒΟΑΚ (Κρήτης)	1.800		1.800	1.800
Αντιπλημμυρικά	1.200		1.200	1.200
Σύνδεση Αττική Οδός-ΠΑΘΕ (επέκταση Λεωφ. Κύμης 3,8 χλμ.)	450		450	
Υποθαλάσσια Σαλαμίνας	450		450	
Βόρειο Τμήμα Ε65	443		443	
Επέκταση Γραμμή 2 προς Ίλιον	350		350	
Παράκαμψη Χαλκίδας - Ψαχνών	250		250	
Περιφερειακή Θεσσαλονίκης (flyover)		370	370	
Επεκτάσεις Αττικής Οδού (Βουλιαγμένη και Ελληνικό)		190	190	
Αεροδρόμιο Καστέλιου (συμμετοχή Δημοσίου)		280	280	
Οδικές Βελτιώσεις			470	
Σύνολο Σχεδιαζόμενων			11.553	6.300
<u>Υλοποιούνται</u>				
1ο τμήμα της γραμμής 4 του υπόγειου ηλεκτρικού σιδηρόδρομου (μετρό)			1.200	1.200
Υπόγειος ηλεκτρικός σιδηρόδρομος (μετρό) Θεσσαλονίκης			450	450
Πάτρα – Πύργος			310	310
Άκτιο – Αμβρακία			91	91
Σύνολο Υλοποιούμενων			2.051	2.051
ΣΥΝΟΛΟ			13.604	8.351

Σημειώσεις:

Νέα σιδηροδρομικά έργα: Sea2 Sea, ηλεκτροκίνηση-ΠΑΘΕ

Οδικές Βελτιώσεις: σε 7.000 σημεία, επιμέρους διασυνδέσεις, ενιαίος πομποδέκτης κλπ.

ΣΔΙΤ: Καλαμάτα-Ριζόμυλος, Λειτουργία-Συντήρηση Μετρό Θεσσαλονίκης, 12 Δικαστήρια

ΒΟΑΚ: Χανιά-Αγ. Νικόλαος (πρώτη φάση) 900-1.300 εκατ. € Κίσαμος-Χανιά και Αγ. Νικόλαος-Σητεία (500-600 εκατ.).

Αρκετά απ' αυτά τα έργα είναι χρήσιμα, αν και θα μπορούσαν να προστεθούν και άλλα (π.χ. Ιωάννινα-Κακαβιά και Πύργος-Καλό Νερό, Καρπενήσι-Λαμία, αυτοκινητόδρομος Ασπρόπυργος-Θήβα (παράκαμψη λεκανοπεδίου) Υποθαλάσσια Σαλαμίνας κ.α.). Για όλα τα έργα θα μπορούσαν να παρατεθούν λόγοι για να επιβαρυνθεί το Δημόσιο με ένα νέο κόστος κατασκευής και οι χρήστες με τέλη. Δεν έχουμε όμως σκοπό να εμπλακούμε σε ένα μικροπολιτικό «παιχνίδι πλειοδοσίας» για ικανοποίηση επιχειρηματικών συμφερόντων ή τοπικών προσδοκιών.

Εκτός αυτού δε νομίζουμε ότι υπάρχουν χρήματα καν για τα έργα αυτά, καθώς από το ΕΣΠΑ 2021-27 για κατασκευαστικά δίνονται μόνο 2-3 δις € από την ΕΕ, ενώ και με το εθνικό σκέλος και τη συνήθη μόχλευση από Ευρωπαϊκές Τράπεζες δεν μπορούν να ξεπεράσουν τα 4 δις €. Λογικά, δεν υπάρχουν κεφάλαια να εκτελεστούν ούτε ως ΣΔΙΤ. Δε συνυπολογίζονται αυτά που μπορούν να ενταχθούν στα Πράσινα Έργα του NGenEU (π.χ. προτείνονται για ηλεκτρική σύνδεση Κρήτης-Αττικής, έργα ΑΠΕ, απολιγνιτοποίηση κ.α.).

Είναι όλα αυτά αποτέλεσμα της παρακμής του κατασκευαστικού τομέα, αφού τις προηγούμενες δύο δεκαετίες χρεοκόπησαν και εξαφανίστηκαν πολλές εταιρίες. Οι κατασκευαστικές που ιστορικά ανελάμβαναν έργα στη Μέση Ανατολή και στα Βαλκάνια σε μεγάλο βαθμό στηρίζονται στα περιορισμένα ΕΣΠΑ στην Ελλάδα. Την ίδια ώρα οι κατασκευαστικές της Τουρκίας κινούνται σε σφαίρες γεωπολιτικής επιρροής αναλαμβάνοντας έργα στη Ρωσία, Βαλκάνια (π.χ. αεροδρόμιο Πρίστινας) Καύκασο, Ουκρανία, Κεντρική Ασία, Λιβύη, Μέση Ανατολή, Πακιστάν, Άπω Ανατολή αλλά και στη Γερμανία, όπου υπάρχει ομογένεια. Η αξία των έργων που έχουν αναλάβει εκτός Τουρκίας έχει φτάσει τα 400 δις \$ το 2019 και απασχολεί περί τους 100.000 Τούρκους στο εξωτερικό. Αντίθετα, το συνολικό ανεκτέλεστο των τριών μεγαλύτερων κατασκευαστικών της Ελλάδας (που έχουν πλέον και ξένους μετόχους) ανέρχεται σε 5,5 δις € το 2019, όταν μόνο οι συμβάσεις εξωτερικού το 2009 ανέρχονταν σε 6 δις €!

Προτάσεις για τα Δημόσια Έργα

Έργα προς Κατασκευή:

1. Κατ' αρχήν θα πρέπει να υπάρξει **ιεράρχηση των έργων με βάση το εθνικό πρόγραμμα ανάπτυξης, τη σχέση κόστους-**

οφέλους και τα διαθέσιμα κεφάλαια και όχι με βάση μικροπολιτικά και κατασκευαστικά συμφέροντα.

2. Στα οδικά έργα προτεραιότητα δίνουμε στον ΒΟΑΚ, ώστε να μειωθούν τα ατυχήματα στην Κρήτη (και σε ένα βαθμό μπορεί να αποσυμφορήσει τις αφίξεις στο αεροδρόμιο Ηρακλείου), καθώς και βελτιώσεις στο οδικό δίκτυο όλης της χώρας. Ο Ε65 αντίθετα είναι ένα πανάκριβο έργο με περιορισμένη χρήση, που θα πρέπει να επανεκτιμηθεί κάτω από τα τρέχοντα οικονομικά δεδομένα.

3. Στα σιδηροδρομικά έργα ειδικό βάρος αποδίδουμε στην προώθηση του Sea2Sea (Μπουργκάς-Αλεξανδρούπολη-Καβάλα) που έχει κοινοτική υποστήριξη. Επίσης, ολοκλήρωση των εργασιών στο έργο Πάτρα-Αθήνα. Σημειώνεται ότι, ενδεχομένως, να μην είναι αναγκαία η ηλεκτροκίνηση, αφού σε κοντινές διαδρομές προωθείται στην ΕΕ και η χρήση υδρογονοκίνητων τρένων.

4. Προώθηση των εγγειοβελτιωτικών έργων, ώστε να θωρακιστεί η χώρα από πλημμύρες και παράλληλα να υποστηριχτεί η αγροτική παραγωγή, ενδεχομένως μπορούν να ενταχθούν και στο πακέτο των 5 δις € του ΕΣΠΑ για το περιβάλλον.

5. Προώθηση των προεκτάσεων του υπόγειου ηλεκτρικού σιδηρόδρομου (μετρό) στο βαθμό που υπάρχει εξασφαλισμένη κοινοτική χρηματοδότηση, κάποιο μέρος μπορεί ίσως να ενταχθεί στα 1,1 δις του ΕΣΠΑ για Αστικές Παρεμβάσεις.

6. Υποστήριξη της εξωστρέφειας των κατασκευαστικών εταιριών της Ελλάδας για ανάληψη έργων στη βάση των γεωπολιτικών συνεργασιών της χώρας.

Διαδικασίες εκτέλεσης δημοσίων έργων:

7. Επικαιροποίηση των κοστολογίων για εργασίες και υλικά, ώστε να συντάσσονται ρεαλιστικοί προϋπολογισμοί και να μπορεί να καθοριστεί ένα εύλογο όριο εκπτώσεων που να εξασφαλίζει την εκτέλεσή τους και να μην οδηγούνται μετά στην πρακτική των αναθεωρήσεων και υπερβάσεων με ή χωρίς πραγματική αιτία.

8. Πριν τη δημοπράτηση των έργων να υπάρχουν πλήρεις και εφαρμόσιμες τεχνικές μελέτες, να έχουν ολοκληρωθεί απαλλοτριώσεις, αρχαιολογικές έρευνες, να έχουν ληφθεί οι άδειες για τα εργοτάξια και να έχει δεσμευτεί η πίστωση του έργου. Είναι απαράδεκτο να ξεκινάνε έργα με δεδομένα προβλήματα, να παγώνουν και να ταλαιπωρείται το κοινωνικό σύνολο χωρίς λόγο.

9. Να γίνεται διασπορά των έργων στις κατασκευαστικές εταιρίες με βάση τις δυνατότητες και το ανεκτέλεστο υπόλοιπο, ώστε να αποφεύγεται η συγκέντρωση σε εργολαβικές συμπράξεις (καρτέλ) είτε κατά τη δημοπράτηση είτε μετά με υπερβολαβίες.
10. Αποφυγή συστήματος ανάθεσης έργων με μελέτη – κατασκευή, ειδικά σε ΣΔΙΤ, κάτι που μπορεί να οδηγήσει σε σχεδιαστικές και κατασκευαστικές υπερβάσεις.
11. Ο μελετητής να συμμετέχει στην επίβλεψη και να φέρει ευθύνη για την εκτέλεση του έργου με βάση τη μελέτη.
12. Να αποκλείονται ρήτρες, όπου το Δημόσιο εγγυάται για τα ελάχιστα έσοδα των έργων, όπως γίνεται με τους αυτοκινητόδρομους. Το επιχειρηματικό ρίσκο θα πρέπει να βαρύνει το σχήμα των αναδόχων, κάτι που θα περιορίσει τη σπατάλη δημόσιων πόρων.
13. Να μειωθεί το ποσοστό συμμετοχής του Δημοσίου στον προϋπολογισμό ΣΔΙΤ (κυμαίνεται από 50% ως 85% στο παρελθόν), ειδικά όταν αφορά έργα μεγάλα και διευρωπαϊκού χαρακτήρα με υπερτοπική σημασία και περιορισμένη τοπική. Ταυτόχρονα, να αυξηθεί το εθνικό σκέλος του ΠΔΕ, ώστε να διατεθεί σε μικρά έργα συντήρησης του οδικού δικτύου και των υποδομών γενικά σε όλη την Επικράτεια.
14. Να αποφεύγονται οι αναθέσεις ακόμα και σε πολύ μικρά έργα ΟΤΑ, καθώς δημιουργούν κίνδυνο συναλλαγών και κατάχρησης πόρων.
15. Αναδιάρθρωση των τεχνικών υπηρεσιών του Δημοσίου με στόχο να υπάρχουν πλήρως στελεχωμένες υπηρεσίες σε όλες τις περιφέρειες με όλες τις ειδικότητες των μηχανικών, πλήρη μηχανογράφηση και μηχανοργάνωση. Αντί δηλαδή να γίνεται συγκέντρωση της επίβλεψης από τις κεντρικές υπηρεσίες του Υπουργείου, να υπάρχει ενεργή αποκέντρωση και συμμετοχή της τοπικής κοινωνίας σε ένα έργο, καθώς έτσι θα υπάρχει και καλύτερη πληροφόρηση, εκτέλεση και χρήση. Τα έργα εξάλλου έχουν και έναν αναπτυξιακό ρόλο και μέσα απ' αυτά αναδεικνύονται και τα τοπικά στελέχη και η τοπική αυτοδιοίκηση.
16. Να υπάρχει διαφάνεια στην πορεία κατασκευής ειδικά των μεγάλων έργων, με μια ευκολόχρηστη και αξιόπιστη διαδικτυακή πύλη, έτσι ώστε να είναι δυνατός ο έλεγχος από το κοινωνικό σύνολο πέραν των διοικητικών μηχανισμών. Το καθεστώς ελέγχων πρέπει να ενισχυθεί με δειγματοληπτικούς ελέγχους, όπως και οι κυρώσεις.

Συγκοινωνία και Μεταφορές

Αστικές συγκοινωνίες

Οι μεγάλοι οργανισμοί αστικών συγκοινωνιών της Αθήνας (ΟΑΣΑ ΣΤΑΣΥ) παρουσιάζουν προβληματική λειτουργία εδώ και χρόνια με ανεπαρκή δρομολόγια. Οι εταιρίες έχουν παραχωρηθεί στο Υπερταμείο. Όπως πρόβλημα έχει και ο ΟΑΣΘ που δεν έχει παραχωρηθεί στο Υπερταμείο και ακόμα λειτουργεί σε μια μεταβατική κατάσταση μετά την υπαγωγή των αρμοδιοτήτων τους στο Δημόσιο.

Τα προβλήματα με τα ΜΜΜ δεν είναι σημερινά, αλλά το Υπερταμείο που τα διοικεί, κωφεύει. Για την ανακαίνιση των βαγονιών του υπόγειου ηλεκτρικού σιδηρόδρομου (μετρό) που τελευταία είχαμε και ατύχημα, το θέμα συζητιόταν το 2018! Όπως φυσικά και για την προμήθεια νέων λεωφορείων, που ο σχετικός διαγωνισμός για 750 λεωφορεία προωθούνταν πριν τις εκλογές του 2019, για να ματαιωθεί μετά, ώστε να επαναξιολογηθεί.

Όμως η πανδημία με την ανάγκη αποφυγής συνωστισμού έκανε το πρόβλημα επιτακτικό. Τα λεωφορεία είναι ασφυκτικά γεμάτα ακόμα και με συνθήκες κλειδώματος της οικονομίας και τηλεργασίας-τηλεκπαίδευσης, ενώ τα δρομολόγια του υπόγειου ηλεκτρικού σιδηρόδρομου (μετρό) δεν έχουν πυκνώσει. Έτσι, προωθείται η πρόσληψη προσωπικού και η μίσθωση λεωφορείων που θα πληρώσει το Δημόσιο και όχι ο πραγματικός ιδιοκτήτης, που είναι το Υπερταμείο των ξένων. Την ίδια στιγμή δε που θέτει σε κίνδυνο την υγεία και ταλαιπωρεί τον κόσμο, το Υπερταμείο πανηγυρίζει για τα κέρδη των λίγων εκατομμυρίων που δεν φτάνουν ποτέ βέβαια να ξεχρεώσουν το δημόσιο χρέος.

Αν δεν μπορεί να καλύψει τα έξοδα αυτά το Υπερταμείο για εταιρίες που έχει στη δικαιοδοσία και δεν επιτελούν το σκοπό ύπαρξής τους, τότε ίσως είναι ορθότερο να τις επιστρέψει στο Δημόσιο! Έχει εξάλλου εμφανώς αποτύχει παταγωδώς ταλαιπωρώντας το κοινό, κάτι για το οποίο δε λογοδοτεί ούτε στους πελάτες του ούτε στους μετόχους του, δηλαδή το Ελληνικό Δημόσιο, αφού δεν υπόκειται σε κοινοβουλευτικό έλεγχο. Απαράδεκτο!

Ενδεικτικά ο ΟΑΣΑ είχε το 2018 κύκλο εργασιών 197 εκ. € και ζημιές 50 εκ. €! Μάλιστα, οι ζημιές αυξήθηκαν σε σχέση με το 2017, όταν είχε κύκλο εργασιών.- τζίρο - 173 εκ. και ζημιές 8 εκ. Με βάση τα

στοιχεία αυτά τα λειτουργικά έξοδα του ήταν 363 εκ. το 2018 και 359 εκ. το 2017, ενώ το προσωπικό μειώθηκε από 7.776 άτομα το 2017 σε 7.562 το 2018, όταν αυξήθηκε ο κύκλος εργασιών (τζίρος). Άρα, δίκαια μπορεί να υποτεθεί ότι υπάρχουν ελλείψεις.

Οικονομικά Στοιχεία ΟΑΣΑ Ποσά σε €	Όμιλος		Εταιρία	
	2018	2017	2018	2017
Κύκλος εργασιών	197,571,132	173,051,962	4,326,101	4,128,391
Λειτουργικά Έξοδα	363,865,523	359,993,307	16,900,421	14,881,289
Μικτά κέρδη / (ζημιές)	(166,294,391)	(186,941,345)	(12,574,320)	(10,752,898)
Κέρδη / (ζημιές) προ φόρων	(50,397,798)	(6,607,907)	2,236,384	2,510,494
Λεωφορεία	1,000			
Προσωπικό	7,562	7,776	95	84

Παρόλα αυτά σύσσωμη η πολιτική ηγεσία ανέχεται αυτήν την εμφανή ανεπάρκεια. Και πώς άλλωστε, αφού σύσσωμα τα μνημονιακά κόμματα ψήφισαν για τη σύσταση του Υπερταμείου με το 3^ο μνημόνιο (Ν. 4336/2015). Ακόμα και αν κάποια απ' αυτά μετά δεν ψήφισαν τον εφαρμοστικό νόμο σύστασής του (Ν. 4389/2016), γιατί τώρα δεν τον καταργούν;

Με την ΠΝΠ 22.8.20 μισθώθηκαν 300 λεωφορεία των ΚΤΕΛ προσλήφθηκε προσωπικό (550 οδηγοί) στον υπόγειο ηλεκτρικό σιδηρόδρομο (μετρό) με κόστος για το Δημόσιο 54,8 εκ. € κατά έτος! Έπεται δε νέα μίσθωση λεωφορειών, δηλαδή μερική -«mini» - ιδιωτικοποίηση των συγκοινωνιών;

Σιδηροδρομικές μεταφορές

Ο πάλαι ποτέ ΟΣΕ διασπάστηκε κάτω από τις επιταγές των κοινοτικών οδηγιών και υπήχθη σε μια ακόμη «Ανεξάρτητη Αρχή», την ΡΑΣ (Ρυθμιστική Αρχή Σιδηροδρόμων). Τα τμήματά του σήμερα συνίστανται στον ομώνυμο ΟΣΕ, ο οποίος πλέον έχει στην ιδιοκτησία του μόνο την υποδομή και την ευθύνη της συντήρησής τους, λαμβάνοντας τέλη χρήσης από το μονοπώλιο του πρώην εμπορικού του τμήματος, της ΤΡΑΙΝΟΣΕ που μεταβιβάστηκε στην Ιταλική Trenitalia (FSI) έναντι ενός συμβολικού τιμήματος 45 εκατ. € μαζί με τη βάση συντήρησης ΕΕΣΣΤΥ έναντι 22 εκατ. €.

Τα μη σιδηροδρομικά πάγια του πρώην ΟΣΕ υπάχθηκαν στη ΓΑΙΟΣΕ που παραχωρήθηκε στο Υπερταμείο άνευ τιμήματος και αποτίμησης,

όταν τα πάγια της θεωρούνταν μεγάλης αξίας. Τέλος, υπό τον ΟΣΕ στο Δημόσιο έμεινε και η ΕΡΓΟΣΕ που υλοποιεί τα κατασκευαστικά έργα. Η ΤΡΑΙΝΟΣΕ λαμβάνει 50 εκατ. € κατ' έτος επιχορήγηση για άγονες γραμμές (υπηρεσίες ΥΔΥ) που το 2019, μετά τις εκλογές, επεκτάθηκε για 15 χρόνια έναντι 750 εκατ. €, δηλαδή εις βάρος του Δημοσίου, το οποίο επίσης καλύπτει και τα ελλείμματα του ΟΣΕ στην υποδομή. Αυτές λοιπόν είναι οι περίφημες μεταρρυθμίσεις, την ίδια ώρα που έχει μειωθεί το σιδηροδρομικό δίκτυο (Πελοποννήσου) και δεν έχουν έρθει γρήγορα τραίνα, ενώ με βάση τη σχεδίαση του Αθήνα-Θεσσαλονίκη είναι δυνατή η συντόμευση της διαδρομής σε 3 ώρες ή και λιγότερο, αλλά δεν έχει γίνει ακόμα.

Αεροπορικές μεταφορές

Οι αεροπορικές μεταφορές, όπως και οι σιδηροδρομικές, διασπάστηκαν και ιδιωτικοποιήθηκαν. Η Ολυμπιακή απορροφήθηκε έναντι συμβολικού τιμήματος από την Aegean (72 εκ. € το 2012) μετά από χρόνια υποβάθμισης και απώλειας κίνησης και πλέον εκτελεί μικρό μέρος της διεθνούς κίνησης της χώρας σε περιφερειακό επίπεδο.

Πλέον οι αεροδιακομιδές που έκανε η Ολυμπιακή δωρεάν στο παρελθόν επιβαρύνοντας τα αποτελέσματά της έχουν αναληφθεί από το Δημόσιο, μέσω του ΕΚΑΒ και της Πολεμικής Αεροπορίας έναντι ενός ποσού περί τα 10 εκατ. € ετησίως αλλά με καταπόνηση των πολύτιμων Ενόπλων Δυνάμεων. Το κόστος αυτό έχει αυξηθεί, λόγω τουρισμού αλλά και με την πανδημία. Πλέον θα δημιουργηθεί για το σκοπό αυτό μια μικρή «αεροπορική εταιρία αεροδιακομιδών» σε συνεργασία με το ΕΚΑΒ με 2 αεροπλάνα και 2 ελικόπτερα που δωρίζει το Ι. Σ. Νιάρχος και κόστος λειτουργίας που θα καλύπτει το Δημόσιο.

Από τις 12 άγονες γραμμές το 2010 με κόστος 22 εκατ. € μετά την ουσιαστική απορρόφηση της Ολυμπιακής από την Aegean το 2012 οι άγονες γραμμές έγιναν 24 με κόστος 157 εκατ. €, ενώ το 2016 αυξήθηκαν σε 28 με το κόστος να πέφτει σταδιακά και να φτάσει στα 9 εκατ. ευρώ το 2016, όταν για 10 γραμμές δεν εκδηλώνεται ενδιαφέρον.

Πρόσφατα η Aegean έλαβε 120 εκατομμύρια € ενίσχυση, λόγω της πανδημίας, αλλά το Κράτος δεν πήρε κάποια συμμετοχή στο μετοχικό κεφάλαιο ή στη διοίκηση της εταιρίας, έως ότου αποπληρωθεί, όπως έχει γίνει στη Γερμανία με τη Lufthansa. Σε αυτά δεν συνυπολογίζεται

η ειδική ανταμοιβή του εισιτηρίου από το Δημόσιο με τα μέτρα της πανδημίας (περίπου 6 εκ. € με βάση την 7η αξιολόγηση για το 2020).

Στα αεροδρόμια τα πιο κερδοφόρα τουριστικά παραχωρήθηκαν στη Fraport με το τρίτο μνημόνιο που ψήφισαν όλα τα μνημονιακά κόμματα. Η Fraport έλαβε για να πληρώσει το τίμημα δάνεια και από ελληνικές τράπεζες, ενώ τα έργα των 400 εκ. € της αναβάθμισής τους καλύπτονται στο μεγαλύτερο μέρος από τα ΕΣΠΑ. Πρόσφατα, ψηφίστηκε η αποχώρηση της ΥΠΑ απ' αυτά τα αεροδρόμια και η εποπτεία τους από μια ακόμα Ανεξάρτητη Αρχή - την ΑΠΑ (Αρχή Πολιτικής Αεροπορίας) εξ αποστάσεως! Η ΥΠΑ (Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας) υποβαθμίστηκε να λειτουργεί ως ΝΠΙΔ τα εναπομείναντα 23 μικρότερα αεροδρόμια που δεν έχουν πάνω από 1,5 εκ. € και για τα οποία δεν υπάρχει επιχειρηματικό ενδιαφέρον. Και η Fraport όμως ζήτησε αποζημίωση ως και 175 εκ. € για την απαγόρευση πτήσεων και απώλεια τζίρου, λόγω της πανδημίας.

Εκτός αυτών προωθείται η ιδιωτικοποίηση του αεροδρομίου Ηρακλείου, δεύτερο σε επιβατική κίνηση μετά των Αθηνών, μέσω της μεταφοράς του στο Καστέλι, σε μια αγροτική περιοχή. Εκεί θα επιφέρει καταστροφή και επιβάρυνση του φυσικού τοπίου, ενώ η λύση είναι και αντιοικονομική, καθώς απαιτεί τη δημιουργία οδικής αρτηρίας γι' αυτόν τον σκοπό. Και σ' όλα αυτά το Δημόσιο θα πρέπει να καταβάλλει ένα πολύ σημαντικό ποσό για απαλλοτριώσεις, αρχαιολογικές έρευνες και συμμετοχή στο έργο που ίσως ξεπεράσει τα 180 εκ. € έναντι τιμήματος από την παραχώρηση 480 εκ. € για 32 έτη. Εμείς θεωρούμε ότι, ειδικά σε αυτές τις τουριστικές και οικονομικές συνθήκες, το έργο είναι άκαιρο, ειδικά αν κατασκευαστεί ο ΒΟΑΚ, ενώ είχαμε αντιπροτείνει τη λύση της επέκτασης του αεροδιαδρόμου στη θάλασσα, αν χρειαστεί επέκταση.

Σε κάθε περίπτωση το Ελληνικό Δημόσιο έχει απολέσει τον έλεγχο σε συγκοινωνίες και στρατηγικές υποδομές του, μέσω των «ιδιωτικοποιήσεων», ενώ συνεχίζει να επιβαρύνεται για τη λειτουργία τους σε σημαντικό βαθμό. Παράλληλα, δεν έχουν σημειωθεί σημαντικές διαφοροποιήσεις στην εξυπηρέτηση, όχι στο βαθμό τουλάχιστον που δε θα μπορούσε να κάνει το ίδιο το Δημόσιο με μια άξια διοίκηση (το να παρουσιάζονται τα ΕΣΠΑ που λαμβάνει η Fraport για τα έργα αναβάθμισης ως δικές της επενδύσεις αποτελεί από τις μεγαλύτερες εξαπατήσεις).

Παράλληλα, εκτός του ότι η παραχώρηση στρατηγικών παγίων, όπως οι εισοδοί στη χώρα και οι μετακινήσεις, θέτει θέματα εθνικής ασφάλειας, η δημόσια διαχείριση θα τις ενέτασσε στο στρατηγικό σχέδιο ανάπτυξης της χώρας, υποστηρίζοντας τις προτεραιότητες της χώρας και όχι εταιριών με ατομικούς στόχους κερδοφορίας. Όταν δε επιτευχθεί ικανοποιητική ανάπτυξη, θα μπορούσε να επανεξεταστεί η ιδιωτικοποίηση, αν κριθεί σκόπιμο, κάτω από καλύτερες προοπτικές.

Προτάσεις για τις Συγκοινωνίες

1. Άμεσα βελτίωση της εικόνας των Δημόσιων Συγκοινωνιών με πύκνωση του στόλου και των δρομολογίων. Το Υπερταμείο των ξένων θα πρέπει να καλύψει το κόστος για αυτές που διαχειρίζεται (ΟΑΣΑ, ΣΤΑΣΥ, υπόγειος ηλεκτρικός σιδηρόδρομος - «μετρό»).
2. Επιβάλλεται η διασφάλιση στις αεροπορικές συγκοινωνίες είτε μέσω άγονων γραμμών είτε κεφαλαιακά. Καμιά όμως κεφαλαιακή ενίσχυση δεν πρέπει να γίνει χωρίς τη συμμετοχή στη μετοχική σύνθεση των εταιριών ώσπου να αποπληρωθεί η ενίσχυση, όπως γίνεται και στο εξωτερικό.
3. Επαναδιαπραγμάτευση των συμβάσεων με τους παραχωρησιούχους των 14 αεροδρομίων και των αυτοκινητοδρόμων, ώστε να μην επιβαρύνεται το Δημόσιο σε περιπτώσεις χαμηλών εσόδων.
4. Κατάργηση της ΑΠΑ ως ανεξάρτητης εταιρίας και ανάληψη του έργου της από τη δημόσια υπηρεσία ΥΠΑ με παρουσία σ' όλα τα αεροδρόμια, ώστε να εξασφαλίζεται η ασφάλεια των πτήσεων, η εθνική ασφάλεια και τα δικαιώματα των επιβατών.
5. Οι προμήθειες στις δημόσιες συγκοινωνίες θα πρέπει να καλύπτονται κατά προτεραιότητα από εταιρίες που παράγουν στην Ελλάδα (λεωφορεία, βαγόνια, όπως στο παρελθόν έχουν κατασκευαστεί από τα Ναυπηγεία Σκαραμαγκά και την ΕΛΒΟ).
6. Κατάργηση του καθεστώτος των ΥΔΥ για την ΤΡΑΙΝΟΣΕ. Θα πρέπει αντίθετα να δημοπρατούνται άγονες γραμμές κατά τα ισχύοντα στις αερομεταφορές και ακτοπλοΐα.
7. Προώθηση του έργου του νέου σταθμού ΚΤΕΛ στην Αθήνα, στον Ελαιώνα ως ΣΔΙΤ, ώστε να συγκεντρωθούν τα δρομολόγια, να υπάρχει σύνδεση με τον υπόγειο ηλεκτρικό σιδηρόδρομο (μετρό), για να αναβαθμιστεί το επίπεδο υπηρεσιών και η επικοινωνία με την περιφέρεια.

8. Άμεση ολοκλήρωση των έργων στη σιδηροδρομική γραμμή διαδρομή Αθήνα-Θεσσαλονίκη (σηματοδότηση) και εισαγωγή γρήγορων τρένων, ώστε να συντομευθεί στις 3 ώρες ή λιγότερο.
9. Ολοκλήρωση των έργων στον Κεντρικό Σταθμό Αθήνας (Λαρίσης) και της υπογειοποίησης στα Σεπόλια που καθυστερούν. Επίσης, βελτίωση της γραμμής ΣΚΑ-Οινόη με δημιουργία σταθμού ανταπόκρισης στα Βόρεια Προάστια για υπεραστικά δρομολόγια.
10. Προώθηση του προαστιακού, όπου υπάρχει δίκτυο, όπως στη Θεσσαλονίκη (City Train στη Δυτική Θεσσαλονίκη), στη Λάρισα (βελτίωση σύνδεσης με Βόλο) και στην Πάτρα.
11. Επαναλειτουργία του δικτύου Πελοποννήσου σε συνεργασία με την τοπική αυτοδιοίκηση (Καλαμάτα –Πάτρα, Αθήνα-Ναύπλιο) ίσως και ως τουριστικών γραμμών (Κόρινθος-Τρίπολη-Καλαμάτα, Τιθορέα-Μπράλος-Λιανοκλάδι).
12. Σιδηροδρομική σύνδεση των λιμανιών, όπου ήδη υπάρχει κοντά σιδηροδρομικό δίκτυο (Πάτρα, Θεσσαλονίκη-προβλήτα 6, Βόλος).
13. Προσέλκυση των μεταφορικών εταιρειών που έχουν μετεγκατασταθεί σε γειτονικές χώρες (Βουλγαρία, Αλβανία) με κατάλληλα φορολογικά κίνητρα.
14. Να καταστεί η Ελλάδα πύλη φορολόγησης για τα εμπορεύματα που εισέρχονται στην ΕΕ και να μην διέρχονται ή αποθηκεύονται ως εμπορεύματα που θα διαμετακομιστούν (transit). Με το υπάρχον κοινοτικό πλαίσιο ο εκτελωνισμός μπορεί να γίνει σε άλλη χώρα, όπου θα καταναλωθούν ή όπου ο ΦΠΑ να είναι χαμηλότερος.

Γ. ΤΟΜΕΑΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ θα προωθήσει την περιβαλλοντική και οικολογική εκπαίδευση και πληροφόρηση των πολιτών, ξεκινώντας πρώτα από το σχολείο, την οικογένεια, την επιχείρηση, με σκοπό ο Έλληνας να διαμορφώσει περιβαλλοντική και οικολογική συνείδηση.

Τα άμεσα μέτρα που θα αναλάβει η Ελληνική Λύση θα είναι:

1. Περιβαλλοντική και οικολογική εκπαίδευση και πληροφόρηση των πολιτών, ξεκινώντας πρώτα από το σχολείο, την οικογένεια, την

επιχείρηση, με σκοπό να διαμορφωθεί περιβαλλοντική και οικολογική συνείδηση.

2. Προώθηση της συνεχούς βελτίωσης των περιβαλλοντικών επιδόσεων όλων των οργανισμών-επιχειρήσεων που εδρεύουν στη χώρα με βάση τις αρχές της κυκλικής οικονομίας.

3. Φορολογική ελάφρυνση σε σχέση με άλλες επιχειρήσεις που έχουν υιοθετήσει συστήματα αποτελεσματικής και καινοτόμου περιβαλλοντικής διαχείρισης με αντίστοιχη πιστοποίηση από τους αρμόδιους φορείς διαχείρισης περιβαλλοντικών συστημάτων.

4. Εκμετάλλευση, ως θέμα άμεσης προτεραιότητας, των εκατομμυρίων τόνων κτηνοτροφικών αποβλήτων που παράγονται ετησίως στη χώρα μας, τα οποία κατά κανόνα πετιούνται ανεξέλεγκτα σε χιλιάδες Κουρουπητούς. Τα απόβλητα θα μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τη δημιουργία βιοαερίου, από το οποίο δύναται να παραχθεί θερμότητα και ηλεκτρισμός συνολικής ισχύος 350 MW, περίπου όση ενέργεια αναγκάζομαστε να εισάγουμε κάθε καλοκαίρι, λόγω αυξημένης ζήτησης σε ρεύμα. Η δημιουργία 10 – 15 τέτοιων μονάδων σε όλη τη χώρα θα ήταν αρκετή γι' αυτόν τον σκοπό. Επίσης, από τη διαδικασία μετατροπής των αποβλήτων των βουστασίων, των σφαγείων και των πτηνοτροφείων σε βιοαέριο, παράγεται ένα λίπασμα υψηλής απόδοσης, 85% φθηνότερο από τα αντίστοιχα προϊόντα του εμπορίου.

5. Καθιέρωση μητρώου αποβλήτων στους ΟΤΑ που θα απεικονίζεται το περιβαλλοντικό αποτύπωμα και η διαχείριση των απορριμμάτων του κάθε δήμου, και σύνδεση των δημοτικών τελών με βάση την οικολογική διαχείρισή τους.

6. Στροφή προς τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας με σταδιακή απομείωση των εισαγόμενων ορυκτών καυσίμων για την κάλυψη των ενεργειακών αναγκών του κτηριακού αποθέματος της χώρας. Χτίζουμε οικολογικά και καταναλώνουμε πράσινη ενέργεια.

7. Η ίδρυση Αρχής Προστασίας του Περιβάλλοντος που θα ελέγχει κρατικούς και ιδιωτικούς φορείς για τη διάθεση και επεξεργασία των απορριμμάτων με βάση την εφαρμογή του κοινοτικών οδηγιών που έχουν εναρμονιστεί στο εθνικό δίκαιο.

8. Η επιδότηση νέων σύγχρονων Μονάδων Οικολογικής Διαχείρισης Αστικών Αποβλήτων για παραγωγή ενέργειας από το πράσινο ταμείο και των ειδικών προγραμμάτων ΕΣΠΑ.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ σέβεται το Περιβάλλον, γιατί το Περιβάλλον είναι το σπίτι μας, είναι η χώρα μας. Το Περιβάλλον δεν μπορεί να αποτελεί αντικείμενο πολιτικής ιδεοληψίας.

**Για την ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ
η Εξοικονόμηση Ενέργειας είναι η βάση της Ενεργειακής
Ανεξαρτησίας.**

**Για την ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ
η Ενεργειακή Ανεξαρτησία σημαίνει
Εθνική Ασφάλεια.**

**Ο λιγνίτης και τα κοιτάσματα υδρογονανθράκων
αποτελούν εθνικό κεφάλαιο και
πρέπει να αξιοποιηθούν
προς όφελος όλων των Ελλήνων.**

ΣΥΝΟΠΤΙΚΑ ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ

Διαπιστώσεις

- Οι Δημόσιοι Υπάλληλοι αντιπροσωπεύουν το 18% των εργαζομένων στην Ελλάδα, ενώ στη Γερμανία είναι 10% και στις ΗΠΑ 15%.
- Το πρόβλημα δεν έγκειται τόσο στον αριθμό αλλά στην αποτελεσματική λειτουργία της διοίκησης, όπως και η διατήρηση παλαιοκομματικών πρακτικών. Δείγμα της παθογένειας του οικονομικού μοντέλου είναι το ότι ο ιδιωτικός τομέας υπολείπεται του δημοσίου σε αποδοχές.
- Ο αριθμός των δημοσίων υπαλλήλων (691 χιλιάδες) αυξάνει σταθερά ξανά μετά το 2014 (598 χιλιάδες), κυρίως με προσθήκες συμβασιούχων.

Μέτρα

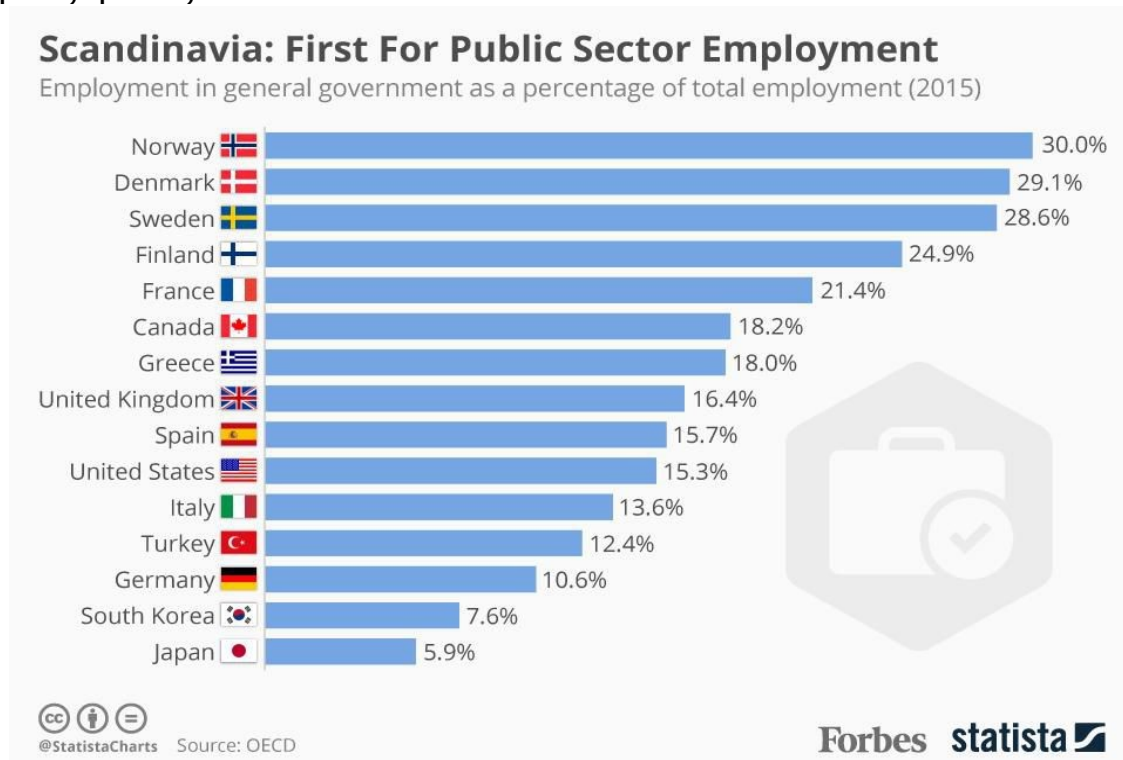
- Οργανόγραμμα Δημοσίου που να αντανάκλα τον αριθμό των δημοσίων υπαλλήλων και το που υπηρετούν, με σκοπό να παρακολουθούνται οι παλαιοκομματικές πρακτικές και προσλήψεις.
- Προάγεται η διαφάνεια, η αποτελεσματικότητα, η αξιοκρατία, οι σύγχρονες μέθοδοι διοίκησης, η ορθολογική κατανομή του ανθρώπινου δυναμικού στον ευρύτερο δημόσιο τομέα και στην τοπική αυτοδιοίκηση.
- Κατάργηση των Ανεξαρτήτων Αρχών και υπαγωγή στο Δημόσιο. Το Σύνταγμα προβλέπει 5 Ανεξάρτητες Αρχές και εμείς έχουμε 32, με κόστος από 300-600 εκατομμύρια €.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ «ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΥΣΗΣ» ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ

Η οικονομική κρίση που ξέσπασε στη χώρα και η βαθιά ύφεση σ' όλους τους τομείς του δημόσιου και ιδιωτικού βίου έκανε πιο ορατή από ποτέ την ανάγκη για ριζική αναδιάρθρωση της Δημόσιας Διοίκησης.

Η βαθιά διαπλοκή, η διαφθορά ορισμένων δημόσιων λειτουργιών και οι πελατειακές σχέσεις που «έχτιζε» το εκάστοτε κόμμα εξουσίας με τους ψηφοφόρους, σταδιακά δημιούργησαν έναν ογκώδη, βραδυκίνητο «μηχανισμό» που λέγεται «Ελληνικό Δημόσιο» και έχει σαν κύρια χαρακτηριστικά τη νωθρότητα, τη μειωμένη παραγωγικότητα, τη γραφειοκρατία και τις χρονοβόρες διαδικασίες.

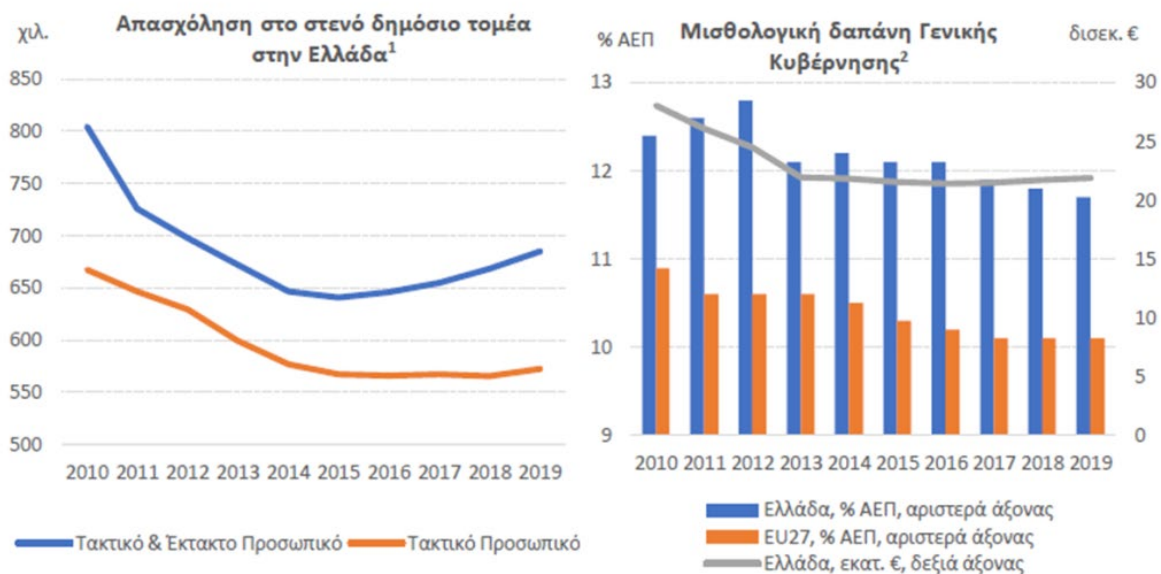
Το πρόβλημα δεν είναι τόσο ο αριθμός των δημοσίων υπαλλήλων, αν και το ποσοστό των εργαζομένων στο Ελληνικό Δημόσιο είναι 8% υψηλότερο από τη Γερμανία, όσο η χρησιμοποίησή τους για μικροπολιτική είτε από τα κόμματα είτε από τα συνδικάτα και η μη αξιοποίηση των δυνατοτήτων τους την ίδια στιγμή που ο ιδιωτικός τομέας φυτοζωεί.

Όλα τα μνημονιακά κόμματα, ενώ έλαβαν πολύ σκληρά μέτρα για όλες τις τάξεις εργαζομένων και επέβαλαν ριζικές αλλαγές στον ιδιωτικό τομέα, απέφυγαν να λάβουν δραστικά μέτρα ή έστω αντίστοιχα με τα μέτρα που επιβλήθηκαν στον ιδιωτικό τομέα για τη Δημόσια Διοίκηση. Ο λόγος είναι πως εκεί βρίσκονται όλοι οι «πελάτες – ψηφοφόροι». Είναι λοιπόν γνωστό πλέον πως ο ιδιωτικός τομέας, που ήταν η «ατμομηχανή» της ελληνικής οικονομίας, «θυσιάστηκε» για να σωθεί το Δημόσιο.

Παρά την αρχική πίεση για μείωση των οργανισμών του Δημοσίου και των υπαλλήλων τα πρώτα χρόνια των μνημονίων, αυτά πάλι έχουν αρχίσει να αυξάνουν μετά το 2015. Έτσι, έχουμε φτάσει το 2020 σε 691 χιλιάδες προσωπικό στο Δημόσιο από 598 χιλιάδες το 2014, σύμφωνα με την 8^η αξιολόγηση, με την αύξηση αυτή να γίνεται μέσω συμβασιούχων, λόγω περιορισμών στις προσλήψεις. Δε θα ήμασταν εναντίον, αν αυτό αφορά πάγιες ανάγκες, όπως στο ΕΣΥ, και όχι παλαιοκομματικές πρακτικές. Παράλληλα, έχουν αυξηθεί και οι δαπάνες.

Διάγραμμα 4.25: Απασχόληση και μισθολογική δαπάνη στον δημόσιο τομέα

¹ Πηγή: Βάση Απογραφής του Υπουργείου Εσωτερικών και επεξεργασία ερευνητικής ομάδας Πισσαριδίη

Με τον ίδιο ρυθμό αυξάνουν και οι μετακλητοί, ειδικά μετά τη δημιουργία του λεγόμενου «Επιτελικού Κράτους» από την Κυβέρνηση της ΝΔ δηλαδή ένα δημόσιο οργανισμό διοίκησης που καπελώνει τη δημόσια διοίκηση, χωρίς κάποια βελτίωση στη λειτουργία του Κράτους. Αλήθεια, ποιος ο σκοπός, ειδικά αφού απασχολεί άνω των 100 δημοσιογράφων; Πλέον οι μετακλητοί έχουν ξεπεράσει τους 2.800!

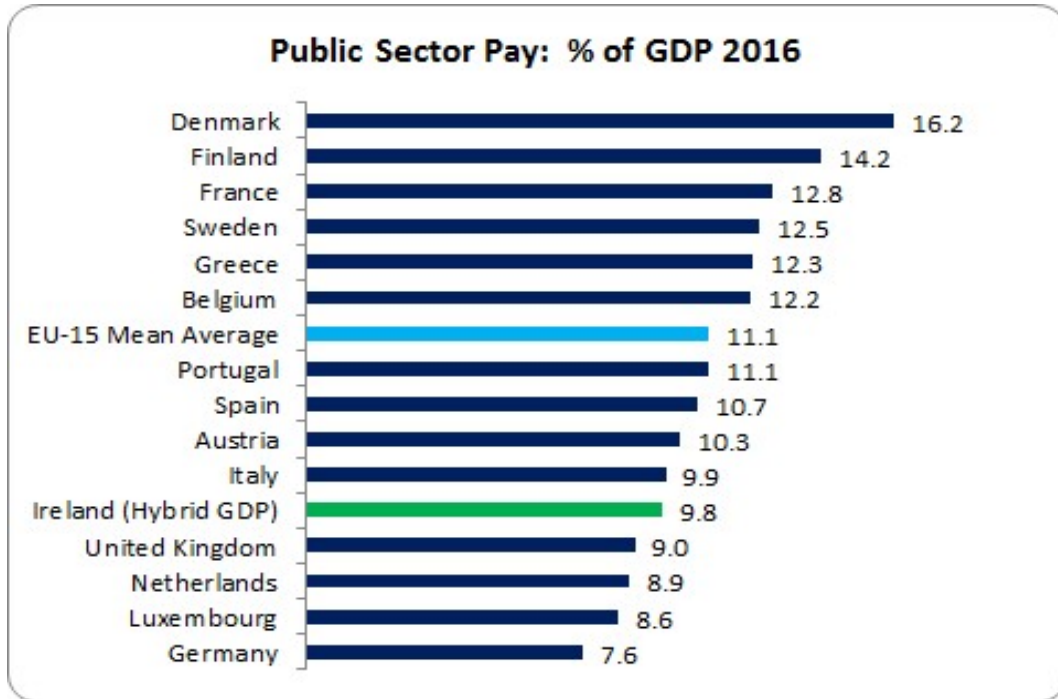
Εκτός από την αύξηση σε συμβασιούχους, όπως και σε μετακλητούς, τα τελευταία χρόνια παρατηρείται και είναι η δημιουργία «Ανεξάρτητων Αρχών» που τις εκχωρούνται δημόσιες λειτουργίες και παράλληλα επιδοτούνται από το Κράτος. Αν είναι δυνατόν!

Το Σύνταγμά μας ορίζει ότι πρέπει να έχουμε 5 Ανεξάρτητες Αρχές και εμείς έχουμε 32, ενώ το συνολικό κόστος τους ανέρχεται από 300 εκατομμύρια έως 600 εκατομμύρια ευρώ ανά έτος. Δεδομένου ότι έχουν λειτουργική και θεσμική ανεξαρτησία, δεν ελέγχονται ουσιαστικά από κανέναν, τόσο σχετικά με τις δαπάνες τους, όσο και σχετικά με το προσωπικό τους. Λειτουργούν ως παράθυρα τακτοποίησης κομματικής πελατείας και οι προβλεπόμενες σ' αυτές θέσεις είναι κατά συντριπτική πλειοψηφία αργομισθίες.

Η Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας (ΡΑΕ) έχει 126 μισθοδοτούμενους με 300.000 ευρώ τον μήνα μισθολογικό κόστος, ενώ τα 7 μέλη της ολομέλειάς της στοιχίζουν στο Κράτος 400.000 ευρώ τον χρόνο. Η Επιτροπή Ανταγωνισμού στοιχίζει 44.910.000 ευρώ τον χρόνο, το ΑΣΕΠ 20.000.000 ευρώ τον χρόνο, ο Συνήγορος του Πολίτη 28.000.000 ευρώ τον χρόνο. Αν κάθε Ανεξάρτητη Αρχή στοιχίζει κατά μέσο όρο περίπου 20.000.000 ευρώ τον χρόνο, αυτό σημαίνει ότι το σύνολό τους στοιχίζει περίπου 600.000.000 ευρώ.

Η μισθοδοσία των Δημοσίων Υπαλλήλων είναι υψηλότερη από τον μέσον όρο της ευρωζώνης ως ποσοστό επί του ΑΕΠ (γράφημα), καθώς επίσης σημαντικά υψηλότερη απ' αυτή του ιδιωτικού τομέα. Αυτό για εμάς εκτός από το μέγεθος της δημόσιας διοίκησης δείχνει την υστέρηση του ιδιωτικού τομέα της Ελλάδας σε σχέση με τις άλλες χώρες της ΕΕ, αφού δεν συνεισφέρει σημαντικά στην απασχόληση ούτε σε απόλυτους αριθμούς ούτε ως αμοιβές.

Ο απώτερος στόχος της ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΥΣΗΣ βέβαια είναι η αύξηση της απασχόλησης και των αμοιβών του ιδιωτικού τομέα, ανάλογα με την ανταγωνιστικότητα των εργαζομένων συν τον πληθωρισμό και την προστιθέμενη αξία που θα παράγουν, καθώς και τις παροχές που λαμβάνουν σε σχέση μ' αυτές του δημόσιου τομέα. Σκοπός δεν είναι να μειώσουμε τον δημόσιο τομέα σε μια κούρσα προς τα κάτω, δεδομένης της ανεργίας. Κάτι τέτοιο εξάλλου θα ήταν αντιαναπτυξιακό, καθώς θα μείωνε το ΑΕΠ μέσω της μείωσης της ιδιωτικής κατανάλωσης.

Απαιτούνται λοιπόν ριζικές αλλαγές και διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις στον τρόπο οργάνωσης και λειτουργίας της Δημόσιας Διοίκησης, γιατί αυτή με τη σειρά της επηρεάζει άλλους νευραλγικούς τομείς, όπως οι επενδύσεις, η επιχειρηματικότητα, η απασχόληση και γενικότερα, η εύρυθμη λειτουργία του Κράτους.

**Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ ΘΕΩΡΕΙ
ΠΩΣ ΕΙΝΑΙ ΠΛΕΟΝ ΕΠΙΤΑΚΤΙΚΗ Η ΑΝΑΓΚΗ
ΓΙΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΡΙΖΙΚΩΝ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΩΝ ΣΤΗ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ, ΕΤΣΙ ΩΣΤΕ ΝΑ ΚΑΤΑΣΤΕΙ ΠΙΟ
ΕΥΕΛΙΚΤΗ, ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ,
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΗ ΚΑΙ ΝΑ ΣΥΜΒΑΛΛΕΙ
ΣΤΗ ΜΕΙΩΣΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΧΡΕΟΥΣ**

Με την οργάνωση που έχει αυτήν τη στιγμή η Δημόσια Διοίκηση, κάθε άλλο παρά λειτουργική και αποτελεσματική είναι. Ενδεικτικά, αναφέρονται ορισμένα από τα «κακώς κείμενα»:

- Οι προσλήψεις και οι διορισμοί στο Δημόσιο δε γίνονται βάσει αξιοκρατικών μεθόδων, προσόντων των υποψηφίων και αντικειμενικών κριτηρίων αλλά βάσει πελατειακών σχέσεων.
- Η συμπεριφορά των Δημόσιων Υπηρεσιών συχνά είναι απαράδεκτη απέναντι στους πολίτες, παρόλο που ο μόνος λόγος ύπαρξης των εν λόγω υπηρεσιών και των δημοσίων υπαλλήλων είναι να εξυπηρετούν τους πολίτες και να ρυθμίζουν τις υποθέσεις τους με τον καλύτερο δυνατό τρόπο.
- Πολυάριθμες δομές και υπάλληλοι που, αντί να διευκολύνουν την εξυπηρέτηση των πολιτών, την κάνουν δυσκολότερη, λόγω έλλειψης ουσιαστικής οργάνωσης, κατακερματισμού των αρμοδιοτήτων, χαμηλής αποδοτικότητας και ελλιπούς διαχείρισης ανθρωπίνων και υλικών πόρων.
- Ανεπαρκής αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών, με αποτέλεσμα η Ελληνική Κεντρική Διοίκηση και η εξυπηρέτηση των πολιτών να είναι χαμηλής ποιότητας και να παρουσιάζει πολλά προβλήματα, λόγω των μεγάλων καθυστερήσεων και των χρονοβόρων διαδικασιών.
- Σημαντική έλλειψη επίσημων πληροφοριακών στοιχείων και δεδομένων σε πολλούς τομείς δραστηριοτήτων της χώρας, όπως για παράδειγμα στα γηροκομεία. Δε γνωρίζουμε τον ακριβή αριθμό των δημόσιων και ιδιωτικών γηροκομείων που υπάρχουν στη χώρα μας ούτε τον αριθμό των ατόμων που αυτά φιλοξενούν, γεγονός που θα μπορούσε να αντιμετωπιστεί με τη δημιουργία σχετικού Εθνικού Μητρώου.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ επιδιώκει την εξυγίανση στο σύνολο της Δημόσιας Διοίκησης, ώστε αυτή να καταστεί πιο ευέλικτη, λειτουργική, αποδοτική και αποτελεσματική.

Μείζονος σημασίας είναι τα εξής:

- Η βελτίωση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών.
- Ο εκσυγχρονισμός της Δημόσιας Διοίκησης.
- Η μείωση των περιττών δαπανών και του λειτουργικού κόστους.

- Η αξιοκρατική επιλογή των υπαλλήλων που στελεχώνουν τις δημόσιες υπηρεσίες.
- Η αντιμετώπιση της διαφθοράς και της διαπλοκής στη Δημόσια Διοίκηση.

Προτάσεις για την Δημόσια Διοίκηση

Οι προτάσεις της ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΥΣΗΣ για μεταρρυθμίσεις στη Δημόσια Διοίκηση είναι:

1. Δημιουργία και διατήρηση (με τακτική επικαιροποίηση των στοιχείων) οργανογράμματος όλων των δημόσιων υπηρεσιών και εταιριών, με τις θέσεις στις οποίες προσελήφθη ο καθένας και τις θέσεις στις οποίες πραγματικά απασχολείται. Πρέπει επιτέλους να γνωρίζουμε πόσοι μισθοδοτούνται από το Ελληνικό Δημόσιο και σε ποιες θέσεις απασχολούνται. Πρέπει να μάθουμε πόσοι φύλακες, καθαριστές και εργάτες απασχολούνται πλέον σε γραφεία. Δεν είναι δυνατόν να συζητάμε για οργάνωση του Δημοσίου και του υπαλληλικού του προσωπικού, αν δεν έχουμε συγκεκριμένα οργανογράμματα της κάθε υπηρεσίας. Δεν μπορεί να χρησιμοποιείται ο δημόσιος τομέας για ρουσφέτια πολιτικών.

2. Μείωση των κρατικών δαπανών που αφορούν τη συντήρηση και λειτουργία της Δημόσιας Διοίκησης με: (1) συγκέντρωση των κατακερματισμένων και διάσπαρτων Δημόσιων Υπηρεσιών, (2) αξιοποίηση όλων των δημόσιων κτηρίων, ώστε να εξλειφθούν τα έξοδα μίσθωσης, (3) κατάργηση των περισσοτέρων ΜΚΟ, οι οποίες δεν προσφέρουν τίποτα ουσιαστικό στο Κράτος, απλά απασχολούν υπαλλήλους που μισθοδοτούνται με ιδιαίτερως υψηλές μηνιαίες αποδοχές.

3. Αξιολόγηση και έλεγχος των προσόντων όλων των Δημοσίων Υπαλλήλων και απόλυση, όσων υπαλλήλων βρίσκονται σε αυτήν τη θέση με αναξιοκρατικές διαδικασίες και χωρίς να πληρούν τις απαραίτητες προϋποθέσεις.

4. Διορισμός Δημοσίων Υπαλλήλων με αυστηρά κριτήρια, μετά από διαδικασία αυστηρού διαγωνισμού πρόσληψης και ελέγχου της ύπαρξης και εγκυρότητας όλων των απαραίτητων δικαιολογητικών και τίτλων σπουδών.

5. Δημιουργία των απαραίτητων δομών και επιτροπών σε κάθε αρμόδιο Υπουργείο για την αποτελεσματική παρακολούθηση των αντίστοιχων Δημόσιων Υπηρεσιών, των διαδικασιών που ακολουθούνται, συμπεριλαμβανομένων των δαπανών, του εσωτερικού ελέγχου, του λογιστικού ελέγχου και της διαχείρισης των ανθρώπινων πόρων.

6. Διαρκής παρακολούθηση και έλεγχος, μέσω ενός γενικευμένου συστήματος παρακολούθησης, που θα ελέγχεται απευθείας από τον Πρωθυπουργό και θα αξιολογεί με συγκεκριμένους ποσοτικούς και ποιοτικούς δείκτες την αποτελεσματικότητα της εκάστοτε Δημόσιας Υπηρεσίας.

7. Δημιουργία ανεξάρτητης Επιτροπής Συντονισμού, τα μέλη της οποίας θα διορίζονται από τον ίδιο τον Πρωθυπουργό και θα έχουν ως ρόλο τον συντονισμό των διαφόρων Υπηρεσιών του Δημοσίου. Τα περισσότερα προβλήματα, οι καθυστερήσεις και η γραφειοκρατία απαντώνται κυρίως, όταν σε μία υπόθεση εμπλέκονται περισσότερες από μία Δημόσιες Υπηρεσίες. Στη συνέχεια, η έλλειψη συντονισμού και η ανεπαρκής συνεργασία μεταξύ των υπηρεσιών καθιστά την επίλυση της υπόθεσης και την εξυπηρέτηση του εκάστοτε πολίτη ακόμα πιο δύσκολη. Επιπλέον, συχνά παρατηρείται πως πολλοί Δημόσιοι Φορείς έχουν επικαλυπτόμενες αρμοδιότητες και εμπλέκονται στη ρύθμιση των ίδιων υποθέσεων. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή Συντονισμού θα έχει ως αρμοδιότητα τον συντονισμό και την εξασφάλιση της συνεργασίας των δημόσιων υπηρεσιών, ώστε να αποφεύγεται η ταλαιπωρία των πολιτών και ο σκόπελος της γραφειοκρατίας.

8. Εκσυγχρονισμός της Δημόσιας Διοίκησης και εισαγωγή των Νέων Τεχνολογιών, ώστε να περιορίζεται η γραφειοκρατία, να διευκολύνεται η συνεργασία των Δημόσιων Υπηρεσιών και όσοι πολίτες μπορούν να εξυπηρετούνται από τον υπολογιστή του σπιτιού τους.

9. Αξιοποίηση των Νέων Τεχνολογιών, ώστε σταδιακά να επιτευχθεί και να εφαρμοστεί η Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση που θα οδηγήσει στην εξοικονόμηση πόρων, στην αποφυγή της γραφειοκρατίας και θα συμβάλει στην εύρυθμη λειτουργία του Κράτους. Επιπλέον, μ' αυτόν τον τρόπο εξορθολογίζονται και επιταχύνονται οι διοικητικές διαδικασίες και ενισχύεται η διαφάνεια.

10. Θέσπιση και δημιουργία αυστηρών ελεγκτικών μηχανισμών, που θα αποτελούνται από μέλη που δεν ανήκουν στον πολιτικό χώρο, δεν είναι δημόσιοι υπάλληλοι και θα έχουν ως αρμοδιότητα τον έλεγχο και τη διαχείριση του ανθρώπινου δυναμικού των δημόσιων υπηρεσιών. Οι χαλαροί ελεγκτικοί μηχανισμοί που υπάρχουν αυτήν τη στιγμή στη Δημόσια Διοίκηση ευνοούν την εμφάνιση φαινομένων διαφθοράς, συγκαλύπτουν ανάρμοστες συμπεριφορές και ενισχύουν το πελατειακό Κράτος. Ως εκ τούτου, είναι απαραίτητη η διαμόρφωση μιας αυστηρής και οργανωμένης στρατηγικής διαχείρισης ανθρώπινου δυναμικού, που θα στηρίζεται στην αξιοκρατία και την απουσία πολιτικών παρεμβάσεων στην επιλογή και τη δημοσιοϋπαλληλική εξέλιξη. Επιπλέον, οι εν λόγω ελεγκτικοί μηχανισμοί θα έχουν ως αρμοδιότητα την αξιολόγηση της απόδοσης του ανθρώπινου δυναμικού. Πιο συγκεκριμένα, η ατομική αξιολόγηση του προσωπικού μπορεί να ενισχύσει τη διαφάνεια στη δημοσιοϋπαλληλική θητεία, να διευκολύνει την εξέλιξη και την κινητικότητα, καθώς και να μειώσει τον αριθμό του πλεονάζοντος προσωπικού.

11. Αυστηροποίηση εν γένει του πειθαρχικού δικαίου των δημοσίων υπαλλήλων. Δεν είναι δυνατόν να παραμένουν στις θέσεις τους επίορκοι, διεφθαρμένοι και καταχραστές δημόσιου χρήματος, ακόμα και άνθρωποι που δεν εμφανίζονται στην εργασία τους.

12. Περιορισμός των Ανεξάρτητων Αρχών, σοβαρός έλεγχος της δράσης τους και μείωση του κόστους λειτουργίας τους. Οι Ανεξάρτητες Αρχές πρέπει να ελέγχονται αυστηρά, να περιοριστούν και οι περισσότερες απ' αυτές να καταργηθούν. Δε γίνεται να επιβαρύνεται το Ελληνικό Δημόσιο με αργομισθίες και αχρείαστες δαπάνες, όταν αυτά τα χρήματα θα μπορούσαν να κατευθυνθούν στην υγεία, την παιδεία και την εθνική άμυνα.

13. Καθιέρωση ενός απλουστευμένου συστήματος αμοιβών στο Δημόσιο, που θα περιλαμβάνει μισθούς και επιδόματα και θα λαμβάνει υπόψη τις πληροφορίες που θα συλλέγονται από τους ελεγκτικούς μηχανισμούς και την αξιολόγηση των δημοσίων υπαλλήλων. Έτσι, θα διαμορφωθεί ένα δίκαιο σύστημα, όπου οι αποδοχές θα αντικατοπτρίζουν τα καθήκοντα και την παραγωγικότητα. Επαναφορά του θεσμού των μόνιμων Γενικών Διευθυντών στα Υπουργεία, όπως λειτουργούσε πριν το 1964.

14. Μείωση της προθεσμίας των 50 ή 60 ημερών που προβλέπεται στον Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας για τη διεκπεραίωση των υποθέσεων των πολιτών και την απάντηση στα αιτήματά τους κατά το ήμισυ τουλάχιστον. Δεν είναι δυνατόν, ακόμα και για τα πιο σοβαρά ζητήματα, να προβλέπεται προθεσμία δύο μηνών για να κάνουν οι δημόσιες υπηρεσίες τη δουλειά τους.

Με αυτές τις προτάσεις, η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ επιδιώκει τη ριζική αναδιάρθρωση της Δημόσιας Διοίκησης και των Δημόσιων Υπηρεσιών, ώστε αυτές να καταστούν περισσότερο λειτουργικές, αποδοτικές και αποτελεσματικές ως προς την εξυπηρέτηση των πολιτών. Επιπλέον, επιδιώκεται να καταπολεμηθεί η κατασπατάληση Δημόσιου Χρήματος, η διαφθορά και η διαπλοκή, καθώς επίσης να λειτουργούν πλέον ορθολογικά οι Εθνικοί Θεσμοί, χωρίς τους οποίους είναι αδύνατη η παραγωγή πλούτου σε μία χώρα.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ σέβεται το δημόσιο χρήμα και την κρατική περιουσία. Αναγνωρίζει τον σημαντικό ρόλο που έχει η δημόσια διοίκηση ως υπηρέτης του δημόσιου συμφέροντος, όπως τον καθοδηγητικό και εποπτικό της ρόλο.

**Βάζουμε τέλος στην απαξίωση για λόγους εξυπηρέτησης
μικροπολιτικών πρακτικών και κρατικοδίαιτων
μεγαλοσυμφερόντων.
Νοικοκυρεύουμε την Ελλάδα.
Εξασφαλίζουμε την περιουσία μας!**

ΣΥΝΟΠΤΙΚΑ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ

Διαπιστώσεις

- Η Δικαιοσύνη υπολείπεται των δαπανών σε σχέση με την ΕΕ, ενώ έχει ελλείψεις σε δικαστές και υποδομές.

Προτάσεις

- Επιτάχυνση των διαδικασιών απονομής δικαιοσύνης. Είναι απαράδεκτο η εκδίκαση να φτάνει τα 4-5 χρόνια.
- Άμεση πρόσληψη δικαστών, εφόσον οι υπάρχοντες δεν επαρκούν. Δημιουργία Ηλεκτρονικού Αρχείου στο οποίο θα καταχωρούνται οι αποφάσεις των Δικαστηρίων όλης της χώρας, με το όνομα του δικαστή.
- Αλλαγή του Νόμου περί «Ισόβιας Κάθειρξης». Η Ισόβια Κάθειρξη θα είναι κάθειρξη εφ' όρου ζωής και όχι ορισμένων ετών, όπως σήμερα. Στα ποινικά αδικήματα που θα επισύρουν ποινή Ισόβιας κάθειρξης, θα συμπεριληφθούν επιπλέον και τα: Εμπορία Ναρκωτικών, Κατάχρηση Δημοσίου Χρήματος, Εμπορία ανθρώπων, Παιδεραστία, συμμετοχή σε τρομοκρατικές οργανώσεις και διακίνηση λαθρομεταναστών.
- Θεσμοθέτηση Συνταγματικού Δικαστηρίου: κάθε διάταξη νόμου, που θα κηρύσσει αντισυνταγματική, θα είναι άκυρη.

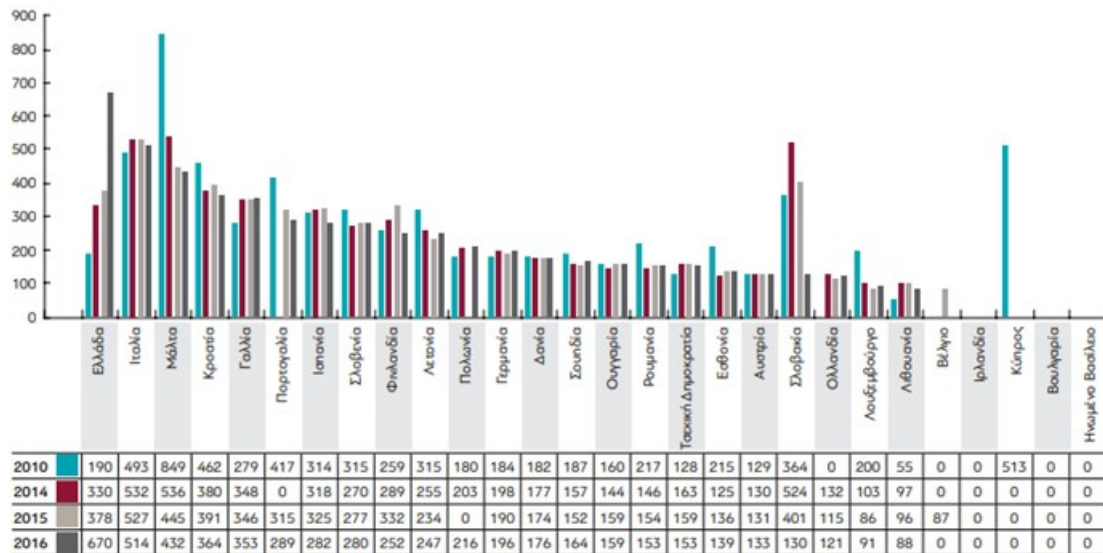
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ «ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΥΣΗΣ» ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ

Η Δικαιοσύνη αποτελεί βασικό πυλώνα συγκρότησης υγιούς εθνικού Κράτους και υγιούς εθνικής κοινωνίας. Η δίκαιη νομοθέτηση και η σωστή απονομή της δικαιοσύνης ενισχύουν την κοινωνική συνοχή, την κοινωνική ευημερία και την οικονομική ανάπτυξη.

Η απόδοση όμως της δικαιοσύνης στη χώρα μας από τα δικαστήρια χρήζει βελτιώσεων. Παρουσιάζει χαμηλούς ρυθμούς εκδίκασης με αποτέλεσμα σημαντικά εγκλήματα εν τέλει να παραγράφονται, εγκληματίες να μην τιμωρούνται και φυσικά πρόσωπα και επιχειρήσεις να μην μπορούν να δικαιωθούν. Σε αυτό έχουν συμβάλει οι ελλείψεις και ο φόρτος υποθέσεων αλλά και οι νομοθετικές διατάξεις που εισήχθησαν.

Ο χρόνος εκδίκασης για αστικές και εμπορικές υποθέσεις στην Ελλάδα το 2016 ήταν κατά μέσο όρο 670 ημέρες από 190 μέρες το 2010, όταν ενδεικτικά στη Γαλλία ήταν 353 και στη Ρουμανία ήταν 153.

Διάγραμμα 4: Αναγκαίος Χρόνος για την Επίλυση Αστικών και Εμπορικών Υποθέσεων Αμφισβητούμενης Δικαιοδοσίας (πρώτος βαθμός σε ημέρες), ΕΕ (2010-2016)

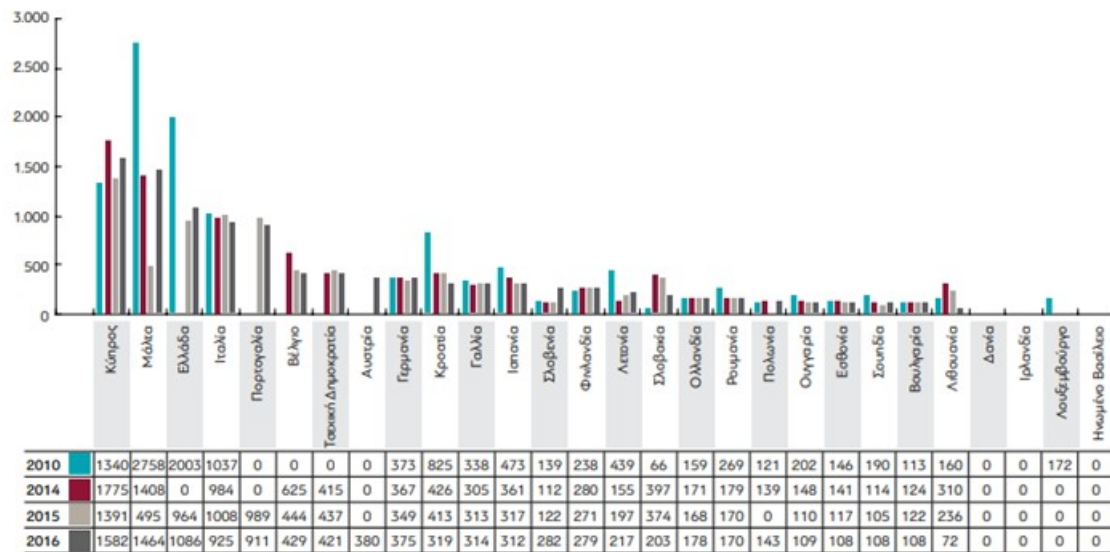
Όπου 0 = μη διαθέσιμο στοιχείο

Πηγή: European Commission (2018), The 2018 EU Justice Scoreboard

Πηγή: Διανεοσίς, Η Δικαιοσύνη Στην Ελλάδα Προτάσεις για ένα σύγχρονο δικαστικό σύστημα, 02.2019

Ακόμα χειρότερος ήταν ο χρόνος εκδίκασης για διοικητικές υποθέσεις που στην Ελλάδα το 2016 ήταν κατά μέσο όρο 1.086 ημέρες (το 2010 ήταν 2.003 μέρες), όταν στη Γαλλία ήταν 306 και στη Ρουμανία 170.

Διάγραμμα 5: Αναγκαίος Χρόνος για την Επίλυση Διοικητικών Διαφορών (πρώτος βαθμός σε ημέρες), ΕΕ (2010-2016)

Όπου 0 = μη διαθέσιμο στοιχείο

Πηγή: European Commission (2018), The 2018 EU Justice Scoreboard

Πηγή: Διαδικασίες, Η Δικαιοσύνη Στην Ελλάδα: Προτάσεις για ένα σύγχρονο δικαστικό σύστημα, 02.2019

Με βάση μελέτη της «διαΝΕΟσις» η Ελλάδα έχει χαμηλό προϋπολογισμό δικαστικού συστήματος ανά κάτοικο (41,3 €), όταν ο μέσος όρος της ΕΕ είναι 64 €. Είναι χαμηλότερος από αντίστοιχο μέγεθος του Ισραήλ (83 €), της Δανίας (84 €) και της Πορτογαλίας (56 €).

Στη δυσκολία απόδοσης δικαιοσύνης συμβάλλει, κυρίως η πολυνομία και η κακή νομοθεσία της Ελλάδας με τις συνεχείς τροπολογίες, φαινόμενο που έχει ενταθεί στα μνημονιακά χρόνια.

Στην Πατρίδα μας, επιτυχημένος υπουργός θεωρείται λανθασμένα εκείνος που παράγει πολλούς νόμους, ενώ θα έπρεπε να είναι εκείνος που εκτελεί ορθά και αποτελεσματικά τους νόμους. Παρατηρείται λοιπόν το φαινόμενο να τροποποιούνται επιφανειακά κατά εκατοντάδες παλιότεροι νόμοι, απλά για να τροποποιηθούν και ταυτόχρονα, μέσω αυτών των τροποποιήσεων, ικανοποιούνται κομματικά συμφέροντα.

Στην τεράστια αυτή πολυνομία πρέπει να προστεθούν και οι πολυάριθμες Οδηγίες της ΕΕ αλλά και οι χιλιάδες διεθνείς συνθήκες, οι οποίες ενσωματώνονται και αποτελούν εσωτερικό δίκαιο της Ελλάδας. Μια σύγχρονη νομοθετική «Βαβέλ».

Πίνακας 8: Αριθμοί Σελίδων και Άρθρων των Νόμων ανά Έτος (2002-2016)⁶⁸

Έτος	Αριθμός σελίδων μεικτής νομοθεσίας	Αριθμός άρθρων μεικτής νομοθεσίας
2002	3.118	1.091
2003	3.248	1.418
2004	4.206	926
2005	3.842	1.758
2006	1.451	1.317
2007	3.458	1.311
2008	2.866	1.674
2009	5.690	909
2010	3.539	1.963
2011	6.168	2.284
2012	3.449	1.794
2013	3.874	2.350
2014	6.196	3.078
2015	8.288	893
2016	4.932	3.469
ΣΥΝΟΛΟ	64.325	26.235

Πηγή: Επεξεργασία των συγγραφέων με βάση έρευνα όλων των νόμων (2002-2016)

Πηγή: Πολυνομία, Κακονομία και Γραφειοκρατία στην Ελλάδα, ΔΙΑΝΕΟΣΙΣ, 2017

Όταν δεν τροποποιούνται ολόκληροι νόμοι, τροποποιούνται συγκεκριμένες διατάξεις - κάτι που έχει αυξηθεί σε μεγάλο βαθμό στα μνημονιακά χρόνια, ευτελίζοντας την αίσθηση περί δικαίου που καθορίζει πλέον η εκάστοτε κομματική πλειοψηφία στην βουλή.

Πίνακας 2: Δεκτές Υπουργικές και Βουλευτικές Τροπολογίες (2011-Αύγουστος 2017)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017 ⁶⁷
Δεκτές υπουργικές τροπολογίες	71	60	138	274	96	308	169
Δεκτές βουλευτικές τροπολογίες	47	29	45	180	53	118	67
Σύνολο δεκτών τροπολογιών	118	89	183	454	149	426	236

Πηγή: Επεξεργασία των συγγραφέων από τα στοιχεία της Βουλής, www.parliament.gr

Πηγή: Πολυνομία, Κακονομία και Γραφειοκρατία στην Ελλάδα, ΔΙΑΝΕΟΣΙΣ, 2017

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ έχει συγκεκριμένες και ρεαλιστικές προτάσεις για την αναδιάρθρωση και τον εκσυγχρονισμό της Ελληνικής Δικαιοσύνης, ώστε ο Πολίτης να αισθάνεται ασφαλής και προστατευμένος. Οι νόμοι να ισχύουν για όλα τα πρόσωπα, ανεξαρτήτως αν είναι απλοί πολίτες ή άτομα με ισχύ και εξουσία. Το Κράτος οφείλει να λειτουργεί εύρυθμα και να μην τίθεται σε κίνδυνο η κοινωνική συνοχή.

Οι προτάσεις της ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΥΣΗΣ για την αναδιάρθρωση και τον εκσυγχρονισμό της Δικαιοσύνης είναι οι εξής:

1. Δημιουργία ειδικής Επιτροπής, που θα ελέγχεται άμεσα από τον Πρωθυπουργό, θα απαρτίζεται από αδιάφθορους Δικαστικούς, οι οποίοι θα έχουν πλέον συνταξιοδοτηθεί και θα έχουν ως αρμοδιότητα τον έλεγχο και την αξιολόγηση της Δικαιοσύνης, την επισήμανση των προβλημάτων και την κατάθεση προτάσεων-λύσεων γι' αυτά.
2. Δημιουργία Ηλεκτρονικού Αρχείου στο οποίο θα καταχωρούνται οι αποφάσεις των Δικαστηρίων όλης της χώρας, με το όνομα του δικαστή που τις εξέδωσε και ταυτόχρονα, με βάση λέξεις «κλειδιά», αφενός για να ανευρίσκεται εύκολα οποιαδήποτε απόφαση, αφετέρου για να δημιουργηθεί ενιαία νομολογιακή βάση δεδομένων.
3. Δημιουργία Ολοκληρωμένου Ηλεκτρονικού Συστήματος Διαχείρισης Δικαστικών Υποθέσεων Πολιτικής, Διοικητικής και Ποινικής Δικαιοσύνης.
4. Βελτίωση και εκσυγχρονισμός των ψηφιακών υπηρεσιών του Αρείου Πάγου, του Ελεγκτικού Συνεδρίου και του Συμβουλίου της Επικρατείας.
5. Καταπολέμηση της βραδύτητας της απονομής δικαιοσύνης και επιτάχυνση των διαδικασιών. Είναι απαράδεκτο για την εκδίκαση μιας υπόθεσης να απαιτούνται πολλά χρόνια ταλαιπωρίας, ψυχικής φθοράς και εξόδων, μέχρι την επίλυση της διαφοράς, όταν πλέον δε θα έχει κανένα νόημα. Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ προτείνει μέτρα για την καταπολέμηση του θλιβερού αυτού φαινομένου που εμποδίζει την εύρυθμη και ομαλή απόδοση Δικαιοσύνης και καταλήγει στην πράξη σε αρνησιδικία.
6. Άμεση πρόσληψη δικαστών, εφόσον οι υπάρχοντες δεν επαρκούν, για την εκδίκαση των πολυάριθμων δικαστικών υποθέσεων που βρίσκονται σε αναμονή.
7. Ηλεκτρονικό Αρχείο και μητρώο κρατουμένων από όλα τα καταστήματα κράτησης της χώρας.
8. Άμεση εφαρμογή και χρήση ηλεκτρονικών μέσων επιτήρησης υποδίκων, καταδίκων και κρατουμένων που βρίσκονται σε άδεια.
9. Αλλαγή του Νόμου περί «Ισόβιας Κάθειρξης». Η Ισόβια Κάθειρξη θα είναι κάθειρξη εφ' όρου ζωής και όχι ορισμένων ετών, όπως ισχύει σήμερα.

10. Στα ποινικά αδικήματα που θα επισύρουν ποινή **πραγματικής** ισόβιας κάθειρξης θα συμπεριληφθούν επιπλέον και τα κάτωθι αδικήματα: εμπορία ναρκωτικών, κατάχρηση δημοσίου χρήματος, εμπορία ανθρώπων, παιδεραστία, **εμπόριο οργάνων του ανθρωπίνου σώματος**, συμμετοχή σε τρομοκρατικές οργανώσεις, συμμετοχή σε εγκληματικές οργανώσεις και διακίνηση λαθρομεταναστών. Επιπρόσθετα, για το αδίκημα της **παιδεραστίας**, πέρα από την ισόβια κάθειρξη, θα εξετασθεί και το μέτρο της χημικής εξουδετέρωσης της επιθυμίας του δράστη.

11. Έπειτα από απόφαση του λαού με δημοψήφισμα θα θεσπιστεί η εκλογή από τους αντίστοιχους ψηφοφόρους, ενός τοπικού πολίτη που ασκεί το νομικό επάγγελμα επί εικοσαετία, ως επικεφαλής της εισαγγελίας κάθε νομού για μια τετραετία. Οι δε υπόλοιποι υφιστάμενοι εισαγγελείς θα είναι κανονικά επαγγελματίες δικαστικοί λειτουργοί, όπως είναι σήμερα.

12. Οι δικαστικοί λειτουργοί (δικαστές και εισαγγελείς) θα προάγονται και θα μετατίθενται με προεδρικό διάταγμα, έπειτα από δεσμευτική πρόταση ειδικού προς τούτο δικαστικού συμβουλίου και όχι της Κυβέρνησης ή της κυβερνητικής πλειοψηφίας της βουλής.

13. Αγωγές κακοδικίας εναντίον δικαστών θα δικάζονται από ειδικό δικαστήριο που θα συγκροτείται από άλλους νομικούς στο επάγγελμα, εκτός της έδρας που υπηρετεί ο εναγόμενος δικαστής.

14. Θα εισαχθούν δικονομικοί κανόνες, ώστε η υπόθεση που άγεται ενώπιον των δικαστηρίων να αποτελεί ενότητα τόσο ως προς το ποινικό όσο και ως προς το αστικό της μέρος, για την έκδοση ενιαίας απόφασης.

15. Στην πολιτική δικονομία θα υιοθετηθεί διαδικασία προδικασίας στην οποία θα εμπλέκεται και θα ευθύνεται ο δικαστής, όχι μόνο ιδιώτες διάδικοι, ο οποίος θα καλεί σε ακρόαση τους διαδίκους στο πλαίσιο της διερεύνησης των προθέσεων τους και των νομικών και πραγματικών επιχειρημάτων τους, κάτι που θα οδηγεί τις περισσότερες υποθέσεις σε συμβιβασμό, πριν την τελική συζήτηση της υπόθεσης. Θα είναι επίσης απόλυτα υπεύθυνος να ζητά να προσκομισθούν τα κατά τη γνώμη του κρίσιμα αποδεικτικά μέσα και επιπλέον διευκρινίσεις επί αόριστων σημείων, πριν η υπόθεση κριθεί ώριμη για συζήτηση και εκδοθεί απόφαση. Με τον τρόπο αυτό, αφενός θα συντομευτεί η αστική δίκη με τη συμμετοχή στην προετοιμασία της δίκης και του ίδιου

του δικαστηρίου, αφετέρου θα εξαλειφθεί οριστικά το φαινόμενο της απόρριψης αγωγών και αιτημάτων ως αόριστων και απαράδεκτων.

16. Απλοποίηση και κωδικοποίηση της πολυδαίδαλης νομοθεσίας, την οποία κανείς δε γνωρίζει και φυσικά ανάρτησή της στο Διαδίκτυο, ώστε οι πάντες να έχουν εύκολη πρόσβαση.

17. Θεσμοθέτηση **Συνταγματικού Δικαστηρίου**. Κάθε διάταξη νόμου, που θα κηρύσσεται αντισυνταγματική από το Συνταγματικό Δικαστήριο, θα είναι άκυρη και ανίσχυρη για όλο τον λαό, από τη δημοσίευση της σχετικής απόφασης ή από τον χρόνο που ορίζεται με την απόφαση. Το ισχύον σύστημα του διάχυτου ελέγχου της συνταγματικότητας των νόμων από απλούς δικαστές αποδείχθηκε αναποτελεσματικό. Δε μας προστάτευσε από αντισυνταγματικούς νόμους, αντισυνταγματικά μνημόνια και επιζήμιες και ανιστόρητες διεθνείς συμφωνίες. Το δικαστήριο αυτό θα συγκροτείται με κλήρωση από πέντε ανώτατους δικαστές, πέντε καθηγητές Νομικής και πέντε δικηγόρους στον Άρειο Πάγο με εννεαετή θητεία και με ανανέωση του ενός τρίτου των μελών του ανά τριετία.

**Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ έχει ρεαλιστικές και άμεσα εφαρμόσιμες λύσεις για τη ριζική αναδιάρθρωση και τον εκσυγχρονισμό της Δικαιοσύνης.
Διαθέτουμε την ΤΟΛΜΗ και τη ΒΟΥΛΗΣΗ να εφαρμόσουμε όλα τα μέτρα.**

ΣΥΝΟΠΤΙΚΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ

*«Η καινοτομία ξεχωρίζει τον ηγέτη απ' αυτούς που ακολουθούνε»
Steve Jobs, Ιδρυτής της Apple*

Διαπιστώσεις

- Το ποσό που δίνεται για Έρευνα στην Ελλάδα είναι πολύ χαμηλό, περίπου 1,2% του ΑΕΠ με μέσο όρο 2% στην ΕΕ. Αυτό έχει αντίκτυπο στην τεχνολογική πρόοδο και ανάπτυξη αλλά και στην απασχόληση των νέων ερευνητών που μεταναστεύουν.
- Ο τομέας των νεοφυών επιχειρήσεων στην Ελλάδα είναι πολύ μικρός, μόλις 167 (μέχρι το 2018) με εργασίες στην Ελλάδα, συνολική απασχόληση ως 2.000 άτομα και επενδεδυμένα κεφάλαια 155 εκ. € (0,1% του ΑΕΠ), όταν στο Ισραήλ το 2019 αντλήθηκαν 8,3 δις \$ (2,1% του ΑΕΠ)

Μέτρα

- Αύξηση των κονδυλίων που δίνονται για Έρευνα κατά 4 δις € (στο 3% του ΑΕΠ) για προσθήκη 50.000 θέσεων ερευνητών. Σύμπραξη με επιχειρήσεις του ιδιωτικού τομέα και με κέντρα του εξωτερικού, όπου υπάρχουν Έλληνες ερευνητές για αύξηση κονδυλίων.
- Τα Ευρωπαϊκά/Δημόσια Κονδύλια θα επενδύονται αποκλειστικά σε νεοφυείς επιχειρήσεις (startup) με προσωπικό στην Ελλάδα, ώστε να τονωθεί η απασχόληση.
- Φορολογικά κίνητρα για νεοφυείς επιχειρήσεις (απαλλαγές δαπανών, μηδενικό φόρο στα πρώτα χρόνια), δημιουργία γραφείου καινοτομίας για καθοδήγηση από τεχνοκράτες, διευκόλυνση λήψη ευρεσιτεχνίας.
- Ίδρυση πάρκων καινοτομίας (νεοφυείς επιχειρήσεις-startup clusters) ανά περιφέρεια.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ «ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΥΣΗΣ» ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ

Η Καινοτομία ορίζεται ως «η εφαρμοσμένη χρήση της γνώσης, με σκοπό την παραγωγή ή/και παροχή νέων ή ουσιαστικά βελτιωμένων προϊόντων, διαδικασιών ή/και υπηρεσιών που βρίσκουν άμεσης παραγωγικής, χρηστικής ή/και εμπορικής εφαρμογής». Εναλλακτικά μπορεί να ορισθεί ότι η καινοτομία συνίσταται στην παραγωγή, την αφομοίωση και την εκμετάλλευση με επιτυχία των νέων επιτευγμάτων ή ιδεών στον οικονομικό και κοινωνικό τομέα.

Οι Ελληνικές Κυβερνήσεις που έχουν περάσει από τη χώρα έως και σήμερα δεν έχουν ενδιαφερθεί για την ανάπτυξη του τομέα της καινοτομίας, ο οποίος είναι ύψιστης σημασίας για την οικονομική ανάπτυξη της Ελλάδας.

Η καινοτομία στην Ελλάδα είναι παραγκωνισμένη, οι Κυβερνήσεις δε δίνουν κίνητρα στους πολίτες, έτσι οι διαθέσιμοι ευρωπαϊκοί πόροι και τα σχετικά κονδύλια μένουν αναξιοποίητα.

Η Ελλάδα έχει ανάγκη από δράσεις καινοτομίας, οι οποίες μπορούν να οδηγήσουν στην αύξηση των επενδύσεων και της επιχειρηματικότητας. Αυτό μεταφράζεται σε έσοδα για το ελληνικό Κράτος αλλά και σε αύξηση της απασχόλησης σε κοινωνικό επίπεδο.

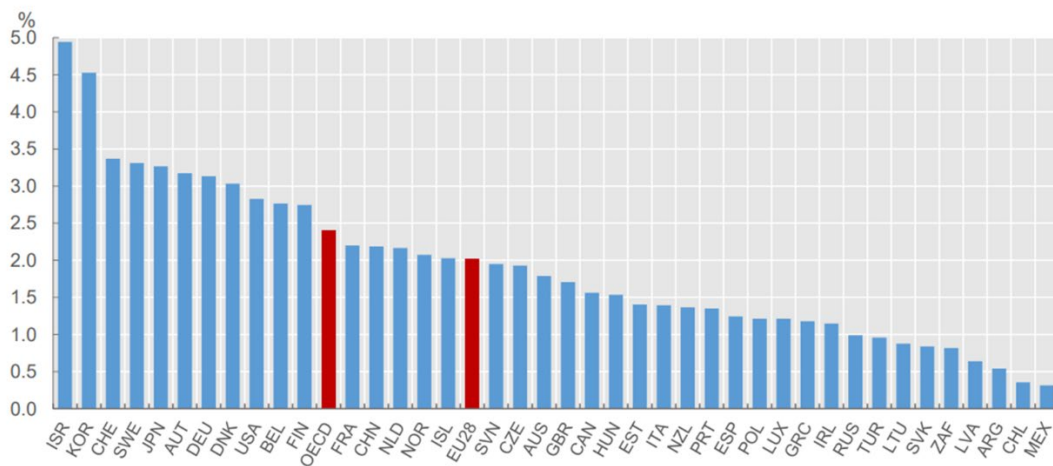
Στην Ελλάδα της κρίσης και της ύφεσης, ευτυχώς υπάρχουν ακόμα πολλοί Έλληνες που με καινοτόμες ιδέες και ευρεσιτεχνίες (πατέντες) αντιστέκονται! Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ νιώθει υποχρεωμένη να στηρίξει αυτούς τους Έλληνες και να τους βοηθήσει στην υλοποίηση και εφαρμογή των καινοτόμων ιδεών τους!

**Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ
ΣΤΗΡΙΖΕΙ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ ΚΑΙ ΤΗ
ΘΕΩΡΕΙ ΩΣ ΕΝΑΝ ΑΠΟ
ΤΟΥΣ ΜΟΧΛΟΥΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ
ΕΠΑΝΕΚΚΙΝΗΣΗΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ!**

Στοιχεία για την Έρευνα (R&D)

Το ποσό που δίνεται για έρευνα στην Ελλάδα, το 1,2% του ΑΕΠ, είναι πολύ χαμηλό, χαμηλότερο του μέσου όρου της ΕΕ (2%). Επίσης, υπολείπεται του ποσού που δίνεται σε προοδευμένες τεχνολογικά χώρες, όπως η Γερμανία 3,1%, Ιαπωνία 3,3% ή Ισραήλ 4,9%. Και όλα αυτά με βάση ένα ΑΕΠ το οποίο έχει μειωθεί στα χρόνια της κρίσης. Οπότε καταλαβαίνει κανείς πόσο πίσω έχει μείνει η Ελλάδα στον τομέα αυτό.

Ένταση Δαπάνης για Έρευνα & Ανάπτυξη (R&D) σε χώρες τους ΟΟΣΑ (2018)

Source: OECD Main Science and Technology Indicators Database, 28 February 2020. <http://oe.cd/msti>

Και όμως παρά την υποχρηματοδότηση η έρευνα στην Ελλάδα σημειώνει σημαντικές επιδόσεις. Σύμφωνα με μελέτη του Εθνικού Κέντρου Τεκμηρίωσης (ΕΚΤ) του 2018 ο αριθμός των δημοσιεύσεων των Ελλήνων ερευνητών έχει αυξηθεί τα τελευταία χρόνια σε πάνω από 10.000 ετησίως (10.793 το 2014), από 5.126 το 2000, και επίσης έχουν αυξηθεί οι αναφορές (334.992) στην τετραετία 2010-2014.

Οι δημοσιεύσεις των Ελλήνων ερευνητών αποτελούν το 2,1% των δημοσιεύσεων της ΕΕ, όσο περίπου και η αναλογία του πληθυσμού, ενώ όμως ξοδεύουμε πολύ λιγότερα σε έρευνα. Συνολικά στην Ελλάδα απασχολούνται 51.092 άτομα το 2018 σε έρευνα και ανάπτυξη σύμφωνα με μελέτη του ΕΚΤ (Βασικοί Δείκτες Έρευνας και Ανάπτυξης για δαπάνες και προσωπικό το 2018 στην Ελλάδα).

Το πρόβλημα της Έρευνας στην Ελλάδα εντοπίζεται κατά τη γνώμη μας στον ιδιωτικό τομέα. Σε άλλες χώρες προσφέρει ως και το 80% των κεφαλαίων για έρευνα, ενώ στην Ελλάδα μόνο 48%.

Πηγές κεφαλαίων Έρευνας (R&D) σε επιλεγμένες χώρες

€/κάτοικο	ΗΠΑ	ΕΕ	Γερμανία	Ελλάδα	Τουρκία	Δανία	Ν.Κορέα
Επιχειρήσεις	1,080.10	438	870.9	97.7	51.6	1,016.00	952.5
Κυβέρνηση	143.9	70.4	170.3	45.1	8.7	47.5	128.3
ΑΕΙ	192.7	143.1	224.3	57.6	30.5	512.6	101.7
ΜΚΟ	61.1	5	0	2	0	4.8	17
Total	1,477.80	656.5	1,265.50	202.4	90.8	1,580.90	1,199.50
% του συνόλου	ΗΠΑ	ΕΕ	Γερμανία	Ελλάδα	Τουρκία	Δανία	Ν.Κορέα
Επιχειρήσεις	73%	67%	69%	48%	57%	64%	79%
Κυβέρνηση	10%	11%	13%	22%	10%	3%	11%
ΑΕΙ	13%	22%	18%	28%	34%	32%	8%
ΜΚΟ	4%	1%	0%	1%	0%	0%	1%
Total	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Πηγή: Eurostat

Φυσικά, πώς να προσφέρει ο ιδιωτικός τομέας, αφού είναι αδύναμος από την κρίση, με μικρές επιχειρήσεις, με προσανατολισμό στις υπηρεσίες και τις εισαγωγές και όχι στην παραγωγή και σε τομείς προστιθέμενης αξίας; Ο βιομηχανικός τομέας είναι μόνο το 8-9% του ΑΕΠ σε σχέση με μέσο όρο 15% στην ΕΕ. Το μεγαλύτερο δε μέρος των επιχειρήσεων είναι μικρές έως 4 ατόμων. Ίσως εδώ η λύση να είναι οι συμπράξεις στην έρευνα. Εξάλλου, είναι κάτι που κάνουν και μεγάλες εταιρίες, όπως οι αυτοκινητοβιομηχανίες.

Σημειώνεται ότι η ΕΕ έχει θέσει στόχο την αύξηση των ήδη σημαντικών ποσών για έρευνα στο 3% του ΑΕΠ (Στρατηγική 2020). Συνεπώς, με βάση και τα δεδομένα της ΕΕ πρέπει να βρεθούν ακόμα 2% του ΑΕΠ για Έρευνα, δηλαδή περίπου 4 δις € εκατ. κατ' έτος!

Αν αυξηθεί η δαπάνη της έρευνας στα επίπεδα της ΕΕ, η απασχόληση ερευνητών μπορεί να διπλασιαστεί, δηλαδή ακόμα 50.000 θέσεις εργασίας με σταθερή απασχόληση και όχι σε αποσπασματικά προγράμματα μικρής διάρκειας, για να μειωθεί η ανεργία, όπως σήμερα.

Η δαπάνη για έρευνα είναι πολύ περιορισμένη στην Ελλάδα, κάτι που επηρεάζει την ανάπτυξη αλλά και την απασχόληση των νέων πτυχιούχων και ερευνητών που αναγκάζονται να φύγουν από τη χώρα. Πρέπει να γίνουν κατά μεγάλο βαθμό περισσότερα.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ έχει προτάσεις για να βρεθούν τα κεφάλαια που λείπουν από την έρευνα από τον ιδιωτικό τομέα, μέσα από τη δημιουργία αναπτυξιακών συνθηκών.

Στοιχεία για Νεοφυείς Επιχειρήσεις (startup)

Συνυφασμένες με την έρευνα τα τελευταία χρόνια είναι οι λεγόμενες νεοφυείς επιχειρήσεις (startup). Αυτές ορίζονται ως μικρές νεοσύστατες επιχειρήσεις ή συνεργασίες συχνά 3-4 ατόμων, με σκοπό να αναπτύξουν μια επιχειρηματική ιδέα ή εφεύρεση. Βέβαια, η καινοτομία μπορεί να προκύψει και σε άλλες επιχειρήσεις.

Το λεγόμενο οικοσύστημα, δηλαδή το περιβάλλον μέσα στο οποίο αναπτύσσονται οι νεοφυείς επιχειρήσεις τεχνολογικής καινοτομίας (startup) προϋποθέτει την:

- ύπαρξη εκπαιδευμένου προσωπικού,
- πνεύμα (κουλτούρα) επιχειρηματικότητας,
- νομοθεσία που βοηθά τη δημιουργία νέων επιχειρήσεων,
- ύπαρξη πανεπιστημίων που θα προάγουν τη γνώση,
- επιχειρήσεις που θα συνεργαστούν ή θα εξαγοράσουν τη νεοφυή επιχείρηση (startup) ή την τεχνογνωσία ή θα απορροφήσουν το προσωπικό των νεοφυών επιχειρήσεων (startup), παρέχοντας μια προοπτική εξέλιξής της και
- χρηματοδότηση, που παρέχεται υπό τη μορφή ειδικών επενδυτικών κεφαλαίων (τα λεγόμενα venture capital) αλλά και χρηματιστηριακές αγορές για είσοδο των μετοχών, όταν αναπτυχθούν ή άντληση περισσοτέρων κεφαλαίων.

Πιστεύουμε ότι στη χώρα μας διαθέτουμε το έμπυχο προσωπικό για να παράξει καινοτομία είτε μέσα από ΑΕΙ και ερευνητικά προγράμματα, είτε μέσα από υπάρχουσες εταιρίες, είτε μέσα από δημιουργία νεοφυών επιχειρήσεων (startup).

Αυτό που πιστεύουμε ότι λείπει είναι η προοπτική εξέλιξης και χρησιμοποίησης αυτών των εφαρμογών τουλάχιστον στην Ελλάδα αλλά και η χρηματοδότηση που θα παρέχει τα αναγκαία κεφάλαια για το βιοπορισμό των στελεχών των νεοφυών επιχειρήσεων (startup) κατά την περίοδο της ανάπτυξης μιας ιδέας, όπως και για τα άλλα λειτουργικά έξοδά τους. Η χρηματοδότηση των νεοφυών επιχειρήσεων (startup) απαιτεί εξειδικευμένη γνώση, δεδομένου ότι οι εταιρίες δεν έχουν πάγια, δηλαδή τα τυπικά εχέγγυα, κάτι που συνεπάγεται μεγάλο ρίσκο.

Ένα πολύ μικρό ποσοστό των ιδεών φτάνει να χρηματοδοτηθεί ακόμα και στο αρχικό στάδιο, ίσως το 1 με 2% των προτάσεων. Και απ' αυτές τις νεοφυείς επιχειρήσεις (startup) λίγες θα επιζήσουν. Σύμφωνα με

στατιστικές στις ΗΠΑ μετά από 5 χρόνια το 50% των νεοφυών επιχειρήσεων (startup) θα έχει αποτύχει και στα 10 χρόνια πάνω από 70%. Όμως αυτές οι νεοφυείς επιχειρήσεις (startup) που θα επιτύχουν, λόγω της μικρής αρχικής επένδυσης και της εκρηκτικής αύξησης, θα φτάσουν να αποζημιώσουν τους επενδυτές για το σύνολο των επενδύσεών τους.

Συνεπώς, είναι μια αρκετά παράτολμη μορφή επιχειρηματικότητας με μικρό ορίζοντα και αβέβαιη έκβαση και, ενώ υπάρχουν πολλές περιπτώσεις επιτυχίας, υπάρχουν πολλές περισσότερες αποτυχίας, γι' αυτό και πρέπει οι εμπλεκόμενοι να είναι αρκετά προσεκτικοί.

Εξάλλου, πουθενά οι νεοφυείς επιχειρήσεις (startup) δεν είναι πανάκεια, όσον αφορά την απασχόληση, πόσω μάλλον στην Ελλάδα με το οξύ πρόβλημα ανεργίας. Οι νεοφυείς επιχειρήσεις (startups) δρουν επικουρικά για την οικονομία. Στις ΗΠΑ με τον σημαντικότερο κλάδο καινοτομίας οι νεοφυείς επιχειρήσεις (startups) απασχολούν ένα πολύ μικρό αριθμό του εργατικού δυναμικού, περίπου το 2-2,5% του συνόλου (και κυρίως των νέων κάτω των 30 ετών). Συχνά αυτό είναι ένα αρχικό ή μεταβατικό στάδιο στην επαγγελματική σταδιοδρομία τους πριν οι νεοφυείς επιχειρήσεις (startups) απορροφηθούν από άλλες επιχειρήσεις ή οι ίδιες μεταπηδήσουν σε άλλη εταιρία. Εκτός κι αν οι νεοφυείς επιχειρήσεις (startups) γιγαντωθούν σε αυτόνομες επιχειρήσεις (π.χ. Facebook, Google, Airbnb, Uber).

Σύμφωνα με στοιχεία της Marathon Venture Capital που καταμέτρησε τις χρηματοδοτήσεις σε "ελληνικές" νεοφυείς επιχειρήσεις (startups), (δηλαδή κάθε τεχνολογική εταιρεία με Έλληνα ιδρυτή ανεξαρτήτως αν το προσωπικό είναι στην Ελλάδα ή το εξωτερικό) μεταξύ 2010-2018 προκύπτει η εξής εικόνα, όσο αφορά τη δυναμικότητα του κλάδου κατά την περίοδο αυτή:

- Οι νεοφυείς επιχειρήσεις (startups) που πέρασαν στο στάδιο της χρηματοδότησης ήταν 301.
- Η χρηματοδότηση ήταν συνολικού ύψους 2,4 δις \$ και παρασχέθηκε σε 500 γύρους (δόσεις) .
- Το συνολικό ποσό που ήταν επενδυμένο το 2018 εκτιμάται σε 540 εκατομμύρια \$.
- 134 από τις 301 εταιρείες ήταν εγκατεστημένες στο εξωτερικό και αυτές είναι που άντλησαν το μεγαλύτερο μέρος των κεφαλαίων, 73% του συνόλου. Αυτές οι νεοφυείς επιχειρήσεις (startups) είτε δημιουργήθηκαν στο εξωτερικό, όπου δραστηριοποιούνται οι

ιδρυτές τους είτε μετακινήθηκαν εκεί για να βρίσκονται κοντά στους χρηματοδότες και την αγορά δραστηριοποίησής τους.

- 167 από τις 301 εταιρίες διατηρούν εργαζόμενους στην Ελλάδα (ακόμα και αν δεν είναι εκεί η νομική έδρα). Η αξία των επενδυμένων κεφαλαίων σ' αυτές τις εταιρίες ανερχόταν σε 155 εκ. \$ το 2018.
- Οι επενδύσεις ανά εταιρία στην Ελλάδα είναι μικρότερου μέσου μεγέθους απ' αυτές του εξωτερικού (κατά μ. ο. λίγο κάτω από 1 εκατ. \$ στην Ελλάδα σε σχέση με 3 εκατ. \$ για τις νεοφυείς επιχειρήσεις (startups) στο εξωτερικό, υπολογιζόμενα με βάση τον αριθμό των εταιριών και των αντίστοιχων κεφαλαίων).
- 47 από τις ελληνικές νεοφυείς επιχειρήσεις (startups) εξαγοράστηκαν και 5 μόνο εισήχθησαν σε χρηματιστήριο.

Δεν αναφέρεται η συνολική απασχόληση στον τομέα, αλλά, αν υποθέσουμε 9 άτομα ανά νεοφυή επιχείρηση, (σύμφωνα και με τον μέσο όρο στην Ευρώπη, με βάση συγκεντρωτικά στοιχεία του EU Startup Monitor), τότε ίσως απασχολούνται περί τους 2.700 συνολικά, από τους οποίους λιγότεροι από τους μισούς στην Ελλάδα, δηλαδή 1.000-1.500 άτομα. Εκτός αυτού είναι θέμα και πόσοι λαμβάνουν πλήρη μισθό απ' αυτές τις εταιρίες, καθώς μερικές φορές οι ιδρυτές δεν το κάνουν. Συνεπώς, είναι πολύ μικρό το αποτύπωμα στην εγχώρια αγορά εργασίας και επίδρασης στην ανεργία.

Η χρηματοδότηση αυτών των 301 νεοφυών επιχειρήσεων (startups) προήλθε από 268 venture capital funds (ταμεία επιχειρηματικών συμμετοχών), από τα οποία μόλις 12 ήταν ελληνικά. Τα ελληνικά funds περιλαμβάνουν:

- τέσσερα funds αρχικού σταδίου (seed) με τη συνδρομή του προγράμματος Jeremie ως μέρος του ΕΣΠΑ (Joint European Resources for Small and Medium-sized Enterprise) ύψους 55 εκατ. €, κάτι που ξεκίνησε το 2013,
- οκτώ νέων funds, τα οποία τέθηκαν σε λειτουργία στα τέλη του 2018 μέσα από το κεφάλαιο Equifund. Το πρόγραμμα μαζί με συμμετοχή ιδιωτών του Ευρωπαϊκού Ταμείου Επενδύσεων (EIF) και της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων προβλέπεται να ανέλθει σε 410 εκατ. €.

Αυτά τα ποσά, όπως αναφέρθηκε και στο κεφάλαιο για τη χρηματοδότηση, είναι ανεπαρκή για να προωθήσουν την όποια ανάπτυξη και πολύ χαμηλότερα από άλλες χώρες. Στο Ισραήλ, μια χώρα που έχει πολύ αναπτυγμένο χώρο για νεοφυείς επιχειρήσεις (startups)

υπάρχουν όλοι οι παράγοντες του οικοσυστήματος και σε υπερθετικό βαθμό. Ειδικά στο θέμα του κεφαλαίου έχουν επενδυθεί 8,3 δις \$ (2,1% του ΑΕΠ), όταν στην Ελλάδα το ποσό αυτό δεν ξεπερνά τα 500 εκατ. € (0,3% του ΑΕΠ) αλλά και ούτε όλες αυτές οι νεοφυείς επιχειρήσεις (startups) διατηρούν θέσεις εργασίας στην Ελλάδα.

Αυτό συμβαίνει όχι μόνο στο Ισραήλ αλλά και σε πολλές άλλες ευρωπαϊκές χώρες με καλύτερη πρόσβαση σε κεφάλαια και επιχειρηματικό περιβάλλον. Για παράδειγμα, η Ρουμανία, η Τσεχία και άλλες χώρες στην ΕΕ έχουν δημιουργήσει σημαντικά οικοσυστήματα νεοφυών επιχειρήσεων (startups), εκμεταλλευόμενες και την υπεργολαβική συνεργασία με ξένες εταιρίες στον τομέα του λογισμικού και απομακρυσμένων υπηρεσιών (outsourcing).

Επομένως, ο χώρος των νεοφυών επιχειρήσεων (startups) στην Ελλάδα είναι πολύ περιορισμένος, με χαμηλή χρηματοδότηση και αβέβαιη εξέλιξη, λόγω της έλλειψης επιχειρήσεων που θα εκμεταλλευτούν ή θα υποκινήσουν την έρευνα. Οπότε πρέπει να γίνουν πολλά.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ έχει την εμπειρία να αναπτύξει την καινοτομία σε επιχειρηματικό επίπεδο και συγκεκριμένες προτάσεις.

Προτάσεις για την Καινοτομία

Οι προτάσεις της **ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΥΣΗΣ** είναι οι ακόλουθες:

1. Δημιουργία ανεξάρτητου **γραφείου καινοτομίας** το οποίο θα στελεχώνεται αποκλειστικά από τεχνοκράτες, επιτυχημένους Έλληνες επιχειρηματίες και επιστήμονες, από όλους τους επιστημονικούς κλάδους. Το γραφείο επισήμως θα υπάγεται στο Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων, όμως θα είναι ανεξάρτητο από πολιτικές/κομματικές παρεμβάσεις και θα έχει σαν αντικείμενο την αξιολόγηση των καινοτόμων ιδεών, τη στήριξη της καινοτομίας στις νέες επιχειρήσεις και την καθοδήγηση – συμβουλευτική σε όσους νέους επιθυμούν να ασχοληθούν με τις νεοφυείς επιχειρήσεις (startup επιχειρήσεις) που βασίζονται και αναπτύσσονται γύρω από μια καινοτόμα ιδέα.

2. Δημιουργία σχεδίου ολοκληρωμένης **οικονομικής υποστήριξης** σε νέες καινοτόμες επιχειρήσεις. Θα καταρτιστούν προγράμματα

υποστήριξης της καινοτομίας, με προσέλκυση ξένων κεφαλαίων, τη συμμετοχή του Κράτους, ξένων επενδυτών, τραπεζών και συμβούλων.

3. Εφαρμογή επιλέξιμων **φοροαπαλλάξιμων δαπανών και ενισχύσεις** σε νεοφυείς επιχειρήσεις (startup) αναλόγως των προοπτικών και απασχόλησης που παρέχουν. Ειδικότερα:

- Αποσβέσεις δαπανών αγοράς, κατασκευής ή επισκευής, συντήρησης, ανακαίνισης κτηρίων, που σχετίζονται αποκλειστικά με δραστηριότητες επιστημονικής και τεχνολογικής έρευνας.
- Αποσβέσεις δαπανών αγοράς ή χρηματοδοτικής μίσθωσης εξοπλισμού και οργάνων εργαστηριακής υποδομής για το χρονικό διάστημα που χρησιμοποιούνται για ερευνητικούς σκοπούς, όπως συσκευές, εργαλεία, επιστημονικά όργανα, διατάξεις και τα εξαρτήματά τους. Στις δαπάνες της κατηγορίας αυτής μπορεί να περιλαμβάνονται τυχόν πρόσθετα κόστη μεταφοράς και εγκατάστασης του εξοπλισμού, καθώς και εκπαίδευσης του προσωπικού στη χρήση του.
- Αποσβέσεις δαπανών αγοράς άυλων περιουσιακών στοιχείων, αποσβέσεις δαπανών αγοράς αδειών χρήσης εξειδικευμένων επιστημονικών "πακέτων"/ προγραμμάτων Η/Υ, τα οποία είναι απαραίτητα για την υλοποίηση της έρευνας.
- Τρέχουσες λειτουργικές δαπάνες, όπως ενοίκια, ηλεκτρικό ρεύμα, ύδρευσης, σταθερής και κινητής τηλεφωνίας, ταχυδρομικά έξοδα κλπ., κατά το σκέλος αυτών, που σχετίζονται αποκλειστικά με δραστηριότητες επιστημονικής και τεχνολογικής έρευνας.
- Αμοιβές κάθε βαθμίδας προσωπικού (εργαζόμενοι με σύμβαση εξαρτημένης σχέσης εργασίας, αορίστου ή ορισμένου χρόνου ή μίσθωσης έργου), που απασχολείται στην εκτέλεση του έργου επιστημονικής και τεχνολογικής έρευνας κατά το διάστημα υλοποίησης αυτού και κατ' αναλογία προς τον χρόνο της απασχόλησής του, όπως εξειδικευμένοι επιστήμονες, μεταπτυχιακοί σπουδαστές, τεχνικοί και βοηθητικό διοικητικό προσωπικό.
- Δαπάνες για μετακινήσεις προσωπικού στο εσωτερικό και εξωτερικό σε συνεργασία με εργαστήρια, για ανακοίνωση αποτελεσμάτων σχετικών με το ερευνητικό έργο που εκτελείται, εκτελέστηκε ή σχεδιάζεται να εκτελεστεί, συμμετοχή σε ενημερωτικά μαθήματα (σεμινάρια), συνέδρια, επιστημονικές συναντήσεις, που έχουν άμεση σχέση με το εκτελούμενο έργο επιστημονικής και τεχνολογικής έρευνας.

- Δαπάνες για ευρύ φάσμα αναλώσιμων, όπως χημικά και μικροβιολογικά αντιδραστήρια, μικροεξαρτήματα και όργανα μιας χρήσης ή περιορισμένου αριθμού χρήσεων.
- Δαπάνες για την κατοχύρωση διπλώματος ευρεσιτεχνίας στην Ελλάδα και το εξωτερικό.
- Δαπάνες σύνδεσης με βάσεις δεδομένων, εθνικά και διεθνή δίκτυα γνώσης, ηλεκτρονικές βιβλιοθήκες ή άλλες ηλεκτρονικές πηγές παροχής εξειδικευμένων γνώσεων και πληροφόρησης. Απαραίτητη προϋπόθεση για την αναγνώριση των δαπανών αυτών είναι η αποκλειστική συνάφειά τους με το φυσικό αντικείμενο του εκτελούμενου έργου επιστημονικής και τεχνολογικής έρευνας.
- Ανάθεση με σύμβαση σε εξωτερικούς συνεργάτες ή φορείς (ιδιωτικά εργαστήρια και επιχειρήσεις, δημόσια ερευνητικά κέντρα και εργαστήρια, Α.Ε.Ι και Α.Τ.Ε.Ι), συγκεκριμένου και σαφώς καθορισμένου τμήματος έργου επιστημονικής και τεχνολογικής έρευνας.

4. Ανοιχτός ειλικρινής διάλογος μεταξύ Κράτους-Πολιτών για τις καινοτόμες ιδέες και τις νεοφυείς επιχειρήσεις (startups) με εμπειριστατωμένη ενημέρωση χωρίς παιχνίδια πολιτικής κατανάλωσης.

5. Αλλαγή νοοτροπίας (κουλτούρας) στη **Δημόσια Διοίκηση** απέναντι στην καινοτομία. Είναι επιτακτική η ανάγκη για εκσυγχρονισμό και ενσωμάτωση των τεχνολογιών της πληροφορικής και των επικοινωνιών στις δομές και στον τρόπο λειτουργίας του Κράτους για τη δημιουργία συνθηκών αποδοτικότερης και αποτελεσματικότερης λειτουργίας προς όφελος των πολιτών και των επιχειρήσεων.

6. Ενίσχυση της Δημόσιας-Ιδιωτικής Πρωτοβουλίας για ευκολότερη **κατοχύρωση καινοτόμων ιδεών και προστασία της πνευματικής περιουσίας.**

7. Εφαρμογή **σταθερής Πολιτικής Έρευνας και Ανάπτυξης** που θα έχει στο επίκεντρο την ανάπτυξη και προώθηση της καινοτομίας, με την υιοθέτηση διαφανών και αξιοκρατικών μεθόδων κατανομής και διαχείρισης των ερευνητικών κονδυλίων από τα Ερευνητικά Κέντρα, με παράλληλη αξιολόγηση της χρήσης τους. Ενσωμάτωση ενός **Πολυετούς Χρηματοδοτικού Σχεδίου Ερευνητικών Υποδομών**, στα προγράμματα Έξυπνης Εξειδίκευσης και τον διάδοχο του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Έρευνας και Καινοτομίας 2014-2020 (ΕΣΠΕΚ), που θα αναδεικνύει τις προτεραιότητες της χώρας, για μακροπρόθεσμες επενδύσεις σε μεγάλης κλίμακας Ερευνητικές Υποδομές.

8. Ίδρυση εξειδικευμένων **πάρκων καινοτομίας** σε διάφορες μεγάλες περιφέρειες, όπου θα στεγάζονται πολλές μαζί καινοτόμες επιχειρήσεις για να εξασφαλίζεται η στενότερη συνεργασία και η καλύτερη ανάπτυξή τους. Αναφερόμαστε στη διεθνή πρακτική των **startup cluster** σε πόλεις, όπου υπάρχει συγκέντρωση εργασιών σε πληροφορική, νέες τεχνολογίες και εξωτερικές αναθέσεις μιας επιχειρηματικής δραστηριότητας (outsourcing) με ανταλλαγή εμπειρίας και προσωπικού. Αυτό θα δημιουργήσει θύλακες τεχνογνωσίας.

9. **Επανεξέταση των κονδυλίων** που διατίθενται για έρευνα και των δικαιούχων για αποφυγή σπατάλης. Ενδεικτικά: άμεση κατάργηση του άρθρου 52 του Ν. 4712/2020 του Υπουργείου Ανάπτυξης (για το παραεμπόριο), σύμφωνα με το οποίο το **ΕΛΙΑΜΕΠ** καθίσταται δικαιούχος χρηματοδότησης από το ΕΛΙΔΕΚ.

10. Κίνητρα για την ενθάρρυνση της **κινητικότητας** μεταξύ πανεπιστημίων, ερευνητικών κέντρων και επιχειρήσεων, με την υιοθέτηση και απορρόφηση τεχνολογίας που παράγεται από άλλες χώρες, και άμεση προσαρμογή και διάδοσή της, στις εγχώριες συνθήκες. Ευελιξία κινητικότητας φοιτητών, καθηγητών και ερευνητών στον ευρωπαϊκό χώρο, για την ολοκλήρωση μεταπτυχιακών, διδακτορικών και μεταδιδακτορικών σπουδών. Συνεργασία με τους ομογενείς και ακαδημαϊκούς Έλληνες της διαρροής του επιστημονικού δυναμικού (brain drain) για να προωθούνται ανάλογα προγράμματα διεθνώς.

11. Μέτρα για τον **επαναπατρισμό** των Ελλήνων επιστημόνων της διασποράς, οι οποίοι την περίοδο της κρίσης αναζήτησαν εργασία και την προοπτική μιας καλύτερης ζωής σε χώρες του εξωτερικού. Έχουν ληφθεί κάποια μέτρα από την Κυβέρνηση σε επίπεδο φορολογίας, αλλά πιστεύουμε ότι χρειάζεται μια γενικότερη πολιτικής επανένταξης, καθώς πολλές φορές ο λόγος της φυγής δεν είναι μόνο οικονομικός. Βέβαια, πάνω από όλα απαιτείται η δημιουργία υγιούς οικονομικού περιβάλλοντος.

12. Επίσης, προώθηση συνεργασιών με ανταλλαγές προσωπικού και κοινές ομάδες με τους ξενιτεμένους της ομογένειας και των Ελλήνων της διαρροής του επιστημονικού δυναμικού (brain drain). Χρησιμοποίηση των επιδοτούμενων κεφαλαίων για συμμετοχή σε τέτοια διεθνή προγράμματα, μειώνοντας το σχετικό κόστος τους.

13. Τα κεφάλαια της ΕΕ θα πρέπει να δίδονται σε νεοφυείς επιχειρήσεις (startups) για την απασχόληση προσωπικού, που στη

συντριπτική τους πλειοψηφία θα είναι **εγκατεστημένες στην Ελλάδα!** Αλλιώς, η χώρα μας θα επενδύει τα κεφάλαια, που δικαιούται από την ΕΕ για λόγους ανάπτυξης, στην ανάπτυξη άλλων χωρών!

14. Συνεργασία με τις Ένοπλες Δυνάμεις για έρευνα και ανάπτυξη συγκεκριμένων εφαρμογών στα πρότυπα του Ισραήλ (π.χ. άμυνα στον κυβερνοχώρο). Αυτό μπορεί να γίνει και στα πλαίσια της θητείας νέων επιστημόνων. Επίσης, και στην **αμυντική βιομηχανία** που έχουν δεσμεύσει τα μνημόνια, με αποτέλεσμα να υπολείπομαστε των εξελίξεων, όταν η Τουρκία έχει επενδύσει όλα αυτά τα χρόνια στην αμυντική βιομηχανία.

15. Ανάπτυξη της έρευνας τους τομείς της **ναυτιλίας** και της ναυπήγησης με την επαναδραστηριοποίηση των ναυπηγείων μας που είναι μπλοκαρισμένα από τις κυρώσεις της ΕΕ, έτσι ώστε να εισρεύσουν κεφάλαια από την ελληνική ναυτιλία. Για παράδειγμα, θέματα που απασχολούν είναι η μείωση των ρύπων σε εμπορικά πλοία, η ηλεκτροκίνησή τους, καθώς και η δημιουργία αυτόνομων πλοίων. Επίσης, η ανάπτυξη καινοτομιών σ' όλο το φάσμα των μεταφορών (logistics), όπως συστήματα αποθήκευσης και μελλοντικές τάσεις, π.χ. η δημιουργία αυτόνομων φορτηγών κ.α.

16. Υιοθέτηση καινοτόμων δράσεων στην **αγροτική παραγωγή**. Ο αγροτικός τομέας της ελληνικής οικονομίας είναι βασικός τροφοδότης σειράς προϊόντων και υπηρεσιών, ιδιαίτερης σημασίας για τη βιομηχανία τροφίμων και ποτών, η οποία αποτελεί σταθερά τον κινητήριο μοχλό της μεταποίησης. Ο παραμελημένος **πρωτογενής τομέας** αποτελεί πλέον επίκαιρο τομέα καινοτομίας σήμερα, όπου εφαρμόζονται σύγχρονες μέθοδοι καλλιέργειας με χρησιμοποίηση δορυφορικών δεδομένων, μη επανδρωμένα αεροσκάφη (drones) και Τεχνητής Νοημοσύνης, αυτό που λέγεται Γεωργία Ακριβείας (Precision Farming). Περίπου 1,6 δις \$ επρόκειτο να επενδυθεί σε καινοτομία στη γεωργική τεχνολογία (agtech) διεθνώς το 2018. Η έρευνα στον τομέα αυτό μπορεί να αναπτύξει τον πολύ σημαντικό τομέα της γεωργίας, την ύπαιθρο, αλλά και να απασχολήσει επιστήμονες.

Τέτοιες εφαρμογές σύγχρονης αγροτικής τεχνολογίας περιλαμβάνουν για παράδειγμα, μεταξύ άλλων:

- Γεωργία ακριβείας (precision farming, GPS) με χρήση δορυφορικών δεδομένων.
- Ανάλυση δεδομένων (data analytics, animal/plant data).
- Αισθητήρες (sensors).

- Ρομποτική (robotics, μη επανδρωμένα αεροσκάφη-drones).
- Φάρμες εσωτερικού χώρου (vertical farming).
- Διαχείριση υδάτων/εγγειοβελτιωτικά (smart irrigation).
- Βιοενέργεια, Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας, εξοικονόμηση ενέργειας.
- Αγορές προϊόντων (marketplaces) είτε φυσικές είτε ηλεκτρονικές.
- Συστήματα διαχείρισης φάρμας (farm management).
- Ασφάλεια τροφίμων και ιχνηλάτηση (food safety, traceability).
- Μεταφορές και αποθήκευση (agricultural logistics).

17. Επένδυση στη φαρμακευτική έρευνα. Μεγάλες είναι οι προοπτικές αλλά και οι επιδόσεις των Ελλήνων ερευνητών και εταιριών στη **φαρμακοβιομηχανία**, όπου επενδύουν 84 εκ € με στοιχεία 2012 αποτελώντας το 8% της συνολικής δαπάνης έρευνας στην Ελλάδα με 2.506 κλινικές μελέτες. Αυτό δείχνει τη σημασία της ύπαρξης ενός εύρωστου επιχειρηματικού τομέα, ώστε να υποστηριχτεί και η έρευνα. Μάλιστα, πρόσφατα η Pfizer επέλεξε τη Θεσσαλονίκη για ένα ερευνητικό κέντρο.

18. Άλλα πεδία έρευνας και καινοτομίας μπορεί να είναι οι λεγόμενες πράσινες τεχνολογίες που υποστηρίζονται και από τα κοινοτικά πακέτα, (όπως εξοικονόμηση ενέργειας, ΑΠΕ, εκτός των πιο γνωστών αιολικής και ηλιακής δηλαδή βιομάζα, γεωθερμία, κυματική ενέργεια), δίκτυα διανομής, ηλεκτροκίνηση, φυσικά πληροφορική, ναυτιλία και μεταφορές, όπου επίσης υπάρχει μεγάλη δραστηριοποίηση (π.χ. συστήματα αποθήκευσης, αυτοματοποίησης), εφαρμογές υγείας (π.χ. τηλεϊατρικής, αρχειοθέτηση κ.α.), εφαρμογές στον τουρισμό (π.χ. κρατήσεις, εικονική περιήγηση).

Συμπερασματικά

Η καινοτομία αποτελεί μοχλό ανάπτυξης κάθε είδους επιχειρηματικότητας, καθώς δημιουργεί υπεραξία. Άλλο είναι η αναπαραγωγή του όμοιου και άλλο η δημιουργία του νέου, το οποίο αποτελεί τη βάση για τη μοναδικότητα.

Όλο και περισσότερο, σε αυτά τα νέα δεδομένα, αναδεικνύεται η σημασία της έρευνας, της επιστήμης και της καινοτομίας, ως βασικών μοχλών οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης, δίνοντας ώθηση σε μια οικονομία βασισμένη στη γνώση.

Μέσα από τη μετάβαση από τον χώρο της έρευνας στη σφαίρα της επιχειρηματικής δραστηριότητας και δημιουργώντας εμείς οι ίδιοι τις πρώτες ιστορίες επιτυχίας, θα μπορέσουμε να εμπνεύσουμε τη νέα γενιά, ανοίγοντάς την τον δρόμο για τις δικές της, ακόμη μεγαλύτερες επιτυχίες.

**Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ
στηρίζει έμπρακτα την καινοτομία!
Οι ρεαλιστικές προτάσεις μας το αποδεικνύουν!**

ΣΥΝΟΠΤΙΚΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

*«Η νίκη θα είναι δική μας, αν βασιλεύει στην καρδιά μας μόνο το αίσθημα το ελληνικό - ο φιλήκοος των ξένων είναι προδότης»
Ι. Καποδίστριας*

Το διεθνές γεωπολιτικό περιβάλλον μεταβάλλεται. Η χώρα αντιμετωπίζει γεωστρατηγικές και οικονομικές απειλές με το δόγμα της ευρωπαϊκής συνδρομής να αμφισβητείται στη γερμανική ΕΕ:

- Δημιουργία Εθνικού Συμβουλίου Ασφαλείας και Εξωτερικής Πολιτικής για τη διαμόρφωση μιας πολυδιάστατης εξωτερικής πολιτικής, με αποκλειστικό γνώμονα το εθνικό συμφέρον.
- Εφαρμογή Στρατηγικής Πολυμερούς Διπλωματίας και Πολυπολικότητας (**multilateralism**), νέες συμμαχίες .
- Ενιαίο αμυντικό δόγμα Ελλάδας-Κύπρου.
- Ακύρωση/λύση της Συμφωνίας των Πρεσπών και εξεταστική επιτροπή.
- Άμεσα καθορισμός των ΑΟΖ και επέκταση στα 12 ν. μ.
- Ανάταξη Εμπορικών Γραφείων ΥΠΕΞ για προώθηση εξαγωγών.
- Πολιτιστική και Οικονομική διπλωματία και προώθηση επιχειρηματικών συνεργασιών με τη διασπορά.
- Αρνησικυρία (βέτο) στη χρηματοδότηση της Τουρκίας από την ΕΕ.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ «ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΥΣΗΣ» ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Το σημερινό διεθνές περιβάλλον χαρακτηρίζεται από έντονα φαινόμενα αστάθειας, ρευστότητας, υψηλής αλληλεξάρτησης και εύθραυστων ισορροπιών. Τα διεθνή, τα περιφερειακά και τα εθνικά περιβάλλοντα ασφάλειας τείνουν να χαρακτηριστούν ως πεδία συγκριτικά ομόκεντρα. Η ατζέντα του 21ου αιώνα περιλαμβάνει μια σειρά από προβλήματα – προκλήσεις που γίνονται ολοένα και πιο πιεστικά: πολεμικές συγκρούσεις, φυσικές καταστροφές, ενέργεια, υδάτινοι πόροι, μετανάστευση και παράνομη μετανάστευση, θρησκευτικό φονταμενταλισμό, διεθνή τρομοκρατία, οργανωμένο έγκλημα και πειρατεία, εξάπλωση όπλων μαζικής καταστροφής, πολιτιστική, πολιτική και οικονομική παγκοσμιοποίηση κλπ.

Η Ελλάδα, ευρισκόμενη σε έναν κρίσιμο γεωπολιτικό χώρο και σε ένα ραγδαία μεταβαλλόμενο γεωστρατηγικό περιβάλλον, καλείται να αντιμετωπίσει με αξιοπιστία και αποτελεσματικότητα ένα σύνολο σύνθετων και πολυδιάστατων δυνητικών προκλήσεων, κινδύνων και προβλημάτων, με τρόπο που να ευνοεί την εξασφάλιση των εθνικών της συμφερόντων.

Η **πολυμερής διπλωματία (multilateralism)** αποτελεί την πλέον σύγχρονη και ραγδαία αναπτυσσόμενη τάση στην εξωτερική πολιτική, με τη διεξαγωγή δηλαδή διεθνών σχέσεων μέσω της αλληλεπίδρασης επαγγελματιών διπλωματών σχετικά με θέματα που αφορούν την ειρήνη, το εμπόριο, τον πόλεμο, την οικονομία, τον πολιτισμό, το περιβάλλον και τα ανθρώπινα δικαιώματα, με σκοπό την απόπειρα απόκτησης στρατηγικού πλεονεκτήματος.

Στη σύγχρονη εποχή ποικιλόμορφες απειλές της ασφάλειας και της ειρήνης παγκοσμίων διαστάσεων προσαρμόζουν τη διεθνή διπλωματία στην κυβερνοτεχνολογία, ενώ απαιτούν την επεξεργασία νέων δογμάτων αποτροπής και στρατηγικής. Η ελληνική διπλωματία θα πρέπει να αναζητήσει εναλλακτικές λύσεις και εναλλακτικούς συνομιλητές.

Πυρήνας της εξωτερικής πολιτικής για την ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ είναι το Εθνικό συμφέρον. Ανταποκρινόμενοι στις σύγχρονες εξελίξεις, αλλάζουμε σφαίρα επιρροής προς τα εκεί, όπου το Εθνικό συμφέρον επιβάλλει.

Οικονομική Διπλωματία

Επιθυμούμε ελληνοκεντρική εξωτερική πολιτική, με ευελιξία, χωρίς δογματισμούς στις γεωπολιτικές και στρατηγικές συμμαχίες. Η σύγχρονη ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΑ σήμερα δεν αρκεί να προωθεί και να στηρίζει μόνο τα ελληνικά οικονομικά συμφέροντα στο εξωτερικό, αλλά και να εισάγει μηχανισμούς αξιοποίησης νέων παγκόσμιων τάσεων.

Ως εκ τούτου επιδιώκουμε τα εξής:

(1) Ανάπτυξη των εμπορικών συναλλαγών και βελτίωση των διμερών σχέσεων με την ομόδοξη Ρωσία, την ιστορικά φίλη χώρα **Kiva**, εφόσον η ενδεχόμενη συνεργασία/συναλλαγή εξυπηρετεί τα συμφέροντα της Ελλάδας αλλά και άνοιγμα σε άλλες νέες αγορές, οι οποίες θα ενισχύσουν τη θέση της χώρας μας.

(2) Ανάπτυξη, μέσω της Διεύθυνσης Οικονομικών Υποθέσεων του ΥΠΕΞ, του εξαγωγικού χαρακτήρα της πρωτογενούς παραγωγής και των παραγόντων της αναπτυξιακής πολιτικής μας, με διοργάνωση συναντήσεων μεταξύ των αντίστοιχων επιχειρηματιών ανά εξαγωγικό αντικείμενο (**ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ**). Οι εταίροι μας πρέπει να καταλάβουν πως για να πληρώσουμε τα χρέη μας, θα πρέπει να ανοίξουν τις αγορές τους στα προϊόντα μας και ειδικά σε αυτά του πρωτογενή μας τομέα. Χωρίς σημαντικές εξαγωγές, ειδικά στις χώρες με τις οποίες έχουμε κοινό νόμισμα και δεν επηρεάζεται από τις ανατιμήσεις, είναι αδύνατον να εξυπηρετήσουμε οποιοδήποτε χρέος.

(3) Εντοπισμό επιλεγμένων επιχειρήσεων ελληνικών συμφερόντων της **Διασποράς**, οι οποίες ενδιαφέρονται να αναπτύξουν δραστηριότητες με Έλληνες επιχειρηματίες.

(4) **Ενημέρωση** των ελληνικών επιχειρήσεων αναφορικά με' αυτές τις προτάσεις συνεργασίας από το εξωτερικό.

(5) **Οργάνωση συναντήσεων** μεταξύ των Ελλήνων επιχειρηματιών της Ελλάδας και του εξωτερικού κατά τη διάρκεια εκδήλωσης επιχειρηματικών συναντήσεων, συνεργατικού τύπου (Partenariat).

Πολιτιστική Διπλωματία

Η ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΑ αντιμετωπίζεται ως εργαλείο εν αφθονία σε μια χώρα εν υπνώσει. Είμαστε μία χώρα που έχει θεωρηθεί και από

τη διεθνή κοινότητα συνεχιστής της αρχαίας ελληνικής και βυζαντινής παράδοσης, καθώς και το μέρος, όπου πρωτοεμφανίστηκαν δομικά για το σύγχρονο δυτικό πολιτισμό στοιχεία, όπως η Δημοκρατία, η Φιλοσοφία και ο Ολυμπισμός.

Η χώρα αποτελεί παράδειγμα σύγχρονης Πολιτείας, είναι υπερήφανη για την Ιστορία, τον Πολιτισμό και τα κατορθώματα του λαού της, αλλά την ίδια στιγμή δεν κάνει τίποτα επί του πρακτέου για να δικαιολογήσει την ίδια την ταυτολογική της συγγένεια με το «ένδοξο παρελθόν».

Προτείνουμε τις εξής δράσεις σε αυτά τα πλαίσια:

- Δημιουργία τομέα **Γεωπολιτισμού** στο ΥΠΕΞ.
- Διεκδίκηση των καπηλευθέντων ιστορικών στοιχείων και την υπεράσπιση των δίκαιων και ιστορικά αποδεικνυόμενων ελληνικών θέσεων.
- Υπεύθυνη διαχείριση των πολιτιστικών αυτών πόρων, όπου μέχρι τώρα θα μπορούσε να θεωρηθεί όχι μόνο ανεπαρκής αλλά και αντίθετη σε κάθε έννοια ορθολογικής εκμετάλλευσης ενός «προϊόντος» στα πλαίσια της σύγχρονης εμπορικής προώθησης (marketing).
- Σύσταση ειδικού τομέα για την προστασία των εκτός συνόρων Ελλήνων.

Διακρατική Διπλωματία

Στην ΔΙΕΘΝΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΑ και ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ, Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ αδιαπραγμάτευτα θα διαφυλάξει τα εθνικά κυριαρχικά δικαιώματα σε ξηρά, θάλασσα και αέρα.

Σχετικά με την FYROM και Συμφωνία των Πρεσπών

Για την ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ οποιαδήποτε ονομασία του κρατιδίου αυτού δε θα έπρεπε να περιέχει τον όρο Μακεδονία ή παράγωγο αυτού, διότι η Μακεδονία είναι μία και είναι Ελληνική.

Η υπογραφή της Συμφωνίας των Πρεσπών, παρά την αντίθετη βούληση της συντριπτικής πλειοψηφίας του ελληνικού λαού, έχει αναστατώσει τους Έλληνες με την πρωτοφανή εκχώρηση εθνικών ιστορικών δικαιών και έχει δημιουργήσει πολλές υπόνοιες και υποψίες για τους λόγους που επέβαλαν να υπογραφεί αυτή η συμφωνία, για το

ποιοι, εντός και εκτός της χώρας, την επέβαλαν, καθώς και τις τυχόν παράνομες συνθήκες κάτω από τις οποίες αυτή υπογράφηκε και οι τυχόν παράνομες διαδικασίες που ακολουθήθηκαν για την υπογραφή της, καθώς και όσα εμφανώς περιέργα ακολούθησαν την υπογραφή της και μέχρι την κύρωσή της. Όλα αυτά δηλητηριάζουν την πολιτική ατμόσφαιρα της χώρας.

Έχει συγκλονίσει και έχει ταπεινώσει τους Έλληνες η χωρίς λόγο εκχώρηση του ελληνικότατου ιερού ονόματος της Μακεδονίας μας σε άλλο έθνος. Έχει δημιουργήσει πολλά ερωτήματα που ζητούν απαντήσεις, για ποιο λόγο και κάτω από ποιες συνθήκες αναγνωρίστηκε στους βόρειους γείτονές μας Σκοπιανούς από εμάς ιθαγένεια «Μακεδονική» και γλώσσα «Μακεδονική».

Η Συμφωνία των Πρεσπών επιχειρεί αμφισβήτηση ή και ακύρωση της Συμφωνίας του Βουκουρεστίου, θέτοντας σε κίνδυνο τα κυριαρχικά μας δικαιώματα επί της Μακεδονίας, ανοίγοντας έναν δρόμο διεκδικήσεων, τόσο από τους αυτοαποκαλούμενους «Μακεδόνες» όσο και από τα γειτονικά Κράτη (Σερβία –Βουλγαρία και με δεδομένη την πληθυσμιακή σύνθεση των Σκοπίων και τη γεννησιμότητα των σκόρπιων εθνικών της κοινωνικών ομάδων, προοπτικά ίσως και της αποκαλούμενης «Μεγάλης» Αλβανίας», καθώς και από τον πρότερο κατακτητή, την τότε Οθωμανική Αυτοκρατορία, την οποία διαδέχθηκε η σημερινή Τουρκία).

Εν ολίγοις, η Ελλάδα καταργεί απρόκλητα και ανεξήγητα το νομικό πλαίσιο δια του οποίου απέκτησε κυριαρχία και συνεπώς και κυριότητα επί της Μακεδονίας, με αποτέλεσμα η κυριότητα αυτή ευλόγως να τίθεται υπό αμφισβήτηση. Εξ αυτού τίθεται σε κίνδυνο η εθνική κυριαρχία, όχι λόγω ανωτέρας βίας ή διεθνούς συνθήκης ή πολέμου αλλά λόγω μίας «αφελούς» και ύποπτης ενέργειας.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ, για όλους τους ανωτέρω λόγους και δεδομένου ότι με τη Συμφωνία των Πρεσπών έχει προκληθεί ανεπανόρθωτη βλάβη στα εθνικά μας συμφέροντα αλλά και εθνική ταπείνωση στον ελληνικό λαό, ζήτησε τη σύσταση Εξεταστικής Επιτροπής, προκειμένου να «χυθεί άπλετο φως» και να αποκαλυφθούν όλες οι σκοτεινές πτυχές αυτής της πρωτοφανούς υπόθεσης, η οποία έχει αναστατώσει ολόκληρο τον λαό και θα στοιχειώνει όλες τις επόμενες γενιές των Ελλήνων με ένα μεγάλο «γιατί».

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ είναι το μοναδικό κόμμα μέσα στο Ελληνικό Κοινοβούλιο, που παλεύει και έχει πράξει όλα τα νόμιμα, ώστε να αποκαλυφθεί εάν υπήρξαν χρηματισμοί, εκβιασμοί, εξαπατήσεις, πιέσεις και πλάνες, προκειμένου να υπογραφεί και να κυρωθεί η εθνικά

επιζήμια Συμφωνία των Πρεσπών. Να διαλευκανθεί όλη αυτή η υπόθεση αλλά και μέσω της έρευνας αυτής να διακριβωθούν εάν υπάρχουν λόγοι ακυρότητας ή καταγγελίας της ανωτέρω Συμφωνίας.

Σχετικά με το Αιγαίο

Ανεξάρτητα του μεγέθους και της γεωγραφικής τους θέσης έχουν όλα τα νησιά υφαλοκρηπίδα, αιγιαλίτιδα ζώνη και εναέριο χώρο, στοιχεία που σύμφωνα με το Διεθνές Δίκαιο ορίζουν σαφώς τα όρια της Ελληνικής Επικράτειας. Αδιάλειπτη επιτήρηση και δυναμική υπεράσπιση της εθνικής κυριαρχίας.

Σχετικά με την ΑΟΖ, τα χωρικά μας ύδατα και τις αλιευτικές μας ζώνες

Άμεση άσκηση του κυριαρχικού δικαιώματος του καθορισμού της ΑΟΖ μας σε όλη την Επικράτεια και επέκταση των χωρικών μας υδάτων και των αλιευτικών μας ζωνών στα 12 ν. μ. παντού.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ γι' αυτόν τον λόγο κατέθεσε στη Βουλή πρόταση νόμου για «Κήρυξη Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης μονομερώς, ελλείψει συμφωνίας με γειτονικά Κράτη».

Συντρέχει δε άμεσος λόγος για την κήρυξη ΑΟΖ, για την προστασία του θαλασσίου περιβάλλοντος και την καταστολή παράνομων πράξεων κατά της ασφάλειας ναυσιπλοΐας, όπως είναι η θαλάσσια μεταφορά παράνομων μεταναστών και προσφύγων, καθώς και για την προστασία, διατήρηση και εκμετάλλευση ζώντων φυσικών πόρων, αλιευτικών πόρων και των οικονομικών αναγκών των νησιωτικών κοινοτήτων, καθώς και την άσκηση κυριαρχικών δικαιωμάτων για εξερεύνηση και εκμετάλλευση μη φυσικών πόρων, σύμφωνα με τη Σύμβαση για το Δίκαιο της Θάλασσας.

Επειδή λοιπόν δεν έχουμε κάτι άλλο πλέον να περιμένουμε, αν δε θέλουμε να ενισχύσουμε με την παθητική μας στάση τη δημιουργία τετελεσμένων από την Τουρκία σε βάρος των κυριαρχικών μας δικαιωμάτων, πρέπει άμεσα να ενεργοποιήσουμε όλα τα νομικά όπλα, με τα οποία οριοθετούνται υφαλοκρηπίδα και ΑΟΖ για τη χώρα μας και να προχωρήσουμε στην κήρυξη επίσημα δια νόμου ΑΟΖ για το σύνολο της Ελληνικής Επικράτειας, με πλήρη επήρεια των ελληνικών νησιών (και όχι με μειωμένα, όπως, δυστυχώς, έπραξε η Ελληνική Κυβέρνηση στη συμφωνία τόσο με Ιταλία όσο και με Αίγυπτο).

Στη συνέχεια να χαραχθούν γραμμές βάσης από σημεία της ηπειρωτικής και νησιωτικής ακτογραμμής (ενότητα νησιωτικού – ηπειρωτικού

εδάφους) με γεωγραφικές συντεταγμένες, οι οποίες θα απεικονιστούν σε χάρτη μεγάλης κλίμακας, αντίγραφο του οποίου θα κατατεθεί στο Γενικό Γραμματέα του ΟΗΕ και να γίνει παντού επέκταση των χωρικών μας υδάτων και των αλιευτικών μας ζωνών στα 12 ν. μ.

Σχετικά με τη Θράκη

Περιορισμός του Τουρκικού Προξενείου της Κομοτηνής στα καθαρά προξενικά καθήκοντα. Επαγρύπνηση και μέριμνα για την προστασία των ελληνικών μειονοτήτων, όπου και αν βρίσκονται.

Πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στην ευαίσθητη αυτή περιοχή, καθότι μέλη οργανώσεων αυτοπροσδιορίζονται ως «τουρκικές», καθοδηγούμενες από την Τουρκία, προκειμένου στη συνέχεια να αναγνωριστούν ως τέτοιες. Θα είναι μια προσπάθεια να εξαφανιστεί ο όρος «μουςουλμανική μειονότητα» που περιέχεται στη συνθήκη της Λοζάνης και να αντικατασταθεί εκ των πραγμάτων (de facto) από τον ψεύτικο όρο «τουρκική μειονότητα».

Ιδιαίτερα μείζονος σημασίας είναι η εκλογή Μουφτήδων από τους πολίτες και η επικράτηση της Σαρίας, κάτι που στην ουσία θα αντικαταστήσει τη δημοκρατική αρχή εκλογής πολιτικών αντιπροσώπων, με τη θεοκρατική υπερεξουσία του καθοδηγούμενου από την Τουρκία εκλεγμένου Μουφτή (θρησκευτικού ηγέτη και δικαστή), εντός της Ελληνικής Επικράτειας. Αυτό θα είναι και το τέλος της ελληνικότητας της Θράκης.

Δεν πρέπει να επιτραπεί σε οποιονδήποτε, με πρόσχημα την ατομική ελευθερία προς αυτοπροσδιορισμό και τη θρησκευτική ελευθερία, να ανοίξει θέματα που συνδέονται με την εθνική ασφάλεια, την εδαφική ακεραιότητα, τη δημοκρατική πολιτική εξουσία και τη δημόσια τάξη. Το ζήτημα εδώ δεν αφορά στα ατομικά δικαιώματα, αλλά με «Δούρειο Ίππο» τα ατομικά δικαιώματα αφορά στην επιβολή της Τουρκίας σε βάρος της χώρας μας. Είναι θέμα εθνικής Ασφάλειας.

Σχετικά με την Κύπρο

Υποστήριξη της Κυπριακής Δημοκρατίας από το Ελληνικό Κράτος, σε ό,τι αφορά την εφαρμογή των ψηφισμάτων και αποφάσεων του ΟΗΕ για την αποχώρηση των τουρκικών στρατευμάτων κατοχής, την επανασύσταση ενιαίου και ανεξάρτητου Κυπριακού Κράτους με απομάκρυνση των εποίκων, την επαναφορά της πληθυσμιακής σύνθεσης ανάλογης του 1974 και την καταβολή τουρκικών αποζημιώσεων.

Να δημιουργηθεί ένα δόγμα στρατιωτικής συνεργασίας σε συνέχεια του Δόγματος του Ενιαίου Αμυντικού Χώρου Ελλάδας- Κύπρου, που απαξιώθηκε και καταργήθηκε από όλες τις Κυβερνήσεις μέχρι σήμερα.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ, μέσω του Ευρωβουλευτή της, εισηγήθηκε και υπερψηφίστηκαν από το Ευρωκοινοβούλιο δύο τροπολογίες που αφορούσαν στην πρόταση ψηφίσματος για την καταδίκη των πράξεων της Τουρκίας στην Κύπρο.

Η πρώτη προσθέτει το πρώτο ψήφισμα του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ που καταδικάζει την ανακήρυξη του ψευδοκράτους.

Η δεύτερη καλεί την Ευρώπη να αντιδράσει άμεσα σε τυχόν κινήσεις απόπειρας αναγνώρισης του ψευδοκράτους από συμμάχους της Τουρκίας (Αζερμπαϊτζάν, Πακιστάν κλπ.).

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ, μόνη της, κατάφερε και επέβαλε δύο τροπολογίες υπέρ της Πατρίδας.

Σχετικά με την Τουρκία

Όσον αφορά την Τουρκία και τη συνεχή προκλητικότητα και διεκδικητικότητα, πρέπει να αντιδράσουμε σθεναρά με σοβαρότητα και αποφασιστικότητα, θεωρώντας αφορμή πολέμου (casus belli) οποιαδήποτε παραβίαση εθνικών χωρικών, εναέριων ή θαλάσσιων ορίων. **Να εγκαταλείψουμε τη φοβική πολιτική του κατευνασμού και να υιοθετήσουμε το δόγμα της αποτροπής.**

Η Ελλάδα πρέπει να συνάψει συμμαχίες στρατηγικής σημασίας για την οικονομία, την αμυντική βιομηχανία και την εθνική άμυνα και να καταστεί κυρίαρχη σε Αιγαίο και Μεσόγειο.

Να αναβαθμίσει τις σχέσεις τις με Κράτη με τα οποία έχει κοινά συμφέροντα, όπως την παρούσα περίοδο η Γαλλία, τα Η.Α.Ε κ.α.

Να προβεί σε διερευνητικές επαφές και να συνάψει συμμαχίες με Κράτη και Κυβερνήσεις που θα ενισχύσουν τη γεωστρατηγική της θέση, όπως για παράδειγμα επαφή με αντιπροσώπους της αντιπολίτευσης σε Λιβύη, με τους Κούρδους, με την Κυβέρνηση Άσαντ (Συρία) και γενικότερα να ακολουθήσει το δόγμα «ο εχθρός του εχθρού μου (Τουρκία εν προκειμένω) είναι φίλος μου».

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ θεωρεί επίσης πως το άρθρο 42 παράγραφος 7 της συνθήκης της ΕΕ για την «αμοιβαία άμυνα» των Κρατών – Μελών σε περίπτωση εξωτερικής απειλής πρέπει να ενεργοποιηθεί άμεσα.

Σε συνδυασμό μάλιστα με το άρθρο 51 του καταστατικού χάρτη του ΟΗΕ, η Ελλάδα μπορεί και οφείλει να απαιτήσει τη στρατιωτική συνδρομή όλων των Κρατών - Μελών της ΕΕ.

Οι προαναφερόμενες διατάξεις του άρθρου 51 του Καταστατικού Χάρτη του ΟΗΕ, πέραν της κατά τ' ανωτέρω αυτοτελούς κανονιστικής τους ισχύος από πλευράς Διεθνούς Δικαίου, παράγουν έννομα αποτελέσματα και ως μέρος του Ευρωπαϊκού Κεκτημένου. Και τούτο διότι οι διατάξεις του άρθρου 42 παρ. 7 εδ. α' της ΣΕΕ παραπέμπουν ευθέως στις διατάξεις του άρθρου 51 του Καταστατικού Χάρτη του ΟΗΕ, κατά την οργάνωση και θέση σε λειτουργία της ρήτρας «αμοιβαίας άμυνας» μεταξύ των Κρατών-Μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Όπως είναι προφανές, η «όσμωση» αυτή Διεθνούς και Ευρωπαϊκού Δικαίου, στο πεδίο εφαρμογής των διατάξεων του άρθρου 51 του Καταστατικού Χάρτη του ΟΗΕ, έχει σημαντικές έννομες συνέπειες ως προς την Ελλάδα. Και τούτο, τόσο σε ό,τι αφορά την ενεργοποίηση της ρήτρας «Αμοιβαίας Άμυνας» απέναντι στην «επικείμενη απειλή» ή και στην «απειλή χρήσης βίας» εκ μέρους της Τουρκίας όσο και σε ό,τι αφορά την ίδια την αμυντική θωράκιση των Ελληνικών Νησιών του Αιγαίου, τα οποία αυτονόητα αποτελούν μέρος και της Ευρωπαϊκής Επικράτειας.

Μέτρα τα οποία μπορεί να λάβει επιπλέον η Ελλάδα στις συνεχείς προκλήσεις της γειτονικής χώρας είναι:

- **Απαγόρευση διακίνησης (εμπάργκο) τουρκικών προϊόντων.** Είναι μία απάντηση με τεράστιο οικονομικό αντίκτυπο, αφού θα στερήσει στη γειτονική χώρα έσοδα ύψους 2 δις σχεδόν. Η χώρα μας εισάγει από την Τουρκία λαχανικά, φρούτα, όσπρια αλλά και μέλι, αλεύρι, σιτηρά, ψάρια. Αυτό ακριβώς θα μπορούσε να εκμεταλλευτεί η χώρα μας για να απαξιώσει τα προϊόντα της Τουρκίας όχι μόνο εντός των ελληνικών συνόρων αλλά και διεθνώς.

Ειδικότερα, στον κλάδο των **ιχθυοκαλλιεργειών**, όπου Τούρκοι «ψαράδες» χρησιμοποιούν το ελληνικό δίκτυο για να φθάσουν στους πελάτες τους σε Ιταλία, Γαλλία, Ισπανία κλπ! Από τα στοιχεία που έχει επεξεργαστεί ο ΟΕΥ της Ελληνικής Πρεσβείας στην Άγκυρα προκύπτει πως την τελευταία τριετία, 2017-2019, οι εξαγωγές τουρκικών ψαριών ιχθυοκαλλιέργειας και ανοικτής θαλάσσης προς την Ελλάδα έχουν υπερδιπλασιαστεί. Από 32,1 εκατ. ευρώ που ήταν η αξία τους το 2017 και 56 εκατ. ευρώ το 2018 πέρυσι αυτές ξεπέρασαν τα 67,1 εκατ. ευρώ. Οι αντίστοιχες ελληνικές εξαγωγές

προς την Τουρκία ήταν μόλις 414 χιλ. ευρώ το 2017, 482 χιλ. ευρώ το 2018 και 472 χιλ. ευρώ πέρυσι.

Σε αυτά τα πλαίσια, η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ προτείνει τη διακοπή εισαγωγής τουρκικών ψαριών ιχθυοκαλλιέργειας, τα οποία στην ουσία υπομονεύουν την εγχώρια παραγωγή αυτών.

- Ποιοτικός και **φυτοϋγειονομικός έλεγχος τουρκικών προϊόντων**, προκειμένου να καταστεί δυσχερής η εξαγωγή τους προς την Ευρώπη.

Σήμερα διενεργούνται στο τελωνείο Κήπων ποιοτικοί έλεγχοι μόνο σε 1 από τα 5 φορτία που φτάνουν στο τελωνείο, οι οποίοι πολλές φορές περιορίζονται σε «οπτικό έλεγχο». Με άλλα λόγια, εντοπίζονται οι εμφανείς αλλοιώσεις, για παράδειγμα μια λιωμένη σοκολάτα. Επιπλέον, ανάλογα το προϊόν, λειτουργεί πλαφόν ελέγχων, ήτοι οι έλεγχοι για τα λεμόνια, τα ρόδια και τα αποξηραμένα βερίκοκα γίνονται σε ποσοστό 20% επί των φορτίων, για τις νωπές και κατεψυγμένες πιπεριές σε ποσοστό 10%, για τη σταφίδα το ποσοστό είναι 5% και για τα αμπελόφυλλα 50%.

Δεδομένου ότι η Ελλάδα συνιστά την κύρια πύλη εισόδου των τουρκικών προϊόντων στην Ευρώπη, γίνεται εύκολα αντιληπτό ότι η διενέργεια ενδελεχούς ελέγχου στα εμπορεύματα θα αποδεικνυόταν «διαμάντι», καθώς θα αποδείκνυε την ακαταλληλότητα των φορτίων σε ποιοτικό και φυτοϋγειονομικό επίπεδο.

Δεν είναι λίγες οι φορές που διαπιστώθηκαν βακτήρια στα κιβώτια και τα μέσα συσκευασίας των προϊόντων, τα οποία δεν ήταν αποστειρωμένα, ως όφειλαν.

Τα αποτελέσματα των λίγων, ομολογουμένως, ελέγχων επί προϊόντων που λαμβάνουν χώρα, επιβεβαιώνουν ότι, εάν πράγματι γίνουν επιστάμενοι και συστηματικοί έλεγχοι στα τουρκικά εμπορεύματα σε ποσοστό παρασιτοκτόνων και φυτοφαρμάκων, θα αποδειχθούν ακατάλληλα, χάνοντας έτσι το συγκριτικό τους πλεονέκτημα στην ευρωπαϊκή αγορά που είναι το χαμηλό κόστος και θα αποδειχθεί το μεγάλο τους μειονέκτημα, η κάκιστη ποιότητά τους.

Είναι πολύ σημαντικό επίσης να διεξάγεται νηοψία σε οποιοδήποτε ξένο αλιευτικό, ερευνητικό ή άλλο μη στρατιωτικό σκάφος εισβάλλει στα ελληνικά χωρικά ύδατα.

- Αποκλεισμός με **αρνησικυρία (βέτο)** της ευρωπαϊκής χρηματοδότησης. Η Ελλάδα μπορεί και οφείλει να μπλοκάρει, με την επιφύλαξη του δικαιώματος άσκησης της αρνησικυρίας (βέτο) κάθε ευρωπαϊκή χρηματοδότηση προς την Τουρκία. Αλλιώς, στην ουσία χρηματοδοτούμε ως χώρα και ως Ένωση την πολεμοχαρή πρακτική της Τουρκίας.

Διάλογος με την Τουρκία

Σ' όλες τις διερευνητικές με την Τουρκία, η χώρα μας προσέρχεται με λευκό χαρτί, ενώ η Τουρκία αυξάνει συνεχώς τον κατάλογο των θεμάτων για συζήτηση (ατζέντα) εμφανιζόμενη, προς τη διεθνή Κοινή Γνώμη, ως έχουσα δίκιο που πρέπει να ικανοποιηθεί. Η χώρα μας θα πρέπει να προβάλλει ανυποχώρητα τα κατωτέρω δεκαεπτά σημεία ως βάση για οποιονδήποτε διάλογο και ειδικότερα:

- 1) Επέκταση των χωρικών υδάτων στα 12 ν. μ. στο Αιγαίο, όπως και στο Ιόνιο και παντού. Το προβλέπει το Διεθνές Δίκαιο.
- 2) Αναγνώριση ολόκληρης της ελληνικής ΑΟΖ και υφαλοκρηπίδας στο Αιγαίο και στη Μεσόγειο. Το προβλέπει το Διεθνές Δίκαιο.
- 3) Αποχώρηση των κατοχικών στρατευμάτων από την Κύπρο. Υπάρχουν ένα σωρό ψηφίσματα του ΟΗΕ.
- 4) Εφαρμογή της συνθήκης της Λωζάνης για Ίμβρο και Τένεδο, με επιστροφή των Ελλήνων ή των κληρονόμων τους στις περιουσίες τους, εφαρμογή της αυτοδιοίκησης και μάλιστα με τοπική ελληνική Χωροφυλακή. Το προβλέπει η ίδια η συνθήκη.
- 5) Αποζημίωση και επιστροφή στην Κωνσταντινούπολη των εκδιωχθέντων Ελλήνων ή των κληρονόμων τους. Είναι θέμα εφαρμογής του Διεθνούς Δικαίου.
- 6) Επιστροφή στο καθεστώς της εκκλησίας, όλων των εκκλησιών στην Τουρκία που έχουν μετατραπεί σε τζαμιά και να επιτραπεί η ελεύθερη λειτουργία τους. Αίτημα σε αντιστοίχιση με αντίθετο της Τουρκίας για τα τζαμιά στην Ελλάδα.
- 7) Καθιέρωση της Αγίας Σοφίας ως εκκλησίας του Οικουμενικού Πατριαρχείου. Ιστορικό και δίκαιο αίτημα.

- 8) Να πάψει ο Πατριάρχης να είναι αποκλειστικά Τούρκος υπήκοος. Είναι κάτι που ισχύει για την Καθολική Εκκλησία και πρέπει να ισχύσει και για την Ορθόδοξη Εκκλησία.
- 9) Διάλυση της στρατιάς του Αιγαίου που απειλεί τα ελληνικά νησιά, μαζί με τα αεροδρόμια και τις βάσεις εκτόξευσης πυραύλων. Είναι μια στοιχειώδης πρόληψη για εξασφάλιση της ειρήνης.
- 10) Διάλυση του τουρκικού αποβατικού στόλου, που ως μόνο στόχο έχει τα ελληνικά νησιά. Για τον ίδιο λόγο.
- 11) Δημιουργία αποστρατικοποιημένης και αποπυραυλοποιημένης ζώνης σε βάθος 500 χλμ. από τα ελληνικά θαλάσσια σύνορα στο Αιγαίο. Είναι μια στοιχειώδης πρόληψη, ώστε να μη βρεθούμε ένα πρωί με εκδηλωμένη επίθεση εναντίον των ελληνικών νησιών και όχι μόνο.
- 12) Αναγνώριση από την Τουρκία της γενοκτονίας των Ποντίων. Έχει ψηφισθεί τόσο από το δικό μας όσο και από ένα σωρό άλλα Κοινοβούλια
- 13) Αναγνώριση της γενοκτονίας των Αρμενίων. Για τον ίδιο λόγο.
- 14) Αναγνώριση της γενοκτονίας των Ελλήνων της Μ. Ασίας, αποζημίωση και επιστροφή των κληρονόμων τους στα πατρώα εδάφη και τις περιουσίες. Είναι στοιχειώδης υποχρέωση απέναντι στον σφαγιασθέντα και εκδιωχθέντα από τα πατρώα εδάφη του ελληνισμό.
- 15) Αναγνώριση της γενοκτονίας των Ασσυρίων και άλλων χριστιανικών λαών της Μ. Ασίας. Έχει αναγνωρισθεί διεθνώς.
- 16) Αναγνώριση της γενοκτονίας των Γεζίντι, των Αλεβιτών και άλλων εθνοτικών ή θρησκευτικών ομάδων. Για τον ίδιο λόγο.
- 17) Παύση επιτέλους της συνεχιζόμενης γενοκτονίας των Κούρδων. Οι Κούρδοι δικαιούνται ελεύθερης πατρίδας.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ
δεν ελπίζει σε φίλους και εχθρούς.

**Κάνουμε φιλίες αλλά στηριζόμαστε σε εμάς πρώτα.
Ο φιλήκοος των ξένων είναι προδότης, όπως είπε
ο Καποδίστριας**

**Κάνουμε φιλίες, αλλά στηριζόμαστε σε εμάς
πρώτα.
Μόνοι είμαστε, οι φίλοι θα αποδειχθούν στα
δύσκολα.**

**Όταν είμαστε ενωμένοι,
δεν έχουμε να φοβηθούμε τίποτα.
ΠΡΩΤΑ Η ΕΛΛΑΔΑ!**

ΣΥΝΟΠΤΙΚΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΘΝΙΚΗ ΑΜΥΝΑ

*«Το Εὐδαιμον το ελεύθερον, το δ'ελεύθερον το εὐψυχον»
Θουκυδίδης*

Διαπιστώσεις

- Οι εξοπλιστικές δαπάνες έχουν μειωθεί σε 5,5 δις \$ το 2019 ή στο 2,6% του ΑΕΠ, όταν στη δεκαετία του 2000 υπερέβαιναν τα 7 δις \$, λόγω της μείωσης του ΑΕΠ, κυρίως εις βάρος του εξοπλισμού (16% των δαπανών).
- Αυξανόμενες απειλές στα εξωτερικά σύνορα και απουσία ΕΕ.

Προτάσεις

- Αναθεώρηση Αμυντικού Δόγματος με βάση το **Προληπτικό Πλήγμα**, όπως το Ισραήλ. Επανενεργοποίηση των απαραίτητων και σύγχρονων στρατιωτικών μονάδων για την ασφάλεια της Επικράτειας.
- Επίλυση των οικονομικών προβλημάτων και των αδικιών από τις μνημονιακές Κυβερνήσεις στο προσωπικό, επίλυση στεγαστικού προβλήματος σε πρώην μονάδες.
- Αναβάθμιση των εργοστασίων της αμυντικής βιομηχανίας (ΕΑΒ, ΕΒΟ και ΕΛΒΟ) και των ναυπηγείων, με συμφωνίες συμπαραγωγής για παραγωγική ανασυγκρότηση.
- Διαφάνεια στις προμήθειες, επανέλεγχος των νομοθετικών κενών, δημιουργία Ανεξάρτητης Αρχής Ελεγκτών των Προμηθειών.
- Ίδρυση Φορέα Προώθησης Εξαγωγών και Προμηθειών αμυντικού Υλικού σε τρίτες χώρες.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ «ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΥΣΗΣ» ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΘΝΙΚΗ ΑΜΥΝΑ

Θεωρούμε ότι οι Ένοπλες Δυνάμεις (Ε.Δ.) είναι ο θεσμικός παράγων για τη διασφάλιση της εθνικής ανεξαρτησίας, της εδαφικής ακεραιότητας και της αξιοπρέπειας της πατρίδας και των πολιτών της. Επίσης, με τις Ένοπλες Δυνάμεις πρέπει να εξασφαλίζονται και να προωθούνται τα εθνικά συμφέροντα. Το υψηλό επίπεδο εκπαίδευσης και εξειδίκευσης του προσωπικού χρήζει συνολικής αναδιαμόρφωσης από το κατώτερο μέχρι το ανώτερο επίπεδο, καθώς με τις σημερινές επιλογές της Κυβέρνησης κινδυνεύει να χαθεί, καθότι το προσωπικό σε πολλές περιπτώσεις απασχολείται σε αντικείμενα άσχετα με τα καθήκοντά του.

Η Ελλάδα πρέπει να ορίσει ΑΟΖ σε όλη την Ελληνική Επικράτεια με πλήρη επήρεια των ελληνικών νήσων. Έχει το δικαίωμα να το πράξει σύμφωνα με το Διεθνές Δίκαιο της Θάλασσας και τη διεθνή νομοθεσία. Ωστόσο το ΥΠΕΘΑ σε συνεργασία με τα άλλα συναρμόδια υπουργεία θα προβεί σε αυτήν την ενέργεια.

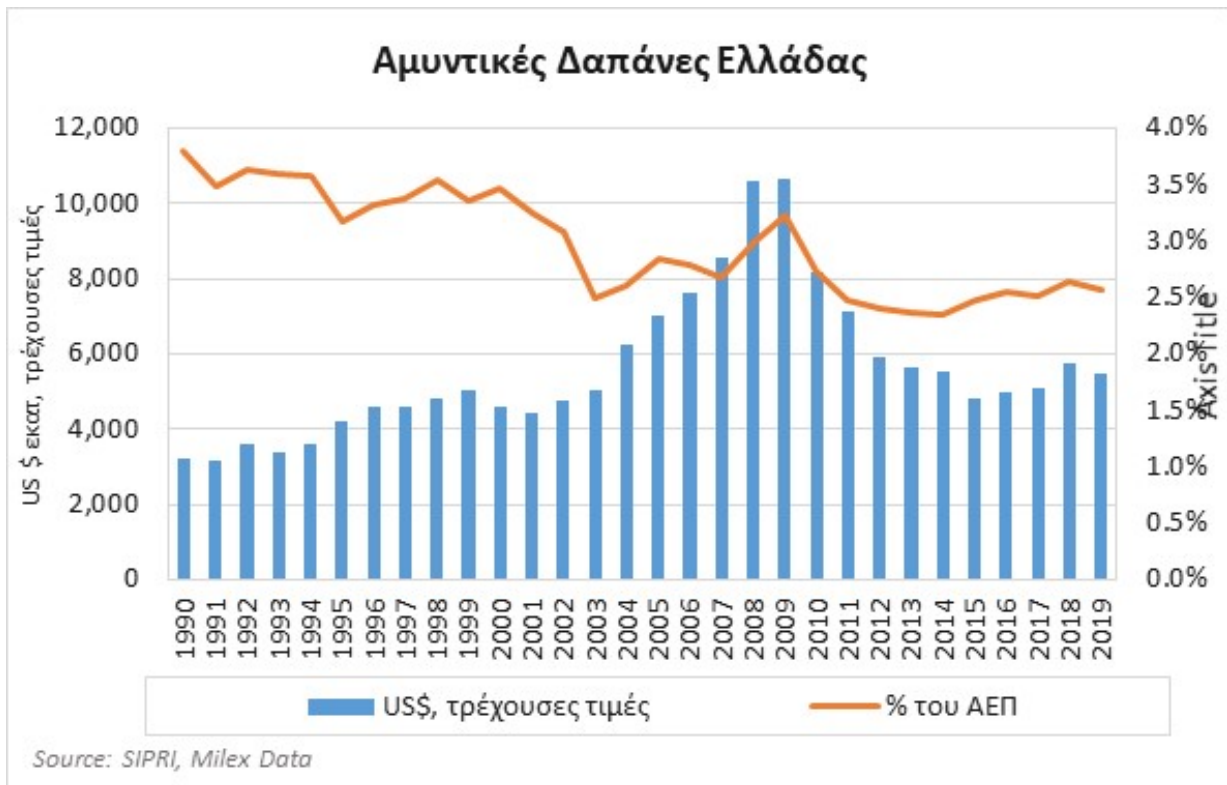
Το προσωπικό των Ενόπλων Δυνάμεων έχει υποστεί υποβάθμιση του επιπέδου διαβίωσής τους, καθώς δεν υπάρχει άμεση αναγνώριση των κινδύνων που διατρέχουν οι εργαζόμενοι, οι αποδοχές συνεχώς μειώνονται, ενώ ταυτόχρονα οι απαιτήσεις και οι κίνδυνοι αυξάνονται.

Ο αμυντικός μηχανισμός και το σύστημα ασφαλείας της χώρας μας έχει υποβαθμιστεί κάθετα, ενώ ο επιδιωκόμενος στόχος στο πλαίσιο των αλλαγών είναι η συγκρότηση ενός αμυντικού μηχανισμού που θα εκμεταλλεύεται το ανθρώπινο δυναμικό και τους απαραίτητους οικονομικούς πόρους για την επίτευξη του στόχου, που είναι η εθνική εδαφική ακεραιότητα και η ασφάλεια.

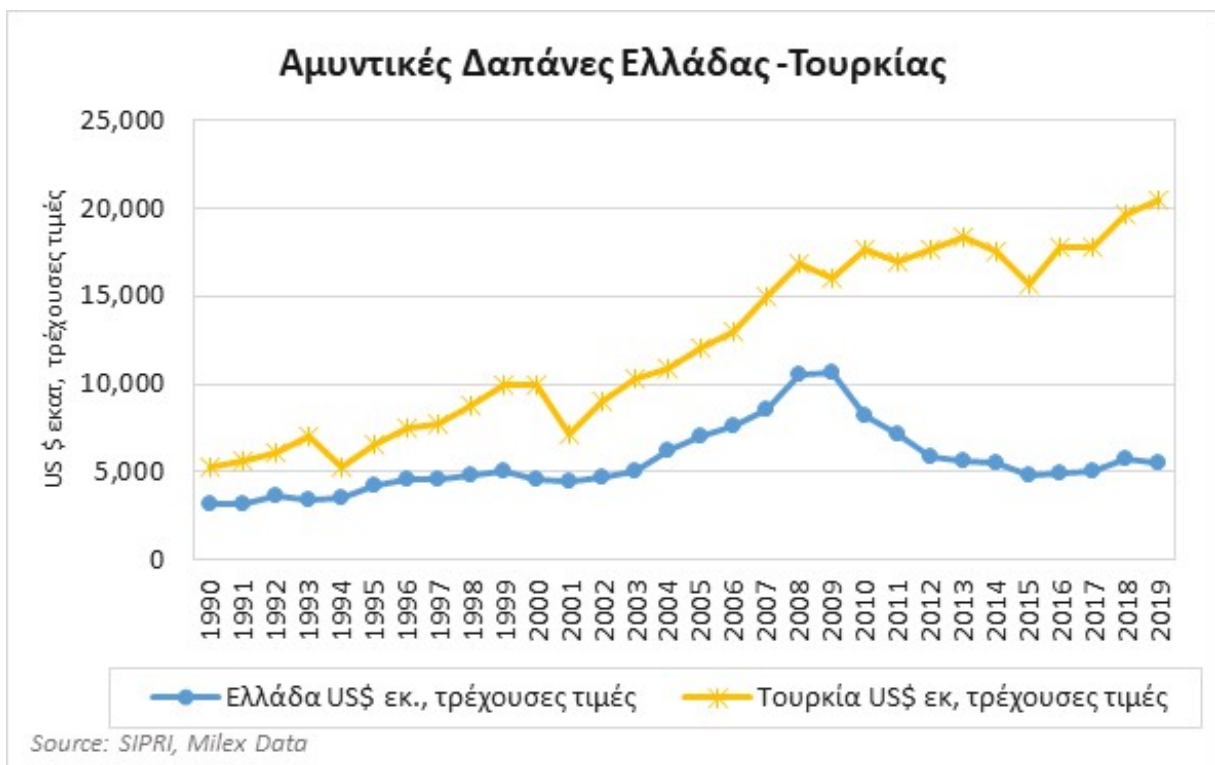
Αμυντικές Δαπάνες

Οι αμυντικές δαπάνες έχουν μειωθεί τα μνημονιακά χρόνια, λόγω της μείωσης του ΑΕΠ και των περικοπών. Ανέρχονται πλέον σε 5,5 δις \$ το 2019 ή 2,6% του ΑΕΠ περίπου, όταν στη δεκαετία του 2000 υπερέβαιναν τα 7 δις \$ και το 2009 ανήλθαν στο υψηλότερο σημείο τα 10,6 δις \$ σε τρέχουσες αξίες και 3,2% του ΑΕΠ, σύμφωνα με στοιχεία του SIPRI.

Την ίδια στιγμή οι αμυντικές δαπάνες της Τουρκίας το 2000 ανέρχονταν σε 16 δις \$ ή 2,5% του ΑΕΠ, ενώ το 2019 σε 20,4 δις \$ ή 2,7%. Και οι δυο χώρες υποχρεούνται, λόγω της συμμετοχής στο ΝΑΤΟ, σε μια ελάχιστη δαπάνη 2% του ΑΕΠ.

Το άλλο που πρέπει να σημειωθεί είναι ότι αυτές είναι συνολικές δαπάνες, συμπεριλαμβάνονται δηλαδή μισθοί, συντάξεις, λειτουργικά έξοδα και εξοπλισμοί. Οι τελευταίοι στην περίπτωση της Ελλάδας ανέρχονται στο 12,3% των συνολικών δαπανών το 2019, ενώ στην Τουρκία στο 38,6% με ενδεικνυόμενο ποσοστό από το ΝΑΤΟ το 20%.

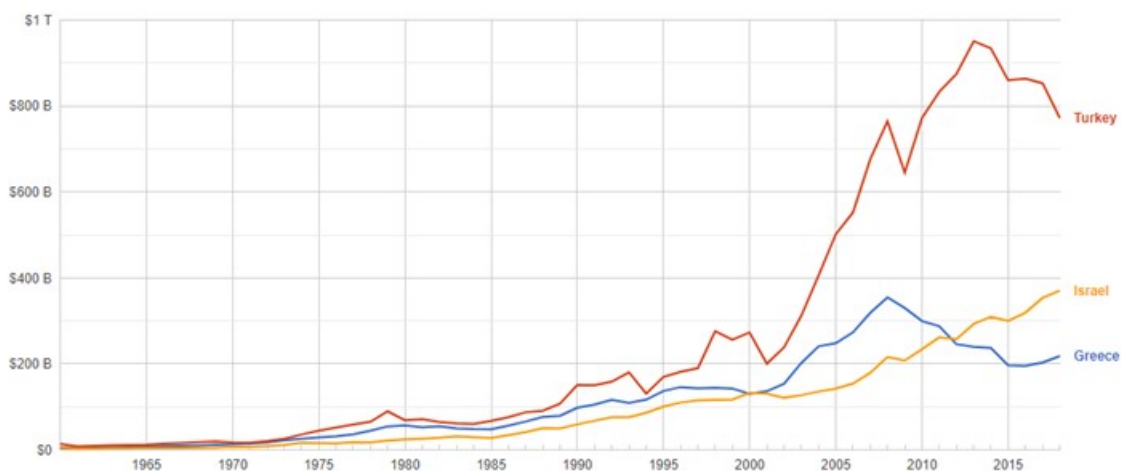
Συνεπώς, στη χώρα μας όχι μόνο έχουν μειωθεί οι συνολικές αμυντικές δαπάνες, αλλά αυτό έχει γίνει σε βάρος του εξοπλιστικού μέρους τους. Με βάση τον Προϋπολογισμό του 2021 οι δαπάνες για εξοπλιστικά ανήλθαν σε 515 εκατ. € το 2020, ενώ το 2019 στα 258 εκατ. € και το 2018 στα 320 εκατ. €! Η αύξηση για το 2021 στα 2,5 δις € είναι επιβεβλημένη εκ των πραγμάτων, αλλά θεωρούμε ότι ουσιαστικά απαντά σε υποεπένδυση τα προηγούμενα χρόνια, δηλαδή καλύπτει προγράμματα που είχαν μείνει πίσω (αναβάθμιση F16, εξοπλισμός υποβρυχίων και Mirage, ολοκλήρωση πυραυλακάτων), καθώς και μέρος του μελλοντικού σχεδιασμού.

Ο σημαντικός παράγοντας που επηρέασε τις δαπάνες είναι η μείωση του ΑΕΠ τα μνημονιακά χρόνια. Πιο συγκεκριμένα,

- Το 2000 το ΑΕΠ Ελλάδας ήταν περίπου στα 130 δις \$, στα ίδια επίπεδα με του Ισραήλ, ενώ της Τουρκίας ήταν 270 δις \$.
- Το 2018 το ΑΕΠ της Ελλάδας ήταν 203 δις \$, του Ισραήλ 379 δις \$, ενώ της Τουρκίας είχε αυξηθεί στα 771 δις \$.

Δηλαδή η σχέση του ΑΕΠ Ελλάδας-Τουρκίας από 1:2 το 2000 έχει γίνει σχεδόν 1:4!

ΑΕΠ Ελλάδας, Ισραήλ, Τουρκίας (US\$ δις)

Πηγή: Παγκόσμια Τράπεζα

Από αυτό φαίνεται πως η οικονομική ανεξαρτησία και οικονομική σταθερότητα επηρεάζουν την εθνική ασφάλεια. Είναι αλληλένδετα, όπως είναι η ΑΟΖ και τα κοιτάσματα της που ξεπερνούν ίσως σε αξία το χρέος της χώρας, αν το δούμε από την οικονομική πλευρά.

Ως εκ τούτου, είναι αναγκαία η αύξηση των εξοπλιστικών δαπανών και παράλληλα η ανάπτυξη μιας βιώσιμης πολεμικής βιομηχανίας ικανής να υποστηρίζει τις ανάγκες των Ενόπλων Δυνάμεων αλλά και να διαθέτει εξαγωγικό προσανατολισμό. Μ' αυτόν τον τρόπο μπορεί να επιτευχθεί η μικρότερη δυνατή εξάρτηση από πηγές του εξωτερικού για το εθνικό συμφέρον. Εκτός αυτού θα δράσει και αναπτυξιακά, καθώς οι εξοπλιστικές δαπάνες θα επενδυθούν στην εγχώρια οικονομία. Σημειώνεται δε ότι παρά τις περικοπές και την αδρανοποίηση των κρατικών αμυντικών βιομηχανιών λειτουργούν και πολλές ιδιωτικές με σημαντική απασχόληση.

Τάσεις Μεταρρυθμίσεων

Η μεταρρύθμιση στις Ένοπλες Δυνάμεις της χώρας μας είναι εθνική ανάγκη, για τη ριζική μεταβολή στην οργάνωση των Ενόπλων Δυνάμεων, με σκοπό τη δημιουργία ενός μικρότερου ευέλικτου αλλά και πιο αξιόμαχου αποτρεπτικού αμυντικού μηχανισμού. Όπως επίσης οι δυνατότητες σύναψης νέων συμμαχιών, λαμβάνοντας υπόψη τις νέες συνθήκες που επικρατούν στην ευρύτερη γεωγραφική περιοχή της Ν.Α. Μεσογείου, οι οποίες είναι πολύ διαφορετικές απ' αυτές που επικρατούσαν πριν από 60 χρόνια, οπότε ξεκίνησε να εφαρμόζεται η πολιτική του «Ανήκουμε στη Δύση» και το εθνικό συμφέρον.

Οι απειλές είναι σημαντικά διαφοροποιημένες ως προς την κατεύθυνση, την ποιότητα και το είδος τους, με συνέπεια να επανεξετάζουμε ριζικά την προέλευση των σύγχρονων προμηθειών, ώστε να ανταποκρίνεται στις πραγματικές αμυντικές ανάγκες της χώρας και να στηρίζει την ανάπτυξη της εθνικής οικονομίας.

Η συμμετοχή δυνάμεων στις δραστηριότητες των διεθνών οργανισμών είναι θέμα πολιτικό και πρέπει να εξετάζεται κατά περίπτωση, λαμβανομένων υπόψη των λοιπών εθνικών υποχρεώσεων και το εθνικό συμφέρον.

Επιβάλλεται η παροχή κινήτρων στην έρευνα και ανάπτυξη νέων αμυντικών τεχνολογιών και ενθάρρυνση συνεργασίας με ερευνητικά ιδρύματα και Πανεπιστήμια.

Η Πολιτεία πρέπει να τιμά και φροντίζει όλο το στρατιωτικό προσωπικό, εν ενεργεία, εφέδρους και αποστράτους. Οι Ε.Δ πρέπει να παραμένουν ακομμάτιστες. Η εφαρμογή αξιοκρατικού συστήματος αξιολόγησης στελεχών πρέπει να είναι η κορωνίδα των προσπαθειών μας, καθόσον η υπεροχή του έμψυχου υλικού μας αποτελεί τον βασικό πολλαπλασιαστή της ισχύος μας. Θέματα σταδιοδρομίας, εξέλιξης, αξιολόγησης και αξιοκρατίας επηρεάζουν τα μέγιστα στην απόδοση του προσωπικού.

Επίσης, θα θεσπιστούν επαγγελματικά κριτήρια για την κάλυψη των θέσεων υψηλής ευθύνης με την εφαρμογή αξιοκρατικού συστήματος αξιολόγησης στελεχών.

Προτάσεις για την Εθνική Άμυνα

1. Αναδιάταξη στρατιωτικών συνεργασιών: Οι μέχρι τώρα εμπειρίες από τη συμμετοχή μας στη Νοτιοατλαντική Συμμαχία, σε σχέση με τις εμπλοκές μας με τη γείτονα χώρα (Κύπρο 1974, Ίμια 1996), δημιουργούν ανασφάλεια για την ακεραιότητα της χώρας. Επιθυμούμε και επιδιώκουμε την άμεση, ουσιαστική συνεργασία με οποιαδήποτε φιλική χώρα, με κριτήριο το συμφέρον της πατρίδας μας, στα θέματα Άμυνας και Εθνικής Ασφάλειας. Στο πλαίσιο αυτό, επιδιώκουμε τη συνεργασία σε θέματα υποδομών, εξοπλισμών, επιχειρησιακά και πληροφοριών.

Με δεδομένο ότι δεν υπάρχουν φιλίες παρά μόνο γεωπολιτικά και γεωοικονομικά συμφέροντα και οι διεθνείς σχέσεις μεταβάλλονται αντίστοιχα, θα πρέπει να είμαστε ευέλικτοι σαν Κράτος και να κινούμαστε με γνώμονα το συμφέρον της Ελλάδας και όχι με βάσει αυτό που μας επιβάλλουν ξένες δυνάμεις.

Είναι απαράδεκτο, για παράδειγμα, εάν σήμερα μας συμφέρει μία συμφωνία αμυντικής συνεργασίας με την Γαλλία, αυτή να μην πραγματοποιείται, επειδή δε συμφέρει οικονομικά τη Γερμανία ή την Αμερική, οι οποίες θέλουν να μας πουλήσουν τα δικά τους αμυντικά συστήματα.

2. Η απεμπλοκή των στρατευμάτων μας από τις αποστολές του NATO ή του ΟΗΕ είναι αναγκαία, όταν δεν υπάρχει εθνικό συμφέρον, τόσο για την προστασία του ανθρώπινου δυναμικού των ενόπλων δυνάμεων όσο και για περιστολή των δαπανών.

3. Αναθεώρηση Αμυντικού δόγματος: Οι γεωπολιτικές και γεωστρατηγικές εξελίξεις στην περιοχή της Ν.Α. Μεσογείου, επιβάλλουν την αναθεώρηση των εθνικών στόχων, καθώς, αν δεχτούμε επίθεση ή στρατιωτική παρέμβαση στα διεθνώς κατοχυρωμένα συμφέροντα μας, τότε το πεδίο αντιπαράθεσης δε θα είναι ο δικός μας χώρος αλλά του αντιπάλου. Αυτό το δόγμα πέρα από στρατιωτική πρέπει να έχει και σαφή πολιτική διάσταση. Πρέπει να επιδιωχτούν στρατηγικές συμμαχίες και συνεργασίες σε επιχειρησιακό επίπεδο με χώρες που γειτνιάζουν με την ελληνική ΑΟΖ ή άλλες συμμαχίες, πάντα βέβαια με πρωταρχικό λόγο το εθνικό συμφέρον.

4. Επίλυση των οικονομικών προβλημάτων και των αδικιών που δημιούργησαν οι μνημονιακές Κυβερνήσεις στο εν ενεργεία στελεχιακό δυναμικό των Ενόπλων Δυνάμεων και στο εν αποστρατεία προσωπικό. Άμεση απεξάρτηση από τα πολιτικά δεσμά των μνημονίων. Αποκατάσταση των αδικιών που έχουν διαπράξει οι μνημονιακές Κυβερνήσεις ΠΑΣΟΚ-ΝΔ και ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ κατά των εν ενεργεία και εν αποστρατεία στελεχών των Ε.Δ. και επιστροφή των χρημάτων που τους έχουν αφαιρεθεί από το εισόδημά τους, που έχουν επιδικαστεί και που έχουν κριθεί από το ΣΤΕ ως αντισυνταγματικά.

5. Αναβάθμιση και επαναδραστηριοποίηση των στρατιωτικών εργοστασίων (ΕΑΒ, ΕΒΟ και ΕΛΒΟ), με συμφωνίες συμπαραγωγής οπλικών συστημάτων από οποιαδήποτε φιλική χώρα και με κριτήριο το εθνικό συμφέρον. Ανάθεση ερευνητικών και αναπτυξιακών προγραμμάτων στις εγχώριες αμυντικές βιομηχανίες και συμμετοχή τους σε κοινά προγράμματα με εργοστάσια ξένων χωρών και με κριτήριο το εθνικό συμφέρον.

Πρέπει να δώσουμε ιδιαίτερη προσοχή και να ενισχύσουμε την Ελληνική Αμυντική Βιομηχανία. Υπάρχουν αξιόλογα συστήματα, τα οποία δυστυχώς έμειναν στο σκοτάδι και ποτέ δεν αξιοποιήθηκαν.

Παράδειγμα, ο ραδιοεντοπιστής (radar) Τηλέμαχος κατασκευής ΕΑΒ. Είναι ένα 100% ελληνικό προϊόν το οποίο αναπτύχθηκε από Έλληνες επιστήμονες και αποτελείται από έναν ραδιοεντοπιστή (radar), και ένα συγκρότημα ηλεκτροοπτικών αισθητήρων ημέρας/νύκτας (θερμική κάμερα).

Η λειτουργία αυτή είναι σημαντική, αφού το σύστημα ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ μπορεί να χρησιμοποιηθεί για πολλαπλές αποστολές,

συμπεριλαμβανομένης και της αεράμυνας σημείου για κρίσιμες υποδομές, όπως αεροδρόμια, διυλιστήρια, αποθήκες, μεγάλες αθλητικές εκδηλώσεις και χώρους συγκέντρωσης πλήθους που παρעυρίσκονται σε εκδηλώσεις.

Επιπλέον, ο ραδιοεντοπιστής (radar) ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ μπορεί να αξιοποιηθεί για τον εντοπισμό και παρακολούθηση συστημάτων μη επανδρωμένων αεροσκαφών (drones), τα οποία ομολογουμένως αποτελούν τη νέα διάσταση της εναέριας απειλής στο σύγχρονο πεδίο της μάχης αλλά και στον τομέα της ασφάλειας κατά κρίσιμων υποδομών.

Πολύ σημαντική είναι επίσης η παραγωγή ελληνικών μη επανδρωμένων αεροσκαφών (drones). Τα μη επανδρωμένα αεροσκάφη (UAV ή drones) είναι ισχυρά όπλα κατασκοπείας που μπορούν να μετατραπούν ακόμη και σε φονικές μηχανές. Καταγράφουν σημαντικά στοιχεία για τον αντίπαλο, φωτογραφίζουν βάσεις και στρατόπεδα, ελέγχουν σύνορα και μπορούν να προκαλέσουν σοβαρές ζημιές και απώλειες αλλά και γενικότερα μπορούν να ενισχύσουν σημαντικά την αεράμυνά μας, δίχως τον κίνδυνο ανθρώπινης απώλειας.

Πρέπει να αξιοποιήσουμε τα ελληνικά λαμπρά μυαλά, τις σημαντικές καινοτομίες και ερευνητικά αποτελέσματα, τα οποία παράγονται στα εργαστήρια των ελληνικών εταιρειών και πανεπιστημίων, όπως για παράδειγμα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, το οποίο έχει μπει δυναμικά στον ανταγωνισμό των μη επανδρωμένων αεροσκαφών (**UAVs**) και καθίσταται σημείο αναφοράς για την Ελλάδα στον πιο δυναμικά αναπτυσσόμενο κλάδο της αεροναυπηγικής βιομηχανίας.

Ενδεικτικό είναι ότι εργοστάσιο στο Κιλκίς κατασκευάζει ένα πρωτοποριακό για τα ευρωπαϊκά και διεθνή δεδομένα μη επανδρωμένο αεροσκάφος (drone), που σχεδίασε το Εργαστήριο Μηχανικής Ρευστών και Στροβιλομηχανών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, αλλά, δυστυχώς, δεν έχει αναδειχθεί όσο θα έπρεπε.

Εκτός βέβαια αυτών, υπάρχουν και άλλα προγράμματα με άμεση εφαρμογή (π.χ. τουφέκι μάχης, αντικατάσταση φορτηγών, αναβαθμίσεις/συντηρήσεις μεταγωγικών αεροσκαφών, ελικοπτέρων και αρμάτων που πρέπει να εκτελεστούν στην Ελλάδα). Εξάλλου, και ως προς το πρόγραμμα των προμηθειών ας μην ξεχνάμε ότι στο παρελθόν εισάγονταν οι στολές από την Τουρκία! Επίσης, τεχνολογίες αιχμής (έξυπνες βόμβες, τηλεκατευθυνόμενα οχήματα,

ηλεκτρομαγνητικό κανόνι κ.α.) που μπορούν να μελετηθούν και προετοιμαστούν για μελλοντική χρήση, όπως και η κυβερνοασφάλεια.

Υποστηρίζουμε επίσης την έρευνα για ανάπτυξη εθνικών συστημάτων και ειδικά το τρίπτυχο εθνικό πολεμικό πλοίο-εθνικό UAV- εθνικό τεθωρακισμένο όχημα μάχης (ΤΟΜΑ). Εθνικό σημαίνει ότι η σχεδίαση και σημαντικό μέρος της προστιθέμενης αξίας θα είναι ελληνικά, ενώ υποσυστήματα μπορεί να προέρχονται και από διεθνείς συνεργασίες, όπως είναι η συνήθης πρακτική και διεθνώς.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ πιστεύει πως είναι μείζονος σημασίας η ενίσχυση και αξιοποίηση της ελληνικής αμυντικής βιομηχανίας, όχι μόνο για να ισχυροποιήσουμε την άμυνά μας αλλά και την οικονομία μας.

6. Συγκρότηση Ειδικής Ομάδας στο ΥΠΕΘΑ, που θα συγκεντρώσει τις ελληνικές εφευρέσεις και οι οποίες, αφού αξιολογηθούν, θα διερευνηθεί η δυνατότητα συμπαραγωγής τους με εργοστάσια ξένων και φιλικά προσκείμενων χωρών με τη χώρα μας και πάντα με κορωνίδα το εθνικό συμφέρον. Πέραν τούτου, θα επιδιωχθεί η ανταλλαγή τεχνογνωσίας και η συμπαραγωγή αμυντικού και στρατιωτικού υλικού, που θα καλύψει είτε εγχώριες ανάγκες είτε θα αποτελεί εξαγωγίμο υλικό.

Η ομάδα αυτή θα είναι υπεύθυνη για έρευνα σε παγκόσμιο επίπεδο για αξιοποίηση αμυντικού εξοπλισμού, ο οποίος είναι στο στάδιο απόσυρσης, αλλά μπορεί στην Ελλάδα να φανεί χρήσιμος με μηδενικό σχεδόν κόστος. Παράδειγμα, τα ελικόπτερα black hawk από τη Νότια Κορέα και τα ελικόπτερα bellah-1w super cobra που αποσύρουν πεζοναύτες των ΗΠΑ, αν και παλιότερης τεχνολογίας θα μπορούσαν να ενισχύσουν την αεράμυνά μας, δίχως να δαπανήσουμε χρήματα.

7. Διαφάνεια στις προμήθειες, επανέλεγχος των υφιστάμενων νομοθετικών κενών. Υποστηρίζουμε με συνέπεια τη διαφάνεια στους αμυντικούς εξοπλισμούς και προτείνουμε: (α). την ενίσχυση της εγχώριας επιχειρηματικότητας και τη συνεργασία με ελληνικά εκπαιδευτικά ιδρύματα και φορείς, την αναζήτηση τεχνολογικών καινοτομιών και τη στροφή σε προϊόντα υψηλής τεχνολογίας. Επίσης, σε πολυεθνικά προγράμματα ανάπτυξης συμπαραγωγής και υποστήριξης, ανάλογα με το εθνικό συμφέρον και (β) για όλες τις προμήθειες, ανοικτούς διεθνείς μειοδοτικούς διαγωνισμούς, υπό τον έλεγχο της αρμόδιας Επιτροπής της Ελληνικής Βουλής και την πλήρη κατάργηση των απευθείας αναθέσεων.

8. Τη δυνατότητα μισθώσεως δεξαμενών των ναυπηγείων σε χώρες φιλικά προσκείμενες στην Ελλάδα, για επισκευή ή και κατασκευή πλοίων, με σημαντικό τίμημα για τη χώρα και για χρονικό διάστημα που θα συμφωνηθεί με διακρατική συμφωνία.

9. Εκμετάλλευση των υπάρχοντων υποδομών για την αναβάθμιση της εκπαίδευσης στελεχών και την εισροή εσόδων από τρίτες χώρες: Με την αναβάθμιση της εκπαίδευσης στα ΑΣΕΙ, την ΑΣΠ και τη ΣΕΘΑ, αναγνωρίζοντας ως Μεταπτυχιακό Τίτλο Σπουδών την αποφοίτηση από τις Σχολές ΑΣΠ και ΣΕΘΑ. Η συνεχής αξιολόγηση στην εκπαίδευση εξασφαλίζει την αξιοποίηση αλλά και την εξέλιξη κάθε στελέχους ανάλογα με τις ικανότητές του, έτσι εξασφαλίζεται η τοποθέτηση του κατάλληλου ανθρώπου στην κατάλληλη θέση και αποφεύγονται φαινόμενα εξωθεσμικών αλλά και εσωτερικών συντεχνιακών παρεμβάσεων.

10. Εκμετάλλευση και αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών. Η συμμετοχή σε πολυεθνικά προγράμματα ανάπτυξης συμπαραγωγής και υποστήριξης είναι αποτελεσματικά και οικονομικά επωφελή σε βάθος χρόνου και πρέπει να επιδιωχθεί η συμμετοχή μας ανάλογα με το εθνικό συμφέρον, ενώ επιδίωξή μας είναι η εκπαίδευση στελεχών συμμαχικών και φίλιων χωρών με όφελος τη δημιουργία εσόδων και ενδυνάμωση των σχέσεων μεταξύ των χωρών.

11. Επίλυση του στεγαστικού προβλήματος του εν ενεργεία στρατιωτικού προσωπικού, με την αξιοποίηση (εγκαταλελειμμένων) στρατοπέδων που είναι πλησίον ή εντός οικιστικής ζώνης.

12. Θα χαραχθεί ενιαία πολιτική αντιμετώπισεων των κοινών προβλημάτων των ένστολων και για τα ζητήματα γενικότερου ενδιαφέροντος, όπως τη βιωσιμότητα του ασφαλιστικού συστήματος, την αναβάθμιση των αποδοχών και της εργασιακής σχέσης του προσωπικού αλλά και τα θεσμικά προβλήματα.

13. Ίδρυση Φορέα Προώθησης Εξαγωγών και Προμηθειών Αμυντικού Υλικού. Με τον τρόπο αυτό θα μπει τάξη στο ήδη χαώδες σύστημα Προμηθειών και θα μπορεί άμεσα να υπάρξει πρόσβαση από το ΥΠΕΘΑ στη λίστα με τις ενεργές εταιρείες που εμπλέκονται με την παροχή υλικών ή και υπηρεσιών στο ΥΠΕΘΑ.

Επίσης, με τον Φορέα Προώθησης Αμυντικού Υλικού, θα επιδιωχθεί η προώθηση των υλικών που παράγουν τα ελληνικά εργοστάσια

αμυντικού υλικού σε τρίτες χώρες. Τα στρατιωτικά εργοστάσια που υπάρχουν στην Ελλάδα έχουν πολλές δυνατότητες προσφοράς, ενώ μπορούν να συνδράμουν αποφασιστικά στην παραγωγή και στη στήριξη των κοινωνικών δομών εν καιρώ ειρήνης. Αποτελούν έναν παραμελημένο μοχλό ανάπτυξης της οικονομίας της χώρας. Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ έχει καταρτίσει ειδικό πρόγραμμα εκμετάλλευσής τους από τα εξειδικευμένα μέλη της. Οι δυνατότητες αύξησης του ΑΕΠ, των εσόδων της χώρας και των θέσεων απασχόλησης από τον συγκριμένο τομέα είναι πάρα πολύ μεγάλες, συμβάλλοντας σημαντικά στη χρηματοδότηση των άλλων μερών του προγράμματός μας.

14. Δημιουργία Ειδικής Επιτροπής Ελεγκτών των Προμηθειών στις Ε.Δ. Η Αρχή αυτή θα ελέγχει τις Προμήθειες Υλικών των Ε.Δ. και η αναβάθμισή της με κατάλληλο προσωπικό, μέσα, διαδικασίες του κεντρικού φορέα της γενικής διεύθυνσης αμυντικών εξοπλισμών για παρακολούθηση, σχεδίαση, υλοποίηση και υποστήριξη της ανάπτυξης της εθνικής βιομηχανίας. Η αρχή αυτή θα είναι στα διεθνή πρότυπα, στελεχωμένη από απολύτως εξειδικευμένο προσωπικό, διακομματικό και επιστημονικά καταρτισμένο.

15. Επανενεργοποίηση των απαραίτητων και σύγχρονων στρατιωτικών μονάδων για την ασφάλεια της Ελληνικής Επικράτειας και στελέχωση αυτών με προσωπικό, κατά προτίμηση προσφάτως απολυόμενων, αφού δοθούν ελκυστικά κίνητρα.

Εξοπλισμοί και Τακτική Αντίδρασης

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ θεωρεί πως για να γίνει η επιλογή για το ποιο αμυντικό σύστημα, ποια φρεγάτα ή ποιο μαχητικό αεροσκάφος είναι καλύτερο από το άλλο, θα πρέπει να έχει προηγηθεί σοβαρή μελέτη από ειδικούς και να μην είναι μια πολιτική απόφαση. Οι επιλογές πρέπει να γίνονται με βάση τις ανάγκες της άμυνάς μας και όχι με γνώμονα τα πολιτικά / οικονομικά συμφέροντα.

Πρέπει να επενδύσουμε στην ελληνική εφευρετικότητα, στο πλούσιο επιστημονικό και τεχνικό δυναμικό και να αξιοποιήσουμε τις εμπορικά διαθέσιμες τεχνολογίες. Σήμερα βρισκόμαστε στην αρχή μιας σειράς μεγάλων αλλαγών στην τέχνη, την επιστήμη και την τεχνολογία του πολέμου, οι οποίες διαμορφώνουν μια επανάσταση σ' αυτόν τον τομέα.

Αυτή η επανάσταση προσφέρει τεράστιες ευκαιρίες στην Ελλάδα, όχι μόνο να ενισχύσει τις μαχητικές ικανότητές της με οικονομικό τρόπο, αλλά και να επιτύχει μια συνεργατική σχέση της εθνικής οικονομίας και της άμυνας, αντί για ανταγωνιστική, όπως είναι σήμερα.

Η Ελλάδα τέλος θα πρέπει να ενσωματώσει στο αποτρεπτικό της δόγμα το προληπτικό πλήγμα, όπως κάνει το Ισραήλ.

Η στρατηγική μιας χώρας δεν μπορεί να στοχεύει στο να κερδίσει τη διεθνή συμπάθεια.

Η ελληνική πολεμική μηχανή διαθέτει τεράστια ισχύ πυρός, την οποία μπορεί να εξαπολύσει τόσο από αέρος όσο και από στεριάς και θάλασσας. Όταν μιλάμε για αποφασιστικό προληπτικό πλήγμα, δεν αναφερόμαστε στην εξαφάνιση του εχθρικού στρατεύματος ούτε στην «ολοκληρωτική νίκη».

Εννοούμε την προσβολή κομβικών στοιχείων της εχθρικής πολεμικής μηχανής, έτσι ώστε να δυσκολεύεται να λειτουργήσει. Μιλάμε για προσβολή, με σκοπό την απομείωση κρίσιμων οπλικών συστημάτων του εχθρού, έτσι ώστε η Ελλάδα να βρεθεί με εμφανή πλεονεκτήματα και να αποφύγουμε έναν μεγάλης κλίμακας πόλεμο.

Η πρόταση δεν είναι να προχωρήσουμε σε προληπτικό πλήγμα, αλλά να υπάρχει επιτελικός σχεδιασμός και γι' αυτό, ώστε να τον βάλουμε στο τραπέζι. Η Τουρκία, για παράδειγμα, διαθέτει ήδη επιτελικό σχέδιο για πρώτο πλήγμα κατά της Ελλάδας.

Το προληπτικό πλήγμα είναι ένα κομμάτι της αποτρεπτικής στρατηγικής που το διαφημίζεις στον αντίπαλο. Προβάλλεις δηλαδή αυτήν την επιλογή, έτσι ώστε να αποτρέψεις τους αντιπάλους και να μην αναγκαστείς να τη χρησιμοποιήσεις.

Όσα όπλα και αν έχεις στα χέρια σου, αν έχεις περάσει το μήνυμα ότι δεν πρόκειται να τα χρησιμοποιήσεις, τότε η αποτροπή σου πάσχει. Αντιθέτως, ακόμη και αν υστερείς έναντι του αντιπάλου, αλλά είσαι απρόβλεπτος στο πως θα αντιδράσεις, τότε η αποτρεπτική σου ικανότητα βελτιώνεται σημαντικά.

Κάποια στιγμή θα πρέπει να κατανοήσουμε ότι μόνο μια απρόβλεπτη στις αντιδράσεις της Ελλάδα μπορεί να αναγκάσει τους δυτικούς "συμμάχους" της να παρέμβουν αποφασιστικά. Το να εμπλουτίσεις με το προληπτικό πλήγμα την εργαλειοθήκη των εξετάσιμων και

δυναμικών επιλογών σου δεν αντιβαίνει τη διπλωματία. Αντιθέτως, τη συμπληρώνει και την υπηρετεί.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ έχει απόλυτη εμπιστοσύνη στο έμπυχο υλικό που στελεχώνει την εθνική μας άμυνα, τους τιμά και στηρίζει κάθε πρόταση και μέτρο ενίσχυσής τους, καθώς στηρίζοντας τους ήρωες των Ε.Δ, στηρίζεις την πατρίδα σου!

**Για την ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ
η αναβάθμιση, η αναδιάρθρωση και
ο εκσυγχρονισμός της Εθνικής Άμυνας είναι
ΥΨΙΣΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΘΗΚΟΝ!**

ΣΥΝΟΠΤΙΚΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ

Διαπιστώσεις

- Αύξηση της εγκληματικότητας, μεταναστευτικές πιέσεις στα σύνορα.
- Αναποτελεσματικότητα στην προστασία της ζωής και περιουσίας των πολιτών από φυσικές καταστροφές.

Προτάσεις

- Ανασύσταση του Υπ. Δημόσιας Ασφάλειας και υπαγωγή σε αυτό όλων των Σωμάτων Ασφαλείας και της ΕΥΠ. Αναδιοργάνωση της ΕΥΠ σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα.
- Επαναπροσδιορισμός των Κανόνων Εμπλοκής, λόγω οξυνόμενης εγκληματικότητας.
- Επαναλειτουργία της συνοριοφυλακής σε ειδική διεύθυνση της ΕΛ.ΑΣ., επανασύσταση των απαραίτητων αστυνομικών τμημάτων στην ύπαιθρο.
- Αναδιοργάνωση, αναβάθμιση του ρόλου της τουριστικής Αστυνομίας.
- Εκσυγχρονισμός Πυροσβεστικού Σώματος με νέα υλικά και μέσα (νέες στολές, οχήματα).
- Αναδιοργάνωση Δομής Λιμενικού. Δημιουργία νέας διεύθυνσης, με σκοπό τη φύλαξη των θαλάσσιων συνόρων (naval border security).
- Ίδρυση Πολιτοφυλακής και Ενίσχυση της Εθνοφυλακής.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ «ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΥΣΗΣ» ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ

Τα στελέχη των Σωμάτων Ασφαλείας αποτελούν για την ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ την εσωτερική ασπίδα ασφαλείας των Ελλήνων Πολιτών έναντι των χιλιάδων παράνομων μεταναστών και μη, των σύγχρονων εγκληματιών, των αδίστακτων λαθρεμπόρων και γενικώς των παράνομων ανθρώπων με έντονη παραβατική συμπεριφορά, της τρομοκρατίας, των ασύμμετρων απειλών, των νέων μορφών εγκληματικότητας, της εμπορίας ανθρώπων, των εγκλημάτων κατά των παιδιών.

Οι Αρχές «Ασφάλεια και Ελευθερία» αποτελούν μέρος των ανθρωπίνων και ατομικών δικαιωμάτων του πολίτη και είναι σημαντικές για την ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ, ενώ βασικό κριτήριο είναι τα σαφή όρια που δεν περιορίζουν τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις όλων των πολιτών. Η ασφάλεια των πολιτών, ο σεβασμός και η τήρηση των νόμων από όλους όσους κατοικούν στην Ελλάδα, αποτελούν θεμελιώδεις υποχρεώσεις του Κράτους, ενώ δεν μπορεί να υπάρξει οικονομική ανάκαμψη χωρίς ασφαλές περιβάλλον.

Η Δημόσια Ασφάλεια, ειδικά η προστασία της ζωής και της περιουσίας των πολιτών, δεν είναι διαπραγματεύσιμα αγαθά ούτε αποτελούν αντικείμενο μικροπολιτικής και κομματικής εκμετάλλευσης ή τρόπο επιβολής κομματικής γραμμής. Η Πολιτεία πρέπει να αναπτύξει νέες πολιτικές, ώστε οι αστυνομικές υπηρεσίες να εκπληρώνουν με επιτυχία την αποστολή τους.

Προτάσεις και λύσεις

Σε πολιτικό επίπεδο

1. (α) Είναι απαραίτητες οι αλλαγές στην οργάνωση, τη δομή και τη λειτουργία της Ελληνικής Αστυνομίας, σύμφωνα με τα επιτυχημένα διεθνή πρότυπα.
(β) Ανασύσταση του Υπουργείου Δημόσιας Ασφαλείας και υπαγωγή σε αυτό όλων των Σωμάτων Ασφαλείας και της ΕΥΠ.

2. Τοποθέτηση στη θέση Γενικού Γραμματέα ενός Απόστρατου Αξιωματικού των Σωμάτων Ασφαλείας, καταξιωμένου στον χώρο του και με όλα τα τυπικά προσόντα.
3. Συμμετοχή του Υπουργού, Υφυπουργού και των εκάστοτε Αρχηγών της Ελληνικής Αστυνομίας (ΕΛ.ΑΣ.), του Πυροσβεστικού Σώματος (Π.Σ.) και του Λιμενικού Σώματος (Λ.Σ.) στο Συμβούλιο Εθνικής Ασφαλείας (Σ.Ε.Α.).
4. Επαναπροσδιορισμός των Κανόνων Εμπλοκής, κυρίως του προσωπικού της ΕΛ.ΑΣ., λόγω του συνεχώς οξυνόμενου προβλήματος των παράνομων μεταναστών και των παραβατικών ενεργειών τους εναντίον των Ελλήνων Πολιτών.
5. Αναδιοργάνωση της ΕΥΠ, σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα.
6. Συνεργασία τόσο των Σωμάτων Ασφαλείας όσο και της ΕΥΠ σε θέματα επιχειρησιακά, εκπαίδευσης και υλικών με αντίστοιχες Υπηρεσίες άλλων χωρών.
7. Αξιοκρατικά και αντικειμενικά κριτήρια σε τοποθετήσεις, μεταθέσεις, προαγωγές και απαγόρευση δυνατοτήτων κομματικών ή άλλων παρεμβάσεων.

Σε Επιχειρησιακό - Διοικητικό Επίπεδο

1. Δημιουργία ειδικών τμημάτων της ΕΛ.ΑΣ. με εξειδίκευση σε ιδιαίτερα εγκλήματα.
2. Αναδιοργάνωση και αναβάθμιση του ρόλου και του έργου της τουριστικής Αστυνομίας, σε μέρη που σφύζουν από τουρισμό, ώστε να αποφεύγονται κρούσματα και αίσχη αισχροκέρδειας, για τον έλεγχο καταστημάτων προς αποφυγή εκμετάλλευσης τόσο σε οικονομικό επίπεδο όσο και σε ποιοτικό.
3. Συγκρότηση μιας Μονάδας Αεροπορικών Μέσων της ΕΛ.ΑΣ., του Π.Σ. και του Α.Λ.Σ. σε αεροδρόμιο της Πολεμικής Αεροπορίας, για ευκολότερο και αμεσότερο συντονισμό, συντήρηση και διαχείριση των πτητικών μέσων. Εκπαίδευση και συντήρηση εκπαίδευσης των χειριστών στη Διακλαδική Ακαδημία Ελικοπτέρων των Ενόπλων Δυνάμεων.

4. Εντατικοποίηση του ελέγχου των εισερχομένων στη χώρα από ξηρά και θάλασσα, ώστε να μειωθεί δραστικά ο δείκτης εγκληματικότητας που οφείλεται σε αλλοδαπούς.

Ελληνική Αστυνομία

1. Αναδιοργάνωση της Δομής Διοίκησης και Επιχειρησιακού Ελέγχου της ΕΛ.ΑΣ.

2. Απόσυρση αστυνομικών από την προστασία Υψηλών και Ειδικών Προσώπων διοικητικών θέσεων, με αξιοποίησή τους σε ενεργές υπηρεσίες υπηρετήσης της ασφάλειας του πολίτη.

3. Επαναλειτουργία της συνοριοφυλακής σε ειδική διεύθυνση της ΕΛ.ΑΣ., με μοναδικό σκοπό την αποτροπή εισόδου και τον χειρισμό παράνομων μεταναστών, με ειδική εκπαίδευση και εξοπλισμό, χρήση νέων τεχνολογιών (μη επανδρωμένα αεροσκάφη «drones», Google map), Τα μη επανδρωμένα αεροσκάφη (drones) πρέπει να προμηθευτούν από την ελληνική αγορά, ώστε να ενισχυθεί η νέα αυτή τεχνολογία στη χώρα μας. Υπάρχουν πολλοί φορείς στην Ελλάδα (δημόσιο και ιδιωτικό τομέα), που έχουν έτοιμα προγράμματα μ' αυτήν την τεχνολογία και είναι έτοιμοι να τα θέσουν στην παραγωγή.

4. Πρόσληψη προσωπικού, κατά προτίμηση από τους παραμεθόριους νομούς, καθώς και ανεξάρτητη νομοθετική και θεσμική αποστολή με βάση τα πρότυπα των Η.Π.Α., για την αποκατάσταση της ασφάλειας των συνόρων από αόπλους εισβολείς (παράνομους μετανάστες).

5. Πρόσληψη του αναγκαίου επιστημονικού προσωπικού, συνεχόμενη εκπαίδευση όλου του προσωπικού για την άρτια εκτέλεση του έργου που επιτελούν, περαιτέρω ενίσχυση του θεσμού των πεζών περιπολιών και εντατικοποίηση της προστασίας της υπαίθρου.

6. Επέκταση λειτουργίας της δίκυκλης αστυνόμευσης με ποδήλατο σε τουριστικούς χώρους εκτός Αττικής.

7. Προμήθεια του κατάλληλου υλικοτεχνικού εξοπλισμού στην ΕΛ.ΑΣ. για την αμέριστη και ορθή υλοποίηση του έργου της,

αντίστοιχου των σύγχρονων απαιτήσεων. Συνεχείς μετεκπαιδεύσεις, καθ' όσον η μορφή της παραβατικότητας καθημερινά αλλάζει.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ, έπειτα από πρότασή της και πίεση που άσκησε στην Κυβέρνηση, πέτυχε να προμηθευτεί η ΕΛ.ΑΣ. βαριά τεθωρακισμένα οχήματα τύπου MRAP Typhoon GSS-300 καναδικής κατασκευής, τα οποία είχαν κατασχεθεί εδώ και πέντε χρόνια από τις ελληνικές αρχές και ήταν αναξιοποίητα. Με δική μας προτροπή, αυτά τέθηκαν στη μάχιμη δύναμη της Ελληνικής Αστυνομίας και στάλθηκαν στον Έβρο, για να ενισχύσουν τις περιπολίες στα ελληνοτουρκικά σύνορα.

8. Ενίσχυση με εξειδικευμένο προσωπικό της Διεύθυνσης Εγκληματολογικών Ερευνών και επέκταση της συνεργασίας της με άλλες αντίστοιχες Υπηρεσίες άλλων χωρών.

9. Αναδιάρθρωση και ενίσχυση των Μ.Α.Τ. και Υ.Μ.Ε.Τ. με προσωπικό και υλικοτεχνική υποδομή για επιτυχή υλοποίηση του έργου τους.

10. Επανασύσταση των απαραίτητων αστυνομικών τμημάτων ή υποκαταστημάτων τους, κατά τέτοιο τρόπο, ώστε η Αστυνομία να προστατεύει όλους τους πολίτες της χώρας που ζουν στις πόλεις ή στην ύπαιθρο.

Ίδρυση Σώματος Προστασίας Πανεπιστημίων και Ιδρυμάτων

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ προτείνει τη σύσταση ενός νέου σώματος, το οποίο θα έχει ειδική εκπαίδευση και θα αποτελείται από ειδικά εκπαιδευμένους ένστολους που υπηρέτησαν στις καταδρομές και στη ΜΥΚ, οι οποίοι θα είναι οπλισμένοι με όπλα αναισθητοποίησης (taser).

Η μονάδα αυτή θα εδρεύει στις σχολές/πανεπιστήμια και όπου αλλού κριθεί απαραίτητο και θα φροντίζει για την αποτροπή εγκληματικών συμπεριφορών. Όταν απαιτείται και κρίνεται απαραίτητο, θα δύναται να ζητά τη συνδρομή της Αστυνομίας.

Το ειδικό αυτό σώμα θα ελέγχει την είσοδο και έξοδο των επισκεπτών σε αυτούς τους χώρους, καθώς όσοι θα μπαίνουν θα είναι απαραίτητο να έχουν κάρτα. Επίσης, θα ελέγχει τον φωτισμό, την ύδρευση, την

καθαριότητα και γενικά θα είναι υπεύθυνο για την ασφάλεια των κτηρίων, των φοιτητών και του διοικητικού και ακαδημαϊκού προσωπικού.

Εκτός της σύστασης του σώματος αυτού, η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ έχει εισηγηθεί την αυστηροποίηση των ποινών για τα αδικήματα που τελούνται εντός των ιδρυμάτων - σχολείων, όπως βανδαλισμοί δημόσιας περιουσίας κλπ., και τη μετατροπή των αδικημάτων αυτών σε κακούργημα. Επίσης, προτείνουμε τη δέσμευση περιουσίας, μέχρι το ποσό της ζημίας που προκάλεσε ο δράστης στο Δημόσιο.

Με τα μέτρα αυτά αλλά και την απαγόρευση κομματικών παρατάξεων στα ιδρύματα η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ αποσκοπεί στο να επέλθει η νομιμότητα, η τάξη και η ασφάλεια μέσα στα ιδρύματα που τώρα αποτελούν άντρο ανομίας, εμπορίου ναρκωτικών, ξυλοδαρμών και εκβιασμών, ώστε να μπορούν οι νέοι μας να παρευρίσκονται σε αυτά δίχως να φοβούνται για τη ζωή τους.

Ίδρυση Πολιτοφυλακής και Ενίσχυση της Εθνοφυλακής

Υπάρχουν πολλές χώρες που εφαρμόζουν τον θεσμό της πολιτοφυλακής! Να υπάρχουν, δηλαδή ενεργοί πολίτες που ακόμα σε καιρό ειρήνης θα είναι θεματοφύλακες του νόμου και της τάξης και θα έχουν στο σπίτι τους όπλο με την προϋπόθεση ότι πληρούν τις προϋποθέσεις, δηλαδή ψυχολογικός έλεγχος, εκπαίδευση κλπ.

Πολλές χώρες έχουν ενεργή και άρτια εκπαιδευμένη πολιτοφυλακή. Οι Ελβετοί π.χ. έχουν τη μεγαλύτερη πολιτοφυλακή στον κόσμο με 220.000 ενεργούς πολίτες.

Επιπλέον, η πολιτοφυλακή στη Βουλγαρία βοήθησε σε μεγάλο βαθμό τις Αρχές της γειτονικής χώρας, να σφραγίσουν τα σύνορά τους και να μην επιτρέψουν την είσοδο σε παράνομους μετανάστες και γενικώς, σε όσους παράνομα προσπαθούσαν να περάσουν στη χώρα.

Η Αμερική, επίσης, διαθέτει άριστα εκπαιδευμένους πολίτες. Γιατί να μην κάνουμε και εμείς το ίδιο; Μπορούμε να πάρουμε παράδειγμα από πετυχημένα μοντέλα πολιτοφυλακής, να τα αντιγράψουμε και να τα προσαρμόσουμε στα δικά μας δεδομένα.

Ο πολίτης θα πρέπει να είναι εκπαιδευμένος, ώστε να μπορεί να ανταπεξέλθει σε δύσκολες καταστάσεις, ακόμα και σε καιρό ειρήνης.

Πυροσβεστικό Σώμα

1. Αναδιοργάνωση της Δομής Διοίκησης και Επιχειρησιακού Ελέγχου του Πυροσβεστικού Σώματος.
2. Εκσυγχρονισμός του Πυροσβεστικού Σώματος (Π.Σ.) με νέα υλικά και μέσα, με την υπογραφή διακρατικής συμφωνίας με οποιοδήποτε φιλικό Κράτος προσφέρει την καλύτερη ποιότητα στην καλύτερη τιμή.
3. Αναβάθμιση και ενίσχυση του Σώματος, μέσω του ανεφοδιασμού με τον απαραίτητο εξοπλισμό της σύγχρονης τεχνολογίας.
4. Πρόσληψη ικανού αριθμού πυροσβεστών για την κάλυψη όλων των προβλεπόμενων θέσεων του οργανογράμματος.
5. Προμήθεια Πυροσβεστικών Αεροσκαφών και ελικοπτέρων και ένταξή τους σε επίπεδο τεχνικής υποστήριξης στην Πολεμική Αεροπορία. Ο υπάρχων στόλος Canadair είναι υπέργηρος.
6. Σταδιακή αναβάθμιση και εξοπλισμός των Πυροσβεστικών Οχημάτων με νέες τεχνολογίες, καθώς τα ήδη υπάρχοντα είναι μεγάλης ηλικίας.
7. Προμήθεια των ειδικών στολών των πυροσβεστών και των εθελοντών πυροσβεστών, όπως και του λοιπού φθαρμένου ή μη λειτουργικού εξοπλισμού.
8. Αναβάθμιση της Πυροσβεστικής Ακαδημίας με θέματα Πολιτικής Προστασίας, σύμφωνα με τα ευρωπαϊκά πρότυπα.
9. Αναβάθμιση σ' όλα τα επίπεδα, της Γενικής Γραμματείας Πολιτικού Σχεδιασμού (Γ.Γ.Π.Π.) ως Σχεδιαστικού – Συντονιστικού - Επιχειρησιακού βραχίονα του Πυροσβεστικού Σώματος (Π.Σ.) και ενσωμάτωσή του στον φυσικό του χώρο, αυτόν της πολιτικής προστασίας μέσω της υπαγωγής του στην κεντρική διεύθυνση του Πυροσβεστικού Σώματος (Π.Σ.).

10. Αναδιάρθρωση των υπηρεσιών, επανακαθορισμός του ρόλου και ανασχεδιασμός της δομής, οργάνωσης και λειτουργίας του Αρχηγείου Πυροσβεστικού Σώματος (Α.Π.Σ.).
11. Αποκέντρωση των δομικών λειτουργιών των υπηρεσιών του Π.Σ. και αξιοποίηση των εθελοντικών μονάδων δασοπροστασίας με υλικό εξοπλισμό, καθώς και θεσμική αναγνώριση της προσφοράς τους.
12. Καθιέρωση περιβαλλοντικού μαθήματος στην Πρωτοβάθμια και στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, έτσι ώστε να γιγαντωθεί η συνείδηση προστασίας των δασών και του φυσικού περιβάλλοντος που διαθέτει η πατρίδα μας.
13. Κατάρτιση νέου Οργανογράμματος με αξιοκρατικά και αντικειμενικά κριτήρια σε τοποθετήσεις, μεταθέσεις, προαγωγές - απαγόρευση δυνατοτήτων κομματικών ή άλλων παρεμβάσεων.
14. Απεμπλοκή από τις αρμοδιότητες ελέγχου και εγκρίσεων των μελετών πυρασφάλειας κτηρίων, καθώς η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ προτείνει τη θεσμοθέτηση Σώματος Πιστοποιημένων Μηχανικών Πυρασφαλείας, που θα εκδίδουν τα πιστοποιητικά πυρασφάλειας με ευθύνη δική τους, ενώ η Πυροσβεστική Υπηρεσία θα ελέγχει μόνο τη λειτουργία τους.

Λιμενικό Σώμα

1. Τα τελευταία χρόνια, οι απαιτήσεις που καλείται να αντιμετωπίσει το Λιμενικό Σώμα είναι μεγάλες, και ειδικά στο Αιγαίο. Ως εκ τούτου, απαιτείται η αναδιοργάνωση της Δομής Διοίκησης και Επιχειρησιακού Ελέγχου του Λιμενικού Σώματος.
2. Άμεση ενίσχυση των μηχανισμών του Λιμενικού Σώματος για την καλύτερη φρούρηση, τον έλεγχο των λιμένων της χώρας, των λιμενικών έργων, την προστασία της θαλάσσιας αλιείας, τη διάσωση στη θάλασσα, την αντιμετώπιση διαφόρων εκτάκτων γεγονότων στη θάλασσα, την ασφάλεια της ναυσιπλοΐας και τον έλεγχο των χωρικών υδάτων, της ασφάλειας των πλοίων, του θαλάσσιου περιβάλλοντος, της ποιοτικής κατασκευής και συντήρησης των λιμενικών υποδομών αλλά και των εργασιακών συνθηκών των ναυτικών.
3. Αξιοκρατία και διαφάνεια στα Σώματα Ασφαλείας με τον εκσυγχρονισμό και την ορθή κατανομή του προσωπικού. Ένταξη στο

σύστημα πανελλαδικών εξετάσεων για την εισαγωγή των υπαξιωματικών στο Σώμα.

4. Ίδρυση και λειτουργία Ακαδημίας του Λιμενικού Σώματος και αναβάθμισή της σε επίπεδο Ανώτατης Σχολής.

5. Κάλυψη όλων των θέσεων που προβλέπονται στο οργανόγραμμα του Λιμενικού Σώματος με προσλήψεις προσωπικού και με συνεχή εκπαίδευση για την καλύτερη αντιμετώπιση των προβλημάτων.

6. Καθιέρωση αξιοκρατικών και αντικειμενικών κριτήριων για την επιλογή προσώπων σε υψηλόβαθμες θέσεις του Λιμενικού Σώματος, αλλά και για τοποθετήσεις, μεταθέσεις και προαγωγές. Η απαγόρευση δυνατοτήτων κομματικών ή άλλων παρεμβάσεων για τις κρίσεις των στελεχών του αποτελεί βασική συνισταμένη στην εύρυθμη λειτουργία του Σώματος και γι' αυτό θα προχωρήσουμε άμεσα στην υλοποίησή του.

7. Δημιουργία νέας διεύθυνσης στο Λ.Σ., με σκοπό τη φύλαξη των θαλάσσιων συνόρων (naval border security), με ειδικό εξοπλισμό και εκπαίδευση, χρήση νέων πλωτών και αεροπορικών μέσων καταλλήλων γι' αυτόν τον σκοπό, νέας τεχνολογίας, ώστε να καλύπτουν τις επιχειρησιακές τους ανάγκες «με ειδικό βάρος» στον έλεγχο, αποτροπή και χειρισμό των μεταναστών. Πρόσληψη του ειδικού προσωπικού από τα παραμεθόρια νησιά κατά προτεραιότητα.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ έχει προτείνει επίσης να εξοπλίσουμε τον Στρατό, το Λιμενικό Σώμα και την Αστυνομία με ηχητικά-ηχοβολιστικά συστήματα, τα Long Range Acoustic Device (LRAD). Τα σύγχρονα αυτά ηχητικά όπλα θα ενισχύσουν την άμυνα της χώρας μας σε οποιαδήποτε ενδεχόμενη απειλή/εισβολή.

Πρόκειται για ηχητικά-ηχοβολιστικά συστήματα, τα οποία εκπέμπουν ήχους υψηλής συχνότητας, με αποτέλεσμα να προκαλούν αδυναμία αποτελεσματικής αντίδρασης, πανικό και να αποπροσανατολίζουν-απωθούν τον εχθρό δημιουργώντας ένα τείχος ήχου. Το ηχητικό αυτό «όπλο» έχει πολλές εφαρμογές, καθώς μπορεί επίσης να εκπέμψει ως μεγάφωνο ηχογραφημένα ή ζωντανά μηνύματα και ήχους προειδοποίησης. Σύμφωνα μάλιστα με τις προδιαγραφές του κατασκευαστή, τα συστήματα μπορούν να εκπέμπουν ένταση ως 162 db, όταν το όριο του ανθρώπινου πόνου είναι τα 130 db.

Να σημειωθεί ότι το σύγχρονο αυτό «όπλο», το οποίο περιορίζει το ενδεχόμενο εμπλοκής με ακαθόριστες και επικίνδυνες συνέπειες, μπορεί να το χρησιμοποιήσει το Λιμενικό Σώμα για να απωθήσει οποιονδήποτε παρανόμως θελήσει να εισβάλλει στο Αιγαίο.

**Για την ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ
η ασφάλεια του πολίτη και
η μέριμνα για τον πολίτη είναι
ΥΨΙΣΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΘΗΚΟΝ!**

ΣΥΝΟΠΤΙΚΑ ΓΙΑ ΤΟ ΠΟΛΙΤΕΥΜΑ

Διαπιστώσεις

Το οικονομικό σύστημα έχει φύγει έξω από τα όρια του εθνικού Κράτους, έχει καταστεί παγκόσμιο και υποβαθμίζει το πολιτικό σύστημα που στη χώρα μας είναι συγκεντρωτικό – πρωθυπουργοκεντρικό και άρα πιο ευάλωτο. Στόχος των προτάσεων η προάσπιση της λαϊκής βούλησης.

Προτάσεις

- Εκλογή ΠτΔ απευθείας από το λαό και επιστροφή αρμοδιοτήτων.
- Ασυμβίβαστο της ιδιότητας του υπουργού και βουλευτή.
- Όριο τριών συνεχόμενων θητειών για βουλευτές και εκλογή του 50% σώματος ανά διετία, όπως στις ΗΠΑ. Προϋπόθεση πενταετούς τουλάχιστον εργασιακής εμπειρίας.
- Έλληνες το γένος είναι εκείνοι που και οι δύο γονείς τους είναι Έλληνες. Έλληνες πολίτες μετά από νόμιμη είσοδο και 10ετή παραμονή.
- Σταδιακή υιοθέτηση της άμεσης δημοκρατίας. Δημοψηφίσματα με συλλογή 100.000 υπογραφών και προτάσεις νόμων με 30.000 υπογραφές.
- Διοικητική αποκέντρωση και τοπικά δημοψηφίσματα με πρόταση από το 5% των πολιτών.
- Εισαγωγή θεσμού ανάκλησης βουλευτή από τους πολίτες.
- Κατάργηση χρονικών ορίων στην Αναθεώρηση Συντάγματος.
- Κατάργηση άρθρου 86 του Συντάγματος περί Ευθύνης Υπουργών.
- Διαχωρισμός κομμάτων από συνδικαλισμό και τοπική αυτοδιοίκηση.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ «ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΥΣΗΣ» ΓΙΑ ΤΟ ΠΟΛΙΤΕΥΜΑ

Το πολιτικό σύστημα της μεταπολίτευσης, το οποίο ισχύει από το 1974 μέχρι σήμερα, ονομάζεται «Τρίτη Ελληνική Δημοκρατία». Αυτό το πολιτικό σύστημα προπαγανδίζεται από τους παράγοντες του συστήματος ως η καλύτερη δημοκρατία που γνώρισε η Ελλάδα. Όμως, όπως όλοι γνωρίζουμε, αυτό το πολιτικό σύστημα, οδήγησε τη χώρα και το λαό στη χρεοκοπία, ή έστω, αν μη τι άλλο, δε στάθηκε ικανό να την αποτρέψει. Και σαν να μην έφτανε αυτό, έχουμε ήδη εισέλθει σε έναν ολισθηρό δρόμο εθνικών παραχωρήσεων.

Πέρα όμως από την οδυνηρή πραγματικότητα που βιώνουμε, μια απλή και μόνο σύγκριση των θεσμών που περιέχονται στο Σύνταγμα της Τρίτης Ελληνικής Δημοκρατίας, με αντίστοιχους άλλων ανεπτυγμένων ευρωπαϊκών κρατών είναι ικανή να εξηγήσει την κατάσταση στην οποία βρισκόμαστε και το πολιτικό αδιέξοδο που έχουμε εισέλθει.

Επομένως, αυτό το πολιτικό σύστημα θα αλλάξει ή θα τροποποιηθεί ριζικά, ώστε αφενός να ανατραπεί η παρακμιακή πορεία της χώρας αφετέρου να θωρακιστεί η Ελλάδα και ο ελληνικός λαός από παρόμοιες καταστάσεις στο μέλλον αλλά και από περιπτώσεις εθνικών περιπετειών.

Η «Ελληνική Λύση» λοιπόν προτείνει να πάμε στο μέλλον - στην ΤΕΤΑΡΤΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ.

Για να γίνει όμως αυτό, για να αλλάξει δηλαδή το πολιτικό σύστημα, είναι απαραίτητο να γίνουν σημαντικές επεμβάσεις στον Καταστατικό Χάρτη της χώρας, ο οποίος ρυθμίζει την οργάνωση και τη λειτουργία του Κράτους, ιδιαίτερα τον τρόπο που λαμβάνονται οι αποφάσεις εκείνες που καθορίζουν την πορεία της Ελλάδας, την ευημερία του Ελληνικού Λαού και την επιβίωση του Ελληνικού Έθνους.

Στη σύγχρονη εποχή, όπου το οικονομικό σύστημα έχει φύγει έξω από τα όρια του εθνικού Κράτους, έχει καταστεί παγκόσμιο και επιτίθεται στο πολιτικό σύστημα που είναι αναγκαστικά εγκλωβισμένο εντός των ορίων του εθνικού Κράτους, η τελευταία αναθεώρηση του Συντάγματος το 2019, όχι μόνο δεν ανταποκρίθηκε στις προσδοκίες

των πολιτών και στις ανάγκες θωράκισης της χώρας από τις επιθέσεις της παγκοσμιοποίησης, αλλά, αντίθετα, έκανε το πολιτικό σύστημα ακόμα πιο συγκεντρωτικό – πρωθυπουργοκεντρικό και τη χώρα πιο ευάλωτη στις επιθέσεις της παγκοσμιοποίησης, σπρώχνοντας την ελληνική κοινωνία ακόμα πιο πολύ στο περιθώριο ανυπεράσπιστη, χωρίς να έχει τη δυνατότητα να επεμβαίνει για το μέλλον της.

Οι προτεινόμενες εδώ επεμβάσεις λαμβάνουν σοβαρά υπόψη τη σύγχρονη πραγματικότητα, την κατάσταση στην οποία βρίσκεται η χώρα και ιδίως τις επιθέσεις που δέχεται η Ελλάδα ως Εθνικό Κράτος από τις δυνάμεις της παγκοσμιοποίησης (μέρος και εικόνα της οποίας είναι και η Ευρωζώνη). Λαμβάνουν επίσης σοβαρά υπόψη ότι οι διεθνείς θεσμοί, στις ράγες των οποίων κινείται η παγκοσμιοποίηση, είναι δημιουργήματα των αντιπροσωπευτικών πολιτικών συστημάτων, ερήμην των λαών.

Για τους λόγους αυτούς, η «ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ» πιστεύει ότι ο Καταστατικός Χάρτης της χώρας δεν μπορεί να συνεχίσει να είναι αποκλειστική αρμοδιότητα του πολιτικού προσωπικού και προτείνει τη συμμετοχή του Ελληνικού Λαού στη διαμόρφωσή του.

Η παγκοσμιοποίηση, η οποία επί της ουσίας στοχεύει στην κατάργηση κυρίαρχων εθνικών κρατών και στη δημιουργία μιας, χωρίς σύνορα, ενιαίας παγκόσμιας αγοράς κεφαλαίων, εμπορευμάτων και εργασίας με ελεύθερη μετακίνηση οικονομικών μεταναστών, δημιουργήθηκε και γιγαντώθηκε βασιζόμενη και στηριζόμενη πάνω στο αντιπροσωπευτικό πολιτικό σύστημα, σε αυτό δηλαδή που λέμε κοινοβουλευτική δημοκρατία. Εδώ λοιπόν είναι το κρίσιμο σημείο.

Απλές αλλαγές διαχειριστικού τύπου στο αντιπροσωπευτικό πολίτευμα, όπως αυτές που προτείνουν τα υπόλοιπα κόμματα, οι οποίες δεν αναιρούν το βασικό του μειονέκτημα, δηλαδή του να μπορεί η διεθνής οικονομική εξουσία να ελέγχει τις αντιπροσωπευτικές Κυβερνήσεις και μέσω αυτού του ελέγχου να μένουν οι λαοί απροστάτευτοι και στην ουσία εκτεθειμένοι, δεν έχουν νόημα.

Η «ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ» προτείνει την εισαγωγή νέων θεσμών οργάνωσης της Πολιτείας, που θα απεξαρτούν την πολιτική εξουσία από τον έλεγχο της οικονομικής εξουσίας, τόσο στο εσωτερικό όσο και διεθνώς και θα την εξαρτούν από τη βούληση των πολιτών.

Η πρόταση αυτή δεν αφορά μόνο τα εσωτερικά μας πράγματα. Στην ουσία ξαναβάζει την Ελλάδα στην πρωτοπορία των παγκόσμιων εξελίξεων και είναι η απάντηση των Ελλήνων στην παγκοσμιοποίηση.

Η «Ελληνική Λύση» προτείνει την εγκαθίδρυση δυναμικής δημοκρατίας έναντι της στατικής που ισχύει σήμερα.

Είναι η δυνατότητα που εξασφαλίζει την πρόοδο απέναντι στη συντήρηση. Είναι ακόμα η δυνατότητα λαϊκών μειοψηφιών να θέτουν με πρωτοβουλία τους ανά πάσα στιγμή στη λαϊκή κρίση θέματα που απασχολούν τμήματα της κοινωνίας και απαιτούν επανεξέταση κάτω από τις νέες κοινωνικές και τεχνολογικές συνθήκες. Είναι εντέλει η δυνατότητα που εξασφαλίζει την κοινωνική ειρήνη, αφού παρέχονται νόμιμοι διέξοδοι εκδήλωσης της λαϊκής δυσφορίας και επιβολής της ζώσας λαϊκής βούλησης.

Προτάσεις για το Πολίτευμα

(1) ΜΟΡΦΗ ΠΟΛΙΤΕΥΜΑΤΟΣ

α. Το χρεοκοπημένο πρωθυπουργοκεντρικό υπερσυγκεντρωτικό πολίτευμα που έχουμε τώρα θα αλλάξει και αρμόδιος για να το κάνει αυτό είναι το ανώτατο κυρίαρχο όργανο του Κράτους, δηλαδή ο ίδιος ο λαός.

β. Θα οριστεί ότι οι εξουσίες ασκούνται (και θα ασκούνται) από τον λαό και όχι απλά ότι υπάρχουν υπέρ αυτού, όπως είναι τώρα.

(2) ΙΔΙΟΤΗΤΑ ΕΛΛΗΝΑ ΠΟΛΙΤΗ

Έλληνες το γένος πολίτες είναι εκείνοι που και οι δύο γονείς τους είναι Έλληνες πολίτες.

Έλληνες πολίτες θα είναι σε συγκεκριμένες περιπτώσεις και εκείνοι, που με όρους θα πολιτογραφούνται Έλληνες με διοικητική πράξη και ειδικότερα, θα έχουν εισέλθει στην Ελλάδα νόμιμα, κατόπιν αδείας του Κράτους, θα διαμένουν αδιαλείπτως νόμιμα στην Ελλάδα επί δεκαετία, θα επιτυγχάνουν σε εξέταση για την ελληνική γλώσσα, την ελληνική ιστορία και το ελληνικό Σύνταγμα, δε θα έχουν καταδικαστεί για

ορισμένα αδικήματα, θα υποβάλλουν σχετική αίτηση και θα ορκίζονται πίστη και αφοσίωση στη νέα τους πατρίδα.

Θα αφαιρείται η ιδιότητα του Έλληνα πολίτη σε περίπτωση που κάποιος απέκτησε εκούσια άλλη ιθαγένεια ή που ανέλαβε σε ξένη χώρα υπηρεσία αντίθετη προς τα εθνικά συμφέροντα.

(3) ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ

Οι Έλληνες πολίτες θα συνεισφέρουν χωρίς διακρίσεις στα δημόσια βάρη, ανάλογα με τα καθαρά τους εισοδήματα, αφού προηγουμένως αφαιρεθούν τα παντός είδους έξοδα.

(4) ΠΑΙΔΕΙΑ – ΙΔΙΩΤΙΚΑ ΑΕΙ

Η ανώτατη εκπαίδευση θα παρέχεται από ιδρύματα που αποτελούν νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου με πλήρη αυτοδιοίκηση, καθώς όμως και από ιδιωτικά πανεπιστημιακά ή πολυτεχνικά ιδρύματα και ιδρύματα ιδιοκτησίας οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης. Τα ιδρύματα αυτά θα τελούν υπό την εποπτεία του Κράτους, αλλά μόνο τα κρατικά ιδρύματα θα έχουν δικαίωμα να ενισχύονται οικονομικά από το Κράτος. Οι κομματικές φοιτητικές παρατάξεις δε θα έχουν καμία θέση στα πνευματικά ιδρύματα της χώρας, δημόσια και ιδιωτικά.

Η εμπειριστατωμένη διδαχή της ελληνικής ιστορίας, της ελληνικής γλώσσας και των ατομικών και πολιτικών δικαιωμάτων θα είναι υποχρεωτική στην Πρωτοβάθμια και Μέση εκπαίδευση, για την υγιή κοινωνικοποίηση και τη δημιουργία άρτια καταρτισμένων Ελλήνων πολιτών.

(5) ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ

Το φαινόμενο του κομματικού συνδικαλισμού που πλήττει τα συμφέροντα των εργαζομένων πρέπει να εκλείψει. Προέχει το πραγματικό συμφέρον των εργαζομένων, μέσα από έναν ακηδεμόνευτο συνδικαλισμό και όχι το κομματικό τους καπέλωμα.

Έτσι, οι εκλεγέντες συνδικαλιστές δε θα μπορούν να είναι ταυτόχρονα στελέχη πολιτικού κόμματος και δε θα μπορούν να καταλάβουν αιρετό ή κατόπιν διορισμού πολιτικό αξίωμα ή πολιτική θέση, πριν παρέλθουν τέσσερα χρόνια από τη λήξη της συνδικαλιστικής θητείας τους. Επίσης, δε θα επιτρέπεται συνδικαλισμός στις Ένοπλες Δυνάμεις, στην Αστυνομία και τη Δικαιοσύνη.

(6) ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

α. Το Κράτος θα πάψει να είναι δυνάστης της κοινωνίας και μέσο εξυπηρέτησης της κομματικής πελατείας. Θα μετατραπεί σε όργανο στα χέρια της κοινωνίας για την εξυπηρέτηση του κοινωνικού συμφέροντος, δηλαδή θα διασφαλίζει την ελευθερία, την κοινωνική ασφάλεια, την κοινωνική ειρήνη, την οικονομική ανάπτυξη, την κοινωνική δικαιοσύνη, τη δίκαιη κατανομή του εθνικού εισοδήματος, μέσω της δίκαιης φορολογίας και εξασφάλισης της ελεύθερης επιχειρηματικότητας και των ίσων ευκαιριών σε όλους τους τομείς για όλους.

β. Οι μισθοί κάθε είδους αξιωματούχων του Δημοσίου θα είναι συνάρτηση του βασικού μισθού του ιδιωτικού τομέα.

(7) ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

α. Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας θα εκλέγεται απευθείας από τον λαό και η διάρκεια της θητείας του θα είναι τετραετής και για δύο μόνο τετραετίες.

β. Υποψήφιος Πρόεδρος θα είναι το πρόσωπο εκείνο που θα προτείνεται από κοινοβουλευτικά κόμματα ή δέκα βουλευτές ή από είκοσι χιλιάδες πολίτες.

γ. Πρόεδρος θα εκλέγεται μόνον γεννημένος Έλληνας πολίτης και θα έχει από πατέρα ή μητέρα ελληνική καταγωγή, θα διαθέτει μόνο ελληνική υπηκοότητα και θα έχει συμπληρώσει το τεσσαρακοστό έτος της ηλικίας του.

δ. Θα επανέλθουν στον εκλεγόμενο από τον λαό Πρόεδρο τουλάχιστον οι αρμοδιότητες που είχε σύμφωνα με το Σύνταγμα του 1975.

(8) ΔΗΜΟΨΗΦΙΣΜΑΤΑ

Πέραν των άλλων, θα διεξάγονται δεσμευτικά δημοψηφίσματα επί παντός θέματος, όταν το ζητήσουν 100.000 πολίτες.

(9) ΒΟΥΛΗ

α. Ο λαός πρέπει να γνωρίζει πως όσο μικρότερος γίνει ο αριθμός των βουλευτών τόσο πιο εύκολα θα κατανέμονται μεταξύ κάποιων πολιτικών οικογενειών οι βουλευτικές έδρες και τόσο πιο εύκολα θα μπορούν να ελεγχθούν από την οικονομική εξουσία. Σε κάθε περίπτωση η σχετική απόφαση θα ανήκει στον λαό.

β. Πάγιο εκλογικό σύστημα θα είναι η απλή αναλογική. Θα υπάρξει φυσικά πρόβλεψη για τη μη συμμετοχή στις εκλογές ή την αποβολή από τη Βουλή κόμματος που δε θα αποτελείται από Έλληνες πολίτες ή θα εκφράζει απόψεις που θίγουν την ιστορία και την εδαφική ακεραιότητα της χώρας ή τάσσεται υπέρ των συμφερόντων ξένου Κράτους ή ανακινεί μειονοτικά ζητήματα.

γ. Ο βουλευτής θα εκλέγονται το ανώτερο για τρεις τετραετείς θητείες.

δ. Σε κάθε περίπτωση θα υπάρχει σταθερή τετραετία.

ε. Ο μισός αριθμός των βουλευτών θα εκλέγονται στο μέσον κάθε τετραετίας.

στ. Οι βουλευτές θα έχουν το δικαίωμα της ψήφου κατά συνείδηση. Όμως εισάγεται ο θεσμός της ανάκλησης από τους ίδιους πολίτες της εκλογικής περιφέρειας του εκλεγέντος βουλευτή. Στη θέση του ανακαλούμενου θα υπεισέρχεται ο πρώτος επιλαχών. Ο θεσμός της ανάκλησης θα ισχύσει έπειτα από απόφαση του ίδιου του λαού με δημοψήφισμα.

ζ. Ο βουλευτής δεν μπορεί να έχει ασυλία για ποινικά αδικήματα. Δε θα διώκεται μόνο για ψήφο που έδωσε στη Βουλή, καθώς και για τις αγορεύσεις του εντός της Βουλής, εκτός αν αυτές θίγουν συγκεκριμένα πρόσωπα με συκοφαντική δυσφήμιση.

η. Οι προτάσεις νόμων θα γίνονται από τους βουλευτές, από την Κυβέρνηση (νομοσχέδια) αλλά και από 30.000 πολίτες.

θ. Φόρος ή οποιοδήποτε άλλο οικονομικό βάρος δε θα μπορεί να επιβληθεί με νόμο αναδρομικής ισχύος.

(10) ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ

α. Κανένας δε θα διορίζεται μέλος της Κυβέρνησης, αν προηγουμένως δεν έχει ασκήσει επάγγελμα στην Ελλάδα τουλάχιστον για μια πενταετία και δεν έχει αντίστοιχη επαγγελματική ασφάλιση.

β. Η Κυβέρνηση θα συντάσσει υποχρεωτικά και θα καταθέτει στη Βουλή μαζί με τον προϋπολογισμό και ισολογισμό του Κράτους και θα προβαίνει σε δημόσια λογοδοσία ενώπιον της Βουλής για την πιστή τήρηση του ψηφισθέντος προϋπολογισμού.

(11) ΕΥΘΥΝΗ ΥΠΟΥΡΓΩΝ

Πλήρη κατάργηση του άρθρου 86 του Συντάγματος. Οι υπουργοί θα έχουν την ίδια ευθύνη και θα αντιμετωπίζονται με τον ίδιο τρόπο, όπως οι απλοί πολίτες. Η αφαίρεση μόνο της μικρής αποσβεστικής προθεσμίας κατά την τελευταία αναθεώρηση του Συντάγματος το 2019 δε λύνει το πρόβλημα.

(12) ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ

α. Έπειτα από απόφαση του λαού με δημοψήφισμα θα θεσπιστεί η εκλογή από τους αντίστοιχους ψηφοφόρους, ενός τοπικού πολίτη που ασκεί το νομικό επάγγελμα επί εικοσαετία, ως επικεφαλής της εισαγγελίας κάθε νομού για μια τετραετία. Οι δε υπόλοιποι υφιστάμενοι εισαγγελείς θα είναι κανονικά επαγγελματίες δικαστικοί λειτουργοί, όπως είναι σήμερα.

β. Οι δικαστικοί λειτουργοί (δικαστές και εισαγγελείς) θα προάγονται και θα μετατίθενται με προεδρικό διάταγμα, έπειτα από πρόταση ειδικού προς τούτο δικαστικού συμβουλίου και όχι της Κυβέρνησης ή της κυβερνητικής πλειοψηφίας της βουλής.

γ. Αγωγές κακοδικίας εναντίον δικαστών θα δικάζονται από ειδικό δικαστήριο που θα συγκροτείται από άλλους νομικούς στο επάγγελμα, εκτός της έδρας που υπηρετεί ο εναγόμενος δικαστής.

δ. Θα εισαχθούν δικονομικοί κανόνες, ώστε η υπόθεση που άγεται ενώπιον των δικαστηρίων, να αποτελεί ενότητα τόσο ως προς το ποινικό όσο και ως προς το αστικό της μέρος, για την έκδοση ενιαίας απόφασης.

ε. Στην πολιτική δικονομία θα υιοθετηθεί διαδικασία προδικασίας με την εμπλοκή και την ευθύνη του δικαστή και όχι μόνο των ιδιωτών

διαδίκων, ο οποίος δικαστής θα καλεί σε ακρόαση τους διαδίκους κατά την προδικασία, στα πλαίσια της διερεύνησης των προθέσεων τους και των νομικών και πραγματικών επιχειρημάτων τους, κάτι που θα οδηγήσει τις περισσότερες υποθέσεις σε συμβιβασμό, πριν την τελική συζήτηση της υπόθεσης. Θα είναι επίσης απόλυτα υπεύθυνος να ζητά να προσκομισθούν τα κατά τη γνώμη του κρίσιμα αποδεικτικά μέσα και επιπλέον διευκρινήσεις επί αόριστων σημείων, πριν η υπόθεση κριθεί ώριμη για συζήτηση και έκδοση απόφασης. Με τον τρόπο αυτό, αφενός θα συντομευτεί η αστική δίκη με τη συμμετοχή στην προετοιμασία της δίκης και του ίδιου του δικαστηρίου αφετέρου δε θα εξαλειφθεί οριστικά το φαινόμενο της απόρριψης αγωγών και αιτημάτων ως αόριστων και απαράδεκτων.

στ. Θα υπάρξει απλοποίηση και κωδικοποίηση της πολυδαίδαλης νομοθεσίας, την οποία κανείς δε γνωρίζει.

ζ. Θα θεσμοθετηθεί Συνταγματικό Δικαστήριο. Κάθε διάταξη νόμου, που θα κηρύσσεται αντισυνταγματική από το Συνταγματικό Δικαστήριο, θα είναι άκυρη και ανίσχυρη για όλον το λαό, από τη δημοσίευση της σχετικής απόφασης ή από τον χρόνο που ορίζεται με την απόφαση. Το δικαστήριο αυτό θα συγκροτείται με κλήρωση από πέντε ανώτατους δικαστές, πέντε καθηγητές νομικής και πέντε δικηγόρους στον Άρειο Πάγο με εννεαετή θητεία και με ανανέωση του ενός τρίτου των μελών του ανά τριετία.

(13) ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗ

α. Εισάγουμε πραγματική αποκέντρωση της άσκησης της εξουσίας και εγκαθίδρυση της Δημοκρατίας του δήμου και όχι απλά τυπική γραφειοκρατική αποκέντρωση.

β. Θα θεσπιστεί το τεκμήριο αρμοδιότητας υπέρ της τοπικής αυτοδιοίκησης. Όποια αρμοδιότητα δεν προβλέπεται ρητά ότι ανήκει στην Κεντρική Κυβέρνηση, αυτή εκ του συντάγματος θα ανήκει στην Τοπική Αυτοδιοίκηση.

γ. Η συλλογή των φόρων θα ανατεθεί στην τοπική αυτοδιοίκηση και από τα χρήματα που θα συλλέγει, θα παρακρατεί το ποσοστό που της αναλογεί βάσει νόμου, το δε υπόλοιπο θα το αποδίδει στην Κεντρική Κυβέρνηση.

δ. Οι αρχές των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης θα εκλέγονται με καθολική και μυστική ψηφοφορία, από τους Έλληνες πολίτες, με δύο ξεχωριστά ψηφοδέλτια, ένα για τον Δήμαρχο ή Περιφερειάρχη κατά περίπτωση, οι οποίοι θα εκλέγονται με απόλυτη πλειοψηφία και ένα για τα αντίστοιχα συμβούλια για τα οποία θα ισχύει η εκλογή τους με το σύστημα της απλής αναλογικής. Σε περίπτωση που υποψήφιος δήμαρχος ή περιφερειάρχης αντίστοιχα δεν συγκέντρωσε απόλυτη πλειοψηφία, η εκλογή θα επαναλαμβάνεται την επόμενη Κυριακή μεταξύ των δύο σχετικώς πλειοψηφισάντων. Για να αποφευχθεί το φαινόμενο της ακυβερνησίας στην Τ.Α. ή να καταστεί ο Δήμαρχος ή ο Περιφερειάρχης δέσμιος των δράσεων των αντίστοιχων συμβουλίων, θα έχει το δικαίωμα της αρνησικυρίας, ώστε να εξασφαλίζονται συναινετικές λύσεις.

ε. Με πρόταση πολιτών που εκπροσωπούν το 5% του εκλογικού σώματος, θα προκηρύσσεται υποχρεωτικά δεσμευτικό τοπικό δημοψήφισμα για οποιοδήποτε τοπικό θέμα.

στ. Έπειτα από απόφαση του λαού με δημοψήφισμα, θα θεσπιστεί η εκλογή ενός τοπικού πολίτη ως επικεφαλής της Αστυνομίας κάθε νομού.

ζ. Τα αιρετά όργανα τοπικής αυτοδιοίκησης θα λογοδοτούν δημόσια ενώπιον συνέλευσης των πολιτών και θα εκπίπτουν αυτοδικαίως του αξιώματός τους, σε περίπτωση ποινικής καταδίκης τους, για τα αδικήματα που θα προβλέπει σχετικός νόμος περί λογοδοσίας.

η. Οποιοδήποτε περιουσιακό αντικείμενο υπάρχει μέσα στην επικράτεια ενός ΟΤΑ (κτήρια, δάση, δρόμοι και λοιπά ακίνητα περιουσιακά αντικείμενα, εκτός εκείνων της εθνικής άμυνας, των εθνικών δικτύων ενέργειας, τηλεπικοινωνιών, εθνικών οδών και των σιδηροδρόμων), έπειτα από απόφαση του λαού με δημοψήφισμα θα περιέλθουν στην κυριότητα και τη διαχείριση του αντίστοιχου ΟΤΑ.

(14) ΑΠΟΔΗΜΟΣ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ

Το Κράτος θα μεριμνά για τη ζωή του απόδημου ελληνισμού και τη διατήρηση των δεσμών του με τη μητέρα Πατρίδα. Επίσης, θα μεριμνά για την παιδεία και την κοινωνική και επαγγελματική προαγωγή των Ελλήνων που εργάζονται έξω από την Επικράτεια.

(15) ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

Υιοθετούμε αντί της στατικής, τη δυναμική δημοκρατία.

α. Δε θα υπάρξει απαγορευτική προθεσμία αναθεώρησης διατάξεων του Συντάγματος, εφόσον αυτές αποδεικνύονται προβληματικές.

β. Όλες οι διατάξεις του Συντάγματος θα υπόκεινται σε αναθεώρηση, με πρόβλεψη ανάλογων πλειοψηφιών σε σχέση με τη σπουδαιότητα των αναθεωρούμενων διατάξεων.

γ. Η διαδικασία αναθεώρησης του Συντάγματος θα αρχίζει είτε με απόφαση της Βουλής που λαμβάνεται, ύστερα από πρόταση πενήντα τουλάχιστον βουλευτών και με πλειοψηφία των τριών πέμπτων του όλου αριθμού των μελών της είτε, όταν το ζητήσουν τουλάχιστον 200.000 πολίτες.

δ. Σε κάθε περίπτωση οι αναθεωρούμενες διατάξεις θα τίθενται υποχρεωτικά σε δημοψήφισμα, για επικύρωση ή απόρριψη από τον λαό.

(16). ΧΡΗΣΗ ΤΗΣ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ

Η σύγχρονη τεχνολογία θα χρησιμοποιηθεί για την ενίσχυση της δημοκρατίας, με την άμεση συμμετοχή των πολιτών στην εκλογική διαδικασία και στη λήψη αποφάσεων.

**Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ πιστεύει πως οι
Βουλευτές έχουν ύψιστη ευθύνη απέναντι στην
πατρίδα και τους Πολίτες!
Ο κάθε βουλευτής ασκεί λειτούργημα
και όχι επάγγελμα!**

**Η Ελλάδα δεν έχει ανάγκη από
επαγγελματίες βουλευτές αλλά από
πατριώτες, που θα βάζουν το εθνικό
συμφέρον πάνω από το ατομικό!**

**Προσπίζουμε Κράτος Έθνος και τον
Κοινοβουλευτισμό από τη μικροπολιτική της
χρεοκοπημένης μεταπολίτευσης και την
παγκοσμιοποίηση.**

**Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ
έχει ήδη δώσει «δείγματα γραφής»,
εργάζεται νυχθημερόν μέσα στη Βουλή και παράγει
έργο πολλαπλάσιο της κοινοβουλευτικής παρουσίας,
όταν τα υπόλοιπα κόμματα αδιαφορούν.**

ΣΥΝΟΠΤΙΚΑ ΓΙΑ ΤΟ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΟ

*«Το να νοσταλγείς τον τόπο σου ζώντας στον τόπο σου,
τίποτα δεν είναι πιο πικρό» Γ. Σεφέρης*

Διαπιστώσεις

- Η Ελλάδα αποτελεί την κύρια πύλη εισόδου στην ΕΕ, ήταν 3η σε Αιτήσεις ασύλου (75.000) το 2019, ενώ οι επιστροφές είναι λιγοστές και κυρίως προς την Αλβανία.
- Έχουν διασπαρθεί στην επικράτεια 60 κέντρα πρώτης υποδοχής (hotspot) με άγνωστο αριθμό αλλοδαπών και με πληθυσμιακή αναλογία, αύξηση παραβατικότητας.
- Το Δημόσιο επιβαρύνεται με 605 εκ. €, μόνο για το 2020.
- Ανέλεγκτη και αποσταθεροποιητική δράση ΜΚΟ και διαχείριση μεγάλων ποσών από διεθνή «βοήθεια» με αδιαφάνεια.

Προτάσεις

- Βασικό πρόταγμα της Ελληνικής Λύσης είναι η αποτελεσματική αποτροπή της μαζικής εισβολής παράνομων μεταναστών, με αυστηροποίηση της νομοθεσίας για τους διακινητές μεταναστών, αποτελεσματική φύλαξη των συνόρων, επαναπροώθηση των παράνομων μεταναστών και ειδικά όσων παρανομούν.
- Απομάκρυνση των ΜΚΟ από τα νησιά και τα σύνορα.
- Απαγόρευση εξαγωγής συναλλάγματος από παράνομους μετανάστες.
- Απαιτήση για αύξηση των κονδυλίων που μας χορηγεί η ΕΕ για τους μετανάστες και η αποτελεσματική διαχείριση των κονδυλίων αυτών από το Δημόσιο και όχι από τις ΜΚΟ.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ «ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΥΣΗΣ» ΓΙΑ ΤΟ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΟ

Το μεταναστευτικό ζήτημα είναι ένα από τα πολλά μελανά σημεία της Κυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ – ΑΝΕΛ, το οποίο δεν έλυσε, αντιθέτως διόγκωσε με τη μέχρι σήμερα πολιτική της η ΝΕΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ. Είναι ικανό να δυναμιτίσει τα θεμέλια όχι μόνο της Ελληνικής Κοινωνίας αλλά ολόκληρου του Ελληνικού Κράτους και του Ελληνισμού ως σύνολο!

Η παράνομη μετανάστευση ανέκαθεν αποτελούσε ένα «αγκάθι» για κάθε Ελληνική Κυβέρνηση. Στις ελληνικές πόλεις που έχουν δημιουργηθεί κέντρα πρώτης υποδοχής (hotspot), παρά το ότι η εγκληματικότητα έχει αυξηθεί κατακόρυφα, το Κράτος αδιαφορεί και οι Έλληνες είναι μονίμως εκτεθειμένοι σε κακοποιά και εγκληματικά στοιχεία. Πλέον το Κράτος μιλά ανοιχτά για την «ενσωμάτωση» αυτών στην ελληνική κοινωνία, ενώ συνεχώς ανακοινώνει νέα μέτρα για την παροχή σε αυτούς δωρεάν διαμονής, σίτισης, παροχών (ηλεκτρονικούς υπολογιστές, Διαδίκτυο, κλπ.), μόρφωσης, ακόμα και πρόσβασης στην αγορά εργασίας.

Το 2019 οι αιτήσεις ασύλου στην Ελλάδα ανήλθαν σε 75.000 και συνολικά στην Ευρώπη σε 612.700 (από τις οποίες 23.700 από το μη εμπόλεμο πλέον Αφγανιστάν και 10.700 από τη Συρία). Η χώρα μας δέχτηκε τις περισσότερες αιτήσεις μετά τη Γερμανία και τη Γαλλία.

Οι άλλες χώρες στον διάβα της παράνομης μετανάστευσης (Βουλγαρία, Ισπανία, Ιταλία) έχουν κλείσει τα σύνορά τους ή δέχονται πολύ λιγότερους. Η Ισπανία έχει δικαιωθεί δε από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων των Ανθρώπων για τις συνοπτικές επαναπροωθήσεις στα κύματα επιθέσεων που δέχεται από κυκλώματα διακίνησης στην Αφρική.

Ας μη γελιόμαστε. Εδώ μιλάμε για οργανωμένη μετανάστευση. Ειδικά όταν δεν τίθενται όρια ακόμα και για πρόσφυγες. Εξάλλου, πολλοί προέρχονται από μη εμπόλεμες περιοχές, πολύ μακριά από τη χώρα μας. Από τη στιγμή που εισέρχονται από μια ασφαλή χώρα, όπως η Τουρκία, δεν ισχύει ο χαρακτηρισμός.

Ειδικά στην περίπτωση της Τουρκίας μιλάμε για **Υβριδικό Πόλεμο** αποσταθεροποίησης της χώρας και των συνόρων μας, όπως αποδείχθηκε ξεκάθαρα στα επεισόδια του Έβρου, με συνεχή εκβιασμό

για λήψη κονδυλίων από την ΕΕ και κάλυψη από συστημικά ΜΜΕ. Η Τουρκία προκαλεί, απειλεί, καταπιέζει και αντί κυρώσεων λαμβάνει χρηματοδότηση από την ΕΕ, ενώ πολλά από τα χρήματα για την αντιμετώπιση της μετανάστευσης έγιναν σκάφη της ακτοφυλακής και τεθωρακισμένα που παρενοχλούν τους ψαράδες και τους συνοριοφύλακές μας.

Θα πρέπει να προβλέπεται η δυνατότητα ορισμού ενός ανώτατου ορίου στη χορήγηση προστασίας και ασύλου. Για παράδειγμα, στις ΗΠΑ των 330 εκατ. κατοίκων υπήρχε όριο 110.000 αιτήσεων επί Ομπάμα, το οποίο ο Τραμπ σταδιακά μείωσε σε 18.000, ενώ και αυτοί οι αιτούντες μένουν σε ειδικές κλειστές δομές. Το ανώτατο όριο των ΗΠΑ θα αντιστοιχούσε στην Ελλάδα των 10 εκατ. στα 900 άτομα τον χρόνο, ενώ το πιο «γενναιόδωρο» των 110.000 επί προεδρίας Ομπάμα αντιστοιχεί στα 3.300 άτομα. Αλλιώς, με ανοιχτό όριο η Ελλάδα είναι πόλος έλξης μη δικαιούχων. Πού σταματάει αλήθεια η δυστυχία των δισεκατομμυρίων αυτού του κόσμου και αρχίζει των 10 εκατομμυρίων Ελλήνων;

Πώς να μην αποτελεί πόλο έλξης λοιπόν η χώρα μας, όταν παρέχονται επιδόματα και στέγαση, μέσω του προγράμματος ΕΣΤΙΑ; Όταν έτσι εισρέουν ποσά σε ΜΚΟ, προμηθευτές και ιδιοκτήτες ακινήτων, με αποτέλεσμα να αυξάνουν τα ενοίκια ακόμα και εν μέσω κρίσης; Είναι κάτι που έχει παραδεχθεί και η ΠΟΜΙΔΑ, ότι συντελεί στην αύξηση ή διατήρηση των ενοικίων, την ίδια στιγμή που Έλληνες πετιούνται στον δρόμο με πλειστηριασμούς. Οι στεγαζόμενοι του ΕΣΤΙΑ ανέρχονται σε τουλάχιστον 25.000 με χρηματοδότηση 92 εκ. € της ΕΕ για το 2021. Ως τότε όμως θα παρέχονται αυτά;

Από την άλλη πλευρά, απελάσεις ουσιαστικά δε γίνονται ακόμη και για εγκληματίες. Μόνο 4.868 έγιναν το 2019, σύμφωνα με την Έκθεση του Συνηγόρου του Πολίτη, ενώ ο μεγαλύτερος αριθμός των αποχωρούντων είναι προς τη γειτονική Αλβανία.

Βέβαια, με όλα αυτά διακυβεύονται μεγάλα ποσά. Μεταξύ 2015-2019 στην Ελλάδα έχουν διατεθεί 2,2 δις ευρώ από την ΕΕ για τις μεταναστευτικές ροές, από τα οποία 96 εκατ. ευρώ προς το Κράτος και τα υπόλοιπα στις υπηρεσίες του ΟΗΕ που συνέχεια μοιράστηκαν μετά με άλλες ΜΚΟ. Αυτά είναι τα «νόμιμα» ποσά. Εκτός αυτών, μόνο το 2015 πάνω από 5 δις ευρώ εισέπραξαν οι διακινητές σύμφωνα με στοιχεία της Ιντερπόλ.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ έχει ζητήσει την καταγραφή και έλεγχο των ΜΚΟ. Παρακολουθούμε τις δαπάνες και διαπιστώνουμε κακοδιαχείριση. Σε

έρευνες ΜΚΟ ως τώρα βρέθηκαν ΜΚΟ που δήλωναν κόστος 2.000 € για κάθε «ασυνόδευτο ανήλικο» που φιλοξενούσαν! Εκτός αυτού έχουν συλληφθεί και μέλη ΜΚΟ για κατασκοπία σε παραμεθόριες περιοχές, ενώ μεταξύ των αλλοδαπών υπάρχουν επικίνδυνοι τζιχαντιστές. Την ίδια στιγμή υπάρχουν καταγγελίες για ΜΚΟ ότι εκμεταλλεύονται τους εργαζόμενους (αυτό που η ΓΣΕΕ αποκαλεί «ΜΚΟποίηση της Εργασίας») με παράβαση της εργατικής νομοθεσίας. Συνεπώς, μιλάμε για μία ανεξέλεγκτη κατάσταση μέσα στη χώρα.

Εκτός αυτού, η παραβατικότητα και το λαθρεμπόριο από αλλοδαπούς μαινεται, όταν η ΑΑΔΕ κλείνει μαγαζιά Ελλήνων για μια απόδειξη. Πώς αλήθεια να μην υπάρχει παραβατικότητα, όταν δεν υπάρχουν δουλειές ούτε για Έλληνες, πόσω μάλλον για ανειδίκευτους αλλοδαπούς; Από ποια αγορά εργασίας θα απορροφηθούν; Ούτε φυσικά στοιχειοθετείται η λογική ενσωμάτωσης φτηνού εργατικού δυναμικού σε μια ευρωπαϊκή οικονομία που φιλοδοξεί να καταστεί υψηλής προστιθέμενης αξίας και που αργά ή γρήγορα θα εισαχθούν τεχνολογίες της 4^{ης} βιομηχανικής επανάστασης, όπως η αυτοματοποίηση και η τεχνητή νοημοσύνη που θα αντικαταστήσουν θέσεις εργασίας εκτός από εργοστάσια και γραφεία, στη γεωργία, στη διανομή τροφίμων, στα ξενοδοχεία και στο εμπόριο.

Παράλληλα, επέστρεψαν στην Ελλάδα ασθένειες που έχουν πλέον εξαφανιστεί από τις Δυτικές Κοινωνίες, όπως η ελονοσία και ο τύφος, ενώ είναι γνωστό ότι μεγάλος αριθμός των νοσηλευόμενων για κορονοϊό είναι αλλοδαποί, αφού δεν τηρούν τα μέτρα που επιβάλλονται στους Έλληνες. Τον Σεπτέμβριο του 2020 αλλοδαποί ήταν οι μισοί νοσηλευόμενοι στην Αθήνα! Οπότε, αν φτάσουμε σε σημείο που θα γεμίσουν οι ΜΕΘ, τότε θα γίνεται διαλογή ασθενών. Η δημόσια υγεία, ακόμα και αν παρέχεται δωρεάν, κοστίζει και κάποιοι πληρώνουν γι' αυτήν.

Οι Έλληνες Πολίτες μέσα στην Ελλάδα φιμώνονται και αντιμετωπίζονται ως μειονότητα! Διατρέχουν τον κίνδυνο να διωχτούν για ρητορική μίσους για κάθε αναφορά στους αλλοδαπούς που πλέον αντιμετωπίζονται από την Κυβέρνηση ευμενέστερα απ' ότι οι Έλληνες. Την ίδια στιγμή η ορθοδοξία και τα εθνικά σύμβολα προσβάλλονται ευθέως. Εν τέλει, όλες οι Κυβερνήσεις ενδιαφέρονται μόνο για την ευημερία των παράνομων μεταναστών.

Σε σύντομο χρονικό διάστημα, τα κοράκια θα αρπάζουν τα σπίτια των Ελλήνων που χρωστούν και μέσα σε αυτά θα εγκαθιστούν παράνομους μετανάστες, αδιαφορώντας για την τύχη των Πολιτών, που δυστυχώς

πλανήθηκαν από τις ψεύτικες υποσχέσεις των Κυβερνήσεων και τους έδωσαν με την ψήφο τους τη διακυβέρνηση της χώρας.

Ήδη ετοιμάζονται προγράμματα ενσωμάτωσης των παράνομων μεταναστών στην Ελλάδα, κάτι που σημαίνει πως, δυστυχώς, ήρθαν για να μείνουν. Και αυτό θα επιδοτείται από τα νέα ΕΣΠΑ, όπου πλέον εκτός της στέγασης του ΕΣΤΙΑ προβλέπονται μεγάλα ποσά για κοινωνικά προγράμματα. Πώς και τότε όμως θα ενσωματωθούν, όταν ακόμα και στη Γερμανία που ξοδεύει περίπου 20 δις € κάθε χρόνο σε επιδόματα και εκπαίδευση μόνο το 40% έχουν δουλειά; Σε μια οικονομία με ανεργία 3%-4% κανονικά, ενώ ακόμη και τώρα με την πανδημία περίπου στο 6%. Όχι, όπως στην Ελλάδα, που έχει 18% επίσημα και πολύ περισσότερους στην πραγματικότητα, εάν λάβει κανείς υπόψη και τους μη υπολογιζόμενους μακροχρόνια άνεργους του ΟΑΕΔ. Σε κάθε περίπτωση, οι άνεργοι υπερβαίνουν το ένα εκατομμύριο, χωρίς να υπάρχει θέμα ενσωμάτωσής τους.

Η αλλοίωση της γλώσσας, της Θρησκείας, των Παραδόσεων, των Αξιών μας και γενικά του Ελληνισμού είναι ζήτημα χρόνου. Οι Έλληνες πρέπει να αντισταθούν και να αντιδράσουν για να κερδίσουν πίσω την Πατρίδα τους! Όλοι μαζί πρέπει να βοηθήσουμε, ώστε να αρθεί η εθνικά επικίνδυνη πολιτική που εφαρμόζεται.

Οι Βαλκανικές χώρες έκλεισαν τα σύνορά τους, γιατί βλέπουν τον κίνδυνο που έρχεται! Το ίδιο κάνουν και οι χώρες της πρώην Ανατολικής Ευρώπης (Ομάδα Βίζενμπεργκ) που αντιστέκονται στις υποχρεωτικές αναδιανομές μεταναστών από την ΕΕ. Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ καλεί όλους τους Έλληνες να την ακολουθήσουν, προτού να είναι πολύ αργά για την πατρίδα μας.

Η Ελλάδα στο μεταναστευτικό ζήτημα είναι μόνη της! Δεν έχει τη στήριξη κανενός ούτε φυσικά των Ευρωπαίων «εταίρων» της. Οι ευρωπαϊκές χώρες αδιαφορούν για τους επικίνδυνους μετανάστες που εγκλωβίζονται στην Ελλάδα και η χώρα μας δέχεται αδιαμαρτύρητα το κλείσιμο των συνόρων και την κατάργηση της Σένγκεν, μόνο και μόνο για να διατηρηθεί η ασφάλεια των χωρών της Κεντρικής και Βόρειας Ευρώπης!

Η Ελληνική Κυβέρνηση δε γνωρίζει τον ακριβή αριθμό των παράνομων μεταναστών που βρίσκονται εγκλωβισμένοι στη χώρα! Εν ολίγοις, η Κυβέρνηση δεν έχει ιδέα τι γίνεται με την παράνομη μετανάστευση, πόσοι βρίσκονται στη χώρα, ποια είναι η πραγματική τους ταυτότητα

και από πού προέρχονται! Όλοι αυτοί οι παράνομοι μετανάστες είναι μια ωρολογιακή βόμβα έτοιμη να εκραγεί!

Σύμφωνα με στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ το 2011, πριν τις μεγάλες ροές του 2015, υπήρχαν περίπου 1 εκατομμύριο καταγεγραμμένοι αλλοδαποί, δηλαδή περίπου το 9% του πληθυσμού, χωρίς να καταγράφονται οι παράνομοι.

Πίνακας 1: Συνολικός πληθυσμός στην Ελλάδα κατά υπηκοότητα

Έτος	Σύνολο πραγματικού πληθυσμού	Αλλοδαποί πολίτες*	Ποσοστό αλλοδαπών στο σύνολο του πληθυσμού
1971	8.768.641	92.568	1,05%
1981	9.740.417	171.424	1,76%
1991	10.259.900	167.276	1,65%
2001	10.964.080 (10.929.178 ο μόνιμος πληθυσμός)	797.093 (762.191 ο μόνιμος πληθυσμός)	7,27% (6,97%)
2011	10.939.727 (10.815.197 ο μόνιμος πληθυσμός)	(911.929 ο μόνιμος πληθυσμός**)	(8,43**)%

Πηγή: Απογραφές Πληθυσμού, ΕΛΣΤΑΤ

* Στον αριθμό αυτό συμπεριλαμβάνονται οι ομογενείς αλλοδαποί και οι κοινοτικοί αλλοδαποί.

** Κατά την απογραφή του 2011, σε ό,τι αφορά τους αλλοδαπούς, έγιναν επεξεργασίες από την ΕΛΣΤΑΤ αποκλειστικά για τον μόνιμο πληθυσμό και όχι για τον πραγματικό.

Έκτοτε βέβαια έχουν παρεμβληθεί πολλές αφίξεις, ενώ με τα 60 και πλέον κέντρα πρώτης υποδοχής (hotspot) που δημιούργησε η Κυβέρνηση ανά την Επικράτεια, αποσκοπεί δήθεν να περιορίσει την παρουσία στο 1% του τοπικού πληθυσμού, κάτι που δεν είμαστε καθόλου βέβαιοι ότι ισχύει. Ουσιαστικά υπάρχει μεταβολή της πληθυσμιακής σύνθεσης μιας περιοχής, δηλαδή εποίκισμός. Ειδικά, όταν τοποθετούνται δίπλα σε μικρά χωριά. Ακόμη πιο εγκληματική είναι η εγκατάσταση στα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου που διεκδικεί η Τουρκία μέσω NAVTEX και ήδη εμφανίζεται ως προστάτης των δικαιωμάτων των αλλοδαπών, ενώ ανάμεσα σε αυτούς έχουν βρεθεί πράκτορες της ΜΙΤ ως υποκινητές αναταραχών, όπως και στον Έβρο.

Τελικά, ενώ έλεγαν όλα αυτά τα χρόνια πως τα χρήματα παρέχονται από την ΕΕ (που επίσης χρηματοδοτεί και την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ-ΔΟΜ), πλέον με τον Προϋπολογισμό του 2021 αποκαλύφθηκε ότι το Ελληνικό Δημόσιο, οι Έλληνες φορολογούμενοι δηλαδή, επιβαρύνονται με σημαντικά ποσά και οι ίδιοι. Μόνο το 2020 οι δαπάνες του Δημοσίου για το μεταναστευτικό ήταν 605 εκ. €

τουλάχιστον. Αυτά δηλαδή χωρίς τις έμμεσες επιβαρύνσεις, λόγω του φόρτου σε αστυνόμευση, υγεία, σχολεία, συγκοινωνίες κ.α.

Πίνακας 3.31 Εθνική Άμυνα και Μεταναστευτικό (σε εκατ. ευρώ)		
	2020	2021
Δαπάνες μεταναστευτικών ροών		
Τακτικός Προϋπολογισμός	405	414
Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων	200	150

Από την παράνομη μετανάστευση κινδυνεύει η κοινωνική και η οικονομική συνοχή της χώρας, κυρίως όμως το ίδιο το Ελληνικό Έθνος καθ' αυτό!

Προτάσεις για το Μεταναστευτικό

Για την αντιμετώπιση του προβλήματος της παράνομης μετανάστευσης έχουμε μελετήσει τα οικονομικά δεδομένα, την εμπειρία από τη μαζική μετανάστευση πληθυσμών σε άλλες χώρες της Δύσης και τα προβλήματα συνύπαρξης, οπότε οι προτάσεις μας βασίζονται σε πλήρως τεκμηριωμένα συμπεράσματα.

Με βάση αυτήν τη μελέτη προτείνουμε τα ακόλουθα μέτρα:

1. Συστηματική φύλαξη των χερσαίων συνόρων μας, αποκλειστικά από το ειδικό σώμα ΣΥΝΟΡΟΦΥΛΑΚΩΝ της ΕΛ.ΑΣ. Θα γίνονται διαρκείς περιπολίες και όσοι παράνομοι μετανάστες συλλαμβάνονται, θα απομακρύνονται από το ελληνικό έδαφος!
2. Θαλάσσιες περιπολίες στο Αιγαίο αποκλειστικά από το Ειδικό Σώμα ΦΥΛΑΞΗΣ ΣΥΝΟΡΩΝ του Λ.Σ. που θα δημιουργηθεί! Σε αυτό το πλαίσιο προτείνουμε την ακύρωση της συμφωνίας που υπεγράφη από την Κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ περί κοινής φύλαξης των θαλασσίων συνόρων.
3. Επιβολή ποινής ισοβίων σε διακινητές χωρίς τη δυνατότητα αξιοποίησης καμίας ευεργετικής διάταξης. Ισόβια σημαίνει ότι θα μένουν για όλη τους τη ζωή στη φυλακή.
4. Κατασχέσεις μετρητών - τιμαλφών - κινητών των λαθρομεταναστών που εισέρχονται στη χώρα και έλεγχος των κινητών τηλεφώνων τους για εύρεση λαθροδιακινητών.

5. Απαγόρευση εξαγωγής συναλλάγματος αλλοδαπών-λαθραίων (π.χ. western union).
6. Άμεση σύλληψη όποιου εισέρχεται παράνομα στη χώρα και επαναφορά της δικαστικής απέλασης.
7. Δε δίνουμε ιθαγένεια. Η ιθαγένεια δεν μπορεί και δεν πρέπει να δοθεί. Άλλο το γένος άλλο η υπηκοότητα. Έλληνας (το γένος) γεννιέσαι, δε γίνεσαι.

Για τα κέντρα πρώτης υποδοχής (hotspot)

8. Απαγόρευση δημιουργίας καταυλισμών παράνομων μεταναστών στην ηπειρωτική χώρα. Έτσι, θα καταστεί ευκολότερος ο έλεγχός τους και θα αποτραπεί η αύξηση της εγκληματικότητας.
9. Δομές σε ακατοίκητα νησιά. Μ' αυτόν τον τρόπο διαχωρίζουμε τους παράνομους μετανάστες από τους ντόπιους κατοίκους, προκειμένου να αποφύγουμε τα φαινόμενα που παρατηρούνται τώρα, όπως κλοπές, ληστείες, βανδαλισμοί και άλλα αδικήματα. Επίσης, προστατεύουμε την υγεία των πολιτών, επειδή όλοι αυτοί που έχουν εισέλθει παράνομα δεν έχουν ελεγχθεί ούτε έχουν ιατρικό ιστορικό με αποτέλεσμα να αποτελούν μία υγειονομική βόμβα. Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ έχει εκπονήσει ειδική μελέτη βάσει της οποίας προβλέπονται οι υποδομές και οι λεπτομέρειες υλοποίησης της εν λόγω πρότασης.
10. Λήψη μέτρων ανακούφισης τόσο προς τους κατοίκους της Θράκης όσο και των νησιών που απειλούνται και δοκιμάζονται, όπως για παράδειγμα μείωση της τιμής στα καύσιμα, χαμηλότερο Φ.Π.Α., φοροελαφρύνσεις κλπ.

Για τα χερσαία σύνορα

11. Χρειαζόμαστε πραγματικά οχυρωματικά έργα, ειδικά στο Έβρο. Αυτό συνεπάγεται τσιμεντένιο τοίχος, θερμικές κάμερες και ναρκοπέδια με νάρκες μεικτού τύπου, οι οποίες επιτρέπονται από τη συνθήκη της Οτάβας. Επίσης, ο στρατός θα πρέπει να τηρεί το «3 φορές αλτ τις ει και πυροβολείς στον αέρα», διαφυλάσσοντας έτσι τα σύνορα τόσο από την παράνομη εισβολή όσο και από την Τουρκία, μία χώρα με εχθρικές και επεκτατικές τάσεις. Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ έχει εκπονήσει ειδική μελέτη αναφορικά με τις προδιαγραφές τσιμεντένιου τοίχους - και όχι φράχτη - στον Έβρο με δύο διαφορετικούς προϋπολογισμούς και συστήματα, τα οποία είναι πολύ ασφαλέστερα και οικονομικότερα από την πρόταση της ΝΕΑΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ.

12. Αποκατάσταση δρόμων που οδηγούν στα σύνορα ενισχύοντας έτσι την άμυνα της χώρας.

13. Ίδρυση σώματος εθνοφυλακής - πολιτοφυλακής. Ο πολίτης θα πρέπει να είναι εκπαιδευμένος, ώστε να μπορεί να ανταπεξέλθει σε δύσκολες καταστάσεις ακόμα και σε καιρό ειρήνης.

Για τα θαλάσσια σύνορα

14. Επαναπροωθήσεις - push back τόσο στο Αιγαίο όσο και στη στεριά χωρίς να πραγματοποιείται καμία εξέταση ασύλου, επειδή βρισκόμαστε σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης. Εξάλλου, η πρακτική έχει δικαιωθεί από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου στην περίπτωση της Ισπανίας.

15. Το Ελληνικό Λιμενικό με το που θα διαπιστώνει κίνηση από τα τουρκικά παράλια ενημερώνει τις τουρκικές αρχές ότι θα προβεί σε διάσωση, ώστε να τις αναγκάσει να περισυλλέξουν τους παράνομους μετανάστες από τον φόβο μήπως εισέλθει το Ελληνικό Λιμενικό στα τουρκικά ύδατα.

16. Χρήση συστήματος ηχητικής προειδοποίησης (LRAD) το οποίο δημιουργεί έναν εκκωφαντικό ήχο - ηχορύπανση, που μπορεί να αποτρέψει οποιαδήποτε προσέγγιση. Το Ελληνικό Λιμενικό μπορεί να το χρησιμοποιεί για να απωθεί τους παράνομους εισβολείς.

Δημιουργία ουδέτερης ζώνης (Buffer zone) μακριά από τα σύνορά μας.

17. Συνορεύουσα ζώνη στο Αιγαίο. Το πρόβλημα της Ελληνικής Κυβέρνησης είναι ότι ακόμη δεν ξέρει ποια είναι τα σύνορά της, αφού δεν έχουν οριστεί οι γραμμές βάσης στις ακτές, με τις οποίες ως κριτήριο καθορίζονται τα χωρικά ύδατα, η συνορεύουσα ζώνη, τα όρια της νομικής υφαλοκρηπίδας και η ΑΟΖ. Συνορεύουσα ζώνη είναι η θαλάσσια ζώνη της οποίας το εσωτερικό όριο ταυτίζεται με το εξωτερικό όριο των χωρικών υδάτων, ενώ το εξωτερικό της όριο εκτείνεται μέχρι 24 ν. μ. από τις γραμμές βάσης από τις οποίες μετράται το πλάτος των χωρικών υδάτων. Εμείς, δυστυχώς, δεν έχουμε.

Η ζώνη αυτή μπορεί να ασκεί έλεγχο για να εμποδίζει

α) τελωνειακές – φορολογικές παραβάσεις

β) υγειονομικές παραβάσεις

γ) εισροή παράνομων μεταναστών.

Εάν υπήρχε η ζώνη αυτή, θα είχε χρονικό περιθώριο το Λιμενικό και το Πολεμικό Ναυτικό να αντιδράσει σε οποιαδήποτε εισβολή

18. Κέντρα ελέγχου αιτήσεων ασύλου στην Τουρκία, όπου είναι η πρώτη χώρα υποδοχής, ώστε να διαπιστώνεται σε τουρκικό έδαφος ποιος είναι πρόσφυγας και ποιος όχι.

19. Συμφωνία με τη Λιβύη, ώστε να σταματάει τους παράνομους από Αφρική και να μην τους αφήνει να εισέλθουν στην Ελληνική Επικράτεια. Το ίδιο μπορούμε να κάνουμε και με το Μαρόκο.

20. Έλεγχος τοποθεσίας των εισβολέων μέσω κινητής τηλεφωνίας. Μπορούμε μέσω σήματος κινητής τηλεφωνίας να δούμε τη θέση όποιων βρίσκονται στα σύνορά μας και προσπαθούν να εισέλθουν παράνομα, με αποτέλεσμα να συλλαμβάνονται από τις αρμόδιες ελληνικές αρχές.

Οικονομικά Μέτρα

21. Απαίτηση κονδυλίων από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Σε περίπτωση αδιαφορίας, τότε ανακοινώνουμε ότι ανοίγουμε τα σύνορά μας προς την Ευρωπαϊκή Ένωση, προκειμένου να υπάρξει ίση κατανομή των παράνομων μεταναστών και η Ελλάδα να μην μετατραπεί σε αποθήκη ψυχών.

22. Κλείσιμο ΜΚΟ. Η Κυβέρνηση παρουσιάζει για κάποιο λόγο ιδιαίτερη αδράνεια σε αυτό το κομμάτι, επιτρέποντας εκατοντάδες μη καταγεγραμμένες ΜΚΟ να δρουν ανενόχλητα στην Ελληνική Επικράτεια. Ακόμα και το νέο νομοθέτημα της Νέας Δημοκρατίας παραμένει κενός νόμος, αφού δεν προβλέπεται καμία συνέπεια ποινής σε περίπτωση μη εγγραφής στο ειδικό μητρώο. Τα ποσά της κοινοτικής βοήθειας θα πρέπει να τα διαχειρίζεται το Κράτος.

23. Διακοπή επιδομάτων και παροχών, ώστε να αποτρέψουμε την αθρόα εισβολή. Πρέπει να καταλάβουν ότι η Ελλάδα δεν είναι η γη της επαγγελίας και ότι μια φτωχή χώρα θα πρέπει πρώτα να προνοήσει για τους πολίτες της και μετά για όλους τους άλλους.

24. Οικονομικά αντίμετρα κατά της Τουρκίας, η οποία χρησιμοποιεί τους μετανάστες ως εργαλείο πίεσης κατά της Ελλάδας αλλά και της ΕΕ, όπως το κλείσιμο τελωνείου των Κήπων, απαγόρευση της διακίνησης προϊόντων από και προς την Τουρκία (εμπάργκο), για παράδειγμα όσα ξεκινούν με κωδικό 869, έλεγχος σ' όλα τα φορτηγά που μεταφέρουν τουρκικά εμπορεύματα, προκειμένου να τους

καθυστερούμε και να δημιουργούμε προβλήματα στις εμπορικές συναλλαγές τους.

Διπλωματικές Κινήσεις

25. Ενεργοποίηση του άρθρου 78 Παρ. 3 της Ευρωπαϊκής συνθήκης. Το άρθρο 78 παράγραφος 3 της προβλέπει ειδική νομική βάση για την αντιμετώπιση καταστάσεων έκτακτης ανάγκης στα εξωτερικά σύνορα της ΕΕ. Ορίζει ότι, «εφόσον ένα ή περισσότερα Κράτη Μέλη αντιμετωπίζουν επείγουσα κατάσταση, λόγω αιφνίδιας εισροής υπηκόων τρίτων χωρών, το συμβούλιο μπορεί να εκδίδει, μετά από πρόταση της επιτροπής, προσωρινά μέτρα υπέρ του εν λόγω Κράτους - Μέλους ή των εν λόγω Κρατών - Μελών. Το συμβούλιο αποφασίζει μετά από διαβούλευση με το ευρωπαϊκό κοινοβούλιο».

26. Ενεργοποίηση του άρθρου 32 της συνθήκης της Γενεύης για την απέλαση, όπου η χώρα η οποία φιλοξενεί έναν «πρόσφυγα» μπορεί για λόγους εθνικής ασφάλειας και δημοσίας τάξης να τον απελάσει.

27. Συνάντηση και συνεργασία με πρεσβείες Πακιστάν - Αφγανιστάν και άλλες, προκειμένου να συζητηθεί η διαδικασία επίσπευσης επιστροφής παράνομων μεταναστών που βρίσκονται στην Ελληνική Επικράτεια.

28. Άμεση κατάργηση της μεταναστευτικής συμφωνίας του Μαρόκου που υπέγραψε ανόητα η συγκυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ - ΑΝΕΛ.

Η Ελληνική Λύση είναι σήμερα το μοναδικό δημοκρατικό πατριωτικό κόμμα στην Ελλάδα, το οποίο έχει δώσει τις λύσεις και για το μεταναστευτικό πολλούς μήνες πριν φτάσουμε στη σημερινή κατάσταση, την οποία η Κυβέρνηση αδυνατεί να αντιμετωπίσει.

Στόχος μας είναι η ασφάλεια των Ελλήνων πολιτών, η οποία μπορεί να επιτευχθεί με την πρόληψη και όχι με το να ακολουθείς τις εξελίξεις, όπως, δυστυχώς, κάνει σήμερα η Κυβέρνηση. Η Ελληνική Λύση κινείται με γνώμονα το «*Πρώτα οι Έλληνες, Πρώτα η Ελλάδα*» και με ένα ολοκληρωμένο κυβερνητικό πρόγραμμα που δεν έχει καμία άλλη παράταξη, οπότε αποτελεί μονόδρομο για εκείνους τους Έλληνες που θέλουν όχι μόνο να ανακτήσει η πατρίδα μας την εθνική της κυριαρχία, αλλά να κατακτήσει τη θέση που της αξίζει!

**Προτεραιότητά μας είναι η διασφάλιση της
ευημερίας της χώρας μας που δοκιμάζεται!
Μόνο με δυνατή Ελλάδα μπορούμε να βοηθήσουμε
και άλλους.**

**Οι Έλληνες πρέπει να πάρουμε πίσω την
πατρίδα μας!**

ΣΥΝΟΠΤΙΚΑ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΛΛΗΝΕΣ ΤΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΚΑΙ ΤΗΝ ΟΜΟΓΕΝΕΙΑ

*Εκτός των συνόρων της Ελλάδας βρίσκεται
μια δεύτερη Ελλάδα!*

Οι Έλληνες ανέκαθεν διακρίνονται για τη διασπορά τους παγκοσμίως και για τον κοσμοπολιτισμό. Οι ομογενείς σήμερα εκτιμώνται έως και 5 εκατομμύρια σε 5 ηπείρους. Σε αυτούς πλέον προστίθενται οι 600.000 νεομετανάστες που εκδιώχθηκαν από τις μνημονιακές και μεταπολιτευτικές πολιτικές από τη χώρα.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ είναι ιδιαίτερα ευαίσθητη στο θέμα των ξενιτεμένων, είναι δίπλα τους και τους νιώθει αναπόσπαστο μέρος της Ελλάδας. Υποστηρίξαμε εξ αρχής με θέρμη την ψήφο στο εξωτερικό.

Αποσκοπούμε σε:

- Ισχυροποίηση των δεσμών με την ομογένεια, προβολή του Ελληνισμού, συστράτευση σε οικονομικά και εθνικά θέματα.
- Μέτρα για την επιστροφή των νέων μορφωμένων και όσων έχουν μεταναστεύσει στο εξωτερικό, λόγω της κρίσης και οι οποίοι φτάνουν πλέον τους 600.000, ένα μεγάλο μέρος του ενεργού πληθυσμού.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ «ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΥΣΗΣ» ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΛΛΗΝΕΣ ΤΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΚΑΙ ΤΗΝ ΟΜΟΓΕΝΕΙΑ

Είναι οι Έλληνες μετανάστες και ο απόδημος Ελληνισμός που αγαπούν την Ελλάδα περισσότερο από τους Έλληνες που έχουν παραμείνει στη χώρα! Για τους Έλληνες του εξωτερικού η Ελλάδα είναι η μητέρα Πατρίδα και κάθε φορά που η χώρα μας έχει ανάγκη τα παιδιά της που βρίσκονται στο εξωτερικό, εκείνα πάντα πρόθυμα συνεισφέρουν με όλες τις δυνάμεις τους!

Σημαντικό βήμα για τις σχέσεις των απόδημων Ελλήνων με την Πατρίδα, στο οποίο συμβάλαμε σημαντικά με τη στάση μας, αποτέλεσε η ψήφιση του Νόμου 4648/2019 για την ψήφο των Ελλήνων του εξωτερικού. Παρά τις συνταγματικές προβλέψεις περί τούτου ήδη από το 1975, έπρεπε να περάσουν 44 ολόκληρα χρόνια για να ψηφιστεί ο σχετικός εφαρμοστικός νόμος. Με δικές μας πιέσεις η ψηφοφορία νομοθετήθηκε πως θα είναι αυτοπρόσωπη και όχι επιστολική, παρά την επιθυμία της Κυβέρνησης περί τούτου για προφανείς λόγους και νιώθουμε δικαιωμένοι για τη στάση μας, καθώς όλος ο κόσμος είδε τα προβλήματα που δημιουργούνται με την επιστολική ψήφο στις πρόσφατες εκλογές των ΗΠΑ, τον Νοέμβριο του 2020.

Θεωρούμε αυτονόητα τα ανωτέρω, όμως πρέπει να τονίσουμε ότι απώτερος και κύριος στόχος της ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΥΣΗΣ είναι να δημιουργηθούν οι κατάλληλες συνθήκες, έτσι ώστε τα 600.000 Ελληνόπουλα που κατέφυγαν στο εξωτερικό τη δεκαετία της κρίσης να επιστρέψουν στην Πατρίδα, να είναι παραγωγικοί και να αναπτυχθούν οικονομικά στη χώρα τους, καθώς και κυρίως να δημιουργήσουν εδώ τις οικογένειές τους.

Βιώνουμε μία σύγχρονη ιδιότυπη γενοκτονία με τόσους Έλληνες και δη καταρτισμένους επιστήμονες να φεύγουν στο εξωτερικό και μάλιστα οι περισσότεροι εξ αυτών όχι κατ' επιλογή αλλά κατ' ανάγκη. Το υπάρχον πολιτικό σύστημα φαίνεται ότι βολεύεται μ' αυτήν την κατάσταση, μ' αυτήν την «αποσυμπίεση» κατά κάποιο τρόπο. Εμείς όμως θα κάνουμε ό,τι περνάει από το χέρι μας για να την αναστρέψουμε. Η διαρκής

αύξηση του αριθμού των Ελλήνων του εξωτερικού με την παράλληλη αύξηση του αριθμού των λαθρομεταναστών στη χώρα μας συνιστά εθνικό έγκλημα.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ είναι διαποτισμένη από τα αισθήματα των ξενιτεμένων, έχοντας πολλά στελέχη που έχουν ζήσει ή γεννηθεί στο εξωτερικό. Είμαστε δίπλα στα αιτήματα και τις έγνοιές τους.

Αυτούς τους Έλληνες του εξωτερικού τόσο τους παλαιότερους της ομογένειας όσο και τους νεότερους, τους Έλληνες της διαρροής του επιστημονικού δυναμικού (braindrain), η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ τους θεωρεί αναπόσπαστο μέρος της Ελλάδας.

Προσβλέπουμε σε στενότερες σχέσεις και συνεργασία με τους ξενιτεμένους και τις χώρες που βρίσκονται και δημιουργία συνθηκών για την επιστροφή τους.

Ομογένεια

Με εκτιμήσεις της Γενικής Γραμματείας Απόδημου Ελληνισμού, περισσότεροι από 5.000.000 πολίτες ελληνικής καταγωγής ζουν σε 140 χώρες της υφηλίου. Οι περισσότεροι απ' αυτούς υπολογίζονται στις ΗΠΑ (περί τα 3.000.000) και ακολουθούν η Ευρώπη (1.000.000), συμπεριλαμβανομένων και των χωρών της πρώην Σοβιετικής Ένωσης, η Αυστραλία (650.000 με 700.000), ο Καναδάς (περί τις 350.000), η Ασία – Αφρική (περί τις 100.000) και η Κεντρική και Νότια Αμερική (περί τις 60.000).

Η ομογένεια όμως δεν είναι μια τυποποιημένη έννοια, όσον αφορά τον χρόνο και τόπο, τα κίνητρα και τις επιδιώξεις. Άλλη η ομογένεια της Ευρώπης των προεπαναστατικών χρόνων, άλλη αυτή της Αιγύπτου και της Οθωμανικής αυτοκρατορίας και άλλη αυτή των νεότερων χρόνων των αναπτυσσόμενων βιομηχανικών κέντρων της Δύσης και άλλη η νεότερη των Ελλήνων της διαρροής του επιστημονικού δυναμικού (braindrain).

Η εκτίμηση του μεγέθους της ομογένειας εξαρτάται από το πώς καθορίζει κανένας την «ελληνικότητα», με δεδομένο ότι δεν είναι όλοι οι Έλληνες του εξωτερικού Έλληνες πολίτες, δηλαδή δεν κατέχουν ελληνικό διαβατήριο. Έτσι, κάποιος μπορεί να υπολογίζονται ως ομογενείς αν είναι απόγονοι 2^{ης} ή 3^{ης} γενιάς ή μακρύτερα, με το αν έχουν ελληνικό όνομα που μπορεί να είναι και εξ αγχιστείας, με βάση

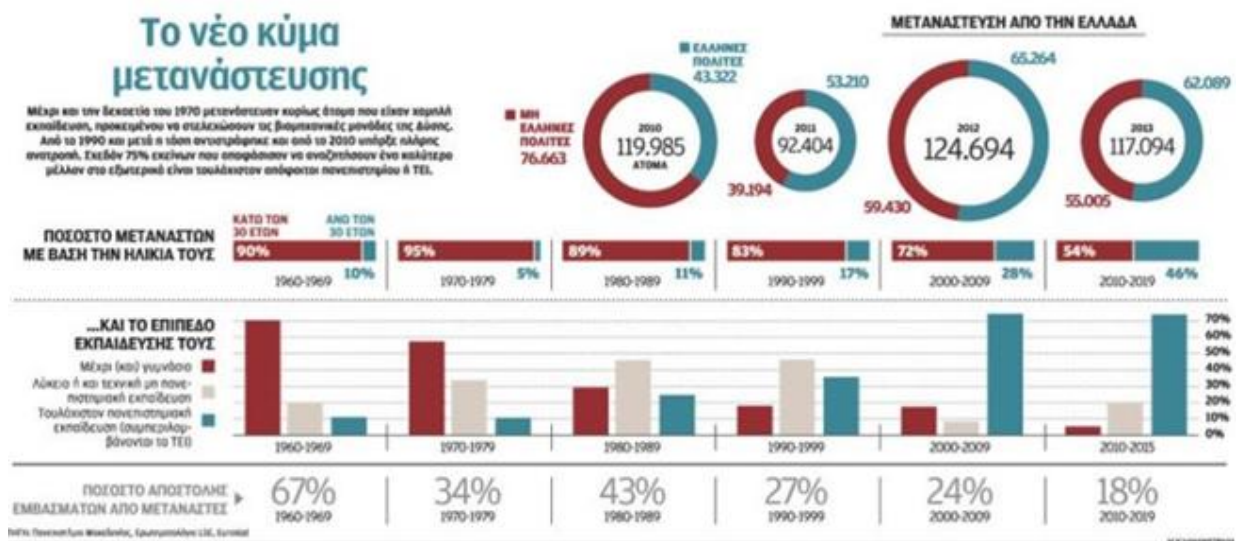

τη θρησκεία, (δηλαδή Χριστιανοί Ορθόδοξοι, κάτι που αποτελεί δηλωτικό της καλλιέργειας του πνεύματος – πολιτισμού.- (κουλτούρας) στις ΗΠΑ τουλάχιστον, αν και υπάρχουν και Έλληνες άλλων δογμάτων), ή με βάση τη χρήση της ελληνικής γλώσσας και την ελληνική παιδεία, (δηλαδή φοίτηση σε ελληνικά σχολεία του εξωτερικού).

Για παράδειγμα, σχεδόν το 70% και το 60% της 2^{ης} και 3^{ης} γενιάς Ελληνοαμερικανών έχει συνείδηση της ελληνικής καταγωγής τους, οι περισσότεροι απ’ αυτούς δηλώνουν υπερήφανοι γι’ αυτήν και διατηρούν τις ελληνικές παραδόσεις. Το 78% της δεύτερης γενιάς Ελληνοαμερικανών έχει μεγαλώσει μιλώντας ελληνικά, αν και το 50% μιλά στο σπίτι τώρα, και μόνο το 14% της τρίτης γενιάς. (Πηγή: *The Greek Identity of Second & Third Generation Greek Americans By Angelyn Balodimas-Bartolomei, PhD, 12th Annual AHI Conference, November 23, 2013*).

Αναλόγως λοιπόν με τον ορισμό, ο αριθμός των ομογενών στις ΗΠΑ για παράδειγμα μπορεί να κυμανθεί από 1,5 εκατομμύριο ως κάτω από 500.000 (που είναι όλοι Ορθόδοξοι των ΗΠΑ) ή και 300,000 με βάση τους ομιλούντες σε κάποιο βαθμό την ελληνική γλώσσα. Πολύ πιο κάτω αν περιοριστούμε στο πόσοι είναι Έλληνες πολίτες. Οι σύγχρονοι μετανάστες στην Ευρώπη έχουν την αίσθηση της συμμετοχής στη μεγαλύτερη οικογένεια και τους θεσμούς της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και έτσι συμμετέχουν έστω και έμμεσα στα ελληνικά δρώμενα.

Οι Έλληνες της διασποράς έχουν υψηλό μορφωτικό επίπεδο. Στο παρελθόν οι μετανάστες ήταν χαμηλής εκπαίδευσης, π.χ. τη δεκαετία του ’60 το 70% ήταν το πολύ μόνο απόφοιτοι Γυμνασίου. Σήμερα το 70% είναι απόφοιτοι Πανεπιστημίου.

Ανάλογα έχει αλλάξει η εικόνα και στους ομογενείς. Σύμφωνα με στοιχεία απογραφής των ΗΠΑ της δεκαετίας του 1990, οι

Ελληνοαμερικανοί ήταν πτυχιούχοι πανεπιστημίου σε ποσοστό 31% σε σχέση με 16% στην Ελλάδα και 27% για όλη την Αμερική (δεν υπάρχουν νεότερα στοιχεία).

Συνεπώς, ο πληθυσμός στην Ελλάδα αλλά και στην ομογένεια έχει κλείσει την ψαλίδα με τις δυτικές κοινωνίες και οι νέοι μετανάστες διεκδικούν ισάξια θέσεις στις χώρες που μετακινούνται. Είναι μια διαφορετική εικόνα από το παρελθόν που αντιμετώπιζαν επιφυλακτικότητα και στερεότυπα που ίσως ακόμα επιζούν. Έτσι, δυστυχώς, υποσυνείδητα σε πολλούς μετανάστες ακόμα και της 1^{ης} γενιάς η αφομοίωση μπορεί να θεωρείται ως ο δρόμος για την επαγγελματική ανέλιξη. Γι' αυτό είναι κρίσιμο να προβάλλεται στην ομογένεια ο σύγχρονος Ελληνισμός και ο ελληνικός πολιτισμός σε όσους δεν έχουν μια άμεση εικόνα (π.χ. 2^η ή 3^η γενιά). Σε άλλες χώρες βέβαια η αφομοίωση γίνεται, λόγω κοινωνικής ή κρατικής πίεσης και σε αυτές τις περιπτώσεις το Κράτος πρέπει να είναι κοντά και να προστατεύει.

Οι Έλληνες της ομογένειας ήταν πάντα και θα συνεχίσουν να είναι μεγάλη δύναμη υποστήριξης και αναζωογόνησης του Ελληνισμού. Υπάρχουν ελληνικής καταγωγής μέλη του Κοινοβουλίου και της Γερουσίας στην Αμερική αλλά και σε χώρες της Ευρώπης. Η ομάδα των βουλευτών του Κογκρέσου που ασχολούνται με προώθηση ελληνικών θεμάτων Hellenic Caucus αριθμεί 130 βουλευτές σε σύνολο 435. Υπάρχουν διάσημοι Έλληνες στις επιχειρήσεις, στις τέχνες, στις επιστήμες (πάρα πολλοί), στην κρατική μηχανή. Αυτοί είναι σημαντικοί ως πρέσβεις του Ελληνισμού.

Ο διακεκριμένος Έλληνας καθηγητής του Stamford Ιωαννίδης έχει υπολογίσει ότι το 3% των πιο προβεβλημένων ερευνητών διεθνώς είναι Έλληνες, πολλοί περισσότεροι από τον πληθυσμό των Ελλήνων στο σύνολο της υφηλίου (το 85% αυτών των ερευνητών μένει στο εξωτερικό). Υπάρχουν επίσης 6.000 ελληνικής καταγωγής γιατροί στην Αμερική. Περίπου 18.000 γιατροί έχουν μεταναστεύσει από την Ελλάδα από την αρχή της κρίσης, κυρίως προς την Ευρώπη (Ηνωμένο Βασίλειο, Ελβετία, Γερμανία) και Μέση Ανατολή (Σαουδική Αραβία, Αραβικά Εμιράτα). Αυτοί μπορούν να αποτελούν πρεσβευτές για τον ιατρικό τουρισμό και να παρέχουν πρόσβαση σε νέες θεραπείες, όπως πρόσφατα με την πανδημία.

Οι Έλληνες του εξωτερικού πλέον δε στέλνουν εμβάσματα, αλλά μπορεί να είναι πηγή εσόδων, μέσω αγοράς προϊόντων ή τουρισμού. Δυστυχώς, οι Έλληνες του εξωτερικού ταξιδεύουν σχετικά λίγο στην Ελλάδα. Με βάση τα στοιχεία του 2017, οι τουρίστες από τις ΗΠΑ ήταν

μόνο 865.000, από τη Ρωσία 590.000, από τον Καναδά 200.000 και από την Αυστραλία 320.000. Μπορούν να γίνουν περισσότερα, κάτι που θα προωθήσει την Ελλάδα ως προορισμό και στους συμπολίτες τους.

Όσον αφορά τις εξαγωγές η παρουσία των ομογενών και ξενιτεμένων είναι κρίσιμη. Μέσω των Ελλήνων ομογενών οι Αμερικανοί γνώρισαν το γιαούρτι, με αποτέλεσμα την έκρηξη των πωλήσεών του και με τη δημιουργία μίας αγοράς δισεκατομμυρίων στις ΗΠΑ. Ελληνικές εταιρίες παράγουν εκεί, όταν πριν λίγα χρόνια έστελναν τα προϊόντα με τα δρομολόγια της Ολυμπιακής! Το ίδιο έχει γίνει με τον γύρο και μπορεί να ακολουθήσουν και άλλα προϊόντα. Το εμπορικό ισοζύγιο με τις ΗΠΑ βελτιώνεται τα τελευταία χρόνια, καθώς περισσότερες εταιρίες προσεγγίζουν συντεταγμένα την αμερικανική αγορά.

Οι πλούσιοι Έλληνες του εξωτερικού μπορεί επίσης να είναι φορείς επενδύσεων. Θεωρείται ότι το μέσο εισόδημα των Ελλήνων - Αμερικανών είναι 25% υψηλότερο των υπολοίπων Αμερικανών. Οι 50 πλουσιότεροι Ελληνοαμερικανοί (όσοι δηλαδή έχουν κάποια ελληνική ρίζα ασχέτως αν διατηρούν επαφή με την κοινότητα και την Ελλάδα) έχουν περιουσία (καθαρή αξία) που υπερβαίνει τα 35 δις \$. Ειδικότερα, όσοι εμφανίζουν ενεργή συμμετοχή στην ελληνοαμερικανική κοινότητα, π.χ. τα μέλη της ΜΚΟ The Hellenic Initiative έχουν περιουσία που υπολογίζεται σε άνω των 13 δις \$. Συνεπώς, θα ήταν ευχής έργον να διερευνηθούν τα περιθώρια μιας ουσιαστικής και εποικοδομητικής συνεργασίας, που πολλοί συζητούν στη θεωρία (π.χ. τα ομόλογα διασποράς του Παπανδρέου το 2010) αλλά στην πράξη δε γίνεται σε μια ειλικρινή και εποικοδομητική βάση.

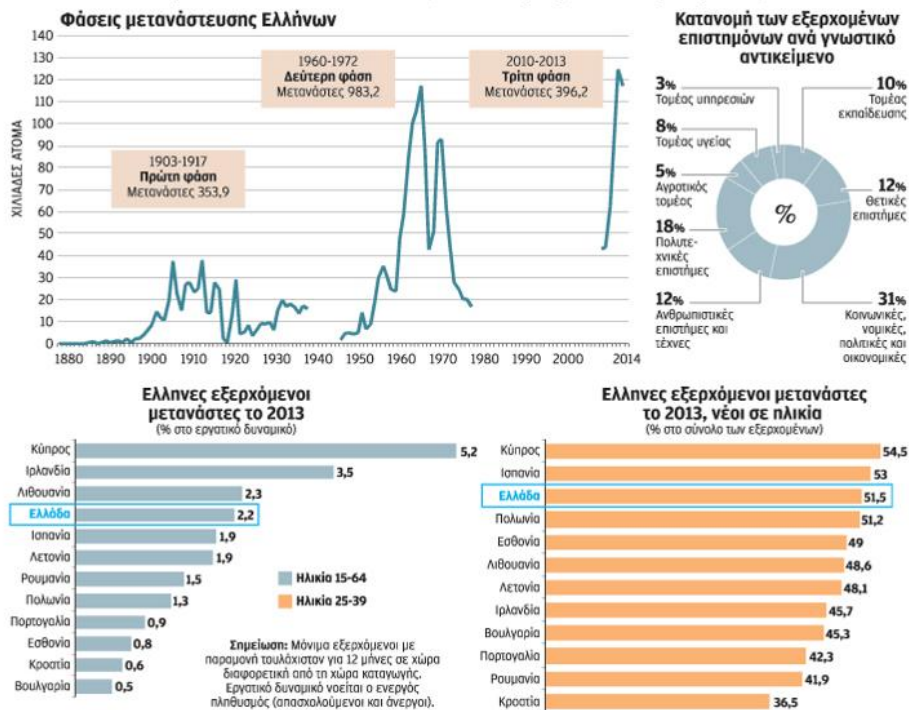
Νεομετανάστες Μνημονίων-Έλληνες της διαρροής του επιστημονικού δυναμικού (brain drain)

Στο εξωτερικό όμως δε ζουν μόνο οι ομογενείς και οι Έλληνες δεύτερης και τρίτης γενιάς. Ζουν και οι Έλληνες που γεννήθηκαν, μεγάλωσαν, σπούδασαν στην Ελλάδα και αναγκάστηκαν στη δεύτερη, τρίτη ή τέταρτη δεκαετία της ζωής τους να εγκαταλείψουν τη χώρα και την οικογένειά τους, αναζητώντας καλύτερες συνθήκες ζωής και επαγγελματικές ευκαιρίες που δεν μπορεί να τους προσφέρει η Μητέρα - Ελλάδα. Φεύγουν δηλαδή αναζητώντας τις ευκαιρίες που τους αξίζουν!

Τα τελευταία χρόνια, η Ελλάδα βιώνει για μια ακόμη φορά ένα τεράστιο κύμα μετανάστευσης. Φυσικά, οι Έλληνες που μεταναστεύουν στο εξωτερικό δεν φτάνουν στις χώρες υποδοχής ως παράνομοι μετανάστες ούτε φεύγουν, με σκοπό να «παρασιτούν» στις οικονομικά αναπτυγμένες χώρες του εξωτερικού, ζητώντας δωρεάν τροφή και στέγη. Τα Ελληνόπουλα φεύγουν στο εξωτερικό, έχοντας στη φαρέτρα τους τίτλους σπουδών, πτυχία, μεταπτυχιακά και διδακτορικά. Αναζητούν θέσεις εργασίας ως επιστημονικό προσωπικό, επιδιώκοντας να βελτιώσουν τη ζωή και το μέλλον τους, ενώ συμβάλλουν ταυτόχρονα στην ανάπτυξη (οικονομική και επιστημονική) της χώρας, όπου μεταναστεύουν.

Η μετανάστευση αυτή, λόγω της κρίσης, αποτελεί πλέον το τρίτο κύμα εξερχόμενης μετανάστευσης στη νεότερη Ελληνική Ιστορία και το 2^ο μεγαλύτερο, όσον αφορά τους αριθμούς, αφού έχουν ήδη φτάσει τους 600.000 (2018). Δε φαίνεται τάση ανακοπής, επειδή οι οικονομικές συνθήκες για την απορρόφηση των νέων πτυχιούχων δε βελτιώνονται και οι περισσότεροι σκέφτονται να φύγουν. Σύμφωνα με στοιχεία της Κεντρικής Ένωσης Επιμελητηρίων Ελλάδος, 180.000 πτυχιούχοι έχουν φύγει (οι Ελλήνων της διαρροής του επιστημονικού δυναμικού-«braindrain») και το 76% των εφήβων σκέφτεται να φύγει.

Η μετανάστευση χθες και σήμερα σε αριθμούς

Οι περισσότεροι απ' αυτούς τους νέους μετανάστες έχουν μεταβεί στην Ευρώπη και ειδικά στη Γερμανία, όπου υπολογίζεται ότι μπορεί να είναι οι μισοί απ' αυτούς, ακολουθούν Μεγάλη Βρετανία, Κύπρος, Αυστραλία και λιγότεροι στις άλλες χώρες.

**Αριθμός Ελλήνων που μετανάστευσαν στη διάρκεια της κρίσης
(2010-2016) Με στοιχεία της Γενικής Γραμματείας Απόδημου Ελληνισμού**

Σύνολο: 354.791 (χωρίς στοιχεία από Γαλλία, Σουηδία, Ιταλία και πολλές άλλες χώρες)

Αυτοί οι νέοι υπολογίζεται από την Endeavor ότι δημιουργούν ΑΕΠ αξίας πάνω από 12,9 δις € και φορολογικά έσοδα 9,1 δις € για τις χώρες που τους φιλοξενούν. Συνεπώς, οι Έλληνες πτυχιούχοι αποτελούν κάτω απ' αυτό το πρίσμα το μεγαλύτερο εξαγόμενο προϊόν της Ελλάδος (με βάση το παραγόμενο ΑΕΠ).

Όμως οι Έλληνες αυτοί έχουν εκπαιδευτεί σε ελληνικά ιδρύματα με δημόσια δαπάνη. Το διαφυγόν κόστος εκπαίδευσης εκτιμάται σε 8 δις € από την endeavor, αν και είναι πολλά περισσότερα, άνω των 100 δις € , αν ληφθεί υπόψη το κόστος ανατροφής μέχρι την ηλικία των 22 ετών, ενώ δεν συμπεριλαμβάνεται και το συναισθηματικό κόστος από την απώλεια αυτών των νέων σε οικογενειακό και κοινωνικό επίπεδο. Αυτά τα έξοδα επιβάρυναν την Ελλάδα και τα εκμεταλλεύονται χώρες, όπως η Γερμανία, στο όνομα της αλληλεγγύης για τα αποτυχημένα μνημόνια που επέβαλαν.

Ακόμα χειρότερα, πολλοί απ' αυτούς τους μετανάστες δεν έφυγαν μόνο, γιατί δεν είχαν δουλειά, αλλά γιατί δεν έβρισκαν δουλειά ανάλογη των προσόντων τους (ενδεικτικά ο ΣΕΒ υπολογίζει ότι 1 στους 3 στην Ελλάδα απασχολείται σε θέσεις κατώτερες των προσόντων του). Ουσιαστικά, εκδιώχθηκαν εμμέσως απ' τη χώρα και γι' αυτό θα πρέπει να καταβληθεί ιδιαίτερη προσπάθεια για να επανέλθουν μέσω της εργασίας, αλλά και να απαλυνθεί η πικρία.

Οι Έλληνες αυτοί είναι δυνητική πηγή εσόδων για τη χώρα αν όχι άμεσα, αφού φαίνεται ότι δε στέλνουν σημαντικά εμβάσματα, όπως οι προηγούμενες γενιές, (στέλνει το 18% σε σχέση με 67% στη δεκαετία του '60), αλλά μέσω του τουρισμού και του εμπορίου.

Αρκεί κανένας να λάβει υπόψη ότι στους αριθμούς τουριστικών αφίξεων περιλαμβάνονται και αυτοί οι 600.000. Αυτοί υπολογίζεται ότι αντιπροσωπεύουν άνω του 1 εκατ. αφίξεις ετησίως και καταγράφονται ως μέρος των τουριστών, δηλαδή ταξιδεύουν προς την Ελλάδα τουλάχιστον 2 φορές τον χρόνο κατά μέσο όρο.

Επίσης, αυτοί οι Έλληνες νεομετανάστες, όπως και η ομογένεια της πρώτης γενιάς είναι καταναλωτές ελληνικών προϊόντων στο εξωτερικό, κάτι που αυξάνει τις εξαγωγές χωρίς να απαιτείται δαπάνη διαφήμισης και προώθησης, μιας που ήδη ξέρουν τα προϊόντα. Είναι όμως και οι διαφημιστές για να τα μάθει ο κύκλος τους. Συνεπώς, είναι ένα εν δυνάμει πλεονέκτημα για αύξηση των εξαγωγών και διεκδίκηση θέσεων στα ράφια των καταστημάτων του εξωτερικού, μία δυνατότητα που πρέπει να ενισχυθεί.

Επίσης, μπορούν να συμβάλλουν στην προβολή των κοινωνικών και πολιτικών απόψεων και της οικονομικής κατάστασης στην Ελλάδα. Πολύ σημαντικό στις περιπτώσεις των χωρών της Ευρώπης, όταν οι συνομιλητές τους ψηφίζουν για τη διαμόρφωση πολιτικών έναντι της Ελλάδας. Επιπλέον, μεταφέρουν και τις αντίστοιχες αντιλήψεις στην Ελλάδα από «πρώτο χέρι» και χωρίς τον παραμορφωτικό φακό τρίτων και ΜΜΕ.

Τέλος, μπορούν να συμμετέχουν στην προώθηση επιχειρηματικών σχέσεων αλλά και συνεργασιών σε ερευνητικές προσπάθειες, καθώς και να συμβάλλουν στην προβολή της ελληνικής πολιτιστικής κληρονομιάς και παρουσίας σε συνεργασία με το Υπουργείο Εξωτερικών και τις κατά τόπους πρεσβείες.

Προτάσεις για την Ομογένεια και τους Έλληνες του Εξωτερικού

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ θεωρεί πως τώρα η ανάγκη ανάπτυξης ισχυρών δεσμών με τους Έλληνες του εξωτερικού και την ομογένεια είναι πιο επιτακτική από ποτέ! Οι προτάσεις της ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΥΣΗΣ είναι δομημένες από στελέχη που έχουν ζήσει στο εξωτερικό με αιτήματα

φίλων από το εξωτερικό, που δε θα σταματάμε να ακούμε και να συμπληρώνουμε. Οι προτάσεις μας είναι οι ακόλουθες:

1. Δημιουργία Γραφείου που διοικητικά θα υπάγεται στο Υπουργείο Εξωτερικών και θα είναι υπεύθυνο για όλα τα θέματα που αφορούν τους Έλληνες του εξωτερικού και τον απόδημο Ελληνισμό. Το συγκεκριμένο γραφείο θα βρίσκεται σε άμεση σύνδεση και επικοινωνία με όλες τις Ελληνικές Πρεσβείες, ενώ ετησίως θα καταρτίζει ένα σχέδιο δράσεων για τον Απόδημο Ελληνισμό και την κάλυψη των αναγκών των Ελλήνων του εξωτερικού. Μ' αυτόν τον τρόπο το Ελληνικό Κράτος θα δείξει εμπράκτως πως ενδιαφέρεται για την Ελλάδα που βρίσκεται εκτός των συνόρων της χώρας και οι απόδημοι Έλληνες δε θα αισθάνονται αποκομμένοι από τη Μητέρα Πατρίδα.

2. Άμεση εξυπηρέτηση όλων των Ελλήνων που βρίσκονται στο εξωτερικό και πρέπει να διευθετήσουν διοικητικά θέματα στην πατρίδα. Για την καλύτερη εξυπηρέτηση και για αποφυγή χρονοβόρων γραφειοκρατικών διαδικασιών, θα υπάρχει στενή συνεργασία με τις κατά τόπους Ελληνικές Πρεσβείες.

3. Σε συνεργασία με τις Πρεσβείες θα λειτουργήσουν διακρατικές οργανώσεις κοινωνικής φιλίας και οικονομικής συνεργασίας με πρωτοβουλία του Ελληνικού Κράτους σε όλες τις μεγάλες πόλεις χωρών του εξωτερικού, όπου υπάρχει ελληνική Κοινότητα. Μ' αυτόν τον τρόπο το Κράτος θα βοηθήσει τους Έλληνες να γνωριστούν, να παραμείνουν ενωμένοι και να κρατήσουν ζωντανά τα ήθη, τα έθιμα και τις παραδόσεις της πατρίδας. Επίσης, μέσω αυτών των συλλόγων, το Κράτος θα μπορεί να επικοινωνεί και να ενημερώνει τους Έλληνες του εξωτερικού για διάφορα θέματα. Στον ίδιο βαθμό αντίστροφα οι ομογενείς θα αποτελούν πηγή ενημέρωσης για νέες τάσεις στην πολιτική και στην κοινωνία, στην αγορά (π.χ. αντίγραφα προϊόντα), την επιστήμη (π.χ. εμπειρίες από τεχνολογικές εξελίξεις, όπως η αυτοματοποίηση, πριν έρθουν στην Ελλάδα ακόμα), για προώθηση των επιχειρηματικών σχέσεων. Είναι ένας πραγματικός πλούτος για την Ελλάδα.

4. Διευκόλυνση των διαδικασιών έκδοσης άδειας περιορισμένης παραμονής (visa) στους ομογενείς που ζουν εκτός ευρωπαϊκών χωρών και δεν έχουν την ελληνική υπηκοότητα.

5. Μέριμνα του Ελληνικού Κράτους για ανέγερση ελληνορθόδοξων εκκλησιών και στελέχωσή τους με ιερείς, σε όλες τις μεγάλες πόλεις του εξωτερικού, όπου υπάρχουν Έλληνες, αλλά δεν υπάρχουν ναοί.
6. Προώθηση της Ελληνικής Παιδείας στο εξωτερικό. Άμεση επαναλειτουργία όλων των ελληνικών σχολείων που έκλεισαν εν μέσω κρίσης, με τη δικαιολογία ότι ήταν οικονομικά ασύμφορα για το Ελληνικό Κράτος και στελέχωσή τους με Έλληνες εκπαιδευτικούς. Η διατήρηση της ελληνικής παιδείας, του ελληνικού πολιτισμού και η εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας και ιστορίας είναι πάγιο αίτημα των Ελλήνων του εξωτερικού και των Ομογενών. Σίγουρα, μπορούν να γίνουν κατά μεγάλο βαθμό περισσότερα για τη χρήση της ελληνικής γλώσσας, της γλώσσας των επιστημών και του πολιτισμού με μεγάλη επικάλυψη, όσον αφορά λέξεις και γραμματική με τις δυτικές γλώσσες. Υποστήριξη ομίλων και δραστηριοτήτων Ελληνομάθειας.
7. Έμφαση στην κάλυψη των αναγκών της ομογένειας στη Ρωσία και αντιμετώπιση των προβλημάτων στην έκδοση άδειας περιορισμένης παραμονής (visa) και την παροχή ελληνικής εκπαίδευσης.
8. Προώθηση των προγραμμάτων ανταλλαγής φοιτητών και εκπαίδευσης στην Αμερική και άλλες χώρες εκτός ΕΕ, όπου ήδη συμβαίνει με το Erasmus. Τις ανάλογες υπηρεσίες εξεύρεσης ευκαιριών και έκδοσης άδειας περιορισμένης παραμονής (βίζα) - π.χ. J-1 στις ΗΠΑ - μπορούν να αναλάβουν οι πρεσβείες, όπως συμβαίνει και με τις πρεσβείες άλλων κρατών.
9. Συνεργασία για τη δημιουργία παρατηρητηρίου για την παρακολούθηση και υπεράσπιση της ελληνικής άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς και των ελληνικών προϊόντων στο εξωτερικό, κάτι που κυρίως θα βοηθήσει τους μικρούς παραγωγούς.
10. Συστηματική προώθηση στην ομογένεια ελληνικών προϊόντων, ως μέσο αύξησης των εξαγωγών. Διευκόλυνση του τουρισμού για λόγους επικοινωνίας και σύσφιξης σχέσεων αλλά και για την προσέλκυση περισσότερων τουριστών από τις χώρες τους.
11. Συνεργασία σε ερευνητικά προγράμματα μεταξύ Ελλήνων της ομογένειας, των Ελλήνων της διαρροής του επιστημονικού δυναμικού (brain drain) και των εδώ πανεπιστημίων. Εκμετάλλευση των

επιχορηγούμενων προγραμμάτων έρευνας για τη συμμετοχή σε έργα στο εξωτερικό, σε συνεργασία με πανεπιστήμια και επιχειρήσεις.

**Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ
έχει στόχο να βρίσκεται πάντα δίπλα στους Έλληνες
του εξωτερικού και στους Ομογενείς!**

**Σκοπός μας να συσφίξουμε την επικοινωνία και να
δημιουργήσουμε τις κατάλληλες συνθήκες για να
επιστρέψουν στην Πατρίδα!**

ΣΥΝΟΠΤΙΚΑ

ΓΙΑ ΤΑ ΑμεΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΟΝΟΙΑ

Διαπιστώσεις

- Αδυναμία πρόσβασης σε κοινόχρηστους χώρους, δημόσια κτήρια και μέσα μεταφοράς. Διακρίσεις στο εργασιακό περιβάλλον.
- Περιορισμός δικαιούχων προνοιακών επιδομάτων και αναπηρικών συντάξεων. Αδυναμία ένταξης των παιδιών στη σχολική εκπαίδευση.

Προτάσεις

- Δημιουργία ενιαίου ηλεκτρονικού περιβάλλοντος κρατήσεων ΚΕΠΑ για την απονομή αναπηρικών συντάξεων και διαφάνεια στην απονομή τους.
- Επαναφορά όλων των επιδομάτων ΑμεΑ που έχουν περικοπεί άδικα.
- Χορήγηση Επιδομάτων ΑμεΑ για μη αναστρέψιμες παθήσεις με εξέταση άπαξ.
- Εκπόνηση ολοκληρωμένου στρατηγικού σχεδίου για τη δημιουργία όλων των απαραίτητων υποδομών που θα διευκολύνουν την πρόσβαση των ΑμεΑ σ' όλα τα δημόσια και ιδιωτικά κτήρια.
- Θέσπιση κινήτρων προς τις ιδιωτικές επιχειρήσεις για την πρόσληψη ΑμεΑ και επιτάχυνση των προσλήψεων στο Δημόσιο. Αναβάθμιση των υπηρεσιών ενημέρωσης του Ο.Α.Ε.Δ.

Η πολιτική κοινωνικής πρόνοιας αναλύεται σε επιμέρους τμήματα, όπως επιδόματα για πολύτεκνες οικογένειες, υποστήριξη δανειοληπτών με κόκκινα δάνεια, φορολογικές ελαφρύνσεις κ.α. Βασική μας μέριμνα η δημιουργία και η διασπορά πλούτου αντί επιδομάτων.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ «ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΥΣΗΣ» ΓΙΑ ΤΑ ΑμεΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΟΝΟΙΑ

Το Ελληνικό Κράτος ανέκαθεν ήταν ανάλγητο και αδιάφορο απέναντι στις ανάγκες των Ατόμων με Αναπηρία (ΑμεΑ). Οι Κυβερνήσεις που πέρασαν αντιμετώπισαν τα ΑμεΑ σαν να είναι πολίτες δεύτερης κατηγορίας, ενώ τα πενιχρά επιδόματα που τους παρείχαν και περιέκοψαν, δόθηκαν ύστερα από πιέσεις της ΕΕ. Επρόκειτο δηλαδή για προσπάθεια των Κυβερνήσεων να συμβαδίσουν με την πολιτική της ΕΕ και όχι για έμπρακτη εκδήλωση της ευαισθησίας και του σεβασμού απέναντι στα ΑμεΑ.

Μερικά από τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν τα ΑΜΕΑ στην Ελλάδα είναι τα εξής:

- α) Αδυναμία πρόσβασης σε κοινόχρηστους χώρους, δημόσια κτήρια και μέσα μεταφοράς,
- β) διακρίσεις στο εργασιακό περιβάλλον,
- γ) περιορισμό των δικαιούχων προνοιακών επιδομάτων και αναπηρικών συντάξεων,
- δ) αδυναμία ένταξης των παιδιών στη σχολική εκπαίδευση.

Οι άνθρωποι με αναπηρία είναι πολίτες με ίσα δικαιώματα. Είναι εργαζόμενοι, καταναλωτές, φορολογούμενοι, φοιτητές, γείτονες, συγγενείς και φίλοι, όμως συχνά δεν αντιμετωπίζονται με την ανάλογη μέριμνα. Τα άτομα με αναπηρία πρέπει να αντιμετωπίζονται ως πολίτες με ίσα δικαιώματα και όχι ως αντικείμενο λύπησης ή φιλανθρωπίας. Συχνά οι πολίτες με αναπηρία είναι αποκλεισμένοι από την κοινωνία, λόγω της ελλιπούς εκπαίδευσης.

Τα άτομα αυτά εξαιτίας της πολλαπλότητας ή της βαρύτητας της αναπηρίας και της έλλειψης αυτονομίας είναι ιδιαίτερα ευάλωτα σε όλες τις μορφές αρνητικής διάκρισης. Οι πολίτες με βαριές και πολλαπλές αναπηρίες δεν έχουν πρόσβαση στην εκπαίδευση, στην υγεία, στα μέσα μεταφοράς, στον πολιτισμό. Τα άτομα με βαριές και πολλαπλές αναπηρίες και οι οικογένειές τους δεν έχουν πρόσβαση στη ζωή.

Ο «σεβασμός και η προστασία της αξίας του ανθρώπου αποτελούν την πρωταρχική υποχρέωση της πολιτείας», όπως αναφέρει το άρθρο 2

του Συντάγματος. Όπως αποδεικνύεται όμως, το συνταγματικό αυτό δικαίωμα το στερούνται οι πολίτες με αναπηρία.

Η ελληνική κοινωνία πρέπει να διασφαλίσει ότι τα άτομα με αναπηρία μπορούν να απολαμβάνουν πλήρως τα ανθρώπινα δικαιώματά τους, ατομικά – πολιτικά – κοινωνικά – οικονομικά, όπως αναγνωρίζονται από τις Διεθνείς Συμβάσεις, τη Συνθήκη της ΕΕ (Ευρωπαϊκής Ένωσης) και το Σύνταγμα της χώρας μας.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ διακρίνεται για την κοινωνική ευαισθησία. Έχουμε πολλές προτάσεις που αποσκοπούν να περιφρουρήσουν την αξιοπρέπεια των Ελλήνων γενικά και των ασθενέστερων ειδικότερα. Οι πολλές σχετικές προτάσεις μας έχουν ενταχθεί και σε άλλους τομείς του προγράμματος και ενδεικτικά αναφέρουμε:

- Συμπάρσταση σε δανειολήπτες που βρίσκονται σε κίνδυνο απώλειας του σπιτιού τους και της οικογενειακής ηρεμίας με την πρότασή μας για δημιουργία «κακής τράπεζας» (Bad Bank) στον τομέα για τα χρηματοοικονομικά και τα κόκκινα δάνεια.
- Βοήθεια σε μητέρες - πολύτεκνες οικογένειες μέσα από επιδόματα για κάθε παιδί, κάλυψη των εξόδων γέννας, των βρεφικών ειδών και υποστήριξη με ρυθμίσεις για τον χώρο εργασίας και τους βρεφονηπιακούς σταθμούς κ.α. (βλέπε τομέα για δημογραφικό).
- Ενίσχυση της περιφέρειας μέσω φορολογικών κινήτρων σε παραμεθόριες περιοχές (ΦΠΑ 7%, προσλήψεις συνοριοφυλάκων, υποτροφίες) και μεταφορικών δαπανών κ.α. (βλέπε προτάσεις για φορολογικό).
- Διοικητική και Δημοσιονομική αυτοτέλεια στους ΟΤΑ, ώστε να μπορούν να παρέχουν απευθείας προγράμματα ενίσχυσης των πολιτών τους (π.χ. βοήθεια στο σπίτι, ηλικιωμένοι, ασθενείς με άνοια και φροντιστές) και υποστήριξη από δίκτυο προληπτικής ιατρικής (τομέας υγείας).
- Φορολογικές ελαφρύνσεις για χαμηλά εισοδήματα (αφορολόγητο 12.000 ανεξαρτήτως ηλεκτρονικών συναλλαγών, βλέπε προτάσεις για φορολογικό).

Σε γενικές γραμμές η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ δεν πιστεύει στην επιδοματική πολιτική αλλά στην ανάπτυξη και τη δημιουργία πλούτου, ώστε όλοι οι Έλληνες να έχουν τη δυνατότητα να ξεδιπλώσουν τις ικανότητές τους με αξιοπρέπεια, αυτό δηλαδή που μπορούν και θέλουν να κάνουν.

Προτάσεις για τα ΑμεΑ

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ είναι εδώ για να υπερασπιστεί τα δικαιώματα των Ελλήνων πολιτών με αναπηρίες και ειδικές ικανότητες, που τόσα χρόνια ήταν παραγκωνισμένοι από τις Κυβερνήσεις και βρίσκονταν στο περιθώριο του κοινωνικού βίου. **Οι ΛΥΣΕΙΣ που προτείνει η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ είναι οι ακόλουθες:**

(1) Κωδικοποίηση και αναμόρφωση της νομοθεσίας για τα Άτομα με Αναπηρία για αποφυγή των διάσπαρτων και συχνά αντικρουόμενων μεταξὺ τους νομοθετικών διατάξεων.

(2) Άμεση αναβάθμιση της λειτουργίας του υφιστάμενου μηχανισμού αξιολόγησης της αναπηρίας, με τη θέσπιση Κανονισμού Λειτουργίας για το σύνολο των παρεχόμενων υπηρεσιών και την εκπαίδευση του διοικητικού και υγειονομικού προσωπικού, για τη βελτίωση των υπηρεσιών των Κέντρων Πιστοποίησης Αναπηρίας (ΚΕΠΑ).

(3) Δημιουργία ενιαίου ηλεκτρονικού περιβάλλοντος κρατήσεων ΚΕΠΑ για την απονομή των αναπηρικών συντάξεων που χορηγούνται από τον e-ΕΦΚΑ, των προνοιακών επιδομάτων που χορηγούνται από τον ΟΠΕΚΑ και λοιπών παροχών.

(4) Επαναφορά όλων των επιδομάτων ΑμεΑ που έχουν περικοπεί άδικα. Άμεση συνεργασία με τις περιφέρειες και τις κατά τόπους αρμόδιες επιτροπές, ώστε να επανεξεταστούν όλες οι περιπτώσεις και να χορηγηθούν πλήρη επιδόματα και συντάξεις στους πραγματικούς δικαιούχους, των οποίων η αξιοπρεπής διαβίωση είναι σχεδόν εξ ολοκλήρου εξαρτώμενη από την πρόνοια του Κράτους.

(5) Κατάργηση του Παράβολου που καταβάλλουν τα προς εξέταση ΑμεΑ για τις κατηγορίες Β και Γ των ΚΕ.Π.Α.

(6) Τροποποίηση της νομοθεσίας σχετικά με την έκδοση απόφασης για ΜΗ ΑΝΑΣΤΡΕΨΙΜΕΣ Παθήσεις, αναφορικά με τη χορήγηση των επιδομάτων για ΑμεΑ. Έτσι, τα ΑμεΑ που ανήκουν σε αυτές τις κατηγορίες, θα πρέπει να εξετάζονται ΑΠΑΞ, ανεξαρτήτως της ηλικίας που θα βεβαιώνεται η πάθηση και από την έκδοση της απόφασης και μετά, θα λαμβάνουν εφόρου ζωής το επίδομα, άνευ επανεξέτασής τους. Με το υπάρχον πλαίσιο έχει δημιουργηθεί μια σύγχυση ως προς τις έννοιες «μη αναστρέψιμες παθήσεις», «χρόνιες αναπηρίες», «αναπηρίες με επ' αόριστο διάρκεια» και «παθήσεις με διάρκεια εφόρου ζωής» με αποτέλεσμα να δημιουργείται επιπλέον γραφειοκρατικό κόστος για τις απαραίτητες διευκρινήσεις κάθε φορά, καθώς και άνιση μεταχείριση σε κάποιες παροχές. Είναι φανερό λοιπόν

ότι χρειάζεται απλούστευση των διαδικασιών και ξεκαθάρισμα των εννοιών.

(7) Ίση μεταχείριση των μικροσυνταξιούχων με αναπηρία, σε σχέση με τους δικαιούχους προνοιακών επιδομάτων του ΟΠΕΚΑ, που μπορεί να έχουν ακριβώς την ίδια πάθηση και το ίδιο ποσοστό αναπηρίας, στην παροχή του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος και στο Κοινωνικό Τιμολόγιο ΔΕΗ (ΚΟΤ Α').

(8) Άμεση υιοθέτηση και έκδοση Κάρτας ΑμεΑ για τους έχοντες αναπηρία με ποσοστό από 67% και άνω, όπως αυτό ορίζεται από σχετικές Διατάξεις. Με την κάρτα αυτή θα μπορούν να πραγματοποιούν ΟΛΕΣ τις συναλλαγές τους, δηλαδή οικονομικές και λοιπές δραστηριότητες, με δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς.

(9) Παροχή άμεσα προσβάσιμης ψηφιακής εξυπηρέτησης σ' όλα τα ΚΕΠ της χώρας, με τη χρήση είτε της νοηματικής γλώσσας είτε της βιντεοκλήσης ή και του γραπτού κειμένου. Εκπαίδευση των υπαλλήλων των ΚΕΠ με στόχο την καλύτερη εξυπηρέτηση των Ατόμων με Αναπηρία.

(10) Θέσπιση ηλεκτρονικού εθνικού μητρώου αναπήρων για την καταγραφή όλων των πολιτών με αναπηρία. Ταυτόχρονα, κατηγοριοποίηση και καταγραφή ανά κατηγορία όλων των Ελλήνων Πολιτών με Βαριά ή Πολλαπλή Αναπηρία, αποφεύγοντας τις διπλές εγγραφές. Επειδή στην πράξη των συναλλαγών εφαρμόζεται η έννοια της ασφαλιστικής αναπηρίας (άρθρο 27, Ν. 1902/90), όπου διακρίνονται τρεις βαθμίδες αναπηρίας, η μερική, η κανονική και η βαριά αναπηρία, συνήθως οι περισσότερες παροχές και διευκολύνσεις παρέχονται στις αναπηρίες που ανήκουν στις δύο τελευταίες βαθμίδες, δηλαδή σε αυτούς που έχουν κανονική αναπηρία (με ποσοστό αναπηρίας από 67% έως 79%) και σε αυτούς που έχουν βαριά αναπηρία (από 80% και άνω).

(11) Ενίσχυση των προγραμμάτων πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας με τη συμμετοχή της τοπικής αυτοδιοίκησης και επανασχεδιασμό των χορηγούμενων επιδομάτων αναπηρίας, όπως και της διαδικασίας επίδοσής τους ανά Περιφέρεια. Αποκεντρώνουμε τη διαδικασία και δίνουμε περισσότερες αρμοδιότητες στις Περιφέρειες και τους ΟΤΑ, για να είναι όσο το δυνατόν αμεσότερη και πιο ουσιαστική η επίδοσή τους και ο έλεγχός τους και να αποφεύγεται η ταλαιπωρία των ατόμων με αναπηρία από τον ΟΠΕΚΑ.

(12) Υποβολή σχεδίου ανάπτυξης και επαναλειτουργίας όλων των ειδικών σχολείων για παιδιά ΑμεΑ, που θα είναι ολοήμερα και θα έχουν

ως βασικότερο στόχο την ομαλή ένταξη των παιδιών στο κοινωνικό σύνολο.

(13) Εφαρμογή σχεδίου Ανασυγκρότησης της Εκπαίδευσης των Κτηριακών Εγκαταστάσεων και των Σχολείων των ΑμεΑ, που θα περιλαμβάνει κάθε είδους ενέργεια που αφορά στη συντήρηση και επισκευή σχολικών κτηρίων και αύλειων χώρων, μμεταξύ των οποίων ανελκυστήρες, αναβατόρια ΑμεΑ, κεκλιμένα επίπεδα για την ευκολότερη προσπέλαση των ΑμεΑ από ένα χαμηλότερο οριζόντιο επίπεδο σε ένα άλλο υψηλότερο (ράμπες), χώροι υγιεινής ΑμεΑ κ.α. Επίσης, συστηματική συλλογή στοιχείων για τον αριθμό των μαθητών και φοιτητών με αναπηρία σε δομές εκπαίδευσης και πανεπιστήμια, για τους μμαθητές με αναπηρία που βρίσκονται εκτός σχολείου, καθώς και για τα ποσοστά πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου. Σε αυτό το σημείο οφείλουμε να επισημάνουμε ότι η πρόσβαση πρέπει να αφορά κάθε σχολείο, ακόμα και αυτά για τα οποία δεν προβλέπεται, μέχρι τουλάχιστον το 2020, υποχρέωση από τον νέο Οικοδομικό Κανονισμό (Ν. 4067/2012).

(14) Σύσταση ειδικού φορέα μαθησιακής προσβασιμότητας, με παροχές στην υποστηρικτική τεχνολογία, στο εκπαιδευτικό υλικό και στην κοινωνική ζωή (π.χ. πολιτιστικές και αθλητικές δραστηριότητες) σε όλες τις εκπαιδευτικές δομές όλων των βαθμίδων.

(15) Δημιουργία ειδικής γραμματείας - διεύθυνσης σε κάθε Α.Ε.Ι. και Τ.Ε.Ι. της χώρας, με αρμοδιότητα την επίλυση προβλημάτων στην εκπαίδευση των φοιτητών με αναπηρία.

(16) Εισαγωγή υποχρεωτικού μαθήματος στις αρχιτεκτονικές σχολές με αντικείμενο τις ιδιαίτερες ανάγκες προσβασιμότητας των ατόμων με κινητική αναπηρία στο δομημένο περιβάλλον.

(17) Εφαρμόζουμε Σχέδιο Ψυχικής Υγείας και Αποκατάστασης των ΑμεΑ, με προγραμματισμό 15ήμερων διακοπών ανά ΑμεΑ και ανά Περιφέρεια σε χώρους κατάλληλους γι' αυτά, σε συνεργασία με τις Περιφέρειες, τους ΟΤΑ και τις Μητροπόλεις.

(18) Συνεργασία με τις Περιφέρειες, τους ΟΤΑ και τις Μητροπόλεις ανά την Ελλάδα, ώστε να παραχωρηθούν οι κατασκηνώσεις που υπάρχουν στην Αττική και στην Περιφέρεια, που τώρα ανήκουν στους ΟΤΑ και οι οποίες εκχωρήθηκαν σε αυτούς από το Υπουργείο Υγείας, στους τοπικούς συλλόγους των ΑμεΑ ή στα συνδικαλιστικά τους όργανα (ΕΣΑμεΑ, ΠΟΣΓΚΑμεΑ) για να μπορούν να τις χρησιμοποιούν κάποια συγκεκριμένα χρονικά διαστήματα του ημερολογιακού έτους (π.χ. Σαββατοκύριακα, Χριστούγεννα, Πάσχα, Καθαρά Δευτέρα κλπ.) και

όχι μόνο τη θερινή περίοδο. Μ' αυτό το μέτρο βοηθούμε ΑΜΕΣΑ, όχι μόνο στη διασκέδαση των ΑμεΑ και των οικογενειών τους αλλά πολύ περισσότερο τα εγκαταλελειμμένα ΑμεΑ του ΠΙΚΠΑ Βούλας και άλλων Ιδρυμάτων της Περιφέρειας.

(19) Υποβολή ολοκληρωμένου στρατηγικού σχεδίου για την ανάπτυξη και δημιουργία όλων των απαραίτητων υποδομών που θα μπορούν να διευκολύνουν την πρόσβαση των ΑμεΑ σ' όλα τα δημόσια και ιδιωτικά κτήρια. Επιπλέον, σε συνεργασία με την πολεοδομία θα επιβληθεί η υποχρεωτική δημιουργία υποδομών για ΑμεΑ σ' όλα τα καταστήματα εστίασης, διασκέδασης και σε εμπορικά καταστήματα, ώστε αυτοί οι πολίτες να μην είναι αποκομμένοι από απλές δραστηριότητες της καθημερινής ζωής.

(20) Προσβασιμότητα των ΑΜΕΑ στα μέσα μαζικής μεταφοράς, κυρίως ηλεκτροκίνητα (τρόλει) και συμβατικά λεωφορεία που, λόγω παλαιάς κατασκευής, έχουν στενούς χώρους και κακή συντήρηση και δεν παρέχουν διασφάλιση για την έγκαιρη και ασφαλή μετακίνηση. Ακόμα και για τα νεότερα οχήματα που φέρουν ειδικά κεκλιμένα επίπεδα για την ευκολότερη προσπέλαση των ΑμεΑ από ένα χαμηλότερο οριζόντιο επίπεδο σε ένα άλλο υψηλότερο (ράμπες) έχουν διατυπωθεί παράπονα στον Συνήγορο του Πολίτη ότι πολλές φορές δε λειτουργούν, λόγω κακής συντήρησης, ενώ οι στάσεις των λεωφορείων στην πλειονότητά τους δεν είναι κατάλληλα διαμορφωμένες, ώστε να είναι προσβάσιμες.

(21) Υποβολή Στρατηγικού Σχεδίου Μετακίνησης των ΑμεΑ ανά Περιφέρεια. Το Στρατηγικό Σχέδιο περιλαμβάνει την αγορά ή τη δωρεά Οχημάτων Μεταφοράς ΑμεΑ (λίγων και πολλών θέσεων για ΑμεΑ και συνοδούς τους).

(22) Θέσπιση ισχυρότερων κινήτρων (φορολογικών κλπ.) προς τις ιδιωτικές επιχειρήσεις για την πρόσληψη και απασχόληση αναπήρων εργαζομένων.

(23) Αναβάθμιση και ενίσχυση των υπηρεσιών ενημέρωσης του Ο.Α.Ε.Δ. προς τα Άτομα με Αναπηρία σχετικά με τις προσφερόμενες δυνατότητες απασχόλησης.

(24) Αναθεώρηση του κανονιστικού πλαισίου (Ν. 2643/1998) για τις προσλήψεις των ατόμων με αναπηρία στον δημόσιο και ιδιωτικό τομέα. Είναι αναγκαία η βελτίωση του νόμου προς την κατεύθυνση του διαχωρισμού των διαδικασιών προσλήψεων των αναπήρων από τις υπόλοιπες κατηγορίες προστατευόμενων προσώπων του νόμου (πολύτεκνους, τρίτεκνους και μέλη εθνικής αντίστασης κλπ.).

(25) Σύσταση Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής στη Βουλή για τα Αναπηρικά Θέματα και συνεχής παρακολούθησή της, με εμπλουτισμό θεμάτων που αφορούν τα προβλήματα των ατόμων ΑΜΕΑ και προσπάθεια επίλυσής τους. Επίσης, συγκρότηση διαρκούς τεχνικής επιτροπής με τη συμμετοχή εκπροσώπων των συναρμόδιων υπουργείων και της συνομοσπονδίας για θέση και επεξεργασία προτάσεων.

(26) Αναβάθμιση του Έργου του «Παρατηρητήριου Θεμάτων Αναπηρίας» με δικαιούχο την Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία (ΕΣΑμεΑ), το οποίο έχει ως σκοπό την παρακολούθηση και αξιολόγηση των πολιτικών αναπηρίας σε όλο το εύρος της δημόσιας ζωής υπό το πρίσμα της δικαιωματικής προσέγγισης της αναπηρίας και την ενίσχυση της θεσμικής ικανότητας της ΕΣΑμεΑ ως πυρήνα παραγωγής πολιτικών για την αναπηρία.

(27) Ίδρυση νέων Κέντρων Διάγνωσης Αξιολόγησης Υποστήριξης (Κ.Δ.Α.Υ.) και περαιτέρω στελέχωση των υπαρχόντων με εξειδικευμένο προσωπικό και ίδρυση Γενικής Γραμματείας Ειδικής Αγωγής στο Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων.

(28) Θεσμοθέτηση κρατικού πιστοποιητικού γλωσσομάθειας της ελληνικής νοηματικής γλώσσας και της γραφής Braille.

(29) «Βοήθεια στο Σπίτι». Με το πρόγραμμα «Βοήθεια στο Σπίτι» συμβάλλουμε στη βελτίωση της ποιότητας ζωής των ατόμων της τρίτης ηλικίας που δεν αυτοεξυπηρετούνται πλήρως και ατόμων με κινητικές δυσλειτουργίες και ειδικά προβλήματα, δίνοντας προτεραιότητα σε αυτούς που ζουν μόνοι τους ή δεν έχουν την πλήρη φροντίδα της οικογένειάς τους.

(30) Λήψη μέτρων για την πρόληψη και καταπολέμηση της έμφυλης βίας και κακοποίησης των γυναικών και των κοριτσιών με αναπηρία, και ειδικότερα της ενδοοικογενειακής βίας και της σεξουαλικής εκμετάλλευσης.

(31) Θέσπιση αυστηρών κυρώσεων στον Κώδικα Οδικής Κυκλοφορίας για τους παραβάτες που παρκάρουν στα ειδικά κεκλιμένα επίπεδα για την ευκολότερη προσπέλαση των ΑμεΑ από ένα χαμηλότερο οριζόντιο επίπεδο σε ένα άλλο υψηλότερο (ράμπες) ή χώρους στάθμευσης για άτομα με αναπηρία.

(32) Αυστηρή εφαρμογή των ρυθμίσεων του Ν. 2328/1995 που υποχρεώνει τα τηλεοπτικά κανάλια να μεταδίδουν καθημερινά ένα τουλάχιστον δελτίο ειδήσεων στη νοηματική γλώσσα, καθώς και να

περιλαμβάνουν στο πρόγραμμά τους ενημερωτικό ή ψυχαγωγικό πρόγραμμα στη νοηματική γλώσσα.

(33) Σύνδεση της αδειοδότησης των ραδιοτηλεοπτικών μέσων με τον βαθμό προσβασιμότητας των προγραμμάτων τους προς τα άτομα με αναπηρία.

(34) Μέριμνα για την ψηφιακή κατάρτιση ηλικιωμένων με προβλήματα όρασης ή ακοής για την αύξηση του βαθμού αυτονομίας τους, τη διευκόλυνση της καθημερινότητά τους (π.χ. δυνατότητα υποβολής φορολογικής δήλωσης, ηλεκτρονικές πληρωμές, υποβολή ηλεκτρονικών αιτήσεων κλπ.) και την πρόσβαση στην πληροφόρηση μέσω της περιήγησης στο Διαδίκτυο για οποιοδήποτε θέμα της καθημερινής τους ζωής.

(35) Απλοποίηση και επιτάχυνση των διαδικασιών για τις εκκρεμείς προσλήψεις Ατόμων με Αναπηρία στον δημόσιο τομέα και διοργάνωση εργαστηρίων για την ανάπτυξη των δεξιοτήτων των δημοσίων υπαλλήλων που είναι Άτομα με Αναπηρία, ομαδοποιημένων ανάλογα με το είδος της αναπηρίας.

(36) Υπό τις σημερινές συνθήκες της πανδημίας του ιού «COVID-19» και των επακόλουθων επιδράσεων του στον τομέα της εργασίας, κρίνεται ότι η ένταξη των ΑΜΕΑ στην αγορά εργασίας δύναται να γίνει με ευνοϊκότερους όρους, λόγω και της εξ αποστάσεως εργασίας (τηλεργασία). Η τηλεργασία, ειδικότερα, προσφέρει μία μοναδικής τάξης ευκαιρία για περαιτέρω ενσωμάτωση των ΑμεΑ στην εργασιακή διαδικασία, εφ' όσον επιτρέπει στα άτομα αυτά προσβασιμότητα στον εργασιακό τους χώρο, μέσω της τεχνολογίας, χωρίς την υποχρεωτική φυσική τους παρουσία σ' αυτόν.

(37) Βελτίωση της προσβασιμότητας στα δικαστικά κτήρια των ατόμων με αναπηρία, με κατάρτιση των κατάλληλων προδιαγραφών καθολικής πρόσβασης (ενδεικτικά ανελκυστήρας, ηχητικές και οπτικές σημάσεις, braille, έξοδος κινδύνου).

(38) Βελτίωση της συμμετοχής στην πολιτιστική ζωή, την ψυχαγωγία, και τον παραολυμπιακό αθλητισμό για τα άτομα με αναπηρία και τους συνοδούς τους. Έτσι, προτείνουμε δωρεάν επισκέψεις σε μουσεία, μνημεία, αρχαιολογικούς χώρους και αθλητικές εγκαταστάσεις.

(39) Έκδοση Κάρτας Πολιτισμού για όλα τα άτομα ΑμεΑ, και θέσπιση ειδικής τιμολογιακής πολιτικής για τα Άτομα με Αναπηρία και τις οικογένειές τους, για την πλήρη συμμετοχή τους στην πολιτιστική ζωή της χώρας.

(40) Διευκόλυνση της άσκησης του εκλογικού δικαιώματος και της απρόσκοπτης πρόσβασης στην ψηφοφορία των Ατόμων με Αναπηρία, με έκδοση εγκυκλίων για την παροχή διευκολύνσεων από την Πολιτεία για την άσκηση του εκλογικού δικαιώματος. Για παράδειγμα, να γίνονται συστάσεις προς περιφέρειες για διαμόρφωση ειδικού χώρου στο ισόγειο του κτηρίου που θα χρησιμοποιηθεί ως εκλογικό τμήμα. Απαραίτητη επίσης κρίνεται η θεσμοθέτηση κανόνων για τη διασφάλιση της ακεραιότητας και μυστικότητας της ψήφου των Ατόμων με Αναπηρία και της ισότιμης πρόσβασης στην προεκλογική διαδικασία.

(41) Αξιοποίηση των ευρωπαϊκών χρηματοδοτικών μηχανισμών στον τομέα του τουρισμού για τα Άτομα με Αναπηρία, με την ανάπτυξη και υλοποίηση προγράμματος εκπαίδευσης, ευαισθητοποίησης και προβολής δράσεων προσβάσιμου τουρισμού.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ
δείχνει με ρεαλιστικές προτάσεις πως
ενδιαφέρεται για τα ΑμεΑ,
τα αντιμετωπίζει με τη δέουσα προσοχή
και σεβασμό, ενώ επιδιώκει την ισότιμη
μεταχείρισή τους διεκδικώντας τα ίδια
δικαιώματα
που έχουν όλοι οι Έλληνες πολίτες!

ΣΥΝΟΠΤΙΚΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΙΔΕΙΑ

Διαπιστώσεις

Παρατηρείται υποβάθμιση του επιπέδου της δημόσιας Παιδείας:

- Οι δαπάνες για την Παιδεία υπολείπονται της ΕΕ 0,7% του ΑΕΠ σε σχέση με 1%, όταν το ΑΕΠ έχει μειωθεί στα μνημονιακά χρόνια.
- Το επίπεδο των γνώσεων των μαθητών υπολείπεται του μέσου όρου του ΟΟΣΑ, όπως προκύπτει από τον διαγωνισμό PISA.

Μέτρα

- Προτεραιότητά μας η ελληνοκεντρική μαθησιακή πολιτισμολογική μέθοδος. Εισαγωγή των αρχαίων, σεβασμός σε εθνικά, θρησκευτικά σύμβολα. Επανελέγχος και βελτίωση των βιβλίων.
- Εμπιστοσύνη στον εκπαιδευτικό με μόνιμες θέσεις, βελτίωση των υποδομών, αξιολόγηση και συνεχή επανεκπαίδευση.
- Προστασία του πανεπιστημιακού χώρου με απομάκρυνση κομμάτων και εγκληματικής δραστηριότητας.
- Ενίσχυση της επαγγελματικής εκπαίδευσης, της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, της συνεχόμενης κατάρτισης και της σύνδεσης με την αγορά εργασίας.
- Υποστηρίζουμε την ίδρυση ιδιωτικών πανεπιστημίων, τουλάχιστον 3 δις € έσοδα και 100.000 θέσεις εργασίας.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ «ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΥΣΗΣ» ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΙΔΕΙΑ

Ένας από τους βασικούς πυλώνες του Έθνους μας είναι η Παιδεία. Για μας τους Έλληνες το εκπαιδευτικό μας σύστημα παίζει σπουδαίο ρόλο, τόσο για τη διατήρηση της παράδοσης μας όσο και για την ανάπτυξη της χώρας μας.

Ο ελληνικός λαός ως φωτοδότης του σύγχρονου δυτικού πολιτισμού καλείται αυτήν την περίοδο, εντός μιας δριμύτατης οικονομικής κρίσης να αντιμετωπίσει την αποδιάρθρωση της Παιδείας από τις εκάστοτε Κυβερνήσεις, οι οποίες δεν οδήγησαν πουθενά αλλά στην αποδόμησή της. Επομένως, απαιτείται η λήψη άλλων μέτρων και μεταρρυθμίσεων που θα αποβλέπουν στη βελτίωση του εκπαιδευτικού συστήματός μας.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ προσδιορίζει σαφέστατα μέσα από τις προτάσεις της, τι είδους Παιδεία θέλουμε και πως μπορούμε να επαναφέρουμε τη γνώση και τη μάθηση στα Ελληνόπουλα. Τονίζει δε πως χωρίς την επίλυση των προβλημάτων της οικονομίας δεν είναι εύκολο να βελτιωθεί η Παιδεία, όπως άλλωστε συμβαίνει με όλους τους άλλους τομείς του Δημοσίου. Επίσης, πως η Παιδεία, μεσαία και ανώτατη, πρέπει να συνδεθεί με την επαγγελματική σταδιοδρομία των νέων, έτσι ώστε να συμβάλλει στην οικονομική ανάπτυξη της χώρας.

Οι προτάσεις μας προάγουν το Πνεύμα και την Προσωπικότητα του μαθητή, ενώ ταυτόχρονα αναδεικνύουν τις Ικανότητες, Δεξιότητες, Τάσεις αλλά και τα Ταλέντα του.

Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση

Πέρα από τη γενική συζήτηση για την υποβάθμιση του επιπέδου των σχολείων, μια εμπειριστατωμένη εκτίμηση μπορεί να προέλθει από τον διαγωνισμό PISA (“Programme for International Student Assessment”). Πραγματοποιείται κάθε τρία χρόνια στις 35 χώρες - μέλη του ΟΟΣΑ και μετρά επιδόσεις σε μαθηματικά, θετικές επιστήμες και κατανόηση κειμένου. Αν και δε λαμβάνουμε τα αποτελέσματα ως θέσφατο, καθώς έχει αμφισβητηθεί ως προς το περιεχόμενο, τα συμπεράσματα παρουσιάζουν ενδιαφέρον.

Με βάση τον διαγωνισμό αυτό πάντως, προέκυψε ότι η Ελλάδα υστερεί του ΟΟΣΑ σε κατανόηση κειμένου και μαθηματικά. Αυτά θεωρούνται τα αντικείμενα του μέλλοντος: κριτική σκέψη και θετικές επιστήμες. Με βάση τα αποτελέσματα του 2018, μόνο το 6,2% των Ελλήνων μαθητών πέτυχε πολύ υψηλές επιδόσεις σε έστω και ένα γνωστικό αντικείμενο, ποσοστό πολύ κάτω από τον μέσο όρο του ΟΟΣΑ που ήταν 15,7%, μεταξύ αυτών η Σιγκαπούρη 43,3% και η Εσθονία 22,5%.

Μόνο το 4% στο ανώτερο επίπεδο σε Μαθηματικά και Κατανόηση Κειμένου (μέσος όρος του ΟΟΣΑ: 11% και 9% αντίστοιχα). Επίσης, παρατηρήθηκαν χαμηλότερα ποσοστά «αριστούχων» μαθητών από μειονεκτικές συνθήκες (επαρχία, χαμηλά εισοδήματα) και από μετανάστες πρώτης και δεύτερης γενιάς.

Επίσης, η δαπάνη για την Παιδεία στην Ελλάδα είναι χαμηλότερη του μέσου όρου της ΕΕ τόσο ως απόλυτα νούμερα και ως ποσοστό του ΑΕΠ. Η δημόσια δαπάνη ανά μαθητή σε Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση εκτιμάται σε 3.466 € ετησίως σε σχέση με 6.269 € κατά μέσο όρο στην ΕΕ με βάση στοιχεία 2017 της Eurostat. Η δημόσια δαπάνη ανέρχεται στην Πρωτοβάθμια σε 0,73% του ΑΕΠ με μέσο όρο ΕΕ 0,97%, και στη Δευτεροβάθμια σε 0,68% του ΑΕΠ με μέσο όρο ΕΕ το 0,99%.

Σε αυτά πρέπει να προστεθούν και τα εξωσχολικά έξοδα (φροντιστήρια, δραστηριότητες κλπ.) που αποτελούν σημαντική δαπάνη για τις οικογένειες στην Ελλάδα. Σημειώνεται ότι το 97% των μαθητών μαθαίνει ξένες γλώσσες στην Ελλάδα σε σχέση με 59% κατά μέσο όρο της ΕΕ. Η αύξηση της διδασκαλίας των ξένων γλωσσών στο Δημοτικό, όταν γίνεται σε βάρος του λοιπού προγράμματος, δε φαίνεται να αποτελεί λύση.

Συνεπώς, φαίνεται να υπάρχει θέμα ελλειπών δαπάνης, πόσω μάλλον όταν το ΑΕΠ έχει καταρρεύσει τα τελευταία χρόνια και όταν δεν έχουν μειωθεί ανάλογα οι μαθητές βέβαια.

Σε αυτά τα πλαίσια και μ' αυτά τα προβλήματα και τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει η δημόσια Παιδεία και η κοινωνία, η Κυβέρνηση προώθησε την αύξηση του αριθμού των προτύπων σχολείων. Παράλληλα, απελευθέρωσε την ιδιωτική εκπαίδευση από κάποιους περιορισμούς λειτουργίας που είχαν τεθεί από την προηγούμενη Κυβέρνηση και στις οποίες συμφωνήσαμε στον βαθμό που προστατεύονταν στοιχειώδη εργασιακά δικαιώματα των εκπαιδευτικών.

Δεν είμαστε εναντίον της ιδιωτικής εκπαίδευσης, κάτι που είναι διεθνές φαινόμενο εξάλλου. Αντιλαμβανόμαστε ότι καλώς ή κακώς κάποιες οικογένειες θα την επιλέξουν, ειδικά όταν υποβαθμίζεται το επίπεδο του δημόσιου σχολείου. Το μεγαλύτερο μέρος των μαθητών της ιδιωτικής εκπαίδευσης δε φοιτάει εξάλλου σε σχολεία της αριστοκρατίας αλλά σε σχολεία που απευθύνονται στη μέση τάξη. Εκείνο όμως με το οποίο δεν συμφωνούμε είναι η δημιουργία μιας παιδείας δύο ταχυτήτων. Εμείς θέλουμε να μην υστερούν τα δημόσια σχολεία που είναι διαθέσιμα σ' όλους.

Οι προτάσεις μας επικεντρώνονται στις παρακάτω αλλαγές:

1. Σύσταση Διακομματικής Επιτροπής για τον καταρτισμό ενός 12ετούς προγράμματος Εκπαίδευσης, το οποίο θα εφαρμόζει απαρέγκλιτα οποιοσδήποτε πολιτικός ή κομματικός σχηματισμός έχει την εξουσία. Βασική επιδίωξη αυτής της Επιτροπής θα είναι η σύσταση ενός Κορμού Αλλαγών και Μεταρρυθμίσεων που θα στοχεύουν στην ανασύσταση και στην αναβάθμιση της εκπαίδευσης. Μ' αυτόν τον στόχο, θα κληθούν να συμμετάσχουν στην επιτροπή ΚΑΙ Ειδικοί Επιστήμονες, (όπως γλωσσολόγοι, εκπαιδευτικοί Πληροφορικής, ψυχολόγοι κ.α.), για να συνδράμουν με τις εξειδικευμένες γνώσεις τους στο έργο της Επιτροπής.

2. Οι αλλαγές θα πρέπει να ξεκινήσουν από την Α' Δημοτικού με την εισαγωγή των Αρχαίων Ελληνικών σε εικονογραφημένα βιβλία, ώστε ο μαθητής να αποκτήσει άμεσα εξοικείωση με τη γλώσσα των προγόνων μας.

Προτεραιότητά μας είναι η περίφημη ελληνοκεντρική μαθησιακή πολιτισμολογική μέθοδος που εδράζεται σε ένα Εθνικό Σχέδιο Αναμόρφωσης της Εκπαίδευσης σε όλες τις βαθμίδες και που επί της ουσίας θα μπορούσε να προωθηθεί επιπλέον μέσω εκλεκτών Ελλήνων επιστημόνων της επιστήμης αγωγής και εκπαίδευσης. Πιστεύουμε πως η επαναφορά της διδασκαλίας των Αρχαίων Ελληνικών αποτελεί την αρχή υλοποίησης αυτού του Εθνικού Σχεδιασμού που έχουμε συντάξει για την Παιδεία.

Συγκεκριμένα, στο Δημοτικό, πέραν της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας, θα πρέπει να δημιουργηθούν οι προϋποθέσεις, ώστε οι μαθητές να συμμετάσχουν σε κάποιες εξετάσεις, με τις οποίες θα γίνεται φανερό το επίπεδο κατοχής της γνώσης από τον κάθε μαθητή και όχι το επίπεδο της απομνημόνευσης. Οι εξετάσεις θα πρέπει να έχουν θέματα απλά

αλλά κρίσεως, ώστε να μπορεί να γίνει αντιληπτό το γνωστικό επίπεδο του μαθητή και θα ξεκινούν από την Δ' Δημοτικού.

Αυτές οι εξετάσεις θα γίνονται και σε όλες τις τάξεις του Γυμνασίου και Λυκείου. Σε αυτήν τη διαδικασία, κρίσιμο ρόλο έχουν οι εκπαιδευτικοί, οι οποίοι θα κληθούν αφενός μεν να εντοπίσουν ποιοι μαθητές έχουν πολύ υψηλές δυνατότητες και ποιοι μαθητές έχουν λίγες μαθησιακές δυνατότητες αφετέρου να στρέψουν τους αδύναμους μαθητές έγκαιρα σε χειρωνακτικές ειδικότητες για να αξιοποιήσουν τις ικανότητές τους.

3. Διδασκαλία της Ελληνικής Μυθολογίας (Άθλοι του Ηρακλή, Οι δώδεκα θεοί του Ολύμπου, Αργοναυτική Εκστρατεία, Αναγνώριση ελληνικών αγαλμάτων και πολιτισμικής κληρονομιάς κ.α.) στο Νηπιαγωγείο και στο Δημοτικό, ώστε να καλλιεργείται η φαντασία των παιδιών, να αναπτύσσεται η ελληνική συνείδηση και να διατηρείται η ελληνική παράδοση.

4. Είναι αναγκαία η καλλιέργεια του διαλόγου, της επικοινωνίας και η δημιουργία σχέσης εμπιστοσύνης και κατανόησης μεταξύ εκπαιδευτικού και μαθητή.

5. Η αξιολόγηση των μαθητών να γίνεται με βαθμούς, ώστε να φαίνεται το επίπεδο γνώσεων που έχει ο κάθε μαθητής μέσα στην τάξη - ευγενής άμιλλα. Ακόμη, απαραίτητη είναι η δημιουργία άρρηκτης σχέσης και συνεργασίας γονέα και εκπαιδευτικού με στόχο το κοινό συμφέρον, δηλαδή τη βελτίωση του μαθητή.

6. Επαναφορά της διαγωγής μαθητών στο απολυτήριο ως κίνητρο αυτοβελτίωσης και αυτοδιόρθωσης για τους μαθητές αλλά και ως μέσο αξιολόγησης στα χέρια των εκπαιδευτικών.

7. Επαναλειτουργία του Οργανισμού Εκδόσεως Διδακτικών Βιβλίων (ΟΕΔΒ), που καταργήθηκε με την αβάσιμη δικαιολογία πως κόστιζε πολλά χρήματα στο Ελληνικό Κράτος! Όλα τα σχολικά βιβλία και των 3 βαθμίδων θα ελεγχθούν και, όπου χρειάζεται, θα γραφούν από την αρχή, ώστε να μην υπάρχει πουθενά στην ύλη διαστρέβλωση της ιστορίας, ανακρίβειες και καλλιέργεια ανθελληνικών συναισθημάτων.

8. Η μαθητική εργασία θα γίνεται μέσα στην τάξη και όχι στο σπίτι. Ο περιορισμός ή ακόμα και η εξάλειψη της φροντιστηριακής παιδείας είναι βασική προϋπόθεση λειτουργίας ενός σωστά δομημένου και λειτουργικού σχολείου και αυτός είναι ο στόχος μας.

9. Δημιουργία πειθαρχημένου κλίματος την τάξη ως τρόπος καλής οργάνωσης.

10. Αξιολόγηση των διευθυντών των σχολικών οργανισμών, ώστε να αξιολογούνται σε ό,τι αφορά την εύρυθμη λειτουργία του σχολείου.

11. Επιτακτική η ανάγκη μόνιμων διορισμών. Το πρώτο και θετικότερο βήμα για την εξομάλυνση της λειτουργίας της δημόσιας εκπαίδευσης αποτελεί η κίνηση της διαδικασίας μόνιμων διορισμών. Προχωρώντας σε ένα τέτοιο βήμα, θα επέλθει ταυτόχρονα επαγγελματική σταθερότητα χιλιάδων αναπληρωτών εκπαιδευτικών, που έχουν «οργώσει» την Επικράτεια, υποστηρίζοντας με θυσίες την αποτελεσματική και ουσιαστική λειτουργία της δημόσιας εκπαίδευσης. Επίσης, προτείνεται να δοθούν κίνητρα σε εκπαιδευτικούς άνω των 58 ετών να μετατίθενται σε υπηρεσίες με μειωμένο ωράριο π.χ. Κ.Ε.Π., έτσι ώστε να τους διαδεχθούν νέοι, οι οποίοι θα έχουν μεγαλύτερη ευελιξία για την υιοθέτηση καινούριων ιδεών και τεχνικών.

12. Ενσωμάτωση του μαθήματος του επαγγελματικού προσανατολισμού από το Δημοτικό, ώστε το παιδί, από μικρή ηλικία, να αντιληφθεί και να καλλιεργήσει τις δεξιότητες, τα ταλέντα και την έμφυτη κλίση του.

13. Μείωση των μαθητών ανά τμήμα με ανώτατο όριο τα 20 άτομα από την Α' Δημοτικού μέχρι και την Γ' Γυμνασίου σ' όλα τα σχολεία της Επικράτειας.

14. Καθιέρωση συστήματος Αξιολόγησης και Ελέγχου των Εκπαιδευτικών ανά τακτά διαστήματα και διοργάνωση εκπαιδευτικών σεμιναρίων για αναβάθμιση του επιπέδου τους, ειδικά σε εκπαιδευτικούς που έχουν 15 και πλέον έτη παρουσίας στις μαθητικές τάξεις, με σκοπό την ενημέρωσή τους επί των νέων διδασκαλικών μεθόδων.

15. Ένταξη στο αναλυτικό πρόγραμμα μαθημάτων που θα διερευνούν τις καλλιτεχνικές κλίσεις των μαθητών, με σκοπό τον εντοπισμό ταλέντων στη ζωγραφική, τη γλυπτική, την ποίηση, το τραγούδι, τα μουσικά όργανα κλπ.

16. Μείωση των μαθητών ανά τάξη στο Λύκειο και περιορισμός τους στους 15 μαθητές το μέγιστο ανά τμήμα. Μ' αυτόν τον τρόπο θα γίνεται ευκολότερα ο έλεγχος από τον καθηγητή, θα υπάρχει ευγενής άμιλλα και πνεύμα ομαδικότητας, ενώ ταυτόχρονα θα είναι πιο εύκολη η επιλογή της κατεύθυνσης που θέλουν οι μαθητές, αφού η προσέγγισή τους με το διδακτικό προσωπικό θα είναι πιο ισχυρή.

17. Για τις εξετάσεις των μαθητών Γυμνασίου και Λυκείου, θα υπάρχει μια Τράπεζα θεμάτων ανά μάθημα, με θέματα κρίσης και όχι

απομνημόνευσης, στην οποία οι διδάσκοντες καθηγητές θα καταθέτουν 3 μήνες προ της διεξαγωγής των εξετάσεων τις προτάσεις τους.

18. Η αξιολόγηση αυτών των θεμάτων θα γίνεται από μια Επιτροπή του Υπουργείου Παιδείας και ως βασικό της κριτήριο θα είναι η ΠΟΙΟΤΙΚΗ διαβάθμιση των θεμάτων και ΟΧΙ η ΠΟΣΟΤΙΚΗ. Επίσης, είναι αναγκαίο να ανασυνταχθεί το Ωρολόγιο Πρόγραμμα Εκπαίδευσης.

19. Όσο ικανός και αν είναι ο εκπαιδευτικός, δεν μπορεί να επιτύχει στο έργο του χωρίς τα κατάλληλα μέσα, δηλαδή διδακτήρια, βιβλιοθήκες και σύγχρονες μορφές διδασκαλίας. Έτσι, είναι αναγκαία η δημιουργία σωστών χώρων εκπαίδευσης με τα κατάλληλα υλικά (βιβλία, διαδραστικούς πίνακες, προβολικά συστήματα - προτζέκτορες κλπ.) αλλά και μ' όλα τα απαιτούμενα μέσα που θα κάνουν την εκπαίδευση άνετη και ευχάριστη στους μαθητές, δηλαδή να έχουν καλοριφέρ ή κλιματιστικά, επαρκή θρανία και καρέκλες, χώρους άθλησης με τα κατάλληλα όργανα, κλπ.

20. Αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών στην εκπαίδευση (π.χ. χρήση διαδραστικών πινάκων).

21. Η εκπαίδευση για εμάς ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΤΑΞΙΚΗ, αλλά ανήκει σ' όλα τα Ελληνόπουλα. Η πρόσβαση στην εκπαίδευση σε απομακρυσμένα χωριά ή σε μικρά νησιά των θαλασσών μας αποτελεί πρώτη μας μέριμνα με τη στελέχωσή τους με το αναγκαίο εκπαιδευτικό προσωπικό.

22. Η επαναφορά των Εθνικών και Θρησκευτικών μας Συμβόλων στα Σχολεία, (όπως η Σημαία, η Πρωινή Προσευχή, οι Εικόνες, κλπ.) είναι ΠΡΩΤΗ προτεραιότητά μας!! Όσοι μαθητές είναι άλλων θρησκειών ή όσα Ελληνόπουλα δεν επιθυμούν να συμμετάσχουν στην πρωινή προσευχή, απλά δε θα συμμετάσχουν, αλλά δεν έχουν το δικαίωμα να επιβάλλουν στα υπόλοιπα Ορθόδοξα Ελληνόπουλα να μην κάνουν αυτό που για αιώνες κάνουν οι πρόγονοί μας. Δηλαδή, να σέβονται τα Εθνικά μας Σύμβολα και να πιστεύουν στη Χριστιανική Ορθόδοξη Θρησκεία μας.

Επίσης, το μάθημα των Θρησκευτικών θα ενταχθεί ξανά στο ωρολόγιο πρόγραμμα, ως υποχρεωτικό μάθημα (βέβαια, οι μαθητές που ανήκουν σε άλλες θρησκείες θα έχουν τη δυνατότητα απαλλαγής από το μάθημα, εφόσον το επιθυμούν, με υπεύθυνη δήλωση). Μάλιστα, προτείνεται οι ώρες του μαθήματος να αυξηθούν από 2 σε 4 την εβδομάδα. Ο Γάλλος λόγιος Lakarier έλεγε πως: «Ο Έλληνας στην ορθοδοξία νιώθει στο σπίτι του». Ο Ελληνισμός και η Ορθοδοξία είναι κομμάτια αλληλένδετα στο Νέο Ελληνικό Κράτος και δεν μπορούν να

διαχωριστούν, επειδή καταργώντας το ένα αυτομάτως καταργείται και το άλλο! Πιστεύουμε στην Ελλάδα και στην Ορθοδοξία και η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ θα τις στηρίξει με κάθε δυνατό τρόπο!

Για να πετύχουν και να υλοποιηθούν τα ανωτέρω, απαιτούνται δύο βασικές προϋποθέσεις:

A. Πολιτική Ηγεσία που να έχει ΠΑΙΔΕΙΑ και ΕΘΝΙΚΗ ΣΥΝΕΙΔΗΣΗ. Επομένως, οι εκάστοτε Υπουργοί και Υφυπουργοί Παιδείας και Θρησκευμάτων θα πρέπει να είναι Έλληνες Πολίτες με τα προαναφερθέντα χαρακτηριστικά.

B. Να δείξουμε εμπιστοσύνη στο εκπαιδευτικό προσωπικό (νηπιαγωγούς, δασκάλους, καθηγητές), όχι με λαϊκισμό και κορώνες αλλά με εξασφάλιση των ιδανικών συνθηκών για να μεταδώσουν τις γνώσεις τους στα Ελληνόπουλα και με μισθούς που δε θα τους οδηγούν στην εξαθλίωση.

23. Αξιοποίηση των Η/Υ σε Γυμνάσιο και Λύκειο σ' όλα τα γνωστικά αντικείμενα. Προώθηση της συνεργατικής μάθησης και της προσομοίωσης, κυρίως σε μαθήματα, όπως η Ιστορία και η Αρχαία Ελληνική Γραμματεία, έτσι ώστε να ανακτήσουν οι ανθρωπιστικές σπουδές το ενδιαφέρον του μαθητή.

24. Διενέργεια κρατικών εξετάσεων μέσω του σχολείου για την απόκτηση πιστοποιημένου πτυχίου αγγλικών και Η/Υ χωρίς να χρειάζεται να πηγαίνουν φροντιστήρια. Η πραγματική δωρεάν παιδεία θα πρέπει να εξασφαλίζει στους μαθητές την απόκτηση των πτυχίων κατά τη διάρκεια της φοίτησής τους στα σχολεία, χωρίς να απαιτείται περισσότερος χρόνος και πολλές δαπάνες σε φροντιστήρια από τους γονείς, όπως συμβαίνει μέχρι σήμερα.

25. Συγγραφή νέων βιβλίων - εγχειριδίων με βάση τις ανάγκες του διδασκόμενου ανά τάξη. Σκοπός μας είναι να αποκατασταθεί ο σημερινά δυσανάλογος βαθμός δυσκολίας στην εκφορά του λόγου και η δομή των διδακτικών ενοτήτων, ειδικά στα βιβλία του Γυμνασίου. Καταργούμε την αποσπασματική ύλη και υιοθετούμε ευρεία χρήση εικόνων και επαναληπτικών ασκήσεων στο τέλος κάθε κεφαλαίου για να γίνουν πλήρως κατανοητά τα μηνύματα που εμπεριέχονται σε αυτά.

26. Αξιολόγηση των μαθητών ανά τρίμηνο και όχι ανά τετράμηνο. Μ' αυτόν τον τρόπο επιτυγχάνουμε ενημέρωση των γονέων, αναφορικά με την πρόοδο των μαθητών συχνότερα, κυρίως όμως ενημερώνονται οι γονείς για την ενδοσχολική συμπεριφορά των παιδιών τους. Ελαχιστοποιούμε την πιθανότητα κρουσμάτων ενδοσχολικής βίας

(bullying), ενδυναμώνοντας παράλληλα το μοντέλο Σχολείο – Οικογένεια – Κοινωνία.

27. Αλλαγή αντίληψης για τη διαχείριση του εκπαιδευτικού χρόνου σε όλους τους εμπλεκόμενους με την εκπαίδευση.

Στην εκπαίδευση σήμερα ο χρόνος χρησιμοποιείται από τους διαχειριστές για να ποσοστοποιείται και να μετρούν την εργασία των εκπαιδευομένων. Η ώρα ανά μαθητή έχει γίνει αντικείμενο αγοραπωλησίας, δηλαδή συναλλάσσεται ως εμπόρευμα και υπόκειται σε διαχείριση, όπως οι προγυμνάσεις (φροντιστηριακές αγωγές). Μ' αυτήν τη διαδικασία, οι παιδαγωγικές και κοινωνικές σχέσεις γίνονται από αγωγές εκπαιδευτικών λειτουργημάτων σε εμπορευματικές. Η εκπαίδευση προβάλλεται ως καταναλωτικό αγαθό που συναλλάσσεται ανταλλακτικά, με συγκεκριμένο αντίτιμο για συγκεκριμένο χρόνο.

Είναι ο χρόνος που αγοράζεται ή πουλιέται για συγκεκριμένη εμπειρία ή διαδικασία ή αποτέλεσμα. Έτσι, η εκπαιδευτική υπηρεσία προτείνεται ως αντικείμενο - πράγμα του χρόνου που διατίθεται. Τα ίδια τα προγράμματα και τα σχολικά μαθήματα γίνονται διαιρετά και μετρήσιμα σε όρους μονάδας χρόνου. Μια τέτοια αντίληψη, όταν προωθείται και πριμοδοτείται με την άσκηση της εκπαιδευτικής πολιτικής, έχει ως αποτέλεσμα η εκπαίδευση να βρίσκεται σε αποξενωμένη σχέση με τη μάθηση. Εμείς αλλάζουμε αυτήν την αντίληψη και καταθέτουμε Στρατηγικό Σχέδιο Πλήρους Αναμόρφωσης του Εκπαιδευτικού Χρόνου, σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης.

28. Υιοθετούμε νέο Πρόγραμμα των Εκπαιδευτικών Μονάδων. Ο προγραμματισμός των εκπαιδευτικών μονάδων θα καθορίζει τους αντικειμενικούς σκοπούς τους και τους προσδιορισμούς των μεθόδων, των τρόπων και των επιστημονικών προσεγγίσεων του εκπαιδευτικού έργου τους. Θα επιχειρείται να υπάρχουν κατά βαθμίδα εκπαίδευσης αντικειμενικοί εσωτερικοί και εξωτερικοί στόχοι των εκπαιδευτικών μονάδων.

Ο προγραμματισμός σε κάθε εκπαιδευτική μονάδα θα έχει στρατηγικό και λειτουργικό χαρακτήρα, ενώ δύναται να λειτουργήσει προστατευτικά, συντονιστικά και ενίοτε αμυντικά ή επιθετικά, στο πλαίσιο των δυναμικών και αποτελεσματικών συντονισμένων συλλογικών πρωτοβουλιών.

Είναι γνωστό ότι ο στρατηγικός προγραμματισμός στις ελληνικές εκπαιδευτικές μονάδες επηρεάζεται συνήθως άμεσα από τον συγκεντρωτικό χαρακτήρα του ισχύοντος ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος.

Ο προγραμματισμός που θα τηρηθεί στις εκπαιδευτικές μονάδες του υιοθετούμενου από την ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ πολιτισμικού εκπαιδευτικού προγραμματισμού θα στηριχτεί στα ακόλουθα στάδια:

- Καθορισμός στόχων.
- Ανάπτυξη εναλλακτικών λύσεων.
- Διερεύνηση συνθηκών.
- Αξιολόγηση εναλλακτικών λύσεων.
- Επιλογή της καταλληλότερης λύσης.
- Διαμόρφωση επιμέρους πλάνων.
- Εφαρμογή των πλάνων.

29. Υιοθετούμε νέα παράδοση στην Εκπαίδευση και εφαρμόζουμε νέο Σύστημα Διαχείρισης του ανθρώπινου Εκπαιδευτικού Δυναμικού των Εκπαιδευτικών Μονάδων.

Η σωστή διαχείριση του ανθρώπινου δυναμικού προϋποθέτει τη μελέτη της φιλοσοφίας ολόκληρου του εκπαιδευτικού οργανισμού, στον οποίο εργάζεται ή φοιτά το δυναμικό αυτό. Η φιλοσοφία αυτή επηρεάζει άμεσα τη στάση διδασκόντων και διδασκομένων και την επίδοσή τους και δέχεται επιρροές από τα μέλη της σχολικής κοινότητας αλλά και από την ευρύτερη κοινότητα. Ο διευθυντής οφείλει να αναγνωρίζει τα χαρακτηριστικά της φιλοσοφίας (κουλτούρα) του εκπαιδευτικού ιδρύματος, να μελετά τις καταβολές τους και να τα αξιολογεί με σεβασμό πριν προχωρήσει σε παρεμβάσεις. Ο διευθυντής με τους σωστούς χειρισμούς μπορεί να ανατρέψει μια μη λειτουργική σχολική φιλοσοφία ή και να διαμορφώσει ένα κλίμα δημιουργικότητας και προόδου.

Η πρόσληψη προσωπικού είναι μια σημαντικότερη παράμετρος της διαχείρισης ανθρώπινου δυναμικού. Πέρα από τη γνώση και εφαρμογή της σχετικής νομοθεσίας, είναι σκόπιμο να ακολουθούνται οι διαδικασίες της σύνταξης περιγραφής θέσης και ατομικών χαρακτηριστικών, που στην ουσία «διυλίζουν» τη θέση. Είναι συμφέρον τόσο του υποψηφίου όσο και των συμμετεχόντων στη διαδικασία εκείνοι που λαμβάνουν μέρος στον καθορισμό των κριτηρίων πρόσληψης να είναι τα άτομα που θα συνεργαστούν με τον υποψήφιο ή θα τον επιβλέπουν. Ο διευθυντής αποτελεί βέβαια αναπόσπαστο μέλος αυτής της ομάδας. Η μελέτη και κρίση των αιτήσεων, η ερμηνεία των συστάσεων και η διεξαγωγή της συνέντευξης απαιτούν ιδιαίτερη τεχνική και προσόντα.

Ο διευθυντής επιλέγει τα άτομα που είναι ικανά να φέρουν εις πέρας αυτήν τη διαδικασία. Συνέχεια της επιλογής ενός υποψηφίου διδάσκοντος αποτελεί η υποδοχή και η αρχική στήριξή του. Η φάση της στήριξης μπορεί να διαρκέσει από μερικές ημέρες έως και μερικούς μήνες. Απώτερος σκοπός είναι η ολοκληρωμένη ένταξή του στις εκπαιδευτικές μονάδες του ιδρύματος. Με την υποδοχή, ο νέος εκπαιδευτικός ξεναγείται στις εγκαταστάσεις της εκπαιδευτικής μονάδος, γνωρίζεται με το εκπαιδευτικό και το λοιπό προσωπικό, τους εκπαιδευομένους, του γνωστοποιούν πληροφορίες που θα τον βοηθήσουν να κατανοήσει και να εφαρμόσει σωστά τις διάφορες λειτουργίες της μονάδας εκπαίδευσης.

Επιβεβαιώνει τις απαιτήσεις που έχει απ' αυτόν ο οργανισμός. Του παρέχεται βοήθεια και στήριξη, προκειμένου να διεκπεραιώνει το εκπαιδευτικό λειτούργημά του. Ενεργοποιείται το πλαίσιο των ενεργειών, σε σημείο που να αντιλαμβάνεται ότι η παρουσία του εκτιμάται. Αισθάνεται πως αποτελεί ένα γνήσιο υποσύνολο και θεσμικό μέλος της εκπαιδευτικής κοινότητας της μονάδος του ιδρύματος. Σταδιακά του ξεκαθαρίζεται όλο και περισσότερο το εκπαιδευτικό περιβάλλον και υιοθετεί τους αντικειμενικούς στόχους του εκπαιδευτικού οργανισμού γενικότερα, ώστε να μπορέσει να θέσει τους δικούς του εφαρμοστικούς στόχους.

Συνέπεια των προαναφερομένων, είναι η καλύτερη κατανόηση της φιλοσοφίας και του πολιτιστικού υποβάθρου του εκπαιδευτικού και εργασιακού χώρου, καθώς και η σταδιακή ένταξη και προσαρμογή του στο εν γένει περιβάλλον της εκπαιδευτικής μονάδος του ιδρύματος. Οι διαδικασίες πρόσληψης, υποδοχής και αρχικής στήριξης εφαρμόζονται και για το μη διδακτικό προσωπικό. Διαφοροποίηση υπάρχει ως προς το μέγεθος, αφού είναι λογικό για τους εκπαιδευτικούς να είναι πολύ περισσότερες οι εν λόγω διαδικασίες ως προς την ποιότητά τους, ιδιαίτερα όταν αυτές σχετίζονται με την ειδικότητα του καθ' ενός.

Οι εκπαιδευόμενοι είναι το επίμαχο μέρος. Όλα πράττονται για αυτούς, προκειμένου να παράγουν το καλύτερο δυνατό εκπαιδευτικό αποτέλεσμα. Η εκπαίδευση των διδασκόντων σε θέματα παιδαγωγικής ψυχολογίας και μεθοδολογίας της διδασκαλίας είναι αναγκαία, προκειμένου να καλυφθούν οι αντίστοιχες ανάγκες των εκπαιδευομένων.

Στις εκπαιδευτικές μονάδες του ιδρύματος θα δοθεί μεγάλη βαρύτητα εκεί που το εκπαιδευτικό σύστημα αναδεικνύει μια αδυναμία και η οποία σχετίζεται με την κάλυψη των εκπαιδευτικών αναγκών των εκπαιδευομένων. Είναι ακαδημαϊκά γνωστό ότι, όταν πρόκειται για εκπαίδευση φοιτητών Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης ή Εκπαίδευση

Ενηλίκων, το κλειδί της επίτευξης του εκπαιδευτικού αποτελέσματος έγκειται στην κατάρτιση του προγράμματος σπουδών. Αυτή πρέπει να στηρίζεται στις βασικές αρχές Εκπαίδευσης Ενηλίκων και στη δέουσα επιμόρφωση των εκπαιδευτικών.

Σε ό,τι αφορά τους ανήλικους εκπαιδευόμενους, πέρα του ότι επιβάλλεται να υπάρχει ένα ελκυστικό κτήριο με τις δέουσες υποδομές και εγκαταστάσεις, θα πρέπει να λαμβάνονται και όλα τα αναγκαία μέτρα ενός οργανωτικού, πρακτικού και αποτελεσματικού πλαισίου. Η οργάνωση πολιτισμολογικών, ιστορικών, αθλητικών, καλλιτεχνικών, ανθρωποκεντρικών και κοινωνικών δραστηριοτήτων, η εφαρμοστική παιδεία του θεάτρου, οι ρητορικοί, διαλεκτικοί αγώνες επιχειρημάτων κ.α. θα είναι ενσυνείδητες ενέργειες των μαθητών και θα αποτελούν ανταπόκριση των ενδιαφερόντων τους.

Οι προαναφερόμενες δράσεις θα πραγματοποιούνται στον χώρο της εκπαιδευτικής μονάδος αλλά εκτός του κανονικού ωραρίου, καθώς και με τη μέγιστη δυνατή υποστήριξη και ενεργό ανάμειξη του συλλόγου διδασκόντων της εκπαιδευτικής μονάδος, του ομίλου γονέων και κηδεμόνων και της τοπικής και ευρύτερης κοινωνίας. Η συμβολή των προαναφερομένων θα είναι καταλυτική στην επίτευξη των αναλυμένων δράσεων. Θετικότατο και οργανωτικό ρόλο στις προηγούμενες δραστηριότητες θα παίξει και το κανονιστικό πλαίσιο των πολιτισμικών δράσεων της εκπαιδευτικής μονάδος, όπου θα ιεραρχεί δεδομένα, ενέργειες και ρόλους προς αποφυγή δυσκολιών, αλλά και για την επίτευξη της σωστής απόδοσης και έκβασης όλων των πράξεων που επιβάλλεται να πραγματοποιηθούν.

Στο παραπάνω πλαίσιο θα υπάρχει ενισχυμένος ο ρόλος των θέσεων και των εκθέσεων πρωτοβουλιών σχετικά με τη λήψη αποφάσεων και των μαθητών, προκειμένου να υπάρξουν θετικότερα αποτελέσματα. Το επιπλέον όφελος από τέτοιου είδους δράσεις είναι ότι συνήθως λειτουργούν πολύ ευνοϊκότερα για όλο εκείνο το μαθητικό κοινό, που μπορεί να αποζητά πιο εξειδικευμένες ανάγκες, λόγω οικογενειακών, πολιτισμικών, ψυχοκοινωνικών ή άλλων ιδιαιτεροτήτων, καθώς και τυχόν άλλων προβλημάτων.

Η δέουσα υποστήριξη ως τομέας θα υφίσταται σε όλες τις εκπαιδευτικές μονάδες του ιδρύματος. Επίσης, θα υπάρχει ανά δεκαπενθήμερο πλήρης ενημέρωση των εκπαιδευτικών επί θεμάτων που άπτονται των περιπτώσεων αυτών, έτσι ώστε να ενημερώνονται και να ευαισθητοποιούνται δεόντως. Εξάλλου, και αυτή η επιβεβλημένη στάση των εκπαιδευτικών έναντι των μαθητών που χρήζουν συμπάραστασης προβλέπεται στο θεσμικό πλαίσιο κανόνων λειτουργίας και

συμπεριφοράς όλων των εκπαιδευτικών που εργάζονται σε εκπαιδευτικές μονάδες.

30. Υιοθετούμε νέα διαδικασία επιμόρφωσης των εργαζομένων εκπαιδευτικών λειτουργιών.

Η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στις εκπαιδευτικές μονάδες είναι επιβεβλημένη. Συνδέεται άμεσα με το «λειτουργήμα του εκπαιδευτικού», με τη βασική του εκπαίδευση, με την άσκηση του έργου του σχολείου, με τις τυχούσες αλλαγές που σημειώνονται σε ένα εκπαιδευτικό σύστημα και με τις διευρυμένες πολιτισμικές και κοινωνικές δραστηριότητές του εκτός σχολείου. Όλες αυτές οι παράμετροι συνδέουν με δυναμικούς και πολύπλοκους όρους την εργασιακή και προσωπική ανάπτυξη ενός εκπαιδευτικού, που θα εργασθεί στις εκπαιδευτικές μονάδες.

Η «επιμόρφωση των εκπαιδευτικών» για τις εκπαιδευτικές μονάδες είναι στρατηγικής σημασίας θεσμική ενέργεια για την επιστημονική υποστήριξη των εκπαιδευτικών, στο πλαίσιο των αρχών που ασπάζεται η φιλοσοφία του Εθνικού μας Σχεδίου για την Παιδεία, για τη δια βίου εκπαίδευση και την αγωγή παιδείας. Αποτελεί επίσης αναγκαιότητα για τη θεσμική λειτουργία των εκπαιδευτικών οργανισμών του ιδρύματος και προκύπτει κάτω από διάφορους όρους συνεχών κοινωνικών, πολιτικών, τεχνολογικών και οικονομικών αλλαγών, που επαγωγικά αντιστοιχούν και στις εκπαιδευτικές αλλαγές.

Η δεδομένη αναγκαιότητα της επιμόρφωσης παραπέμπει και σε αντίστοιχη οριοθέτηση πολλαπλών σκοπών και μορφών επιμόρφωσης, που συνυφαίνονται στενά τόσο με τις ανάγκες των προγραμμάτων, των εκπαιδευομένων, των εκπαιδευτικών μονάδων του ιδρύματος, που θα είναι ανοιχτά στην κρίση και την αλλαγή, όσο και με τις παιδαγωγικές και διδακτικές μορφές παρέμβασης που θα αναπτύσσουν σ' αυτά.

Πρέπει να επισημάνουμε ότι η επιμόρφωση θα πραγματοποιείται με γνώμονα την προώθηση μιας φιλοσοφίας για ένα σχολείο με πολιτισμική παιδαγωγική και σχολική καινοτομία με προτάγματα τη σχολική επιτυχία, την κοινωνική δικαιοσύνη, την ισοτιμία, τον σεβασμό του άλλου, την αποδοχή, την αλληλεγγύη, τη μόρφωση και την εποικοδομητική κριτική. Αυτά αποτελούν τις βασικές αρχές της ελληνοκεντρικής Παιδείας του Εθνικού μας Σχεδιασμού για την Παιδεία. Συνεπώς, η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών αποτελεί πυρήνα της συνολικής μας εκπαιδευτικής πολιτικής.

Οι επιμορφωτικές ανάγκες των εκπαιδευτικών και οι ανάγκες του εκπαιδευτικού συστήματος για να καλυφθούν ουσιαστικά

προϋποθέτουν συστηματικές διαδικασίες διάδοσης και μεταφοράς νέων γνώσεων, σε συνδυασμό με τις παρατηρούμενες μεταβολές στο εκπαιδευτικό σύστημα. Για το σκοπό αυτό, ιδρύουμε ένα Επιμορφωτικό Κέντρο που θα οργανώσει θεσμικά και συστηματικά σε συνεργασία με το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο ένα οργανωμένο δίκτυο φορέων και μορφών επιμόρφωσης, με πρωταρχικό σκοπό την υποστήριξη της επιστημονικής και επαγγελματικής ανάπτυξης του εκπαιδευτικού λειτουργήματος.

Η επιμόρφωση είναι μια δραστηριότητα και μια διαδικασία στην οποία κανείς εντάσσεται σε προσωπικό - ατομικό επίπεδο (αυτομόρφωση) ή σε συλλογικό - μαζικό επίπεδο. Γι' αυτόν τον λόγο, εντάσσουμε την όλη διαδικασία κάτω από έναν νέο θεσμικό φορέα, που θα κατευθύνει ενέργειες και δράσεις. Οι εκπαιδευτικοί μέθοδοι του Ανοικτού Πανεπιστημίου πείθουν ότι μπορεί η ανοικτή εξ αποστάσεως εκπαίδευση να συντελέσει αποφασιστικά στην προσπάθεια για συνεχή επιμόρφωση και κατάρτιση των εκπαιδευτικών. Αν οι εκπαιδευτικοί εντάσσονταν, προκειμένου να επιμορφωθούν σε κάποια ειδικά προγράμματα των σχολών του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου, τα προβλήματα θα μπορούσαν να λυθούν σχετικά εύκολα, ακολουθώντας τα ακόλουθα στάδια:

1ο Στάδιο: Ενημέρωση των συμμετεχόντων εκπαιδευτικών πάνω στον τρόπο λειτουργίας του Ανοικτού Πανεπιστημίου και ιδιαίτερα του βασικού εργαλείου της, την ανοικτή εξ αποστάσεως εκπαίδευση.

2ο Στάδιο: Αποστολή του κατάλληλου υλικού που θα είναι προσαρμοσμένο στις απαιτήσεις της δέουσας εφαρμόσιμης μεθόδου. Θα πρέπει να αποσταλεί στους επιμορφούμενους - καθηγητές έντυπο υλικό που θα περιλαμβάνει: βιβλία, βοηθήματα, άρθρα από περιοδικά, αλλά και οπτικοακουστικό υλικό (ειδικά προγράμματα εκπαίδευσης). Θα οριστεί ένας καθηγητής - σύμβουλος από πλευράς του Ανοικτού Πανεπιστημίου που θα βοηθάει και θα συντονίζει την ομάδα στη διάρκεια της φοίτησης. Ο κάθε καθηγητής - επιμορφούμενους σπουδαστής θα μελετά στο σπίτι το υλικό, θα επικοινωνεί με τον καθηγητή - σύμβουλο για προβλήματα που τυχόν θα προκύπτουν, θα χρησιμοποιεί ως μέσα επικοινωνίας το τηλέφωνο, το ταχυδρομείο, την τηλεομοιοτυπία (fax), το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο (e-mail) και θα του στέλνει τις καθορισμένες ανά τρίμηνο εργασίες. Οι τυχούσες συμβουλευτικές συναντήσεις θα πραγματοποιούνται εντός της εκπαιδευτικής μονάδος. Μετά τη λήξη της ετήσιας φοίτησης οι εκπαιδευτικοί - σπουδαστές θα δώσουν γραπτές τελικές εξετάσεις, που θα βασίζονται σε όλο το υλικό που τους έχει δοθεί.

Έτσι, παρακάμπτουμε προβλήματα που συνήθως συναντάμε στη διαδικασία επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών όπως:

- Η αδυναμία επιμόρφωσης, λόγω της γεωγραφικής κατανομής της χώρας μας (νησιά, απομακρυσμένα χωριά κλπ.).
- Η καθημερινή εργασία στο σχολείο και η δέουσα προετοιμασία στο σπίτι που εμποδίζει τη φυσική παρουσία σε μία αίθουσα διδασκαλίας ή τη μετακίνηση σ' έναν άλλο τόπο.
- Το μεγάλο κόστος επιμόρφωσης για το Κράτος, αφού είναι αναγκαία η αντικατάσταση των επιμορφούμενων από αναπληρωτές για τη λειτουργία των σχολείων.
- Η ανάγκη φυσικής και συνεχούς παρουσίας του εκπαιδευτικού στην αίθουσα διδασκαλίας, ώστε να μην αποκοπεί από την εκπαιδευτική διαδικασία.
- Τα λίγα περιθώρια που υπήρχαν, έτσι ώστε ο εκπαιδευτικός να επιλέξει ο ίδιος το θέμα στο οποίο θέλει να επιμορφωθεί, αφού κάθε χρόνο πραγματοποιούνται ελάχιστα προγράμματα και μάλιστα για ορισμένες ειδικότητες.
- Το θέμα είναι ότι οι υποχρεωτικές εξετάσεις στα συμβατικά πανεπιστήμια για την παρακολούθηση ενός μεταπτυχιακού τμήματος δημιουργούν, συνήθως, πολλά προβλήματα σε πολλούς εκπαιδευτικούς, λόγω του ότι έχουν τελειώσει τις σπουδές τους πριν πολλά χρόνια.
- Η εισαγωγή νέων μαθημάτων, η δημιουργία νέων προγραμμάτων σπουδών, η συγγραφή νέων βιβλίων και η παραγωγή εκπαιδευτικού λογισμικού αυξάνει τις απαιτήσεις της σύγχρονης διδακτικής πράξης. Η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών μας όλων των βαθμίδων αποτελεί βασική μας προτεραιότητα, ώστε να διασφαλίσουμε στα Ελληνόπουλα, το κατάλληλο επίπεδο των γνώσεων και κριτικής ικανότητας που απαιτείται για να γίνουν σκεπτόμενοι Πολίτες! Θέλουμε Ελληνίδες και Έλληνες Πολίτες σκεπτόμενους και με δυνατότητα συμμετοχής στις διαδικασίες που αφορούν στο μέλλον των παιδιών μας και της Πατρίδας μας.

Συνοψίζοντας, σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης, ο εκπαιδευτικός οφείλει να είναι το πρόσωπο που θα μεταδώσει στον μαθητή την αληθινή αγάπη για την πατρίδα, για την ιστορία, για τη θρησκεία και την οικογένεια. Το πρόσωπο κάθε εκπαιδευτικού να είναι η έμπνευση του μαθητή, ώστε να μείνει προσηλωμένος στις αξίες αυτές που είναι άρρηκτα συνδεδεμένες μεταξύ τους, καθώς η αγάπη για την πατρίδα και η πίστη μας στη θρησκεία οδήγησαν μετά από 400 χρόνια σκλαβιάς στην ελευθερία μας και στην ελληνική ιστορία. Ενώ η οικογένεια

αποτελεί μέχρι και σήμερα «το πρώτο σχολείο» της ζωής μέσα στο οποίο ο άνθρωπος ικανοποιεί τις βιολογικές και ψυχολογικές ανάγκες του, αποκτά κοινωνικές αρετές, όπως η φιλοπατρία, διδάσκεται ηθικές αξίες, όπως ο σεβασμός και η ευγένεια και διαμορφώνει και καλλιεργεί τον χαρακτήρα του.

Τεχνικά και Επαγγελματικά Λύκεια

Στην Ελλάδα μόνο το 30% επιλέγει την Επαγγελματική Εκπαίδευση. Η Επαγγελματική Εκπαίδευση εξαιτίας των «συνεχών, απρογραμμάτιστων και αποσπασματικών» μεταρρυθμίσεων δεν μπόρεσε να συνδεθεί με τις κοινωνικές και οικονομικές εξελίξεις και να ανταποκριθεί στις σύγχρονες ανάγκες της ελληνικής κοινωνίας. Ο λόγος της αποτυχίας έγκειται κυρίως στο γεγονός ότι η αύξηση της προσφοράς επαγγελματικής εκπαίδευσης, που επιδιώχθηκε από όλες τις Κυβερνήσεις, δε βρήκε την ανάλογη ανταπόκριση στη ζήτηση για τεχνικές - επαγγελματικές σπουδές από τους νέους και τους γονείς τους.

Με άλλα λόγια, λόγω των προβλημάτων που αντιμετωπίζει, η Τεχνική και Επαγγελματική Εκπαίδευση δεν αποτέλεσε πόλο έλξης των μαθητών, όπως συμβαίνει σε άλλες χώρες στις οποίες δίνεται έμφαση, ώστε σε κάθε επάγγελμα να έχουν και την κατάλληλη κατάρτιση.

Σήμερα, στη χώρα μας υπάρχει η αντίληψη ότι πρόκειται για ένα είδος εκπαίδευσης που αποτελεί εναλλακτική λύση των μαθητών με χαμηλή σχολική επίδοση, ενώ αρκετοί πιστεύουν ότι τα σχολεία αυτά είναι υποβαθμισμένα τόσο από πλευράς εκπαιδευτικής αποτελεσματικότητας όσο και από πλευράς γενικότερου σχολικού περιβάλλοντος και έτσι προτιμούν για τα παιδιά τους τη γενική εκπαίδευση.

Η ενιαία υποχρεωτική εκπαίδευση οφείλει να παρέχει σε όλους τους μαθητές τις ίδιες γνώσεις και δεξιότητες, αλλά και να τους δίνει τη δυνατότητα με βάση τις κλίσεις, τις ανάγκες τους (οικονομικές και κοινωνικές) και την επιθυμία τους για μάθηση να βρίσκουν διεξόδους εκπαίδευσης σε περισσότερες από μία εκπαιδευτικές δομές. Έτσι, για να μη θεωρούνται η Τεχνική και η Επαγγελματική Εκπαίδευση «αποθήκες» κακών μαθητών, η ελληνική Πολιτεία πρέπει να ενθαρρύνει τη συμμετοχή στην Επαγγελματική Εκπαίδευση.

Προτείνουμε τα εξής κίνητρα για την Τεχνική Εκπαίδευση, σημειώνοντας ότι, αν και σε κάποιο βαθμό παρέχονται, πρέπει να εντατικοποιηθούν:

- Άμεση σύνδεση εκπαίδευσης με την αγορά εργασίας.
- Διεύρυνση ειδικοτήτων ΕΠΑΛ, όχι κατάργηση.
- Διενέργεια εξετάσεων πιστοποίησης ανά τακτά διαστήματα.
- Επικύρωση και πιστοποίηση των προσόντων που αποκτώνται.
- Αναγνώριση των αποτελεσμάτων της τυπικής, άτυπης, μη τυπικής μάθησης με τα επίπεδα εθνικού πλαισίου προσόντων.
- Διασφάλιση σύγχρονου χώρου της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, μέσω χρηματοδότησης.
- Διασφάλιση ποιότητας Επαγγελματικής Εκπαίδευσης από καταρτισμένους εκπαιδευτικούς.
- Ενημέρωση μέσω σεμιναρίων κατά την τυπική εκπαίδευση για τις επαγγελματικές προοπτικές.
- Επιδότηση θέσεων πρακτικής εργασίας με περαιτέρω εντατικοποίηση υπαρχόντων πρακτικών, ειδικά στον ιδιωτικό τομέα, καθώς μεγάλο μέρος σήμερα καλύπτει ο δημόσιος τομέας.
- Προγράμματα μετάβασης από τη μαθητεία στην εργασία, προγράμματα «επιταγής εισόδου» ανέργων στην εργασία.
- Ενίσχυση σχολικού, συμβουλευτικού και επαγγελματικού προσανατολισμού.
- Οικονομικά κίνητρα σε επιχειρήσεις, ώστε να παρέχουν θέσεις πρακτικής άσκησης σε εκπαιδευόμενους ή απόφοιτους ΕΕΚ.
- Αναβάθμιση υποδομών, π.χ. εργαστήρια, μηχανήματα εξάσκησης, όχι μόνο θεωρητικό υπόβαθρο.
- Όχι ηλικιακό όριο στα άτομα που επιθυμούν να λάβουν επαγγελματική εκπαίδευση.

Φυσικά, για να πραγματοποιηθούν όσα προτείνουμε για την Παιδεία, απαιτούνται πολύ μεγαλύτερες δαπάνες απ' αυτές που η Κυβέρνηση διαθέτει και προορίζει στον τομέα της εκπαίδευσης. Δεν κερδίζουμε τίποτα με το να καλλιεργούμε τον μύθο της δωρεάν παιδείας, χωρίς αυτό να ισχύει στην πραγματικότητα.

Οι περισσότεροι γονείς ξοδεύουν υπέρογκα ποσά για την καλύτερη μόρφωση των παιδιών τους, πληρώνοντας ιδιωτικά φροντιστήρια ή «κατ' οίκον διδασκαλία». Από όλα τα παραπάνω γίνεται φανερό ότι το εκπαιδευτικό μας σύστημα χρειάζεται να αναθεωρήσει τη φιλοσοφία και τις αξίες πάνω στις οποίες στηρίζεται και το Κράτος οφείλει να διαθέσει περισσότερα χρήματα για την αναβάθμιση της ποιότητάς του.

Τριτοβάθμια Εκπαίδευση

Τα ελληνικά ΑΕΙ παράγουν αξιόλογο έργο, παρά το δυσχερές περιβάλλον που καλούνται να λειτουργήσουν. Παρά τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν το έργο των ελληνικών ΑΕΙ αναγνωρίζεται διεθνώς:

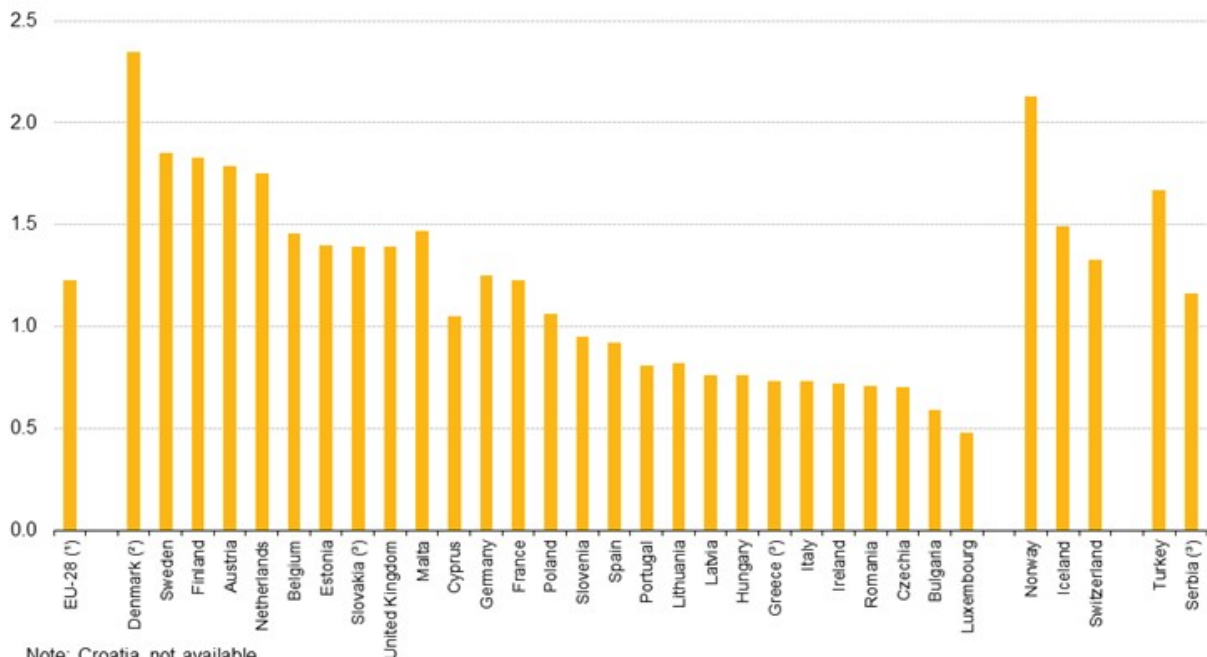
- ελληνικά ΑΕΙ καταλαμβάνουν υψηλές θέσεις με την κατάταξη του οργανισμού Webometrics (του Ισπανικού Εθνικού Κέντρου Ερευνών που παρακολουθεί 28.000 πανεπιστήμια παγκοσμίως). Το 2019 στις υψηλότερες θέσεις από την Ελλάδα ήταν το ΕΚΠΑ (217), ΑΠΘ (256), ΕΜΠ (354), Πατρών (530), Ιωαννίνων (555), Κρήτης (636), Θεσσαλίας (1.007), Αιγαίου (1.103), ΔΠΘ (1.103) και το ΟΠΑ (1.238).
- Κατά την κατάταξη του οργανισμού QS που περιλαμβάνει πάνω από 1.000 πανεπιστήμια διεθνώς, τις κορυφαίες θέσεις καταλαμβάνουν το ΕΜΠ στη θέση 446, ΑΠΘ 561-570, ΕΚΠΑ 651-700, Κρήτης 651-700, Πάτρας 701-750 και ΟΠΑ 801-1.000.

Επίσης, ακαδημαϊκοί στην Ελλάδα πραγματοποιούν σημαντική έρευνα, εκτός βέβαια των πολλών του εξωτερικού, όπου έχουν μεταναστεύσει. Το 2020, 11 καθηγητές ελληνικών ΑΕΙ συγκαταλέγονταν στους 6.400 κορυφαίους ερευνητές παγκοσμίως, σύμφωνα με την κατάταξη "The Highly Cited Researchers" της Thomson Reuters (project Clarivate Analytics).

Ακόμα μεγαλύτερη βέβαια αναγνώριση είναι οι χιλιάδες νέοι μας που συνεχίζουν τις σπουδές τους σε ξένα ΑΕΙ ή που, δυστυχώς αναγκάζονται να μεταναστεύσουν και προσλαμβάνονται από κορυφαίες εταιρίες στο εξωτερικό, όπου διαπρέπουν!

Κι όμως η δαπάνη για Τριτοβάθμια Εκπαίδευση αγγίζει το 0,7% του ΑΕΠ, σύμφωνα με στοιχεία της Eurostat και υπολείπεται του μέσου όρου της ΕΕ (1,2%). Το ΑΕΠ μας έχει κατακρημνιστεί βίαια στα μνημονιακά χρόνια, έχοντας ως συνέπεια η αναλογία καθηγητών ανά φοιτητή να είναι η χειρότερη στην Ελλάδα από πολλές χώρες της ΕΕ, καθώς αντιστοιχούν σχεδόν 38 φοιτητές ανά ακαδημαϊκό καθηγητή σε σχέση με 15 φοιτητές ανά καθηγητή στον μέσο όρο της ΕΕ. Αυτό δείχνει τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν τα ελληνικά ΑΕΙ.

Δημόσια Δαπάνη στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση ως % του ΑΕΠ

Note: Croatia, not available.

(*) 2015; excluding Denmark and Croatia; coverage deviations noted for Portugal also apply.

(°) 2014.

(°) 2015.

(*) Includes part of post-secondary non-tertiary education.

Figure 5: Public expenditure on tertiary education relative to GDP, 2016 (%). Source: Eurostat (online data code: educ_uoe_fine06)

Η αύξηση των δαπανών για την Τριτοβάθμια Εκπαίδευση θα σήμανε ταυτόχρονα αύξηση των θέσεων εργασίας. Αυτό με τη σειρά του θα οδηγούσε στην επιστροφή στη χώρα μας των ξενιτεμένων μορφωμένων Ελλήνων του brain drain, κάτι που θέλουμε όλοι μας και πρέπει να βρούμε τρόπους για να πραγματοποιηθεί. Ο άλλος τρόπος βέβαια είναι τα ιδιωτικά ΑΕΙ, όπως επίσης προτείνουμε στη συνέχεια.

Για να βοηθήσει το έργο των καθηγητών και σπουδαστών η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ πρότεινε και υποστήριξε τον νόμο για την κατάργηση του πανεπιστημιακού ασύλου, ώστε να εκδιωχθεί η εγκληματικότητα του κοινού ποινικού δικαίου από τα πανεπιστήμια (παραεμπόριο, διακίνηση ναρκωτικών, επιθέσεις), κάτι που εκφεύγει του πραγματικού νοήματός του το οποίο και σεβόμαστε φυσικά, και για να προστατευθούν εγκαταστάσεις και προσωπικό από καταστροφική ασυδοσία.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ επίσης υποστηρίζει ότι τα κόμματα δεν έχουν θέση στα ΑΕΙ και τις φοιτητικές οργανώσεις. Κάτι που είναι γενική θέση και για τον συνδικαλισμό και για τους ΟΤΑ. Είμαστε κατά της κομματοκρατίας που τροφοδοτεί και τροφοδοτείται από τη μικροπολιτική της μεταπολίτευσης. Εκτός αυτού παραδοσιακά η λεγόμενη αριστερά χρησιμοποιεί τα πανεπιστήμια ως φυτώριο

στελεχών. Σε αυτό έχουν συνδράμει στην ύστερη μεταπολίτευση και τα άλλα συστημικά κόμματα υποστηρίζοντας την κομματική τους βάση.

Μέσα απ' αυτήν την κυριαρχία σε κομματικές φοιτητικές και συνδικαλιστικές οργανώσεις συντηρείται η συστημική εθνομηδενιστική, δήθεν αριστερή, ιδεολογική ηγεμονία που εξυπηρετεί τη νεοφιλελεύθερη παγκοσμιοποίηση και συχνά προκαλεί το κοινό αίσθημα, αντί να υποστηρίζει τις εθνικές προκλήσεις. Το ίδιο συμβαίνει μέσα από τους «διανοούμενους» των ίδιων αντιλήψεων είτε ως κρατικοδίαιτοι διορισμένοι ακαδημαϊκοί είτε ως μέλη σε Δ.Σ. ΜΚΟ της γκλομπαλιστικής ελίτ και οργανισμών χρηματοδοτούμενων από πολυεθνικές και πρεσβείες, όπως το ΕΛΙΑΜΕΠ. Και όλα αυτά την ίδια στιγμή που διανοούμενοι της αντίθετης άποψης περιθωριοποιούνται και φιμώνονται από τα ΜΜΕ.

Οι προτάσεις μας για την Τριτοβάθμια Εκπαίδευση περιλαμβάνουν:

1. Αναβάθμιση του συστήματος πρόσβασης στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση με το 80% του ωρολογίου προγράμματος της Β' και Γ' Λυκείου να αφορά στις κατευθύνσεις και το 20% στα επιλεγόμενα μαθήματα. Έτσι, θα μειωθεί ο χρόνος που θα χρειάζονται οι μαθητές για φροντιστηριακά μαθήματα και λιγότερα έξοδα για τους γονείς, καθώς οι γνώσεις θα καλύπτονται από το σχολείο.
2. Αξιολόγηση των διδασκόντων της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης και, εν γένει, όλων των συμμετεχόντων στη διαδικασία της διδασκαλίας.
3. Αναζήτηση συμπληρωματικών πηγών χρηματοδότησης για την πολυδάπανη ανώτατη εκπαίδευση.
4. Χορήγηση υποτροφιών σε παιδιά απομακρυσμένων - παραμεθόριων περιοχών (χωριών κ.α.) και με εφαρμογή εισοδηματικών κριτηρίων, ώστε να μπορούν να φοιτήσουν στη σχολή που εισήχθησαν.
5. Σύνδεση της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης με την αγορά εργασίας μέσα από προγράμματα πρακτικών και από επιμορφωτικά - ενημερωτικά μαθήματα εταιρειών προς τους μελλοντικούς εργαζομένους, ώστε τα Ελληνόπουλα να μπορούν να βρουν εργασία εδώ και να μη μεταναστεύουν στο εξωτερικό.

Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση

Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση δεν αποτελεί εργαλείο μίας μόνο χρήσης, αλλά αυτή χρησιμοποιείται σε ποικίλους τομείς, όπως στην ανώτατη εκπαίδευση, στην εκπαίδευση των εργαζομένων, στην ενίσχυση της παραδοσιακής εκπαίδευσης αλλά και στην περαιτέρω κατάρτιση των εκπαιδευτικών. Δεδομένης της υφιστάμενης κατάστασης, έρευνες δείχνουν ότι πρόκειται για μία αποτελεσματική μέθοδο διδασκαλίας, όπως η παραδοσιακή.

Οι προτάσεις μας επικεντρώνονται στα εξής:

1. Να μη χρησιμοποιείται η εξ αποστάσεως εκπαίδευση ως εργαλείο επικοινωνιακής διαχείρισης του εκάστοτε Υπουργού, αλλά να αποτελεί προσβάσιμο εργαλείο μάθησης κάθε μαθητή.
2. Αύξηση της χρηματοδότησης για την Παιδεία και δωρεάν εξασφάλιση των τεχνικών μέσων στους μαθητές που δεν έχουν την οικονομική δυνατότητα, με σκοπό την ισότιμη συμμετοχή στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση (πρόσβαση στο Διαδίκτυο, παροχή υπολογιστών, υπολογιστών τσέπης με οθόνη αφής - tablet).
3. Δημιουργία διαφορετικών δημόσιων πλατφορμών για Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση προσαρμοσμένες στην ηλικία των μαθητών, ώστε να μην «σέρνεται» το σύστημα κατά τη διάρκεια της εκπαιδευτικής διαδικασίας.
4. Οι ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες οφείλουν πλέον να παρέχουν υποστήριξη στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση και να καλύψουν τις ανάγκες των απομακρυσμένων μαθητών ή φοιτητών με διάφορους τρόπους και υπηρεσίες (δωρεάν ηλεκτρονικές βιβλιοθήκες), εφόσον δεν είναι δυνατή η πρόσβασή τους σε φυσικές βιβλιοθήκες. Σε καμία περίπτωση δεν επιθυμούμε την αποκοπή του μαθητή ή φοιτητή από το βιβλίο ούτε την αντικατάσταση του έντυπου βιβλίου από το ψηφιακό υλικό, καθώς η αξία του πρώτου είναι πολυσήμαντη για την ανάπτυξη των ικανοτήτων του εκπαιδευόμενου.

Ιδιωτική Ανώτατη Εκπαίδευση

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ έχει εξ αρχής υποστηρίξει την ίδρυση ιδιωτικών ΑΕΙ, αλλά η πρόταση δεν έγινε αποδεκτή κατά την πρόσφατη αναθεώρηση του Συντάγματος.

Η ιδιωτική εκπαίδευση στα Πανεπιστήμια είναι ένα βασικό θέμα για την Ελλάδα, η οποία πρέπει να παράγει πλούτο από όλους τους κλάδους της οικονομίας της για να αναπτυχθεί, σημειώνοντας πως στη Μ. Βρετανία σπούδαζαν το 2016/17 περί τους 10.000 Έλληνες, ενώ εργάζονται πάνω από 2.000 καθηγητές. Μόνο τα διδάκτρα είναι 7.000 € έως 10.000 € το έτος, ενώ η διαμονή κοστίζει περί τα 18.000 €, συν τα έξοδα ταξιδιών. Αυτό σημαίνει πως εξάγεται συνάλλαγμα της τάξης των 280 εκ. € μόνο για τους σπουδαστές της Μ. Βρετανίας, ενώ φυσικά το ποσό είναι πολύ μεγαλύτερο, εάν προσθέσουμε όλες τις άλλες χώρες. Μετά το Brexit στη Μ. Βρετανία το ποσό του συναλλάγματος αναμένεται ότι θα αυξηθεί.

Από την άλλη πλευρά, εάν η Ελλάδα είχε ιδιωτικά Πανεπιστήμια, δε θα εξοικονομούσε μόνο το συνάλλαγμα που φεύγει στο εξωτερικό, αλλά θα εισέπραττε επιπλέον από τους ξένους φοιτητές που θα σπούδαζαν εδώ. Εκτός αυτού θα στηρίζονταν οι επενδύσεις, θα δημιουργούνταν νέες θέσεις εργασίας, θα αυξανόταν το ΑΕΠ και επομένως τα έσοδα του Δημοσίου. Εκτός αυτού, θα υπήρχε ανταγωνισμός με τα δημόσια πανεπιστήμια, ο οποίος θα λειτουργούσε θετικά ως προς την καλυτέρευση της ποιότητάς τους. Ως εκ τούτου, δεν μπορεί να είναι κανείς αντίθετος με τη θεσμοθέτησή τους.

Η Κυβέρνηση, αντί να προωθήσει όμως μαζί με την κοινοβουλευτική πλειοψηφία την ίδρυση ιδιωτικών ΑΕΙ, προχωρά δια της πλαγίας οδού με ημίμετρα σε κακέκτυπη ιδιωτικοποίηση της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης. Έτσι, εξίσωσε τα επαγγελματικά δικαιώματα των ιδιωτικών κολλεγίων (Ν. 4763/2020) και επεκτείνει τον θεσμό των ΙΕΚ και των μεταπτυχιακών και εντάσσει ξενόγλωσσα τμήματα για αλλοδαπούς πολίτες χωρών εντός ή εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ν. 4692/2020).

Το παράδειγμα της Κύπρου

Στις 29 Ιουλίου του 2005 η Κύπρος επέτρεψε την ίδρυση ιδιωτικών πανεπιστημίων, ενώ λειτουργούν τρία δημόσια πανεπιστήμια: (1) το Πανεπιστήμιο Κύπρου, με έδρα τη Λευκωσία, (2) το Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου, με προσανατολισμό προς την εφαρμοσμένη έρευνα και έδρα τη Λεμεσό και (3) το Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου, που δραστηριοποιείται αποκλειστικά στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση.

Έως πριν από μερικά χρόνια οι επιλογές στον τομέα της εκπαίδευσης ήταν δύο. Τα παιδιά των εύπορων και καλών οικογενειών σπούδαζαν στην Αγγλία και στην Αμερική, ενώ των μεσαίων εισοδημάτων στην Ελλάδα. Χρειάστηκαν να περάσουν αρκετά χρόνια για να λειτουργήσει το ιδιωτικό κολλέγιο, που εξελίχθηκε σε ιδιωτικό πανεπιστήμιο. Το πρώτο κρατικό πανεπιστήμιο (Πανεπιστήμιο Κύπρου) έθεσε εξ αρχής υψηλά τον πήχη, με αποτέλεσμα να υπάρχει ανταγωνισμός με υψηλές προδιαγραφές που επιβλέπονται από το Υπουργείο Παιδείας.

Μέχρι σήμερα έχουν ιδρυθεί πέντε ιδιωτικά πανεπιστήμια, επίσημα εγγεγραμμένα στο Μητρώο Πανεπιστημίων του Υπουργείου Παιδείας της Κύπρου: (1) το Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου στη Λευκωσία, (2) το Πανεπιστήμιο Frederick που δραστηριοποιείται στη Λευκωσία και τη Λεμεσό, (3) το Πανεπιστήμιο Λευκωσίας, (4) το Πανεπιστήμιο Νεάπολης Πάφου και (5) το University of Central Lancashire-Cyprus στη Λάρνακα.

Τα κυπριακά ιδιωτικά πανεπιστήμια προσφέρουν μεγάλη ποικιλία σε προπτυχιακά και μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών στην ελληνική και στην αγγλική γλώσσα. Υπάρχουν δε περισσότερα από 120 διαφορετικά προγράμματα σπουδών σε προπτυχιακό επίπεδο και 92 σε μεταπτυχιακό επίπεδο, ενώ πολλά απ' αυτά γίνονται και με το σύστημα «Εκπαίδευση εξ αποστάσεως».

Σήμερα, ο τομέας της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης στην Κυπριακή Δημοκρατία συμβάλλει περίπου στο 4,8% του ΑΕΠ της χώρας (σχεδόν στο 1 δις €), καθώς και στο 2,6% των συνολικών θέσεων εργασίας στην οικονομία. Ο συνολικός αριθμός των σπουδαστών αυξήθηκε από περίπου 25.000 το 2007-8 σε σχεδόν 45.000 το 2016-7. Από αυτούς, το 47% ήταν διεθνείς φοιτητές, με την πλειοψηφία (64%) από την Ελλάδα, περίπου το ένα τρίτο (35%) από διάφορες μη ευρωπαϊκές χώρες και 2% από διάφορες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Μόνο το 2016 υπολογίζεται ότι η ανώτερη εκπαίδευση προσέφερε 739 εκ. € έως 979 εκ. € στην τοπική οικονομία, ενώ απασχόλησε περίπου 9.500 εργαζόμενους στον τομέα αυτόν και σε άλλες υποστηρικτικές βιομηχανίες. Η ετήσια συμβολή του τομέα μπορεί να παρουσιάσει περαιτέρω αύξηση κατά 50% και να δημιουργήσει 1.500 νέες θέσεις εργασίας.

Εάν η Ελλάδα πετύχαινε τα ίδια νούμερα, τότε η Τριτοβάθμια Εκπαίδευση θα συνέβαλλε με 8,64 δις € στο ΑΕΠ (άρα με 2,59 δις €

στα φορολογικά έσοδα του Δημοσίου) και με πάνω από 100.000 θέσεις εργασίας, οπότε θα έλυne πολλά προβλήματα της οικονομίας μας.

Η άρνηση της Ελλάδας πάντως να αφήσει ελεύθερα τα ιδιωτικά πανεπιστήμια στα πρότυπα της Κύπρου δεν αύξησε την ποιότητα της εκπαίδευσης. Το αποτέλεσμα είναι αρκετοί Έλληνες που δεν έχουν περάσει σε κρατικά πανεπιστήμια να αναζητούν σπουδές σε γειτονικές ή και σε άλλες χώρες στο εξωτερικό, αυξάνοντας έτσι τον οικογενειακό προϋπολογισμό (δίδακτρα, ενοίκια και τα σχετικά).

Πρωταθλήτριες χώρες στην προσέλκυση ξένων φοιτητών στα πανεπιστήμιά τους είναι οι ΗΠΑ και η Μ. Βρετανία, με επόμενες τις Κίνα, Γερμανία, Γαλλία, Κύπρο κοκ. Στον πίνακα που ακολουθεί βλέπουμε την κατάταξη των χωρών σε σχέση με τον αριθμό των ξένων φοιτητών που προσελκύουν στα πανεπιστήμιά τους.

†

Οι 10 πρώτες χώρες εξαγωγείς υπηρεσιών ανώτατης εκπαίδευσης.		
Σειρά Κατάταξης	Χώρα υποδοχής	Αριθμός φοιτητών
1 ^η	ΗΠΑ	974.926
2 ^η	Ηνωμένο Βασίλειο	436.880
3 ^η	Κίνα	377.054
4 ^η	Γερμανία	301.350
5 ^η	Γαλλία	298.092
6 ^η	Αυστραλία	269.752
7 ^η	Καναδάς	268.659
8 ^η	Ισπανία	189.198
9 ^η	Ιαπωνία	139.185
10 ^η	Ολλανδία	90.389

Στην Ευρώπη εξαγωγικές χώρες εκπαιδευτικών υπηρεσιών είναι ακόμη η Ιταλία, η Τσεχία, η Σουηδία, η Δανία, η Ελβετία, η Εσθονία, η Φινλανδία, η Νορβηγία, η Ιρλανδία, η Λετονία και η Κύπρος.

Έτσι, η Κύπρος έγινε εκπαιδευτικός προορισμός για χιλιάδες ξένους φοιτητές. Μόλις στα δύο πρώτα χρόνια λειτουργίας των ιδιωτικών πανεπιστημίων, οι ξένοι φοιτητές αυξήθηκαν περίπου κατά 80%. Σήμερα οι αλλοδαποί φοιτητές που μένουν στην Κύπρο και οι εξ αποστάσεως φοιτούντες στα πανεπιστήμιά της ξεπερνούν τους 12.000. Αυτοί αποτελούν περίπου το 33% του συνόλου των φοιτητών των κυπριακών πανεπιστημίων.

Περαιτέρω, μειώθηκε κατά 15% ο αριθμός των Κυπρίων φοιτητών που φοιτούν σε πανεπιστήμια του εξωτερικού, ενώ ο αριθμός των Κυπρίων που φοιτούν σε κυπριακά πανεπιστήμια αυξήθηκε περισσότερο από 50%. Τα οφέλη για την Κύπρο είναι μεγάλα, όσον αφορά τις νέες θέσεις

εργασίας (9.500), τα έσοδα από τα δίδακτρα που υπερβαίνουν τα 35 εκ. €, τις καταναλωτικές δαπάνες των φοιτητών που φτάνουν στα 60 εκ. € και τα 125 εκ. € που εξοικονομούνται από την παραμονή των Κυπρίων φοιτητών στη χώρα τους.

Από έρευνα δε η οποία εκπονήθηκε με τη συνεργασία εννέα κυπριακών πανεπιστημίων και ερευνητικών ιδρυμάτων προκύπτει ότι αυτά τα ιδρύματα μπορούν να συμβάλλουν πολύ περισσότερο στο ΑΕΠ της χώρας.

Να σημειωθεί βέβαια ότι ο θεσμός δεν είναι απαλλαγμένος από κινδύνους και προβλήματα, όπως στα κατεχόμενα της Κύπρου, όπου τα ιδιωτικά πανεπιστήμια εκεί έχουν προσελκύσει εγγραφές από χώρες του τρίτου κόσμου για λόγους μετανάστευσης και εργασίας, δημιουργώντας μόνο απογοήτευση. Όμως στη Δημοκρατία της Κύπρου δεν εμφανίζονται τα ίδια προβλήματα.

Τέλος, η αγορά των «σπουδών εξ αποστάσεως» παρουσιάζει μια σημαντική ευκαιρία για την Κύπρο, καθώς εκτιμάται ότι φτάνει περίπου στο 1 δις € - 4 δις €, για τα οποία η Κύπρος θα ανταγωνίζεται αγγλόφωνες χώρες, όπως η Αυστραλία, η Σιγκαπούρη, η Ιρλανδία κτλ. (η αγορά για διεθνείς, αγγλόφωνους φοιτητές ανώτερης εκπαίδευσης υπολογίζεται ότι ανέρχεται γύρω στα 50 δις € και αυξάνεται κατά 5% ανά έτος).

Η πρότασή μας για ιδιωτικά πανεπιστήμια δεν αποσκοπεί να αντικαταστήσουν τα δημόσια, αλλά να λειτουργήσουν συμπληρωματικά, καλύπτοντας κενά και συμβάλλοντας καθοριστικά στην εύρυθμη λειτουργία του εκπαιδευτικού συστήματος, στην αύξηση του ΑΕΠ, στην αύξηση της απασχόλησης και στη μείωση της εκροής φοιτητών και συναλλάγματος.

**Για την ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ
είναι επιτακτική ανάγκη
η ΡΙΖΙΚΗ ΑΝΑΔΙΑΡΘΡΩΣΗ
της ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ,**

**γιατί μόνο μ' αυτόν τον τρόπο μπορεί να
εξασφαλιστεί
η συνέχεια του Ελληνισμού
και της Ορθοδοξίας μας!**

**ΔΙΑΦΕΡΟΥΜΕ
ΚΑΙ ΤΟ ΑΠΟΔΕΙΚΝΥΟΥΜΕ ΕΜΠΡΑΚΤΩΣ
ΜΕ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ ΜΑΣ.**

**ΠΥΞΙΔΑ ΜΑΣ
ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΣΥΜΦΕΡΟΝ!**